

H. Aschehoug & Co.

STRAFPROCESLOVEN

VED

B. GETZ OG F. HAGERUP

KRISTIANIA

8-2

B. GETZ OG FR. HAGERUP.

STRAFFEPROCESLOVEN.

入 卷上 目錄 目錄

1561.

LOV

OM

RETTERGANGSMAADEN I STRAFFESAGER

AF

1STE JULI 1887

UDGIVET

MED OPLYSENDE ANMÆRKNINGER OG HENVISNINGER

AF

B. GETZ OG FR. HAGERUP

2DEN UDGAVE

KRISTIANIA

H. ASCHEHOUG & CO.

1890

UTGAVEN AV STORTHINGETS BIBLIOTHEK

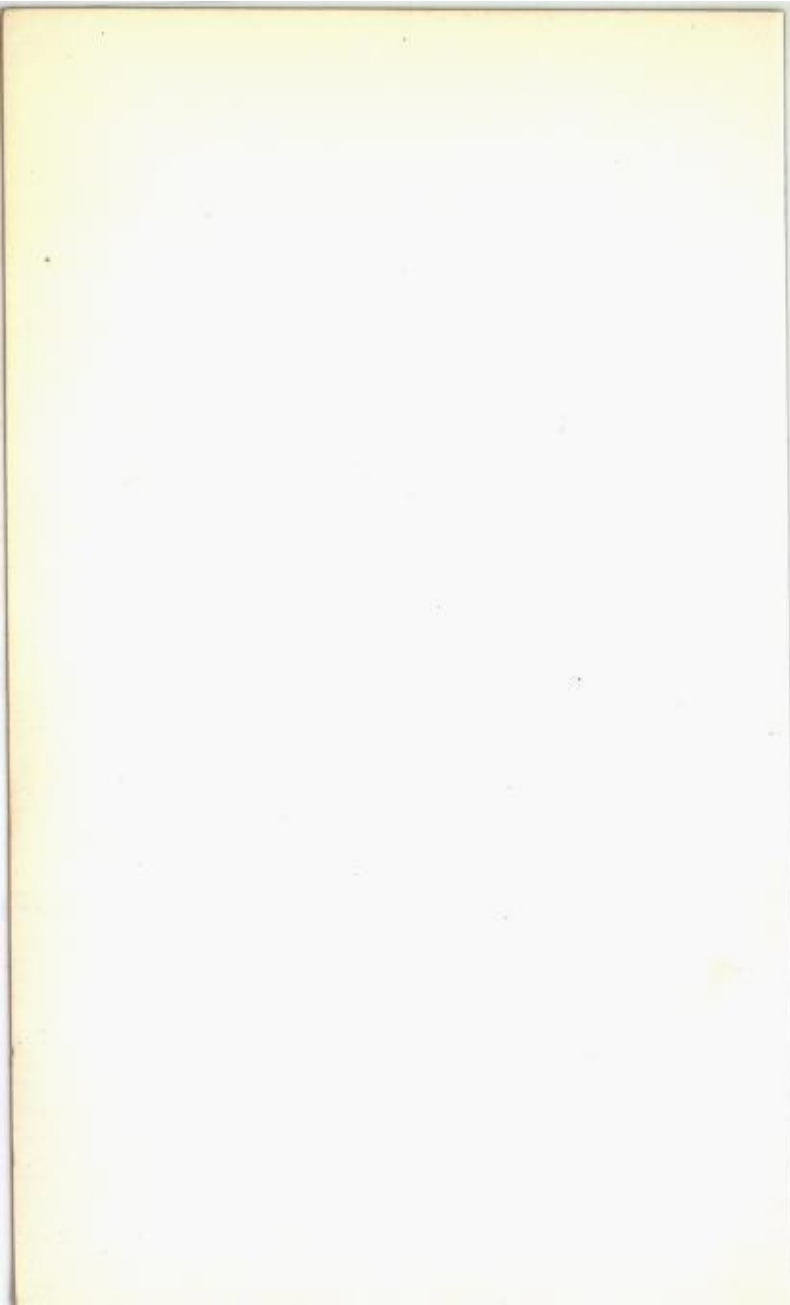
DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI.

I nærværende, 2den, Udgave er medtaget Henvisninger til Resolutioner, Instruxer, Cirkulærer m. m., som er emnerede i Tiden mellem 1ste Udgave og Paabegyndelsen af nærværende Udgaves Trykning i Mai d. A. Iøvrigt har vi troet at burde indskrænke os til saa faa Forandringer og Tillæg som mulig. Ganske har vi dog hverken kunnet eller villet undgaa saadanne. Som Steder, hvor nye Tilføielser eller Rettelser af nogen Betydning forekommer, kan mærkes: §§ 5 Note 1, 14 N. 1, 31 N. 1, 60 N. 1, 72 N. 3 a, 86 N. 2, 97 N. 1, 100 N. 6, 109 N. 7, 163 N. 9, 167 N. 2 a, 212 N. 1, 220 N. 1, 227 N. 1, 250 N. 4, 281 N. 3 a, 284 N. 1, 287 N. 1, 289 N. 1, 292 N. 9, 294 N. 1, 298 N. 1, 300 N. 3, 327 N. 2, 345 N. 3, 364 N. 1, 368 N. 1, 377 N. 10, 380 N. 3, 387 N. 4, 427 N. 4, 432 N. 1, 458 N. 4, 473 N. 2, 485 N. 1.

Noget omarbeidet og ændret er Fremstillingen i sextende Kapitels Indledning.

Kristiania i September 1890.

Udgiverne.

I Aaret 1845 fremsattes for Stortinget et af 19 Repræsentanter undertegnet Forslag, gaaende ud paa, at Stortinget skulde anmode Regjeringen om ved en Kommission at lade undersøge Ønskeligheden af at faa indført Rettergang med Jury og subsidiært, at der skulde bevilges Reise-stipendier til to kyndige Mænd for at undersøge Juryens Stilling i andre Lande. Dette sidste Forslag blev vedtaget, og Stipendierne blev uddelte til tvende Jurister, hvis Reiseberetning foreligger i følgende Skrifter: E. Aubert: *Om mundtlig Rettergang og Edsvorne, Christiania 1849*; Munch-Ræder: *Juryinstitutionen i Storbritannien, Kanada og De forenede Stater i Nordamerika*. 3 Bd. 1850—52.

I Aaret 1851 besluttede derefter Stortinget en Hensigten til Regjeringen om at nedsætte en Kommission til Udarbejdelse af en ny Proceslov. I Henhold hertil nedsattes under 11 Januar 1853 en kongelig Proceslovkommission, hvis Arbejder (se *Betænkning af den i 1853 nedsatte Kommission om Forandringer i Straffeprocesslovgivningen med eller uden Jury tilligemed Forslag og Motiver*. I—III. *Christiania*. 1856—59) imidlertid ingen direkte Indflydelse fik paa Lovreformen. I 1854 havde nemlig Stortinget, foranlediget ved et privat Lovforslag om «*Rettergang med Retsmænd*», nedsat en Kommission til Udarbejdelse af ny Lov om Straffeprocessen (den første parlamentariske Jurykommission). Det af denne Kommission udarbejdede Udkast blev — uden at være ledsaget af Motiver — som privat Forslag forelagt Stortinget i 1857 og af dette vedtaget, men nægtet kongelig Sanktion. Regje-

ringen nedsatte imidlertid i 1860 en kgl. Kommission til Udarbeidelse af Lovforslag, grundet paa Jury, samtidig med, at den gennem det i 1862 af Stortinget vedtagne Forslag til Forandringer i Grundlovens §§ 20 og 88 søgte at fjerne de konstitutionelle Hindringer, man i disse §§ havde troet at finde mod Juryinstitutionens Indførelse. Den nævnte Kommissions Indstilling foreligger i følgende Skrift: «*Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager med Motiver, udarbejdet af den i 1860 nedsatte Kommission. Christiania 1862*». Dette Udkast blev for Stortinget i 1862 fremsat som privat Forslag og i det følgende Aar vedtaget af Odelstinget, men forkastet af Lagthinget, medens Regjeringen i samme Aar fremsatte et Lovforslag, der i det væsentlige stemte med den under 17de Marts 1866 udgivne «*Lov om Forandringer i Strafferetspleien*».

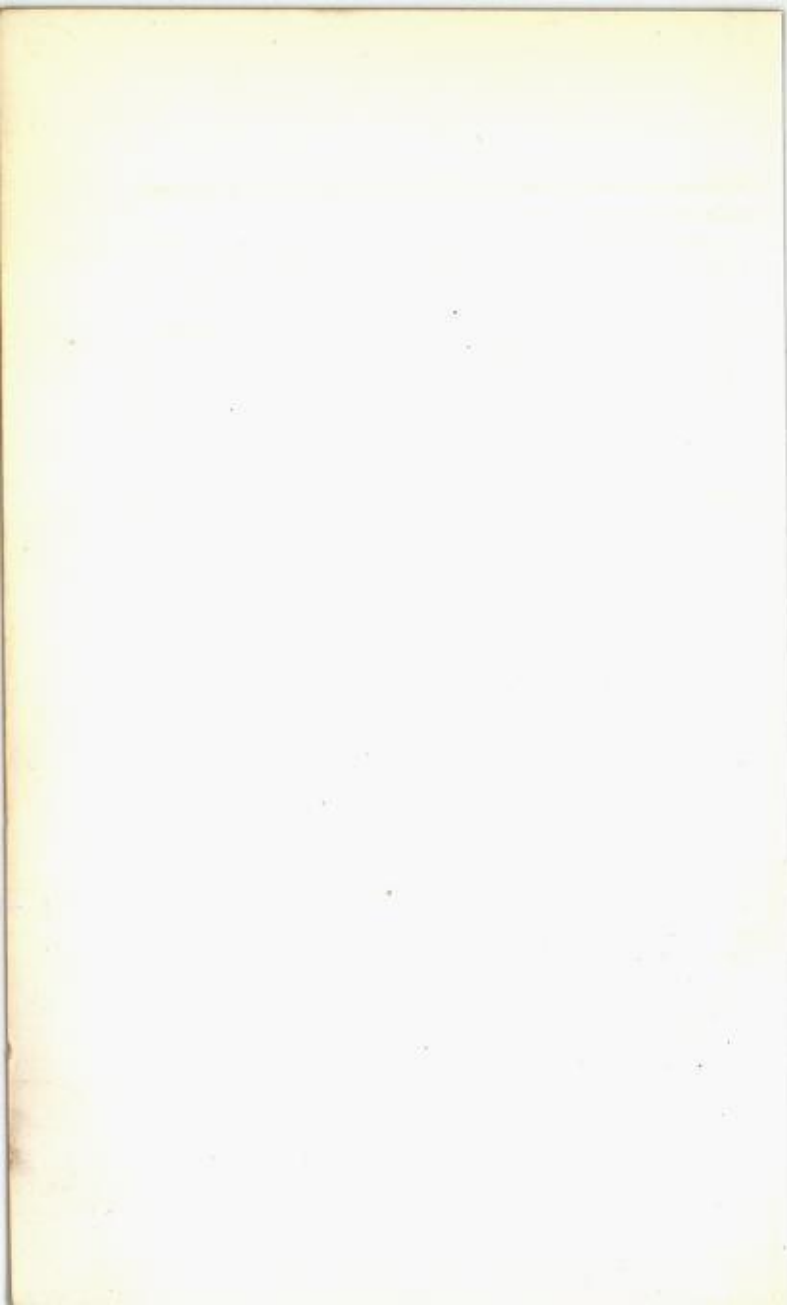
I 1881 blev Odelsthingsbeslutningen af 1863 optaget som privat Forslag af 46 Repræsentanter (se *Dok. 34 i Storth. Forh. 1881*). Dette ledede til, at Stortinget i 1882 nedsatte en Kommission til Udarbeidelse af ny Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager, grundet paa Jury (den anden parlamentariske Jurykommission). Denne Kommissions Formand, nuværende Lagmand Qvam, offentliggjorde i 1884 tvende som I og II betegnede «*Foreløbige Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager*» (trykt som *Dok. 1 i Storth. Forh. for 1884*). Selve Kommissionens Forslag blev først offentliggjort i December 1884 (betegnet som *Udkast No. III til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager*) og derpaa i 1885 i følgende — af udførlige Motiver ledsagede — Skrift: «*Indstilling fra Jurykommissionen, indeholdende Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager m. v.*» (trykt som *Dok. 1 i Storth. Forh. 1885*), i nærværende Skrift citeret som J. K. Omtrent samtidig offentliggjordes et af den i 1884 aftraadte Statsraad, senere Høiestretsassessor O. A. Bachke og B. Getz udarbejdet «*Foreløbigt Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager samt til Lov om Sikkerhedsfængsel (Forebyggelsestvang)*».

Kristiania 1885.» Ogsaa trykt som Bilag til Jurykommissionens Indstilling.

Jurykommissionens Udkast blev fremsat som privat Forslag for Stortinget i 1886. I samme Aar lod Justitsdepartementet en departemental Komité bearbejde det nævnte Udkast. Denne Komités Indstilling foreligger i «*Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager med Motiver, Kristiania 1886*» (i nærværende Skrift citeret som D. K.), paa Grundlag af hvilket den kongelige Proposition, der i 1887 forelagdes Stortinget, er udarbejdet (se *Odelsthingsprp. Nr. 1 1887*, i nærv. Skrift citeret som kgl. Prp.). Imidlertid var den af Stortinget i 1886 til Behandling af Forslagene om Forandringer i Strafferetspleien nedsatte forstærkede Justitskomité allerede i Høsten 1886 traadt sammen, idet den til Afbenyttelse fik et foreløbigt Aftryk af Justitsdepartementets Indstilling om den kgl. Prp., der lagdes til Grund for Komiteens Forhandlinger. Resultatet af disse foreligger i «*Indstilling angaaende Forslag til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager og andre i Forbindelse dermed staaende Forslag*» (se Storth. Forh. 1887. Indst. O. II, i det følgende citeret som Just. K.).

Loven behandlede i Odelstinget i Dagene fra 5 Mai til 7 Juni 1887 (se Stortingstidende for 1887, Forhandl. i Odelstinget p. 473—1280) og i Lagthinget i Dagene fra 14—15 Juni (se Stortingstidende, Forhandl. i Lagthinget p. 204—216).

Loven er bleven kommenteret i følgende Skrift: *Den norske Straffeprocesslov af 1ste Juli 1887 med Kommentar af A. Qvam, Kristiania 1889*, i nærværende Skrift citeret alene med Forfatterens Navn. En almenfattelig Oversigt over Lovens System og Principer giver: F. Hagerup: «*Den norske Straffeprocess paa Grundlag af Juryloven.*» (1890.)

Indholdsfortegnelse.

Kapitel		Side.
—	I. Lovens Virkekreds	1
—	II. Straffedomstolene	4
—	III. Domstolenes saglige Virkekreds	9
—	IV. Domstolenes stedlige Virkekreds samt Tid og Sted for Rettens Holdelse	13
—	V. Lagrettemænd og Domsmænd	16
—	VI. Lagrettemænd for det enkelte Lagmands- thing	26
—	VII. Naar Rettens Medlemmer skal vige Sæde	35
—	VIII. Den offentlige Paatalemyndighed	39
—	IX. Paatalen	44
—	X. Sigtede og hans Forsvar	57
—	XI. Retsmøder og Retsbøger	66
—	XII. Forening af Straffesager	76
—	XIII. Forkyndelser, Meddelelser og Frister	82
—	XIV. Rettens Raadslagninger og Afgjørelser	90
—	XV. Vidner	103
—	XVI. Sagkyndige og Granskning	114
—	XVII. Beslag	127
—	XVIII. Ransagning	133
—	XIX. Paagribelse og Fængsling	140
—	XX. Sigtedes Indkaldelse for Retten og Afhørelse	156
—	XXI. Efterforskningen	161
—	XXII. Den retslige Forundersøgelse	168
—	XXIII. Tiltalebeslutningen	176

	Side.
Kapitel XXIV. Forberedelsen til Hovedforhandling for Lagmandsret	183
— XXV. Hovedforhandlingen for Lagmandsret	194
— XXVI. Hovedforhandlingen for Meddomsret	263
— XXVII. Anke	272
— XXVIII. Fornyct Behandling for høiere Ret .	298
— XXIX. Kjæremaal	303
— XXX. Gjenoptagelse	308
— XXXI. Sager, som paatales af privat Sagsøger	315
— XXXII. Paatale af borgerlige Retskrav i For- bindelse med Straffesagen	324
— XXXIII. Sagsomkostninger	333
— XXXIV. Hæftelse af Sigtedes Gods	341
— XXXV. Om Ansvar i Anledning af Sagen . .	343
— XXXVI. Straffens Fuldbyrdelse	347
— XXXVII. Reisegodtgjørelse	353
— XXXVIII. Slutningsbestemmelser	356
Ordregister	359

Første Kapitel.

Lovens Virkekreds.

§ 1. (Lovens Virkekreds i Henseende til Straffesager.)

Alle Spørgsmaal om Straf, som ikke i Medfør af Lovgivningen afgjøres uden Søgmaal¹ eller henhører under Rigsret² eller Krigsret,³ behandles efter de i denne Lov fastsatte Regler.⁴

¹ Se f. Ex. § 63, 120, 175, 189, 466, 467, jfr. N. L. 1—12—3 og 5, Frdn. 23 Dec. 1735, 3 Marts 1741 §§ 4 og 6, 3 Juni 1796 §§ 10, 11, 23, 35 og 39, Høiesteretsl. 12 Sept. 1818 §§ 10—14, 21 og 29, L. 13 Sept. 1830 § 230, L. 28 Aug. 1854 § 36; se ogsaa Univ.fund. 28 Juli 1824 Kap. 5 og Toldl §§ 169 flg.

² Jfr. Gr.l. §§ 86 og 87, Rigsretsregl. 18 Sept. 1815.

³ Jfr. § 5.

⁴ Ved denne Bestemmelse er Politiretternes, Søretternes (jfr. § 47, 2 og § 370), Haandværksretternes (jfr § 47, sidste Led og § 370, sidste Led) og de geistlige Retters Jurisdiktion i Straffesager ophævet. Jfr. ogsaa § 18. Ligeledes er enhver afgivende Procesmaade bortfaldt.

§ 2. (Lovens Virkekreds i Henseende til andre Sager end Straffesager.)

Efter denne Lovs Regler behandles endvidere:

1. Sager, som anlægges af det Offentlige for Overtrædelse af Politilovgivningen, selv om Straf ikke paastaes;¹
2. Sager, som anlægges af det Offentlige til Forbrydelse af Penge eller Gods, ogsaa hvor samme ikke er at anse som Straf;²

3. *Sager angaaende Anvendelse af Sikkerhedsfængsel;*³

4. *Sager, hvori en Ærekrænkelse paastaaes kjendt død og magtesløs.*⁴

¹ Jfr. f. Ex. Bygningslov 6 Sept. 1845 § 43 og derhos vel i det hele ethvert Tilfælde, hvor Sagen efter den hidtil gjældende Ret har været behandlet ved Politiret, selv om Straf ikke paastaaes; jfr. Retst. 1838 p. 81—9, 1848 p. 833, H. R. D. 17 Januar 1834, Retst. 1837 p. 240, 1838 p. 78 og 242—8, 1870 p. 628 og 316 (Ugebl. f. Lovk. X p. 230), Retst. 1872 p. 270, Schweigaard Proces II 3die Udg. p. 280—1. Jfr. dog D. K. p. 2.

² Sen navnlig Str.l. 2—40. Private Konfiskationspaastande (jfr. f. Ex. Str.l. 22—8, Lov om Skrifteiendomsret af 8 Juni 1876 §§ 25 og 26) bliver at behandle efter Regelen i § 3.

³ Jfr. N. L. 1—21—1.

⁴ Om Udvisning af Riget i Henhold til Pl. 19 April 1805 jfr. L. 27 Mai 1845, hvilket Tilfælde i Jurykommisionens Udkast var medtaget som Nr. 5, se Retst. 1880 p. 587, Getz Om Paaanke p. 38, D. K. p. 2.

§ 3. (Borgerlige Retskrav, der kan forfølges i Forbindelse med Straffesagen.)

De af en Forbrydelse følgende borgerlige Retskrav mod Sigtede kan forfølges i Forbindelse med Straffesagen overensstemmende med de i Kapitel 32 indeholdte Regler.

§ 4. (Straffesagens Forhold til omtvistede Retsforhold.)

Naar Afgjørelsen af en Handling's Strafbarhed beror paa, om et vist Retsforhold bestod paa den Tid, Handlingen blev foretagen, undersøges og bedømmes Spørgsmaalet herom under Straffesagen.¹

Dog har Retten Adgang til at udsætte Straffesagen, indtil Spørgsmaalet om det omtvistede Retsforholds Bestaaen er bragt under Paakjendelse gennem borgerligt Søgmaal.² Den Afgjørelse, som herunder maatte være truffen, er dog ikke bindende ved Afgjørelsen af Straffespørgsmaalet.³

¹ Det er ikke herved udtalt, at den under Straffesagen trufne Afgjørelse skal være bindende for et senere civil Søgmaal. Hvorvidt dette kan antages, afgjøres efter de almindelige Grundsætninger for Dømmes Retskraft.

² Jfr. D. K. p. 3. Nogen Frist er ei særlig nævnt, men finder Retten, at den civile Sag utilbørlig drages ud, og at Sigtede har Ansvaret herfor, maa den kunne gjenoptage sin Behandling af Straffesagen.

³ Dette gjælder altsaa ogsaa en Dom, hvorved et Ægteskab er kjendt gyldigt, saaledes at denne ei i sig selv er til Hinder for, at Ægtefællerne senere dømmes for Blodskamsforbindelse. Af denne Grund bør da den i § 445 anviste Fremgangsmaade befølges. I Tilfælde som Str.l. 21—21 og 22 er en civil Dom Forudsætning for selve Straffesagen; men, hvad i hin antages, dog ei bindende for denne. Om Ægteskabet opløses paa Grund af, at Svig ansees bevist, kan den Angjældende dog frifindes for Straf, fordi Svig ei ansees bevist.

§ 5. (Krigsretssager.)

Under Krigsret¹ henhører:

1. *Forbrydelser, som de ved Rigets væbnede Magt ansatte eller dertil hørende Personer begaar i Krigstid eller paa Sotogt eller ved Hærafdeling udenfor Riget eller med Hensyn til den militære Tjeneste eller de militære Ting eller mod de dem paa Grund af deres militære Stilling paahvilende Pligter.²*
2. *Forbrydelser af Krigsfanger, der staar under militær Bevogtning.³*
3. *Spionering, Meddelelser til Fienden, Forsyning af Fienden med Vaaben, Levnetsmidler eller andre Krigsfornödenheder og andre Handlinger, der er til umiddelbar Skade for Krigsmagten eller stridende mod nogen af vedkommende Befalingsmand til de militære Foretagenders Sikkerhed givne Bestemmelse, begaaet i Krigstid inden nogen af Krigsmagten besat Strækning.⁴*

¹ Krigsretsinstr. 9 Marts 1683 jfr. Armeplan 13 Juli 1887 § 54; kgl. Resol. 21 Decbr. 1818 jfr. Regl. 10 Septbr. 1850. Res. 23 Sept. 1865 § 1. De i L. 3 Aug. 1824 § 8 anordnede kombinerede Retter maa ved den nye Straffeprocessl. (jfr. § 18) ansees bortfaldne; se D. K. p. 3. Har nogen begaaet dels militære, dels andre Forbrydelser, kan de da ikke paatales under et. Er samme Forbrydelse blot delvis af militær Art, f. Ex. hvor baade militære og andre Ting er stjaalne ved samme Leilighed, maa det specielle, militære Værnething gaa forud.

² Jfr. milit. Str.l. 23 Marts 1866 § 1.

³ Jfr. milit. Str.l. § 8.

⁴ Jfr. milit. Str.l. § 9. Efter Lovens Bogstav skal disse Forbrydelser paatales ved militær Ret, selv om Forfølgningen først indledes, efterat Krigstilstanden eller den militære Okkupation er ophørt, hvilket dog neppe har været Meningen.

Andet Kapitel.

Straffedomstolene.

§ 6. (De almindelige Straffedomstole.)

Domstole i de Sager, som henhører under denne Lov, er:

Høiesteret,

Høiesterets Kjæremaalsudvalg,¹

Lagmandsretterne,

Meddomsretterne og

Forhørsretterne.

¹ At Kjæremaalsudvalget er bestemt som en særskilt Domstol, ikke blot som en Afdeling af Høiesteret selv, bevirker, at den ikke omfattes af de Bestemmelser, der kun omhandler den sidstnævnte Domstol, f. Ex. § 413 jfr. ogsaa Gr.l. §§ 88 og 90.

§ 7. (Høiesterets Kjæremaalsudvalg.)

Høiesterets Kjæremaalsudvalg bestaar af tre af Høiesterets faste Dommere,¹ opnævnte af Justitiarius skiftevis for tre Maaneder.² Den ældste Dommer forretter som Formand. Naar Høiesteret finder det hensigtsmæssigt, nedsættes samtidig to Kjæremaalsudvalg. Høiesteret giver i dette Tilfælde almindelige Bestemmelser angaaende Sagernes Fordeling mellem de to Udvalg.

¹ Jfr. L. 12 Sept. 1818 § 1 og L. 8 Sept. 1842 § 4.

² Det kan ei ansees utilstedeligt, at Justitiarius opnævner sig selv. Isaafald forretter naturligvis han som Formand, og den i det følgende Punktum givne Forskrift faar for dette Tilfælde ingen Betydning.

§ 8. (Lagmandsretten.)

Lagmandsretten bestaar af tre Dommere (Retten), nemlig en Lagmand som Formand og to andre Dommere, og af ti til Afgjørelse af Skyldspørgsmaalet¹ tilkaldte Lagrettemænd (Lagretten).

Naar en Dommer eller Lagrettemand faar Forfald eller af andre Grunde maa fratræde under en Sags Behandling, kan denne fortsættes, uden at Nogen tilkaldes i den Udtrædendes Sted.² Dog maa der mindst være to Dommere, hvoriblandt Lagmanden eller Nogen, der efter § 13 kan træde i hans Sted,³ og ni Lagrettemænd.

¹ Jfr. § 165 samt §§ 342, 380 og det der bemærkede. Se ogsaa § 346.

² Jfr. § 12, 2det Led og § 321. Paabegyndes kan saaledes Sagen ikke med et mindre Antal Dommere end det i §ens 1ste Led omhandlede. Det afgjørende Tidspunkt maa her for Lagrettemændenes Vedkommende være Tiltalebeslutningens Oplæsning (§ 322), for Dommernes Vedkommende Sagens Paaraab (§ 316). Det er imidlertid selvsagt, at jo mindre vidt fremskreden Sagens Behandling er, desto større Opfordring vil der være til at tilkalde en ny Dommer eller Lagrettemand i den Udtrædendes Sted. Hvor-

vidt dette skal ske, afgjøres af Retten. En saadan Tilkaldelse af et nyt Medlem medfører altid Nødvendigheden af den hele Forhandlings Gjenoptagelse.

³ Forhandlingen kan altsaa ei fortsættes, naar de tilbageværende Dommere bestaar af den i Beskikkelsen sidstnævnte Dommer i Forening med en af de i § 12 omhandlede Dommersuppleanter.

§ 9. (Lagstolene.)

Der oprettes sex Lagmandsembeder eller Lagstole, nemlig:

1. *en for Borgarthings Lagdømme, omfattende Kristianias og Smaalenes Lagsogne;*
2. *en for Eidsivathings Lagdømme, omfattende Akershus, Kristians, Buskeruds og Jarlsberg og Laurviks Lagsogne;*
3. *en for Agders Lagdømme, omfattende Bratsbergs, Nedenæs, Lister og Mandals og Stavangers Lagsogne;*
4. *en for Gulathings Lagdømme, omfattende Bergens, Søndre og Nordre Bergenhus samt Romsdals Lagsogne;*
5. *en for Frostathings Lagdømme, omfattende Søndre og Nordre Trondhjems og Hedemarkens Lagsogne;*
6. *en for Haalogalands Lagdømme, omfattende Nordlands, Tromsø og Finmarkens Lagsogne.*

Lagdømmernes Omraade kan forandres eller nærmere bestemmes af Kongen.¹

¹ I Henhold hertil er Laurviks Fogderi henlagt til Agders Lagdømme (Bratsbergs Lagsogn) og Vinger og Odalen af Hedemarkens Amt til Eidsivathings Lagdømme (Akershus Lagsogn), se kgl. Res. af 6 Juni 1889.

§ 10. (Lagmændenes Egenskaber.)

Lagmændene maa være i Besiddelse af de for Hoiesteretsdommere lovbefalede Egenskaber.¹

¹ Jfr. Gr.l. § 91, L. 12 Sept. 1818 § 34. Jfr. L. 21 Marts 1883 og L. 22 Mai 1885.

§ 11. (Lagmandsrettens Dommere.)

Til Medlemmer af Lagmandsretten beskikkes for hvert

Lagsogn aarlig af Kongen to Dommere,¹ som ikke er Medlemmer af Høiesteret.²

¹ Herunder vel ogsaa indbefattet saadanne Embedsmænd, under hvem en Specialjurisdiktion er henlagt (f. Ex. Skifte- og Konkursdommere).

² Jfr. kgl. Res. 10 Decbr. 1887. En Pligt til at overtage dette Hverv vil alene paahvile de Dommere, for hvis Vedkommende der ved Embedets Besættelse er truffet udtrykkeligt Forbehold herom. Jfr. dog Qvam p. 53. Jfr. forøvrigt om disse Dommeres Afsløning J. K. p. 496, D. K. p. XVIII og Res. 9 Novbr. 1889.

§ 12. (Stedfortrædere for Lagmandsrettens Dommere.)

Til at træde i de i § 11 omhandlede Dommeres Sted, naar nogen af dem enten gjør Tjeneste som Lagmand eller af nogen Grund ikke kan have Sæde i Retten, beskikkes ligeledes for hvert Lagsogn et tilstrækkeligt Antal Dommere eller andre Mænd med de for Dommere foreskrevne Egenskaber.¹ *

I særdeles vidtloftige og vigtige Sager kan Lagmanden bestemme, at en af dem skal overvære Forhandlingerne for i Forfaldstilfælde at indtræde i Retten.

¹ Om Konstitution se Res. 9 Novbr. 1889.

§ 13. (Lagmandens Forfald.)

I Tilfælde af Lagmandens Forfald, eller naar han i nogen Sag ikke kan have Sæde i Retten,¹ bestemmer vedkommende Regjeringsdepartement, hvem der skal gjøre Tjeneste som Lagmand.

Indtil saadan Bestemmelse er truffen, træder den i Beskikkelsen først nævnte Dommer i hans Sted.²

¹ Jfr. §§ 66—68.

² Dette maa ogsaa gjælde, naar den af Departementet for Lagmanden opnævnte Stedfortræder faar Forfald. Jfr. iøvrigt § 8.

§ 14. (Retsskrivere ved Lagmandsretterne.)

For hvert Lagdomme udnævner Kongen en Retsskriver.¹

I Forfaldstilfælde eller, hvor han i enkelt Sag ikke kan gjøre Tjeneste, antager Lagmanden en Anden i hans Sted.

¹ Om disses nødvendige Egenskaber har Loven ingen særlig Bestemmelse. Der maa derfor her gjælde det samme som om andre Retsskrivere; se Frdn. 10 Febr. 1736 Post 3 § 1 jfr. Post 1 § 1. Jfr. forøvrigt Indst. O. II 1887 p. 48, D. K. p. XIX. Om Retsskrivernes Pligter se §§ 121, 124—126, 129, 130—1 jfr. de ved kgl. Res. 14 Dec. 1889 bifaldte Regler for Udbetaling af Godtgjørelse til Vidner og Sagkyndige. Om Retsskriveres Betjente se Note 1 ved § 124.

§ 15 (Meddomsretten.)

Meddomsretten bestaar af Underdommeren — eller hvor der i Underretten er flere Dommere, af en af disse — som Formand¹ og af to Doms mænd.

¹ Jfr. L. om Kr.a Byret 17 Marts 1866 §§ 1 og 2.

Om særskilt Kriminaldommerembede i Bergen og Trondhjem se tvende kgl. Res. 30 Sept. 1889.

* Om Adgangen til at overdrage Administrationen af Meddomsret til autoriseret Fuldmægtig se kgl. Res. 21 Dec. 1889.

§ 16. (Forhørsretten.)

Forhørsretten bestaar af Underdommeren eller, hvor der i Underretten er flere Dommere¹ af en af disse.²

¹ Lov om Kr.a Byret 17 Marts 1866 § 2 finder altsaa ingen Anvendelse, selv hvor Forhørsretten afsiger Domme eller Kjendelser.

² Jfr. § 117.

§ 17. (Retsskrivere ved Meddoms- og Forhørsretterne.)

Retsskriverforretningerne ved Meddomsretten og Forhørsretten udføres af den særskilte Retsskriver ved Underretten, hvor saadan er ansat,¹ og ellers af Underdommeren.

¹ Særskilt Retsskriver ved Underretten findes for Tiden i Kristiania (L. 17 Marts 1866 § 10), Kristiansand, Bergen og Trondhjem.

§ 18. (Dømmende Kommissioner.)

Udenfor det i Grundlovens § 37 nævnte Tilfælde maa dømmende Kommissioner eller overordentlige Domstole ikke nedsættes til Behandling af Straffesager, som hører under denne Lov.

Dog kan extraordinære Dommere beskikkes til at træde i den almindelige Underdommers Sted under de store Fiskerier, naar Opsyn er anordnet.¹

¹ Jfr. L. 24 Septbr. 1851 § 23 og L. 23 Mai 1857 § 27. Ogsaa disse Dommere maa i de samme Tilfælde som den almindelige Underdommer tilkalde Doms mænd.

Tredie Kapitel.

Domstolenes saglige Virkekreds.

§ 19. (Hvilke Sager skal behandles ved Lagmandsret.)

Ved Lagmandsret behandles Sager angaaende Forbrydelser, som kan medføre strengere Straf end Strafarbejde i femte Grad,¹ eller for hvilke Strafarbejde eller Afsættelse fortrinsvis² bliver at anvende, samt Sager angaaende Forsøg paa eller Delagtighed i saadanne Forbrydelser.

Straffens Skjærpelse paa Grund af Gjentagelse kommer her ikke i Betragtning.

¹ D. e.: for hvilken i vedkommende Lovsted en strengere Straf er sat som mulig, uden Hensyn til, om Forbrydelsen i det enkelte Tilfælde egner sig til en saa høi Straf. Nedsættelse af personlige Grunde kommer, som § 20 viser, ikke i Betragtning.

² Dette vil efter Str.l. 6—4 sige: alle Tilfælde, hvor Valget kun haves mellem Strafarb. i 5te Grad og Fængsel, og den første Straffeart i Lovstedet er nævnt først, ikke derimod, hvor tillige en mildere Straffeart kan vælges. Forbrydelse mod Str.l. 10—1 vil saaledes f. Ex. blive at behandle

ved Lagmandsret, hvis den, mod hvem Forbrydelsen er forøvet, er Embedsmand, ikke derimod, hvis han er Ombuds- eller Bestillingsmand (10—26).

§ 20. (Unge Personers Forbrydelser behandles ikke ved Lagmandsret.)

Sager, hvori Straffelovens Kap. 6 § 8 kommer til Anvendelse, bliver, uanset Bestemmelserne i § 19, ikke at behandle ved Lagmandsret, hvis ikke høiere Straf end Ris eller Fængsel kan anvendes.¹

¹ Altsaa alene naar den ordinære Straf omfatter en saa høi Straf som Strafarbeide i 3die Grad. Jfr. dog § 22 anden og tredie Del.

§ 21. (Sager, hvor der foreligger Sigtedes Tilstaaelse.)

Har den Sigtede¹ for Retten uforbeholdent tilstaaet Forbrydelsen, og denne Tilstaaelses Rigtighed bestyrkes ved de øvrige foreliggende Oplysninger, bliver Sagen, om den end efter § 19 skulde henhøre under Lagmandsret, ikke at behandle ved samme, naar Forbrydelsen ikke kan medføre høiere Straf end Strafarbeide i fjerde Grad.²

¹ Jfr. § 97.

² Jfr. § 283 sammenholdt med § 270 sidste Passus, samt § 22, anden og tredie Del.

§ 22. (Hvilke Forbrydelser behandles ved Meddomsret.)

Ved Meddomsret behandles de Sager, som ikke henhører under Lagmandsret eller afgjøres af Forhørsretten i Henhold til § 283.¹

Sager, som efter Reglerne i § 400 kan indbringes til fornyet Behandling ved Lagmandsret uden Kjæremaalsudvalgets Tilladelse, kan Paatalemyndigheden² dog strax indbringe for Lagmandsretten, hvis den af særlige Grunde finder det hensigtsmæssigt, eller det begjæres af Sigtede.³

Saadan Begjæring maa ikke afslaaes, hvis Paatalemyndigheden vil paastaa Idømmelse af Strafarbeide⁴ eller af

Fængsel for en Forbrydelse mod Straffelovens Kapitler om Mened, Tyveri, Røveri eller Bedrageri, eller der handles om en Forbrydelse ved trykt Skrift⁵ eller mod den almindelige Straffelovs Kap. 8 § 1 eller Kap. 9 undtagen § 27 eller om Forbrydelse i offentlig Tjeneste.⁶

¹ Jfr. derhos § 495.

² Ikke en privat Sagsøger. Jfr. § 423.

³ Jfr. § 367, tredie Led.

⁴ Altsaa uden Hensyn til Forbrydelsens Art.

⁵ Jfr. Note 2 ved § 89.

⁶ Herunder gaar ikke Forsømmelser af at overtage paa-lagte offentlige Hverv, jfr. f. Ex. nærværende Lovs § 63, Lagrettesl. 28 Aug. 1854 § 35, men vel Forsømmelser, ud-viste under Udførelsen af saadant Hverv (Str.l. 24—28).

§ 23. (Forhørsrettens Domskompetence.)

Under de i § 283 angivne Betingelser kan Sager, som ellers vilde være at behandle ved Meddomsret, paadømmes af Forhørsretten.¹

¹ Forhørsretten vil efter dette kunne idømme ligetil Strafarbejde i 1ste Grad (se Str.l. 19—7, 3 jfr. nærv. Lovs § 19, 2det Led).

§ 24. (Sammenhængende Sager.)

Foranstaaende Regler er ikke til Hinder for, at sammenhængende¹ Sager, hvoraf nogle hører for Lagmandsret, andre for Meddomsret, i Forening indbringes for Lagmandsretten.²

¹ Se § 133.

² Jfr. § 134 sammenholdt med §§ 25 og 138.

§ 25. (Virksomheder af, at Sagen er indbragt for feilagtig Domstol.)

Er en Sag indbragt for Lagmandsretten, bør den i Almindelighed antages til Paadømmelse af denne, om den end rettelig burde være paatalt for Meddomsret.¹

Viser det sig under Behandlingen af en Sag, som Paatalemyndigheden² har indbragt for Meddomsretten, at den angaar en Forbrydelse, der skulde være paatalt for Lagmandsret,³ bør Meddomsretten i Almindelighed fremme den til Paadømmelse, hvis Udsættelse⁴ ikke er fornøden.

Er en Sag afvist af Lagmandsretten som henhørende for Meddomsret, er denne derved bunden.

¹ Jfr. D. K. p. 6. Bestemmelsen gjælder saavel private som offentlige Sager; jfr. imidlertid om de første § 426.

² Dette angaar altsaa alene af det Offentlige anlagte Sager.

³ Medens første Led af §'en ogsaa omfatter det Tilfælde, at selve den nedlagte Paastand betegner Forbrydelsen som hørende under Meddomsret, kan andet Led kun komme til Anvendelse, hvor Rettens Mangel paa Competence ikke fra først af var klar, men følger af, at Forbrydelsen under Sagen viser sig at være en større end efter Tiltalebeslutningen (jfr. § 342); §'en kan da heller ikke anvendes, hvor Paatalemyndigheden med Tilsidesættelse af Reglerne i § 22 har afslaaet en Begjæring af Sigtede om Sagens Indbringelse for Lagmandsret.

⁴ Jfr. J. K. p. 524, hvorefter herved ikke er sigtet til en Udsættelse til fortsat Behandling under samme Thing, Extraret eller Retsdag.

§ 26. (Retslig Forundersøgelse)

Retslig Forundersøgelse samt Thingsvidner og andre enkeltstaaende Retshandlinger¹ foretages ved Forhørsretten.

¹ D. e. alle andre judicielle Forretninger end retslig Forundersøgelse og Hovedforhandling; se §§ 266, 2det P., 276, 296 og 297 jfr. §§ 366, 390, 410, 3die Led, 417, 3die Led.

Fjerde Kapitel.

Domstolenes stedlige Virkekreds samt Tid og Sted for Rettens Holdelse.

§ 27. (Lagsognene.)

Hvert Amt udgjør i Almindelighed et Lagsogn. Afvigelser herfra kan besluttes af Kongen, efterat Betænkning er indhentet fra vedkommende Amtsforsamlinger og fra vedkommende Kjøbstæders Kommunebestyrelser.¹

¹ I Henhold hertil er Vinger og Odalen af Hedemarken henlagt til Akershus Lagsogn og Laurviks Fogderi til Bratsberg, Jarlsberg til Buskerud, de Bergenhusiske og ligeledes de Trondhjemske Amter sammenføiede til et Lagsogn, kgl. Res. 6 Juni 1889.

§ 28. (Retsstedet, Lagmandstthingenes Antal.)

For hvert Lagsogn fastsætter Kongen et fælles Retssted, hvor Lagmandstthing holdes til bestemte Tider, i Regelen mindst fire Gange aarlig.¹ For afsides liggende Del af Lagsognet kan der bestemmes et særskilt Retssted, hvor de der hjemmehørende Sager i Almindelighed bliver at behandle efter Berømmelse af Lagmanden.¹

¹ Ved høieste Res. 30 Juli 1889 er Retsstederne og Lagmandstthingenes Antal indtil videre ordnet saaledes, at der:

30 G.ge aarl. i Kristiania.

» Smaalenenes	—	—	—	8	»	»	i Sarpsborg.
» Akershus	—	—	—	7	»	»	i Kristiania.
» Kristians	—	—	—	5	»	»	i Gjøvik.
» Buskeruds	—	—	—	10	»	»	i Drammen.
» Bratsbergs	—	—	—	10	»	»	i Skien.
» Nedenes	—	—	—	4	»	»	i Arendal.
» Lister og Mandal	—	—	—	4	»	»	i Kr.sand.
» Stavanger	—	—	—	7	»	»	i Stavanger.
» Bergens	—	—	—	12	»	»	i Bergen.

for Bergenhus Lagsogn holdes Lagmandsthing

				8 G.ge aarl.	i Bergen.
»	Romsdals	—	—	5	» » i Molde.
»	Hedemarkens	—	—	7	» » i Hamar.
»	Trondhjems	—	—	11	» » i Trondhjem
»	Nordlands	—	—	7	» » i Bodø.
»	Tromsø	—	—	5	» » i Tromsø.
»	Finmarkens	—	—	2	» » i Vardø.

² Et saadant er ved den i forrige Note cit. Res. 30 Juli 1889 anordnet i Hammerfest for Vestfinmarken og Karasjok Thinglag af Tanens Sorenskriveri. Som Udtrykket «i Almindelighed» viser, er det ei nødvendigt, at Sagerne behandles paa Biretsstedet, men dette vil afhænge af Hensigtsmæssighedshensyn.

§ 29. (Tiden for Lagmandsthingene.)

Kongen kan meddele Lagmændene Bemyndigelse til at fastsætte den nærmere Tid for Lagmandsthingenes Holdelse.¹

Den om Tiden og Stedet for Lagmandsthingene givne Bestemmelse kan for det enkelte Tilfælde fraviges af Lagmanden, naar han af særlige Grunde finder det hensigtsmæssigt. Ligeledes kan han til en eller flere enkelte Sagers Behandling afholde særskilt Lagmandsthing paa et andet Sted end det sædvanlige.

¹ Jfr. D. K. p. 6, høieste Resol. 11 Okt. 1889

§ 30. (Bekjendtgjørelse af Lagmandsthing.)

Tid og Sted for Lagmandstthinget skal Lagmanden betimelig bekjendtgjøre i Kundgjørelsestidenden¹ og paa anden hensigtsmæssig Maade overensstemmende med de af Kongen derom givne Forskrifter.²

¹ Jfr. L. 19 Juni 1882.

² Høieste Resol. 11 Okt. 1889.

§ 31. (Meddoms- og Forhørsretternes Retskreds.)

For Meddoms- og Forhørsretterne danner Underdommerens Embedsdistrikt Retskredsen.¹

¹ Hvor en Sorenskriver tillige er Dommer i By, har Departementet antaget, at By- og Landdistrikt bør betragtes som én Retskreds (Skr. 12 Aug. 1889). Hvor imidlertid Stillingen som Dommer i Straffesager paa Grund af Bestemmelsen i § 72 er overdraget en anden Dommer, saasom paa Hamar Sorenskriveri i Søndre Hedemarken, antages Byen at burde opfattes som en Retskreds for sig. Paa Grund af Bestemmelsen i § 72 er Dommerforretningerne i enkelte til et Sorenskriveri henhørende Ladesteder henlagte til en anden Dommer. Her er det dog antaget, at Retskredsen uforandret forbliver Sorenskriveriet. — Retskredsens Bestemmelse har foruden for Værnethinget (§§ 135 ff.) ogsaa Betydning med Hensyn til Doms mændene (§§ 43 og 369).

§ 32. (Tid og Sted for Meddoms- og Forhørsretter.)

Meddoms- og Forhørsretterne holdes saavidt muligt ved de almindelige Thing.¹ Dog kan vedkommende Regjeringsdepartement bestemme, at de holdes paa faste ugentlige eller maanedlige Retsdage,² hvor dette findes hensigtsmæssigt.

Naar hurtigere Behandling paakræves, fordi Sigtede er paagreben, eller af andre Grunde, eller naar det for Sagens Oplysning er hensigtsmæssigt, at Retten holdes paa et andet Sted end det sædvanlige, bliver Extraret at afholde.

¹ Altsaa Sag- og Skatte- samt Maanedstingene. De kunne da holdes paa ethvert saadant Thing uden Hensyn til den almindelige Thingkredsinddeling. Se § 369.

² Jfr. L. 12 Okt. 1857 (ang. faste Retsdage til Behandling af Forhør samt Justits- og Politisager i Landdistrikterne).

§ 33. (Retternes Arbejdstid.)

Lagmands- og Meddomsrettens daglige Arbejdstid bør i Almindelighed ikke overstige otte Timer.¹

¹ Jfr. Indst. O. II 1887 p. 49.

Femte Kapitel.

Lagrettemænd og Doms mænd.

§ 34. (Valg af Lagrettemænd og Doms mænd.)

Hvert andet Aar inden Udgangen af November Maaned udvælges Lagrettemænd og Doms mænd for de to følgende Aar.¹

¹ Jfr. § 46 og § 491, sidste Led. Om Virkningerne af, at de i dette Kap. givne Regler for Valget ikke overholdes, se Noterne ved § 64.

§ 35. (Valgbarhed til Lagrettemand og Doms mand.)

Valgbar¹ som Lagrettemand og Doms mand er enhver norsk Borger,² der ikke paa Grund af legemlige eller andelige Mangler eller utilstrækkeligt Kjendskab til Landets Sprog er ude af Stand til at fyldestgjøre en Lagrettemands eller Doms mands Pligter, og som enten

- 1. er stemmeberettiget efter Grundloven³ eller valgbar til kommunale Ombud ifølge Lov af 4de August 1845, eller*
- 2. har fyldt 25 Aar, været bosat i Landet i 5 Aar og i direkte Skat til Staten eller Kommunen for det sidst forløbne Aar tilsammen havde at betale paa Landet og i Ladestederne Kr. 4.00 og i Kjøbstæderne Kr. 8.00.⁴*

¹ Om senere Tab af Valgbarhed se Note 1 ved § 51.

² Jfr. L. 21 April 1888.

³ Gr.l. § 50.

⁴ Heri bliver vel ei at medregne Næringssskat undtagen efter L. 8 Aug. 1842 § 29.

§ 36. (Udelukkelsesgrunde.)

Udelukket fra at vælges til Lagrettemand eller Doms mand er Enhver, der er i noget i Grundlovens § 52 nævnt Tilfælde eller er dømt til Livsstraf, Strafarbejde eller Afsettelse eller for en Forbrydelse, som omhandles i Straffe-

lovens Kap. 10 § 25, Kap. 11, 12, 19, 20, 21 eller Kap. 22 § 14.¹

Dog bevirker Straffedom ikke Udelukkelse fra Valg, naar den Domsfældte har faaet Æresopreisning, eller naar saadan efter Lov af 9de Juni 1883 § 6 er ufornöden.

¹ Som anden Passus viser, er Forudsætningen dog, at der handles om en Gjerning, hvis Forøvelse «i den offentlige Mening er vansærende», da blot for disse Æresopreisning kan erholdes. Domsfældelse f. Ex. efter Straffel. Kap. 21 § 15 bør derfor ei tillægges Betydning. Jfr. iøvrigt §§ 51 og 53 samt 58 og 61.

§ 37. (Udelukkelse paa Grund af visse Stillinger.)

Til Lagrettemænd og Domsmænd kan ikke vælges:

1. Statsraadets Medlemmer;
2. De ved Regjeringens Kontorer ansatte Tjenestemænd;
3. Øvrighedspersoner og Officerer i høiere Grader til og med Oberstleitnanter og Kommandørkapteiner;
4. Hoffets Betjente og dets Pensionister;
5. Dommere og Retsskrivere;
6. De ved Paatalemyndigheden og Politiet ansatte Tjenestemænd;
7. Statskirkens og andre anerkjendte Trossamfunds Præster;
8. Praktiserende Sagførere.

§ 38. (Fritagelsesgrunde.)

Berettigede til at undslaa sig for Valg er:

1. Praktiserende Læger;
2. Faste Lodser;
3. De ved Told-, Fyr-, Post-, Telegraf- og Jernbanevæsenet ansatte Tjenestemænd;
4. De, som tilveiebringer antagelig¹ Oplysning om, at de ikke uden Fare for Helbred eller Til sidesættelse af vigtige private eller offentlige Forretninger kan gjøre Tjeneste, eller som sandsynliggjør, at de ikke uden Vanskelighed kan bære de med Hvervet forbundne Udgifter;

5. *De, som har fyldt sit 65de Aar.*

Af de under No. 5 nævnte Personer kan Forlangendet om Fritagelse fremsættes en Gang for alle. Ellers har det kun Gyldighed for det forestaaende Valg.

¹ Hvorvidt Oplysningen er tilfredsstillende, afgjøres efter Reglerne i §§ 45 og 46.

§ 39. (Fritagelse paa Grund af tidligere Tjenstgjøring.)

Den, der har gjort Tjeneste som Lagrettemand to Gange efter et Valg, kan forlange sig fritaget ved det nærmest paafølgende Valg.

Som Tjenstgjøring regnes det ogsaa, at Lagrettemanden har fremmodt til Tjeneste paa Retsstedet og har opholdt sig der indtil den sidste Udtrækning af Lagrette for den enkelte Sag, eller indtil han har faaet Rettens Samtykke til at forlade Thinget.

§ 40. (Fritagelse for andre Ombud uden Betydning.)

De ved andre Love givne Fritagelser for at overtage Ombud fritager ikke fra Hvervet som Lagrettemand eller Domsmand.

§ 41. (Mandtallet.)

Mandtal over de Indvaanere af Kommunen, der er valgbar efter § 35,¹ jfr. §§ 36 og 37, føres for hvert Herred eller Ladested med egen Kommunebestyrelse af Lensmanden² og for hver Kjøbstad af Raadstuskriveren.³

¹ Fordringen til Kundskab i det norske Sprog vil i enkelte Kommuner i Finmarken kunne bevirke, at ingen er valgbar. Hertil kan dog intet Hensyn tages af Lagmanden ved den i § 42 omhandlede Fordeling, men det for Lagsognet bestemte Antal vil da ei opnaaes.

² Er et Herred delt i to Lensmandsdistrikter, maa hver Lensmand føre det for sit Distrikt; omfatter et Lensmandsdistrikt to Herreder, maa han føre særskilt Mandtal for hvert (Dep. Skr. 17 Juli 1889).

³ Særeeget Raadstuskriverembede haves nu intetsteds. I Trondhjem og Kristianssand udføres Raadstuskriverforretningerne af Byskriveren. i de øvrige Kjøbstæder af Magistraten, i Hønefos af Sorenskriveren i Ringerike. i Bodø af Sorenskriveren i Salten, i Levanger for Tiden af Fogden i Stør- og Værdal. Om Kristiania se L. 3 Juni 1882, kgl. Res. 23 Febr. 1884 jfr. L. 17 Marts 1866 §§ 16 og 18. Da Raadstuskriverens egentlige Bestilling er at tjenstgjøre som Skriver for Byens Raad, m. a. O. at være Magistratssekretær, har Departementet antaget, at de til samme henlagte Funktioner i Byer, hvor ingen særlig Raadstuskriver findes, idet Magistraten selv (ved sit Kontor) besørger Sekretærforretningerne, vil være at besørge af Magistraten. I Henhold hertil føres ogsaa i Kristiania det her omhandlede Mandtal af denne. Om Bergen se L. om Oph. af Bergens Raadstuskr.-Emb. af 1890 § 1. — Om Mandtallets Indretning se Dept. Cirk. 16 Mai 1889 jfr. Dept. Skr. 2 Juli 1889.

§ 42. (Antallet af Lagrettemænd og dets Fordeling.)

I ethvert Lagsogn skal der i Regelen være femti Gange saa mange Lagrettemænd, som der er fastsat Lagmandsting for Aaret, med Tillæg af det Antal Thing, som antages at ville blive afholdt paa særskilte Retssteder efter § 28. Omfatter et Lagsogn alene en Kjøbstad, skal det have sex Gange saa mange Lagrettemænd, som der antages at ville blive behandlet Lagmandsretssager i Løbet af et Aar.¹

Overensstemmende hermed bestemmes Antallet af Lagmanden,² som dernæst fordeler Tallet paa samtlige Lagsognets Kommuner efter Folkemængden. Hver Kommune skal dog mindst have en Lagrettemand.³ Inden Udgangen af August Maaned underretter han Formandskaberne om den foretagne Fordeling.

¹ Efter Loven er dette alene Tilfældet med Kristiania og Bergen (§ 27); jfr. imidlertid sidste Punktum af § 27.

² Jfr. § 491, sidste Punktum.

³ Det rigtigste vil da antagelig være først at tildele

hver Kommune en Lagrettemand og dernæst fordele Resten efter Folkemængden. Ved den modsatte Fremgangsmaade: først at fordele efter Folkemængden og dernæst forøge Tallet der, hvor Fordelingen maatte lede til, at ingen Lagrettemand beholdtes, vilde det samlede Antal øges udover, hvad Loven har fastsat.

§ 43. (Antallet af Domsmand og dets Fordeling.)

I enhver Meddomsretskreds skal der være fire Gange saamange Domsmand, som der antages at ville blive afholdt Møder ved Meddomsretten i Løbet af et Aar.¹ Med dette for Oie bestemmes Antallet af Underdommeren, som dernæst fordele Tallet mellem Kredens Kommuner efter Folkemængden. Heer Kommune skal dog mindst have tre Domsmand.² Inden Udgangen af August Maaned underretter han Formandskaberne om den foretagne Fordeling.

¹ Jfr. § 32. Mødernes Tal afhænger da ei alene af Sagerne, men ogsaa af, hvorvidt flere Sager antages at ville blive behandlede i et Møde (jfr. § 369). Se iøvrigt ogsaa § 283. Mere end et Møde kan aldrig regnes paa en Sag allerede af den Grund, at Udsættelser vil være for sjældne til at kunne komme i Betragtning. Tilendebringes en Sag ei paa en Dag, fortsættes Mødet den næste.

² Jfr. § 42 Note 3.

§ 44. (Mandtallets Udlæggelse.)

I sidste Halvedel af Juli Maaned udlægges det i § 41 omhandlede Mandtal til almindeligt Eftersyn i 14 Dage. Tiden og Stedet for Udlæggelsen kundgjøres¹ forud i Forbindelse med en Opfordring til dem, som efter §§ 38 og 39 kan undlaa sig, og til Enhver, som ellers maatte have noget at bemærke, om at indkomme med sine Forlangender eller Besværinger.² Saasnart Fristen er udlobet, sender Mandtalsføreren Mandtallet og de indkomne Forlangender og Besværinger, ledsagede af de Bemærkninger, hvortil han finder Anledning, til Formandskabet.³

¹ Valget af Kundgjørelsesmaade er saaledes overladt Mandtalsføreren, og Benyttelsen af Kundgjørelsestidenden er her ikke nødvendig eller endog hensigtsmæssig, idet de paa Stedet udkommende Aviser vil være at foretrække.

² At de Forlangender, der kommer efter Fristen, skal være afskaarne fra at komme i Betragtning, siges ikke. Et Forlangende om Fritagelse maa komme tidnok, naar det kommer inden det i § 45 omhandlede Møde.

³ Ogsaa efter at Mandtallet er oversendt Formandskabet, maa Mandtalsføreren kunne oversende disse Udtalelser om Suppleringer og Berigtigelser. At en Person ikke fra først af er opført paa Mandtallet, udelukker ham ikke fra Valg, naar det senest i det i § 45 omhandlede Møde (Dept. Skr. 11 Sept. 1889) oplyses, at han rettelig skulde have været opført. Paa den anden Side kan de Personer ikke ansees valgbare, om hvilke det inden Valget oplyses, at der — om end først efter Mandtallets Afslutning — er indtraadt nogen Grund, der efter §§ 36 og 37 udelukker dem fra Valgbarhed, eller at de paa Grund af legemlige eller aandelige Mangler er blevne ude af Stand til at opfylde en Lagrette- eller Domsmands Pligter; og Mandtalsføreren bør, saasnart han faar Kundskab om nogen saadan Omstændighed, gjøre Indberetning derom til Formandskabet. Ligeledes bør han give dette Meddelelse, naar nogen, der oprindeligt besad de i § 35 Nr. 1 og 2 omhandlede Betingelser for at vælges, senere har tabt nogen saadan. Imidlertid vil Valget ikke her kunne ansees ugyldigt, om nogen tiltrods herfor er valgt, saafremt han fra først af rettelig er opført i Mandtallet. (Jfr. § 51).

§ 45. (Forlagslisten over Lagrette- og Domsmænd.)

Inden Udgangen af September Maaned afholdes efter Ordførereus Berømmelse et Møde af Formandskab, Forligelseskommissærer¹ og paa Landet og i Ladestederne Lensmanden eller Lensmændene,² i Kjøbstæderne Magistraten.³ I dette Møde afgjøres de indkomne Forlangender og Besvæ-

ringer⁴ og afgives Forslag til Valg af Lagrettemænd og Domsmand.⁵

Forat Beslutning skal kunne fattes, maa mindst to Trediedele af Formændene, deriblandt Ordføreren eller Viceordføreren, samt en Forligelseskommisær og Lensmanden⁶ eller Magistraten⁷ være tilstede.⁸ I Tilfælde af Stemmelighed gjør Ordføreren Stemme Udslaget.⁹

¹ Herunder ogsaa indbefattet de i Henhold til L. 19 Juni 1880 § 3 valgte Aastedsforligelseskommisærer; jfr. Indst. O. II 1887 p. 64.

² F. Ex. i Aker, hvor der er en for Vestre- og en for Østre-Aker.

³ Vadsø Kjøbstad danner et Formandskabsdistrikt sammen med Landdistriktet. Her maa da baade Magistrat og Lensmand deltage. Se endvidere ogsaa Dept. Cirk. 26 Juni 1889.

⁴ Jfr. § 46, 2det Led.

⁵ Forslaget skal naturligvis kun angaa et saa stort Antal som det, der skal vælges (Dept. Skr. 4 Oktbr. 1889), men der kan dog intet være til Hinder for, at der subsidiært gjøres Forslag til andre.

⁶ Er der flere, synes de alle at maatte være tilstede, da de er Lensmand hver for sin Del af Herredet.

⁷ Hvor Magistraten bestaar af flere, er det da nok, at en Magistratsperson er tilstede.

⁸ Indehaver nogen enkelt Person flere af disse Stillinger, behøver dog ei Stedfortræder at tilkaldes (Dept. Skr. 26 Juni 1889).

⁹ Altsaa ogsaa ved Valget. Giver denne Regel intet Udslag, har Dept. antaget, at Omvalg helst bør finde Sted (Skr. 15 Aug. 1889).

§ 46. (Valget).

Mødets Beslutninger udlægges til almindeligt Eftersyn i 14 Dage, og samtidig berammes et Møde af den samlede Kommunebestyrelse til Afholdelse inden Udgangen af November Maaned. Herom udstedes Bekjendtgjørelse med Op-

fordring til enhver, som maatte have noget at bemærke, om at indkomme dermed til Formandskabet senest inden en Uge forud for det berammede Møde.

I dette Møde afgjøres indkomne Klager over de i § 45 omhandlede Beslutninger,¹ hvorefter der foretages Valg paa saamange Mænd, som det samlede Antal Lagrettemænd og Doms mænd udgjør. Blandt disse udvælges derefter Lagrettemændene.²

I Mødets Forhandlinger skal Stedets Lensmand eller Magistrat deltage.³ Dog hindres ikke Forretningens Fremme ved deres Fravær.

¹ Disse kan altsaa overhovedet ei prøves undtagen efter en betimelig indgiven Klage, og Klager, der ei har foreligget for det i § 45 omhandlede Møde, kan overhovedet ikke komme i Betragtning.

² Regelen i § 45 om, at Ordførerens Stemme gjør Udslaget, har Dept. ogsaa her antaget anvendelig, ligesom at, hvor dette ei giver noget Resultat, Omvalg bør finde Sted (Skr. 15 Aug. og 1 Oktbr. 1889).

³ Jfr. § 45 Note 3, 6 og 7. I Dept. Skr. 15 Aug. 1889 er antaget, at de ogsaa deltager i Stemmegivningen (jfr. Storth. Forh. 1887 O. II. p. 64). I Ladesteder, hvor der er baade Lensmand og Magistrat, maa i Henhold til § 45 Bestemmelsen forstaaes saaledes, at kun Lensmanden, ikke Magistraten deltager.

§ 47.¹ (Særskilte Udvalg.)

Foruden det almindelige Udvalg skal der efter foranstaaende Regler² oprettes følgende særskilte Udvalg:

- 1. I Kjøbstæder og Ladesteder samt i Herreder, af hvilke nogen Del er undergiven de almindelige Bygningslove,³ et Udvalg af Doms mænd, der besidder særlig Kyndighed i Bygningsanliggender.*
- 2. I Kommuner, for hvilke det af vedkommende Regjeringsdepartement bestemmes, et Udvalg af Lagrettemænd og*

Domsmænd, som er kyndige i Søvæsen og Skibsanliggender.

De gjældende Regler⁴ angaaende Domsmænd for de Sager, der fortiden behandles ved Haandværksret, vedbliver at bestaa.

¹ Jfr. §§ 370 og 55, sidste Led.

² Forsaavidt herved ogsaa henvises til §§ 42 og 43, antages dette at matte forstaaes saaledes, at her det formodede Antal Bygnings- eller Soretssager o. s. v. lægges til Grund. Det søkyndige Udvalg tjenstgør saavel i Lagmandsrets- som Meddomsretssager uden at her nogen Forskjel gjøres. I sig selv er der vistnok intet til Hinder for, at samme Person kan føres saavel paa disse særlige som paa et af de alm. Udvalg (Dept. Skr. 5 Oktbr. 1889); dog vil i Regelen §§ 55 og 369 om Fritagelse formedelst tidligere Tjenstgjøring lede til, at dette bliver utilraadeligt.

³ Se L. 6 Septbr. 1845 § 46.

⁴ Se L. 15 Juni 1881 §§ 21 og 23.

§ 48. (Lagrette- og Domsmænds Egenskaber.)

Til Lagrettemænd og Domsmænd bør kun vælges Mænd, som paa Grund af Retsindighed, Dygtighed og Selvstændighed ansees særlig værdige og skikkede til Hvervet.

§ 49. (Fortegnelse over de valgte.)

Fortegnelse over de valgte Lagrettemænd og Domsmænd føres paa Landet og i Ladestederne af Lensmændene¹ og i Kjøbstæderne af Raadstuskriverne² og bekendtgjøres ved Opslag paa Thingstederne. Gjenpart af Fortegnelserne meddeles henholdsvis Lagmanden og Stedets Underret.

¹ Jfr. § 41 Note 1 og 2 og § 45 Note 2.

² Jfr. § 41 Note 3. Cirk. 16 Mai 1889.

§ 50. (Fritagelse for at forrette som Retsvidne.)

Lagrettemænd og Domsmænd kan undslaa sig for at gjøre Tjeneste som Retsvidner.¹

¹ Jfr. § 494.

§ 51. (Forandringer i Fortegnelsen.)

Hvis en Lagrettemand eller Domsmand kommer i noget af de i § 36 omhandlede Tilfælde eller i en Stilling, som efter § 37 er uforenelig med Hvervet, eller hvis det oplyses, at nogen ikke Valgbar er valgt,¹ skal han ufortøvet udslettes af den i § 49 omhandlede Fortegnelse.

Det samme gjælder, naar en Lagrettemand eller Domsmand afgaar ved Døden eller frastytter Retskredsen, eller naar han paa Grund af aandelige eller legemlige Mangler varig er bleven ude af Stand til at gjøre Tjeneste.²

Tilflytter nogen Lagrettemand eller Domsmand en anden Kommune inden Retskredsen, skal han overføres paa Fortegnelsen for denne Kommune.³

Klage over, at nogen er urettelig udslettet eller overført, afgjøres af Formandskabet.

¹ Som Udtryksmaaden viser, handles der her om nye Oplysninger, der ei sees at have foreligget ved Valget, ialfald ei har ledet til nogen Beslutning. At Mandtalsføreren maa respektere de trufne Afgjørelser, er saameget klarere, som § 51, sidste Led viser, at han udøver sin her omhandlede Myndighed under Formandskabets Kontrol.

² Derimod ikke, om han iøvrigt efter Valget ophører at være i Besiddelse af de for dette efter § 35 nødvendige Betingelser.

³ Jfr. § 61, der viser Betydningen af denne Bestemmelse.

§ 52. (Senere indtrædende Fritagelsesgrunde.)

Indtræder nogen Grund, der efter § 38 No. 1—4 vilde have berettiget Lagrettemanden eller Domsmanden til at undslaa sig for Valg, kan han begjære Formandskabets Afgjørelse for, at han skal udslettes af Fortegnelsen.

§ 53. (Indberetninger, der paaligger Mandtalsføreren.)

Om de Forandringer, som Fortegnelsen over Lagrettemændene eller Domsmandene undergaar, gjøres uden Ophold Indberetning¹ henholdsvis til Lagmanden eller Underretten.

Ligeledes indberettes,¹ naar nogen Lagrettemand eller Domsmand kommer under Forfølgning af det Offentlige for en Forbrydelse, der kan medføre strengere Straf end Bøder.²

¹ Næmlig af Mandtalsføreren.

² Hvorvidt Mandtalsføreren har nogen Kundskab herom, vil dog være tilfældigt, idet Loven ikke har sørget for, at han faar Meddelelse om, at Straffeforfølgning er iværksat.

³ Se § 58 og § 61.

Sjette Kapitel.

Lagrettemænd for det enkelte Lagmandsting.

§ 54. (Udtagelse af Lagrettemænd for det enkelte Thing.)

Betimelig forinden hvert Lagmandsting har Lagmanden i Overvær af to mandtalsførte Retsvidner (§ 49A) ved Lodtrækning at udtage sex og tyve Lagrettemænd¹ samt to Varamænd.²

Kongen kan for hvert Lagsogn give almindelig Bestemmelse om, hvorlænge de udtrukne Lagrettemænd skal gjøre Tjeneste.³ Hvor ikke andet er bestemt, skal de tjenstgjøre under hele Thinget, og i ethvert Fald⁴ indtil Forhandlingen af den paabegyndte Sag er tilendebragt.

Skal Lagrettemændene ikke gjøre Tjeneste under hele Thinget, har Lagmanden betimelig at udtage Lagrettemænd saa ofte, som fornødiges.

¹ Jfr. § 55, sidste Led, hvorefter Tallet kan blive 30. Dog maa ogsaa her 26 være tilstrækkeligt, hvis den eneste Sag, som skal behandles, er Soretssagen.

² D. e. Suppleanter.

³ Jfr. kgl. Res. 14 Dec. 1889.

⁴ «I ethvert Fald» gjælder selvfølgelig ogsaa, om saadan særlig Bestemmelse, som heromhandlet, er afgiven af Kongen.

§ 55. (Blandt hvem Lodtrækningen skal ske.)

Lodtrækning sker blandt alle paa Lagsognets almindelige Fortegnelser opførte Lagrettemænd med Undtagelse af dem, der allerede har gjort Tjeneste (§ 39) ved noget i samme Aar afholdt Thing.¹

Er der ikke mindst 40 tilbage, udtrækkes Lagrettemændene blandt samtlige paa Fortegnelserne Anførte.

Varamændene trækkes under Iagttagelse af de samme Regler² blandt Lagrettemændene i den Kommune, hvor Thinget holdes.³

Til at gjøre Tjeneste i Sag angaaende Forbrydelse mod Søfartsloven udtages, naar Begjæring derom betimelig er indløben fra nogen Part, og Lagmanden finder Begjæringen beføiet, paa lige Maade⁴ fire Lagrettemænd af de i § 47 under No. 2 omhandlede særskilte Fortegnelser. I Sager, som udspringer af Forholdet mellem Skipper og Mandskab, bør dog ikke mere end to af de Søkyndige være Skippere.

¹ Herunder indbefattes ogsaa de i § 29, sidste Passus omhandlede Thing for enkelte Sager.

² Strengt taget altsaa saaledes, at de, der før har gjort Tjeneste, ikke medtages ved Lodtrækningen, medmindre der herved bliver mindre end 40 tilbage paa Fortegnelsen, et Tal, som forøvrigt her staar i Misforhold til Antallet af dem, der skal udtrækkes.

³ Findes der ikke i vedkommende Kommune det tilstrækkelige Antal Lagrettemænd, der kan gjøre Tjeneste, maa de manglende tages blandt alle Retskredsens Lagrettemænd.

⁴ Se Note 2.

§ 56. (Lodtrækning for Biretssteder.)

Naar afsides liggende Distrikt har særskilt Retssted,¹ skal til de for samme berammede Thing Halvdelen af Lagrettemændene trækkes blandt de i Distriktet boende, den anden Halvdel blandt Lagsognets øvrige Lagrettemænd.² De, der har gjort Tjeneste i samme Aar, medtages ikke ved nogen

af disse Trækninger, medmindre Antallet af de øvrige er under 20.

¹ Jfr. § 28, 2det Passus.

² For det Tilfælde, at der ikke findes det tilstrækkelige Antal Lagrettemænd i Distriktet, gjælder det i Note 3 ved § 55 bemærkede.

§ 57. (Fremgangsmaaden ved Lodtrækningen.)

Lodtrækningen foregaar paa den Maade, at Lagmanden nedlægger i en Urne lukkede Sedler med samtlige de Lagrettemænds Nummer, mellem hvilke Trækningen skal finde Sted, og efterat Sedlerne er sammenblandede, enkeltvis optager det bestemte Antal.

§ 58. (Forbigaaelse af udtrukne Lagrettemænd.)

Træffer Loddet Nogen, der efter Reglerne i det følgende Kapitel er udelukket fra at gjøre Tjeneste i nogen Sag,¹ eller som vides at have lovligt Forfald,² eller er i noget i § 53 sidste Led omhandlet Tilfælde,³ bliver han at forbigaa.

¹ Altsaa efter §§ 66 og 67.

² Jfr. § 63, 3die og 4de Led.

³ Den kgl. Proposition foreskrev Forbigaaelse ogsaa i Tilfælde af, at den udtrukne befandt sig i noget i § 51 omhandlet Tilfælde, saa at han skulde have været udslettet af Listen; men dette udelodes i Loven. Efter § 61 skal vedk. Lensmand eller Raadstuskriver, der efter § 51 skulde have udslettet ham, forbigaa ham ved Tilsigelsen; og Lagmanden bør da, om han er opmærksom paa, at nogen af de udtrukne er inhabil, ved Tilsigelsens Oversendelse give Meddelelse herom. Jfr. § 393 Nr. 1.

§ 59. (Protokollation af Lodtrækningen. Statsadvokatens Udskydelse.)

Lodtrækningen og de Afgjøvelser, som er truffne i Henhold til foregaaende §, indføres i en dertil bestemt Bog. Lodtrækningens Udfald meddeles Statsadvokaten, som er berettiget

til at udskyde fem af de udtrukne Lagrettemænd.¹ De en og tyve først udtrukne, som ikke udskydes,² samt Varamændene tilsiges til Møde ved Lagmandstthinget.

¹ Jfr. § 318, 2det Led og det der bemærkede. Af de i Henhold til § 55, sidste Led udvalgte kan ingen udskydes, jfr. Forudsætningen i § 318, 1ste Passus.

² Paatalemyndigheden behøver saaledes ikke at udskyde nogen. Isaafald bliver dog de 5, der i Henhold til denne § havde kunnet udskydes, at fratrække det Antal, der efter § 318 kan udskydes.

§ 60. (Meddelelse til Tiltalte. Varsel for Lagrettemænd.)

Statsadvokaten sender uden Ophold Fortegnelse over de Lagrettemænd og Varamænd, der skal tilsiges, til vedkommende Lensmænd og Raadstuskrivere, hvilke snarest muligt skal besørge Tilsigelserne udført,¹ samt til de Tiltalte eller deres Forsvarere. Saavidt muligt bør Lagrettemændene gives tre Dages Varsel, hvis de bo i den By, hvor Thinget holdes, og ellers en Uges Varsel.²

¹ Tilsigelsens Form maa rette sig efter hvad der i Tilfælde findes hensigtsmæssigt, men Regelen i § 61 vil medføre, at Tilsigelsen i Almindelighed enten maa foretages af Vedkommende personlig eller ved Bud, og at § 157 forsaavidt ikke finder Anvendelse her.

² Af den Form, hvori denne Forskrift er given, fremgaar, at en Lagrettemand ikke kan undslaa sig for at møde, om Fristen ikke har været saa lang som her nævnt. I ethvert Fald kan han imidlertid kræve det i § 161 omhandlede Aftens Varsel.

§ 61. (Tilsigelse af Lagrettemænd.)

Har Lensmanden¹ eller Raadstuskriveren Kundskab om, at nogen Lagrettemand, som han skal tilsige, har lovlige Forfald eller er i noget i § 51, første eller andet Led² eller § 53 sidste Led omhandlet Tilfælde, eller erklærer Lagrette-

manden ved Tilsigelsen, at han ikke kan eller vil møde,³ skal den, som staar næst efter ham paa Fortegnelsen over Kommunens Lagrettemænd, dog med Forbigaaelse af dem, som har gjort Tjeneste tidligere i Aaret, tilsiges at møde i hans Sted. Er der ingen, som i Overensstemmelse hermed kan tilsiges, begyndes der paa samme Maade⁴ forfra paa Fortegnelsen. Findes overhovedet ingen Lagrettemænd, som kan tilsiges, bliver Doms mændene at tilsige i den Orden, hvori de er valgte.

Meddelelse om de stedfundne Tilsigelser og om, hvorledes de ovenfor givne Bestemmelser er anvendte, indsendes til Lagmanden.

¹ Skr. 5 April 1890.

² Jfr. § 58 Note 3. I § 51, 2det Led omhandles kun det Tilfælde, at den aandelige eller legemlige Mangel er varig; men da ogsaa en forbigaaende saadan gjør uskikket til at forrette som Dommer, bør Tilsigelse undlades overalt, hvor Mangelen ikke kan antages med Sikkerhed at ville bortfalde inden Retsmødet.

³ Savner Nægtelsen Føie, kommer § 63 til Anvendelse.

⁴ Altsaa med Forbigaaelse af dem, som tidligere i samme Aar har tjenstgjort (§ 39).

§ 62. (Opslag af Lagrettelisten. Forevisning for Tiltalte.)

Senest Dagen før Thingets Begyndelse opslaaes paa Retsstedet en Fortegnelse over de Lagrettemænd, som skal gjøre Tjeneste.

Er Tiltalte fængslet, maa Fortegnelsen forevises ham senest den nævnte Dag.¹

¹ Dette maa ske uafhængigt af den i § 60 omhandlede Tilstillelse.

§ 63. (Straf for Lagrettemænds Udeblivelse. Lovligt Forfald.)

Lagrettemand, som uden lovligt Forfald nægter eller undlader at møde eller iøvrigt vægrer sig for at opfylde sit

Hver, kan ved Kjendelse¹ under Sagen eller efter særskilt Tiltale ilægges en Bod af indtil firehundrede Kroner. Han kan derhos tilpligtes helt eller delvis at tilsvare de ved hans Forhold voldte Omkostninger.

Har han havt lovligt Forfald, men forsømt snarest muligt at anmelde samme, kan han efter Omstændighederne ansees med en Bod af indtil et hundrede Kroner og tilpligtes at tilsvare voldte Omkostninger.²

Til lovligt Forfald medregnes saadanne Omstændigheder som, at Vedkommende ikke uden Fare for Helbred eller Velværd eller uden Tilsetsættelse af vigtige og uopsættelige Forretninger eller Pligter kunde have modt.

Af offentlige Hverv er alene Hvervet som Medlem af Storting, Distriktsforsamling og Amtsting samt militær Tjeneste at betragte som Forfald.

¹ Jfr. § 168, 3die Led.

² Ogsaa dette Omkostningsansvar maa kunne paalægges delvis.

§ 64. (Lagmandens Tilkaldelse af Stedfortrædere for Lagrettemænd, der ei kan gjøre Tjeneste.)

Er Antallet af de ved Lagmandstinget tilstedeværende Lagrettemænd, som kan gjøre Tjeneste,¹ mindre end nitten² eller i det i § 321 nævnte Tilfælde mindre end tyve, Varamændene iberegne, uden dog at Lagrettelisten i sin Helhed er ugyldig,³ tilkalder Lagmanden blandt de Lagrettemænd, som hurtigst kan komme tilstede, det fornødne Antal, med Forbigaaelse, saavidt muligt, af dem, der tidligere har gjort Tjeneste, og efter Lodtrækning, forsaavidt der haves Valg mellem Flere. Saadan Tilkaldelse kan undlades, saafremt Parterne frasvalder sin Ret til at udskyde Flere, end at der bliver mindst ti eller i Tilfælde elleve Lagrettemænd tilbage, som kan gjøre Tjeneste.

¹ Forhindret fra at gjøre Tjeneste er ikke blot de, der har Forfald (§ 63, 3die og 4de Led), men enhver, der ikke

lovligen kan være Dommer» (jfr. § 393, 1), saaledes den, hvis Valg er ugyldigt (jfr. Note 3), eller som er i noget i § 53, sidste Led omhandlet Tilfælde, samt den, der er inhabil efter Kap. 7. Tvivlsomt er det, hvorledes der skal forholdes ligeoverfor den, der er i det i § 51, 1ste og 2det Led omhandlede Tilfælde. Rettest antager man vel her, at Retten i alle Tilfælde har Adgang til at afgjøre Spørgsmaalet om Lagrettens lovmæssige Besættelse (jfr. ogsaa Forudsætningen i § 393, 1 og §§ 304—5 samt i denne § om, at Lagrettelisten i sin Helhed kan kjendes ugyldig), uden Hensyn til, om der allerede foreligger en Afgjørelse efter § 45 og 46. Jfr. dog Qvam p. 82—4. Det heromhandlede paasees af Retten *ex officio*. Derimod formenes Tilværelsen af en Fritagelsesgrund efter §§ 38 og 39 helt at være overladt de i §§ 45 og 46 omhandlede Autoriteters Afgjørelse, og nogen Adgang til at faa Spørgsmaalet herom paakjendt af Retten gives ikke. Den, der er nægtet Fritagelse af hine Autoriteter, eller som ikke for disse har gjort sin Frifindelsesgrund gjældende, vil da i Udeblivelses-tilfælde straffes efter § 63 uden at kunne høres med den Indsigelse, at han burde have været fritaget.

² Paa dette Sted har som sædvanligt Loven intet Hensyn taget til de fire Søkyndige, som ifølge § 55 undertiden vil have at møde. Klart maa det imidlertid være, at de kan medregnes blandt de 19, saafremt den Sag, hvis Foretagelse staar for Tur, er den Soretssag, for hvis Skyld de er tilsagte. Ellers kan de derimod ikke komme i Betragtning, medmindre de ogsaa staar i det almindelige Lagrettemandtal. Jfr. §§ 304 og 305.

³ I sin Helhed ugyldig kan Lagrettelisten være enten a) paa Grund af væsentlig Feil ved Valget eller b) paa Grund af væsentlig Feil ved Lodtrækningen.

Ad a. I førstnævnte Henseende kommer som almindelig Ugyldighedsgrund væsentlig kun i Betragtning, at Lagmanden har bestemt Antallet af Lagrettemænd for Lagsognet urigtig eller fordelt dem paa dettes Kommuner med

Tilsidesættelse af Reglerne i § 42. Derimod kan en Feil, der alene angaar Valget i den enkelte Kommune, ikke i Regelen medføre Ugyldighed af den hele Lagretteliste, paa hvilken maaske ikke engang nogen fra Kommunen har Plads. Her bliver alene Lagrettemænd fra denne Kommune at afvise og deres Plads at supplere efter Reglerne i nærværende §. Kun hvis samme Feil skulde være begaaet i samtlige Lagsognets Kommuner, eller Lagsognet (som i Kristiania og Bergen) kun bestaar af den enkelte Kommune, vil Lagrettelisten i sin Helhed være ugyldig og nyt Valg nødvendigt. Saadanne Feil, der gjør Lagrettevalget for vedkommende Kommune ugyldigt, kan være: 1) at Mandtallet enten overhovedet ikke eller ikke i saa lang Tid, som i § 44 foreskrevet, har været udlagt til Eftersyn (Dept. Skr. 16 Mai 1889), 2) at det Møde, hvori Forslag til Valg af Lagrettemænd afgives, ikke har været beslutningsdygtigt (§ 45, sidste Led), 3), at dette Mødes Beslutninger ikke har været udlagte til Eftersyn overensstemmende med § 46, 4) at det Møde, hvori Valg foretages, ikke har været beslutningsdygtigt (§ 46, sammenholdt med Formandskabslovene af 14 Januar 1837 henholdsvis §§ 38 og 37), 5) at det særskilte Valg af Lagrettemænd ikke er foregaaet paa den i § 46, 2det Led omhandlede Maade. Derimod bør Loven ikke forstaaes saaledes, at Valget bliver ugyldigt ogsaa, hvor de i §§ 44, 45, 46 jfr. 34 opstillede Frister ikke har været overholdte (Dept. Skr. 16 Mai 1889). Følgen heraf kan i Tilfælde alene blive Ansvar for vedkommende Tjenestemand.

Ad b. Feil af sidstnævnte Art er: 1) at der er udtrukket færre end 26 Lagrettemænd (§ 54), forsaavidt der derved bliver færre end 21 igjen efter Statsadvokatens Udskydelse, — derimod vel ikke, at der er trukket flere, 2) at der er gjort en væsentlig Afgivelse fra den i § 57 foreskrevne Fremgangsmaade ved Lodtrækningen. Derimod bliver Lodtrækningen ikke ugyldig, om der ikke overensstemmende med § 55, sidste Led er udtrukket søkyndige Lagrettemænd, da

Spørgsmaalet herom er overladt Rettens diskretionære Afgjørelse; (anderledes derimod ved det tilsvarende Spørgsmaal for Meddomsretternes Vedkommende, se Note 3 ved § 370). Heller ikke bør Tilsidesættelsen af de Regler, der alene er givne til Lettelse af Lagrettepligtens Byrder, i Regelen medføre Lodtrækningens Ugyldighed. Er Suppleanterne i Strid med Regelen i § 55, 3die Led tagne fra en anden Kommune end den, hvor Thinget holdes, maa de kunne fordrø sig fritagne, og det samme gjælder Lagrettemænd, der har gjort Tjeneste ved noget i samme Aar afholdt Thing, og som er udtrukne, uagtet deres Forbigaaelse ikke vilde have ledet til, at der blev færre end det i § 55, 2det Led jfr. § 56, sidste P. omhandlede Antal tilbage. Er Regelen i § 56, første P. tilsidesat, kan ikke nogen enkelt Lagrettemand fordrø sig fritagen, og den eneste Udvei synes her at være den, at de udenfor Retsstedets Distrikt tagne Lagrettemænd kan fordrø ny Lodtrækning.

I alle andre Tilfælde end de sidst omhandlede paaser Retten *ex officio*, at ingen Feil er begaaet ved Valget eller Lodtrækningen. Og heraf følger da ogsaa, at vedkommende Myndigheder bør rette Feilen, saasnart de bliver opmærksomme paa den.

Angaar Feilen Lodtrækningen, kan en ny saadan foretages paa selve Retsstedet, om Tiden tillader det.

§ 65. (Liste over de Lagrettemænd, der har tjenstgjort.)

Ved Thingets Slutning lader Lagmanden forfatte en Liste over de Lagrettemænd, som har gjort Tjeneste (§ 39). Listen indføres i en Bog, der opbevares af Lagmanden. Gjenpart meddeles vedkommende Lensmænd og Raadstuskriverne.¹

¹ Den her omhandlede Liste faar Betydning efter §§ 39, 55, 56, sidste P., 61 og 64.

Syvende Kapitel.

Naar Rettens Medlemmer skal vige Sæde.

§ 66. (Ugildhed for Dommere, Lagrettemænd eller Retsskrivere.)

Ingen kan have Sæde i Retten som Dommer,¹ Lagrettemand eller Retsskriver,² naar han:

1. *er Part i Sagen eller fornærmet ved Forbrydelsen, eller*
2. *er beslægtet med den Sigtede eller den Fornærmede i op- eller nedstigende Linie eller i Sidelinien saa nær som Søskendebarn eller ligesaa nær besvogret, endog om det Ægteskab, som begrunder Svogerskabet, ikke mere bestaar, eller*
3. *er eller har været Sigtedes eller Fornærmedes Ægtefælle eller Forlovede, Fosterfader, Fostersøn, Adoptivfader eller Adoptivsøn, eller staar i Forhold til nogen af dem som Værge³ eller Kurator,⁴ eller*
4. *har gjort Tjeneste som Sagkyndig eller aflagt Vidnesbyrd angaaende Sagen⁵ eller handlet i den⁶ paa Paatalemyndighedens, den Fornærmedes eller Sigtedes Vegne, eller*
5. *er beslægtet i op- eller nedstigende Linie eller i Sidelinien saa nær som Søsken med Nogen, som handler i Sagen paa Paatalemyndighedens, den Fornærmedes eller Sigtedes Vegne,⁷ eller naar han er besvogret med nogen Saadan i op- eller nedstigende Linie, endog om det Ægteskab, som begrunder Svogerskabet, ikke mere bestaar.*

¹ Herunder er Domsmændene indbefattede.

² Ang. Paatalemyndighedens Habilitet se § 80, ang. Forsvarerens § 109, ang. Sagkyndiges § 193, ang. Retsvidners § 118.

³ Derimod ikke Lagværge (L. 27 Marts 1869 § 3), men vel Værge, der beskikkes i Henhold til L. om forsv. og frav. Personer 12 Okt. 1857 § 1.

⁴ Loven har ikke her som i § 118, 4 udtrykkelig nævnt Tjenesteforhold som Inhabilitetsgrund. Her vil altsaa alene

§ 68 og for Lagrettemænd Udskydelsesretten komme til Anvendelse.

⁵ Ved dette Udtryk har man villet betegne, at det paa den ene Side ikke bevirker Inhabilitet, at Vedkommende har været stævnet som Vidne, men at det paa den anden Side ikke kræves, at han har givet positive Forklaringer om Sagens Gjenstand, saafremt ogsaa en Udtalelse om, at han intet ved om denne, efter Omstændighederne har været af Betydning for Sagen, jfr. D. K. p. 12. Ved «Sagen» maa forstaaes den anhängige Sag eller Undersøgelse; og det kan ikke komme i Betragtning, at Vedkommende har staaet i Forbindelse som her omhandlet med en anden Sag angaaende samme Gjenstand. Naar Loven ei nævner som Inhabilitetsgrund, at man vil kunne komme til at aflægge Vidnesbyrd, er det da, fordi en ubeføiet Indstævning ei kan være tilstrækkelig, men dette Moments Indflydelse maa afhænge af nærmere Omstændigheder, hvorfor Tilfældet bliver at henføre under § 68.

⁶ Herunder maa ei alene indgaa, at man optræder for Retten, men ogsaa at man har reist Tiltalen.

⁷ Derimod altsaa ikke Slægtskab med Vidner eller Sagkyndige, hvilket Forhold imidlertid vil kunne komme i Betragtning efter § 68.

§ 67. (Ugildhed for Dommere i høiere Instans.)

I høiere Instans¹ maa endvidere Ingen have Sæde i Retten:

- 1. naar han selv eller Nogen, til hvem han staar i saadant Forhold som i foregaaende § No. 5 nævnt, har deltaget i den tidligere Afgjørelse, eller*
- 2. naar han staar i det i samme § No. 2 og 3 omhandlede Forhold til Nogen, der er Part i Sagen. Som Part betragtes Enhver, der tidligere har handlet i Sagen, naar Ansvar søges gjort gjældende mod ham.²*

¹ Herunder indgaaer ogsaa den i Kap. 28 omhandlede fornyede Behandling.

² Derimod altsaa ikke alene paa Grund af, at der kan opstaa Spørgsmaal om Ansvar; jfr. D. K. p. 13.

§ 68. (Beslutning om, at en Dommer skal vige Sæde.)

Naar forøvrigt særegne Omstændigheder foreligger, der er skikkede til at svække Tilliden til en Dommers¹ eller Retskrivers Upartiskhed, og navnlig² naar i Henhold hertil Begjæring fremsættes enten af Vedkommende selv eller nogen af Parterne, skal Retten beslutte, at han viger Sæde.³

¹ Herunder ogsaa indbefattet Domsmænd (§ 15), derimod ikke Lagrettemænd, undtagen forsaavidt de er udtagne i Henhold til § 55, sidste Led, se § 318, 1ste Punktum. I sin Almindelighed har man her antaget den peremptoriske Udskydelsesret tilstrækkelig.

² Parternes eller eget Forlangende er saaledes ikke nogen nødvendig Betingelse for, at Sæde viges; men det kan ogsaa besluttes af Retten *ex officio*.

³ Hvorledes Retten vil skaffe sig Oplysning om saadanne Omstændigheders Tilstedeværelse, er overladt den selv. At vedkommende Dommer skal høres, er ei foreskrevet, men følger af sig selv, forsaavidt han deltager i Afgjørelsen. En Sandsynliggjørelse maa i Almindelighed være tilstrækkelig, og denne maa kunne tilveiebringes gennem edelig Forklaring af den Part, som gjør Indsigelsen (jfr. § 437).

§ 69. (Afgjørelsen af Spørgsmaal om Ugildhed.)

Retten kan fatte Beslutning om, at Nogen skal vige Sæde, forinden Retsmødet sættes til Behandling af den Sag, hvorom der handles, og uden at Parterne er hørte. Regelen i § 170 finder her ikke Anvendelse.¹ Udenfor Høiesteret² og Kjæremaalsudvalget³ er den Omstændighed, at Spørgsmaalet gjælder Nogen, der beklæder eller er Medlem af Retten, ikke til Hinder for, at han selv afgjør det eller deltager i dets Afgjørelse.

Beslutning om, at nogen af Lagmandsrettens Medlemmer skal vige Sæde, er ikke Gjenstand for Kjæremaal. Ellers

*kan en Beslutning om, at Sæde skal viges, paakjæres, dog alene af Paatalemyndigheden.*⁴

¹ Altsaa kan Beslutningen ikke fattes af Rettens Formand; jfr. imidlertid §§ 58 og 369.

² Jfr. Hr.l. 12 Septbr. 1818 § 24, sidste Led.

³ Her maa forholdes paa samme Maade som for Høiesteret foreskrevet i det i forrige Note cit. Lovsted.

⁴ Jfr. D. K. p. 13. Beslutning om, at Sæde ei viges, kan enten paakjæres (jfr. § 407) eller begrunde Anke (jfr. § 393, 2). En forud for Rettens Sættelse fattet Beslutning er da ei heller bindende (§ 168), og navnlig kan Parterne paany bringe Sagen paa Bane (§ 409, 2det Led). Beslutning om, at Sæde viges, kan ei være Ankegrund og ei heller omgjøres af den i Henhold til Beslutningen dannede Domstol, men derimod, som §'ens sidste Passus viser, tildels paakjæres og da ogsaa, om den er fattet af den dømmende Ret (§ 407, 2det Led).

§ 70. (De ved Ugildhed foranledigede Skridt af en ugild Dommer eller af Parterne.)

*Skal en Dommer vige Sæde, har han at tage de i den Anledning fornødne Skridt, saasnart den Omstændighed, der gjør ham ugild, bliver ham bekjendt.*¹ *Iøvrigt bør Begjæring om, at Nogen skal vige Sæde, fremsættes ved Forhandlingens Begyndelse, eller saasnart Grunden opstaar eller kommer til Vedkommendes Kundskab.*²

¹ Jfr. Hr.l. 12 Sept. 1818 § 24.

² Undladelse heraf medfører ingen Følger. Bestemmelsen hidhører i dens nuværende Redaktion fra Justitskomiteen af 1887, hvorimod den kgl. Prp. havde den Regel, at Rettens Beslutning i de i § 68 omhandlede Tilfælde skulde fattes umiddelbart efter Sagens Paaraab. Om Virkningerne af, at en inhabil Dommer, Retsskriver eller Lagrettemand har deltaget i Sagsbehandlingen se § 393, 2.

§ 71. (Uopsættelige Rettergangsskridt.)

Dommere og Retsskrivere, som befinder sig i noget af de i §§ 66 og 67 nævnte Forhold, eller om hvem det i Henhold til § 68 er besluttet, at de skal vige Sæde, er berettigede til at foretage saadanne Handlinger i Sagen, som ikke taaler Opsættelse.¹

¹ Den Grund, der bevirker, at Handlingen ikke ansees at taale Opsættelse, maa meddeles til Protokols (jfr. § 124).

Ottende Kapitel.

Den offentlige Paatalemyndighed.**§ 72.** (Den off. Paatalemyndigheds Tjenestemænd.)

Den offentlige Paatalemyndigheds¹ Tjenestemænd er:

1. Rigsadvokaten.
2. Statsadvokaterne og
3. Politiet,² i Byerne Politimestrene og de dem underordnede Politiembedsmænd,³ paa Landet Fogderne og de dem underordnede Lensmænd.^{3a}

Hvor Underdommeren tillige er Politimester (Foged), bliver efter Kongens nærmere Bestemmelse enten hans Dommerforretninger i Straffesager at henlægge under en anden Underdommer eller hans Forretninger som Politimester at overdrage til en anden Politiembedsmand eller til en Lensmand.⁴

¹ Som § 73 viser, er Kongen forsaavidt den øverste Paatalemyndighed, som han kan give Rigsadvokaten bindende Paalæg. I enkelte Tilfælde udøver han ogsaa regelmæssig Paatalen, se §§ 89 og 91, næstsidste Passus.

² Alene forsaavidt angaar dets Befatning ved Forbrydelsers Opdagelse og Forfølgelse henhører Politiet til Paatalemyndigheden (jfr. § 75). Som Sikkerheds- og Ordens-

politi og i andre Henseender forbliver det uforandret den civile Overøvrighed underordnet. Jfr. Cirk., 20 Febr. 1890.

³ Politiets Betjente henregnes altsaa ei hid, men er selvfølgelig som underordnede i Paatalemyndighedens Tjeneste (jfr. ogsaa § 76).

^{3a} De ved de store Fiskerier ansatte Opsynschefer maa ansees ligestillede med Politimestere og Opsynsbetjentene med Lensmænd, Rigsadv. Skr. 5 Febr. og 16 Marts 1890.

⁴ Jfr. § 31 Note 1.

§ 73. (Rigsadvokaten.)

Rigsadvokaten udnævnes af Kongen. Han skal være i Besiddelse af de Egenskaber, som er foreskrevne i Lov om Høiesteretsadvokaters Beskikkelse af 28de September 1857 § 2 Bogstav a—d. Med Hensyn til Bestemmelsen i Grundlovens § 22 betragtes han som Overøvrighed.

Rigsadvokaten har den overordnede Ledelse af Paatalemyndigheden. Alene Kongen kan udfærdige almindelige Regler og meddele bindende Paalæg angaaende Udførelsen af hans Hverv.¹

¹ I de fleste andre Lande har Justitsministeriet en selvstændig Stilling som øverste Paatalemyndighed. Efter vor Statsret vilde dette vistnok ikke have været Tilfældet, selv om Loven havde tiet. Udtalelsen har dog den Betydning, at den viser, at det er Lovens Vilje, at Rigsadvokaten skal følge sin egen Opfatning, og at det ligesaa lidt er illoyalt som ulovligt, at han ei retter sig efter Justitsdepartementets.

§ 74. (Statsadvokaterne.)

Statsadvokaterne udnævnes af Kongen. De skal være i Besiddelse af de samme Egenskaber som for Rigsadvokaten foreskrevet.

Deres Antal skal mindst være elleve. Deres Embedsdistrikter bestemmes af Kongen;¹ hvor de har at tage Bopæl, af vedkommende Departement.

Statsadvokaterne udøver Paatalemyndigheden under Rigsadvokatens Overledelse.² De skal selv udføre Sagerne for Lagmandsretterne.³

¹ Jfr. kgl. Res. 6 Januar 1889. Fortiden er Tallet bestemt til 13, hvoraf 2 konstituerede: nemlig 3 for Borgarthings Lagdømme, 1 for Akershus og Kristians Lagsogne, 1 for Budskeruds, 1 for Bratsbergs og Nedenæs, 1 for Lister og Mandals og Stavangers, 1 for Bergenhus og Romsdalens, 1 for Bergens, 1 for Trondhjems, 1 for Hedemarkens, 1 for Nordlands og Senjen af Tromsøs samt 1 for Finmarkens og Tromsø Sorenskriveri af Tromsøs Lagsogn. Jfr. iøvrigt § 79. — Det er de lokale Paatalemyndigheders egentlige Opgave at forfølge de inden deres Distrikt begaaede strafbare Handlinger for de inden samme værende Domstole. Paa Grund af Regelen i § 133, tildels ogsaa i 136 og 137, kan denne Begrænsning dog ei overholdes, og i mange Tilfælde vil saavel den ene som den anden Statsadvokat have Grund til at tage samme Sag i sin Haand. Her maa da den, som først faar Befatning med den, beholde den, medmindre afvigende Bestemmelse træffes i Henhold til § 79. Har en Statsadvokat truffet Afgjørelse i en Sag, som ligger aldeles udenfor hans Ressor, maa dette derimod ansees ugyldigt, medmindre det ratihaberes af rette Statsadvokat eller Rigsadvokaten. — Til Forfølgning af de Forbrydelser, som rettelig henhører under dem, er de forskjellige Paatalemyndighedens Organer berettigede til at foretage eller lade foretage Handlinger udenfor sit Distrikt. Jfr. § 145, der i saa Henseende giver endog Domstolene en stor Frihed. Iøvrigt kan ved Instrux her nærmere Regler gives, men Overtrædelse af denne vil ialfald ei bevirke Ugyldighed. Jfr. Instrux 28 Decbr. 1889 §§ 1—3.

² Se § 91.

³ Forsaa vidt deres øvrige Forretninger tilsteder det, er de ifølge de Vilkaar, hvorpaa de nu er ansatte, ogsaa pligtige til efter nærmere Bestemmelse at udføre Meddomsrets-sager for det Offentlige.

§ 75. (Politimestere og Fogder. De underordnede Polititjenestemænd.)

Politimestrene og Fogderne staar som Paatalemyndighed under Rigsadvokaten og Stedets Statsadvokat. De skal som Regel selv eller ved en dem underordnet Tjenestemand¹ udføre Politisagerne.²

De til Paatalemyndigheden hørende underordnede Polititjenestemænd³ har ingen selvstændig⁴ Paatalemyndighed, uden hvor saadan er bleven dem overdraget,⁵ eller der ikke er Anledning til at indhente den Overordnedes Bestemmelse. I intet Tilfælde kan de beslutte Tiltale eller Anke.

¹ Hertil kan altsaa ogsaa benyttes Personer, som ei er Embedsmænd og ei tilhører Paatalemyndigheden, saasom en Politiasistent.

² Se § 377, 3die Led; Instrux 28 Decbr. 1889 §§ 4, 5, 10, 23—28.

³ Altsaa Politifuldmægtige m. m. samt Lensmænd.

⁴ De kan altsaa ikke paa egen Haand beslutte at forfølge eller undlade at forfølge en anmeldt Forbrydelse eller at begjære retslig Forundersøgelse.

⁵ Større Myndighed er navnlig tænkt efter Omstændighederne at kunne overdrages Lensmændene, hvor stedlige Forhold gjorde det ønskeligt.

§ 76. (Rigsadvokatens og Statsadvokaternes Stilling til de underordnede Polititjenestemænd.)

Rigsadvokaten og Statsadvokaterne kan, naar det for Efterforskningens Skyld ansees for ønskeligt, rette sine Paalæg umiddelbart til Politiets underordnede Tjenestemænd.¹

¹ Jfr. §§ 276 og 145.

§ 77. (Antagelse af Aktorer.)

Kongen¹ antager det fornødne Antal Mænd med de for Sagførere foreskrevne Egenskaber til efter Paatalemyndighedens nærmere Bestemmelse² at optræde paa det Offentliges Vegne

1. ved Behandlingen af Justitssager for Meddomsret samt ved Thingsvidner og Granskningsforretninger, der optages i Henhold til §§ 296 og 297, og
2. i andre Tilfælde for Meddomsret og Forhørsret, hvor dette undtagelsesvis paa Grund af Sagernes Beskaffenhed findes fornødent.

Til at udføre Sager ved Høiesteret antages Høiesteretsadvokater.³

¹ Ved kgl. Res. 23 Novbr. 1889 er dette overdraget Justitsdept.

² Intrux 28 Dec. 1889 §§ 9, 11—13.

³ Rigsadvokaten og Statsadvokaterne maa altid selv kunne udføre disse Forretninger, ogsaa Proceduren for Høiesteret, uden Hensyn til, om de har aflagt Prøve som Høiesteretsadvokater (§ 79). Efter Jurykommissionens Udcast hørte det til Rigsadvokatens regelmæssige Funktioner at procedere for Høiesteret, og naar dette senere udelodes, var Hensigten ingenlunde at betage ham Retten dertil. Jfr. iøvrigt § 74 Note 3.

§ 78. (Stedfortrædere for dem, der paa det Offentliges Vegne udfører en Straffesag.)

Naar Nogen, der paa det Offentliges Vegne udfører en Sag for Retten, har Forfald,¹ kan hans nærmeste Foresatte eller Rettens Formand² antage en Sagfører eller anden til Hvervet skikket Mand i hans Sted.³

¹ Møde ved Stedfortræder er altsaa alene i Forfaldstilfælde (jfr. § 63, 3die Led) tilladt.

² Ved Hjælp af denne Bestemmelse vil den, som har Forfald, i paatrængende Tilfælde kunne opnaa Adgang til selv uden videre at sende nogen i sit Sted.

³ Myndigheden til at beslutte Tiltale og Anke kan da alene ved sædvanlig Konstitution overdrages eller overtages af andre end de i § 79 nævnte.

§ 79. (Overordnede Tjenestemænd kan altid selv overtage Sagen.)

Den overordnede Tjenestemand kan selv overtage Udførelsen af Forretninger, som paahviler den underordnede, eller lade en enkelt Forretning udføre af en Anden end den der til nærmest bestemte.

§ 80. (Ugildhed for Paatalemyndighedens Tjenestemænd.)

Naar Paatalemyndighedens Tjenestemænd er i noget i § 66 No. 1—3 eller § 67 omhandlet Tilfælde eller tidligere har handlet i Sagen i nogen anden Egenskab eller har aftagt eller skal aflægge Vidnesbyrd, har gjort Tjeneste eller skal gjøre Tjeneste som Sagkyndige i Sagen, skal de give sin nærmeste Foresatte Meddelelse herom, forat han kan træffe saadan Forføining, som i den Anledning findes fornøden.¹

¹ Hvorvidt nogen Forføining er fornøden, afhænger altsaa af den foresattes diskretionære Skjøn.

§ 81. (Godtgjørelse for en Straffesags Udførelse.)

Heor fast Løn for Udførelsen af offentlige Sager ikke er bestemt, tilkjender Retten for hver enkelt Sag en passende Godtgjørelse, der udredes af Statskassen.

§ 82. (Instrux for Paatalemyndigheden.)

De nærmere Regler angaaende Ordningen af Paatalemyndigheden gives af Kongen.¹

¹ De er gjennem Instrux af 28 Decbr. 1889 foreløbig givne af Rigsadvokaten.

Niende Kapitel.

Paatalen.

§ 83. (Domstolene træder ikke af egen Drift i Virksomhed.)

Domstolene træder i Straffesager kun i Virksomhed¹ ifølge Begjæring af nogen Paataleberettiget, og deres Virk-

*somhed ophører, naar Begjæringen tages tilbage,*² *alt forsaa-
vidt Undtagelse ikke er hjemlet i denne Lov.*³

¹ Hermed sigtes alene til, at Domstolen ei af egen Drift paabegynder Undersøgelsen af nogen Sag, medens intet er udtalt om dens Stilling til en Sag, som er iretteført for den. Se derom navnlig §§ 275, 283 sammenh. med 373 samt §§ 331, sidste Led og 269.

² I mange Tilfælde standses ei umiddelbart derved Rettens Befatning med Sagen. Se saaledes § 86, 2den Del, hvorefter Frifindelsesdom afsiges, naar Begjæringen tages tilbage efter Hovedforhandlingens Paabegyndelse. Er rets-
lig Undersøgelse indledet, bør Kjendelse afsiges (§ 167), ved hvilken da tillige Omkostningspørgsmaalet i Tilfælde afgjøres (§ 458).

³ Undtagelser fra den Regel, at Domstolen alene efter Begjæring træder i Virksomhed, finder alene Sted, forsaa-
vidt en Undersøgelse eller Forfølgning undertiden kan ud-
vides til ogsaa at omfatte andre Gjenstande end begjæret. Se herom §§ 269 og 274, 2det Led. Regelen i §§ 283 og 373, 2den Del, sammenh. med § 291, 2 leder til, at Domstolen endog af egen Magtfuldkommenhed kan fremme til Doms, hvad den saaledes selv har inddraget. Desuden maa erin-
dres, at der gives en Række Incidenspunkter under Sagen, som giver Anledning til Rettens Optræden *ex officio*, saa-
som til Haandhævelse af Rettergangspolitiet, jfr. §§ 119, 120, 467, 175 m. fl. En Undtagelse fra den Regel, at Be-
gjæringen kan tages tilbage, opstiller § 391.

§ 84. (Offentlig Paatale.)

*Forbrydelser, der er offentlig Paatale undergivne, paatales
i Embeds Medfør af Paatalemyndigheden.*¹ *Dog udkræves:*

1. *Kongens Befaling eller Tilladelse, hvor saadan er nød-
vendig efter den gjældende Lovgivning,*²
2. *Opfordring af vedkommende særlige Myndighed, hvor
det efter den gjældende Lovgivning er overladt til en
saadan at bestemme, om Tiltale skal finde Sted,*

3. *Begjæring af den Fornærmede, naar den offentlige Paatale efter den gjældende Lovgivning afhænger deraf. Saadan Begjæring maa for at kunne tages tilfølgende ikke udelukke nogen Medskyldig⁴ fra Forfølgningen. Til Medskyldige, som ikke udtrykkelig er udelukkede, kan Forfølgningen udstrækkes, hvis Fornærmede ikke paa Tilspørgsel vælger at tilbagekalde sin Begjæring.⁵*

Tages Befalingen, Tilladelsen eller Opfordringen tilbage, forinden Dom er afsagt eller Lagrettens Kjendelse er afgiven, standser Forfølgningen; det samme gjælder, naar den Fornærmedes Begjæring tages tilbage, forinden Tiltale er reist.⁶

¹ Undtagelse i § 88. Ang. foreløbige Skridt ved Forbrydelser, som ei er offentlig Paatale undergivne, se §§ 265 og 230.

² Se Str.l. Kap. 1 § 2 og Kap. 27 § 9.

³ I alle Sager, som hører under denne Lov, d. v. s. alle undtagen Rigsrets- og Krigsretssager, vil altsaa Paatalen herefter reises af Paatalemyndigheden, forsaavidt der ikke handles om Forbrydelser i Embede. I enkelte Tilfælde vil imidlertid en Opfordring kræves, saaledes fra den geistlige Overøvrighed i geistlige Sager, fra Toldstyrelsen i Toldsager (L. 20 September 1845 § 175 jfr. 169. Se videre Stempelpapirl. 9 Aug. 1839 § 26, Lodsl. 17 Juni 1869 § 48, Skolelovene 26 Juni 1889 §§ 77 og 67. Antagelig bør ogsaa Veiloven af 15 Sept. 1851 § 68 forstaaes saa, at Amtmanden her optræder som Veibestyrer og altsaa er en «særlig Myndighed.» Hvorvidt Opfordringen maa efterkommes se Dept. Cirk. 20 Febr. 1890. Tvist maa i Tilfælde afgøres af Kongen. Jfr. § 289 og det der anførte.

⁴ Som «medskyldig» maa efter vor gjældende Straffelov ogsaa den efterfølgende Delagtige ansees. Er Paatalen for enkelte Medskyldiges Vedk. ubetinget offentlig, for andres privat-publik, saaledes som Tilfældet kan være med Tyveri, som Beslægtede og Fremmede i Forening har forøvet, paataler det Offentlige uden Hensyn til, at Begjæring ei foreligger, i den Udstrækning, hvori Paatalen er uafhængig af

Begjæring. Selvfølgelig kan Forfølgningen da ei heller udstrækkes til Medskyldige, som opdages under Sagen, naar Paatalen for disses Vedk. er privat-publik.

⁵ I dette Tilfælde maa da Adgangen til at tage tilbage trods §'ens Slutningsbestemmelse ogsaa staa aaben, efterat Tiltale er reist.

⁶ Efter D. K. § 458 kunde i dette Tilfælde Udgifterne altid paalægges Klageren, men da Bestemmelsen er udeladt i Loven, vil dette nu alene kunne ske i Henhold til dens § 456. Begjærer Sigtede Undersøgelsen fortsat for at bevise sin Uskyld, kan efter Loven ei dette komme i Betragtning. At han i saa Tilfælde vilde have Erstatningskrav efter § 469, kan da ei heller bevirke Forandring heri, men Klagens Tilbagetagelse vil efter Omstændighederne kunne bevirke, at Sag reises mod Klageren, navnlig efter Str.l. Kap. 17 § 4. Tilbagetagelsen er endelig; betinget Tilbagekaldelse er utilstedelig.

§ 85. (Det Offentliges Adgang til at undlade at paatale Forbrydelser.)

Uden Hensyn til Bevisets Stilling kan Paatale undlades:

1. *i de Tilfælde, hvor Lovgivningen indeholder særlig Hjemmel hertil,¹*
2. *naar Reglerne for Strafudmaalingen i Tilfælde af flere Forbrydelsers Sammenstød medfører, at ingen eller blot en ubetydelig Straf vilde komme til Anvendelse,²*
3. *i Tilfælde, hvor Børn i Henhold til Straffeloven kan indsættes i Opdragelses- eller Redningsanstalt, saafremt der tilveiebringes Sikkerhed for, at Barnet enten vil blive indsat i saadan Anstalt eller paa anden lignende Maade søges forbedret.*

Ogsaa ellers kan Paatale undlades, naar det antages, at intet offentligt Hensyn kræver, at Forbrydelsen straffes, navnlig naar særdeles lang Tid er hengaaet siden dens Forøvelse, eller særdeles formildende Omstændigheder foreligger.³

¹ Se Str.l. Kap. 27 § 5 jfr. § 96 Note 1.

² Dette gjælder altsaa ogsaa, om Dommen kunde faa Indflydelse i Tilfælde af Gjentagelse. Se iøvrigt § 87, 2den Del. Det er altsaa tilstrækkeligt, at Forbrydelsen ikke antages at ville faa mærkbar Indflydelse paa Strafudmålingen, og det kræves ikke, at den ikke abstrakt seet skulde kunne faa.

³ I Henhold til denne Bestemmelse kan da ogsaa Forfølgning af simple Tyverier og Hælerier undlades, selv om Paatale er begjæret af Fornærmede og som Følge deraf denne §'s Nr. 1 uanvendelig (Str.l. Kap. 27 § 5, 2den Del). — Jfr. § 91, 2den og 3die Del.

§ 86. (Indstilling af en Straffeforfølgning.)

Indtil Dom er falden eller Lagrettens Kjendelse er afgiven,¹ kan en paabegyndt Forfølgning indstilles af de samme Grunde, hvorfor den fra Begyndelsen af kunde være undladt.²

Frafaldes Sagen, efterat Hovedforhandlingen er paabegyndt, afsiges Frifindelsesdom.³ Naar ellers den paabegyndte Forfølgning indstilles, gives skriftlig Meddelelse herom saavel til Sigtede⁴ som til Klageren,⁵ om Nogen har optraadt som saadan.

¹ Herunder maa ogsaa gaa det Tilfælde, at Kjendelse vel er afgiven, men Sagen af Retten henvist til fornyet Behandling for nyt Lagrette (§ 358), da Kjendelsens Virkning derved er ophævet.

² Selvfølgelig først og fremst, fordi efter Bevisets Stilling Paatalen viser sig ubegrundet. Ellers kan det da ske af de i § 85 nævnte Grunde. Frafaldelse under Hovedforhandlingen af nogen under § 85, sidste Led hørende Grundvil som Regel paa Grund af § 91 sammenh. med § 86, 2det Punktum ikke kunne finde Sted.

³ Denne Dom maa kunne appelleres af Paatalemyndigheden (saaledes hvor Retten urigtig har antaget, at Sagen er frafaldt); og Høiesteret kan da hjemvise Sagen til ny Behandling, men iøvrigt kan en saadan Dom ikke tilside-sættes undtagen efter Reglerne om Gjenoptagelse i §

415. Udenfor ganske ekstraordinære Tilfælde bør vistnok ei Sagen frafalde, efterat Hovedforhandlingen er begyndt. Et Exempel paa et saadant er det imidlertid, at Udsættelse ellers vilde udfordres til Paadømmelse af en Forbrydelse, der efter Omstændighederne ingen eller liden Indflydelse vilde faa paa Straffen.

Denne § handler ei egentlig om det Tilfælde, at Sigtede dør. Sagen frafalde her ikke, men bortfalder af sig selv. Er den kommen til Hovedforhandling, bliver ei Frifindelsesdom at afsige, men Sagen paa Embeds Vegne at hæve. Jfr. forøvrigt §§ 379 og 419.

Mod en Sindssyg kan ei Tiltale reises (§ 285), og er den reist, maa Sagen foreløbig stilles i Bero. Derimod kan saavel Efterforskning som retslig Forundersøgelse og nødvendige Bevisoptagelser finde Sted (§§ 285 i. f. og 312). Er Sigtede bleven sindssyg uden Haab om Helbredelse, bør dog Paatalemyndigheden som Regel indstille Forfølgningen.

⁴ Sigtede, altsaa ei enhver mistænkt, jfr. § 97.

⁵ Klageren, d. e. nogen ved Forbrydelsen fornærmet, ei derimod enhver Anmelder. Grunden er at søge i Bestemmelsen i § 94.

§ 87. (Gjenoptagelse af en indstillet Forfølgning.)

Er en mod en Sigtet¹ rettet Forfølgning² indstillet, kan den udenfor det i § 91 første Afsnit omhandlede Tilfælde kun gjenoptages i Henhold til Reglerne i § 415, eller naar den er indstillet af Mangel paa Bevis, og Beviser af Vægt senere opdages.³

I det i § 85 No. 2 omhandlede Tilfælde kan ny Forfølgning atter aabnes, hvis Sigtede ikke fældes i Straf for den eller de Forbrydelser, som er gjort til Gjenstand for Paatale.

¹ Se § 97.

² Herunder gaar da enhver mod Sigtede rettet Forholdsregel, ikke blot Forfølgningens Indledning for en Domstol;

Straffeprocessloven.

se § 97. Om det Tilfælde, at Frifindelsesdom er afsagt efter § 86, 2det Led se Note 3 ved nævnte §.

³ Jfr. ogsaa § 435, 2det Punktum samt § 91.

§ 88. (Hvem der har Tiltaleret.)

Tiltale for Forbrydelser, begaaede af Embedsmænd som saadanne,¹ besluttes af Kongen.

Ellers har Rigsadvokaten og Statsadvokaterne Myndigheden til at beslutte om Forfølgningen.²

¹ Altsaa ogsaa Geistlige, for hvis Vedkommende Tiltalemyndigheden tidligere henlaa under den geistlige Overovrighed. Derimod angaar Regelen ikke Militæretaten (jfr. § 1).

² Efter § 73, 2det Led kan dog Kongen altid tage Afgjørelsen i sin Haand. Rigsadvokaten kan i alle Sager beslutte om Forfølgningen, men som Regel vil han udenfor de Tilfælde, hvor § 89 tillægger ham Tiltalen, blot udøve et Overopsyn til Bevarelse af Enhed i Afgjørelserne og til Rettelse eller Forebyggelse af utvivlsomme Feil (jfr. navnlig § 91). Se Instr. 28 Decbr. 1889 §§ 14—17. Nogen Pligt til i ethvert Tilfælde af Klage selv at afgjøre Sagen, paa-ligger ham ikke. En Bestemmelse i D. K.'s § 88, 3, der opstillede en saadan Pligt, er udeladt af Loven, fordi man deraf frygtede Forsinkelse af Sagerne og Overbebyrdelse for Rigsadvokaten (Indst. O. II 1887 p. 67).

Ved Forfølgningen er her særlig ment Tiltalen i Justits-sager. Som § 90 viser, har ogsaa Politiet adskillig Myndighed til iøvrigt at beslutte om Forfølgningen. Instr. 28 Decbr. 1889 §§ 23—28. Om Paatalemyndighedens Forhold ved Overtrædelse af Politilovgivningen se Dept. Cirk. 20 Febr. 1890.

§ 89. (I hvilke Tilfælde Rigsadvokaten maa afgjøre Tiltalespørgsmaalet.)

Rigsadvokaten har selv at afgjøre Spørgsmaalet om Tiltale, naar der handles om

1. Forbrydelser, for hvilke Straffen er bestemt saaledes, at Livsstraf eller Strafarbejde paa Livstid kan anvendes,
2. Forbrydelser mod den almindelige Straffelovs Kap. 8 §§ 1—3, Kap. 9 undtagen § 27, Kap. 10 §§ 9—13, Kap. 11 § 1 og §§ 3—7, forsaavidt deres Indhold er at henføre til § 1, Kap. 12 samt Forbrydelser begaaede ved trykt Skrift.¹

¹ Herunder da ei indbefattet Politiforseelser, saasom manglende Antegnelse af Trykkestedet. Efter Instr. 28 Decbr. 1889 § 30 afgjøres ogsaa Spørgsmaal om Straffel. 17—5 og 27—4, første Led, af Rigsadvokaten.

§ 90. (Politiets Paatalemyndighed.)

Politiet¹ kan i alle Sager foretage Efterforskning² og i paatrængende Tilfælde³ begjære aabnet retslig Forundersøgelse. Det kan i Politisager³ reise Tiltale og beslutte at undlade eller fratagde Forfølgning.⁴

¹ Jfr. § 75, 2den Del.

² I Politisager kan det selvfølgelig ogsaa ellers begjære Forundersøgelse aabnet, men saadan vil her kun ganske undtagelsesvis finde Sted.

³ Jfr. § 377, sidste Led. Se Dept. Cirk. 20 Febr. 1890. Instr. 28 Decbr. 1889 §§ 4, 5, 10, 23—28.

⁴ Ogsaa Anke maa herefter, forsaavidt ikke noget andet bestemmes ved Instrux, kunne besluttes af Politiet i Politisager, medens hidindtil dette Spørgsmaal afgjordes af Amtmanden.

§ 91. (Den overordnede Paatalemyndigheds Forhold til den underordnede.)

En af underordnet Myndighed fattet Beslutning om at undlade eller fratagde Forfølgning kan omgjøres af den Overordnede, naar Meddelelse herom tilstilles Sigtede senest to Maa-neder, efterat han er bleven underrettet om den første Afgjørelse.¹

Beslutter en Statsadvokat² i Henhold til § 85 sidste Led at undlade eller stanse Forfølgningen af nogen Forbrydelse,² har han uden Ophold at afgive begrundet Indstilling herom til Rigsadvokaten.

Beslutter Rigsadvokaten i samme Tilfælde at undlade eller stanse Forfølgningen af nogen Forbrydelse, hvis Paatale tilkommer ham ifølge § 89, afgiver han uden Ophold en begrundet Indstilling herom til Kongen, hvem den endelige Afgjørelse tilkommer.

En af underordnet Myndighed iværksat Forfølgning kan frafaldes af den Overordnede.³

¹ Jfr. § 97. Er den Mistænkte ei behandlet som Sigtet, gjælder da ingen Frist, og dette vil nødvendigvis altid være Tilfældet, hvor overhovedet ingen Forfølgning er bleven indledet. Se forøvrigt angaaende Omgjørelse af en Beslutning om Forfølgningens Frafaldelse eller Indstilling §§ 86 og 87.

² Udenfor Politisager er det Politiets Pligt enten selv at iværksætte Forfølgning, forsaavidt § 90 berettiger det dertil, eller at forelægge Sagen for Statsadvokaten til Beslutning. Politiet har her ingen Myndighed efter § 85. I Politisager kan derimod saavel Politiet som Statsadvokaten undlade eller indstille Forfølgningen, uden derom at afgive nogen Meddelelse til Overordnede.

³ Jfr. dog § 391.

§ 92. (Paatale af Forbrydelser, der kun kan forfølges privat.)

Strafbare Handlinger, som ved Lovgivningen er henviste til Paatale ved Private, forfølges af den Paataleberettigede overensstemmende med Reglerne i Kap. 31.

Er flere Personer fornærmede,¹ kan Enhver af dem udøve Paataleretten uafhængig af de Øvrige. Har nogen Enkelt reist Paatale,² har de Øvrige kun Ret til at tiltræde Sagen i den Stilling, hvori den befinder sig.³ Enhver af Retten i Sagen truffen Afgjørelse⁴ over til Gunst for Sigtede sin Virkning

ogsaa ligeoverfor de Paataleberettigede, der ikke har deltaget i Sagen.

¹ Hvad der her handles om, er Indtalen af Straffen i Tilfælde, hvor flere er Paataleberettigede i Anledning af en Forbrydelse enten som selv umiddelbart Fornærmede eller som indtraadte i Fornærmedes Sted. Nogen Ret for den ene Fornærmede til alene for Erstatningens Vedk. at slutte sig til en af en Anden anlagt Straffesag, finder ei Sted (jfr. § 438).

² D. v. s. i Lagmandsretssager begjæret retslig Forundersøgelse, i andre Sager forkyndt Stævning (§ 427, 2den Del). Den i § 430 paabudte Forligsmægling kan her ei komme i Betragtning. Ellers vilde den, som først havde begjæret Forligsmægling, utilbørligen kunne opholde de andre. Dermod kan man uden ny Mægling slutte sig til en anlagt Sag.

³ En Forbrydelse kan alene være Gjenstand for en Straf. Er Forbryderen straffet i Henhold til Dom erhvervet af en Fornærmet, kan han da ei atter idømmes Straf, om en Anden anlægger Sag. Endog om Straffen er bleven vilkaarlig nedsat, fordi Paastanden ei har gaaet ud paa mere (§ 430), maatte vistnok det samme antages selv under Lovens Taushed. De Tvivl derimod, som kunde opstaa, om paa den ene Side flere Straffesager kan anlægges Side om Side, saalænge dog ei nogen har ledet til Afstraffelse, og om paa den anden Side den ene Fornærmede har Ret til at slutte sig til en af en anden Fornærmet anlagt Sag, løser §'en. — «I den Stilling, hvori den befinder sig.» Den nedlagte Straffaastand er da altsaa ogsaa bindende for ham. Derimod er Tilstaaelser altid blot Beviser og den senere tiltredende Sagsøger derfor ei bunden ved den oprindelige Udtalelser af denne Art.

⁴ «I Sagen truffen Afgjørelse.» Hermed sigtes alene til Realitetsafgjørelser, altsaa ei til Afvisning eller Hævelse (§ 429). I saa Fald kan tværtom ny Sag uhindret anlægges af enhver anden Fornærmet. Mod den Frifundne kan derimod ei ny Straffesag reises, og den, som efter Ens

Paastand er dømt til en ringe Bod, kan ei efter en Andens dømmes til en anden strengere Straf, selv om Bødestraffen ei endnu er fuldbyrdet (jfr. Note 3).

Har Nogen for Forligelseskommissionen vedtaget Straf, maa det samme gjælde. Forlig, hvorved Straf er frafaldt, har for de deri ei Deltagende ingen Betydning. Selvfølgelig maa en i Sagen truffen Afgjørelse være en, der rammer den hele Sag og ei alene denne i Forhold til den enkelte Sagsøger. Paastaar Nogen at have lidt Skade paa sin Eien- dom ved en Handling, der ogsaa har forvoldt Andre saadan, men finder Retten ei hin Skade bevist, er den rette Afgjø- relse egentlig, at Sagsøgte frifindes m. H. t. det første Punkt og Sagen iøvrigt afvises, da Sagsøgerens Kompetence til at paatale Faktum forøvrigt bortfalder, naar han ei selv er skadelidende. Selvfølgelig kan da de Andre, som virkelig har lidt Skade, paatale, og det bør ei komme i Betragt- ning, om Dommen i den først anlagte Sag alene lyder paa Frifindelse.

§ 93. (Privat Paatale af Forbrydelser, der er privat- offentlig Paatale undergivne.)

Privat Forfølgning af Forbrydelser, hvis offentlige Paa- tale er betinget af den Fornærmedes Begjæring, kan alene foregaa efter Reglerne i § 94.¹

¹ Altsaa kan heller ikke en saadan Forbrydelse paa- tales af den Fornærmede, før han forgjæves har paakaldt det Offentliges Indskriden.

§ 94. (Privates Adgang til at paatale Forbrydelser, der er undergivne offentlig Paatale.)

Har Paatalemyndigheden nægtet at paatale eller frafaldt paabegyndt Paatale, uden at dette har Hjemmel i § 85 No. 1, 2 eller 3,¹ eller har den vedtaget en Dom, hvorved Til- talte helt eller delvis er frifunden eller dømt for en mindre Forbrydelse end paastaet, kan den ved Forbrydelsen fornær- mede forfølge Sagen, medmindre han har erklæret, at han

ikke begjærer den paataalt (§ 279).² Er han død, kan hans Ægtefælle, Slægtninge i op- og nedstigende Linie, Søkende samt Arvinger træde i hans Sted. I saa Fald kommer Regelen i § 92 2det Led til Anvendelse.³

Som fornærmet ved Forbrydelse mod Straffelovens Kap. 18 § 27 ansees⁴ enhver myndig, uberygtet Person, der bor i samme Bygning, hvor Forbrydelsen er begaaet, eller paa en tilgrænsende Eiendom.

¹ Altsaa gjælder den subsidiaire private Paataleret alene, hvor det Offentlige af Mangel paa tilstrækkeligt Bevis eller af nogen i § 85, sidste Punktum nævnt Grund nægter at paatale eller at fortsætte Paatalen. Forøvrigt mærkes her, at Str.l. Kap. 27 § 5 maa være saaledes at forstaa, at, hvor Betingelserne for offentlig Paatale efter dette Lovsted ei er tilstede, Forbrydelserne ligefrem er at anse som privat Paatale undergivne.

² De nærmere Regler se Kap. 31, navnlig §§ 423—429, 433—436; jfr. ogsaa § 457.

³ § 92, 2det Led maa ogsaa komme til Anvendelse i Tilfælde af, at flere umiddelbart Fornærmede vil optræde i Henhold til § 94.

⁴ Dette kan kun gjælde i den Anvendelse, nærværende § omhandler, derimod ikke i andre Tilfælde, hvor Begrebet «Fornærmet» har Betydning, f. Ex. §§ 66, Nr. 1 og 109 Nr. 1.

§ 95. (Konkurrents af privat og offentlig Paatale.)

Indbefatter en Handling Forbrydelser, der dels er offentlig, dels privat Paatale undergivne, kan Paatalemyndigheden forfølge begge Forbrydelser under et, naar Begjæring derom er fremsat af den Fornærmede.¹

¹ Er der flere Fornærmede og nogen af dem selv har reist Paatale, maa dog denne gaa forud.

§ 96. (Rettens Prøvelse af Paataleberettigelsen.)

Retten prøver ved Forhandlingens Begyndelse, om den, der forfølger Sagen, er berettiget til at paatale.¹

Hvis Begjæring fra den Paataleberettigede foreligger, kan Sigtede ikke ligeoverfor Paatalemyndigheden bygge nogen Indsigelse mod Forfølgningen derpaa, at Forbrydelsen blot er privat Paatale undergivet,² hvorimod Retten i Embeds Medfør afviser Sagen, naar den finder, at det allerede, da Tiltale reistes, var klart, at det Offentlige ingen Paataleret havde.

¹ Denne Prøve omfatter alt, som kan lede til Afvisning, derimod ei Frifindelsesgrunde. En Frifindelsesgrund er det selvfølgelig altid, naar Nogen paastaar sig fornærmet ved en Handling, som i Virkeligheden i strafferetlig Forstand alene rammer en Anden, f. Ex. naar den Bedragnes Kreditor paastaar, at der ligger en særskilt Forbrydelse mod ham i et mod hans Skyldner forøvet Bedrageri, der har gjort hans Skyldner insolvent, eller en Fader finder en særskilt Ærekrænkelse mod sig deri, at Sønnen er udskjældt for en uopdragen Laban. Ligeledes naar det Offentlige paataler, idet det paastaar Tilstedeværelsen af Omstændigheder, der begrunder offentlig Paatale, medens Dommen finder, at det beviste Faktum alene egner sig til privat (t. Ex. Str.l. 17—5, 1ste og 2det Passus). Afvisningsgrunde foreligger derimod, naar det Offentlige ellers paataler privat Forfølgning undergivne Forbrydelser, selv om Faktum urigtig er henført under et Straffebud, der hjemler offentlig Paatale (jfr. Getz Paaanke p. 73, D. K. p. 27—28), eller paa samme Maade paataler uden Begjæring, hvor saadan fordres, eller naar den Private paataler offentlige Forbrydelser udenfor de i §§ 93 og 94 satte Betingelser eller i Tilfælde, hvor efter § 92, 2det Led Klagen er konsumeret, eller nogen urettelig optræder som repræsenterende Fornærmede.

² I offentlig Sag kan altsaa fældes til Straf efter Str.l. Kap. 17 § 5, 1ste Del, naar ved Sagsanlægget Tiltalen med Grund gik ud fra, at den ærekrænkende Beskyldning var fremsat i ond Tro.

Tiende Kapitel.

Sigtede og hans Forsvar.

§ 97. (Hvem der er at anse som sigtet.)

Den Mistænkte er at anse som sigtet, naar Forfølgning mod ham er indledet for Domstolen eller forberedt ved Beslutning om eller Iværksættelse af Beslag, Ransagning eller Paa-gribelse eller lignende mod ham rettede Forholdsregler.¹

¹ Jfr. § 268. — Denne Lov tillægger den, mod hvem Forfølgningen er rettet, visse Partsrettigheder ogsaa, forinden Tiltale er reist. Det lader sig imidlertid ei gjøre strax at give enhver, mod hvem nogen Mistanke opstaar, Partsstilling. Loven bestemmer da, at dette først skal ske, naar Mistænkte kan betegnes som «sigtet,» og bestemmer i denne §, naar saa er Tilfældet. Betingelsen er, at der foretages noget, som udvortes betegner ham som sigtet; Loven nævner som Exempel derpaa for Domstolen indledet Forfølgning, hvorunder da ei alene gaar Tiltale eller Aabning af retslig Forundersøgelse, men ogsaa Afhørelse for en Ret, naar han derunder behandles efter Reglerne i Kap. 20 og saaledes betegnes som sigtet. Naar saa skal ske, er en Skjønssag, men fremtræder Undersøgelsen af hans Forhold bestemt som Bevisførelsens Gjenstand, eller vægrer han sig i Henhold til § 177 for at vidne og tages denne Vægning for god, synes dog Tidspunktet for at betegne ham som sigtet forhaanden. Hans egen Paastand kan derimod ikke tillægges megen Betydning og heller ikke hans Betegnelse som sigtet i en privat Anmeldelse; men har enten Retten eller Paa-talemyndigheden betegnet ham som sigtet, bør dette oprettholdes af den anden af disse Myndigheder. Som «lignende Forholdsregel» kan nævnes den i § 285, 2det Led omhandlede Opfordring.

§ 98. (Sigtedes Værge.)

Har Sigtede ikke naaet Mindreaarighedsalderen, tilkommer de ham tillagte Partsrettigheder ogsaa Værgen.¹

Er han sindssvag, har Værgen hans Partsrettigheder.²

¹ En Sigtet under 18 Aar maa altsaa altid skaffes Værge. Begge har da altsaa samtlige Partsrettigheder, hvoraf følger, at de ogsaa kan vælge hver sin Forsvarer (jfr. dog § 99, 2den Del), at de begge maa stævnes, at hver enkelt af dem med Virkning kan begjære Anke o. s. v.

² Dette har navnlig Betydning, forsaavidt Bevisoptagning kan ske mod en Sindssyg (§ 285). Den i § 210 omhandlede Forsvarer maa altid opnævnes af det Offentlige.

§ 99. (Sigtedes Ret til at have Forsvarer.)

Sigtede har Ret til at lade sig bistaa af en Forsvarer¹ paa ethvert Trin af Forfølgningen.² Under Hovedforhandling for Lagmandsret kan han lade Forsvaret udføre af Flere.³

Er Sigtede under 15 Aar, tilkommer Valget af Forsvarer Værgen.⁴

¹ Det er Forsvarerens Opgave at sørge for Sagens rette og fuldstændige Oplysning, forsaavidt dette vil være til Gunst for Sigtede, og at fremstille de Tvivl og Indvendinger, som med Grund kan gjøres mod Domfældelse, samt de Omstændigheder, som, om Sigtede maatte ansees skyldig, taler til Undskyldning for ham. Ligesaa lidt som Forsvareren bør gaa udenfor denne Grænse i sine Bestræbelser for at gavne Sigtede, ligesaa lidt bør han undlade, hvad der indenfor den kan gjøres, fordi Sigtede maatte ønske det undladt. Enten Forsvareren er valgt eller offentlig beskikket, er i saa Henseende ligegyldigt, medens der vistnok ei er Grund til at opretholde Sætningen i sin Stræng-
hed i Sager, hvor Forsvarer paa Grund af deres Ubetydelighed overhovedet ikke er fornøden (§ 377).

Loven har i Henhold til denne Betragtning ogsaa givet Forsvareren selvstændige Rettigheder (§§ 293, 294, 330, 334, 339 m. fl.), ligesom Bestemmelsen i § 101 om Beskikkelse

af Forsvarer ved Siden af den valgte er en Ytring deraf. Forsvareren har dog ei alle Tiltaltes Partsrettigheder; han kan saaledes ei anke eller begjære fornyet Behandling eller Gjenoptagelse. Ei heller kan han mod Sigtedes Vilje foretage noget, hvorved denne paadrages Omkostninger. Jfr. § 303. — Se ogsaa § 320.

² Jfr. hermed § 97 og det der bemærkede.

³ Det kan dog ei tilstedes, at de begge holder Foredrag om det samme Emne (jfr. § 307), men i Vidneexaminationen maa de begge kunne deltage. Er der i Henhold til §§ 98 eller 101 flere Forsvarere, gjælder derimod ingen Begrænsning. Jfr. forøvrigt ved §'en ogsaa § 112.

⁴ Jfr. § 98.

§ 100. (Naar Forsvarer er nødvendig.)

I alle Sager, for hvilke intet Andet særlig er bestemt (§§ 373, 377, 404 og 430),¹ skal Sigtede have Forsvarer:

1. *ved Hovedforhandlingen² samt ved Thingsvidner og Granskninger, der optages i Henhold til §§ 296 og 297;³*
2. *ved Afhørelse af Vidner eller ved Granskning,⁴ naar det antages, at Forretningen⁵ vil blive benyttet som Bevis under Hovedforhandlingen;⁶*
3. *ved Retsmøder, der afholdes, uden at Sigtede er varslet, eller saafremt han er fængslet, uden at han er fremstillet til Møde;⁷*
4. *ved Retsmøder, fra hvilke Sigtede i Henhold til § 278, 3die Led er bleven udelukket, eller som holdes for lukkede Døre.⁸*

¹ Se ogsaa § 432.

² Denne Betegnelse omfatter ogsaa Sagsbehandlingen for Høiesteret. I ethvert Fald fremgaar det utvivlsomt af § 104, jfr. Forudsætningen i §§ 387 og 388, at Beskikkelse af offentlig Forsvarer ogsaa er nødvendig ved Behandlingen i Høiesteret. — At Sagen forfølges privat af den Fornærmede, udelukker ikke Nødvendigheden af Forsvarer, naar Paatalen ikke er ubetinget privat (§ 430).

³ Altsaa ogsaa ved dem, som optages til Brug ved Anke, fornyet Behandling og Gjenoptagelse, da disse optages efter Reglerne i §§ 296 og 297, — alt forsaavidt intet modsat er bestemt (§ 404, 3die Led). Om Bevisoptagelse til Brug ved Kjæremaal se Note 2 ved § 410.

⁴ D. v. s. retslig Granskning; jfr. iøvrigt § 207, 2det og 3die Led.

⁵ D. e. Vidneafhørelsen eller Granskningen.

⁶ Dette vil regelmæssig faa sit Udtryk i Edfæstelse efter § 185, 2det P. Paa den anden Side er det vistnok mest stemmende med Lovens Tanke (jfr. denne §'s Post 1 om Thingsvidner), at Forsvarer altid opnævnes, hvor Edfæstelse finder Sted. Jfr. §§ 264, 3die Led og 274 samt 332.

⁷ Jfr. §§ 277 og 270. Bestemmelsen sigter aabenbart alene til Møder ved saadanne Retter, hvortil det er regelmæssigt, at Sigtede varsles, og den finder derfor ingen Anvendelse ved Høiesterets Kjæremaalsudvalg, hvor saadant Varsel aldrig anvendes. Det sees ogsaa af Reglerne i det 28de Kap. (særlig § 411), at Beskikkelse af offentlig Forsvarer her ei finder Sted. Jfr. § 410 Note 3.

⁸ Jfr. § 113. — Desuden er Forsvarer nødvendig efter § 210. Se ogsaa § 417, 3die Led.

§ 101. (Naar offentlig beskikket Forsvarer er nødvendig.)

I de Tilfælde, som omhandles i § 100, skal offentlig¹ Forsvarer beskikkes, saafremt den Sigtede ikke selv gyldigen² har valgt en Forsvarer,³ eller det til Sigtedes Tarv findes fornødent, at der opnævnes Nogen ved Siden af den Valgte, eller saafremt den valgte Forsvarer i Henhold til § 278, 3die Led er udelukket fra Retsmødet.⁴

¹ Se §§ 104 og 107.

² Se § 103. — Er nogen anden end en autoriseret Sagfører valgt, maa Valget legitimeres ved Sigtedes skriftlige eller mundtlige Erklæring.

³ Jfr. § 292, hvorefter Forsvarer bør beskikkes, med-

mindre Tiltalte har meddelt at have valgt nogen. Det samme bør i det hele taget ske i de i § 100 omhandlede Tilfælde. I det i § 210 omhandlede Tilfælde bliver der kun Tale om en offentlig beskikket Forsvarer, og § 107 kan her ei komme til Anvendelse, men vistnok maa der kunne tages Hensyn til Sigtedes Ønske. Se § 296 og 297 Note om hvorvidt den for Hovedforhandlingen beskikkede Forsvarer tjenstgør ved de der omhandlede Bevisoptagelser.

⁴ Om Virkningerne af Undladelse af at beskikke Forsvarer se § 393, 5. Om Virkningen af, at Forsvarere udebliver se derhos § 308, 2det Lød jfr. § 366.

§ 102. (Beskikkelse af offentlig Forsvarer efter Ansøgning.)

Naar Beskikkelse af offentlig Forsvarer ikke er nødvendig efter Reglerne i § 101, men findes fornøden paa Grund af Tilfældets særegne Beskaffenhed,¹ skal der efter Ansøgning² af en Sigtet, som er uformuende til at antage Forsvarer paa egen Bekostning, beskikkes ham en offentlig Forsvarer.

¹ Jfr. §§ 210 og 417. Som saadan særegen Beskaffenhed nævner forøvrigt Justitskom. af 1887, efter hvis Forslag denne §, der ei fandtes i den kgl. Prp., antoges, Sagens udviklede Beskaffenhed. Regelen maa gjælde saavel under Forundersøgelsen som Hovedforhandlingen.

² Da §'en udtaler, at der er Tilfælde, hvor Beskikkelse er «fornøden», skjønt de ei falder ind under § 101, synes det at maatte antages, at Beskikkelse maa kunne finde Sted, selv om ingen Ansøgning fremsættes.

§ 103. (Hvem der kan være Forsvarer.)

Som Forsvarere benyttes ved Høiesteret Høiesteretsadvokater. Ved de øvrige Retter¹ kan enhver Sagfører eller efter særskilt Tilladelse af Retten en anden uderlygtet og til Hverret skikket Mand benyttes dertil.

Som Forsvarer maa Ingen benyttes, der bor saa langt borte fra Retsstedet, at Sagens Behandling paa Grund deraf vilde blive væsentlig forsinket.

¹ Herunder vel ogsaa indbefattet Høiesterets Kjæremaalsudvalg (se § 410); jfr. Note 1 ved § 6.

§ 104. (Udvalg af offentlige Forsvarere.)

Til at gjøre Tjeneste som offentlige Forsvarere antager Kongen ved Høiesteret et tilstrækkeligt Antal Høiesteretsadvokater og ved de andre Retter et tilstrækkeligt Antal Sagførere eller andre til Hvercet skikkede Mænd.¹

¹ At de antages for en bestemt Tid, er ei paabudt, men ei heller forbudt. — Res. 23 Novbr. 1889.

§ 105. (Hvem der beskikker Forsvarer for den enkelte Sag.)

Forsvarer for den enkelte Sag eller det enkelte Retsmøde beskikkes af Rettens Formand; dog kan til Undgaaelse af Ophold Lagmanden i sit Sted overlade en Underdommer at beskikke Forsvarer.¹ Er flere Forsvarere antagne for samme Domstol og i samme Retskreds, bør det, hvor intet derfor er til Hinder,² iagttages, at de efter Tur beskikkes til Udførelse af Forsvaret under Hovedforhandling.³

¹ Meningen er selvfølgelig, at Lagmanden engang for alle giver Underdommeren saadan Bemyndigelse.

² f. Ex. at den, som staar for Tur, bør langt fra det Sted, hvor Ret i Tilfælde sættes.

³ Jfr. § 107.

§ 106. (Beskikkelse af Forsvarer udenfor Udvalget.)

Er der ikke Anledning til at beskikke en af de efter § 104 antagne Forsvarere, kan Rettens Formand beskikke en anden, der efter § 103 kunde være valgt dertil.¹

Det samme gjælder, hvor en Forsvarer faar Forfald eller udebliver i Tilfælde, hvor Benyttelse af Forsvarer er foreskrevet eller findes nødvendig.²

¹ I Henhold hertil kan da, naar Nødvendigheden af Forsvarer ikke har været forudseet, en i Nærheden boende uberygtet og til Hvervet skikket Mand tages.

² Jfr. § 308. Uden Samtykke af Rettens Formand kan Forsvareren saaledes selv i Forfaldstilfælde ikke stille nogen, der ei tilhører Forsvarer-Udvalget, i sit Sted. Har Sigtede givet Samtykke, vil Stedfortræderen imidlertid maatte betragtes som en midlertidig valgt Forsvarer.

§ 107. (Den af Sigtede valgte Forsvarer bliver regelmæssig at beskikke.)

Den af Sigtede valgte Forsvarer bliver, hvor ikke Omstændighederne gjør det utilraadeligt,¹ paa Begjæring at beskikke som offentlig Forsvarer.² Det Offentlige maa dog ikke derved paadrages forøgede Udgifter.³

Hører han til de for Retskredsen efter § 104 antagne Forsvarere, kan han udenfor de i § 109 omhandlede Tilfælde gjøre Tjeneste som offentlig Forsvarer uden særlig Beskikkelse.

¹ Eller ulovligt, §§ 109 samt 110. Da den beskikkede Forsvarer, som Note 2 viser, har større Rettigheder end den private Forsvarer, vil det i §'en forudsatte Tilfælde meget let kunne hænde. Se iøvrigt § 101 Note 3.

² Ang. Forskjellen mellem offentlige (beskikkede) Forsvarere og andre se §§ 111, 243, 3die Led, 277, 2det Led, 278, sidste Led, 280, sidste Led, 297, 303 og 466.

³ f. Ex. ved at han gjør Dommeren inhabil, se Note 6 ved § 109.

§ 108.¹ (Fratræden af den off. beskikkede Forsvarer.)

Hvis ikke Rettens Formand bestemmer anderledes, træder den beskikkede Forsvarer af, naar Sigtede gyldigen har valgt en anden.² Dog maa Sagen ikke opholdes ved, at Sigtede uden Angivelse af Grunde, som Rettens Formand billiger, antager en ny Forsvarer istedetfor den beskikkede eller den af ham tidligere valgte.³

Findes det fornødent til en betryggende Varetagelse af

Sigtedes Tarv, kan Rettens Formand beskikke en anden Forsvarer istedetfor den oprindelige beskikkede.

¹ Jfr. § 101.

² Sigtede maa da ogsaa kunne fordre denne beskikket efter § 107.

³ Da Hovedforhandlingen som Regel ei kan fremmes uden Forsvarer (§ 308), maa denne derfor ei udeblive uden at have forvissat sig om, at en ny gyldig og betimelig er antaget.

§ 109. (Inhabilitetsgrunde for Forsvarere.)

Som Forsvarer maa Ingen beskikkes:

1. som selv er fornærmet ved Forbrydelsen, eller
2. som er beslægtet eller besvogret med Sigtede eller Fornærmede i op- eller nedstigende Linie eller i Sidelinien saa nær som Søsken,¹ eller som er eller har været Sigtedes eller Fornærmedes Ægtefælle eller Forlovede, Fosterfader, Fosterson, Adoptivfader eller Adoptivson,² eller
3. som tidligere har handlet i Sagen³ i nogen anden Egenkab eller optræder i Sagen som Vidne⁴ eller Sagkyndig.⁵

Som Forsvarer i høiere Instans maa endvidere Ingen beskikkes, der staar i saadant Forhold, som under No. 2 omhandlet, til nogen Part i Sagen (jfr. § 67 No. 2 sidste Punktum), hvis Interesse strider mod Sigtedes.⁶

¹ Jfr. § 176, Note 5 og 6.

² Denne Bestemmelse er motiveret ved de særegne Retligheder, der er tillagte den beskikkede Forsvarer, og som af Personer, der staar Sigtede saa nær, lettelig kunde misbruges til at yde ham en utilladt Bistand; jfr. D K. p. 18.

³ D. e. saavel Forundersøgelsen som Hovedforhandlingen.

⁴ Jfr. § 66 Note 4. Ogsaa her maa Inhabiliteten forstaaes paa samme Maade.

⁵ Loven forbyder kun, at den, der staar i det i No. 3 omhandlede Forhold til Sagen, beskikkes som Forsvarer. Den udelukker ikke, at den beskikkede Forsvarer optræder

som Vidne eller Sagkyndig o. s. v. Hvorvidt der isaafald bliver at beskikke en anden Forsvarer, vil afhænge af Omstændighederne (jfr. § 108, 2det Led).

⁶ Da Forsvareren, om han er en nær Slægtning af Dommeren, gjør denne inhabil (§ 66, 5), bør saavidt mulig ikke heller nogen, som er i dette Tilfælde, beskikkes.

⁷ Maa forstaaes som om der stod: Nogen, der i Henhold til § 67 Nr. 2, sidste Punktum er at betragte som Part i Sagen. (Se kgl. Prp. 1887 p. 7.)

§ 110. (Forsvarer for flere Sigtede.)

For flere Sigtede, hvis Interesser staar i Strid, maa samme Person ikke være Forsvarer i samme Sag.

§ 111. (Forsvarerens Godtgjørelse.)

De offentlige Forsvarere tilkommer i de Tilfælde, som omhandles i §§ 100 og 102,¹ Godtgjørelse af Statskassen,² der bestemmes efter Reglerne i § 81 med den af § 107 flydende Begrænsning.³

¹ Ogsaa ellers beskikkes paa Børgjæring den valgte som offentlig (§ 107), men altsaa uden Salar.

² Efter det ved § 100 Note 2 bemærkede vil saadan for Fremtiden ogsaa tilkomme de ved Høiesteret beskikkede Forsvarere.

³ Desuden tilkommer der de beskikkede Forsvarere Skyds og Diæt efter de alm. Regler for offentlige Tjenestemænd.

§ 112. (Bistand af andre end Forsvarere.)

Retten kan samtykke i, at andre Personer optræder i Retsmødet ved Siden af den egentlige Forsvarer¹ til Varetagelse af Sigtedes Tare, uden at dog forøvrigt de om Forsvarere givne Bestemmelser kommer til Anvendelse paa dem.²

¹ Det maa dog ogsaa kunne ske, om der ingen Forsvarer er.

² Værgen kan altid optræde (§ 98). — I Henhold til denne § vil navnlig den tiltalte Ægtehustrus Mand kunne tilstedes Adgang.

Ellevte Kapitel.

Retsmøder og Retsbøger.

§ 113. (Retsmødernes Offentlighed.)

Retsmøderne er offentlige,¹ forsaavidt intet modsat er bestemt i denne Lov. Dog kan Retten ved Kjendelse² beslutte, at et Retsmøde helt eller delvis³ holdes for lukkede Døre, naar Offentligheden vilde krænke Ærbarhed, eller Hensynet til Statens Forhold til fremmede Magter kræver Hemmeligholdelse.

Under Efterforskningen og den retslige Forundersøgelse kan Retten tillige beslutte at lukke Dørene, naar den finder særlig Grund til at antage, at Offentligheden vil kunne hindre Sagens fuldstændige og paalidelige Oplysning, eller naar Sigtede eller, om denne er under 15 Aar, hans Værge begjærer det under Paaberaab af de Grunde, som Retten finder fyldestgjørende.⁴

Om hvorvidt Offentlighed ikke skal finde Sted, forhandles for lukkede Døre.⁵

¹ Tilsidesættelse af dette Paabud under Hovedforhandlingen er Annullationsgrund, § 393, Nr. 4. Jfr. § 163 og denne §'s sidste Led.

² Se § 168, og om Kjæremaal's Anvendelse paa saadanne Kjendelser § 407, 2det Led.

³ Altsaa alene, saavidt Grunden rækker. Som Følge heraf vil Domsafsigelsen vistnok temmelig undtagelsesfrit foregaa for aabne Døre. Ligesaa Afsigelsen af den Kjendelse, i Henhold til hvilken Dørene lukkes.

⁴ Se § 100, Nr. 4.

⁵ Enten Spørgsmaalet bringes frem *ex officio* eller af nogen af Parterne, bør Retten som Regel give disse Anledning til at udtale sig, men erklærer ingen af dem at ville forhandle derom, behøver Dørene ei at lukkes. Rettens egen Raadslagning foregaaer i Henhold til § 163 i ethvert Tilfælde for lukkede Døre.

§ 114. (Undtagelse for enkelte Personer, naar Dørene besluttet lukkede.)

At Hovedforhandling holdes for lukkede Døre, er ikke til Hinder for, at Retten kan tillade enkelte Personer, der ingen Befatning har med Sagen, at være tilstede.

§ 115. (Taushedspligt ved Forhandling for lukkede Døre.)

Naar Retten finder, at det, der foregaar for lukkede Døre, bør holdes hemmeligt,¹ giver den alle Vedkommende Paalæg derom. Paalægget optegnes i Retsbogen. Private Forsvarere betragtes, hvad Strafbarheden angaar, lige med Bestillingsmænd.²

¹ Se § 180.

² Str.l. Kap. 24 §§ 24 og 25.

§ 116. (Hvem der kan udelukkes fra Retsmøderne.)

Under offentligt Retsmøde kan Adgang nægtes Personer under atten Aar samt Enhver, der fremstiller sig i en saadan Tilstand, at hans Nærvær vilde stride mod Rettens Værdighed eller god Orden. Rettens Formand kan under enhver Omstændighed for at hindre, at Rummet overfyldes, begrænse Antallet af de Personer, som indlades.

§ 117. (Retsvidner.)

Naar Retten bestaar af enkelt Dommer, skal to Retsvidner¹ tilkaldes overensstemmende med de gjældende Regler.² Som Retsvidner i Sager angaaende Forbrydelse mod Søfartsloven benyttes, hvor dertil er Anledning, Mænd, som er kjendte i Søvesen og Skibsanliggender.³

¹ Dette vil altsaa gjælde alle Retsmøder udenfor Lagmands- og Meddomsretten, se saaledes §§ 200, 237, 239, 270 og 277; se endvidere § 54 jfr. § 371 og § 170. Paa den anden Side gjælder det alene Retsmøder og ei de Tilfælde, hvor Retten kan foretage eller beslutte noget udenfor Retsmøde, se § 168, 2det Led jfr. §§ 69, 215, 223 jfr. § 224.

² Se Lagrettel. 28 Aug. 1854, navnlig §§ 6—17. Om deres Pligter se samme Lov § 33, om Godtgjørelse § 38 og Sportell. § 129. Lagrettelovens § 34 maa antages afløst af Straffe-proceslovens § 161 jfr. 160. § 32 er afløst af denne Lovs § 118. — Jfr. § 201.

³ Da efter § 50 Lagrette- og Doms mænd kan undslaa sig for at gjøre Tjeneste som Retsvidner, maa de søkyndige Retsvidner vistnok tages udenfor det i § 47 omhandlede Udvalg og af det almindelige Retsvidneudvalg.

§ 118.¹ (Retsvidners Inhabilitet.)

Som Retsvidne maa Ingen gjøre Tjeneste, der

1. selv er fornærmet ved Forbrydelsen, eller
2. er Sigtedes eller Fornærmedes Ægtefælle,² eller
- 3.³ er beslægtet eller besvogret saa nær som Søkende⁴ med nogen af disse eller med Dommeren, Retsskriveren eller dem, der optræder i Mødet paa det Offentliges, Sigtedes eller Fornærmedes Vegne, eller
4. staar i nogen af de nævnte Personers Tjeneste.

¹ Denne § er traadt istedetfor Lagretteloven 28 Aug. 1854 § 32.

² Jfr. § 66 Nr. 3.

³ Jfr. § 66 Nr. 5, § 176 Note 5 og 6.

⁴ Strengt taget skulde da ei heller den lige op- eller nedstigende Linie være ubetinget udelukket, men dette er dog neppe Lovens Mening.

§ 119. (Rettergangspolitiets Haandhævelse.)

Rettens Formand vaager over, at Forhandlingerne foregaar med Orden og Værdighed. Han kan afbryde og tilrettevise Enhver, der tillader sig upassende Udtalelser eller utilbørlige personlige Angreb. Vedbliver en Part hermed trods Tilrettevisningen, kan Retten fratage ham Ordet.¹

Personer, der ved utilbørlig Adfærd forstyrrer Forhandlingerne eller krænker Domstolens Værdighed, kan Retten vise ud.²

¹ Hvorvidt Sagen alligevel kan fortsættes, vil afhænge af, hvorvidt de nødvendige formelle og reelle Betingelser kan antages at være tilstede. Dette vil altid være Tilfældet, om Tiltalte eller den Fornærmede i en off. Sag maa nægtes Ordet. Hvad Forsvareren angaar, maa sondres, eftersom han i Virkeligheden kan ansees at have tilendebragt det ham paahvilende Forsvar, saa videre Tale ogsaa efter § 307 kunde være stanset, eller ikke. I sidste Tilfælde maa Forsvareren betragtes som udebleven og Regelen i § 308 komme til Anvendelse. Paa samme Maade, hvad Hovedanklageren angaar. — Naar Vidner her ei nævnes, er Grunden selvfølgelig, at enten er Vidnet afhørt i den Udstrækning, som Sagen kræver, og da kan det dimitteres, eller ogsaa er dette ei Tilfældet, og da maa man fortsætte og istedet tage sin Tilflugt til § 120, eller, om det ei er muligt, udsætte den videre Forhandling.

² Formelt beføiet er Retten ogsaa til at udvise Paatalemyndighedens Repræsentant, men i saa Fald maa Sagen udsættes, medmindre i Overensstemmelse med § 78 nogen kan beskikkes i Stedet. Se § 308, som ogsaa indeholder Regelen for det Tilfælde, at Forsvareren udvises. Den udviste Tiltalte maa betragtes som den, der uden Rettens Tilladelse har fjernet sig (§ 309). Jfr. § 314. — Ingen af Lagretten kan udvises, uden at en ny Lagrettemand tilkaldes, og Forhandlingen, forsaavidt den vedkommer Lagretten, begynder fra nyt af.

§ 120. (Straffe for Overtrædelse af Rettergangspolitiet.)

For Fornærmelser mod Domstolen eller nogen af de for samme Mødende og for Adfærd, hvorved Forhandlingen forstyrres eller dens Værdighed krænkes, samt for Ulydighed mod Rettens eller dens Formands Befalinger kan Retten ved Kjendelse¹ paa Stedet ilægge den Skyldige en Bod fra to indtil firti Kroner. Trænger nogen sig ind i Retssalen efter at være vist ud, eller vedbliver han paa anden Maade at forstyrre Forhandlingerne, kan han ved Kjendelse besluttes hensat

i fængslig Forvaring, saalænge Retsmødet varer, dog ikke over tre Dage. Saadan Bod eller Fængsling er ikke til Hinder for, at Gjerningen forfølges paa sædvanlig Maade,² men kommer i Betragtning ved Strafudmaalingen.³

Ved ovenstaaende Bestemmelser gjøres ingen Forandring i de i Lov om Hoiesteret af 12 September 1818 §§ 12 og 13 indeholdte Forskrifter.

¹ Jfr. § 407, 2det Led.

² Str.l. Kap. 10 §§ 4, 6, 7 og 8, Kap. 17 §§ 5 og 7 m. fl. Selvfølgelig kan baade Udvisning og Straf for samme Handling komme til Anvendelse.

³ Jfr. Str.l. 6—11 jfr. 6—17 og nærv. Lovs § 478. — Tillige kan Omkostninger ilægges efter § 456.

§ 121. (Afhørelse ved Tolk.)

Afhørelse af Personer, der ikke er det norske Sprog mægtige,¹ sker ved edfæstet Tolk.² Nedtegnelsen sker i det norske Sprog. Retten kan anordne, at Forklaringen nedskrives af Tolken i det fremmede Sprog og forelægges Vedkommende til Vedtagelse.³

Udenfor Hovedforhandlingen kan Dommeren selv være Tolk, naar han er det fremmede Sprog mægtig.

Stillingen som Tolk kan forenes med Stillingen som Rets skriver.

¹ Jfr. § 340.

² Se § 123. Tolk er altsaa her altid fornøden, selv om begge Sagens Parter giver Afkald derpaa. At Tolk benyttes, maa anmærkes i Retsbogen. — Om Dokumenter, affattede i fremmede Sprog, se § 333, 2det Led.

³ Dette bliver da et Bilag til Retsbogen.

§ 122. (Afhørelse af Døve og Døvstumme.)

Er den, som skal afgive Forklaring, dov, benyttes skriftlige Spørgsmaal; er han stum, opfordres han til at give skriftlige Svar. Døvstumme afhøres ved skriftlige Spørgsmaal og Svar. Kan de ikke afhøres paa denne Maade, sker Afhørelsen ved Hjælp af Tolk.

§ 123. (Antagelse og Edfæstelse af Tolk.)

Med Hensyn til Tolkenes Antagelse og Edfæstelse forholdes efter de om Sagkyndige givne Forskrifter.¹

¹ Kap. 16, navnlig §§ 206 og 197. Ang. Inhabilitet gjælder altsaa ogsaa § 193.

§ 124.¹ (Retsbøger.)

Ved ethvert Retsmøde føres der Bog,² hvori optegnes Tiden og Stedet for Retsmødet, Dommernes, Lagrettemændenes, Retsvidnernes og Retsskriverens Navne, Sagens Numer og Betegnelse i Henhold til Anklagen, Parternes Navne og Navnene paa de Personer, der er tilstede paa disses Vegne. Forhandlingernes Gang optegnes efterhaanden; navnlig maa det kunne sees, hvorvidt de foreskrevne Former er iagttagne. De afhørte Vidner og Sagkyndige nævnes, ligesaa, hvad der er fremlagt eller oplæst. Fuldstændig indtages alle Paastande, Andragender og Indsigelser, forsaavidt de ikke indeholdes i Skrifter, som afgives til Retten. Ligesaa alle Rettens og Lagrettes Kjendelser, Domme og Beslutninger.

¹ Retsbogen føres af Retsskriveren, §§ 14 og 17. Retsskriveren ved Lagmandsretten maa udenfor Forfaldstilfælde altid selv føre Protokollen. Er Dommeren selv Retsskriver, kan han altid benytte Protokolfører og skal undertiden som Regel benytte saadan, § 128. Hvorvidt Retsskriveren ved Forhørs- og Meddomsret, hvor der er særskilt Retsskriver, kan lade en Betjent træde i sit Sted, har Loven ei udtalt sig om, men ialfald under Hovedforhandlingen, hvor Optegnelsen ei kan foregaa efter Diktat, maa dette ansees utilstedeligt, medmindre Stedfortræderen er hertil særlig autoriseret. Og denne bliver da m. H. t. § 466 at betragte som offentlig Tjenestemand. Se dog Skr. 11 Decbr. 1889. Ogsaa om denne maa Kap. 7 gjælde.

Overalt, hvor Retsbogen ei føres af Retsskriveren selv, sker Førelsen efter Diktat eller, hvad de i § 126 nævnte Tilfælde angaar, under umiddelbart Tilsyn af Rettens Formand. Fører Retsskriveren selv Bogen, gjør han det med

selvstændig Myndighed og paa eget Ansvar. Enhver, der skal underskrive den (§ 129), er imidlertid berettiget til at fordr sine Bemærkninger m. H. t. det Protokollerede nedtegnede.

² Man har hidindtil hos os benyttet Bøger, hvori en Række af Sager efterhvert indføres, og som da altid maa forblive ved Retten. Til denne Ordning viser ogsaa denne Lovs Udtryksmaade saavel her som paa andre Steder tilbage. Den kan dog ei ansees at indeholde noget Paabud derom, og det antages derfor tilladt, saaledes som andetsteds almindeligt, istedet at protokollere paa løse Ark, som heftes sammen til en Akt, der da selv kan sendes til den Domstol eller Myndighed, som har Brug for den. Jfr. dog § 131 Note 2.

§ 125. (I hvilke Tilfælde omstændeligere Protokollation af Sigtedes, Vidners og Sagkyndiges Forklaringer er nødvendig.)

Tiltaaelser og andre vigtige Erklæringer¹ af Sigtede, Forklaringer, der er bestemte til at oplæses eller antages at ville blive oplæste under Hovedforhandlingen, samt Vidners og Sagkyndiges Udtalelser, naar der opstaar Mistanke om, at de vil kunne paadrage Strafansvar,² gjengives altid fuldstændigt og saavidt muligt med Vedkommendes egne Ord.

Af andre Forklaringer, afgivne af Sigtede, Vidner eller Sagkyndige udenfor Hovedforhandling, gjengives alene Indholdet³ med Udledelse af det, der skjønnes ikke at kunne have Betydning for Sagen. Forsaavidt en Forklaring stemmer med en allerede tidligere i Retsbogen gjengiven, er en Henvisning til denne tilstrækkelig.

Efterhvert som Optegnelsen er tilendebragt for hver enkelt Persons Vedkommende, oplæses det Nedskrevene til Vedtagelse.⁴ Fordrer han Rettelser, skal disse nedskrives.

¹ Se f. Ex. § 364.

² Hvad der hører herhen, afgjøres af Rettens Formand eller, i Tilfælde af Indsigelse, af Retten.

³ Dette er ei til Hinder for, at *oratio directa* benyttes, hvad ubetinget maa anbefales af Hensyn til den større Oversigtlighed, som derved vindes. Selvfølgelig bliver da ei heller de anførte Navne at omskrive med Benævnelser som Angjældende, Afdøde, 1ste Vidne, 3die Deponent o. s. v., saaledes som nu almindeligt. Saadanne Omskrivninger maa ansees ganske utilstedelige, da de i Tilfælde af, at det maatte blive fornødent at oplæse Forklaringen ved Hovedforhandlingen, vil i høj Grad vanskeliggjøre Opfattelsen.

⁴ Forstaar Vedk. ei Sproget, maa det gennem Tolken meddeles ham i Oversættelse.

§ 126. (Protokollation af Vidneførselen m. m. ved Meddoms- og Lagmandsretterne.)

Ved Lagmands- og Meddomsretterne¹ skal udenfor de i § 125 første Led nævnte Tilfælde de af Sigtede, Vidner og Sagkyndige afgivne Forklaringer blot gjengives med den Fuldstændighed, hvormed det uden Afbrydelse af Forhandlingens Gang kan ske, og ikke oplæses til Vedtagelse.

¹ Ang. Protokollationen ved Hovedforhandling for Førhørsret gjælder § 125. Se § 283 Note 4.

§ 127. (Stenografiske Referater af Retsforhandlinger.)

Naar nogen af Parterne betimelig forlanger det og udræder de dermed forbundne Omkostninger, skal Rettens Formand, hvor dertil er Anledning, lade Forklaringerne optage med Hurtigskrift af edsvorne Hurtigskrivere. Ogsaa i andre Tilfælde kan dette ske, naar Retten finder det paakrævet af Omstændighederne. Optegnelserne skal snaarest mulig overføres i sædvanlig Skrift og forelægges Rettens Formand eller den af Dommerne, han dertil bemyndiger, samt Retsskriveren¹ til Prøvelse og vedlægges Retsbogen med disses Paategning om, hvad de har at bemærke.

¹ Er Retsskriverens Forretninger i vedkommende Retsmøde udførte af en Betjent paa hans Vegne (se § 124 Note 1), maa Prøvelsen naturligvis foretages af Betjenten, ikke af Retsskriveren selv.

§ 128. (Særskilt Protokolfører.)

Forsaavidt særskilt Retsskriver ikke er ansat, bør der i Almindelighed benyttes Protokolfører,¹ naar Sigtede eller Vidner afhøres.

¹ Om denne gjælder ikke de for Retsskrivere givne Forskrifter, saaledes ikke Kap. 7.

§ 129. (Retsbogens Underskrift; dens Beviskraft.)

Retsbogen underskrives af Dommerne, Retsskriveren¹ og Retsvidnerne.² Den afgiver, hvad angaar de Former, som efter Loven skal iagttages, Bevis for, hvad der er foregaaet under Retshandlingen.³ Modbevis er dog ikke udelukket.⁴

¹ I det i Note 1 ved § 127 omhandlede Tilfælde maa Betjenten underskrive.

² Den bør da forinden oplæses, forsaavidt dette ei allerede er skeet (§ 125 i. f.).

³ Former, som skulde være iagttagne, og hvis Iagttagelse skulde være protokollerede, præsumeres da i Tilfælde af Protokollens Taushed forsømte.

⁴ Retspersonalets Erklæring vil i saa Henseende maatte ansees afgjørende. Rettelser i Protokollen kan vistnok saavel i dette Tilfælde som ellers ske, ogsaa efter at den er underskrevet, men da blot paa den i § 169, næstsidsste Punktum nævnte Maade.

§ 130. (Dokumenter, fremlagte under en Straffesag.)

Dokumenter, som fremlægges i Retten, forsynes med Fremlæggelsespaategning.¹

Retsskriveren bevarer de enhver Sag vedkommende Dokumenter.² Af Dokumenter, der benyttes som Bevis, skal, naar de forlanges tilbageleverede, bekræftede Gjenparter forblive i Rettens Arkiv; dog undtages herfra Udskrifter af offentlige Protokoller. Om Gjenpart skal tages af Handelsbøger, Regnskabsbøger eller andre saadanne Dokumenter af særdeles betydeligt Omfang, beror paa Formanden.

¹ Denne kan underskrives af Rettens Formand eller Retsskriveren.

² Gjennemføres den ved § 125 Note 2 antydede Ordning, vil denne Bestemmelse medføre, at Sagens Akter altid efter Benyttelsen maa tilbagesendes Retsskriveren. Har Sagen været paaanket, paaakjæret eller været Gjenstand for fornyet Behandling ved høiere Ret, maa den Del af Akterne, der vedkommer Sagens Behandling ved Underretten, tilbagesendes dennes Skriver.

§ 131. (Ret til at forlange Udskrifter.)

Udenfor de Tilfælde, for hvilke der i denne Lov er truffet særlig Bestemmelse,¹ kan Parterne og Andre, for hvem det er af Betydning, hos Retsskriveren forlange Udskrift af Retsbøgerne og af de til en Straffesag hørende Dokumenter, der beror i Rettens Arkiv.²

Nægter Retsskriveren at meddele Udskrift eller at udlevere Dokumenter, kan Spørgsmaalet forelægges Retten³ til Afgjørelse.

¹ Se §§ 280 og 270, jfr. ogsaa §§ 115 og 163.

² Sportell. §§ 20 og 21 m. fl. — Antages den i Note 2 ved § 125 antydede Ordning, vil Retsskriveren ikke altid have det i sin Magt at give Udskrift af Retsbøgerne, idet disse da ikke til enhver Tid vil «berø i Rettens Arkiv», men kan være tilstillede Paatalemyndigheden eller Retten. — Om hvad der skal medtages i Aktudskrifter se Dept. Cirk. 21 Febr. 1890.

³ Jfr. § 170.

§ 132. (Kongen anordner Retsbøgernes Indretning.)

De nærmere Forskrifter angaaende Retsbøgernes Indretning gives af Kongen.¹

¹ Jfr. kgl. Resol. 14 Dec. 1889; Dept. Cirk. af 25 Jan. 1890 jfr. Skr. 8 Jan. 1890 med Schemaer.

Tolvte Kapitel.

Forening af Straffesager, Værnething m. V.

Med Hensyn til Paatalemyndighedens Kompetence se § 74 Note 1.

§ 133. (Forening af Straffesager.)

Forfølgning mod samme Person for flere Forbrydelser eller mod flere Personer som Medskyldige i samme Forbrydelse bliver at forene i en Sag, forsaavidt det lader sig gjøre uden væsentlig Forhaling eller Vanskelighed.¹

Tilkommer Paatalen Forskjellige, kan saadan Forening finde Sted, naar de kommer overens derom.²

¹ Jfr. §§ 138 og 24. I Henhold hertil kan da, hvor enkelte af de i en Forbrydelse Medskyldige tillige paa egen Haand har begaaet andre Forbrydelser, ogsaa disse medtages, ja om de der har havt andre Medskyldige, disse og deres særskilte Forbrydelser inddrages, men netop her vil praktiske Hensyn let paabyde, at man ei benytter sig af Adgangen. Paa Undladelsen af at forene kan aldrig Anke bygges.

² Her er ikke tænkt paa det Tilfælde, at Paatalen tilkommer forskjellige Statsadvokater, da den i saa Fald ogsaa vil tilkomme hver enkelt af dem for alle Forbrydelsers Vedk. (jfr. § 74 Note 1). Hvor derimod den ene Forbrydelse er undergivet ubetinget privat, den anden offentlig Paatale, kan i Henhold hertil begge forenes til én Sag. Forholdet maa da bedømmes efter § 435, andet Led.

§ 134. (Forening af Straffesager med Rettens Samtykke.)

Med Rettens¹ Samtykke kan ogsaa udenfor de i § 133 omhandlede Tilfælde Forfølgningen af flere Forbrydelser forenes i en Sag, ligesom flere forenede Sager efter dens Befaling eller med dens Samtykke kan adskilles.²

¹ Jfr. § 170. Forudsætningen maa her være, at der dog ei herved sker nogen Forandring i de alm. Regler om Værnething og de forskjellige Arter Domstoles Competence jfr. D. K. p. 21—2, Qvam p. 154, ligesom ogsaa her Bestemmelsen i § 133, 2det Led maa finde Anvendelse.

² Jfr. §§ 315 og 138, 24 smhldt. med 25.

§ 135. (Enkeltstaaende Retshandlingers og retslig Forundersøgelses Værnething.)

Enkeltstaaende Retshandlinger¹ foretages i Regelen i den Retskreds, inden hvilken den Person bor eller opholder sig,² eller den Ting findes eller antages at være,³ i Anledning af hvilken Betshandlingen finder Sted.

Retslig Forundersøgelse aabnes i den Retskreds, hvor Forbrydelsen er foretaget, eller hvor Sigtede er paagreben eller bor eller opholder sig, eller hvor de fleste Bevisligheder antages at kunne tilveiebringes.⁴

¹ Se Note 1 til § 26.

² Afhørelse af Vidner under Efterforskningen, eller under den retslige Forundersøgelse, forsaavidt de ei kan (jfr. § 171) eller antages at burde indkaldes for Forundersøgelserdommeren, eller ved Thingsvidne efter §§ 296 og 297, sker altsaa i Regelen ved Vidnets Værnething. Paa den anden Side har Loven ved at sige «i Regelen» tilstedt, at f. Ex. et Vidne indstævnes til Nabojurisdiktionen, naar dog andre Vidner skal afhøres der, og Veilængden efter § 171 ei er til Hinder. Paa samme Maade bliver den Sigtede som Regel at indkalde eiler i Tilfælde af Paagribelse fremstille for Opholdsstedets Ret.

³ Dette finder da hovedsagelig Anvendelse ved Granskning, hvor den for endel, nemlig hvad angaar Undersøgelse af Stedsforhold, er selvsagt.

⁴ Som det vil sees, er Værnethingene for den retslige Forundersøgelse de samme som for Hovedforhandlingen, blot at de hist ei er stillet i noget bestemt principalt og subsidiært Forhold, men det hele mere overiadt Hensigtsmæssigheds

hensyn og Paatalemyndighedens Valg. Dog vil Forøvelsesstedet vistnok være det regelmæssige som det, hvor tillige Oplysningerne som Regel bedst kan tilveiebringes. §§ 138—143 maa ogsaa her komme til Anvendelse.

Særlige Værnethingsbest. i §§ 458 og 471 samt 467 og 239. Et Kontrasøgsmaalsværnething haves i § 431.

§ 136.¹ (Hovedforhandlingens Værnething bestemmes regelmæssig ved Forøvelsesstedet. Hjemstedets Værnething.)

Hovedforhandling foretages i den Retskreds, hvor Forbrydelsen er forøvet,² eller om dette er uvist, i en af de Retskredse, hvor den antages at være forøvet.

Er Forbrydelsen begaaet paa norsk Skib i Udlandet eller paa aaben Sø,³ forfølges den i den Retskreds, hvor Skibet hører hjemme, eller som det først anløber, eller hvor nogen Undersøgelsehandling først iværksættes.

Gives intet saadant Værnething,⁴ eller vilde Benyttelsen af samme volde Sigtede eller Våbner væsentlige Ulemper,⁵ kan Forfølgningen ske der, hvor Sigtede har Bopæl, eller om han ingen Bopæl har, der, hvor han opholder sig.

¹ Jfr. § 135 Note 5.

² Paa de tvivlsommere Spørgsmaal ang. Forøvelsesstedet skal ei her gaaes ind, men alene bemærkes: Ved fortsatte Forbrydelser, der bestaar af en Flerhed ensartede, hver for sig straffbare Handlinger, er hvert Sted, hvor en enkelt er foretaget, Forøvelsesstedet. Ved Forbrydelser mod Str.l. Kap. 18 § 25 er det det Sted, hvor 3die Leiermaal fandt Sted; i Tilfælde af flere end 3, haves Valget.

³ D. e. udenfor Statens Soterritorium, jfr. Canc. Prom. 25 Febr. 1812.

⁴ Som i 1ste eller 2det Led nævnt. Dette kan navnlig være Tilfældet, naar Forbrydelsen er begaaet i Udlandet.

⁵ Paa Grund af Betingelsens skjønsmæssige Karakter maa Domstolen opretholde Paatalemyndighedens Afgjørelse, hvor denne ei er aabenbart ugrundet. Grund til at vælge Bostedet vil der navnlig kunne være i Politisager, hvor

Fremmøde udenfor Hjemmets Værnething ofte kan falde uforholdsmæssig besværlig.

§ 137. (Paagribelsesstedets Værnething.)

Kan intet Værnething efter § 136 paavises i Riget, eller vilde Forfølgning ved noget af disse medføre større Ulemper for Sigtede eller Vidner, betydeligt Tidsspilde eller forøgede Udgifter,¹ kan Sagen forfølges der, hvor Sigtede er paagreben, eller hvor Oplysningerne lettest kan skaffes tilveie.²

¹ Jfr. § 136 Note 4.

² Disse §§ er delvis af Justitskomiteen forandrede fra det i den kgl. Prp. foreslaaede. Som de nu lyder, frembyder de den Besynderlighed, at skjønt § 137 er subsidiaer ligeoverfor hele § 136, vil det dog ofte indtræde, at Værnethinget efter § 137 vil gaa forud for Værnethinget efter § 136, sidste Del. Bopælens Værnething er man nemlig efter Lovens Ord ei berettiget til at vælge istedetfor Forøvelsesstedets af Hensyn til Besparelse af Tid eller Udgifter, men Paagribelsesstedets kan af denne Grund vælges.

Disse Bestemmelser ophæver alle ældre Værnethingsregler for Straffesager, saaledes ogsaa Lov 15 Juni 1878 § 4.

§ 138. (Konnexitetsværnething.)

Forbrydelser, hvis Paatale kan ske i en Sag,¹ kan i Fællesskab forfølges i enhver Retskreds,² hvor nogen enkelt af Forbrydelserne kunde være forfulgt.

Deles Sagen efter Hovedforhandlingens Paabegyndelse, afhænger det af Retten, hvorvidt den Del af Sagen, som alene ifølge denne § er indbragt for den, skal fremmes til Paadømmelse.

¹ Jfr. § 133, derimod ei 134.

² Er den ene Sag Lagmandsrets-, den anden Meddomsretssag, maa der, om de skal forenes, være Valg mellem den Lagmandsret, der staar i noget saadant Forhold som ovenfor er omhandlet til den mindre Forbrydelse, og den, der staar i saadant Forhold til den større; se dog Qvam p. 160—1.

§ 139. (Værnething, bestemt af Høiesteret.)

Naar særegne Grunde taler derfor,¹ kan Høiesteret tilstaa Afsigelse fra Reglerne om Værnething, selv om Sag allerede er anlagt.

Udgaar Andragendet herom fra Sigtede, indsendes det gennem Paatalemyndigheden og ledsages af dennes Erklæring.

Er Andragendet uafgjort ved Sagens Paaraab, afgjør Retten, om Hovedforhandling desuagtet kan finde Sted.²

¹ f. Ex. at Behandlingen ved rette Værnething paa Grund af almindelig Ophidselse dersteds ei kan finde Sted uden Fare for, at Juryen enten selv er hildet eller søges paavirket ved Trusler. Adgangen vil ogsaa kunne benyttes, hvor den ene Domstols Medlemmer er inhabile.

² Dette bør da ske, hvor Andragendet antages aabenbart ubeføiet. Den stedfundne Forhandling bliver ei ugyldig, fordi Andragendet indvilges. Dette bør da henlægges, saasnart det meddeles, at Sagen er paadømt.

§ 140. (Overførelse af Straffesag fra et Værnething til et andet.)

Paatalemyndigheden kan med Samtykke af den Ret, for hvilken Sagen er indbragt, overføre Forfølgningen til et andet Sted, hvor et Værnething for Sagen haves.¹

¹ Herom kan særlig blive Tale til Forening af flere Sager.

§ 141. (Afvigelser fra Værnethingsreglerne med Modpartens Samtykke.)

Med Modpartens Samtykke kan Afsigelse fra Værnethingsreglerne finde Sted.

Naar Sigtede møder,¹ prøver Retten ikke paa Embeds Vegne, hvorvidt Sagen er indbragt for ret Værnething.

¹ Sigtede maa altsaa gjøre Indsigelse, hvad vel kan ske gennem Forsvareren, men ikke af denne paa egen Haand. Jfr. iøvrigt § 323, sidste Led. Forundersøgelsesdommerens Afgjørelse er ei bindende for den dømmende Ret.

§ 142. (Kompetenskonflikter.)

Er en Sag afvist fra en Domstol som ikke ret Værnething, er denne Afgjørelse forsaavidt bindende for andre Domstole af samme eller lavere Orden.¹

¹ Sagen kan altsaa ei vises tilbage igjen, men vel henvises til en tredie Domstol. Er Begjæring om Forundersøgelse nægtet, fordi Dommeren ei har fundet Betingelserne i § 135 tilstede, kan Sagen dog uhindret heraf indbringes til Hovedforhandling ved en Ret, som i saa Fald vilde være inkompetent.

§ 143. (Enkelte Undersøgelseshandlinger ved urigtigt Forum ikke ugyldige.)

De enkelte Undersøgelseshandlinger af en Domstol, som ikke var ret Værnething, er ikke ugyldige alene af den Grund, at Værnethinget var urigtigt.¹

¹ En Vidneforklaring er altsaa lige brugbar, om den er afkrævet ved en inkompetent Ret, og kan ei annulleres af den Grund. Er en under en ugyldig Hovedforhandling afgiven Vidneforklaring protokolleret, vil den da f. Ex. kunne benyttes under en ny Hovedforhandling, hvor Vidnet har været forhindret fra at møde. Om Dommen se derimod § 393, Nr. 3.

§ 144. (Retshandlinger foretagne af en Domstol udenfor dens egen Kreds.)

Den Ret, ved hvilken retslig Forundersøgelse eller Hovedforhandling er aabnet, kan ogsaa udenfor sin egen Kreds foretage Retshandlinger, der hører til Sagens Behandling, naar Hensynet til denne gjør det ønskeligt,¹ eller Ophold eller Omkostninger kan undgaaes derved.

Hvor der er Fare ved Ophold, kan enhver Forhørsret foretage saadanne Handlinger udenfor sin egen Kreds.²

¹ f. Ex. Granskning af Aastedet for en Forbrydelse, jfr. § 332, 1ste Led.

² Jfr. § 269.

§ 145. (Retslige Bemyndigelser m. m., før retslig Forundersøgelse er aabnet, eller Tiltale reist.)

Kræves der, forinden retslig Forundersøgelse er aabnet eller Tiltale reist, Befaling, Bemyndigelse eller Stadfæstelse af Retten i Anledning af en Handlings Foretagelse,¹ udgaar den fra Forhørsretten paa det Sted, hvor Handlingen er eller tilsigtes foretagen. Efter de nævnte Tidspunkter udgaar den som Regel fra den Ret,² ved hvilken Sagen staar.

Er der Fare ved Ophold, kan den fornødne Befaling eller Bemyndigelse erholdes af enhver Forhørsret.

¹ Altsaa navnlig i Anledning af Paagribelse, Beslag, Husundersøgelse, jfr. §§ 215, 223, 231, 459 m. fl.

² Jfr. § 170.

Trettende Kapitel.

Forkyndelser, Meddelelser og Frister.

§ 146. (Hvem der besørger Forkyndelser.)

Heor Loven foreskriver, at Noget skal forkyndes,¹ besøriges Forkyndelsen ved et Stevnevidne eller en af Politiets Tjenestemand under Tilkaldelse af et Vidne.²

Den, som enten selv er Part i Sagen eller fornærmet ved Forbrydelsen eller gift med eller i op- eller nedstigende Linie eller i første Sidelinie saa nær som Søkende beslægtet eller besvogret med Sigtede eller Fornærmede, kan ikke besørge Forkyndelsen eller benyttes som Vidne ved denne.³

¹ Ordet «forkyndes» maa da være benyttet i Loven (se f. Ex. §§ 172, 252, 292, 365 o. fl. St.); ellers kommer § 157 til Anvendelse.

² En tilstedeværende, paalidelig Person kan da tilkaldes. Er der Fare for, at ingen saadan vil træffes, maa et Vidne medtages; og herfor maa dette kunne betales efter den for

Stevnevidner satte Taxt. Pligtig til at lade sig saaledes benytte er man ei uden særlig Forpligtelsesgrund, men da der overalt er to Stevnevidner, haves i Tilfælde den Udvei, at de begge besøger Forkyndelsen saaledes som hidtil skeet.

Undtagelse fra denne Forkyndelsesmaade i §§ 153—156.

¹ Jfr. § 118.

§ 147. (Dupplikater af det, der skal forkyndes.)

Det, som skal forkyndes, udfærdiges i to eller, om fornødiges,¹ flere Eksemplarer.²

¹ Jfr. § 150, hvoraf fremgaar, at saamange Dubletter fornødiges, som der er Personer, for hvem Forkyndelsen skal ske.

² At Exemplarerne er ligelydende, maa Stevnevidnerne paase og bevidne efter § 150.

§ 148. (Forkyndelse for Vedkommende personlig.)

Forkyndelsen skal, saavidt muligt,¹ iværksættes for Vedkommende personlig, ordentligvis paa Bopæl² eller stadig Arbejdssted.³ En Forkyndelse for Vedkommende personlig er gyldig, hvor som helst han træffes. Forkyndelsen bør ikke uden Nødvendighed ske paa Søn- eller Helligdage eller udenfor almindelig Dagstid.⁴

Skriftet skal paa Forlangende oplæses for Vedkommende.

¹ Ellers se § 149.

² Altsaa ikke midlertidigt Opholdssted (som Hotel). Her bør Forkyndelse kun ske i de Tilfælde, der omhandles i nærv. §'s 2det Punktum og § 149, 2det Led.

³ Herunder indgaar Kontor, Værksted og vel ogsaa Skolelokaler og lignende Steder, hvor Vedkommende giver daglig Undervisning.

⁴ Som Udtryksmaaden viser, kan ei dette blive en Ugyldighedsgrund.

§ 149. (Forkyndelse for andre end Vedk. selv.)

Træffes ikke Vedkommende paa Bopæl eller stadigt Arbejdssted,¹ kan Forkyndelsen der ske til voksne² Personer af samme Husstand eller til nogen anden der stadig tilstedeværende voksen Person.

Har Vedkommende ikke nogen Bopæl eller noget stadigt Arbejdssted i Riget,³ kan den ske i hans midlertidige Opholdssted til voksne Personer af hans Husstand eller til den, hos hvem han bor, eller nogen til dennes Husstand hørende voksen Person.

Til anden voksen Person kan den ske, naar ingen af de Nærste forefindes, og han erklærer sig villig til at besørge den.⁴

¹ Han behøver altsaa ei at søges andetsteds, for at Forkyndelse for andre skal blive gyldig, men efter § 148 bør han dog helst søges personlig truffet.

² Herunder maa i Almindelighed antages at gaa alle Personer over 15 Aar, jfr. § 186 Nr. 1.

³ I Riget bosiddende Personer, som midlertidig opholder sig i en anden Retskreds, kan altsaa alene, naar de træffes personlig, stevnes der, selv i Anledning af Sager, som udspringer af dette Ophold.

⁴ Jfr. § 151. — En saaledes foretagen Forkyndelse er da gyldig, selv om Vedk. ei betimelig bliver vidende om den. Uvidenheden er dog selvfølgelig altid lovlig Forfaldsgrund, der fritager for Straf. Hvilken Indflydelse den ellers kan have, beror paa Omstændighederne. Se saaledes §§ 175, 310 og 384, 402, 408, 429.

§ 150. (Overleverelse af det forkyndte Skrift. Bevidnelse om Forkyndelsen.)

Det ene Eksemplar af det forkyndte Skrift overgives den, for hvem Forkyndelsen sker, med underskreven Paategning om, for hvem, naar og hvor den er skeet. Nægtes Modtagelsen, efterlades Skriftet.

Om Forkyndelsen udfærdiges desuden enten paa det andet Eksemplar eller særskilt en Bevidnelse, der foruden den oven-

nævnte Paategning tillige indeholder Oplysning om alt det, hvorpaa Lovligheden af den befulgte Fremgangsmaade beror,¹ samt hvad der forøvrigt er bragt i Erfaring, eller hvad Modtageren har udtalt, forsaavidt det kan være af Betydning ved Bedømmelsen af Forkyndelsens Gyldighed, eller af Spørgsmaalet om, hvorvidt Skriftet kan antages betimelig at ville komme Vedkommende selv i Hænde.

¹ Altsaa navnlig ved hvem, for hvem og hvor Forkyndelsen er skeet.

§ 151. (Straf for at vægre sig ved at modtage en Forkyndelse.)

Nægter Nogen af de i § 149, 1ste og 2det Led nævnte Personer at modtage Forkyndelsen, eller forsømmer Nogen, hvor det kan gøres uden Udgift eller særdeles Besvær, at overlevere Vedkommende det forkyndte Skrift,¹ kan han ved Kjendelse under Sagen² eller efter særskilt Tiltale ilægges en Bod fra to indtil firti Kroner samt tilpligtes helt eller delvis at tilsvare de ved hans Vægning eller Unladelse voldte Omkostninger.

¹ Dette gjælder da ogsaa dem, der ifølge § 149 har modtaget Forkyndelsen. Har den, for hvem den er skeet, med Føie gjort Indsigelse, foreligger ingen Forsømmelse. I intet Tilfælde er den, for hvem Forkyndelsen saaledes sker, pligtig til at paadrage sig Udgift eller særdeles Besvær for at bringe den videre; men har han, skjønt saadant maatte forudsees, uden Bemærkning modtaget Forkyndelsen, vil han dog maatte betragtes som den, der har frafaldt Indsigelsen.

² Se herom § 408, sidste Led og § 409.

§ 152. (Pligter, der paahviler de Tjenestemænd, som besørger Forkyndelsen.)

Stevnevidner og Politiets Tjenestemænd har ved Udførelsen af Forkyndelsen ikke blot at handle efter de givne Paalæg, men ogsaa selv efter Evne at søge alle fornødne

Underretninger og i fornødent Fald at træffe særlige Forføininger til, at Forkyndelsen kan blive Vedkommende betimelig bekendt. Hvor Ophold derved kan undgaaes, pligter de at udføre Forkyndelser ogsaa udenfor sit Distrikt.¹

De nærmere Regler angaaende Sternevidnernes og Politiets Tjenestemænds Pligter med Hensyn til Forkyndelse i Straffesager gives af Kongen.²

¹ Saadan Forkyndelse er altsaa i ethvert Tilfælde gyldig.

² Se Instrux af 23 Decbr. 1889.

§ 153. (Forkyndelser i Udlandet.)

Har Vedkommende bekendt Bopæl i Udlandet, sker Forkyndelsen, hvor den ikke overensstemmende med foranstaaende Regler foregaar her i Riget,¹ paa den ved Stedets Love hjemlede Maade. Er Begjæring af en Ret fornøden hertil, kan den erholdes udfærdiget hos enhver saadan.²

Den norske Konsul paa Stedet pligter paa Forlangende at besørge det Fornødne til Forkyndelsens Iværksættelse.

¹ Se §§ 148 og 149, 2det Lød.

² Efter forskjellige fremmede Landes Love fordres altid, at Indkaldelsen udgaar fra en Ret; og dens Tjenestemænd vil da nægte at besørge andre Indkaldelser.

§ 154. (Forkyndelser, naar det ei vides, hvor den, for hvem Forkyndelsen skal ske, opholder sig.)

Naar en Forkyndelse ikke kan foregaa paa nogen af de ovennævnte Maader, kan en Udskrift af det, som skal forkyndes, eller af dets væsentligste Indhold opslaaes paa Retsstedet,¹ tilligemed Meddelelse om, at vedkommende Skrift beror til Afhentelse paa Rettens Kontor.

Indeholder det, som skal forkyndes, en Indkaldelse af Sigtede til Hovedforhandling eller en Erklæring om Anke eller Indbringelse for høiere Ret, maa denne Udskrift tillige samtidig bekendtgjøres ved Indrykkelse i den almindelige Kundgjørelsestidende og et eller flere af de mest udbredte Blade paa det Sted, hvor Sigtede sidst havde Bopæl eller

opholdt sig. Vides eller haves Formodning om Sigtedes Opholdssted i Udlandet, skal Underretning derhos søges givet ham gennem anbefalet Brev.²

Forkyndelsen ansees skeet, naar fire Uger er hengaaet efter Opslaget paa Retsstedet og Indbrykkelsen i Kundgjørelsestidenden.

¹ Herved maa forstaaes det Retssted, hvor Sagen skal behandles, uden Hensyn til, om den, for hvem Forkyndelsen skal ske, bor indenfor Retskredsen eller ei.

² Er Afsenderen en offentlig Myndighed, vil dennes egen Erklæring om Indholdet maatte staa til troende. Ellers kan dette konstateres paa den i § 157 Note 1 omhandlede Maade.

§ 155. (Meddelelser inden Retten.)

Meddelelser, som under en Sag sker til Vedkommende personlig inden Retten, træder i Stedet for Forkyndelse.

Paa Forlangende skal en skriftlig Gjengivelse af det Meddeltte inden 24 Timer udlægges til Afhentning paa Rettens Kontor.

§ 156. (Meddelelser mellem offentlige Myndigheder.)

Mellem offentlige Myndigheder, Sagførere og offentlige Forsvarere kan istedetfor Forkyndelse Meddelelse ske underhaanden mod Modtagelsesbevis.¹

¹ Der altsaa, naar ingen Indsigelse gjøres, præsumeres søgte.

§ 157. (Andre Meddelelser.)

Andre Meddelelser end de oven omhandlede gives, naar de udgaar fra nogen offentlig Myndighed, paa den Maade, som i Tilfælde findes hensigtsmæssig. Udgaar de fra Andre, er Bevidnelse af nogen offentlig Myndighed¹ eller Vedkommendes skriftlige Erkjendelse Bevis² for, at Meddelelsen har fundet Sted.

Paa Steder, hvor Ombæring af Breve til Adressaternes Bopæl ikke finder Sted, skal dette dog ske med Breve angaaende Straffesager, naar Begjæring derom fremkommer fra nogen offentlig Myndighed.³

¹ Bevidnelsen maa altsaa indeholde, at Skrivelsen havde det rette Indhold, og at den er afsendt til rette Adresse, hvorimod det, naar dette er skeet ved anbefalet Brev, ei kan kræves yderligere Bevis for, at den ogsaa er kommet rigtig frem og til Vedkommendes Kundskab. Forpligtelse til at udstede saadan Bevidnelse paahviler Notarius mod Gebyr som i Sportell. § 78 bestemt. Ogsaa Stevnevidnerne maa ansees pligtige dertil mod Betaling som for Forkyndelser bestemt.

² Erkjendelsen præsumeres da ægte, saalænge intet Modsat paastaaes; og Sagen ansees i formel Henseende i Orden, naar saadan Erklæring fremlægges. Paastaar den, hvis Navn er underskrevet, at Erklæringen er falsk, maa derom de sædvanlige Regler komme til Anvendelse, og selvfølgelig bortfalder da Erklæringens Beviskraft.

³ Jfr. Dept. Cirk. 21 Oktbr. 1889.

§ 158. (Beregning af Frister, der ender paa Helligdag.)

Naar en Frist, inden hvis Udløb Noget maa foretages, ender med en Helligdag, ansees den for at være udløben med den nærmest følgende Hverdag.¹

¹ Iøvrigt indeholder Loven ei Regler om Tidsberegningen, men henholder sig til de nu antagne. Heraf følger, at Aftens Varsel betyder fra Aften til næste Morgen, at ved 3 Dages Varsel eller lign. menes fra f. Ex. Mandag til Torsdag, ved Uges eller otte Dages fra Mandag til Mandag. Skal noget ske inden fjorten Dage, skulde det, om Udgangspunktet er en Mandag, foretages senest Søndag i næste Uge, men i dette Tilfælde træder da efter denne § Mandag istedet.

§ 159. (Afløvelse til Post eller Stevnevidne inden Fristens Udløb tilstrækkelig.)

Naar Noget skal meddeles eller forkyndes inden en bestemt Frist, er det, hvor Post eller Stevnevidne benyttes, tilstrækkeligt, at det er afgivet til Posten eller Stevnevidnet inden Fristens Udløb.¹

¹ Regelen maa ogsaa gjælde, hvor noget ved Post sendes Stevnevidnerne til Forkyndelse, saaledes at Tidspunktet for Overgivelsen til Posten er afgjørende.

§ 160. (Beregning af Varsel.)

Hvor der i denne Lov er foreskrevet et bestemt¹ Varsel, skal dertil lægges det Antal Dage, som antages at medgaa til Reise fra den Varsledes Opholdssted til Retsstedet, samt den Tid, som er fornøden til Forberedelse af Reisen.

¹ Er det ikke bestemt, maa selvfølgelig ved Bestemmelsen de samme Hensyn tages.

§ 161. (Regelmæssige Varsels-Længder.)

Forsaavidt intet Modsat er bestemt,¹ tilkommer den Sigtede ved Indkaldelse til Hovedforhandling tre Dages og ved Indkaldelse til andre Retsmøder 24 Timers Varsel og andre Personer i ethvert Tilfælde Aftens Varsel.^{2 3}

¹ Jfr. §§ 60 og 173.

² Hvortil altsaa lægges den i § 160 omhandlede Tid.

³ Er Varslet kortere end i denne og foregaaende § foreskrevet, vil Udeblivelse ikke medføre det herfor foreskrevne Ansvar; og for Tiltaltes Vedkommende vil Hovedforhandlingen ikke kunne fremmes, selv om Betingelserne herfor efter §§ 310 og 311 iøvrigt er tilstede. Møder Vedkommende, synes den Omstændighed, at der er givet for kort Varsel, alene at burde begrunde Krav paa Udsættelse af Retsmødet, ikke i noget Tilfælde, selv ikke om det er Tiltalte, der har faaet for kort Varsel til Hovedforhandlingen, paa Afvisning, jfr. § 323, 2det Led. I ethvert Fald tager Retten naturligvis ikke, naar Tiltalte møder, *ex officio*

i Betragtning, om Varslet har været det lovbefalede, men udtrykkelig Indsigelse maa fremsættes herom. Om Virkningen af saadan Indsigelse, naar den fremsættes i Appellinstansen, se §§ 393 og 394.

Fjortende Kapitel.

Retternes Raadslagninger og Afgjørelser.

Dette Kapitels Regler finder ei Anvendelse paa Lagrettens Raadslagninger og Afgjørelser, hvorom derimod Bestemmelser haves i §§ 341—356. Ei heller er de udtømmende. Hvad der særskilt gjælder for de forskjellige Slags Domstole, findes paa forskjellige Steder i Lovens specielle Del. Se saaledes §§ 363, 375 og 397 m. fl. Efter § 389 kan Kapitlet neppe, undtagen forsaavidt angaar de til Gunst for Tiltalte givne materielle Regler (saaledes § 164, 1ste Lød), antages at gjælde Høiesteret. Det modsatte var vistnok utvivlsomt udtrykt i den kgl. Prp., men ved den forandrede Skikkelse, Bestemmelserne fik af Storthingets Justitskomite, er Spørgsmaalet blevet tvivlsomt, og § 389 synes nu rettest at maatte forstaaes saaledes, at den oprettholder de ældre Regler ikke blot for Proceduren, men ogsaa for Rettens Raadslagning og Stemmegivning. (Den kgl. Prp. havde i den sidstnævnte § Ordet «Forhandling», hvilket af Justitskomiteen blev forandret til «Behandling.») Om Høiesterets Kjæremaalsudvalg se § 411 Note 2.

§ 162. (Nødvendigheden af formelig Raadslagning og Stemmegivning.)

Forinden Dom¹ afsiges, skal der, hvor Retten bestaar af flere Medlemmer, finde en mundtlig Raadslagning² og Stemmegivning³ Sted.

Det samme gjælder ved andre Afgjørelser, saafremt det begjæres af noget Medlem, eller der ikke straks er Enighed mellem samtlige Rettens Medlemmer.

¹ M. H. t. Sondringen mellem Domme, Kjendelser og andre Afgjørelser se § 167.

² Den i § 162 omhandlede Raadslagning foregaar, som § 163 viser, altid for lukkede Døre.

³ Ogsaa Stemmegivningen foregaar for lukkede Døre undtagen i Høiesteret, hvor forsaavidt de gjældende Regler kommer til Anvendelse. § 162 omhandler imidlertid alene den mere formelige Stemmegivning, som navnlig maa finde Sted ved Domsafsigselse. Selvfølgelig maa en kollegial Domstols Afgjørelse altid bygges paa Stemmegivning, men udenfor de i § 162 omhandlede Tilfælde kan denne ske ved, at Rettens Formand paa Stedet i den siddende Ret forviser sig om, at samtlige er enige.

§ 163. (Raadslagning og Stemmegivning for lukkede Døre. Fremgangsmaaden ved Stemmegivningen.)

Raadslagningen og udenfor Høiesteret¹ tillige Stemmegivningen foregaar for lukkede Døre.² Formanden leder Forhandlingen,³ stiller Spørgsmaalene⁴ og samler Stemmerne.⁵ Afstemningen sker mundtlig i den Orden, som ved Lodtrækning bestemmes.⁶ I Henhold til Stemmegivningens Resultater⁷ forfatter Formanden Dommen eller Afgjørelsen og, hvis intet Andet af Retten bestemmes, ogsaa dens Begrundelse.⁸ Rettens Skriver er tilstede ved Stemmegivningen og fører Bog over den.⁹

¹ Se den almindelige Bemærkning ved Kapitlet.

² Loven indeholder intet Paabud om Hemmeligholdelse af Voteringen, saaledes som Hr.l. § 23; § 115 angaar ei dette Tilfælde. Om Lagrettens Raadslagning se § 348 Note 1.

³ Ledelsen af Raadslagningen er overladt Formandens frie Skjøn, uden at andet derom kan siges, end at Raad-

slagningen maa gaa forud for Afstemningen om det samme Emne.

⁴ Om nogen særskilt Spørgsmaalsstilling behøver der naturligvis ikke at blive Tale, hvor Raadslagningen viser, at alle Dommere er enige i alle Punkter. Lovens Fordring til en særskilt Spørgsmaalsstilling udelukker, at hver Voterende — paa den nu i Høiesteret brugelige Maade — foredrager sin Mening om det samlede Resultat. — Om Spørgsmaalsstillingen ved Stemmegivningen indeholder Loven alene den Regel, at der afstemmes særskilt over Skyldspørgsmaalet (§ 165). Selvsagt er det imidlertid, at der ei heller kan stemmes underet over Realitetsafgjørelser og Afvisningsspørgsmaal; saa meget mere unødigt var det udtrykkelig at udtale dette, som efter § 167 selve Afgjørelsens Benævnelse bliver forskjellig, eftersom den er en Realitetsafgjørelse eller ikke. Utvivlsomt er det endvidere, at der kan blive at opstille en Række Spørgsmaal, forsaavidt der er Tale om forskjellige Tiltalte eller flere forbryderske Handlinger.

Nogen anden yderligere Opløsning af selve Realiteten end i Skyldspørgsmaal og Straffespørgsmaal, saaledes at der istedetfor over Resultatet stemmes over disse Grunde, maa ansees ulovhjemlet. Klarlig er den ei paabudt, men forholder det sig saa, vilde den være en Vilkaarlighed, hvorved Afgjørelsens Resultat blev afhængigt af Forgødtbefindende. M. H. t. Afstemningen over Skyldspørgsmaalet er det desuden i saa Henseende afgjørende, at enhver saadan Udstykning vilde komme i Strid med de Grundsetninger, der i §§ 344 flg. er opstillede i Tilfælde af Spørgsmalets Afgjørelse ved Lagrettens Kjendelse. Se navnlig § 351, sidste Del, hvis Tanke er, at de frifindende Stemmer sammenlægges uden Hensyn til Grundens Forskjellighed. Derimod maa der her ligesaavel som ved Opstillingen af Spørgsmaal for Lagretten (§ 342) kunne stilles Tillægsspørgsmaal om Subsumtionen eller om Tilværelsen af skjærpene eller formildende Omstændigheder, ligesom

hver Voterende til sit Votum om Hovedspørgsmaalet maa kunne knytte en Tillægabemærkning om saadanne Omstændigheder (f. Ex. til et Spørgsmaal, om Tiltalte kan ansees skyldig i Tyveri, svare: nei, men vel i Bedrageri).

Er Skyldspørgsmaalet besvaret bejaende, kan Straffespørgsmaalet alene blive Gjenstand for én Afstemning, selv om Tiltalte er erklæret skyldig i flere Forbrydelser. Dette følger af, at Straffeudmaalingen for hver enkelt Forbrydelse ei kan foregaa uden Hensyn ogsaa til Straffene for de andre Forbrydelser, hvorfor han fældes. Da efter § 165 Spørgsmaalet om Præsription og lign. efterfølgende Strafudlukkelsesgrunde ei henregnes til Skyldspørgsmaalet, vil det iøvrigt kunne hænde, at der ogsaa under Afstemningen ang. Straffen vil kunne stemmes for Frifindelse. Disse Stemmer for Frifindelse bliver efter § 166 at sammenlægge med de Stemmer, som ved Afgjørelsen af Skyldspørgsmaalet maatte være afgivne for ikke-skyldig, hvad saa meget klarere viser, at der ogsaa her blot spørges om Enighed i Resultatet, ei i Begrundelsen. Jfr. dog Qvam p. 177—8.

Hvad angaar Afstemningen over Afvisningsgrunde og andre formelle Spørgsmaal, er denne i ganske samme Stilling som tidligere, og det rigtigste er vistnok, at hver selvstændig Grund gjøres til Gjenstand for særskilt Afstemning, saa at f. Ex. Resultatet ikke vil kunne blive Afvisning, naar et Kollegium af 3 Dommere hver voterer for Afvisning paa sin særskilte Grund, i hvilken de andre ei er enige.

⁵ Forsaavidt intet Modsat er bestemt (§ 166), maa alle Dommere deltage i de følgende Afstemninger, ogsaa om de ved de tidligere har været i Mindretal; saaledes maa de, som har stemt for Afvisning, deltage i Realitetsafgjørelserne, de, som har stemt for en anden Subsumtion, i Fastsættelsen af Straffen for den Forbrydelse, som saaledes efter deres Mening ei er begaaet. Herved er de ogsaa forsaavidt bundne, som de ei kan stemme for mindre Straf end

Lovens Minimum, ligesaa lidt som for Frifindelse paa Grund af Præskription, naar der ved den af Flertallet antagne Forbrydelse ei kan være Tale om saadan. Derimod vil det ei alene være tilstedeligt, men, forsaavidt det leder i formildende Retning, endog stemme med Tanken i § 166, at de indenfor de lovbestedte Grænser voterer for den efter deres Mening virkelig forskyldte Straf. — Se forøvrigt det ved §§ 343° flg. bemærkede. Jfr. Hr.l. § 25.

⁶ Om nogen saadan Lodtrækning bliver der selvfølgelig ikke Tale, hvor Raadslagningen strax har vist, at Dommerne er enige. I Lodtrækningen deltager ogsaa Rettens Formand.

⁷ Jfr. § 164. — Opstaar der Tvist om den rette Afstemningsmaade, maa ogsaa denne afgjøres af Flertallet. Dette var ligefrem udtalt i Jurykommissionens Forslag § 361, men udgik senere. Det følger imidlertid deraf, at Flertallet afgjør Stemmegivningens Resultat og da ei kan formenes at lægge til Grund det Udfald, som sees at ville være fremkommet, om den efter dets Formening rigtige Fremgangsmaade var befulgt.

Ligeledes udelodes en Bestemmelse om, at hvor der om et Spørgsmaal dannede sig flere end tvende Meninger, de for Sigtede ugunstigste lægges til de mindre ugunstige, indtil Flertal fremkommer (Juryk. § 359). Denne Regel maa ved kvantitative Forskjelligheder ansees selvfølgelig og kan udenfor disse overhovedet ikke anvendes. Stemmer af 7 Dommere 3 for 3 Aars, 1 for 6 Maaneders og 3 for 1 Maanedes Straf, bliver Resultatet 6 Maaneder; stemmer 3 for Fældelse for Røveri, 1 for Straffel. Kap. 19 § 3 Litr. i og 3 for dens Kap. 19 § 1, bliver Resultatet Anvendelsen af 19—3 Litr. i. Stemmer derimod 3 for 18—1, 3 for 18—20 og 1 for 18—18, maa Dommen lyde paa Frifindelse.

Saalænge Dommen ikke er afsagt, er ikke Afstemningen bindende. Den enkelte Dommer kan med Virkning skifte Mening, ligesom nye eller forandrede Spørgsmaal besluttet stillede (jfr. § 356 og Hr.l. § 23).

⁸ Begrundelsen gives, i de Tilfælde, hvor den kræ-

ves (§ 168), kollegialt og maa affattes skriftlig og oplæses ved den Doms eller Kjendelses Afsigelse, hvortil den slutter sig. Se § 363. Der kan intet være til Hinder for, at Begrundelsen viser, at Dommernes Flertal ad forskjellige Veie er komne til Resultatet, forsaavidt dette efter almindelige Regler ei er til Hinder for Stemmernes Sammenlægning, men i videre Udstrækning end fornødent til at sammensætte en paa samme Tid fyldestgjørende og sandfærdig Begrundelse bliver Dissenser ei at nævne.

⁹ Dept. Cirk. 25 Jan. 1890 og 21 Febr. 1890, hvorefter Udskrift af Stemmegivningsbogen ikke indtages i Akten.

§ 164. (Stemmelighed. Uenighed om Stemmegivningens Udfald.)

I Tilfælde af Stemmelighed gjælder den for Sigtede gunstigste Mening.¹

Er der Uenighed angaaende Stemmegivningens Udfald, afgjøres dette ved særskilt Stemmegivning. Staar Stemmerne herved lige, gjør Formandens Stemme Udslaget.²

¹ Da alle Straffedomstole regelmæssig bestaar af et ulige Antal Medlemmer, faar disse Bestemmelser alene undtagelsesvis Anvendelse, navnlig hvor Høiesteret maatte være sat med otte Dommere, eller hvor i Lagmandsretten en Dommer faar Forfald (§ 8).

² Uenighed om Udfaldet kan navnlig fremkomme derved, at det er tvivlsomt, hvilken Afgjørelse er den gunstigste for Sigtede. En saadan Tvivl kan undertiden fremkomme i Anledning af Subsumtionen og Straffedmaalingen, men oftere, hvor Halvdelen af Dommerne vil paadømme Sagen, den anden Halvdel hjemvise den til fornyet Behandling. Her kan det ei vides, hvilket Resultat er det gunstigste, medmindre man forsøgsvis undersøger, hvad Paadømmelsens Resultat vilde blive, og selv da kan Sagen stille sig tvivlsom, f. Ex. hvor der er Spørgsmaal om enten at fælde Sigtede for en mindre Forbrydelse eller at foretage ny Behandling til Afgjørelse af, om han ei bør fældes for en

større, en Behandling, som imidlertid ogsaa altid vil kunne lede til fuldstændig Frifindelse. Oftere vil dog Udfaldet kunne stille sig tvivlsomt, hvad processuelle Afgjørelser angaar, eller paa Grund af Uenighed om den rette Spørgsmaalsstilling.

§ 165. (Særskilt Afstemning over Skyldspørgsmaalet. Hvad der gaar ind herunder.)

Over Skyldspørgsmaalet afstemmes særskilt.¹ Hertil henregnes ikke Spørgsmaalet om Straffens Udelukkelse paa Grund af Forældelse og lignende udenfor det forbryderske Forhold liggende efterfølgende Omstændigheder, som har Indflydelse paa Strafbarheden, og Spørgsmaalet om Straffens Forholdelse paa Grund af Gjentakelse,² undtagen forsaavidt angaar det Tidspunkt, da den paatalte Gjerning blev begaaet.³

¹ Dette faar særlig Betydning i Meddomsretssager, men finder ogsaa Anvendelse i Lagmandsretten, hvad de i §§ 357 og 358 omhandlede til Skyldspørgsmaalet hørende Afgjørelser angaar, idet disse ikke er henlagte under Lagretten, men under Dommerne. — Loven kræver ikke her, som hvor Skyldspørgsmaalet er henlagt under Lagretten, større Majoritet ved dets Afgjørelse end ved de andre Spørgsmaals. I Høiesteret vil altsaa 4 af 7 være nok til Fældelse.

² Afgjørelsen af, hvad der henhører under Skyldspørgsmaalet, er vigtig, fordi der skal afstemmes særskilt over dette, men endnu mere, fordi det ved Lagmandsretten er Gjenstand for Lagrettens Kjendelse.

Skyldspørgsmaalet staar paa den ene Side i Modsætning til de formelle eller processuelle Spørgsmaal. Her kan dog alene Tvivl opkomme m. H. t. manglende Klage af Privatfornærmede. Det rigtige er at opfatte Klagen som en processuel Betingelse; dens Mangel kan da aldrig bevirke, at Spørgsmaalet, skyldig, besvares benægtende (D. K. p. 27 og § 96 Note 1.)

Skyldspørgsmaalet staar paa den anden Side i Modsætning til Straffudmaalingsspørgsmaalet. Klarlig hen-

hører under det første Spørgsmaal, om Handlingen er begaaet, om den er strafbar og under hvilket Straffebud den er at henføre. Grænsen mellem forskellige Straffebud paa den ene Side og alene en forskjellig Strafudmaaling paa den anden er imidlertid tildels flydende og kan tilsidst ei bero paa andet end, hvorvidt (1.) bestemte Omstændigheder er nævnt som Betingelse for en Nedsættelse eller Forhøielse af selve den lovbestemte Straf, eller der (2.) alene er talt om skjærpende eller formildende Omstændigheder i Almindelighed (se f. Ex. 14—1), eller om Omstændigheder, der alene faar Indflydelse indenfor den almindelige Strafferamme (Str.l. Kap. 6 § 1). Jfr. §§ 345 og 346.

At Spørgsmaalet om Forsøg eller Fuldbyrkelse, om Tiltalte er delagtig eller Gjerningsmand henhører under Skyldspørgsmaalet, vilde i det hele taget følge af ovenstaaende, om det ei allerede var en nødvendig Følge af selve den Omstændighed, at det Spørgsmaal, som forelægges Lagretten, maa nævne den individuelle Handling, hvad ialfald som Regel ei kan ske uden at derved tillige udtales, hvorvidt Forbrydelsen er fuldført eller ei, og hvorvidt den er udført af Tiltalte personlig eller ei.

Paa den anden Side har Loven selv udtrykkelig bestemt, at «Spørgsmaalet om Straffens Udelukkelse paa Grund af Forældelse og lignende udenfor det forbryderske Forhold liggende efterfølgende Omstændigheder, som har Indflydelse paa Strafbarheden» (hvortil maa regnes retskraftig Dom, udstanden Straf, efterfølgende Ægteskab (Str.l. Kap. 18 §§ 6, 22 og 25), Amnesti, Forandring i Straffeloven i formildende Retning, at den Fornærmede selv har gjengjældt Fornærmelsen (15—1), derimod ikke at Fornærmelsen er skeet som Svar paa Tiltale (15—1), Tilbagetrædelse fra Forsøg og Skadens Gjenoprettelse), «og Spørgsmaalet om Straffens Forhøielse paa Grund af Gjenta-

gelse, ikke henregnes til Skyldspørgsmaalet. (Om Undtagelser m. H. t. Tidsspørgsmaalet se Note 3.)

Særlig Vanskelighed volder det Spørgsmaal, hvorledes det skal afgjøres, om der foreligger én eller flere Forbrydelser og i sidste Tilfælde, om disse er begaaede i en eller flere Handlinger. Hvorvidt en forbrydersk Virksomhed (f. Ex. flere Eiendomsindgreb) skal bedømmes som én Forbrydelse eller som flere, har, naar Straffen i sidste Tilfælde dog bliver at bestemme efter Str.l. 6—11, alene Indflydelse paa Strafudmaalingen inden de almindelige lovbestemte Grænser, og den rigtige Mening er derfor vistnok, at Spørgsmaalet herom henhører under Strafudmaalingen. Tildels anderledes stiller Forholdet sig, hvor der kan være Tale om at søge Straffen for den forbryderske Virksomhed bestemt efter Str.l. Kap. 6 § 12 flg. Ved at subsumeres under disse forhøies, hvor Talen er om flere Forbrydelser, der alle medfører Straffearbejde eller alle Bøder, selve Strafferammen, og her handles altsaa om i Loven særlig fremhævede Omstændigheder, der bringer Forholdet ind under strengere eller mildere Straffebestemmelser. Ved Lagmandsretsforhandling ang. Legemsfornærmelser mod flere, tilføiede ved samme Leilighed, kan da blive at stille et Tillægsspørgsmaal ang., hvorvidt de er udførte i en eller flere Handlinger. Er Retten af den Mening, at her alene foreligger én Handling, og som Følge deraf ogsaa blot én Forbrydelse, vil den tilkjendegive dette ved alene at gjøre det hele til Gjenstand for ét Spørgsmaal; men Paatalemyndigheden kan da i Henhold til § 342 fordre et Tillægsspørgsmaal ang., hvorvidt der ei foreligger flere Handlinger. Har paa den anden Side Retten gaaet ud herfra og stillet flere Spørgsmaal, kan Tiltalte fordre et Tillægsspørgsmaal ang., hvorvidt der ei blot foreligger én Handling. Ang. flere Forbrydelser, der alle medfører Fængsel, kan Sagen synes tvivlsom; imidlertid er unægtelig selve Strafferammen forandret, idet den lovlige Minimumsstraf er forhøiet. I andre Tilfælde (Str.l.

Kap. 6 §§ 13 og 15) vedkommer derimod ogsaa her Spørgsmaalet alene Strafudmaalingen.

³ Dette Tillæg gjordes af Storthingets Justitsk. 1887. Som sammes Motiver p. 70 viser, har derved alene været Hensigten at udtale det selvfølgelige, at den i Lagrettekjendelsen liggende Afgjørelse om Gjerningstiden er bindende ogsaa m. H. t. Forældelse af Strafansvaret eller af Gjentagelsesstraffen. Spørgsmaalet er imidlertid, om Lovens Ord ikke leder videre. Ofte vil Lagrettens Svar paa Hovedspørgsmaalet alene angive den yderste Tidsgrænse, inden hvilken Forbrydelsen kan ligge, og denne Angivelse være uafgjørende for Forældelsesspørgsmaalet. Medfører da heromhandlede Bestemmelse, at der maa forelægges et særligt Tillægsspørgsmaal, om Forøvelsestiden ligger før eller efter det fatale Tidspunkt? En saadan Forskrift vilde aabenbart være ulogisk, da det er en Misforstaaelse, at Forøvelsestiden i og for sig henhører til Skyldspørgsmaalet. I sig selv er Tiden irrelevant, og naar § 344 dog paabyder, at den, forsaavidt det er muligt, skal nævnes i Spørgsmaalet, sker det alene for at individualisere Gjerningen. Tiden vil derimod som alle andre faktiske Omstændigheder snart kunne være en Betingelse for Strafskyld, snart for en bestemt Subsumtion og snart af Betydning for Strafudmaalingen. Dens Afgjørelse vil da henhøre under Skyldspørgsmaalet eller Strafudmaalingsspørgsmaalet, alt eftersom det Spørgsmaal, hvis Besvarelse deraf er betinget, henhører hid eller did. Følgelig henhører da Tidsspørgsmaalet samme steds som Forældelsesspørgsmaalet, forsaavidt det er til dettes Afgjørelse der spørges om hint. Erindres da videre, at Stillelsen af saadant Tillægsspørgsmaal ei heller efter Motiverne har været tilsigtet, antages det rigtigst at opfatte den her opstillede Undtagelse alene som Udtryk for det selvfølgelige, at Tidsbestemmelsen i Lagrettekjendelsen, saalangt den rækker, er bindende.

§ 166. (Frifindende Stemmer over Skyldspørgsmaalet tillægges de for Tiltalte gunstigste Stemmer over Straffespørgsmaalet.)

Ved Spørgsmaalet om Idømmelse af Straf deltager de, der har stemt for Tiltaltes Frifindelse med Hensyn til Skyldspørgsmaalet, ikke i Afstemningen, men anses, som om de havde tiltraadt den for Tiltalte gunstigste af de afgivne Stemmer.¹

¹ Om det Tilfælde, at nogen har stemt for et mildere Straffebud, men er bleven overstemt, handler Loven her ei. Derom kunde den ogsaa vanskelig sige noget, da det i sig selv er vel muligt, at den samme vilde stemt for en strengere Straf end den mildeste af dem, som faar Stemmer af Flertallet. Det vil imidlertid bedst svare til §'ens Tanke, at de m. H. t. Skyldspørgsmaalet overstemte Dommere virker for, at Resultatet ei til Ugunst for Tiltalte bliver mere afvigende fra deres principale Mening end fornødent. Dog kan det ei ventes, at nogen, der maa stemme, stemmer for en efter hans Mening ganske forkastelig Antagelse, selv om denne har faaet nogen andens Stemme for sig.

Ang. Forholdet ved Afstemninger om Skyldspørgsmaalet indeholder Loven ingen almindelig Regel, men Analogien fra § 166 og § 351, sidste Del synes her afgjørende.

§ 167. (Definition af Domme og Kjendelser.)

Afgjørelser, hvorved Sigtede domfældes eller frifindes, er Domme;¹ andre Afgjørelser er Kjendelser, naar de i Loven udtrykkelig er betegnede som saadanne, eller naar de afslutter Sagen² eller en selvstændig³ Del af den.^{3 4}

¹ Medens efter den nu gjældende Sprogbrug Dom i det hele kan siges at betegne enhver Afgjørelse, hvorved en Sag tilendebringes for en Instans, har saaledes denne Lov forbeholdt Betegnelsen for de Realitetafgjørelser, hvor ved den anlagte Straffesag tilendebringes.

² Altsaa f. Ex. afviser den, opretholder den afsagte Dom- (§ 396).

²⁵ Herunder gaar først og fremst Afvisning af en Del af Sagen o. lign., men dernæst ogsaa alle Afgjørelser ang. Trediemænds Pligter eller Rettigheder, f. Ex. Fritagelse for Vidnepligt, ligeledes Afgjørelser, hvorved Sigtede paalægges Frihedsindskrænkninger, forsaavidt det ikke, som ofte er Tilfældet, i Loven udtrykkelig er bestemt, at disse kan ske ved simpel Beslutning.

³ f. Ex. Ilæggelse af processuelle Straffe (§ 120), Afgjørelse af en Persons Vidnepligt (§ 189).

⁴ Afgjørelser, der ikke er Domme eller Kjendelser, betegnes i Loven i Almindelighed som Beslutninger (se f. Ex. §§ 69, 215, 223, 231).

§ 168. (Begrundelse af Domme og Kjendelser. Omgjørelse af Rettens Beslutninger.)

Domme og Kjendelser afsiges i Retsmøder¹ og skal ledsages af Grunde.²

Afgjørelser, der ikke er Kjendelser eller Domme, saavel som Kjendelser af procesledende Art³ kan omgjøres.

Det samme gjælder Kjendelser, hvorved nogen Fraværende er ilagt Ansvar for sin Udeblivelse, naar Begjæring derom fremsættes inden fjorten Dage, efterat Kjendelsen er ham forkyndt.

¹ Altsaa i det i § 117 nævnte Tilfælde under Til kaldelse af Retsvidner.

² Se § 363 jfr. 366.

³ Det maa være tilstrækkeligt, at Kjendelsen i én Retning er af saadan Art, om den end i andre ei er det, f. Ex. en Kjendelse, hvorved nogen trods Indsigelse er paalagt at vidne. Bliver senere Vidnesbyrdet overflødigt f. Ex. paa Grund af Tiltaltes Tilstaaelse, maa Retten kunne beslutte, at det ei afkræves, skjønt den usvækkede Kjendelse endelig afgjør Spørgsmaalet om Vidnepligten og forsaavidt ei kan forandres af samme Ret. — Selvfølgelig maa Omgjørelsen ogsaa ske ved Kjendelse.

§ 169. (Berigtigelser af Domme og Kjendelser.)

Forekommer i Domme eller Kjendelser Skriv- eller Regnefeil eller lignende aabenbare Urigtigheder eller Udeladelser, kan de paa Embeds Vegne rettes.

Forekommer i deres Begrundelse iøvrigt Urigtigheder, Dunkelheder, Modsigelser eller Ufuldstændigheder, kan Rettelse heraf ske efter Begjæring af den ene Part, og efterat den anden er hørt. Begjæringen maa fremsættes inden Ankefristens Udløb. Rettelsen foregaar ved en særskilt Tilførsel i Retsbogen, hvortil henvises ved en Raudbemærkning paa vedkommende Sted.

Beslutninger herom skal fattes af den samlede Ret. De kan ikke paaankes eller paakjæres.

§ 170.¹ (Rettens Formand træffer Afgjørelser, naar Retten ikke er samlet.)

Heor det i nærværende Lov ikke er henlagt til Retten at træffe en Bestemmelse, tilkommer Afgjørelsen, forsaavidt intet Modsat er bestemt,² Formanden, naar Retten ikke er samlet.³ Skal Bestemmelsen afgives som Kjendelse, sætter Formanden Ret under Tilkaldelse af to Retsvidner.

¹ Regelen i denne § gjælder, som ogsaa Udtrykket «den samlede Ret» i § 169 viser, Beslutninger, hvorved Afgjørelser, truffne af den samlede Ret, omgjøres, forsaavidt dertil er Adgang. Selvfølgelig vilde det dog være fuldstændig ukorrekt handlet, om Formanden vilde benytte sin Ret til at sætte sin Vilje igjennem, hvor han er bleven overstemt (jfr. Qvam p. 193).

² Se § 69, 169, 2det Led i. f., 416, 2det Led.

³ Afgjørelsen kan angribes ved Kjæremaal i de samme Tilfælde som Afgjørelser af den samlede Ret. Den kan ogsaa omgjøres enten af Formanden selv eller af Retten efter § 169, 2det Led.

Femtende Kapitel.

Vidner.

Alle, der personlig afgiver Forklaring for Retten, er efter denne Lovs Sprogbrug Vidner, med Undtagelse af de Sagkyndige (Kap. 16) og dem, mod hvem Forfølgningen er rettet, d. v. s. de Sigtede eller Tiltalte. Enten de forklarer sig under Hovedforhandling eller for Forhørsret, under Ed eller uden saadan, er ligegyldigt. Ogsaa Fornærmede kan være Vidne, og det selv om han optræder som Part (§ 437). Om de Sigtede eller Tiltalte i samme Sag kan optræde som Vidner, hvor Forklaringens Gjenstand ikke angaar dem, er tvivlsomt, men bliver maaske rettest at benegte.

Den, der afgiver en udenretslig Forklaring, bliver derimod ei i Lovens Forstand Vidne, selv om denne Forklaring enten gennem Oplæsning eller Gjengivelse af et Vidne bliver benyttet under Sagen. Hvorvidt dette overhovedet er tilstedeligt se §§ 332 og 337.

Om Vidners Godtgjørelse se §§ 486, 490 samt 297, 303 og 430.

Iøvrigt indeholder dette Kapitel de almindelige Regler om Vidner og Vidneførsel. Ang. særlige Regler se §§ 202, 293, 297, 303, 332, 334—338, 374 m. fl.

Da Loven inden sit Omraade er udtømmende (jfr. Note 1 til § 176), maa de i N. L. 1—13—22 og 23 indeholdte Regler om Præsription af Vidneførsel ansees bortfaldne, ligesom i det hele N. L. 1—13 for Straffesagers Vedkommende.

§ 171. (Vidners Mødepligt.)

Ved Hovedforhandling for Lagmandsret og i Justitsager¹ for Meddomsret pligter Vidne at møde, naar det bor eller opholder sig i den Retskreds,² hvor Retten holdes, eller inden saadan Afstand fra Retsstedet, at det for at naa dette ikke maa reise over 600 km. med Jernbane, 300 km.

med Dampskib eller 100 km. paa anden Maade eller en tilsvarende Veilængde dels paa den ene, dels paa den anden Maade. Ved andet Retsmøde³ pligter Vidne at møde inden den Kjøbstad eller det Thinglag, hvor det bor eller opholder sig, og ved de for Thinglaget anordnede Sage- og Maanedsting, samt naar Veilængderne ikke overstiger Trediedelen af de ovennævnte.

Naar det findes magtpaaliggende, at et Vidne møder under Hovedforhandling i Tilfælde, hvor det ikke er pligtigt dertil efter foranstaaende Regler, kan Retten⁴ efter Andragende fra nogen af Parterne udvide dets Mødepligt. Dog bør Afsluttelse af Overenskomst efter § 174 først forsøges, hvis det kan ske, uden at Sagen udsættes for Forsinkelse.⁵

¹ Jfr. § 377, sidste Led.

² Altsaa henholdsvis inden Lagsognet eller inden Underretskredsen (§ 31).

³ Ogsaa de i §§ 296 og 297 jfr. 390 og 410 omhandlede.

⁴ Jfr § 170.

⁵ Jfr. § 487, sidste Led.

§ 172. (Vidners Indkaldelse.)

Vidners Indkaldelse sker ved Forkyndelse¹ af Stevning, der skal indeholde Vidnets Navn eller en nøiagtig Betegnelse af hans Person,² Angivelse af Indkaldelsens Øiemed³ og af Domstolen, Retsstedet og Mødetiden samt en Henvisning til Ansvarret for Udeblivelse.⁴

¹ Jfr. § 146 flg.

² Næmlig naar Navnet ei vides.

³ Det er nok, at det anføres, at Øiemedet er at føre det som Vidne i den og den Sag.

⁴ Opfylder Vidnestevningen ikke de her opstillede Fordringer, kan de i § 175 omhandlede Tvangsmidler ikke bringes til Anvendelse ligeoverfor et udeblivende Vidne. Derimod kan ikke et mødende Vidne paa Grund af Mangler ved Stevningen vægre sig ved at afgive Forklaring (jfr. § 173).

§ 173. (Umiddelbar Fremstilling af Vidner.)

Personer, som er tilstede paa Retsstedet eller i Nærheden deraf, kan Retten paalægge at fremstille sig uden Ophold til Afgivelse af Vidnesbyrd. Tilstedeværende Vidner kan den paalægge at møde til ny Tægtetid.

Naar Nogen gribes under Udførelsen af en Forbrydelse eller paa friske Spor, kan Politiet mundtlig tilsige enhver Tilstedeværende at møde ved hans Fremstilling for Retten.¹

¹ Jfr. § 236.

§ 174. (Overenskomst med Vidner om Møde.)

Paatalemyndigheden eller Retten kan slutte Overenskomst med et Vidne om Fremmode i Tilfælde, hvor det ikke er pligtigt dertil, saafremt enten Omkostninger kan spares, eller Tid vindes eller, hvad Hovedforhandlingen angaar, Vidnets Nærværelse under samme ansees magtpaaliggende¹

¹ Jfr. § 171, 2det Led og § 487, 2det Led.

§ 175. (Følger af Vidners Udblivelse.)

Udebliver et Vidne uden lovligt Forfald,¹ eller har det forsømt betimeligt at anmelde sit Forfald, eller forlader det uden Tilladelse Retsstedet før Mødets Slutning, kan Retten i samme eller et senere Retsmøde ved Kjendelse² ilægge det en Bod fra to indtil fire hundrede Kroner, hvorhos det kan tilpligtes helt eller delvis at erstatte de ved Udeblivelsen voldte Udgifter.³ Retten kan derhos lade det uden Forfald udeblevne Vidne afhente enten til samme eller et senere Retsmøde. Herpaa finder Reglerne i § 254 tilsvarende Anvendelse.

¹ Jfr. N. L. 1—10—1 samt denne Lovs § 63, 3die og 4de Led. Iøvrigt kan disse Bestemmelser ei betragtes som bindende, men det er altid Rettens Sag diskretionsært at bedømme Forfaldet. Andre vigtige Hverv, saasom Storthingshvervet, kan ei kræves tilsidesat for længere Tid ved, at Repræsentanten indstævnes som Vidne f. Ex. til Finmarken; paa den anden Sde kan de ei ubetinget gaa forud, saaledes at de skulde hindre Vidneafhørelsen i enhver Form,

f. Ex. ved Thingsvidne paa Opholdsstedet. Militærtjeneste er naturligvis altid Forfald, hvis Permission ei gives, men hvorvidt denne bør nægtes, maa afgjøres efter de oven fremsatte Betragtninger.

Ogsaa de, der er fritagne for at vidne (§ 176), er, som § 179 viser, pligtige at møde, naar de lovlig stevnes. Ligesaa de, hvis Vidnesbyrd ei kan modtages (§ 178).

² Jfr. § 168, 3die Del.

³ Børn (under 15 Aar) kan ei selv ilægges Straf for Udeblivelse, men denne maa istedet kunne anvendes paa Værgen. Se Str.l. Kap. 6 § 8 og Kap. 5 § 5 samt om Omkostningsansvaret Kap. 26 § 7.

§ 176.¹ (Fritagelse for Vidnepligt mod nærmeste Paarørende.)

Fritagelse for Forpligtelse til at vidne² er:

1. Sigtedes³ Ægtefælle; er Ægteskabet opløst ved Skilsmisse, gjælder Fritagelsen fremdeles, forsaavidt den æskede Forklaring angaar Begivenheder før Skilsmissen.
2. Sigtedes³ Forlovede,⁴ forsaavidt Forlovelsen var indgaaet før Forbrydelsen.
3. Sigtedes³ Slægtninge⁵ i op- og nedstigende Linie, Søsken og ligesaa nær besvogrede.⁶

Fremkaldes Nogen, der befinder sig i et af for nævnte Tilfælde, som Vidne, skal han gjøres opmærksom paa, at han kan undslaa sig for at afgive Forklaring.⁷ Har han paabegyndt den, kan han vægre sig for at fortsætte eller for at lade sig edfæste.⁸

Den Sigtedes Fosterforældre og Fosterbørn kan af Domstolen fritages for at vidne.⁹

¹ Loven omhandler alene Fritagelsen fra at vidne i det enkelte Tilfælde, ikke Fritagelse, der gjælder Vidnepligt i Almindelighed efter statsretslige eller folkeretlige Regler (Kongen, fremmede Staters Gesandter).

² Fritagelsen gjælder kun Forpligtelsen til at vidne, ikke Forpligtelsen til at afgive Møde efter Indkaldelse;

jfr. Forudsætningen i § 179. — Jfr. L. 17 Marts 1866 § 51 b og c, der herved er ophævet.

³ Jfr. § 97. Er der flere sigtede som delagtige i samme Forbrydelse, er det nok, at Vidnet staar i et saadant Forhold, som i nærværende § omhandlet, til en enkelt af dem, selv om det, hvorom Forklaring ønskes, ikke direkte angaar denne.

⁴ D. v. s. som har givet et alvorligt ment Ægteskabslofte.

⁵ Herved er det ligegyldigt, enten Slægtskabet er begrundet gennem ægte eller nægte Fødsel.

⁶ Jfr. § 66, 2. hvoraf fremgaar, at Svogerskabet her ansees ophørt samtidig med det samme begrundende Ægteskab. — Ved at giftes med den ene af tvende Søkende, kommer man alene i Svogerskab til den anden af disse, men ei til dennes Ægtefælle.

⁷ At saa er skeet, maa protokolleres (§ 124). Virkningen af, at Vidnets Forklaring er modtagen, uden at det er gjort opmærksom paa sin Ret til Fritagelse, bliver at bedømme efter § 393, jfr. ogsaa § 332, Note 14 i. f. og § 407.

⁸ Jfr. § 187.

⁹ Jfr. D. K. p. 31.

§ 177. (Fritagelse for at besvare visse Spørgsmaal.)

Enhver kan fordre sig fritaget for at besvare Spørgsmaal, hvis Besvarelse kan forudsætte at ville udsætte ham eller nogen Person, til hvem han staar i noget saadant Forhold, som i § 176 nævnt, for Straf eller Tab af den borgerlige Agtelse.¹

Dog kan Retten nægte Fritagelse, naar Forholdet hører til de i § 176 sidste Led omhandlede.

¹ Jfr. D. K. p. 31—2: *Tab af den borgerlige Agtelse. En Formindskelse er da ikke nok, men der fordres noget, der fuldstændig rykker Vedkommende ud af den Stilling, han tilforn har indtaget. Hvad dette er, er vistnok ofte

tvivlsomt og vil tillige variere efter de forskjellige Steders og Samfundsklassers Opfatning.»

Egen Interesse af økonomisk Art er altsaa ingen Fri-tagelsesgrund.

§ 178.¹ (Forbud mod Aabenbarelse af Kaldshemmeligheder.)

Statskirkens og andre anerkjendte Trossamfunds Præster² kan, alene hvor Aabenbarelsespligt er bestemt i Lovgivningen,³ føres som Vidner om, hvad der er dem betroet som Sjælesørgere. Sagførere,⁴ Læger⁵ og Gjordemødre samt Forsvarere i Straffesager⁶ kan alene under samme Betingelse føres som Vidner om, hvad der er dem betroet i deres Kald.

Det samme gjælder de ovennævnte Personers Underordnede eller Medhjælpere, der i sin Stillings Medfør er komne til Kundskab om, hvad der er hine betroet.⁷

Forbudet bortfalder, naar den, der har Krav paa Hemmeligholdelsen,⁸ samtykker i Vidnesbyrdets Afgivelse, og naar Vidnesbyrdet trænges for at forebygge, at nogen Uskyldig bliver domfældt.⁹

¹ Andre Forbud mod Vidnesbyrd end de her og i § 180 nævnte forekommer ei i Straffesager; Forbudet mod at aabenbare, hvad der er forefaldt i Forligelseskommission eller indeholdes i Telegrammer o. s. v., gjælder altsaa ei, naar Vidnesbyrd kræves. Dog er det ei afgjørende, at nogen stevnes af en af Parterne til at vidne derom; Rettens Kjendelse kan kræves for, at Vidnethemaet er af Betydning for Sagen.

Jfr. L. 17 Marts 1866 § 51 a, som herved ophæves.

² Jfr. L. 16 Juli 1845 §§ 1 og 2.

³ Jfr. N. L. 2—5—19 og 2—9—26, Kirkerit. 25 Juli 1685 VI. Art. 4, Str.l. Kap. 9 § 31, 13 § 4, 14 § 8, 23 § 22, Milit. Str.l. 23 Marts 1866 §§ 76 og 97 samt 67 i. f.

⁴ Jfr. Forordn. 19 Juli 1793.

⁵ Derimod ikke Apothekere, og Forbudet i Frd. 4 Decbr.

1672 § 24 er saaledes bortfaldt for kriminelle Sager. Se dog Note 7.

⁶ Jfr. § 109, Nr. 3.

⁷ Forbudet gjælder kun Meddelelser til den Overordnede, hvorom den Underordnede i sin Stillings Medfør har faaet Kundskab, ikke hvad der direkte er betroet den Underordnede selv, jfr. D. K. p. 33. Under Medhjælperne gaar Apothekere, der saaledes ei kan føres ang., hvad de af Lægerecepter har erfaret.

⁸ Sigtedes Samtykke er saaledes hverken nødvendigt eller tilstrækkeligt, hvor det ikke er denne, der har gjort Vidnet til sin Fortrolige.

⁹ I disse Tilfælde indtræder altsaa alm. Vidnepligt, hvad, forsaavidt angaar Domsfældelse for Smaaforseelser, synes noget vidtgaende.

§ 179. (Bevis for Fritagelsesgrundene.)

De Grunde, hvorpaa de i §§ 176—178 omhandlede Fritagelser og Forbud støttes, maa godtgjøres. I Mangel af andet Bevis¹ er Vidnets edelige Forsikring tilstrækkeligt.²

¹ D. v. s. forhaandenværende Bevis.

² Hvor det gjælder efter § 178 forbudte Emner, maa Retten selvfølgelig *ex officio* nægte Afhørelse, naar den finder det godtgjort, at Spørgsmaalet angaar et saadant, selv om Vidnet ei gjør det gjældende. Iøvrigt vil Følgen af, at et Vidne forsætlig tilsidesætter Forbudet i hin §, kunne være Straf efter Str.l. Kap. 24 § 24.

§ 180. (I hvilke Tilfælde Kongens Tilladelse til Vidneførsel er nødvendig.)

Angaaende hemmelige Underhandlinger, Raadslagninger eller Beslutninger i Sager, hvorpaa Rigets Sikkerhed eller Rettigheder i Forhold til nogen anden Stat beror,¹ kan alene med Kongens Tilladelse Vidner føres.

¹ Jfr. Str.l. Kap. 9 §§ 9—10 og denne Lovs § 113.

§ 181. (Vidnernes Afhørelse.)

Vidnerne afhøres enkeltvis og bør ikke, forinden de er afhørte under Hovedforhandlingen, paahøre andre Vidners, Sagkyndiges eller Sigtedes Forklaringer.¹ Før Hovedforhandlingen bør Våner ikke uden særlig Grund stilles imod hverandre.

Afhørelsen sker mundtlig; dog kan det efter Omstændighederne tilstedes Vidnet at benytte skriftlige Optegnelser.²

¹ Vidner, som skal konfronteres, bør ei heller under Hovedforhandlingen, før dette sker, paahøre hinandens Forklaringer.

² Jfr. D. K. p. 34, hvor der nævnes Optegnelser, gjorte umiddelbart efter den Begivenhed, hvorm der handles, f. Ex. af en stedfunden Samtale.

§ 182. (Formaning af Vidnerne. De almindelige Spørgsmaal.)

Før Afhørelsen skal Rettens Formand formane Vidnet til at udsige den rene og fulde Sandhed og Intet fordølge, saaledes som det er istand til at bekræfte med sin Ed, samt forholde Vidnet det Ansvar, som falsk Forklaring og Ed medfører.¹

Dernæst spørger kan Vidnet om Navn, Alder, Stilling og Bopæl, samt, hvor dertil er Opfordring, om dets Forhold til Sigtede og Fornærmede og om andre Omstændigheder, som kan have Indflydelse paa dets Troværdighed.

¹ Lovbogens Forklaring af Edens og dens Betydning har Loven ei tænkt sig anvendt.

§ 183. (Afhørelsens Form.)

Ved Afhørelsen opfordres Vidnet til i Sammenhæng at fremstille, hvad det ved om Bevisførelsens Gjenstand, hvorefter i fornødent Fald særskilte Spørgsmaal stilles det til Besvarelse. Vidnet maa isærdeleshed tilholdes at angive Kilden til sin Kundskab. Spørgsmaal, hvorved Omstændig-

heder foreholdes det, hvilke først ved dets Svar skal godtgjøres, bør saavidt muligt undgaaes.

Skal Personer eller Ting forevises et Vidne til Gjenkendelse, opfordres det først til at give en saa nøiagtig Beskrivelse af samme som muligt.

§ 184. (Hvem der foretager Afhørelsen.)

Udenfor Hovedforhandlingen¹ foretages Vidnernes Afhørelse af Dommeren; Parterne er berettigede til at forlange Spørgsmaal fremsatte til Vidnerne angaaende Undersøgelsens Gjenstand, efterhaanden som Dommeren har tilendebragt sin Afhørelse.

¹ Om Hovedforhandlingen se §§ 334 og 335 jfr. §§ 366, 374 og 423.

§ 185. (Vidnernes Edfæstelse.)

Vidneprov, der afgives under Hovedforhandlingen, bliver i Regelen¹ at bekræfte ved Ed. Ellers kan² Edfæstelse blot³ finde Sted, naar enten Vidnesbyrdet tilsigtes oplæst ved Hovedforhandlingen,⁴ eller der er Fare for, at Vidnet ikke vil møde under denne, eller for, at Beviset af andre Grunde vil kunne spildes ved Udsættelsen.⁵ Edfæstelsen sker efter Afhørelsen.⁶

¹ Jfr. §§ 186 og 187. Jfr. iøvrigt § 331, 1ste og 2det Led, hvis Analogi her maa kunne befølges. Edfæstelsen sker iøvrigt *ex officio*, og i Tilfælde af Undladelse bør Grunden angives. Selv om Vidnet tidligere er edfæstet i samme Sag, maa Edfæstelse her finde Sted (D. K. p. 35).

² I disse Tilfælde bør den ogsaa finde Sted overalt, hvor den ikke ogsaa under Hovedforhandlingen vilde være udelukket.

³ Se dog § 417.

⁴ §§ 296—7, 312, 390, 2det Led og 410, 3die Led, 425 Note 3 *i. f.*

⁵ Jfr. §§ 332 og 264 samt 274. Her kan Edfæstelse finde Sted, selv om Sigtede ei er tilstede eller stevnt, ja

selv om endnu ingen er sigtet eller mistænkt. Om Nødvendigheden af Forsvarer se § 100 Nr. 2.

⁶ Jfr. D. K. p. 34—5.

§ 186. (Udelukkelse fra Ed.)

*I intet Tilfælde edfæstes:*¹

1. *Personer, som endnu ikke har fyldt sit femtende Aar, eller som ingen tilfredsstillende Forestilling har om Edens Betydning, eller som lider af væsentlig Forstandssvækkelse.*
2. *Personer, der er domte som skyldige eller medskyldige² i den Handling, som danner Undersøgelsens Gjenstand,³ eller paa hvem der hviler Mistanke⁴ om saadan Skyld.*

I Sager angaaende Overtrædelse af Toldlovgivningen kan, uanseet Bestemmelsen under Nr. 2, Medskyldige edfæstes, naar Paatale mod dem er frafaldt.⁵

¹ Derimod er der intet til Hinder for, at de her omhandlede Personer afhøres. Jfr. Noten ved Kapitlets Begyndelse.

² Herunder gaar ogsaa Dom for efterfølgende Delagtighed. Jfr. § 84 Note 4.

³ Angaar Undersøgelsens Gjenstand flere Handlinger, kan han neppe høres under Ed m. H. t. dem, han ei selv mistænkes for at have været med i.

⁴ Dette vil ogsaa kunne være Tilfældet med saadanne, der ved endelig Dom er frifundne for Tiltale i Anledning Handlingen, saafremt Frifindelsen alene beroede paa utilstrækkeligt Bevis.

⁵ Jfr. Toldl. 20 Sept. 1845 § 183.

§ 187. (I hvilke Tilfælde Retten kan nægte at edfæste.)

Retten kan nægte at edfæste Personer, som i Henhold til § 176 kunde have vægret sig for at vidne,¹ eller hvis Vidnesbyrd paa Grund af deres Karakter eller Vidnesbyrdets Beskaffenhed maa ansees for særdeles upaalideligt.²

¹ At disse Personer ogsaa, om de har forklaret sig, selv kan nægte at aflægge Eden, er udtrykkelig sagt i § 176.

² Jfr. § 332, hvoraf formentlig fremgaar, at Nægtelse af at edfæste ei bør ske, undtagen hvor det ansees givet, at Vidnesbyrdet i intet Tilfælde vilde tillægges Vægt.

§ 188. (Særegne Bekræftelsesformer.)

Personer, som ikke bekjender sig til den kristelige eller jødiske Religion, eller hvis Trosbekjendelse ikke tillader Ed i den sædvanlige¹ eller anden foreskrevne Form,² skal under samme Ansvar, som om Ed var aflagt, paa Ære og Samvittighed forsikre at have udsagt den rene Sandhed og Intet fordulgt.³

Forud for denne Forsikrings Afgivelse bør Dommeren paa den i Tilfældet hensigtsmæssigste Maade forklare Vidnet dens Betydning og det med samme forbundne Ansvar.

Førovrigt kommer med Hensyn til Edens Aflæggelse de gjældende Regler til Anvendelse.¹

¹ Jfr. 1—13—8.

² Jfr. L. 16 Juli 1845 § 10, L. 24 Septbr. 1851 § 2, kgl. Resol. 22 Decbr. 1853 (for Jøder).

³ Jfr. L. 6 Juli 1887. Selvfølgelig finder ogsaa her §§ 186 og 187 tilsvarende Anvendelse.

§ 189.¹ (Følgerne af Vægning ved at vidne eller aflægge Ed.)

Vægner Nogen sig for at vidne eller aflægge Ed, efterat det ved endelig Kjendelse² er ham paalagt, kan Retten ved Kjendelse ilægge ham en Bod fra to indtil fire hundrede Kroner, hvorhos han kan tilpligtes helt eller delvis at tilsvare de ved Vægningen voldte Omkostninger.³ I samme Sag eller i en anden, som angaar samme Gjenstand, kan Idømmelse af saadant Straffe- og Erstatningsansvar ikke gjentages mere end en Gang.

Retten kan ved Kjendelse beslutte at lade Vidnet⁴ holde i fængsling Forvaring,⁵ indtil det bekvemmer sig til at svare

eller aflægge Eden; dog skal det i intet Tilfælde i samme Sag⁶ eller i en anden Sag angaaende samme Gjenstand holdes i Fængsel udover et Tidsrum af tilsammen tre Maaneder.

¹ Jfr. § 175.

² Jfr. § 408, 1ste Led.

³ Jfr. § 175 Note 3.

⁴ Altsaa det, som ved endelig Kjendelse er paalagt at vidne.

⁵ Denne har helt Karakteren af Tvangsmiddel, ikke af Straf, og bortfalder, naar det af hvilkensomhelst Grund bliver umuligt for Vidnet at svare eller aflægge Eden. — Reglerne for det her omhandlede Fængsel bliver at søge i Bestemmelserne om Varetægtsfanger i Lov 13 Okt. 1857.

⁶ Under «samme Sag» gaar saavel Efterforskning og Forundersøgelse angaaende samme Forbrydelse som Gjenoptagelse i Henhold til 30te Kap. og fornyet Behandling efter 28de Kap.

Sextende Kapitel.

Sagkyndige og Granskning.

Sondringen mellem Sagkyndige og Vidner hviler selvfølgelig ei derpaa, at hine i Modsætning til disse er sagkyndige. Ogsaa Vidner kan besidde Sagkundskab, og de hverken kan eller maa forbydes at gjøre Brug af denne ved Vidnesbyrdets Afgivelse. Tvertimod kan det sagkyndige Vidne forelægges Spørgsmaal, som ei dets for Tilfældet særlig gjorde Erfaring, men alene dets Sagkundskab sætter det istand til at besvare.

Forskjellen kan ei heller søges deri, at Vidnet altid maa have gjort en Erfaring ang. noget forbigangent — noget, som derfor ei Retten kan se med egne Øine. Det maa antages tilladt for Parterne at fremstille til Afhørelse Personer, der alene tilsigter ved sin almindelige theoretiske Lærdom at kunne være Retten til Veiledning. Retten kan

ei nægte at høre dem, ialfald ikke under Hovedforhandlingen (§ 331), medmindre den kan sige, at Udtalelserne aldeles ikke kan regnes for Bevis (som f. Ex. hvor en Kvak-salver fordres hørt om medicinske Spørgsmaal), eller at det, som derved skulde bevises, ei vedkommer Sagen. Disse Personer er imidlertid i Lovens Øine Vidner og behandles efter de for disse givne Regler.

I Lovens Forstand «Sagkyndige» og underkastede de for disse i Modsætning til Vidner gjældende særegne Regler er: 1) de, der er opnævnte af en dertil berettiget offentlig Myndighed til at foretage det Syn eller Skjøn eller den Granskning eller til — uden Hensyn til, om nogen Granskning foranlediges — at give Retten den tekniske Veiledning, hvorom der spørges (§ 190). 2) De, der af Sigtede er tilkaldt til en Granskning af Gjenstande eller Forholde, der har Betydning for Sagen som Bevismidler (se § 207 jfr. 199). Pligtig til at foretage Undersøgelser for at faa noget at forklare, er imidlertid ikke nogen uden lovhjemlet Paalæg af offentlig Myndighed, og ligesaa lidt kan det antages, at enhver, som besidder nogen Sagkundskab i Spørgsmaal, som kan have Betydning under en Retssag, kan af Parterne tvinges til at optræde som Vidne. Heri samt i, at Retten som Regel altid kan fordre personligt Møde, ligger en Garanti mod Misbrug

Mellem Sagkyndige og Granskning bestaar en regelmæssig, men ingen nødvendig Forbindelse. Granskning kan paakræves i Tilfælde, hvor ingen Sagkundskab udfordres, og udføres da af Retten selv eller af denne i Forbindelse med Retsvidnerne (§§ 332 og 200).* Og paa

* Dette maa dog ei tages aldeles bogstaveligt. Opstaar f. Ex. Spørgsmaal, om et Barn af en vis Alder kan krybe gennem et bestemt Hul, vil dette bedst kunne løses gennem et Forsøg, som da selvfølgelig ei kan udføres af nogen af Retspersonalet. Det Barn, som dertil bruges, er imidlertid ei heller en Sagkyndig, men simpelthen et Undersøgelsesmiddel, hvoraf imidlertid følger, at Retten ikke ved at opnævne det kan tilpligte det at foretage Undersøgelseshandlingen.

den anden Side kan, som alt nævnt, sagkyndig Veiledning være ønskelig, uden at der foreligger nogen særlig Gjenstand for Granskning, f. Ex. ang. hvor stor Dosis Blaasyre udkræves for at dræbe et Menneske.

Naar Opnævnelse af Sagkyndige eller Foretagelse af Granskning skal finde Sted, derom udtaler Loven sig i Almindelighed ikke (se dog §§ 210 og 211). Den er gaaet ud fra, at det er de i Processen medvirkendes Pligt at benytte de til deres Forføining stillede Undersøgelsesmidler paa hensigtsmæssigste Maade og mellem dem vælge de for Tilfældet tjenligste, og at ligesaa lidt som dette behøver særlig at siges, ligesaa lidt kan nærmere Regler ang. Anvendelsen af dette Princip med Nytte gives.

Herved opkommer imidlertid et Spørgsmaal om Forholdet mellem Retten og Parterne i Tilfælde af Uenighed ang., hvorvidt Sagkyndige bør benyttes eller Granskningsforretning foretages. Efter § 267 kunde det synes, som om Retten under Efterforskningen maatte være pligtig til her altid at efterkomme Paatalemyndighedens Andragender. Dette kan dog neppe antages. Betingelsen «lovlig Adgang» bør vistnok her forstaaes derhen, at saadan ei er tilstede, hvor Benyttelsen af disse Bevismidler efter Omstændighederne ei findes hensigtsmæssige. Fordrer Paatalemyndigheden Gjentagelser (§ 208), afhænger det utvivlsomt af Rettens frie Skjøn, hvorvidt dette er beføiet (jfr. § 205). Ligesaa den i § 210 omhandlede Forholdsregel. Paa den anden Side har den dømmende Ret, hvis den finder det nødvendigt til Sagens fulde Oplysning, Ret til at opnævne nye eller flere Sagkyndige, beordre yderligere Granskning enten af Forhørsretten med eller uden Sagkyndige eller af saadanne alene (§ 331).

Som det nødvendig følger af ovenstaaende, er Granskningens Resultat altid Gjenstand for fri Bevisbedømmelse (§ 349). Dette gjælder da endog den ved en retslig Granskning givne Beskrivelse af det forefundne. Det kan da ei heller nægtes, at Parterne er berettigede til at søge et-

hvert Slags Modbevis ført, ei alene angaaende den Slutning, som drages af det ved Granskningen forefundne, men ogsaa ang. det forefundne selv. En Begrænsning ligger dog i, at Beviserne maa have ved Haanden, for at Retten skal være pligtig at modtage dem (§ 331), og selv da bør Sætningen ikke forstaaes aldeles ubetinget. Jfr. § 336, der her danner en ikke fjerntliggende Analogi.

Da Lovens Bevisregler ikke blot finder Anvendelse paa selve Straffesagen, men ogsaa paa de borgerlige Retskrav, der kan paadømmes i Forbindelse med den (§ 2), vil f. Ex. et Skjøn om Erstatningsbeløb være underkastet forskjellige Regler i Henseende til Angribelighed, eftersom det er afgivet under en Straffesag eller under en særskilt anlagt civil Sag. Jfr. imidlertid § 443.

Ved Bestemmelserne i dette Kapitel er de hidtil gjældende Regler ang. Syn og Skjøn for Straffeprocessens Vedkommende ganske ophævede, alene med den i § 443 indeholdte Undtagelse.

§ 190. (Pligt til at gjøre Tjeneste som Sagkyndig.)

Enhver, som er pligtig til at vidne i Sagen, er efter Rettens Opnævnelse¹ pligtig til at gjøre Tjeneste som Sagkyndig.²

Dog bør, saavidt muligt, Fritagelse finde Sted, naar Vedkommende paaviser, at han ikke vil kunne gjøre Tjeneste uden betydeligere Ulempe for sig eller de ham paahvilende Forretninger.

¹ Jfr. §§ 206 og 209. Retten er ei bunden til sin Jurisdiktion, men ligesom den uhindret deraf kan indkalde Vidner (§ 171), saaledes kan den ogsaa opnævne Sagkyndige. Jfr. dog § 192 Note 1 og 2.

² Meningen hermed er at udtale, at ingen anden Fritagelsesgrund gjælder end den, som vilde have fritaget fra Vidnesbyrd efter §§ 176 og 177. Jfr. dog § 193, hvorefter

i visse Tilfælde en Person ei bør benyttes som Sagkyndig, «forsaaavidt det kan undgaaes.»

§ 191. (Sagkyndiges Antal.)

Antallet af Sagkyndige bør i Regelen være mindst to.

I paatrængende Tilfælde, eller hvor Spørgsmaalet er af mindre Vigtighed, eller hvor det vil være forbundet med uforholdsmæssig Tidsspilde og Bekostning at skaffe to Sagkyndige tilstede, er en Sagkyndig tilstrækkelig.

§ 192. (Fast beskikkede Sagkyndige. Blandt hvem ellers Sagkyndige tages.)

Hvor Sagkyndige for visse Arter Tilfælde er fast beskikkede, tjenstgør disse, medmindre særegne Omstændigheder er til Hinder derfor eller gør det utilraadeligt.¹

Forøvrigt bør Sagkyndige fortrinsvis tages af Skjøns- og Meddomsmandsudvalget (§ 494)² eller blandt dem, der ifølge offentlig Ansættelse eller som Næring udøver en Videnskab, Kunst eller Haandtering, som forudsætter særlig Kyndighed i det, hvorpaa det for Tilfældet kommer an

Ved Besigtelse af Kvinder, navnlig ved Spørgsmaal om Svangerskab eller Fødsel, bør Kvinder tjenstgøre, naar det antages tilstrækkelig betryggende.

¹ Fast beskikkede er navnlig de offentlig ansatte Læger og det medicinske Fakultet (jfr. Forordn. 21 Mai 1751 § 4, Cirk. 18 Juni 1867 og det der citerede), Guardeiner, Amtskonduktører.

² L. 28 Aug. 1854 § 18. Hermed maa forstaaes Stedets Udvalg, som saaledes ei uden Nødvendighed bør forbigaaes.

§ 193. (Inhabilitet for Sagkyndige.)

Forsaaavidt det kan undgaaes, bør Ingen benyttes som Sagkyndig, naar han efter §§ 66, 67 eller 68 vilde være udelukket fra at gjøre Tjeneste som Medlem af Retten.¹

Ligaabning maa, hvor det kan undgaaes, ikke overlades den Læge, som har behandlet den Afdøde under hans sidste Sygdom. Dog kan denne Læge tilkaldes, naar det findes ønskeligt.²

¹ Anstød mod denne Bestemmelse kan ei bevirke Ugyl-
dighed; det er en skjønsmæssig Myndighed lagt i dens
Haand, som foretager Udnævnelsen. Garantien ligger deri,
at hvor virkelig den Sagkyndiges Forhold formindsker
Paalideligheden, vil hans Udtalelser kunne sættes ud af
Betragtning og den dømmende Ret efter Omstændighederne
endog i Henhold til § 331 *i. f.* kunne beslutte at indhente
andre Sagkyndiges Udtalelser.

² Herved bliver han ei «Sagkyndig»; men skal han op-
naa at høres af Retten, maa han optræde som Vidne. Jfr.
iøvrigt ved §'ens andet Led § 211.

§ 194. (Parternes Udtalelse om Valget af Sagkyndige.)

*Forinden Sagkyndige opnævnes, skal Retten,¹ saavidt
muligt, give Parterne Anledning til at udtale sig om Valget.²*

¹ Jfr. §§ 206 og 209, se ogsaa § 170. Se § 332 Note 1.

² Jfr. Analogien af L. 28 Aug. 1854 § 20, der forøvrigt
for Straffesagers Vedkommende efter den nye Lov ophører
at være bindende.

§ 195. (Formen for de Sagkyndiges Udtalelse.)

*De Sagkyndige kan afkræves skriftlig Erklæring eller,
efter de for Vidner gjældende Regler,¹ indkaldes for Retten
til Afhørelse.*

*At de har afgivet Erklæring tidligere enten i Retten
eller skriftlig, er ikke til Hinder for, at de kan indkaldes
til Afhørelse under Hovedforhandling.² Naar Erklæring er
afgivet af et dertil beskikket Kollegium, kan det dog ikke
fordres, at flere af dette skal møde end et Medlem for hver
af de forskjellige Meninger, hvori det har delt sig. Kollegiet
vælger selv de mødende Medlemmer.*

¹ Altsaa §§ 171, 172, 174. Se § 332 Note 5.

² Jfr. § 332. Dette gjælder dog ei, hvor Erklæring er
afgivet i Overensstemmelse med § 203 af Dømmer og Sag-
kyndige, da i dette Tilfælde Erklæringen er afgivet af en
(med Sagkundskab udstyret) Ret og ikke af Sagkyndige

som saadanne. — Har begge Parter Ret til at stevne den Sagkyndige til Møde ved Hovedforhandlingen? Vistnok ei Sigtede, se §§ 297 og 303, hvorhos bemærkes, at Regelen om forskudsvis Betaling ei heller her vilde være anvendelig, da dens Størrelse som Regel først bestemmes af Retten (§ 199). — Der er intet til Hinder for, at Sagkyndige, som ei tidligere har været benyttede, indstevnes til Hovedforhandlingen. Den, af hvem disse efter § 190 bliver at opnævne, er da Formanden i den dømmende Ret (§ 170).

§ 196. (Afhørelse af Sagkyndige.)

Afhørelsen sker efter de for Vidners Afhørelse gjældende Regler.¹ Dog kan de Sagkyndige i Almindelighed være tilstede ved hverandres Afhørelse, ligesom det paa Forlangende kan tilstedes dem at raadføre sig med hverandre, for de svarer.

¹ §§ 183—184 og 334—5. Derimod gjælder her ei § 182. Hvorvidt Retten i enkelte Tilfælde maatte finde Formaninger eller Spørgsmaal, som i § 182 omhandlet, paakrævede, afhænger af dens frie Skjøn. Om § 185 se § 197 Note 1.

§ 197. (Edfiestelse af Sagkyndige.)

De Sagkyndige skal med Ed bekræfte, at de vil udføre (har udført) sit Heerv med Samvittighedsfuldhed og efter bedste Overbevisning.¹

Fast beskikkede Sagkyndige kan, naar de ikke indkal-des til Hovedforhandlingen, henholde sig til sin engang af-lagte Ed.²

Ved retslig Granskningsforretning³ aflægges Eden forud for Forretningens Begyndelse. Ellers aflægges den efter Af-hørelsen.

Er det uvist, hvorvidt Afhørelse vil finde Sted, kan de Sagkyndige indkaldes til et Retsmøde til edelig Bekræftelse af sin skriftlige Erklæring.⁴

I de i § 188 nævnte Tilfælde kan en Forsikring paa Ære og Samvittighed træde i Eds Sted.

¹ Føres den Sagkyndige under Hovedforhandling, finder der altid Edfæstelse Sted, uanseet om Ed er aflagt tidligere, endog i selvsamme Sag. Paa den anden Side gjælder, som denne § viser, ikke for Sagkyndiges Vedkommende de m. H. t. Vidner i § 185 opstillede Indskrænkninger, hvad Edfæstelse forud for Hovedforhandlingen angaar.

² Dette maa dog være en efter Reglerne i § 197 aflagt; almindelig Tjenesteed er ei tilstrækkelig.

³ § 201.

⁴ Jfr. §§ 296 og 297.

§ 198.¹ (Følgerne af en Sagkyndigs Vægning ved at overtage sit Hverv.)

Vægner en Sagkyndig sig ved at overtage Hvervet eller undlader han at foretage Noget, som paahviler ham i Anledning af dette, eller udebliver han fra Retsmøde uden lovligt Forfald eller uden, saavidt muligt, betimelig at anmelde samme, kan han ved Kjendelse² ilægges en Bod fra to til fire hundrede Kroner og tilpligtes helt eller delvis at tilsvare de ved hans Forhold voldte Omkostninger.

¹ Jfr. §§ 175 og 189 samt 63.

² Dette maa forstaaes som i § 63: «under Sagen eller efter særskilt Tiltale», hvilket sidste maa vælges, hvor der ingen Sag bliver af.

§ 199. (Sagkyndiges Godtgjørelse.)

De opnævnte Sagkyndige skal af Retten¹ tilkjendes en efter Forretningens Beskaffenhed og Omstændighederne iøvrigt afpasset Betaling, forsaavidt ikke denne er lovbestemt.² Ogsaa Sagkyndige, som ikke er opnævnte, kan efter Omstændighederne tilkjendes saadan Betaling.³

¹ I det i § 209 omhandlede Tilfælde maa ogsaa forsaavidt Paatalemyndigheden træde i Rettens Sted.

² Jfr. § 485.

³ Maa sigte til de i § 207, sidste Led nævnte.

§ 200. (Retslig Granskning.)

Til Besigtelse og dermed forbundet Skjøn, som skal finde Sted udenfor Hovedforhandlingen,¹ kan en retslig Granskingsforretning foretages af Forhørsdommeren^{1a} i Forening med Retsvidnerne.^{2 3}

¹ En Granskning under denne, og altsaa af den dømmende Ret selv, bliver ingen særlig Forretning, ligesaa lidt som den der stedfindende Vidneførsel er en saadan. Jfr. iøvrigt § 332, hvorefter den dømmende Ret ei alene selv bør besigtige Gjenstande, som kan fremlægges for den, men ogsaa under selve Hovedforhandlingen vil kunne have Opfordring til at begive sig afsted for at tage Stedsforhold i Øiesyn. Udenfor Hovedforhandlingen er der ei Adgang for den dømmende Ret til som saadan at foretage Besigtigelser eller Granskninger, men selvfølgelig er der intet iveien for, at dens Medlemmer benytter sig af det Middel til en bedre og sikrere Forstaaelse af det foreliggende Bevismateriale, som er at finde i en Undersøgelse paa Stedet.

^{1a} Jfr. § 135.

² Disse deltager altsaa her som Dommeren ligestillede Personer.

³ Jfr. § 209. — Om saadanne Retsmøder gjælder ganske de alm. Regler; slutter derimod Retsmødet, idet Arbeidets videre Udførelse overlades de Sagkyndige, har udenfor den i § 207 omhandlede Læge ingen Ret til at være tilstede.

§ 201. (Tilkaldelse af Sagkyndige istedetfor Retsvidner.)

Naar Retten¹ finder, at en Granskning udfordrer særlig Kyndighed, eller det af Hensyn til Spørgsmaalets Trivtsomhed eller Vigtighed antages hensigtsmæssigt, skal Sagkyndige tilkaldes i Retsvidners Sted.

¹ Jfr. § 209.

§ 202. (Vidneførsel under Granskninger.)

Under retslige Granskningsforretninger kan Vidner¹ føres angaaende Granskningens Gjenstand.²

¹ Ogsaa Sagkyndige.

² Dette gjælder da ogsaa det i § 209 omhandlede Tilfælde, saaledes at Paatalemyndighedens Repræsentant i et og alt træder i Dommerens Sted, alene med den Undtagelse, at han er uberettiget til at edfæste. At dette er imod Hovdregelen i § 265 og en videregaaende Beføielse end ellers kjendt, er ingen afgjørende Modgrund, al den Stund i dette Tilfælde ofte Vidnernes øieblikkelige Førelse vil kunne være af ellers useet Betydning.

§ 203. (Protokollation af Granskninger.)

I Retsbogen skal der indtages en fuldstændig Redegjørelse for den forefundne Tilstand og navnlig bemærkes, hvorvidt der forekommer Spor eller Mærker, som man efter Tilfældets Beskaffenhed bør have sin Opmærksomhed henvendt paa.

Hvor det kan tjene til væsentlig Veiledning, bør Tegninger, Planer og Rids søges erhvervede.

De ved Granskningen vundne Slutninger angives. Dog kan Retten¹ beslutte, at det overlades de Sagkyndige inden en given Frist at meddele disse overensstemmende med § 205.

¹ Jfr. § 209.

§ 204. (Granskning af Sagkyndige.)

Udkræver en Granskning fortsat Undersøgelse eller fortsatte Iagttagelser, eller findes dens Foretagelse ved Retten af andre Grunde, saasom af Sammelighedshensyn, uhensigtsmæssig eller ufornoden, kan dens Foretagelse eller Fortsættelse efter Rettens¹ Bestemmelse overlades til Sagkyndige.

Retten¹ fastsætter da en Frist til Afgivelse af Erklæring om den foretagne Granskning, opgiver dennes Gjenstand og Oiemed og meddeler alle fornødne Oplysninger, hvoraf den er i Besiddelse.² Finder de Sagkyndige, at der mangler Noget i saa Henseende, henvender de sig derom til Retten.¹ Denne

skal saavidt mulig meddele den Sigtede betimelig Underretning om Granskningen.

¹ Jfr. §§ 206 og 209 samt 170.

² Dette kan da følgelig ogsaa ske ved, at Forretningen begynder som en retslig Granskningsforretning, hvorunder Vidner føres. Iøvrigt er der intet iveien for, at de Sagkyndige, forsaavidt de finder det hensigtsmæssigt, selv søger Oplysninger gennem andres Forklaringer; men dette bliver underhaands Oplysninger; og ingen pligter at afgive dem.

§ 205. (Skriftlig Erklæring om Udfaldet af Sagkyndiges Granskning.)

I de i § 204 nævnte Tilfælde afgives i Almindelighed skriftlig Erklæring,¹ der skal affattes efter Reglerne i § 203 og desuden indeholde en Fremstilling af den fulgte Fremgangsmaade og i Tilfælde af Meningsforskjel en Redegjørelse for denne. Punkter, hvorom der ikke er spurgt, medtages, forsaavidt de Sagkyndige finder dem af Betydning. Finder Retten² Erklæringen mangelfuld, kan den paalægge de Sagkyndige at omarbejde eller fuldstændiggjøre den.³

¹ Jfr. § 195.

² Jfr. §§ 206 og 209.

³ Eller benytte andre Sagkyndige (§ 208).

§ 206. (Paatalemyndighedens Adgang til umiddelbart at henvende sig til fast beskikkede Sagkyndige.)

Til Sagkyndige, som er fast beskikkede til at foretage bestemte Granskninger, kan Paatalemyndigheden henvende sig umiddelbart, og træder den i saa Fald i Rettens Sted med Hensyn til det i §§ 204 og 205 Omhandlede.

§ 207. (Granskning af Gjenstande, der er udsatte for Tilintetgjørelse eller Forandring. Sagkyndige antagne af Sigtede.)

Medfører en Granskning, at Gjenstanden for samme tilintetgjøres eller undergaar Forandring, bør saavidt muligt en Del af Gjenstanden holdes udenfor Undersøgelsen.

Begjærer Sigtede sig en Del overladt for at lade den undersøge af en af ham antaget Sagkyndig,¹ skal dette saavidt muligt tilstedes.²

Sigtede er derhos altid berettiget til at lade en af ham valgt Sagkyndig¹ møde for at deltage³ i Granskningen, naar dette kan ske uden væsentlig Ulempe.

¹ Hvorvidt nogen vil lade sig antage, er en frivillig Sag, jfr. § 115.

² Om denne vil da ogsaa §§ 195—197 sammenholdt med § 332 gjælde. Forsvaret maa selv sørge for, at Edfæstelse paa den ene eller anden Maade finder Sted. Efter § 332 kan imidlertid Retten nægte at lade Erklæringen oplæse, saafremt personligt Møde er muligt, og den foretrækker til Opnaaelse heraf at udsætte Sagen, ja efter § 331 endog uden saadan Udsættelse. Ogsaa Paatalemyndigheden maa imidlertid kunne indstævne Sigtedes private Sagkyndige, fra hvem der fremlægges skriftlig Erklæring, til personligt Møde.

³ Han deltager da ogsaa i Drøftelsen og i Opsættelsen af Erklæringen. Dog kan han ei hindre, at de andre Sagkyndige beslutter, at Udtalelserne gives som separate Vota. Hvorvidt Deltagelsen kan ske uden væsentlig Ulempe, afgjøres af Retten. Finder denne, at den af Sigtede Opnævnte overhovedet ei kan betegnes som Sagkyndig, eller at han bør være inhabil (§ 193), maa den afvise ham. Se iøvrigt sidstnævnte § Note 2. — Hvor de Sagkyndige tjenstgjør istedetfor Retsvidnerne, kan denne Bestemmelse ei anvendes, men Sigtede kan her fremstille Sagkyndige til Førelse som Vidner.

§ 208. (Fornyelse af Granskning.)

At Granskning er foretagen, udelukker ikke, at fornyet Granskning kan finde Sted angaaende samme Gjenstanden ved de samme eller andre Personer.

§ 209 (Granskninger, foretagne af Paatalemyndigheden.)

Er der Fare for, at Granskningens Gjenstand ikke vil kunne bevares tilstrækkelig uforandret, indtil en Undersøgelse overensstemmende med de ovenfor givne Regler kan foretages, træder Paatalemyndigheden i Rettens Sted, dog uden Adgang til at edfæste.¹

¹ Jfr. § 202 Note 2 og § 199 Note 1.

§ 210. (Bestemmelse af Sindssygdoms Tilstedeværelse.)

Efterlader Sagkyndiges Erklæring Tviol om, hvorvidt en Sigtet er sindssyg, kan Retten,¹ efterat en Forsvarer er opnævnt og hørt,² beslutte, at han skal indlægges i et Sindsygeasyl til nærmere Iagttagelse og Undersøgelse.

Anmeldes Kjæremaal herimod inden tre Dage,³ har det opsættende Virkning.⁴

¹ Jfr. § 170.

² Denne Forsvarer maa altid beskikkes af det Offentlige, uden at her § 107 kommer til Anvendelse. Har Sigtede allerede Forsvarer, behøver dog ikke ny Opnævnelse at finde Sted, medmindre den paakræves efter § 101 eller 108, sidste Led.

³ Om Fristens Udgangspunkt se § 408.

⁴ Men kan selvfølgelig ei hindre, at han indlægges efter L. 17 Aug. 1848 § 9. — Her er vistnok alene tænkt paa Sigtedes eget Kjæremaal.

§ 211.¹ (Retsligt Ligskue.)

Naar der er Grund til at formode, at Nogen er død en ikke naturlig Død, og der er Mulighed for at antage, at Døden er forvoldt ved en forbrydersk Handling, skal retsligt² Ligskue og, hvor Omstændighederne er mistænkelige, Ligaabning³ straks finde Sted, og Personer, som kan give Oplysninger om Afdødes Person eller Endeligt, paa Stedet afhøres.

¹ Jfr. Forordn. 21 Mai 1751.

² Jfr. §§ 200 og 209, hvilken sidste § her saa meget mere maa finde Anvendelse, som Grunden netop her ofte i særlig Grad vil kunne være tilstede.

³ Jfr. § 204.

Syttende Kapitel.

Beslag.

§ 212.¹ (Betingelserne for Beslag.)

Ting, der antages at være af Betydning som Bevismidler eller at burde kjendes forbrudte,² kan beslaglægges.

Det Samme gjælder Ting, som den Fornærmede kan kræve udleverede.³

¹ Om Hæftelse af Sigtedes Gods til Sikrelse af Omkostninger, Skadeserstatning eller Bøder se Kap. 34. — Se § 227, der maa antages at opretholde Toldlovens særegne Regler om Beslag, idet den opretholder dens særegne Regler om Eftersøgning i Hensigt at beslaglægge.

² Herunder gaar da ogsaa Tryksager, og de desangaaende gjældende særlige Bestemmelser bortfalder altsaa for Fremtiden. Derimod vedbliver Forordn. 27 Septbr. 1799 § 21 at bestaa. — Konfiskationer, som foretages uden eller udenfor Sogsmaal ad administrativ Vei, altsaa navnlig af Politiet efter Sundhedskommissionens Beslutning eller i Paavente af saadan, hører overhovedet ikke under denne Lov og er derfor ei heller undergivne Reglerne i dette Kapitel. Se ogsaa § 227 og det der bemærkede.

³ Selvfølgelig menes: Ting, der ved Forbrydelsen er ham fravendte. — Selv om de findes hos en Trediemand, der som godtroende ei inddrages i Sagen, og som paastaar sig berettiget til Tingene, kan Beslag ske (jfr. §

220); men behøves Gjenstandene ei som Bevis, eller kan den i § 220, sidste Led anviste Fremgangsmaade befolges bør de dog ei beslaglægges.

§ 213. (Fremgangsmaaden.)

De beslaglagte Ting skal nøiagtig optegnes og til Forebyggelse af Forveksling mærkes med Embedssegel eller paa anden hensigtsmæssig Maade. Sigtede og den, som havde Tingen i sit Værge, kan vedføie yderligere Mærke, og saavidt det er muligt og kan ske uden Skade for Undersøgelsen, kræve Adgang til at overvære Mærkernes Aftagelse. Den, der havde Tingen i sit Værge, kan kræve Modtagelsesbevis.

§ 214. (Beslaglæggelse af skriftlige Meddelelser mellem Sigtede og hans nærmeste Paarørende eller Præster, Læger, hans Forsvarer o. s. v.)

Skriftlige Meddelelser mellem den Sigtede og de i §§ 176 Nr. 1—3 og 178 nævnte Personer kan, saalænge de er i sidstnævnte Personers Besiddelse¹ og disse ikke er mistænkte for Delagtighed i Forbrydelsen, ikke beslaglægges uden deres Santykke.^{2 3}

¹ Vistnok ogsaa, om de er gaaede over i andres Besiddelse end Adressatens, naar dog ogsaa den nye Besidder staar i saadant Forhold til Sigtede. — Jfr. §§ 217 og 243, sidste Led.

² Jfr. § 216 Note 1.

³ At det Forefundne er en saadan Meddelelse, maa bevise, hvad navnlig kan ske ved en Undersøgelse efter § 218. Undersøgelsens Øiemed er da alene at forvise sig herom, og videre maa ei Befatningen med Papiret gaa. Det mere, som tilfældigvis af Papiret er erfaret, kan da ei heller benyttes som Bevis.

§ 215. (Rettens Beslutning udkræves regelmæssig.)

Til Beslag af Ting, der er i Nogens Besiddelse, som ikke frivillig vil udlevere dem,¹ udkræves Rettens² Beslutning,³ der skal angive Beslaglæggelsens Grund, Øiemed og

Gjenstand.⁴ I paastrængende Tilfælde træder Ordre⁴ fra Paatalemyndigheden i Stedet for Rettens Beslutning, og kan heller ikke Paatalemyndighedens Ordre uden Fare afsentes, kan Beslaglæggelsen iværksættes uden forudgaaende Beslutning. Men i begge Tilfælde skal Beslaglæggelsen ufortøvet indberettes til Retten,² som afgjør, hvorvidt den bliver at opretholde, og paa samme Maade forholdes, naar den, der frivillig har udleveret Ting til Beslaglæggelse, kræver disse tilbage. Beslag iværksættes af Retten,⁵ Paatalemyndigheden, Politiets Tjenestemænd, eller, naar Nogen gribes paa frisk Gjerning, af Enhver, der er berettiget til at paa gribe ham.⁶

¹ Vedkommende bør da, hvor Ordre eller Beslutning ei haves, udtrykkelig spørges herom, idet han gjøres opmærksom paa, at i Tilfælde af Indsigelser Beslaglæggelsen vil gjøres afhængig af saadan Beslutning, som her nævnt.

² Jfr. §§ 170 og 145.

³ Jfr. §§ 167 og 168.

⁴ Altsaa skriftlig udfærdiget.

⁵ Jfr. § 144. Retsmøde med Tilkaldelse af Retsvidner udkræves ikke, jfr. §§ 168 og 218.

⁶ Se § 232.

§ 216. (Pligt til at udlevere Bevismidler.)

Den, som er i Besiddelse af Ting, der antages at være af Betydning som Bevismidler, kan, forsaavidt han er pligtig til at vidne i Sagen,¹ af Retten paalægges at udlevere dem. Skal han møde som Vidne, kan han paalægges at medtage Tingen, forsaavidt dette lader sig gjøre uden Udgift og særdeles Besvær. I Vægningstilfælde kan de i § 189 bestemte Tvangsmidler anvendes.²

¹ Jfr. §§ 176 og 177 samt § 178 m. H. t. de der omhandlede Meddelelser. M. H. t. Beviset for Fritagelsen maa § 179 gjælde. — Sammenholdes §'en med § 214, viser det sig da, at Meddelelser fra Sigtede til en Præst overhovedet ei kan beslaglægges hos denne uden dennes Samtykke, hvilket han naturligvis ei bør give, hvor det er ham

forbudt at vidne. Derimod kan han efter § 216 paalægges at udlevere, hvad han ei pligter efter § 178 at hemmeligholde, og maa da ved edelig Forsikring eller paa anden Maade bevise, at det, som ei udleveres, er Betroelser i hans Kald. — Efter Lovens Ord er Meddelelser fra andre end Sigtede overhovedet ei undtagne fra Beslaglæggelse, men det vilde komme i Strid med Lovens Mening, om Kaldsbetroelser udenfor de i § 178 selv nævnte Undtagelser skulde kunne afsløres til Brug i Rettergang.

² Haves ei Bevis for, at han besidder Tingen, vil hans edelige Forklaring som Vidne om ikke at besidde den maatte være afgjørende.

§ 217. (Beslag af Postforsendelser og Telegrammer.)

Retten kan ved Beslutning, som i § 215 nævnt, lade Breve og andre Postforsendelser samt Telegrammer¹ beslaglægge paa velkommende Post- eller Telegrafstation, saafremt de er rettede til eller antages at være bestemte for eller hidrøre fra Nogen, som med skjellig Grund mistænkes for en Forbrydelse, der kan medføre Strafarbejde eller højere Straf, og Omstændighederne gjør det sandsynligt, at Indholdet bør beslaglægges.² Undtagen er Brevveksling³ mellem den Sigtede og hans Forsvarer.

I paatrængende Tilfælde kan Paataalemyndigheden paalægge den, der forestaar Post- eller Telegrafstation, at tilbageholde⁴ saadanne Forsendelser, indtil Rettens Afgjørelse erhverves. Paalæggets Gyldighed er begrænset til syv Dage.

¹ Ved Telegrammer er vistnok Stillingen forsaavidt en anden end ved Breve, som hine, selv om de expederes, dog altid i sit Originalemplar forbliver i det Offentliges Værge. Alligevel har Loven ligestillet Breve og Telegrammer og anvender ogsaa m. H. t. disse sidste Udtrykket Beslaglæggelse. Forudsætningen herved er, at ogsaa Telegrammer, der overhovedet falder indenfor Lovens Ramme, altid tilbageholdes, indtil Retten efter § 219 fatter Beslutning om Videreforsendelsen.

² Jfr. § 212.

³ Herunder ogsaa Telegrammer.

⁴ Om Aabning og Undersøgelse se § 218. — Ogsaa Beslaglæggelsen efter denne § maa foregaa paa den Maade, at Postbetjeningen tilbageholder Breve med en bestemt Adresse eller med andre opgivne Kjendemerker, indtil Retten har faaet Anledning til at tage dem i Øiesyn og i Tilfælde undersøge dem, jfr. § 219. Jfr. Dept. Cirk. 25 Sept. 1889. Nogen bestemt Frist for Rettens Gjennemsyn er ikke sat, men Postvæsenet, i hvis Haand Skjønnet om, hvad der skal tilbageholdes, indtil en vis Grad maa lægges, kan med fuld Ret fordre stærkere Grunde til Mistanke, naar det ikke kan ske strax, end i modsat Fald.

§ 218. (Aabning af Breve, Telegrammer o. lign.)

Breve og andre Postforsendelser, Telegrammer og andre Papirer kan ikke, med mindre Vedkommende¹ giver Samtykke dertil, aabnes eller gennemses af Andre end Dommeren i to Retsvidners og, saavidt muligt, i Sigtedes og andre Vedkommendes¹ Ocvær.

Kan Gjennemsynet som Følge heraf ikke finde Sted strax ved Beslaglæggelsen, bliver Papirerne at henlægge i et Omslag, der forsegles af den, som forestaar Forretningen, og, om det begjæres, tillige af Ihændeleveren eller Nogen paa hans Vegne.

Dommeren maa ikke befatte sig med Papirerne videre, end Undersøgelsens Øiemed kræver. Saavel han som Retsvidnerne pligter at bevare Taushed om, hvad de maatte erfare af Indholdet.²

¹ I Almindelighed Ihændeleveren, — ved Ting, som er under Forsendelse, ligesom ved lukkede Breve, Adressaten eller Afsenderen. Ved aabne Forsendelser maa Samtykket ansees at ligge i Forsendelsens Form, jfr. §'ens sidste Punktum, som ogsaa viser, at der handles om Meddelelser, som ei er tilgængelige for alle.

² Retsvidnerne kan alene tilfældigvis erfare noget, da

Gjennemsynet foretages af Dommeren alene. Dommeren bør foreholde dem Taushedspligten.

§ 219. (Viderebefordring af aabnede Postforsendelser o. desl.)

Retten drager Omsorg for, at de af Post- eller Telegrafvæsenet¹ udleverede Forsendelser eller Telegrammer, hvis Aabning ikke findes nødvendig, eller hvis Indhold viser sig at være uden Betydning for Undersøgelsen, eller den Del af Indholdet, som maatte være Sagen uvedkommende, eller Afskrift af samme befordres videre efter sin Bestemmelse, samt at Underretning om, hvad der holdes tilbage, meddeles Vedkommende, saafremt det kan ske uden Skade for Undersøgelsen.²

¹ Loven forudsætter, at beslaglagte Breve, der ei er komne til Adressatens Kundskab, er beslaglagte i Henhold til § 218. Dette er dog ei nødvendigt, idet Beslaglæggelsen enten kan have fundet Sted hos Forfatteren før Afsendelsen eller hos Adressaten, førend han har aabnet og læst dem. I sidste Tilfælde maa § 219 finde analogisk Anvendelse, hvorimod det vistnok ei i første Tilfælde er nødvendigt at iagttage dens Regel.

² Dette bør selvfølgelig ske snarest muligt. — Ogsaa af det Tilbageholdte bør da Afskrift gives, naar en saa detaljeret Underretning om det Tilbageholdte uden Skade kan finde Sted.

§ 220. (Udlevering af beslaglagte Ting.)

Ting, der ved Forbrydelsen er fravendt den Fornærmede, skal, naar Sagen er endt ved endelig Dom, udleveres ham.¹ Er de beslaglagte hos Nogen, der ikke er delagtig i Forbrydelsen, og som paastaar sig berettiget til dem, kan de dog tilbageholdes, indtil der har været Adgang til at faa Spørgsmaalet afgjort ved Dom; tidligere kan Udleverelse i Mangel af Samtykke ske efter Kjendelse mod eller uden Sikkerhedsstillelse.²

Andre Ting, der er beslaglagte for at tjene som Bevismidler, skal tilbageleveres, naar de ikke længere tiltrænges.

Hvis Beslaget udsætter en ikke sigtet Person for Tab, kan Beslaglæggelsen undlades mod Løfte³ om eller Sikkerhedsstillelse⁴ for, at han paa Opfordring vil forevise eller fremlægge Tingen.

¹ Dette gjælder altsaa saavel Penge som andre Gjenstande; ogsaa hine forudsættes da at kunne vindiceres fra ondtrøende Besidder. Udleverelsen sker *ex officio* og uden, at Dommen behøver at udtale noget derom. Kap. 32 kommer altsaa ikke her til Anvendelse.

² Denne Udleverelse efter Kjendelse bør for de sidstnævnte Tings Vedkommende enten ske til Fornærmede eller til vedkommende Trediemand, eftersom denne eller hin antages berettiget.

³ Garantien for Opfyldelse vil da ligge i § 216.

⁴ Jfr. §§ 245 og 247, hvis Analogi her maa befølges.

Attende Kapitel.

Ransagning.

For at en Indtrængen i Andens Bolig skal have Karakteren af Ransagning maa udkræves, at man optræder paa en saadan Maade, at derved sees at være lagt an paa at bringe i Erfaring andet og mere end, hvad der, Forholdet betragtet i Overensstemmelse med almindelig Skik og Brug, kan siges at være tilgængeligt for Fremmede i Almindelighed. En Indtrængen i en Leilighed til almindelig Dagstid, f. Ex. for at faa en Stevning forkyndt, er saaledes ingen Ransagning, selv om man, for at finde Folk, gaar gennem dens samtlige Værelser. Hvorvidt saadan Indtræn-

gen er tilladt, har Loven ei særlig udtalt sig om, men Spørgsmaalet maa besvares ud fra det Synspunkt, om man har et lovligt Ærinde, til hvis Udførelse den er nødvendig.

Kapitlet handler alene om Ransagning i straffeprocessuelt Øiemed, jfr. Gr.l. § 102. Visitationer for at forvise sig om, at noget, som særlig er undergivet Kontrol, er i Orden, saasom i sanitært Øiemed, Told-, Brand-, Bygningsvisitationer o. s. v., falder ei ind herunder, selv ikke da, hvor Visitationens Grund *in casu* er, at noget ulovligt antages at finde Sted; jfr. § 227. Undersøgelsens Hensigt fremtræder dog her fremdeles som forebyggende, som tilsigtende at faa rettet det feilfulde, om den end tillige kan lede til Strafs Anvendelse. Ei heller andre Undersøgelser i præventivt Øiemed, f. Ex. efter ildsfarlige Stoffe, er Kapitlets Regler underkastede. Saafremt de efter den hidtil gjældende Politilovgivning kan finde Sted, vedbliver denne at være deres Norm.

Ved Exekution finder ligeledes ofte en Ransagning Sted, som ganske ligger udenfor denne Lov, nemlig efter Gjenstande, hvori Udlæg kan tages. Det samme gjælder ogsaa, hvor Heftelse i Gods søges efter Kap. 34 eller hvor Gjenstande, som ved Dom er erklæret forbrudte, eftersøges i Domfældtes Bopæl. Ligesaa utvivlsomt kan Ransagning uden Hensyn til dette Kapitels Regler ske efter den, der skal udstaa Frihedsstraf, altsaa ogsaa efter den, som skal afsone idømt Bod.

Den Omstændighed, at Loven i § 221 alene nævner Andenmands «Bølig og Rum», ei derimod, som ved Mistænkte, ogsaa Personen som Gjenstand for Ransagning, medfører selvfølgelig, at man ikke er berettiget til at søge efter Tyvekoster eller lign. i Lommer paa Klæder, som en ikke Mistænkt har paa sig. Dette er dog af liden praktisk Interesse, da man vanskelig vil kunne være i Besiddelse af deslige Ting uden, ved at lægge Skjul paa dem, selv at blive skyldig. Af meget mere Betydning vil det derimod være, saafremt Lovens Nægtelse af personlig Ran-

sagning af Udenforstaaende leder til, at den Kvinde, som antages at have været Gjenstand for en Sædelighedsforbrydelse, kan nægte at underkaste sig en Undersøgelse desangaaende. Dette forholder sig dog ei saa. En Eftersøgelse for at bringe paa det rene, om der overhovedet forefindes noget, der kan være Gjenstand for Granskning (Kap. 16), er vistnok en Ransagning, men Granskningen selv er efter Loven noget derfra forskjelligt; og i Tilfælde, hvor der er Grund til umiddelbart at skride til Granskning, kommer Reglerne i Kap. 18 ei til Anvendelse. Se § 226, 2den Del smhldt. med § 192, 3die Del, hvoraf fremgaar, at Sagkyndiges Undersøgelse aldrig betragtes som Ransagning, da ellers Budet om Benyttelsen af Kvinder ei kunde være mere ubetinget i § 226 end i § 192. Loven har da i Virkeligheden ikke udtrykkelig afgjort Spørgsmaalet om Udenforstaaendes Forpligtelse til at underkaste sig personlig Granskning; og dette Spørgsmaal staar derfor efter den nye Lov som efter den ældre Ret. Jfr. Lasson, Straffepr. p. 285—286.

Det forstaaer sig selv, at med Vedkommendes Samtykke Eftersøgning kan finde Sted, uden at nogen af de opstillede Betingelser behøver at være tilstede. Et saadant Samtykke bør dog ei søges i Tilfælde, hvor en Nægtelse vilde udsætte Vedkommende for Mistanke, da han her vilde føle sig moralsk tvungen til at give det. Lovens Affatning har da den reelle Betydning, at derved er tilkjendegivet, at det ei overhovedet ansees eftertragtellesværdigt, at Ransagning i videre Udstrækning end af den angivet finder Sted.

Jfr. endelig med nærv. Kapitel § 234 og det der be mærkede.

§ 221. (Betingelserne for Ransagning.)

Naar Nogen med skjellig Grund mistænkes for en Forbrydelse, der kan medføre høiere Straf end Bod,¹ kan Ransagning saavel af hans Bolig² og andre Rum³ som af hans Person finde Sted, naar der er Grund til at antage, at den

vil lede til hans Paagribelse eller til Opdagelse af Forbrydelsens Spor eller til Beslaglæggelse.

Det samme skal gjælde, hvor Nogen med skjellig Grund mistænkes for ulovlig Tilvirkning, Salg eller Udskjænkning af Brændevin, Øl, Vin og Cider, naar Straffen er fastsat til Bøder i Forbindelse med Konfiskation.

Af Andenmands Bolig og Rum¹ kan under de samme Betingelser Ransagning finde Sted, naar Forbrydelsen er begaaet eller den Sigtede paagrebet der, eller naar han under Forfølgning paa frisk Gjærning eller friske Spor har betraadt Rummet, eller naar der iøvrigt foreligger overveieude Grund til at antage, at en eftersøgt Person eller bestemte Ting der kan beslaglægges, eller Spor af en begaaet Forbrydelse der vil være at finde.

¹ Altsaa Frihedsstraf.

² Herunder indgaar ei alene fast Bopæl, men ogsaa midlertidigt Opholdssted.

³ D. v. s. Bygninger, Værelser o. s. v. Løsoregjenstande gaar derimod ei i og for sig derunder. Adgangen til at ransage i en Kuffert, der ei befinder sig i Sigtedes Bolig eller andre Rum, er saaledes ikke underkastet de i Kapitlet satte Betingelser.

⁴ Er Boligen til samme Tid Sigtedes og Andenmands, kommer selvfølgelig §'ens første Passus uindskrænket til Anvendelse. — Om Ransagning af Andenmands Person se de indledende Bemærkninger ved Kapitlet.

§ 222. (Adgang til Ransagning i visse særlige Tilfælde.)

Uafhængig af de i foregaaende § foreskrevne Betingelser, kan Ransagning finde Sted i Hus eller Rum, der staar under særlig Opsigt af Politiet,¹ eller er Stedet for en Bedrift, hvortil Politiets Tilladelse udfordres,² eller efter sin Bestemmelse er tilgjængeligt for Alle,³ samt hos Person, der forhen er dømt for en Forbrydelse,⁴ naar han mistænkes for at have begaaet en Forbrydelse af samme Art, medmindre fem Aar

er hengaaede, efterat Straffen er udstaaet eller ved Benaadning eftergivet.

¹ Herunder maa Steder, hvor der gives offentlige Forestillinger, siges at gaa, hvad iøvrigt er uden synderlig Interesse, da de ogsaa omfattes af de andre i §'en nævnte Alternativer. Særlig er tænkt paa de saakaldte offentlige Huse, der imidlertid ei nu overhovedet tolereres.

² f. Ex. Pantelaaneres Lagere.

³ f. Ex. Restaurationer, Kafeer o. lign. At der for Adgangen maa betales, kan ei komme i Betragtning.

⁴ D. e. hvilkensomhelst strafbar Handling.

§ 223. (Rettens Beslutning udkræves regelmæssig.)

Uden Vedkommendes Samtykke¹ kan Ransagning kun foretages i Henhold til Rettens² Beslutning,³ der skal indeholde Angivelse af Ransagningens Grund, Oiemed og Gjenstand.⁴ Er der Fare ved at afvente denne, træder Ordre⁴ fra Paataalemyndigheden i Stedet for Rettens Beslutning.

Uden saadan Beslutning eller Ordre kan Ransagning foretages af Hus eller Rum, der staar under særlig Opsigt af Politiet⁵ eller er Stedet for en Bedrift, hvortil Politiets Tilladelse udfordres,⁵ eller efter sin Bestemmelse er tilgængeligt for alle.⁵ Det Samme gjælder, naar en Person forfølges paa frisk Gjerning eller friske Spor,⁶ eller naar der er oiensynlig Fare for, at Oiemedet vilde forspildes, om Beslutning skulde afventes, og der foreligger stærk Mistanke om en Forbrydelse, der kan medføre høiere Straf end Fængsel.⁷

Polititjenestemand, der ifølge Beslutning⁸ skal paagribe en Mistænkt, kan i dette Oiemed uden særskilt Hjemmel foretage Ransagning af hans Bolig og Rum.

¹ Jfr. § 215 Note 1 og Indledn. til nærv. Kap. (foran p. 135).

² Jfr. § 170 og 145.

³ Jfr. § 167 og 168.

⁴ § 215 Note 4.

⁵ § 222 og det der bemærkede.

⁶ Jfr. §§ 228 og 229 samt 232. Som af § 224 sees, til-

steder Loven i intet Tilfælde Private at foretage Ransagningen, end ikke til Paagribelse, i Tilfælde, hvor saadan er tilladt (§ 232 *i. f.*) — Ransagningen behøver iøvrigt ei heller her at foretages i Hensigt at paagribe.

⁷ Det er blot i Tilfælde af Fare ved Ophold, ei ved Forfølgning paa friske Spor, at denne Betingelse kræves.

⁸ Herunder gaar ogsaa Paatalemyndighedens Ordre, jfr. f. Ex. § 225, hvoraf sees, at «Beslutning» for Kortheds Skyld benyttes som Fællesbenævnelse.

§ 224. (Hvem der iværksætter Ransagningen.)

Ransagningen iværksættes af Retten,¹ Paatalemyndigheden eller Politiets Tjenestemænd,² saavidt muligt i Overvær af to tilkaldte Vidner, som, hvor dertil er Adgang, bør tages af Retsvidneudvalget og ikke maa være i noget i § 118 nævnt Tilfælde.³

Forefndes Ting, der egner sig til Beslaglæggelse, forholdes med dem som i Kap. 17 bestemt.

Om Ransagningen affattes en Beretning, der medunderskrives af Vidnerne.

¹ At Handlingen, om den foretages af Retten, bliver en Retshandling i den Forstand, at den maa ske i Retsmøde under Tilkaldelse af tvende Retsvidner (D. K. § 222, Motiverne dertil p. 45, Qvam p. 272), er ei rigtigt, jfr. §§ 168 og 215 Note 5.

² Eller som § 226, 2det Led viser af den, som særlig dertil bemyndiges, jfr. § 231.

³ Nogen Pligt til paa Opfordring at tjenstgjøre som Vidne kan ei antages, selv om Vedkommende tages af Retsvidneudvalget.

§ 225. (Beslutningens Oplæsning. Tilkaldelse af den, hvis Rum ransages. Tvangsmidler.)

Forinden der skrides til Ransagning, bliver paa Forlangende Beslutningen¹ at oplæse eller forevise eller, hvor saadan ikke haves, Oiemedet at forklare.

Skal Nogens² Bolig eller Rum ransages, bliver han, eller, hvis han er fraværende, en af hans Husfæller eller Naboer at tilkalde, naar dette kan ske uden Ophold.

Vægrrer Beboerne sig for at aubne Huset eller de Rum eller Gjemmer, som skal undersøges, eller er Ingen tilstede, der kan foretage Aabningen, kan den, der foretager Ransagningen, ved Anvendelse af Magt forskaffe sig den fornødne Adgang. Det Optrudte maa, saavidt muligt, igjen tillukkes efter Ransagningen, hvorhos den tilføiede Skade erstattes af det Offentlige.³

¹ eller Ordren.

² Har flere Bolig i Fællesskab, maa de alle tilkaldes. — Den Sigtede behøver ei at tilkaldes, naar Andenmands Bolig eller Rum ransages.

³ Altsaa ogsaa, hvor den Skadelidende selv er Skyld i Skaden paa Grund af sin ubeføiede Nægtelse. Jfr. imidlertid § 456. — Jfr. Toldl. 20 Sept. 1845 § 15.

§ 226.¹ (Ransagningen skal udføres med Skaansel og Varsomhed. Ransagning af Kvinder. Bevidnelse om Ransagningens Udfald.)

Ved Ransagningen bør der vises al den Skaansel og Varsomhed, som dens Oiemed tilsteder. Udenfor paatrængende Tilfælde bør den ikke foretages paa Helligdage. Heller ikke bør den uden Nødvendighed foretages om Natten (fra Kl. 9 Aften til 6 Morgen), medmindre der handles om Bygning eller Rum, hvortil der ogsaa om Natten er almindelig Adgang.

Personlig Ransagning af en Kvinde skal, naar Hensyn til Blufærdighed kræver det, foretages ved Kvinder.²

Forefindes intet Mistænkeligt, skal der paa Vedkommendes Forlangende meddeles skriftlig Bevidnelse herom.

¹ Jfr. Toldl. 20 Septbr. 1845 § 15.

² Jfr. § 192, sidste Led.

§ 227. (Eftersøgning af toldforsvegne eller forbudne Varer.)

Med Hensyn til Eftersøgning af toldforsvegne eller forbudne Varer forbliver de gjældende Bestemmelser fremdeles i Kraft.¹

¹ Se Toldl. af 20 Septbr. 1845 Kap. 1, navnlig § 15.

Nittende Kapitel.

Paagribelse og Fængsling.

Jfr §§ 120, 175, 254 og 480 samt Søfartsl. 24 Marts 1860 § 120, L. 6 Septbr. 1845 § 20, N. L. 1—17—7, 1—21—1, Fattiglovene af 6 Juni 1863 §§ 66 og 81, hvilke Bestemmelser fremdeles forbliver gjældende, og Grundl. § 66. Derimod maa Toldlovens § 186 ansees bortfaldt. — M. H. t. Ansvarer se Grundl. § 99 og denne Lov Kap. 35 samt Str.l. Kap. 16 §§ 6 og 7 og Kap. 24 §§ 2—5. — Om Paagribelse handler §§ 228—238, om Fængsling §§ 239 flg. Flere af disse sidste §§'er finder dog ogsaa, forsaavidt der til er Anledning, Anvendelse paa den, som ei endnu er besluttet undergivet Varetægtsfængsel.

§ 228.¹ (Betingelser for Paagribelse ved Mistanke for grovere Forbrydelser.)

Den, som med skjellig Grund mistænkes for en Forbrydelse, som kan medføre højere Straf end Fængsel,² kan paagribes:

1. *naar han træffes eller forfølges paa frisk Gjerning eller friske Spor, og hans Paagribelse antages³ paakrævet for at hindre Flugt eller sikre Beviset,*
2. *naar der af Hensyn til Straffens Størrelse eller af anden Aarsag er Anledning til at frygte for, at han vil unddrage sig Forfølgningen⁴ eller Straffens Fuldbyrkelse,*
3. *naar hans Forhold giver særlig Føie til at frygte for, at*

han ved Tilintetgjørelse af Gjerningens Spor eller ved Aftale med Vidner eller Medskyldige, eller paa anden Maade vil forspilde Beviset, eller

4. naar der er særlige Grunde til at frygte for, at han vil gjentage Forbrydelsen, eller fuldbyrde en Forbrydelse, som han har forsøgt eller truet med.⁵

¹ Jfr. § 230.

² D. v. s. Strafarbeide eller Livsstraf. Straffen *in abstracto* er afgjørende; saaledes kan en Person under 15 Aar fængsles, skjønt Straffen for hans Vedkommende efter Str.l. Kap. 6 § 8 ei kan naa Strafarbeide. Den, som mistænkes alene for Forsøg, kan derimod ei fængsles, fordi Straffen for den fuldførte Forbrydelse vilde kunne overstige Fængsel.

³ Af Paagriberen, som altsaa her forsaavidt er ansvarfri, naar han blot ikke bevisligen har været i ond Tro m. H. t. Paagribelsens Begrundethed.

⁴ Herunder gaar ikke den blotte Undladelse af at fremøde, hvorom derimod Regelen findes i § 254, sidste Led.

⁵ Altsaa særlig i Tilfælde, hvor ogsaa Varetægtsfængsel efter N. L. 1—21—1 kan idømmes.

§ 229. (Betingelser for Paagribelse uden Hensyn til Forbrydelsens Størrelse.)

Uden Hensyn til Forbrydelsens Størrelse kan den Mistænkte paagribes, naar han enten:

1. træffes paa frisk Gjerning og ikke afstaar fra sin forbryderske Virksomhed,
2. træffes ifærd med at undvige eller bevislig gjør Forberedelser dertil, eller
3. ikke vides at have fast Bopæl i Riget, eller er en ukjendt Person, der ikke kan gjøre Rede for sig,¹ og der er Grund til at frygte for, at han vil unddrage sig Forfølgningen² eller Straffens Fuldbyrdelse.

¹ Det vil altsaa navnlig sige: opgive Navn og Bopæl og ialfald sandsynliggjøre Rigtigheden af Opgaven. Enhver,

som undlader at gjøre Rede for sig, betragtes selvfølgelig som den, der ikke kan.

² Jfr. § 228 Note 4.

§ 230. (Paagribelse ved privat-publik Paatale undergivne Forbrydelser.)

Hører Forbrydelsen til dem, der alene efter den Fornærmedes Forlangende paatales af det Offentlige, kan Paagribelse ikke finde Sted, forinden saadant Forlangende er fremsat, medmindre der er Grund til at frygte for, at Ophold vil forspilde Oiemedet, og det er overveiede sandsynligt, at Paatale vil blive begjæret. Den Fornærmede, eller om der er flere, idetmindste en af dem, maa uopholdelig underrettes om Paagribelsen, og hvis Begjæring om Paatale ikke derefter fremsættes, saasnaart det efter Omstændighederne ansees muligt, skal den Paagrebne strax løslades.¹

Er Forbrydelsen alene Gjenstand for privat Paatale, kan Paagribelse ikke finde Sted uden den Fornærmedes Forlangende eller Forføining.

¹ Da § 265 begrænser Regelen til Forbrydelser, som i Henhold til Str l. Kap. 27 § 3 er privat-publik Paatale undergivne, maa denne Begrænsning gjælde ogsaa her. Undtagen er altsaa Kap. 27 § 6 (tidligere 4).

§ 231. (Paagribelses Iværksættelse. Rettens eller Paatalemyndighedens Beslutning.)

Paagribelsen iværksættes af Politiet eller hvem der ellers særlig bemyndiges dertil, i Henhold til Beslutning af Retten¹ eller, om saadan ikke uden Fare kan oppebies, Ordre fra Paatalemyndigheden.²

Beslutningen eller Ordren skal indeholde saa nøiagtig Betegnelse af den Mistænkte som muligt, samt Angivelse af den Forbrydelse, for hvilken han sigtes, af Grunden til Paagribelsen,³ af det Sted, til hvilket han skal bringes,⁴ og af den Dommer, for hvilken han skal fremstilles.⁵

Har denne Dommer ikke selv udfærdiget Beslutningen, skal Gjenpart af denne eller af Ordren samt andre forhaandenværende Oplysninger strax oversendes til ham.

¹ Se §§ 145 og 170. Hvorvidt en Ret, for hvilken Sagen ei staar, uden Begjæring af Paatalemyndigheden kan beslutte dette, afhænger af § 269. I ethvert Fald bortfalder Fængslingen, naar den Paataleberettigede frafalder Anvendelsen (§ 244).

² Jfr. § 232 sammenholdt med § 72. Om Militære se Cirk. 24 Marts 1877.

³ I det § 228, 3 nævnte Tilfælde maa da ogsaa det Forhold angives, som giver særlig Føie til at frygte Kollision.

⁴ Dette vil regelmæssig være et Fængsel, men kan efter Omstændighederne ogsaa være et Retslokale eller Dommerens Kontor

⁵ Dette vil i Almindelighed være den samme, som har udstedt Ordren, men kan ogsaa være en anden, navnlig Bostedets Underdommer eller den, som leder Forundersøgelsen. Praktiske Hensyn er ved Valget afgjørende.

§ 232. (Paagribelse uden Beslutning af Retten eller Paatalemyndigheden.)

Uden Beslutning af Dommer eller Ordre fra Paatalemyndighed kan Paagribelsen iværksættes af Politiets Tjenestemænd, naar saadan Beslutning eller Ordre ikke uden Fare kunde oppebies, og i samme Tilfælde af enhver, naar den Mistænkte træffes eller forfølges paa frisk Gjerning eller friske Spor.¹

¹ Den Private kan altsaa i ethvert af de i §§ 228 og 229 omhandlede Tilfælde paagribe den, som han træffer paa frisk Gjerning eller forfølger paa friske Spor saafremt der er Fare ved Ophold. Jfr. §§ 250, 2det Led, 236, 2det Led.

§ 233. (Paagribelsesordrens Forevisning.)

Ved Paagribelsen, eller saasnuart det er gjørligt, skal Beslutningen eller Ordren, naar saadan høves, paa Forlangende forevises eller oplæses for den Paagrebne, som derhos har Ret til at fordre Gjenpart af samme.¹

¹ Beslutningen eller Ordren bør da udfærdiges *in duplo*.

§ 234. (Paagribelsen skal iværksættes med Skaansel. Personlig Ransagning.)

Paagribelsen bør iværksættes med den Skaansel, som Øiemedet tillader.

Ting, som kan benyttes til Vold eller Undvigelse, skal fratages den Paagrebne, og personlig Ransagning kan foretages, forsaavidt der er Grund til at formode, at han har saadanne Ting hos sig.¹

¹ Selvfølgelig ogsaa af de i Kap. 18 nævnte Grunde, men forsaavidt ikke af den private Anholder. — Jfr. Regl. 22 Jan. 1885 § 2 a. Forsaavidt den i Regl. omhandlede Ransagning ogsaa har noget i Kap. 18 omhandlet Øiemed, maa Reglerne paa sidstnævnte Sted overholdes. I ethvert Tilfælde maa Fangen gives Bevis for, hvad der er frataget ham, f. Ex. rede Penge, selv om de ei er beslaglagte i Henhold til Kap. 17.

§ 235. (Den Paagrebnes Fremstilling for den i Ordren bestemte Dommer.)

Den Paagrebne skal snarest muligt fremstilles for den i Beslutningen eller Ordren bestemte Dommer.¹ Kan dette ikke ske senest Dagen efter Paagribelsen, har han Ret til at fordre sig foreløbig² fremstillet for nærmeste³ Forhørsdommer eller, om ikke heller dette kan ske, senest Dagen efter Paagribelsen⁴ for nærmeste Paatalemyndighed.⁵ Er Fremstillingen for en Dommer ikke skeet inden 24 Timer efter Paagribelsen, skal Grunden hertil anføres i Retsbogen.⁶

¹ Se § 231, 2det Led.

² Jfr. § 238.

³ D. v. s. den, som man hurtigst vil kunne naa.

⁴ Sætningen er redigeret af Storthingets Justitskom. 1887, i hvis Indstilling Interpunktionen er som i Texten; men utvivlsomt foreligger en Feilskrift, idet Kommaet skulde have staaet efter Paagribelsen og ikke efter kan ske. — Selvfølgelig vil det kunne hænde, at Fremstilling, selv for nærmeste Paatalemyndighed, endog for nærmeste Lensmand, ikke kan ske allerede Dagen efter Paagribelsen. — Er det en Lensmand, som har anholdt Angjældende, vil han selv være den nærmeste og bliver ei som Anholder inhabil.

⁵ Disse Regler maa dog forstaaes saaledes, at man ikke afviger fra den bestemte Rute for at søge den nærmeste Dommer, hvor man herved blot vilde vinde ubetydeligt i Tid. Da det sjelden vil kunne vides, om den nærmeste Dommer ei ved Fangens Ankomst kan være fraværende paa en Forretning, vil det i dette Tilfælde fremstille sig som tvivlsomt, om han overhovedet er den i Lovens Forstand nærmeste.

⁶ «Retsbogen» er vistnok en Inkurie, idet efter § 237 ei altid ved den første Fremstilling Retsmøde med Retsbog vil holdes, medens Grunden til Paagribelsen selv følgerig altid maa anføres.

§ 236. (Fremstilling for Dommer eller Paatalemyndighed af den, der paagribes uden Ordre.)

Den, som paagribes uden Beslutning eller Ordre, skal fremstilles for nærmeste Forhørsdommer, og hvis dette ikke kan ske senest Dagen efter Paagribelsen, paa hans Forlangende foreløbig¹ for nærmeste Paatalemyndighed.²

Er Paagribelsen foretagen af privat Mand, skal denne, hvor Fremstilling for Dommer eller Paatalemyndighed ikke ufortøvet kan ske, overgive den Paagrebne til nærmeste Politie eller Fængselstjenestemand, der fatter Beslutning, om Paagribelsen foreløbig skal opretholdes.³

¹ Jfr. § 238, 2det og 3die Led.

² Jfr. § 235 Note 3 og 5.

³ Og da i Tilfælde af bejaende Svar videre har at forholde sig, som om han selv havde foretaget Paagribelsen. Jfr. Regl. 22 Jan. 1885 § 1 a. Cirk. 10 Jan 1890.

§ 237. (Oplysninger skal indhentes af den Myndighed, for hvilken den Paagrebne fremstilles.)

Den Myndighed, for hvilken den Paagrebne fremstilles, skal i Retsmøde eller i Vidners Overvær modtage hans Forklaring¹ og indhente de Oplysninger, hvortil der isøvrigt maatte være Adgang, samt optegne de afgivne Forklaringer og den fattede Beslutning.²

¹ Jfr. § 255.

² Er denne Myndighed en Dommer, vil Retsmøde som Regel vælges, men Umuligheden af at tilveiebringe Retsvidner eller Retsprotokollen vil kunne hindre, at saa sker.

§ 238. (Løsladelse af den Paagrebne. Forholdet, naar den Paagrebne fremstilles for en Myndighed, der ikke kan afsige Fængslingskjendelse. Sagens Dokumenter maa tilstilles vedkommende Ret.)

Den Myndighed, for hvilken den Paagrebne efter § 235 foreløbig fremstilles, kan løslade ham, naar Paagribelsesbeslutningen eller Ordren findes at være ophævet, eller naar det antages, at en urigtig Person eller Nogen, som ikke lovlig kan fængsles,¹ er paagreben, eller naar det findes utvivlsomt, at Mistanken er afkræftet eller Grunden til Paagribelsen bortfaldt, eller naar antagelig Sikkerhed stilles i Tilfælde, hvor Sigtede har Krav paa Løsladelse mod saadan.²

Hvor ellers den Paagrebne fremstilles for en Myndighed, som ikke kan afsige Fængslingskjendelse,³ skal han enten besluttes løsladt mod eller uden Betingelser eller fremstilles for vedkommende Ret.⁴

I ethvert Fald bliver Udskrift af det Protokollerede tilligemed de fremlagte Dokumenter uopholdelig at tilstille vedkommende Ret.⁵

¹ Jfr. Grundl. § 66. Ogsaa at Fængslingen er skeet mod

Reglerne i §§ 228 og 229, maa indgaa herunder. Hermed maa ligestilles, at Ordren er udstedt af en dertil uberettiget.

² Se § 246, 2det Punktum. Bliver han ei løsladt, maa han naturligvis snarest fremstilles for vedkommende Dommer (§ 235).

³ Altsaa for et Medlem af Paatalemyndigheden i det i § 236 nævnte Tilfælde eller for en Dommer, som efter § 239 ei er berettiget til at afsige saadan.

⁴ Se § 239. Paagrebne bliver altsaa altid enten løsladt eller personlig fremstillet for en Ret, som ved Kjendelse afgjør, om han skal være Varetægtsfængsel underkastet eller ikke. Varetægtsfængsel kan med andre Ord aldrig besluttes uden i Retsmøde mod en personlig Mødende; er det forbunden med for stor Uleilighed at fremstille den Paagrebne for den Ret, for hvilken Sagen staar, kan derfor, som § 239 viser, Myndigheden til at beslutte om Varetægtsfængslet overlades til eller overtages af en anden.

§ 239. (Afgjørelse af Spørgsmaalet om Varetægtsfængsel.)

Hvorvidt den Paagrebne skal være Varetægtsfængsel underkastet, afgjøres ved Kjendelse af den Ret, for hvilken retslig Forundersøgelse er aabnet,¹ Tiltale reist² eller Sagen indanket.³ Naar Dom er afsagt, og Sagen ikke er indbragt for høiere Ret, tilkommer Afgjørelsen den Ret, som sidst har dømt i Sagen.⁴ Er retslig Forfølgning endnu ikke indledet, afsiges Kjendelsen af den Dommer, for hvem Paagrebne ifølge Paagribelsesbeslutningen eller Ordren⁵ eller i Henhold til § 236 er bleven fremstillet. Ogsaa ellers kan denne Dommer træffe Afgjørelsen, naar den Paagrebnes Fremstilling for den Ret, ved hvilken Forfølgningen finder eller har fundet Sted, vilde være forbunden med større Ulemper,⁶ dog at Udskrift af det Protokollerede og Sagens Dokumenter uden Ophold tilstilles denne.⁷

Kjendelsen afsiges saavidt muligt inden Retsmødets Slut-

ning og forkyndes straks eller snarest muligt for den Paagrebne, der kan forlange sig Udskrift meddelt inden 24 Timer.*

¹ Er Forundersøgelsen afsluttet, men Tiltale ei endnu reist, tilkommer Afgjørelsen Forundersøgelsesdommeren.

² Tiltalen er reist for en bestemt Ret, naar de i §§ 292 og 367 omhandlede Tilstillelser til Rettens Formand har fundet Sted.

³ Herunder gaar ogsaa Lagmandsretten i det i Kap. 28 omhandlede Tilfælde og Kjæremaalsudvalget, hvor Sagen er indbragt for samme, altsaa i Tilfælde, hvor den er sluttet ved Kjendelse (Afvisningskjendelse, processuelle Multkjendelser).

⁴ Altsaa i Tilfælde af, at Fuldbyrdselsens af Straffen ei strax kan ske, f. Ex. paa Grund af Benaadningsansøgning.

⁵ Jfr. § 231 Note 5.

⁶ Har den Ret, for hvilken Sagen staar, udstedt Paagribelsesordren, kan den altsaa i denne bestemme, at den Paagrebne til Afgjørelse af Spørgsmaalet om Varetægtsfængsel bliver at fremstille f. Ex. for Bostedets Dommer. Indeholder Ordren ingen Bestemmelse om hvem der skal træffe Afgjørelsen, men alene at Fremstilling skal ske for Bostedets Dommer, maa dennes Myndighed bedømmes efter § 238, 2det Led. — Ved Sager, som staar for Høiesteret, vil, om denne udsteder Ordren, den omhandlede Myndighed som Regel delegeres. Finder Paatalemyndigheden det i saadanne Sager nødvendigt at lade Tiltalte fængsle, vil den som Regel ei begjære Ordren udstedt af Høiesteret, men af Stedets Ret eller af den, som har dømt i Sagen; og Fremstillingen samt Afgjørelsen af Varetægtsfængsels-spørgsmaalet vil da regelmæssig ogsaa ske for og af denne.

⁷ Er Varetægtsfængsel besluttet, kan denne uden videre omgjøre Beslutningen (§ 249, sidste Led). Er Paagrebne derimod løsladt, kan den vistnok udstede ny Paagribelsesordre, men videre maa der da fremgaaes som efter den oprindelige Ordre.

⁸ Mod Kjendelsen kan Kjæremaal finde Sted.

§ 240. (Betingelserne for Varetægtsfængsel.)

Varetægtsfængsel kan kun besluttes anvendt, naar der fremdeles er skjellig Grund til Mistanke mod den Paagrebne, og nogen i § 228 Nr. 2, 3 eller 4, eller i § 229 Nr. 2 eller 3, jfr. § 230, nævnt Betingelse for Paagribelse er tilstede.¹

¹ §§ 228 Nr. 1 og 229 Nr. 1 er altsaa ei her medtagne. Imidlertid vil § 229 Nr. 3 i det hele paa dette Sagens Trin træde istedetfor § 228 Nr. 1 og § 228 Nr. 4 for § 229 Nr. 1.

§ 241. (Fængslingskjendelse uden foregaaende Paagribelse.)

Uden foregaaende Paagribelse kan Fængslingskjendelse afsiges mod en Mistænkt, der er tilstede i Retsmode, efterat der er givet ham Anledning til at udtale sig derom.

§ 242.¹ (Den Fængsledes Behandling.)

Den Fængslede² skal, saavidt muligt, ikke uden eget Samtykke sættes sammen med andre Fanger, medmindre hans Alder, Helbreds- eller Sindsforfatning eller andre Omstændigheder gjør Afsondring utilraadelig.³

Kun de Indskrænkninger, som Fængslingens Oiemed og god Orden kræver, kan paalægges ham.⁴ Bekvemmeligheder og Beskjæftigelser, som ikke strider herimod, er det ham tilladt at forskaaffe sig.⁴ Om han ønsker det, skal han, saavidt muligt, søges beskjæftiget ved Arbejde i Fængslet mod passende Godtgjørelse.⁵

Revselse maa ikke anvendes paa ham uden efter Fængselsbestyrelsens Bestemmelse og i Overensstemmelse med derom udfærdiget Reglement.⁶ Legemlig Revselse maa ikke anvendes.

¹ Jfr. L. 13 Oktbr. 1857 Kap. 1 og Regl. 22 Jan. 1885, der tildels er afløst af Straffeproc. §§ 242 og 243. Cirk. 10 Jan. 1890.

² Jfr. Noten ved Kapitlets Begyndelse.

³ Jfr. L. 13 Oktbr. 1857 §§ 5 og 2, der altsaa forsaavidt er forandrede, som Paa budet om Afsondring er opgivet. Mod sin Vilje bør Varetægtsfange ei holdes i Enrum, naar

dette uden Fare for Undersøgelsen eller for Fangens Moral kan undlades (jfr. §'ens næste Punktum). Jfr. iøvrigt Regl. 22 Jan. 1885 § 4, hvis Forbud mod, at Straf- og Varetægtsfange og mod, at Fanger af forskjelligt Kjøn sættes sammen, dog er for ubetinget.

⁴ Jfr. Regl. 22 Jan. 1885 § 7 Littr. b, e og f, § 9 Littr. b, § 11 Littr. a og c, §§ 12, 14 og 19 samt 26, samt kgl. Res. 29 Oktbr. 1859 § 8, der herved er modificerede, forsaavidt de kommer i Strid med denne Lov. Lænker maa da ligesaa lidt uden Nødvendighed paalægges Transport- som andre Fanger; og det paahviler Paatalemyndigheden og om fornødent Retten at paase, at saa ei sker.

⁵ L. 13 Oktbr. 1857 § 7, Regl. 22 Jan. 1885 §§ 20 og 21.

⁶ L. 13 Oktbr. 1857 § 6 og Regl. 22 Jan. 1885 § 27, hvis Bestemmelse om Hustugt ei kan ansees at staa i Strid med denne Lov, da Hustugten efter Reglementet i Virkeligheden er et Tvangs- og ikke et Revselsesmiddel.

§ 243. (Den Fængsledes Samkvem med Udenverdenen.)

Hverken Fængselsbetjente eller Andre maa benyttes til at udforske den Fængslede.¹

Med de Indskrænkninger, som god Orden medfører, og under det Tilsyn, som Sikkerheden kræver, bør det tillades ham at modtage Besøg af Slægtninge eller Personer, som han staar i Forretningsforhold til eller ønsker at raadføre sig med. Dette kan dog nægtes ham, hvis han eller de ved sit Forhold har givet Grund til at frygte for, at Forfølgningen derved paa utilbørlig Maade vil blive søgt modvirket.² Under samme Betingelse, eller naar det ikke vides, hvem Afsenderen er, kan Breve, Telegrammer og andre Sendelser fra eller til den Fængslede tilbageholdes af Fængslets Bestyrelse, eller, indtil dens Bestemmelse kan indhentes, af Vagtmesteren. Underretning om Tilbageholdelsen meddeles straks den Fængslede.³ Om den nærmere Anvendelse, som til enhver Tid bør gjøres af de oven givne Forskrifter, afgives Bestemmelse af den Ret, som har Befatning med Sagen.⁴

Mundtligt og skriftligt Samkvem med den beskikkede Forsvarer er den Fængslede tilladt uden Tilsyn.⁵ Begjærer han Bistand til Opsættelse af Skrivelse til sin Forsvarer eller til Dommer eller Øvrighed, skal saadan ydes ham.⁶

¹ Jfr. Slutningen af Noten ved Kapitlets Begyndelse.

² L. 13 Oktbr. 1857 § 3 og Regl. 22 Jan. 1885 § 24, 3, der altsaa er afændret i Overensstemmelse hermed.

³ Regl. 22 Jan. 1885 § 25 Litr. a og d, der altsaa er afændret i Overensstemmelse hermed. M. H. t. Gjennemsyn gjælder Reglerne i § 218, saafremt ei Fangen samtykker i Afvigelse derfra (jfr. Regl. 22 Jan. 1885 § 25 Litr. f). Cirk. 10 Jan. 1890.

⁴ Har denne ingen Indskrækning besluttet m. H. t. Fangens Frihed i her omhandlede Henseende, bør da fra Fængslets Side ingen saadan paalægges.

⁵ Regl. 22 Jan. 1885 § 24 Litr. b, 3, der forsaavidt var videregaaende, som der ei fordredes, at Forsvareren skulde være offentlig beskikket. Som saadan er ogsaa den i § 107, andet Led omhandlede at anse.

⁶ Regl. 22 Jan. 1885 § 30. Cirk. 10 Jan. 1890.

§ 244. (Fængslingens Ophævelse.)

Fængslingen ophæves, saasnart Grundene for samme bortfalder, eller det begjæres af den Paataleberettigede.¹

Frifindes Sigtede, skal han straks løslades² Hvis der, forinden Løsladelsen er iværksat, afgives Erklæring om Anke eller Begjæring om fornyet Behandling ved høiere Ret, beror dog Løsladelsen paa nærmere Afgjørelse af den Ret, der har afsagt Frifindelsesdommen.³

I Sager, som paatales af Private, eller som er af mindre Betydning, bør Fængslingen ophæves, naar Domstolen finder, at Sagen ikke fremmes med tilbørlig Hurtighed.

¹ Jfr. § 249, første Led. — Bortfalden vil bl. a. Grunden ogsaa kunne være, naar Straffen er optjent ved Varetægtsfængslet.

² Afvises Sagen, vil det derimod afhænge af, om her-

med Fængslingsgrunden er bortfalden, saasom hvor fornøden Klage mangler, eller den fremdeles bestaar, saasom hvor Grunden er, at Sagen er indbragt for urigtigt Værne-thing.

³ Den Frifundne skal altsaa løslades i Kraft af selve Frifindelsesdommen, medmindre modsat Bestemmelse foreligger fra vedkommende Ret. I ethvert Tilfælde kan han om Anke besluttes, paany fængsles (§ 249, sidste Led).

§ 245. (Sikkerhedsstillelse o. lign. som Midler til at afvende Fængsling.)

Istedetfor Fængsling, som ikke beror paa den i § 228, Nr. 3 nævnte Grund, kan træde Sikkerhedsstillelse, Løfte om ikke at forlade et anvist Opholdssted eller til visse Tider at fremstille sig for Politiet eller Bestaglæggelse af Pas eller Sømandspatent eller deslige.¹

Sikkerhed kan stilles ved Nedlæggelse af Penges eller Værdipapirer,² ved Pantsættelse eller ved Borgen af en eller flere paalidelige og vederhæftige Personer.

Den, der antages som Borgen, indestaar for, at den Sigtede opfylder den Forpligtelse, som søges sikret,³ og vedtager for det Tilfælde, at denne misligholdes, at have forbrudt en paa Forhaand bestemt Pengesum. Han har Ret til at føre stadigt Opsyn med Sigtede og til at anvende saadan Magt mod hans Person, som er nødvendig for at forebygge Misligholdelsen.

¹ Afgjørelsen træffes af den i § 239 omhandlede, i det i § 238 nævnte Tilfælde af den der omhandlede Ret.

² Hos den Myndighed, af hvem Afgjørelsen træffes. — Er Pengene eller Værdipapirerne en Andens, bør denne stille sig som Borgen, saaledes at det er ham, som i Tilfælde forbryder Summen. Ellers kommer ikke § 248, 2det Led her til Anvendelse.

³ Det vil som Regel sige: ikke undviger. Dog kan ogsaa Borgen for Fremmøde kræves (§ 254), og følgelig den Borgen, som skal afvende Varetægtsfængsel, udvides til ogsaa

at omfatte dette (jfr. § 247). Ligeledes kan Borgen stilles for at ville holde Fred (§ 228, 4).

§ 246. (Afgjørelse af Spørgsmaalet om Anvendelse af Sikkerhedsstillelse o. desl.).

Hvorvidt og under hvilke Vilkaar Sigtede i Henhold til foregaaende § kan lades paa fri Fod, afgjøres efter de særlige Omstændigheder i hvert enkelt Tilfælde. Afgjørelsen sker ved Kjendelse.¹

Kan Straffen ikke blive højere end Fængsel, og Sagen ikke skal behandles ved Lagmandsret, har Sigtede Krav paa at løslades, naar han stiller antagelig Borgen. Er Straffen kun Bod,² kan han afvende Fængslingen ved at stille Sikkerhed for den Bod, som han er eller kan blive idømt.³

Har Sigtede ikke fast Bopæl i Riget, kan Løsladelsen betinges af, at han opgiver et bestemt Sted i Riget, hvor han under Forfølgningen forpligter sig til at forblive.⁴

¹ § 168.

² Hermed maa Konfiskation ligestilles.

³ Meningen er her, at Sikkerheden skal ækvivalere Boden, ikke at den skal være en Sikkerhed for, at Boden i Tilfælde betales. Rømmer f. Ex. Sigtede og hindrer derved Dom, forfalder Sikkerheden efter de almindelige Regler. Dømmes han og kan ikke betale, vil han have at afsonse Boden som ellers, uden at den forbrudte Sikkerhed dertil kan anvendes (§ 247).

⁴ Ogsaa her maa der kunne fordres stillet Sikkerhed.

§ 247. (Sikkerhedssummens Forbrydelse.)

Sikkerhedssummen forbrydes, naar Sigtede ved Undvigelse eller paa anden Maade misligholder den Forpligtelse, for hvilken Sikkerheden er stillet.¹ Beløbet tilfalder Statskassen. I Tilfælde af Sigtedes Uformuenhed dækkes dog deraf først Sagens Omkostninger og dernæst den Fornærmedes Erstatningskrav.

Hvis Sigtede er undvejet, men atter inden en Maaned

enten frivillig kommer tilbage eller paagrøbes ved Bistand af Nogen, som har indgaaet Borgen for ham, kan Ansvaret helt eller delvis eftergives, dog at Udgifter ved hans Eftersøgning og ved spildte Retsmøder altid dækkes.

Hvorvidt en stillet Sikkerhed bør forbyrdes, afgjøres ved Kjendelse, efterat der saavidt muligt er givet alle Vedkommende Adgang til at høres.²

¹ Jfr. § 245 Note 3.

² Se §§ 168 og 249.

§ 248. (Sikkerhed o. desl. bortfalder ved Fængsling af Sigtede. Adgang for den, der har indgaaet Borgen. til at blive fri.)

Sikkerhed ligesom anden i Fængslings Sted anordnet Forholdsregel bortfalder,¹ naar den Sigtede atter er bragt i Fængsel, og bliver iøvrigt at ophæve i de samme Tilfælde som Fængslingen (§ 244).²

Den, der har indgaaet Borgen, bliver ligeledes fri, naar der har været tilstrækkelig Tid og Anledning til at fuldbyrde afsagt Straffedom, og han kan til enhver Tid frigjøre sig ved at fremstille Sigtede til Fængsling eller ved saa betimelig at opsigte Forholdet, at der har været rummelig Tid til at fængsle Sigtede. Ogsaa denne kan ved at fremstille sig til Fængsling ophæve Forholdet.

¹ altsaa af sig selv.

² Af Udtryksmaaaden kan sluttes, at den ikke i Tilfælde af Frifindelse bortfalder af sig selv. Retten maa vistnok kunne vente med at ophæve den, indtil Ankefristen er udløbet.

§ 249. (Hvem der fatter Beslutning om Ophør af Fængsling m. v.)

Beslutning om Ophør af iværksat Fængsling eller om Anvendelse eller Ophør af Forholdsregler, som træder i dens Sted, eller om stillet Sikkerheds Forbyrdelse fattes, hvor intet Modsat er bestemt, af den Domstol, hvem det efter Reglerne i § 239 vilde tilkomme at afgive Fængslingskjendelse.

Kjendelse, hvorved Nogen er besluttet fængslet eller løsladt, kan til enhver Tid omgjøres.¹

¹ Jfr. § 168.

§ 250.¹ (Efterlysning af Undvegne.)

Undviger Nogen, der er paagreben eller fængslet, eller er Nogen, hvis Paagribelse er besluttet, ikke at finde, kan han, hvis han mistænkes for en Forbrydelse, der kan medføre højere Straf end Fængsel,² efterlyses af Retten³ eller, saafremt der foreligger retslig Paagribelsesbeslutning eller Fængslingskjendelse, af Paatalemyndigheden.

I dette Øiemed bekjendtgjøres paa hensigtsmæssig Maade en saavidt mulig noiagtig Beskrivelse af den Sigtede med Angivelse af den Forbrydelse, for hvilken han er mistænkt, og med Opfordring til Enhver, som maatte vide hans Opholdssted, om at meddele Oplysning herom og i fornødent Fald selv paagribe ham.⁴ Saasnart Grunden ophører, tilbagekaldes Efterlysningen.

¹ Cirk. 5 Novbr. 1866 og 11 Septbr. 1886 G, der altsaa, forsaavidt de strider mod denne §, er ændrede. Jfr. dog Note 4.

² Jfr. § 228 Note 3.

³ Om hvilken Ret se § 239.

⁴ Ogsaa den Private kan altsaa her paagribe. Dog er der selvfølgelig intet til Hinder for, at alene Oplysninger begjæres af den Private. Efterlysning gennem Polititenden er i sig selv alene rettet til Politimyndighederne og ei underkastet §'ens Betingelser. Anderledes stiller derimod Sagen sig, saafremt Indrykkelsen der betyder en Ordre til de forskjellige Politimyndigheder om hver inden sin Kreds at efterlyse Angjældende.

Tyvende Kapitel.

Sigtedes Indkaldelse for Retten og Afhørelse.

Dette Kapitel indeholder almindelige Regler, der gjælder Sigtedes Forhold saavel til Forhørsretten som til den dømmende Ret og paa ethvert af Forfølgningens Stadier.

§ 251. (Sigtedes Pligt til at møde og hans Ret til at forlange sig fremstillet ved Retsmøde.)

Den Sigtede, som er paa fri Fod, er pligtig til efter lovligt Varsel at møde ved den retslige Forundersøgelse og Hovedforhandlingen. Ligeledes er han pligtig til at møde ved enkeltstaaende Retshandlinger, naar Retten finder hans Fremmøde nødvendigt efter Sagens Stilling.¹ Er han paagreben eller fængslet, kan han frembringes og forlange sig frembragt til ethvert Retsmøde, hvor han havde været pligtig til at møde, om han havde været paa fri Fod.²

¹ Jfr. § 253, første Punktum og § 406.

² Altsaa til Hovedforhandlingen samt til den Ret, hvor Forundersøgelse er aabnet, ikke derimod til Retsmøder under samme, naar de afholdes ved andre Retter.

§ 252. (Stevning af Sigtede.)

Sigtedes Indkaldelse for Retten sker ved Forkyndelse af Stevning.¹

Stevningen skal indeholde den Sigtedes Navn eller nøjagtig Betegnelse² af hans Person samt Angivelse af Undersøgelsens Gjenstand³ og Indkaldelsens Oiemed og af Domstolen, Retsstedet og Mødetiden.

¹ Se §§ 146 og 161. — Stevning af den Fængslede, som agtes fremstillet i Mødet, er ufornoden undtagen til Hovedforhandling (§§ 277 og 298). Om Forholdet i Tilfælde af Anke se §§ 382 og 383, sidste Led.

² Altsaa i Tilfælde af, at Navnet ei vides.

³ Beskyldningens Indhold maa da i Korthed angives. Ved senere Indkaldelser vil Henviſning til Sagen være tilstrækkelig.

§ 253. (Stevningens Indhold.)

Er Sigtedes Fremmøde nødvendigt efter Loven,¹ eller antages det fornødent efter Sagens Stilling, skal Stevningen indeholde, at han i Udeblivelsestilfælde vil blive afhentet. Antages hans Fremmøde uforholdsmæssigt¹ og forbundet med uforholdsmæssigt Besvær, skal den indeholde, at Sagen vil blive fremmet og, hvis Stevningen gjælder Hovedforhandling, paadømt uden Hensyn til hans Udeblivelse.² Ellers³ skal den indeholde, at han enten vil blive afhentet eller Sagen fremmet og i Tilfælde paadømt uden Hensyn til hans Udeblivelse. Er hans Samtykke fornødent til Sagens Fremme i hans Fravær,⁴ gjøres han tillige opmærksom herpaa.² Endvidere meddeles i Tilfælde (§§ 377 og 430), at hans Udeblivelse vil kunne betragtes som Tilstaaelse.

¹ Se §§ 309, 310 og 311 samt 374 (jfr. derimod § 377 og § 430, 2det Led). Se ogsaa §§ 406 og 432, sidste Led.

² Dette hindrer ei, at Retten kan finde hans Fremmøde nødvendigt, men den kan da ikke lade ham afhente efter § 254, 1ste Led. Paa den anden Side kan han alene have Krav paa Aftens Varsel, da han dog er indstevnt.

³ Altsaa hvor Fremmødet vel ei antages fornødent, men dog uden uforholdsmæssigt Besvær kan finde Sted.

⁴ Se § 310 i. f.

§ 254. (Sigtede kan ved Tvang afhentes til Retsmøde. Stillelse af Sikkerhed for Fremmøde.)

Hvis den Sigtede, uanseet den ham betydede Afhenteleſestvang,¹ udebliver fra Retsmødet uden at oplyse lovligt Forfald, kan Retten give skriftlig Befaling til, at han paagribes for straks at fremstilles eller for at hensættes i fængslig Forvaring, indtil hans Fremstilling kan finde Sted.²

Til Hovedforhandling for Lagmandsret kan Retten,³

naar der er Grund til at frygte for, at Sigtede vil udeblive, efter Paatalemyndighedens Begjæring lade ham afhente uden at oppebie, at han udebliver.⁴

Retten kan lade hans Forbliven paa fri Fod afhænge af, at han paa nogen i § 245 omhandlet Maade stiller Sikkerhed for sit Fremmøde.⁵

¹ § 253.

² Jfr. om Afvisning paa Grund af Udeblivelse §§ 406 og 432, sidste Led.

³ Jfr. § 170.

⁴ Jfr. § 300, hvorefter Paatalemyndigheden besørger Afhentningen.

⁵ At fremstille Sigtede for en Ret til Afgjørelsen heraf, maa være uforment. Paatalemyndigheden vil kunne gives Bemyndigelse til at modtage Sikkerheden og bedømme dens Godhed.

§ 255. (Sigtedes Afhørelse. Forklaringens Frivillighed.)

Første Gang Sigtede¹ møder for Retten,² skal han gjøres bekendt med den mod ham rettede Sigtelse.³ Efterat han dernæst er afhørt om Navn, Alder, Stilling, Bopæl og, forsaavidt det kan være af Betydning for Sagen, om der er overgaaet ham nogen Straffedom, henstilles det til ham om han vil afgive nogen Forklaring i Anledning af Sigtelsen. Er han villig hertil, opfordres han til i Sammenhæng at afgive en sandfærdig Forklaring om Sigtelsens Gjenstand, hvorefter ogsaa særskilte Spørgsmaal kan stilles ham til Besvarelse.⁴ ¶

¹ D. v. s. nogen møder som sigtet, jfr. § 97.

² Gjælder ogsaa ved enhver Fremstillelse i Henhold til § 237.

³ Jfr. § 261.

⁴ Jfr. §§ 256 og 257. Særlig om Hovedforhandlingen §§ 322 og 329 samt 338 og 339 jfr. § 366. Se ogsaa § 377, 2det Punktum og § 430, 2det Led. — Spørgsmaalene antages rettest altid at burde forelægges Sigtede af Domme-

ren, og Paatalemyndigheden eller Forsvareren bør ikke direkte kunne afhøre Sigtede.

§ 256. (Sigtedes Afhørelse. Løfter, Trusler o. s. v. utilstedelige. Hvorvidt Forklaringen maa ske mundtlig.)

Ved Afhørelsen skal Dommeren¹ tiltale Sigtede med Ro og Værdighed og uden at sigte ham for Noget, som ikke er tilstaaet.

Løfter, urigtige Foregivender, Trusler eller Tvangsmidler maa ikke anvendes.

Ved Hovedforhandlingen skal Forklaringen afgives mundtlig; dog kan skriftlige Optegnelser benyttes.² Udenfor Hovedforhandlingen kan den afgives skriftlig eller mundtlig efter Sigtedes Valg.

¹ Gjælder ogsaa ved enhver Fremstilling i Henhold til § 237.

² Jfr. § 181, sidste Led.

§ 257. (Sigtedes Afhørelse. Der skal gives ham Leilighed til at gjendrive Mistankegrunde.)

Afhørelsen, der ikke maa tilsigte at aflokke eller udpresse Tilstaaelse,¹ bør rettes paa at faa en saavidt muligt fuldstændig, umiddelbar og sammenhængende Fremstilling af Sagen.² Den skal give Sigtede Leilighed til at gjendrive de Grunde, hvorpaa Mistanken beror, og gjøre gjældende de Omstændigheder, som taler til hans Fordel. Er der Modsigelser i hans Forklaring eller Uoverensstemmelser med de af Vidner eller Medsigtede afgivne Forklaringer, bør han gjøres opmærksom derpaa.

¹ Jfr. § 256.

² Jfr. § 255.

§ 258. (Sigtedes Afhørelse. Spørgsmaalenes Form.)

De til Sigtede rettede Spørgsmaal skal være bestemte og tydelige og følge paa hinanden i naturlig Rækkefølge. Intet Spørgsmaal maa stilles saaledes, at Noget, som ikke er ved-

gaaet af Sigtede, forudsættes som erkjendt.¹ Saavidt muligt bør der ogsaa undgaaes at stille Spørgsmaal, hvorved Omstændigheder foreholdes ham, der først gennem Svaret skal godtgjøres.

¹ Jfr. § 256.

§ 259. (Sigtede maa ikke raadføre sig med Forsvareren om Besvarelsen af Spørgsmaalene. Flere Sigtede skal ikke paahøre hinandens Forklaringer. Konfrontation.)

Det er ikke den Sigtede tilladt at raadføre sig med sin Forsvarer angaaende den umiddelbare Besvarelse af de til ham rettede Spørgsmaal.¹

Er der flere Sigtede, skal de udenfor Hovedforhandlingen i Regelen ikke paahøre hverandres Forklaringer. Er deres Forklaringer uoverensstemmende, kan de stilles mod hverandre.

¹ Det samme maa vistnok gjælde de i § 112 omhandlede Personer.

§ 260. (Virksomheden af, at Sigtede nægter at svare.)

Nægter Sigtede at svare, eller forklarer han sig forbeholdent, kan han af Dommeren gjøres opmærksom paa Muligheden af, at Undladelse af at afgive Forklaring enten i det Hele eller med Hensyn til Punkter, som maa ansees ham bekjendte, kan blive opfattet som en Omstændighed, der taler mod ham.¹

¹ Forudsætningen for en saadan Udtalelse fra Dommerens Side er selvfølgelig, at Tausheden kan have saadanne Følger; se D. K. p. 56. Jfr. § 377, 2det Punktum og § 430, 2det Led.

§ 261. (Sigtede skal gives Anledning til at forklare sig om Bevisets Gjenstand.)

I Retsmøde udenfor Hovedforhandling bør Sigtede, naar han er tilstede, saavidt muligt, gives Anledning til at forklare sig angaaende Bevisets Gjenstand, forinden Bevisførelse foretages mod ham eller optagne Beviser foreholdes ham.

Enogtyvende Kapitel.

Efterforskningen.

Ved dette Kapitel begynder Fremstillingen af Forfølgningens forskellige Trin i deres Tidsrækkefølge. — Hvad angaar Forholdet mellem Efterforskning og retslig Forundersøgelse er der vistnok den Forskjel, at Tyngdepunktet i første Tilfælde regelmæssig vil ligge i de udenretslige Undersøgelser, i sidste i de Vidneafhørelser m. m., som sker for Retten. Men dette er dog alene en Gradforskjel, der til og med ofte ikke vil være tilstede, ja endog ganske kan vendes om. Ligesom retslige Afhørelser kan ske under Efterforskningen og, hvor denne ikke skal efterfølges af Forundersøgelse, vistnok ganske regelmæssig vil og bør finde Sted under denne (blandt andet af Hensyn til § 283), saaledes vil Politiets Efterforskning kunne fortsættes under Forundersøgelsen; og der er intet i Veien for, at efter Omstændighederne en Efterforskning indskrænker sig til retslige Afhørelser og en retslig Forundersøgelse til Indhentelse af udenretslige Oplysninger. Hvad der da til syvende og sidst begrunder Forskjellen er, at under Efterforskningen Ledelsen er koncentreret paa Paatalemyndighedens Haand (§§ 266 og 269), medens den ved Forundersøgelsen gaar over til en Dommer, og det vel at mærke i Modsætning til, hvad der ved den tidligere Rets Forhør fandt Sted, til en enkelt, der saaledes overtager Ledelsen af den hele Sag (§§ 275 og 276).

Se Instr. for Paatalemyndigheden af 28 Decbr. 1889 §§ 34, 5 og 29.

§ 262. (Anmeldelse af Forbrydelser.)

Anmeldelse af Forbrydelser kan ske til Paatalemyndigheden¹ eller i paatrængende Tilfælde til Underdommeren.² Er Anmeldelsen mundtlig, skal Modtageren straks optegne den og erhverve Anmelderens Vedtagelse af Optegnelsens Rigtighed.³

¹ Ad administrativ Vei kan det ordnes saa, at Anmeldelser modtages paa et bestemt Sted af en dertil beskikket Tjenestemand, der ikke selv behøver at tilhøre Paatalemyndigheden. I ethvert Tilfælde maa det imidlertid ei oversees, at Paatalemyndigheden er pligtig at forfølge alle offentlige Forbrydelser, som kommer til dens Kundskab, ligegyldigt paa hvilken Maade dette er skeet.

² Jfr. § 269. Bør en retslig Granskning, f. Ex. Ligs-kue, holdes snarest mulig, kan da Anmeldelsen ske direkte til Underdommeren.

³ Vægrer denne sig, vil ved privat-publike Forbrydelser dette bevirke, at Klagen ei betragtes som fremsat. Ved ubetinget offentlige maa derimod erindres det i Note 1 fremholdte. Ligesom anonyme skriftlige Anmeldelser kan tillægges sit Værd, kan ogsaa mundtlige komme i Betragtning, skjønt Anmelderen fordrer at være ukjendt. — Vedtagelsen kan ske ved Anmelderens Underskrift, men ogsaa ved en udtrykkelig Tilføielse af Nedskriveren om, at Anmeldelsen er oplæst og vedtaget. — Ved privat-publik Forbrydelse, som anmeldes af Fornærmede, bør denne udtrykkelig tilspørges, om han begjærer Paatale (jfr. § 279).

§ 263. (Anmeldelse af Dødsfald.)

Naar den, der har at anmelde et Dødsfald,¹ er vidende om, at der er Grund til at antage, at Vedkommende er død en ikke naturlig Død,² og der er Mulighed for at antage, at Døden er forvoldt ved en forbrydersk Handling, er han pligtig³ til uopholdelig at gjøre Anmeldelse herom til Paatalemyndigheden.⁴ Tilsvarende Pligt³ paaligger den, der finder en Ukjendts Lig. Begravelse maa i disse Tilfælde ikke finde Sted uden Tilladelse af Paatalemyndigheden eller Underdommeren.

¹ Se Forordn. 12 Septbr. 1792 § 8, hvorefter de tilstedeværende Arvinger under Straf af 320 Kr. strax skal anmelde Dødsfaldet for Skifteretten (paa Landet for Lensmanden, Canc. Prom. 1 Decbr. 1812).

² D. v. s. enten ved Selvmord, Vaade, uagtsomt eller forsætligt Drab. Jfr. § 211.

³ Nogen Straf for Undladelse er dog ikke sat. I sig selv maa Pligten ansees begrænset paa samme Maade som Vidnepligten, jfr. §§ 176 og 177. Jfr. Kirkerit. 25 Juli 1685 Kap. 9 i. f. og Reskr. 29 Aug. 1738.

* Eller «i paatrængende Tilfælde» (§ 262) Underdommeren.

§ 264. (Efterforskningens Oiemed.)

Efterforskningens Oiemed er at fremskaffe Oplysninger, som er tilstrækkelige til at bestemme, om retslig Forfølgning skal indledes mod nogen bestemt Person ved Begjæring om retslig Forundersøgelse eller ved Beslutning om Tiltale.¹

Derhos bliver i Tilfælde de yderligere Oplysninger at indhente, som maatte udfordres til Forberedelse af Bevisførelsen saavel fra Paatalens som fra Forscarets Side² eller til Afgjørelse af Spørgsmaalet om Sigtedes Fængsling eller Løsladelse.

Beviser, som befrygtes ellers at kunne gaa tabt, bliver at optage. Det samme gjælder andre Beviser, som ikke egner sig til Optagelse under Hovedforhandlingen, naar de haves ved Haanden, eller betydelig Tidsspilde eller Bekostning vil undgaaes derved.³

Skjønnes retslig Granskning at være ønskelig, bør den forefundne Tilstand søges bevaret uforandret, indtil Retsforhandlingen kan finde Sted.

¹ Hvad der fornødiges til Bestemmelse af Tilstandens Indhold, maa da ogsaa søges oplyst, hvorved dog er at bemærke, at der intet utilstedeligt er i, at Tiltalebeslutningen lyder paa flere Alternativer. Hvad derimod alene kan faa Indflydelse paa Straffeudmaalingen, saavel som Beviser, der er ufor nødne til Afgjørelse af Tiltalspørgsmaalet, idet der, selv om de slaar feil, dog ubetinget foreligger tilstrækkelig Grund til Tiltale, bliver ei at medtage, medmindre nogen i det følgende nævnt Grund dertil er tilstede.

² Hvad der udfordres til Forberedelsen, vil stille sig ganske forskjelligt, eftersom det næste Trin vil være Tiltale eller Aabnelse af retslig Forundersøgelse.

³ Jfr. § 185, hvoraf fremgaar, at Forhørsretten i disse Tilfælde ogsaa kan edfæste de Vidner, som den afhører under Efterforskningen. I Tilfælde, hvor efter Reglerne i § 296 Vidnet dog ei antages at ville blive ført under selve Hovedforhandlingen, kan det altsaa allerede under Efterforskningen føres under Ed, hvorved særskilt Bevisoptagelse i dette Øiemed efter §§ 296 og 297 bortfalder. Om Forsvarer i Tilfælde se § 100 Nr. 2. Før nogen er sigtet, bør Bevisoptagelse, hvor der ei er Fare ved Ophold, ikke finde Sted, da her ingen Forsvarer kan beskikkes, og det endnu fremstiller sig som ganske uvist, om nogen Tiltale vil kunne reises. Om hvorvidt Forhørsdommeren af egen Drift skal foranstalte saadan Bevisførelse se § 269.

§ 265. (Efterforskning efter Forbrydelser, hvis Paatale afhænger af en særskilt Myndighed eller af en Privats Begjæring. Efterforskning, hvor Paatale vil blive undladt.)

Naar Paatalemyndigheden antager, at en Forbrydelse er begaaet, hvis Paatale afhænger af en særskilt Myndighed,¹ skal den uopholdelig give Vedkommende Meddelelse om, hvad der er kommet til dens Kundskab, og imidlertid foretage de Skridt, som ikke uden Skade kan opsættes.

Er Paatalen afhængig af en Privats Begjæring i Henhold til Straffelovens Kapitel 27 § 3,² og er der Grund til at antage, at han ikke begjærer Paatale, fordi Gjerningen er ham ubekjendt, kan Paatalemyndigheden bringe de fremkomne Oplysninger til hans Kundskab, men foretager ikke videre Efterforskninger, førend Begjæring foreligger. Er det overveiede sandsynligt, at Paatale vil blive begjæret, kan dog uopsættelige Efterforskningsskridt foretages, forinden Begjæringen er fremkommen.³

Antages et Tilfælde at foreligge, hvor Paatale vil blive undladt i Henhold til § 85, sidste Led, bør, indtil Spørgsmaalet herom er afgjort, blot de Skridt foretages, som ikke uden Skade kan opsættes.

¹ Jfr. § 84 Nr. 1 og 2.

² Altsaa ikke § 6.

³ Jfr. § 130 og det der bemærkede.

§ 266. (Paatalemyndigheden kan indhente Forklaringer og begjære Forhør eller andre Rettergangsskridt eller Tvangsforanstaltninger.)

Paatalemyndigheden kan i Efterforskningens Oiemed indhente Forklaringer og lade dem optegne.¹ Den kan ikke paalægge Nogen at afgive Forklaring,² men kan hos Retten begjære Foretagelsen af de i Kap. 15 til 20 omhandlede Skridt, som den ikke selv er berettiget til at foretage.^{3 4}

¹ Hvorvidt Optegnelserne, der altsaa er udenretslige, kan benyttes se § 332.

² Selvfølgelig gives der dog mange Tilfælde, hvor Personer i offentlig Stillings Medfør er pligtige til enten paa Opfordring eller endog uopfordret at meddele Paatalemyndigheden Oplysninger.

³ Altsaa Vidneafhørelse, Granskning, Beslag, Ransagning, Fængsling og Afhørelse af Sigtede. Jfr. imidlertid § 202 Note 2. I hvilke Tilfælde Paatalemyndigheden selv kan foretage de i Kap. 16—19 omhandlede Skridt, er bestemt i disse Kapitler selv. — Instr. for Paatalemyndigheden 28 Decbr. 1889 §§ 6 og 7.

⁴ Jfr. § 270 sammenholdt med §§ 277, 278, 279, 280 og 283 samt 100. M. H. t. Paatalemyndighedens Nærværelse kommer Regelen i § 296 til analogisk Anvendelse. Se iøvrigt § 269, hvorefter Retten i intet Tilfælde behøver at begrænse sig strengt til det begjærede.

§ 267. (Begjæring, udgaaet fra Lensmanden. Domstolens Pligt til at efterkomme Paatalemyndighedens Begjæring.)

Er en i forrige § omhandlet Begjæring udgaaet fra Lensmanden¹ eller angaar den noget i Kap. 17, 18 og 19 omhandlet Skridt, prøver Domstolen i enhver Henseende, hvorvidt Begjæringen er tilstrækkelig begrundet.

Ellers er Domstolen pligtig til at efterkomme Begjæringen, medmindre den finder, at det Forhold, som danner Efterforskningens Gjenstand, ikke er strafbart, eller at der ikke er lovlig Adgang til at tage den til Følge.²

¹ Jfr. § 75, andet Led. Bestemmelsen gjælder altsaa ikke de underordnede Politiembedsmænd.

² Domstolen kan altsaa afslaa sin Bistand ogsaa m. H. t. Afhørelse af Vidner eller af Sigtede saavel som m. H. t. Granskning, naar den finder, at den Handling, som Efterforskningen søger at konstatere, i sig selv ei vilde være strafbar; ligeledes om den finder, at den er inkompetent, eller at det Vidne, som begjæres afhørt, ikke maa føres eller lign. Derimod kan den ei i disse Tilfælde afslaa, fordi den finder Beviset utilstrækkeligt til overhovedet at foranledige Efterforskning eller det begjærede Skridt uhenigtsmæssigt. M. H. t. Granskning se dog det S. 116 bemærkede. Jfr. ogsaa § 425 i. f.

§ 268. (Sigtede kan begjære Rettergangsskridt til Afkræftelse af Mistanken.)

Sigtede, saavel som den Mistænkte, mod hvem Efterforskning er paabegyndt, kan hos Retten begjære foretaget Rettergangsskridt til Afkræftelse af Mistanken¹

¹ Denne Lydelse skyldes Stortingets Justitskomite 1887. Meningen er, at han, selv om Forfølgningen beslattes indstillet formedelst Mangel paa Bevis, kan begjære den fortsat til Godtgjørelse af sin Uskyldighed. Retten er dog ei pligtig at tage Begjæringen tilfølge, naar den finder det begjærede unyttigt for Øiemedet. — Jfr. § 469.

§ 269. (Hvorvidt Retten af egen Drift kan foretage Rettergangsskridt.)

Retten kan af egen Drift foretage saadanne Skridt, som ikke uden Skade kan opsættes,¹ samt hvad der hensigtsmæssig kan gøres i Forbindelse med andre Rettergangsskridt.²

Forøvrigt strækker dens Virksomhed sig ikke udover det Begjærede og standser, naar Begjæringen tages tilbage.

¹ Forudsætningen er altid, at Paatalemyndigheden kan antages at ønske dem foretagne. Selvfølgelig vilde det være meningsløst at bemyndige Retten til at handle efter eget Hoved, hvor der er Fare ved Ophold, naar Paatalemyndighedens Vilje ellers er afgjørende. Under den nævnte Forudsætning kan Retten derimod ei blot udvide sin paa-begyndte, men ogsaa paa egen Haand indlede en Undersøgelse (jfr. § 262 Note 2). Se ogsaa § 269, sidste Passus.

² Jfr. § 274, sidste Punktum. I Henhold hertil kan Retten efter § 283 jfr. § 270 endog paadømme Sagen uden derom fremsat Begjæring, ja uden at Paatalemyndigheden kjender den indledede Undersøgelse.

§ 270. (Retsmøder under Efterforskningen underkastede samme Regler som Retsmøder under Forundersøgelsen.)

Paa Retsmøder, der afholdes under Efterforskningen, kommer, forsaavidt dertil er Anledning,¹ de samme Regler til Anvendelse, som er givne med Hensyn til Retsmøder under den retslige Forundersøgelse.² Det Samme gjælder Forskrifterne i § 279, 280 og 283.

¹ Sigter særlig til, at der ei under Efterforskningen behøver at være nogen, mod hvem Undersøgelsen betegner sig som rettet, og som derfor kan behandles som sigtet.

² Altsaa §§ 277 og 278.

Toogtyvende Kapitel.

Den retslige Forundersøgelse.

Se de indledende Bemærkninger ved foregaaende Kap. At Sigtede er sindssyg, flygtet eller opholder sig i Udlandet, er i intet Tilfælde til Hinder for, at retslig Forundersøgelse kan aabnes; jfr. §§ 285 og 98.

§ 271. (Betingelserne for retslig Forundersøgelse.)

Mod en bestemt Mistænkt kan Paatalemyndigheden¹ begjære retslig Forundersøgelse² aabnet.

Tiltale for Lagmandsret³ kan ikke reises, uden at retslig Forundersøgelse har fundet Sted, medmindre Sigtede har givet Samtykke dertil.⁴

Naar Nogen sigtes for en Forbrydelse, som efter §§ 19 og 20⁵ hører under Lagmandsret, er Paatalemyndigheden pligtig til, hvis ikke Paatale frafalder,⁶ at begjære retslig Forundersøgelse, saasomt den Sigtede fremsætter Forlangende derom.

¹ Jfr. §§ 90 og 426. Se ogsaa § 294 Nr. 1 smhldt. med § 295.

² Jfr. om ved hvilken Ret § 135, 2det Led.

³ Som Kap. 28 viser, gjælder dette ikke ved fornyet Behandling af Meddomsretssager, men vel, hvor Sagen bringes ind for Lagmandsret i Henhold til § 22.

⁴ Dette bør da udtrykkelig indhentes. Aabnes imidlertid Hovedforhandling uden saadant, bør Sagen ikke afvises, saafremt Tiltalte ei gjør Indsigelse, da det efterfølgende Samtykke, som kan ligge i Unkladelsen deraf, ogsaa maa tillægges Betydning. — Er der flere Tiltalte eller flere Forbrydelser, som agtes indbefattede under én Tiltale, behøver de derfor ei nødvendig alle at inddrages under Forundersøgelsen, saafremt det nødvendige Samtykke for enkeltes Vedkommende foreligger.

⁵ Berør paa en Inkurie, idet §§ 19 og 20 i den kgl. Prp. svarede til Lovens § 19.

⁶ Se § 86.

§ 272. (Begjæringens Form og Indhold.)

Begjæringen skal betegne den Person, mod hvem, og den Handling,¹ paa Grund af hvilken Undersøgelse forlanges, og ledsages af Sagens Aktstykker og, saavidt gjorligt, af de forhaandenværende synlige Beviser, samt af en Fremstilling af de Oplysninger, som Paatalemyndigheden iøvrigt maatte besidde.

Paatalemyndigheden skal uopholdelig give den Sigtede Meddelelse² om den fremsatte Begjæring.

¹ Handlingen bør selvfølgelig paa hensigtsmæssig Maade individualiseres; derimod er Angivelse af den eller de anvendelige Straffebestemmelser her unødvendig.

² Se § 157.

§ 273. (Hvorvidt Begjæringen maa efterkommes.)

Den af Paatalemyndigheden fremsatte Begjæring bliver at efterkomme, medmindre Retten finder, at den i Begjæringen betegnede Handling ikke er strafbar, eller at der ikke er loelig Adgang til at tage Begjæringen tilfølge.¹

Nægter Retten at aabne Forundersøgelse eller beslutter den trods Indsigelse at aabne den, sker det ved Kjendelse.²

¹ Jfr. § 267 Note 2 og § 426 i. f. — Naar ei her en særlig Regel er givet m. H. t. Lensmandens Begjæring som i § 267, er Grunden den, at efter § 75 saadan Begjæring vanskelig uden i Henhold til særlig given Bemyndigelse vil kunne udgaa fra ham.

² Se §§ 167 og 168. Mod denne kan da Kjæremaal finde Sted inden den i § 408 bestemte Frist.

§ 274. (Forundersøgelsens Øiemed.)

Forundersøgelsens Øiemed er at tilveiebringe de fornødne Oplysninger til Afgjørelse af, om Tiltale bør reises. Iøvrigt finder § 264, andet og tredie Led her tilsvarende Anvendelse.

Undersøgelsen bliver alene at rette mod de Handlinger og de Sigtede, som er betegnede i Begjæringen. Med Hensyn til andre Handlinger eller Personer kommer § 269 til Anvendelse.¹

¹ Loven har ikke gjort det til Pligt for Dommeren at gjøre Indberetning til Paatalemyndigheden, naar der under Forundersøgelsen opdages nye Forbrydelser (se derimod § 263 i den Skikkelse, hvori den forelaa i den kgl. Prp.). Men Dommeren vil ialfald efter Henvisningen til § 269 handle korrektest ved i Protokollen at optage ogsaa de hertil sigtende Forklaringer, hvorved disse efter § 280 kommer til Paatalemyndighedens Kundskab.

§ 275. (Parternes Begjæringer. Retten leder Undersøgelsen.)

Parterne kan under Undersøgelsens Gang begjære foretaget, hvad de finder tjenligt til Fremme af dens Oiemed. Finder Retten at burde afslaa Begjæringen, sker det ved Kjendelse.¹

Iøvrigt har den paa Embeds Vegne at lede Undersøgelsen og saa hurtig som muligt at træffe alle de Forholdsregler, som den antager egnede til Opnaaelse af Oiemedet.

¹ Retten er altsaa her ei pligtig til i noget Tilfælde at tage Begjæringen til Følge saaledes som efter § 267.

§ 276. (Retshjælp under Forundersøgelsen.)

Retten kan give Politiet Paalæg¹ og hos andre Retter begjære Foretagelsen af Rettergangsskridt.²

¹ Ved Indledelsen af retslig Forundersøgelse vendes Forholdet mellem Retten og Paatalemyndigheden om. Hin bliver nu den ledende og Paatalemyndigheden, det vil da sige Politiet, pligter at gaa den tilhaande. Finder Politiet Paalægget lovstridigt, er det vistnok hverken pligtigt eller berettiget til at udføre det, men m. H. t. Lovstridigheden vil i mange Tilfælde Rettens Opfatning maatte ansees af-

gjørende, navnlig gjælder det m. H. t. Strafbarheden af den Handling, som danner Undersøgelsens Gjenstand.

¹ Med Hensyn hertil maa § 267, sidste Led komme til Anvendelse. Jfr. Justitskom. Indst. 1887 p. 73. — M. H. t. hvorvidt det er nødvendigt at lade Afhørelsen af Vidner ske i fremmede Jurisdiktioner se § 171.

§ 277. (Stevning til Sigtede. Meddelelse til Paatalemyndigheden og Forsvarer.)

Til Retsmøder under Forundersøgelsen bliver den Sigtede at stevne med lovligt Varsel,¹ medmindre Forkyndelse maa ske efter §§ 153 og 154, eller betænkeligt Ophold vilde voldes.² Er Sigtede paagreben eller fængslet og fremstilles for Retten, eller møder han frivillig, kan Undersøgelsen under enhver Omstændighed fremmes.

Saavidt muligt bør Paatalemyndigheden og Forsvareren gives betimelig Meddelelse³ om Møderne og den beskikkede⁴ Forsvarer Leilighed til at gjøre sig bekendt med Sagens Dokumenter før Retsmødet.⁵

Om Retsmøder, som er berammede i et tidligere Retsmøde, skal Underretning saavidt muligt meddeles enhver Vedkommende,⁶ der ikke har været tilstede i dette. I intet Tilfælde behøver Retsmøde at udsættes, fordi nogen Vedkommende ikke har kunnet møde.

¹ Jfr. §§ 146, 155, 160 og 161 samt 251 fig. At Stevningen udfærdiges af Retten selv, fremgaar af den hele Ordning.

² Se § 100 Nr. 3. «Betænkeligt» er Opholdet, naar Beviser er udsatte for at spildes. Instr. for Paatalemyndigheden 28 Decbr. 1889 § 8.

³ Se § 157.

⁴ Se §§ 104 og 107. Ogsaa den i sidstnævnte §'s andet Led omhandlede Forsvarer maa antages at omfattes af Bestemmelsen.

⁵ Om Fornærmede se §§ 439 og 435, begges sidste Led.

⁶ Altsaa de oven nævnte. Jfr. § 155.

§ 278. (Parternes Ret til at være tilstede.)

Paatalemyndigheden,¹ den Sigtede og hans Forsvarer^{1a} har, forsaavidt ikke §§ 119 og 259 er til Hinder derfor, Ret til at være tilstede i Retsmødet, og til i ethvert Tilfælde,² før Mødet sluttes, at fremføre, hvad de finder at burde udtale eller andrage om.³

Retten kan ved Kjendelse beslutte, at nogen af de ovennævnte Personer skal aftræde under et Vidnes Afhørelse, naar der er Grund til at antage, at Vidnet ikke i hans Nærvær vil afgive en uforbeholden Forklaring. Den saaledes Fjernede har Krav paa, saasnuart han atter indlades, at faa Meddelelse om det, som er foretaget i Mellemtiden.

Under særegne Omstændigheder kan Retten ved Kjendelse ganske udelukke Sigtede⁴ og hans valgte⁵ Forsvarer, naar og saalænge der findes Grund til at frygte for, at Forfølgningens Oiemed ellers vil blive modarbejdet eller udsat for Fare.⁶ Før saadan Beslutning fattes, maa den, som tænkes udelukket, gives Anledning til at udtale sig.

¹ Instr. for Paatalemyndigheden 28 Decbr. 1889 § 9.

^{1a} Om Fornærmede se §§ 439 og 435, begge sidste Led.

² Se dog §'ens sidste Led.

³ Om Parternes Ret til at stille Spørgsmaal til de Personer, der afhøres, se § 184 jfr. § 196.

⁴ Jfr. § 100 Nr. 4.

⁵ Kan ikke gjælde om den, der i Henhold til § 107, 1ste Led beskikkes, eller den, der efter § 107, 2det Led skal betragtes som offentlig Forsvarer. En modsat Forstaaelse vilde lede til, at der blev Strid mellem Bestemmelsen i § 277, 2det Led og § 280, 3die Led om Forsvarerens Adgang til Aktstykkerne.

⁶ Jfr. § 280, sidste Led.

§ 279. (Fornærmede spørges, om han begjærer Forbrydelsen paatalt.)

Første Gang den Fornærmede afhøres, bliver han at tilspørge, om han begjærer Forbrydelsen paatalt.¹

¹ Jfr. §§ 439, 1ste Led og 94 samt 86. — Regelen er ikke indskrænket til det Tilfælde, at Forbrydelsen er privat-publik Paatale undergiven.

§ 280. (Parternes Ret til at se Protokollen og Aktstykkerne.)

Af den i Retsmødet førte Protokol gives snarest muligt Paatalemyndigheden Udskrift, hvis den ikke er frafaldt.

Paatalemyndigheden, Sigtede og hans Forsvarer samt Fornærmede har Ret til at gjøre sig bekendt med Retsbogen og Sagens Akter.¹

Under de i § 278, sidste Led nævnte Omstændigheder kan Dommeren ved Kjendelse nægte de sammesteds omhandlede Personer saavel Udskrift² som Adgang til Retsbogen og Aktstykkerne, dog i intet Tilfælde længere end til Forundersøgelsens Slutning.

¹ Jfr. § 131. Selvfølgelig maa det for Sigtedes Vedkommende ske under de Sikkerhedsforholdsregler, som findes paakrævede. Har han været tilstede i Retsmødet, maa det der passerede ansees ham bekendt, og nogen Adgang til i dette Øiemed at se Retsbogen kan da ei fordres.

² Jfr. § 131.

§ 281. (Forundersøgelsens Indstilling eller Slutning.)

Forundersøgelsen indstilles, naar Forfølgningen frafalder,¹ eller Retten finder, at de lovlige Betingelser for dens Virksomhed ikke er tilstede.²

Forundersøgelsen slttes, naar Retten finder dens Øiemed naaet,³ eller Parterne^{3a} er enige om at begjære det.⁴ En sluttet Forundersøgelse kan paa Andragende af nogen af Parterne gjenoptages.⁵

Om Forundersøgelsens Slutning eller Indstillelse gives Paatalemyndigheden og Sigtede Underretning.

¹ Se § 86.

² Se § 273. Altsaa saavel hvor Retten kommer til den Opfatning, at af de der nævnte Grunde Forundersøgelsen

overhovedet ikke burde have været aabnet, som hvor senere oplyste Omstændigheder bevirker, at f. Ex. Handlingen taber sin straffbare Karakter, eller at vedkommende Domstol ei bliver ret Værnething.

² Altsaa de for Tiltalespørgsmaalet afgjørende Oplysninger, saavidt muligt, tilveiebragte.

^{3a} Fornærmede er alene i det i §§ 435 og 439, andet Led, omhandlede Tilfælde Part i en offentlig Sag.

⁴ Paatalemyndigheden kan altsaa, naar den overhovedet vil fortsætte Forfølgningen (se § 83 jfr. 86), ei paa egen Haand afslutte den retslige Forundersøgelse, før Retten selv finder, at det bør ske. — Om private Sager se § 427.

⁵ Jfr. §§ 294, 1 og 295.

§ 282. (Forundersøgelse mod flere Sigtede.)

Sker Forundersøgelse mod flere Sigtede eller for flere Forbrydelser underret, og det findes, at Oiemedet for enkelte Sigtedes eller Forbrydelsers Vedkommende er naaet,¹ kan den forsaavidt sluttes.

¹ Se foregaaende § Note 3.

§ 283. (Forhørsrettens Adgang til at paadømme Sager, hvor der foreligger Tilstaaelse.)

Har den Sigtede i en Sag, som henhører under Meddomsret,¹ inden Retten afgivet en uforbeholden Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de øvrige foreliggende Oplysninger,² kan Sagen, naar Sigtede samtykker deri,^{2a} paa Stedet fremmes³ til Doms⁴ og paadømmes uden Tiltalebeslutning⁵ og uden Tilkaldelse af Doms mænd.

Dog bør dette ikke ske, naar Sagen antages at burde paadømmes i Forening med andre Sager,⁶ eller Dommeren finder, at der kan være Grund til at unnlade Paatale i Henhold til § 85.^{7 8}

¹ §§ 20, 21, 22 og 23.

² Jfr. §§ 21 og 373.

^{2a} Er Sigtede umyndig, maa ogsaa Værgens Samtykke indhentes; jfr. § 98.

³ Kan det ei ske paa Stedet, behøves dog ei derfor Tiltalebeslutning og Domsmænd. Et nyt Retsmøde under Efterforskningen eller Forundersøgelsen kan berammes, hvorpaa da ogsaa § 283 kommer til Anvendelse.

⁴ Om Paadømmelsen se § 375, der ogsaa her maa komme til Anvendelse. Selv om denne i Henhold hertil ei sker paa Stedet, bør den dog afsiges af den samme Person, der har optaget Forhøret eller ledet Forundersøgelsen. Da imidlertid denne Del af Forfølgningen er skriftlig, kan Dommen ikke ansees ugyldig, om den f. Ex. er afsagt af Sorenskriveren, medens Forundersøgelsen har været ledet af den edsvorne Fuldmægtig eller omvendt, ligesom Dommeren kan skifte under Forundersøgelsen, uden at de tidligere foretagne Skridt behøver at gjentages, for at Sagen skal kunne paadømmes af den senere tiltredende Dommer.

⁵ Nogen Domsstevning udfordres da ikke heller. — Saadan Paadømmelse kan finde Sted saavel i Retsmøde under Efterforskningen (§ 270) som under den retslige Undersøgelse. Paatalemyndigheden behøver ei at være tilstede eller at have fremsat Begjæring derom, saaledes som §'ens Slutningsbestemmelse ogsaa viser. Har den udtrykkelig udtalt sig derimod, bør det dog ei ske. — Se ogsaa § 440, sidste Led.

⁶ Se §§ 133 og 134. Der vil saaledes regelmæssig ikke blive Tale om at dømme i Henhold til denne §, naar af flere Sigtede blot en enkelt tilstaar.

⁷ Finder Dommeren, at saadan Grund foreligger, maa han gjøre Indberetning derom til Paatalemyndigheden (§ 281, sidste Led), hvem den endelige Afgjørelse af Spørgsmaalet om Paatale skal frafalde, tilkommer (se §§ 88—91).

⁸ Sammenholder man Bestemmelserne i nærværende § og §§ 21 og 23 med de ældre Regler om summarisk Behandling efter L. 6 Septbr. 1845, vil man finde, at Forskjellen væsentlig bestaar i følgende: 1) Adgangen til den summariske Paadømmelse er udvidet, forsaavidt den ikke blot omfatter Forbrydelser, for hvilke ikke høiere Straf end

Strafarbejde i 5te Grad kan anvendes, se § 23 Note 1.
 2) Adgangen er begrænset, forsaavidt der kræves Sigtedes Samtykke til den summariske Paadømmelse, se D. K. p. 86.
 3) Paatalemyndigheden kan være repræsenteret, uden at dog derfor Forsvarer bliver nødvendig, se D. K. l. c.
 4) Den summariske Behandling er efter den nye Lov en diskretionær Sag, ikke i noget Tilfælde paabudt. Dette sidste hænger sammen med den Adgang til at foretage Hovedforhandling uden Aktor og Forsvarer, som § 373 har aabnet, selv om Sagen behandles ved Meddomsret og efter Tiltalebeslutning. Paatalemyndigheden bør derfor under ingen Omstændighed, naar Sagen engang er bleven den oversendt, sende den tilbage til Behandling efter denne §.

Treogtyvende Kapitel.

Tiltalebeslutningen.

Jfr. §§ 88 og 89 samt 283 og 427.

§ 284. (Beslutning, om Tiltale skal reises, fattes uden Ophold.)

Naar Sagen er tilstrækkelig forberedt dertil, fattes uden Ophold Beslutning om, hvorvidt Tiltale skal reises.

Har retslig Forundersøgelse fundet Sted, og er Beslutning ikke fattet inden fem Dage, efterat Meddelelse om Forundersøgelsens Slutning er modtagen af Paatalemyndigheden, paaligger det denne i Forbindelse med sin Beslutning at redegjøre for de særlige Grunde, som har foranlediget Opholdet.¹

¹ Reises Tiltale, følger det af Rettens kontrollerende Stilling, at Redegjørelsen helst bør meddeles den. Paabudt er dette dog ikke; det er efter Loven i ethvert Tilfælde nok, at Redegjørelsen er indtaget i vedkommende Embedsprotokol.

§ 285. (Om Tiltale, naar Sigtede er sindssyg eller fraværende.)

Findes Tiltale at burde reises, men Sigtede er sindssvag,¹ eller det er antageligt, at han for Tiden ikke kan dommes, fordi hans Opholdssted ikke vides, eller fordi han opholder sig i Udlandet,² stilles Sagen foreløbig i Bero

Paatalemyndigheden skal i sidste Tilfælde tilstille den Sigtede Meddelelse³ herom og Opfordring til at fremstille sig til Modtagelse af Dom.

At Sagen foreløbig er stillet i Bero, er ikke til Hinder for, at der skrives til Bevisoptagelse i Overensstemmelse med Reglerne i §§ 296—298, hvis der er Fare for, at Beviser kan gaa tabt.⁴

¹ Er han afgjort uhelbredelig, bør Sagen helst indstilles. — Se ogsaa §§ 98, sidste Led og 210.

² Altsaa i Tilfælde, hvor hans Nærværelse er fornøden se §§ 310 og 374 jfr. 377.

³ Se § 157.

⁴ Jfr. § 264, 3die Led samt § 312.

§ 286.¹ (Tiltalebeslutningens Indhold.)

Tiltalebeslutningen skal angive, for hvilken Domstol Sagen skal anlægges, og indholde Tiltaltes Navn eller en nøiagtig Betegnelse af hans Person.

Den skal i Korthed, men saavidt muligt med nøiagtig Angivelse af Tid og Sted, Gjenstand og lignende, fremstille den Handling, for hvilken Tiltale reises, med Fremhævelse af de i Loven beskrevne Kjendemærker² og under Henvisning til den eller de Straffebestemmelser, som antages at kunne komme til Anvendelse.³

¹ Jfr. §§ 291, 342 og 344 jfr. § 366.

² Jfr. § 344. Nogen Gjentagelse af Lovens Ord er da uforuden, naar blot de Sider ved Handlingen, der gjør den til en Forbrydelse og netop til den særlige Forbrydelse, som den paastaaes at være, er nævnte paa en fremhævende Maade. Jfr. dog Qvam p. 367—8.

³ At et og samme Forhold alternativt henføres under flere Straffebestemmelser, er der intet iveien for, selv om den forskjellige Henførelse ikke gjøres afhængig af den forskjellige Maade, hvorpaa Beviset m. H. t. de faktiske Omstændigheder kan stille sig. Af Hensyn til Bestemmelsen i § 342 *i. f.* bør vistnok alle i sig selv nogenlunde mulige Alternativer, der kan fremkalde særlige Spørgsmaal for Forsvaret, medtages, altsaa navnlig alle, som drager i skjærpending Retning eller kræver særlige faktiske Betingelser. Derimod er det unødvendigt at medtage den almindelige Straffebestemmelse (f. Ex. simpelt Tyveri), naar man mener, at et skjærpending Undtagelsesbud (f. Ex. grovt Tyveri) bør komme til Anvendelse; og mener man, at Angjældende bør straffes efter 19—1, behøver man ei særlig at nævne 22—14 for det mulige Tilfælde, at Retten finder at kunne subsumere Handlingen derunder. At inndele Tiltalebeslutningen i flere særskilte Konti for de forskjellige Subsumtioner, er ufornodent og vistnok mindre heldigt. — Ei heller kan den for Fremtiden udfærdiges som en Ordre til den, der har at udføre Sagen, da dette i mange Tilfælde vil være Tiltalemyndigheden selv.

Exempel paa

Tiltalebeslutning.

Statsadvokaten i Akershus og Kristians Lagsogne

Gjør vitterligt:

At Husmand Ole Pedersen Espaaslien, boende paa Pladsen Espaaslien, under Gaarden Espaas i Ullensaker Præstegjeld, herved sættes under Tiltale ved Akershus Lagmandsret til Fældelse efter Straffelovens Kap. 15 § 3 smhldt. med § 5 eller efter Kap. 15 § 9 for gjentagne Gange i Lobet af Hosten 1889, navnlig den 3 eller 4 Septbr., en Dag mellem 1 og 10 Oktbr., 2 og 26 samt 31 Novbr., dels paa Pladsen Espaaslien, dels i Nærheden af samme, ved Slag og Spark paa en med ualmindelig Smerte forbunden Maade at have

forværmet paa Legeme og mishandlet det under hans Omsorg staaende Barn, sin 14aarige Jætergut, **Lars Andersen Tvindehougen**, og for herved, navnlig ved de den 26 og 31 Noebr. udførte Mishandlinger, at have forsætlig tilføiet nævnte Gut betydelig Skade, nemlig en langvarig Sygdom, idet han fra 1 Decbr. 1889 indtil 3 Febr. 1890 har ligget under Lægebehandling paa Kommunehospitalet.

Herved bemærkes: Antages Forsæt ei bevist m. H. t. Skadens Betydelighed, kommer 15—4 til Anvendelse istedetfor § 3; findes Skaden ei betydelig (Sygdommen ei langvarig), indtræder 15—2, saafremt Sygdommen ansees forsætlig voldt, og ellers 15—1. Findes ikke ualmindelig Smerte forsætlig forvoldt ved Legemsforværmelsen, udgaar Sammenholdelsen med § 5, hvilken § i modsat Fald i ethvert Tilfælde vil blive at tilføie. Alle disse Subsumtioner afviger imidlertid alene kvantitativt fra den i Beslutningen nævnte 15—3 og vil ingen Udsættelsesfordring kunne begrunde, behøver derfor ei at nævnes i Tiltalebeslutningen, hvis Enkelhed derved alene vilde forstyrres.

Antages derimod alene en Forbrydelse efter 15—1 eller 2 at foreligge, udfordres Klage af Fornærmede. Forudsat at denne i Tilfælde mangler, vil det have sin praktiske Interesse, at der haves Adgang til at subsumere under 15—9, der omhandler en ubetinget offentlig Paatale undergiven Forbrydelse. Denne Henførelse maa imidlertid udtrykkelig nævnes, da Betingelserne for dens Anvendelse ei forholder sig til Betingelserne for Anvendelsen af 15—3 alene som det mindre til det mere. — M. H. t. de tilsvarende Spørgsmaal til Lagretten se det ved § 344 bemærkede.

En Form for Tiltalebeslutning som den i Justitskom. Indst. 1887 (O. II. p. 80) meddelte (Matros F. F., der ombord i Barkskibet O . . . tilføiede H. N. et Saar i Underlivet, der bevirkede, at H. N. afgik ved Døden, sættes herved under Tiltale . . . for Forbrydelse mod Str.l. Kap. 14 § 1 som den, der ved nævnte Knivstik med beraad Hu og Overlæg i Hensigt at dræbe har forvoldt H. N.'s Død)

maa ansees utilstedelig, da den udtaler Bevisthemaet, Knivstikket, som apodiktisk Vished.

§ 287.¹ (Forelæg af Straf.)

I Sager, hvor Straffen kun er Boder eller Forbrydelse af Penge eller Gods,^{1a} skal Paatalemyndigheden, forinden Paatale besluttes,² udfærdige Forelæg. Det samme skal ske i Justitssager,³ hvor Straffen fortrinsvis er Formuesstraf og ikke kan blive hoiere end Fængsel, samt i Politisager,³ hvor Straffen er bestemt saaledes, at der haves Valg mellem Fængsel og Formuesstraf,^{1a} naar Paatalemyndigheden finder, at der efter Tilfældets Beskaffenhed kun bør gjøres Paastand paa den sidstnævnte Straf.⁴

¹ Indbefatter samme Handling tillige en Forbrydelse, for hvilken Forelæg ikke kan finde Sted, kommer Bestemmelsen ikke til Anvendelse. — Om Opsynet ved de store Fiskerier se § 72 Note 3^a.

^{1a} Altsaa ikke, hvor der kan være Tale om Forbrydelse af Rettigheder; se Lovene af 18 Juni 1884 henholdsvis §§ 31 og 21.

² Forelæg gjælder altsaa ikke som Tiltalebeslutning saaledes som efter L. 17 Marts 1866 § 38; jfr. D. K. p. 65.

³ Se § 377, sidste Led. Instr. for Paatalemyndigheden 28 Decbr. 1889 § 10.

⁴ Angaaende det Tilfælde, at Boden eller Andel i den tilfalder vedkommende Tjenestemand, se § 80.

§ 288. (Forelæggets Indhold.)

Forelægget skal foruden at fyldestgjøre Fordringerne i § 286, andet Led indeholde:

1. *Angivelse af den Bod, som kræves, og hvis der er Spørgsmaal om Forbrydelse af Penge eller Gods, af det, som paastaaes forbrudt;*
2. *Opfordring til den Sigtede om inden en vis i Forelægget angiven Tid, som i Almindelighed ikke bør være kortere end tre eller længere end ti Dage fra Forkyndelsen,¹ at*

erklære, om han vedtager at udrede, hvad der kræves.² Ved Overtrædelse af Lovgivningen om de store Saltvandsfiskerier³ kan Vedkommendes Erklæring fordres afgivet straks.⁴

¹ Se § 158.

² I Tilfælde af Ikke-Vedtagelse se § 377. — Omkostningerne er ei her nævnt, saaledes som i L. 17 Marts 1866 § 39, og dette kan ikke forstaaes anderledes, end at de ikke skal medtages.

³ L. 24 Septbr. 1851 § 24, L. 28 Aug. 1854 § 5, L. 23 Mai 1857 § 28, L. 18 Mai 1860 § 12, L. 25 April 1863 § 21, L. 6 Juni 1878 § 14, L. 22 Marts 1879.

⁴ Saaledes ogsaa efter de om disse givne særlige Bestemmelser, der iøvrigt alle maa ansees ophævede ved og afløste af denne Lov.

§ 289. (Forelæg, udgaaende fra særskilte Myndigheder.)

Forsaavidt det ved gjældende Bestemmelse er overdraget nogen anden Myndighed end den, der har at fatte Beslutning om Tiltale, at forelægge Bod for Lovovertrædelser eller bestemme Bodens Størrelse, har det sit Forblivende derved.¹

¹ Jfr. L. 17 Marts 1866 § 40; se L. 27 Juni 1830 § 5, L. 12 Mai 1866 § 85, Formandskabslovene af 14 Januar 1837 henholdsvis §§ 15, 38 jfr. § 43 samt §§ 18, 37 jfr. § 58, Lovene 6 Juni 1863 § 35 jfr. § 73 og 37 jfr. § 89, L. 15 April 1882 § 56, Skolelovene af 26 Juni 1889 henholdsvis § 77 og § 67, Lovene 28 Septbr. 1857 § 15, 16 Mai 1860 (om Sundhedskommissioner) § 13, 12 Oktbr. 1857 § 10, 22 Juni 1863 (om Skovvæsenet) § 61.

Derimod er herved ophævet alle særlige Regler ang. disse Forelæg, f. Ex. at Taushed skal gjælde som Vedtagelse derimod ikke at Inddrivelsen skal ske ved Udpantning, se § 479.

Om Toldlovens § 169 flg. se § 1 Note 1.

§ 290. (Vedtagelse af Straf.)

Vedtagelsen, der ogsaa¹ kan modtages af den, der besørger Forelæggets Forkyndelse,² eller af Lensmanden, skal nedtegnes og oplæses for Sigtede og medunderskrives, om muligt, af denne og af et tilkaldt Vidue.³

Den skal indføres i Retsbogen⁴ og har samme Virkning som en Dom.⁵

¹ Ellers modtages den altsaa af den, som udfærdiger Forelægget.

² D. v. s. ved Forkyndelsen.

³ Vedtagelsen kan da ikke ske gennem skriftlig Meddelelse. Da den har Doms Virkning, vilde dette være mindre betryggende, naar intet Bevis havde sig for Ægtheden.

⁴ Den bliver altsaa af Paatalemyndigheden at meddele Retten.

⁵ Jfr. § 381.

§ 291. (Forandringer i Tiltalebeslutningen.)

Paatalemyndigheden eller den paa det Offentliges Vegne Mødende kan under Hovedforhandlingen ved Anmærkning paa Tiltalebeslutningen¹

- 1. rette Feiltagelser med Hensyn til Benævnelser, Tidsangivelser,² Fremstillingen af Handlingens Kjendemærker efter Loven og lignende Omstændigheder,³ og*
- 2. med Rettens Samtykke udvide Tiltalen til andre strafbare Forhold end de i Tiltalebeslutningen omhandlede, saafremt det ikke kan lede til Anvendelse af en strengere Straffebestemmelse⁴ og Tiltalte enten har samtykket deri eller har afgivet en fuldstændig og troværdig Tilstaaelse.*

Skulde Tiltalen som Følge af den foretagne Rettelse eller Udvidelse ikke kunne mødes ved det Modbevis eller Forsvar, som Tiltalte har havt Opfordring til at forberede sig paa, kan han forlange en passende Udsættelse.⁵

¹ Er dertil ei Plads, maa en Vedhæften kunne finde Sted.

² Rettelse af Benævnelser, Tidsangivelser o. lign. er

forsaavidt uforneøden, som Gjenstand for Spørgsmaalene til Lagretten og Paadømmelsen er det i Tiltalebeslutningen omhandlede Forhold, saaledes som det efter den stedfundne Bevisforelse fremstiller sig, uafhængig af Tiltalebeslutningens Beskrivelse af samme. — Jfr. § 344 Note 3.

³ At Handlingens Kjendemærker efter Loven er urigtigt angivne, maa ialfald i grovere Tilfælde gjøre Tiltalebeslutningen ulovskikket og følgelig, om det ei rettes (se § 323, 2det Led), lede til Afvisning. — Jfr. iøvrigt ogsaa § 324 og det der bemærkede. — Om Forandring af Subsumtionen taler §'en ikke; da imidlertid efter § 342 Retten med Hensyn hertil er uafhængig af Tiltalebeslutningen, kan det ei betvivles, at Forandring i saa Henseende ogsaa kan ske i Tiltalebeslutningen og da i Forbindelse med denne ogsaa Forandring i Fremstillingen af Handlingens Kjendemærker efter Loven.

⁴ D. v. s. en, hvis Staffesats, hverken hvad Maximum eller Minimum angaar, overstiger den for den i Tiltalebeslutningen omhandlede Forbrydelse bestemte. Ikke heller maa paa Grund af Reglerne for Realkonkurrens den samlede Straf kunne overstige denne.

⁵ Jfr. §§ 323 og 342 *i. f.*

Fireogtyvende Kapitel.

Forberedelsen til Hovedforhandling for Lagmandsret.

§ 292. (Paatalemyndigheden sørger for Beskikkelse af Forsvarer, Forkyndelse af Tiltalebeslutning, tilstiller Forsvareren Aktstykkerne og Lagmanden en Gjenpart af Tiltalebeslutningen samt en kort Redegjørelse for Sagen)

Saasnart Tiltale er besluttet, sørger Paatalemyndigheden for, at der i fornødent Fald¹ beskikkes Tiltalte en Forsvarer.² Tiltalebeslutningen skal uopholdelig forkyndes³ Tiltalte

med Tilkjendegivende om, hvem der har at udføre Forsvaret for ham.⁴ En Gjenpart af samme tilligemed Sagens Aktstykker, vigtige Dokumenter dog i Regelen kun i Afskrift, tilstilles samtidig Forsvareren med Angivelse af, hvilke Beviser der agtes benyttede,⁵ hvorledes de tænkes erhvervede,⁶ hvad dermed agtes godtgjort,⁷ og naar Sagen antages at burde foretages. Hører Sagen hjemme i et Distrikt, for hvilket særskilt Retssted efter § 28 andet Led er bestemt, skal det tillige angives, om den antages at burde behandles paa dette eller paa Lagsognets almindelige Retssted.⁸

Dokumenter, som tilbageholdes, og andre synlige Beviser gjøres saavidt muligt tilgjængelige paa hensigtsmæssig og betryggende Maade.

En Gjenpart af Tiltalebeslutningen tilligemed en kort Redegjørelse for Sagen og dens Beviser tilstilles Lagmanden.⁹

¹ Se §§ 100 og 101. Saafremt Tiltalte ei har angivet selv at have valgt Forsvarer, maa altsaa i de i § 100 omhandlede Tilfælde Paatalemyndigheden henvende sig til Retten (§ 105) for at faa nogen beskikket. Har han meddelt at have valgt, vil paa Grund af § 107 saadan Henvendelse dog ofte maatte finde Sted, ligesom Paatalemyndigheden ogsaa ellers af Hensyn til §§ 101 og 103 bør give Retten Meddelelse om Valget.

² Se § 105.

³ Se § 146.

⁴ Forkyndelsen behøver altsaa ei at finde Sted, før Forsvarer er opnævnt.

⁵ D. v. s. Angivelse saavel af Bevisernes Art, f. Ex. Dokumenter, Sagkyndiges Granskning, Vidner, som af de specielle Bevismidler, altsaa af de Personer, som agtes førte som Vidner, de Sagkyndiges Navne o. s. v. Om Virkningen af, at ikke samtlige Beviser er angivne se §§ 299 og 331, 4de Led.

⁶ Saaledes ved Oplæsning af allerede afgivne Vidneforklaringer, ved Erhvervelse af saadanne gennem Thingsvidne (§ 296) eller ved Indstevning til Hovedforhandlingen, ved

Benyttelse af foretagen Granskning gennem Oplæsning af de Sagkyndiges Erklæring eller gennem disses Afhørelse eller ved Granskning af den dømmende Ret selv (§ 332) o. s. v.

⁷ Det maa angives, hvad der ved hvert enkelt Vidne agtes oplyst. En Henvisning til Akterne maa kunne være tilstrækkelig.

⁸ Finder Paatalemyndigheden, at der kan være Grund til at behandle Sagen ved et særskilt Lagmandsting i Henhold til § 29, sidste P., bør den særskilt henvende sig herom til Lagmanden og erholde dennes Bestemmelse, før videre foretages.

⁹ Jfr. § 367. Lagmanden har saaledes ikke, som Meddomsrettens Formand, Krav paa, at selve Akterne eller Udskrift af disse af Paatalemyndigheden tilstilles ham; men der er intet til Hinder for, at saa sker, og det anbefaler sig ved at skaffe Lagmanden et mere umiddelbart Grundlag for Opfatningen af Sagen. Se § 306 Note 2. — Lagmandsrettens Bisiddere faar ingen Meddelelse om Sagen, før den foretages.

§ 293. (Forsvarerens Pligter efter Beskikkelsen.)

Forsvareren har ufortøvet paa hensigtsmæssig Maade, dog saavidt muligt uden særskilt Udgift for det Offentlige, at indtræde i Overlægning med Tiltalte.¹ Inden en af Paatalemyndigheden opgiven Frist, der af Lagmanden paa Begjæring kan forlænges, naar særlige Grunde findes at tale derfor, skal han derefter sende Akterne tilbage med Angivelse af, hvilke Vidner han paa sin Side agter at indstevne² eller ønsker indstevnt,³ hvilke Beviser han isvrigt tilsigter at benytte,⁴ hvorledes de tænkes erhvervede,⁵ hvad han ved sine Vidner og øvrige Beviser agter at godtgjøre, og hvorvidt han er enig i Forslaget om Tid og Sted for Sagens Foretagelse.

Paa Dokumenter og andre synlige Beviser, som ikke kan medfølge, finder Bestemmelsen i foregaaende §'s 3die Led Anvendelse.

Ved Akternes Tilbagesendelse kan Forsvareren beholde de ham i Afskrift tilsendte Dokumenter. Af andre Dokumenter og Retsakter tager han selv de nødvendige Afskrifter.

¹ Er denne paa fri Fod, kan det da ei fordres mere, end at Forsvareren opfordrer ham til at møde hos sig. Er en Tiltalt, der ei er hjemmehørende paa Stedet, fængslet, kan han, saafremt Tiltale er reist, overføres til Retsstedets Fængsel og saaledes Udgift ved Forsvarerens Reise undgaaes. En ikke beskikket Forsvarer har intet Krav paa det Offentlige for sine Reiseudgifter (jfr. dog § 455).

² Jfr. §§ 297 og 303.

³ Jfr. § 294.

⁴ Jfr. § 292 Note 5.

⁵ Jfr. § 292 Note 6.

§ 294. (Begjæring fra Forsvareren om yderligere Bevisoptagelse.)

Finder Forsvareren:

1. at der, førend Sagen videre fremmes, ved retslig Forundersøgelse¹ bør fremskaffes særlig paapegede Oplysninger til Fjernelse af Mistanken eller til Begrundelse af Straffrihed, eller
 2. at af ham paapegede Beviser bør besørges erhvervede af Paatalemyndigheden,² eller
 3. at Beviser, som denne tilsigter at benytte, bør erhverves paa en anden Maade end af denne angivet,³
- har han samtidig herom at fremsætte Begjæring.

Antager han, at Sagen, saaledes som den er anlagt, ikke kan fremmes,⁴ eller at Paatalemyndigheden har overseet nogen udenfor Bevisspørgsmaalet liggende Omstændighed,⁵ paa Grund af hvilken Tiltalte ikke kan fældes, bør han gjøre Paatalemyndigheden opmærksom derpaa.

¹ Han kan da altsaa enten begjære retslig Forundersøgelse, hvor Tiltalen (med Tiltaltes Samtykke) er reist uden saadan (§ 271, 2det Led), eller begjære en sluttet Forunder-

søgelse aabnet paany (§ 281, andet Led). Fornyet Forundersøgelse nødvendiggjør ikke ny Tiltalebeslutning.

² Da det paahviler Paatalemyndigheden at sørge for Sagens fuldstændige Oplysning, vil Forsvareren vanskelig kunne undgaa at finde, at de Beviser, hvis Optagelse han anser vigtig, bør erhverves ved Paatalemyndighedens Foranstaltning. Men paa Grund af Fare ved Ophold vil han kunne foretrække selv at søge dem erhvervede.

³ f. Ex. ved Førelse af Vidner umiddelbart efter Hovedforhandlingen istedetfor ved Thingsvidne (§§ 296 og 297), eller ved Oplæsning af tidligere Forklaring.

⁴ f. Ex. urigtigt Værnething. Undladelsen vil vistnok ikke kunne medføre Tab af Indsigelsen efter § 323, men vel paadrage Ansvar efter § 466.

⁵ Altsaa faktiske Forhold, som er *in confesso*, men overseede, f. Ex. at Tiltalte ved Forbrydelsens Begaaelse ei havde fyldt sit 10de Aar

§ 295. (Afgjørelse af Uenighed mellem Paatalemyndigheden og Forsvareren om Bevisoptagelse.)

Finder Paatalemyndigheden at burde afslaa nogen af Forsvareren fremsat Begjæring angaaende Sagens Oplysning eller Tiden for dens Foretagelse, skal den, forsaavidt angaar det i § 294 Nr. 2 Omhandlede, underrette Forsvareren derom med Angivelse af Grunden og forøvrigt uopholdelig forelægge Spørgsmaalet for den Ret, som har ledet Forundersøgelsen, eller om ingen saadan har fundet Sted, for Lagmanden¹ og samtidig underrette Forsvareren derom.

Forhørsdommerens eller Lagmandens Afgjørelse kan ikke paaankes eller paakjæres.

¹ Ved Afgjørelsen har Dommeren eller Lagmanden at tage Hensyn saavel til, hvorvidt de Kjendsgjæringer, der agtes beviste, kan have nogen Betydning for Sagen, som til selve Bevismidlernes Tjenlighed og Nødvendigheden af yderligere Bevis derfor. Der maa da ogsaa kunne træffes et Udvalg blandt de af Forsvareren foreslaaede Bevismidler

(f. Ex. et Udvalg af de af ham angivne Vidner, der skal forklare sig om samme Forhold, jfr. § 302 sidste P.). — Ved Unighed om Tiden for Sagens Foretagelse maa altsaa ogsaa Spørgsmaalet forelægges Forhørsretten.

§ 296. (Bevisoptagelse udenfor Hovedforhandlingen fra Paatalemyndighedens Side.)

Naar Paatalemyndigheden finder, at et Bevis enten aldeles ikke eller ikke uden uforholdsmæssig Ulempe eller Omkostning kan føres under Hovedforhandlingen, eller at dets Førelse ikke uden Fare kan opsættes til denne, lader den det optage forud for samme.¹ Finder den det unødvendigt at afgive Møde,² meddeler den Retten dette, i hvilket Tilfælde Retshandlingen kan fremmes uden saadant Møde, naar det tilstrækkelig tydelig er betegnet, hvilke Oplysninger der søges.

¹ Smlgn. § 332, der angiver, i hvilke Tilfælde Bevisførelsen (navnlig Vidneførelse og Granskning) bør finde Sted ved den dømmende Ret selv (se især § 332 Note 13 og 14). I de Tilfælde, hvori Paatalemyndigheden da enten finder dette uforment efter § 332 eller nærer Frygt for, at det ei vil lade sig gjøre, vil Bevisførelse kunne finde Sted efter § 296. Hensigten med denne vil regelmæssig være at erhverve allerede tidligere afgivne Forklaringer beedigede, hvorved dog er at mærke, at man efter §§ 185 og 264 samt 274 har en temmelig vid Adgang til ogsaa under Efterforskningen og Forundersøgelsen at tage i Ed, i hvilke Tilfælde Anvendelsen af § 296 selvfølgelig bortfalder. — Undertiden kan imidlertid Hensigten ogsaa være at søge nye Oplysninger f. Ex. ang. Omstændigheder, der alene har Indflydelse paa Strafudmaalingen. — Hvad angaar Granskninger, vil de regelmæssig have fundet Sted allerede, før Tiltale reistes; men det modsatte er selvfølgelig muligt, og kan da ei § 332, første Led anvendes, vil Forretningen nu fremmes i Henhold til § 296. Desuden vil §'en kunne finde Anvendelse m. H. t. Edfæstelsen af de Sagkyndige, naar dette i den Tanke, at de vil have at møde ved Hovedforhandlingen,

ikke tidligere er skeet. — At et Vidne f. Ex. formedelst Frygt for, at det skulde afgaa ved Døden, er ført efter § 296, er ingen Hindring for, at det føres som sædvanlig ved Hovedforhandlingen, naar det dog til den Tid lever og kan møde. Tvertom vil dette efter § 332 som Regel være endog nødvendigt. — Paa Bevis, der tilsigtes erhvervet i Udlandet, finder §'en ikke Anvendelse, idet saadant maa erhverves ad diplomatisk Vei (se f. Ex. Traktat 31 Mai 1878 Art. 12 ff.). Det vil imidlertid regelmæssig (se dog § 331, sidste Led) være Paatalemyndigheden, der har at fremsætte de hertil fornødne Andragender.

² Instr. for Paatalemyndigheden §§ 12 og 24.

§ 297. (Bevisoptagelse udenfor Hovedforhandlingen fra Sigtedes eller Forsvarerens Side.)

Hvor der er Fare for, at Bevis ved Ophold vilde spildes, eller hvor der handles om Bevis, som Paatalemyndigheden har nægtet overhovedet at besørge erhvervet,¹ eller om Vidne, som ikke er pligtigt at møde under Hovedforhandlingen,² kan saavel Tiltalte som hans Forsvarer foranstalte Bevisoptagelse forud for denne. Træffes Foranstaltningen hertil af Tiltalte selv eller af Forsvarer, som ikke er beskikket,³ maa den lorbestemte⁴ Betaling enten erlægges forskudsvis eller nedlægges hos Paatalemyndigheden. Finder denne eller Retten Bevisoptagelsen begrundet, erstattes Udgiften af det Offentlige.⁵

¹ D. e. saavel gjennem særskilt Bevisoptagelse som gjennem Indstevning til Hovedforhandling. Saalænge Paatalemyndigheden ingen endelig Beslutning har fattet, kan da, udenfor Tilfælde af *periculum in mora*, Forsvaret ei beslutte at foranstalte særskilt Bevisoptagelse, da det er muligt, at Paatalemyndigheden beslutter sig for Førelse ved den dømmende Ret selv, og en dobbelt Førelse saavidt mulig bør undgaaes.⁶

² Se § 171, 1ste Led. Har Retten efter §'ens 2det Led udvidet Mødepligten, kommer selvfølgelig ogsaa dette i Betragtning.

³ Den beskikkede Forsvarer gjør det altsaa direkte for offentlig Regning, og Betaling maa da ogsaa alene beregnes som i offentlig Sag.

⁴ D. v. s. samtlige dermed forbundne Udgifter saavel til Vidner som til Sagkyndige og andre, herunder ogsaa Sportler som i private Extraretssager. Hvad Vidnerne angaar, er det den Vidnet efter §§ 486 og 487, 1ste Led tilkommende Betaling saavel for Henreisen som for Opholdet og Tilbagereisen. Er Beløbet tvivlsomt, kan Vidnet kræve det største Beløb, hvorom der kan være Tale, naturligvis med Tilbagebetalingspligt for Tilfælde. Vil Forsvaret ei betro ham dette, kan det deponere det hos Paatalemyndigheden, og Forholdet bliver da ganske, som om Vidnet var indstevnt af denne.

⁵ Selvefølgelig med Regres efter §§ 456 og 451.

§ 298. (Bevisoptagelsens Former.)

Naar nogen af Parterne bejærer saadan Bevisoptagelse, som omhandles i §§ 296 og 297, bør han samtidig underrette Modparten derom.

Paa Bevisoptagelsen finder forøvrigt, forsaavidt intet Andet er bestemt, Reglerne i § 277 tilsvarende Anvendelse.¹

Af Bevisoptagelsen bliver Udskrift snarest muligt at tilstille saavel Forsvareren som Paatalemyndigheden.

¹ Udgaar Begjæringen fra Tiltalte eller hans Forsvarer, prøver Retten, hvorvidt de retslige Betingelser efter § 297 er tilstede. Jfr. ogsaa § 425 Note 3 *i. f.* — Retten indstevner til den Tid, hvortil den berammer Bevisoptagelsen, Tiltalte og de Vidner, som der skal føres, og underretter Paatalemyndigheden og Forsvareren, saaledes som i § 277 bestemt. Tiltaltes Indstevning saavel som Meddelelse til Forsvarer og Paatalemyndighed maa dog kunne bortfalde, om den er frafaldt. Udebliver Paatalemyndigheden, hvor den selv er Rekvirent, kan Sagen ei fremmes, medmindre det modsatte følger af § 296, sidste P. Udebliver den ved Bevisoptagelse, foranstaltet af Forsvaret, har dette ingen Indflydelse. Ude-

bliver Forsvareren i det i § 296 omhandlede Tilfælde, fremmes Forretningen med en opnævnt Forsvarer (§ 100, 1 jfr. 106, 2det Led). Har derimod Forsvareren eller Sigtede begjæret Bevisoptagelsen, og Rekvirenten ei møder, kan Forretningen aabenbart ei fremmes, medmindre Betingelserne i § 296, sidste P, er tilstede. I ethvert Tilfælde skal imidlertid efter § 100, Nr. 1 Forsvarer være tilstede; og kan Forretningen fremmes uden den egentlige Forsvarers Nærvær, maa da Retten for Tilfælde opnævne nogen (§§ 105 og 106). Har Forsvareren sendt en Substitut, bør denne selvfølgelig opnævnes, hvor intet derfor er til Hinder. — Se ogsaa § 251 i. f. samt § 278 smhldt. med §§ 313 og 314.

§ 299. (Meddelelse om Forandringer i de opgivne Beviser.)

Bestemmer nogen af Parterne sig til at benytte andre Beviser end de allerede opgivne eller at give Slip paa nogen af disse eller at erhverve eller benytte Beviser paa anden Maade end opgivet, skal Modparten underrettes efter Forskrifterne i §§ 292 og 293.

§ 300. (Afskrift af Stevninger tilstilles Lagmanden og Forsvareren. Paatalemyndighedens Pligt til at sørge for Frembringelse af Sigtede og Vidner.)

Afskrift af Stevningen mod Tiltalte tilstilles Lagmanden og Forsvareren.¹ Paatalemyndigheden sørger for, at Sigtede og Vidner, der er undergivne Varetægtsfængsel,² og Sigtede, mod hvem saadan Kjendelse³ er afsagt, som omhandles i § 254, betimelig bliver frembragte til Retsstedet.

¹ Om Stevningen, som altsaa udtages, naar Tiden for Sagsbehandling i Overensstemmelse med §§ 293, 294 og 295 er bestemt, se §§ 160, 161 og 251—253.

² Selvfølgelig ogsaa de, der som Straf er berøvede Friheden.

³ Efter § 254 kræves ingen Kjendelse, men alene en Beslutning, og da dette bedst stemmer med Lovens øvrige Regler, maa Udtryksmaaden i § 300 betragtes som en Inkurie.

§ 301. (Hensyn tages til Lagmandsrettens Arbeide ved Sagernes Paastevning.)

Ved Paastevningen skal Paatalemyndigheden have for Øie, at saamange Sager til enhver Tid foreligger for Lagmandsretten til Foretagelse, at dennes Arbeide maa ansees sikret mod Afbrydelse, selv om enkelte Sager beslattes udsatte eller bortfalder.¹

¹ Jfr. § 292 Note 8.

§ 302. (Indskrænkning i Henseende til Bevisoptagelse.)

Har Sigtede for Retten afgivet uforbeholden Tilstaaelse, hvis Rigtighed der ikke er Grund til at drage i Tvivl, bør i Almindelighed kun de Personer indstevnes som Vidner, der kan give Forklaringer, som umiddelbart angaar selve Forøvelsen af Gjerningen, eller som angaar Tiltaltes større eller mindre Strafskyld.¹ Naar flere Personer antages at ville afgive en ensartet og overrensstemmende Forklaring om Sagen eller om en enkelt Side ved samme, bør kun saamange indvarsles, som skjønnes fornødent.²

¹ Jfr. § 331.

² Dette gjælder saavel i Ikke-Tilstaaelses- som i Tilstaaelsessager. I de første maa dog Bemyndigelsen anvendes med megen Varsomhed, da ellers Følgen deraf let kan blive, at Sagen maa udsættes som utilfredsstillende oplyst.

§ 303. (Betaling maa erlægges, naar Tiltalte eller valgt Forsvarer vil indstevne Vidner.)

Vil Tiltalte selv eller ved Forsvarer, som ikke er beskikket, indstevne Vidner til Hovedforhandlingen, maa den lovbestemte Betaling¹ enten erlægges forskudsvis eller nedlægges hos Paatalemyndigheden, der paategner Stevningen Bevidnelse herom. Finder Paatalemyndigheden eller Retten Indstevningen begrundet, erstattes Udgifterne af det Offentlige.²

¹ Jfr. §§ 486 og 487 og § 297 Note 3.

² Jfr. § 297 Note 5.

§ 304. (Indsigelser mod Lagrettelisten.)

Saasnaart Lagmandstinget er erklæret sat, paaraabes de Lagrettemænd, der skal gjøre Tjeneste under samme. Derefter kan saavel Paatalemyndigheden som enhver af de Tiltalte og deres Forsvarere fremsætte Indsigelse mod Lagrettelisten, gaende ud paa, at den er tilbleven paa lovstridig Maade,¹ eller mod enkelte Lagrettemænd, gaende ud paa, at de ikke lovlig kan gjøre Tjeneste som saadanne.^{2 3}

¹ Jfr. herom det ved § 64 i Note 3 bemærkede.

² D. v. s. at de ikke overhovedet kan gjøre Tjeneste som Lagrettemænd. Den særlige Ugildhed i den enkelte Sag kommer først i Betragtning paa det i § 316 nævnte Tidspunkt. Jfr. iøvrigt § 64 Note 1.

³ Da der her er Tale om Forhold, der af Retten *ex officio* skal tages i Betragtning, vil Parterne paa et hvilket-somhelst Trin af Sagen kunne gjøre de her omhandlede «Indsigelser» gjældende, se § 323 Note 2.

§ 305. (Bekjendtgjørelse af den Orden, hvori Sagerne vil blive behandlede.)

Hvis de i foregaaende § omhandlede Indsigelser ikke leder til, at Lagrettelisten i sin Helhed kjendes ugyldig, sker i Tilfælde saadan Tilkaldelse, som omhandles i § 64,¹ hvorefter Lagmanden forkyynder og ved Opslag lader bekjendtgjøre, i hvilken Orden Sagerne vil blive behandlede, og til hvilken Tid man maa være forberedt paa, at hver enkelt Sag tidligst vil blive foretagen. Den fastsatte Orden kan dog fraviges, naar det paakræves af Hensigtsmæssighedshensyn.²

¹ Er der nu 21 Lagrettemænd tilstede, maa Suppleanterne kunne hjemforløves.

² Naturligvis alene inden de Grænser, som Paastevnningen tilsteder (§ 301).

Femogtyvende Kapitel.

Hovedforhandlingen for Lagmandsret.

Nærværende Kapitel indeholder ikke fuldstændig udtømmende Regler for Hovedforhandlingen, men maa suppleres ved de i de foregaaende Kapitler indeholdte Bestemmelser, se navnlig Kapitlerne 10—12, 14—16 og 20.

§ 306. (Hovedforhandlingens Mundtlighed.)

Hovedforhandlingen er mundtlig.¹ Skrift anvendes kun i den Udstrækning, som Loven bestemmer.² Ved mundtlige Udtalelser benyttes frit Foredrag.³

¹ Se § 256, sidste Led, § 181, sidste Led jfr. § 196. Se ogsaa § 332, 3die og 4de Led.

² Utilstedeligt vil det saaledes være, at Parterne blandt Dommerne eller Lagrettemændene fordeler skriftlige (trykte eller haandskrevne) Uddrag af Sagens Beviser, Parternes Foredrag o. lign. Hensynet til Lagmandens procesledende Stilling bevirker dog, at han helst bør kjende og have liggende hos sig (Udskrift af) Sagens Akter (jfr. § 292 Note 9).

³ Selvfølgelig er dette ikke til Hinder for, at Oplæsning sker, hvor andres Udtalelser skal gjengives (f. Ex. Citater af Love, videnskabelige Skrifter o. lign.). Se dog J. K. p. 565 og Qvam p. 388. Spørgsmaalet er her alene, om det oplæste kan ansees som noget, der til Unytte trækker Sagen i Langdrag (§ 307), eller om man derved paa en utilstedelig Maade griber ind paa Bevisførelsens Felt (§§ 332 og 333), hvad imidlertid ogsaa kan ske ved en for detaljeret fri Gjengivelse. Skriftlige Optegnelser til Støtte for Foredraget kan altid benyttes (se de i Note 1 citerede §§).

§ 307. (Lagmandens Ledelse.)

Lagmanden leder Forhandlingen¹ og drager Omsorg for at fjerne Alt, som til Unytte trækker den i Langdrag.² Ingen maa tage Ordet uden hans Tilladelse, og han kan,

forsaavidt intet Modsat er bestemt, stause den videre Forhandling angaaende Spørgsmaal, som han anser tilstrækkelig drøftede.³

Indsigelser mod hans Ledelse afgjøres af Retten.⁴

¹ Jfr. §§ 116, 119, 120, 125 Note 2 og § 163. Se endvidere §§ 316, 317, 322, 326—328, 333, 334, sidste Led, 335, 342, 347, 1ste Led (derimod hører ikke denne §'s 2det Led hid, se ogsaa § 341 Note 5), § 350, 353. — Lagmanden kan ikke vilkaarlig overdrage Ledelsen til en af de bisiddende Dommere (jfr. om det Tilfælde, at han har Forfald, § 13). Hermed er det ikke uforeneligt, at Lagmanden (f. Ex. i større, langvarige Sager eller under indtrædende Ildebefindende, der dog ikke helt hindrer ham fra at beklæde Dommersædet), overlader den umiddelbare Ledelse af et enkelt Vidnes eller en enkelt Sagkyndigs Afhørelse til en af de bisiddende Dommere. Derimod kan i intet Tilfælde Lagmandens Virksomhed ved Spørgsmaalsstillingen og hvad dermed staar i Forbindelse delegeres nogen anden. Nogen Annulationsgrund vil forøvrigt en saadan Fremgangsmaade ikke nødvendigvis være (§ 393).

² Se § 334, 2det Led. Nogen anden Indflydelse paa Bevisførelsens Omfang end den af den sidstanførte § flydende har Lagmanden ikke (jfr. m. H. t. den samlede Ret § 331 samt §§ 336, 337 og 430, 2det Led).

³ Jfr. § 99 Note 3; § 339 især Note 3 og 4.

⁴ Denne Afgjørelse kan ikke paakjæres; jfr. § 407, 2det Led.

§ 308. (Paatalemyndighedens eller Forsvarerens Udeblivelse.)

Udebliver Paatalemyndigheden enten ved Forhandlingens Begyndelse eller i Løbet af denne, udsættes Sagen,¹ medmindre Omstændighederne gjør det muligt i Stedet at beskikke Nogen, som straks kan udføre Hvervet.²

Det samme gjælder, om der ingen Forsvarer er tilstede;³ dog kan Fristuldsdom afsiges og en Forhandling, som for-

udsees utvivieltomt at ville lede hertil,⁴ fortsættes eller fremmes, selv om ingen Forsvarer møder.

¹ Om Udeblivelse af noget Medlem af Retspersonalet se § 8 (især Note 2), §§ 12, 13, 14, 2det Led og 64. Det er selvsagt, at en Forandring i Domstolens Besættelse under Sagen ikke kan finde Sted uden Forhandlingens Gjenoptagelse fra nyt af (se § 8 Note 2). Dette gjælder derimod ikke ved Forandring af Retsskriver.

² Efter Omstændighederne enten til et nyt Lagmands-thing eller til en senere Dag paa samme Thing. I Almindelighed bør naturligvis, forsaavidt dertil er Adgang, det sidste forsøges, før der gribes til det første. — Se § 78.

³ Jfr. §§ 106 og 108; se ogsaa § 119 Note 1 og 2.

⁴ Hvis Lagrettens Kjendelse dog bliver fældende, maa den betragtes som ugyldig (jfr. § 393, Nr. 5), uden at Anke fornødiges. Ved den nye Behandling af Sagen finder § 358 ingen Anvendelse.

§ 309. (Tiltaltes Udeblivelse efter Sagens Paaraab.)

Tiltalte skal være tilstede, saalænge han har Adgang til at faa Ordet.¹ Dog kan det tillades² ham at fjerne sig, efterat hans Afhørelse³ har fundet Sted og indtil Domsafsigelsen.⁴ Forlader han Retsstedet uden Rettens Tilladelse, kan Forhandlingen under enhver Omstændighed fortsættes,⁵ saafremt hans Nærværelse ikke findes fornøden af Hensyn til Sagens Oplysning.⁶

¹ Jfr. § 362.

² Denne Tilladelse maa gives af Retten, se det følgende.

³ § 329.

⁴ § 363.

⁵ I den kgl. Prp. hed det, at «Forhandlingerne under enhver Omstændighed kan fortsættes, om han efter Afhørelsen udebliver.» «Efter Afhørelsen» er efter Justitskomiteens Forslag udeladt (se Indst. O. II 1887 p. 75). Fremdeles fordres imidlertid, at der skal handles om en

Fortsettelse; Tiltalte maa altsaa have mødt ved Sagens Begyndelse d. v. s. Paaraab (§ 316).— Lige med, at Tiltalte fjerner sig fra Retsstedet, maa det agtes, at han ved overstadig Beruselse hensætter sig i en saadan Sjælstilstand, at han hverken er istand til selv at afgive nogen fornuftig Forklaring eller til at følge Forhandlingerne, jfr. § 119, sidste P. — Er der i samme Sag flere Tiltalte, og blot en eller enkelte af disse har fjernet sig eller er udebleven, vil Sagen for de øvriges Vedkommende kunne fremmes i Henhold til § 315.

⁶ I modsat Fald vil Retten enten kunne beslutte Tiltaltes Afhentelse efter § 254 jfr. 253 eller maatte udsætte Sagen. I sidste Fald se § 312. Hvorvidt Hensynet til Sagens Oplysning kræver Tiltaltes Nærværelse, afgjøres af Retten, der til dette Øiemed maa gjøre sig bekendt med Sagens Akter (jfr. § 292 Note 9).

§ 310. (Tiltaltes fuldstændige Udeblivelse. Fældende Udeblivelsesdom.)

Handles der om en Forbrydelse, der fortrinsvis¹ er at straffe med Fængsel eller ringere Straf,² og Retten ikke finder Tiltaltes Nærværelse fornøden af Hensyn til Sagens Oplysning,³ kan⁴ Forhandlingen fremmes eller fortsættes mod den Udeblevne,⁵ saafremt han har samtykket deri⁶ eller er udebleven, uden at der er Grund til at antage, at han har havt lovligt Forfald.^{7 8} Er Tiltalte stevnt i Henhold til Reglerne i §§ 153 og 154, gjælder dette dog blot, naar Forbrydelsen ikke kan medføre højere Straf end Bod⁸ eller der foreligger Samtykke^{9 10}

¹ Jfr. Str.l. 6—4.

² Herhen maa Embedsfortabelse, men ikke Afsættelse regnes.

³ Jfr. § 309 Note 6.

⁴ Loven er saaledes ikke bydende, og selv hvor Tiltaltes Nærværelse ikke findes nødvendig for Sagens Oplys-

ning, kan Retten saaledes finde Foranledning til at udsætte Sagen. Jfr. Note 6 og § 309 Note 6.

⁵ Jfr. § 309 Note 5. Se ogsaa § 253 Note 2.

⁶ Jfr. § 253, særlig Note 2. Samtykket vil da regelmæssig bevises ved en Bevidnelse af den, der har forkyndt Stevningen (§ 150, 2det Led); men kan ogsaa bevises ved en af Tiltalte udstedt skriftlig Erklæring, hvis Underskrift dog isaafald bør være bekræftet. — Loven har ikke udtrykkelig aabnet Adgang til paa Forhaand efter Andragende fra Tiltalte at fritage ham fra at møde. Jfr. § 253 Note 2, hvoraf fremgaar, at, selv om Stevningen er formet overensstemmende med sidstanførte §'s 2det og 4de Punktum, indeholdes deri intet bindende Tilsagn om, at Sagen vil blive fremmet uden hans Nærværelse.

⁷ Der maa altsaa foreligge særlige Omstændigheder, som tyder paa, at en Forfaldsgrund er tilstede. Der behøves ikke at indhentes særlige Oplysninger om Grunden til Udeblivelsen. Hvor intet andet foreligger end, at Tiltalte er udebleven, kan under de i §'en iøvrigt angivne Betingelser Forhandlingen fremmes. Se imidlertid § 422, der indeholder Kautelet herimod. — Har Tiltalte mødt, men bliver saa syg under Sagsbehandlingen, at han ikke kan følge denne, maa dette ansees som lovligt Forfald.

⁸ Jfr. med §'ens første Punktum § 374, 1ste Led.

⁹ D. e. naar Straffesatsen i vedkommende Lovbud ikke overstiger Bøder. Konfiskationsstraf er ikke strengere Straf end Bøder. Jfr. § 287.

¹⁰ Jfr. ogsaa med §'ens sidste Punktum § 422.

§ 311. (Tiltaltes Undvigelse efter Tiltalebeslutningens Forkyndelse. Frifindelsesdom over en Udebleven.)

Forhandlingen kan fremmes i Tiltaltes Fravær, hvis han er undvegen, efterat Tiltalebeslutningen er ham forkyndt,¹ og Retten ikke finder hans Nærværelse fornøden af Hensyn til Sagens Oplysning.²

Under enhver Omstændighed kan Frifindelsesdom afsiges

over en Udebleven, og en Forhandling fortsættes elles fremmes i Tiltaltes Fravær, naar den skjønnes utvivlsomt at ville lede til Frifindelse.³

¹ Se § 292, 2det Led.

² Se § 309 Note 6.

³ Se § 308 Note 4.

§ 312. (Bevisoptagelse i Tilfælde af Hovedforhandlingens Udsættelse.)

Om Hovedforhandlingen maa udsættes, kan Retten dog paa Stedet optage alle Beviser, som ellers kunde gaa tabt, eller hvis senere Optagelse kunde befrygtes at ville blive mindre fyldestgjørende.¹

¹ Jfr. §§ 296 og 297. Denne Bevisoptagelse maa kunne ske ved en dertil beskikket Enkeltdommer paa samme Maade som ved Forhørsretten.

§ 313. (Tiltaltes Fjernelse under et Vidnes eller en Medtiltalts Afhørelse.)

Retten kan beslutte, at en Tiltalt skal forlade Retssalen, medens et Vidne eller en Medtiltalt afhøres, naar der er særegne Grunde¹ til at frygte for, at en uforbeholden Forklaring ellers ikke kan erholdes. Er en Tiltalt som Følge heraf aftraadt, kan han forlange Afhørelsen gjentaget, naar han atter² indlades i Retssalen. I ethvert Fald² skal han gjøres bekendt med det under hans Fravær Forefaldne.³

¹ f. Ex. Paavirkning ved Trusler eller Frygt for Hævn eller Inspireren gennem Tegn eller Miner.

² Altsaa om han ikke forlanger Afhørelsen gjentagen, eller Vidnet ikke vil forklare sig paany.

³ Hvorvidt Tilsidesættelsen af denne Forskrift vil medføre nogen Følge for Sagsbehandlingens Gyldighed, vil efter § 393 afhænge af Omstændighederne.

§ 314. (Tiltaltes Udvisning.)

Naar en Tiltalt udvises i Henhold til § 119, kan Forhandlingen dog fortsættes, hvis Retten ikke finder en Udsættelse nødvendig. Tiltalte bør i saa Fald, saasnart hans Adfærd gjør det muligt, atter føres ind i Retssalen og gjøres bekendt med det under hans Fravær Forefaldne.

§ 315. (Særskilt Paakjendelse ved Flerhed af Forbrydelser eller Tiltalte.)

Hvor det findes hensigtsmæssigt, kan Retten i Sag, som angaar flere Forbrydelser eller flere Tiltalte, lade Forhandlingen¹ og Lagrettens Paakjendelse foregaa særskilt for hver enkelt Forbrydelse eller Tiltalt.²

¹ Om Deling af selve Sagen se § 134 jfr. 138. Om Udsondring af Formalitets- fra Realitetsforhandlingen se § 323.

² En yderligere Udstykning af Forhandlingen, saaledes at der f. Ex. særskilt forhandles om de enkelte Straffeudelukkelsesgrunde, hvorom der for en Forbrydelse kan blive Tale, er saaledes afskaaret. Jfr. imidlertid § 324.

§ 316.¹ (Inhabilitetsspørgsmaal vedkommende Lagretten.)

Ved Sagens Paaraab opfordrer Lagmanden Lagrettemændene saavel som Parterne til at angive, hvorvidt nogen af Lagrettemændene efter § 66 eller § 67^{2 3} er udelukket fra at gjøre Tjeneste i Sagen. Bliver der ikke mindst nitten eller i det i § 321 nævnte Tilfælde mindst tyve Lagrettemænd tilbage, fyldes Tallet paa den i § 64 angivne Maade.

¹ §§ 316—321 indeholder Reglerne for Dannelsen af Lagretten for den enkelte Sag. I den kgl. Prp., hvor disse Regler udgjorde et eget Kapitel (det 25de), var der foreslaaet en Ordning, hvorefter der var Adgang til straks ved Lagmandstingets Aabning at faa dannet Lagrette for alle de til Thinget berammede Sager. De hertil sigtende Be-

stemmelser udgik imidlertid af Loven. Jfr. §§ 319 og 304 samt 305 og det der bemærkede.

² Næmlig hvor Sagen er indbragt for Lagmandsret efter Bestemmelserne i det 28de Kapitel.

³ Om § 68 se sammes Note 1 og § 318, 1ste Led.

§ 317. (Parternes Udskydelse af Lagrettemænd.)

Lagmanden giver derefter først Tiltalte og dernæst Paatalemyndigheden Adgang til at benytte sin Udskydelsesret efter § 318.¹ Benyttes den fuldt ud, bestaar Lagretten i Sagen af de ikke udskudte Lagrettemænd. I modsat Fald udtages ved Lodtrækning ti eller i Tilfælde² elleve af de ikke Udskudte til Lagrette for Sagen.³ Lodtrækningen foregaar paa den i § 57 beskrevne Maade.

¹ Jfr. §§ 423 og 435, 2det Led. Fremgangsmaaden kan da enten være den, at Lagmanden først oplæser Listen for Tiltalte og ved hvert Navn spørger, om Vedkommende antages eller udskydes og derefter forholder sig paa samme Maade ligeoverfor Paatalemyndigheden, eller den, at han uden Oplæsning af Listen, der efter § 62 maa være bragt til Parternes Kundskab, opfordrer dem til at udtale, hvem de udskyder (jfr. Qvam p. 398). At Udskydelsen ledsages af Begrundelse, maa Lagmanden som unødigt kunne forbyde (§ 307).

² Jfr. § 321.

³ De Søkyndige, der er udtagne efter § 55, sidste Led, maa holdes udenfor denne Lodtrækning.

§ 318. (Udskydelse af Søkyndige. Hvilket Antal af Lagrettemændene hver af Parterne kan udskyde.)

Af de i Henhold til § 55 sidste Led udtagne Lagrettemænd kan ikke mere end Halvparten udskydes,¹ medmindre nogen er ugild efter § 68.² Iøvrigt er Parterne berettigede til at udskyde saamange Lagrettemænd, som der er tilstede flere end ti eller i det i § 321 omhandlede Tilfælde elleve.³

Paatalemyndigheden og Tiltalte kan udskyde et lige Antal, heri medregnet de Lagrettemænd, som Paatalemyndigheden i Henhold til § 59 har udskult eller kunnet udskyde. Er Tallet ulige, har Tiltalte Ret til at udskyde en mere.⁴

Er der flere Tiltalte i samme Sag, udøver de Udskydelsesretten i Fællesskab. Bliver de ikke enige derom, er de berettigede til at udskyde et lige Antal hver. Kan heller ikke dette ske,⁵ afgjøres det ved Lodtrækning, hvem der skal udskyde det større Tal.

¹ §'ens første Led fandtes ikke i Prp. — Parterne maa kunne udskyde en hver, dog saaledes, at om den ene ikke benytter sin Ret, den anden kan udskyde begge. Til Opnaaelse heraf anbefaler det sig at lade de Søkyndiges Udskydelse foretage for sig. — Er der alene fremmødt 3 Søkyndige, kan blot en udskydes, og Retten hertil tilkommer da Tiltalte (§'ens andet Led *i. f.*).

² Hvis nogen af de søkyndige Lagrettemænd er i det i § 68 omhandlede Tilfælde, kan han altsaa udskydes uden Hensyn til, at desuden tvende er udskudte uden Angivelse af Grund. Hvorvidt Ugildhed efter § 68 foreligger, maa afgjøres ved Rettens Beslutning; men denne fattes ikke *ex officio*.

³ Handles om Sag, hvori Søkyndige skal deltage, maa det være nok, at der disse medregnede er 10 (11) tilbage.

⁴ Er altsaa Antallet af tilstedeværende Lagrettemænd 21, vil Tiltalte kunne udskyde 8, Paatalemyndigheden 3, eller, i det i § 321 omhandlede Tilfælde, kun 2. — Om det Tilfælde, at Paatalemyndigheden ikke har benyttet sin Ret efter § 59, se Note 2 ved sidstnævnte §. Har Tiltalte ikke benyttet sin Udskydelsesret, forøges dog ikke derved Antallet af dem, der kan udskydes af Paatalemyndigheden, jfr. § 317, med hvis Ordning den modsatte Forstaaelse vilde stemme slet.

⁵ Enten fordi Antallet af Tiltalte er større end Antallet af Lagrettemænd, der kan udskydes, eller fordi dette sidste Tal er ulige.

§ 319. (Unødvendighed af ny Lagrette, naar Parterne samtykker.)

Naar Parterne er enige derom,¹ kan den Lagrette, som har gjort Tjeneste i den nærmest foregaaende Sag, vedblive at forrette i den næste,² forsaavidt dens Behandling paabegynder samme Dag.³

¹ Et saadant Samtykke maa ogsaa kunne indhentes paa Forhaand i Forbindelse med Lagrettens Dannelse for den foregaaende Sag.

² Ogsaa i dette Tilfælde maa dog for hver ny Sag ny Edfæstelse finde Sted overensstemmende med § 327.

³ Jfr. med nærværende § Note 1 ved § 316.

§ 320. (Forsvareren udskyder i Tiltaltes Fravær.)

I Tiltaltes Fravær¹ udøves hans Udskydelsesret af Forsvareren eller den, han særlig har bemyndiget dertil.

¹ Den nærværende Tiltalte kunne særlig kunne bemyndige Forsvareren til paa hans Vegne at udøve Udskydelsesretten.

§ 321. (Elleve Lagrettemænd i vigtige og vidtløftige Sager.)

I vigtige og vidtløftige Sager kan Retten beslutte, at elleve Lagrettemænd skal overvære Forhandlingen.¹ Naar Lagretten skal afgive sin Kjendelse, og der blandt Lagrettemændene intet Forfald er indtruffet, udtræder i dette Tilfælde efter Lottrækning² en af dem.

¹ Jfr. ellers § 8.

² Se § 317, sidste Punktum.

§ 322. (Tiltalebeslutningens Oplæsning. Foreløbige Spørgsmaal til Tiltalte. Opraab af Vidner og Sagkyndige.)

Naar Lagretten er dannet og har indtaget sit Sæde, oplæses Tiltalebeslutningen og spørges Tiltalte om Navn, Alder, Stilling og Bopæl og om han erkjender sig skyldig i det i Tiltalebeslutningen omhandlede Forhold eller i at have fore-

taget den der omhandlede *Handling*,¹ samt opfordres til med *Opmærksomhed* at følge *Forhandlingen*.

Vidnerne og de *Sagkyndige* opraabes,² hvorefter *Lagmanden* meddeler, hvad han maatte finde fornødent at foreskrive til *Sikrelse af Bevisførelsen*.³

¹ Da *Sagen*, saafremt *Tiltalte* tilstaar, vil kunne fremmes i *Tilfælde*, hvor den ellers maa udsættes (§ 331, første *Led*), anser *Loven* det rigtigst, før *Vidnerne* opraabes, og før *Beslutning* fattes om, hvorvidt mulige *Udeblivelser* af *Vidner* skal bevirke *Udsættelse*, at bringe paa det rene, om *Tilstaaelse* foreligger eller ikke. *Loven* tænker sig alene et enkelt *Spørgsmaal*, om *Tiltalte* erkjender sig skyldig eller dog medgiver at have foretaget den *Handling*, hvori *Forbrydelsen* formenes at ligge. Svarer *Tiltalte* hertil nei, gaar *Lagmanden* videre paa *Dagsordenen*. Svarer han ja, vil der efter *Omstændighederne* være *Opfordring* til ved nogle yderligere *Spørgsmaal* at bringe paa det rene, hvad deri ligger. Indlader *Tiltalte* sig paa en omstændeligere *Udtalelse*, kan dette ikke nægtes ham, forsaavidt den dog indeholder en, om end begrænset og betinget *Tilstaaelse*, som kan faa *Betydning* efter § 331, første *Led*. I modsat *Fald* hører *Udtalelserne* ikke hjemme her, og bliver det *Lagmandens Pligt* at afbryde ham med *Henvisning* til, at han senere vil have *Leilighed* til at udtale sig.

² Viser det sig herved, at nogen af disse ikke er tilstede, bør *Sagen* kun fremmes, hvor *Tiltalte* har tilstaaet (jfr. *Note 1*), eller *Retten* finder, at det, der skulde oplyses ved *Vidnets* eller den *Sagkyndiges Udtalelser*, ikke vedkommer *Sagen* eller dog vilde være *betydningsløst* (jfr. § 331, 3die *Led*), eller *Parterne* er enige deri (jfr. § 331, 2det *Led*), eller *Betingelserne* for en tidligere afgiven *Forklaring* eller *Erklærings Oplæsning* efter § 332, 4de og 5te *Led* er tilstede.

Saalænge det ikke er givet, at *Udsættelsesgrunden* vil være udover *Retsmødet*, og navnlig, naar de i § 175, 2det og 3die *Punktum* omhandlede *Tvangsmidler* kan anvendes,

bør Sagen alene udsættes til senere Foretagelse under samme Møde, i hvilket Tilfælde den engang dannede Lagrette ogsaa maa tjenstgjøre, om Sagen kommer til Forhandling. Ved Retsmødets Slutning udsættes da de Sager, som man ikke har kunnet behandle, til en anden Session. Naturligvis kræves hertil stærkere Grunde end til en Udsættelse til en senere Dag under samme Session.

³ Lagmanden kan saaledes — hvad der vil være tjenligt til Undgaaelse af Gjentagelser — rette den i § 182, 2det Led (§ 188, 2det Led) omhandlede Formaning til Vidnerne, medens de alle er samlede. Jfr. ogsaa §§ 181 og 196.

§ 323. (Formalitetsprocedure og -afgjørelser.)

Opstaar der Spørgsmaal om, hvorvidt nogen af de i Sagsbehandlingen Medvirkende bør udtræde, eller om Sagen, nogen Del af den eller noget begjæret Rettergangsskridt bør fremmes, kan Forhandlingen begrænses hertil, indtil Spørgsmaalet er afgjort.¹

Feil, der hindrer Sagens Fremme,² skal, hvor det kan ske, tilstedes afhjulpne³ og den dertil fornødne Udsættelse paa Forlangende gives.

Indsigelser, som ikke kommer i Betragtning, medmindre de paaberaabes af vedkommende Part,⁴ er forspildte, hvis de ikke fremsættes, saasnart dertil er bleven Anledning.⁵

¹ Jfr. D. K. p. 70, hvor det forudsættes, at Afgjørelsen altid bør ske paa Stedet. Jfr. §§ 167 og 168, om Anke § 378, om Kjæremaal § 407, 2det Led.

² Ang. hvilke disse er, indeholder Loven endel Bestemelse: (§ 8, §§ 308—311, 393, Nr. 1, 2 og 3); men disse er ikke udtømmende. Paa den anden Side bør ikke enhver Feil tillægges denne Betydning, men Regelen i § 393, 1ste Led ogsaa her finde Anvendelse, om der end kan være Grund til at være strengere, naar der handles om at paa-begynde en Forhandling end, hvor Spørgsmaalet er om at kassere en stedfunden.

³ Jfr. § 161 Note 3 og § 291 Note 3. Kan ikke Feilen afhjælpes, maa Forhandlingen stanses, og det uden Hensyn til, paa hvilket Trin den befinder sig. Selv om Lagrettekjendelsen er falden, gjælder dette, idet § 354, der ligefrem siger, at Retten prøver, hvorvidt den lovlig er kommet i Stand, vistnok bør antages at omfatte ogsaa dette Tilfælde. Er derimod Dom afsagt, kan denne selvfølgelig alene angribes ved Anke. — Se § 325 Note 1.

⁴ Herhen hører navnlig Reglerne om Stevning (§§ 146—9), Varsel (§ 161), Værnething (jfr. § 141, 2det Led). Om Undladelse af retslig Forundersøgelse se § 271 Note 4.

⁵ Det vil regelmæssig sige: efter Sagens Paaraab (§ 316). Har Tiltalte imidlertid ikke været tilstede herved, og Sagen tiltrods herfor er fremmet (§§ 310 eller 311), vil han kunne fremsætte Indsigelsen, saasnart han kommer tilstede.

§ 324. (Frifindelse af Retsgrunde.)

Det i foranstaaende §s første Led Foreskrevne gjælder ogsaa, saafremt enten Tiltalte eller nogen af Rettens Dommere¹ opkaster Spørgsmaal om, hvorvidt det i Tiltalebeslutningen omhandlede Forhold er strafbart,² eller om der foreligger nogen Strafudelukkelsesgrund, der efter § 165 ikke er indbefattet i Skyldspørgsmaalet. Er Rettens Medlemmer enige, kan³ Frifindelsesdom paa Stedet afsiges.

¹ Naar Loven ikke nævner Paatalemyndigheden, er Grunden den, at Bestemmelsen ikke tænkes at ville finde Anvendelse uden i ganske utvivlsomme Tilfælde, og at Paatalemyndigheden ikke lettelig paa dette Trin af Sagen vil have en forandret Opfatning af Paatalen. Skulde dette imidlertid indtræffe, maa den henstille til en af Dommerne at opkaste Spørgsmaalet.

² D. e. om det falder ind under noget af Lovens Straffebud. Man holder sig her udelukkende til Forholdet,

saaledes som det er fremstillet i Tiltalebeslutningen. Stemmer dennes Fremstilling ikke med Virkeligheden og ligger heri Grunden til, at Spørgsmaalet om Strafbarhed opkastes, kan Paatalemyndigheden efter § 291 rette Feilen (jfr. § 323, 2det Led).

* Se § 363, 2det Led. — Dette bør alene ske i ganske utvivlsomme Tilfælde, da ellers Følgen kan blive, at Høiesteret ophæver Dommen, og at Sagen maa begynde fra nyt af, og alle Vidner møde paany. Hvor der er nogen Tvivl om det juridiske Spørgsmaal, vil man da lade Sagen skride frem til Lagrettens Kjendelse og benytte Adgangen til af juridiske Grunde at frifinde, selv om denne er fiældende.

§ 325. (Afbrydelse af Forhandlingen.)

Forhandlingen angaaende selve det Forhold, hvorfor Tiltale er reist, fortsættes saavidt muligt uden Afbrydelse¹ indtil dens endelige Afslutning.² I paatrængende Tilfælde kan den fortsættes paa en Helligdag.

Naar Forhandlingen efter en Udsættelse atter aabnes, gjentages det allerede Foretagne, forsaavidt Retten finder det fornødent.³ Har Afbrydelsen været over fire Dage, kan ethvert af Domstolens Medlemmer⁴ fordrø Gjentakelse.⁵

¹ Kan Forhandlingen ikke tilendebringes i samme Session, bliver det foretagne betydningsløst og Paatalemyndigheden maa indbringe den paanyt for Retten i et senere Retsmøde. Inden Grænserne af samme Retsmøde kan Retten derimod selv af forskjellige Grunde foretage Udsættelser jfr. §§ 4, 2det Led, 33, 331, 3die, 4de og 5te Led, 332, 1ste Led, 341 i. f., 342, sidste Led i. f. Se ogsaa §§ 308 Note 1, 309—11, 314 og 322 Note 2 samt 323. Forbliver herunder Retspersonalet det samme, saaledes som i § 325 forudsat, kommer dennes Regler til Anvendelse. Udsættelsen kan imidlertid være begrundet i, at nogle af Rettens eller Lagrettens Medlemmer faar Forfald (jfr. § 8). I dette Tilfælde maa da nye indtræde, hvilket selvfølgelig medfører, at Forhandlingen maa gjentages, noget, som jo forøvrigt i

Forfaldstilfælde maa ske, selv om derved ingen Udsættelse forvoldes. En Udsættelse til et nyt Lagmandsting foranlediger altid, at Lagretten bliver en ny, og derfor, at hele Forhandlingen maa gjentages.

² Jfr. § 363.

³ Fornøden vil en Gjntagelse af det Forhandlede vistnok aldrig være, forsaavidt angaar de i §§ 326—8 omhandlede Rettergangsskridt.

⁴ D. e. ethvert saavel af Rettens som af Lagrettens Medlemmer.

⁵ Loven har saaledes ikke i Lighed med f. Ex. den tyske Straffeprocesslov foreskrevet, at Forhandlingen maa gjentages, forsaavidt Udsættelsen varer udover et vist Tidsrum. Retten har formelt Adgang til en Udsættelse eller Afbrydelse af Forhandlingen, uden Gjntagelse, i en hvilken som helst Tidslængde. Hensynet til de af den mundtlige Procesform flydende Fordringer medfører imidlertid, at Retten kun med største Forsigtighed bør gjøre Brug af denne Adgang.

§ 326. (Lagmandens Formaning til Lagretten.)

Den i § 325 nævnte Forhandling begynder med, at Lagmanden foreholder Lagrettemændene, at de fra nu af og indtil deres endelige Kjendelse angaaende Skyldspørgsmaalet er afgiven, ikke angaaende Sagen maa have nogen Samtale eller Forbindelse med nogen Anden end Retten gennem Lagmanden, og at de ikke uden Lagmandens Tilladelse maa forlade det fælles Overlægningsrum, efterat de har trukket sig tilbage til Raadslagning overensstemmende med § 348.¹

¹ Jfr. dog § 350. — Om Virkningerne af, at de givne Forskrifter overtrædes, se § 393.

§ 327. (Lagrettemændenes Edfæstelse.)

Lagmanden tillaler derefter Lagrettemændene saaledes: «Lover og sværger I, at I vil give god Agt paa alt det, som forhandles i Retten, og besvare de Spørgsmaal, der bliver

Eder forelagte, saaledes som I ved sandest og rettest at være efter Loven¹ og Sagens Bevisligheder?» Lagrettemændene skal derefter staaende og med oprakte tre Fingre enkeltvis svare: «Det lover og sværger jeg, saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.»

Lagrettemand, som ikke bekjender sig til den kristelige eller jødiske Religion, eller hvis Trosbekjendelse ikke tillader Ed i den ovennævnte eller nogen anden foreskreven Form,² aflægger Løfte paa Ære og Samvittighed.^{3,4}

¹ Jfr. § 347, 2det Led.

² D. v. s. Personer, som tilhører et Kirkesamfund, hvis Trosbekjendelse ikke tillader det, eller som er udtraadte af Statskirken uden at være indtraadte i noget Kirkesamfund og paastaar, at deres Samvittighed ikke tillader Ed. Jfr. L. 16 Juli 1845 § 10, L. 24 Sept. 1851 § 2, kgl. Resol. 22 Decbr. 1853.

³ Jfr. L. 6 Juli 1887.

⁴ Om Virkningerne af, at en Lagrettemand har deltaget i Dommen uden at være edfæstet, se § 393 Note 3.

Om Nødvendigheden af Edfæstelsens Gjentagelse, hvor den samme Lagrette forrettdr i flere aager, se § 319 Note 2.

§ 328. (Valg af Ordfører for Lagretten.)

Lagrettemændene vælger derefter under Lagmandens Ledelse af sin Midte ved lukkede Sedler en Ordfører. I Tilfælde af Stemmelighed afgjøres Valget ved Lodtrækning.

§ 329. (Paatalemyndighedens første Foredrag om Tiltalen og Beviserne. Tiltaltes Forklaring.)

Efterat dernæst Paatalemyndigheden har udviklet, hvad der er Tiltalens Gjenstand, og kortelig angivet, hvilke Beviser den formener at kunne føre for sin Paastand, i fornødent Fald med Paavisning af Forbindelsen mellem Paastanden og de Beviser, som agtes førte,¹ henstiller Lagmanden til Tiltalte at forklare sig angaaende Sagen.² Strider Forklaringen mod hans tidligere afgivne, eller er der Sider eller Dele af Sagen,

med Hensyn til hvilke han ikke har udtalt sig, bør han gjøres opmærksom derpaa.

Saa vel i dette Tilfælde, som naar han aldeles nægter at svare, eller naar han ikke møder, kan hans tidligere for Retten afgivne Forklaring² oplæses.

¹ Jfr. § 330, 2det Led. Forudsætningen er altsaa paa begge Steder, at Partsforedragene paa dette Trin af Forhandlingen indskrænker sig til en kort og objektiv Oversigt over Bevisførelsen, jfr. D. K. p. 70-1. Lagmanden maa kunne berøve Vedkommende Ordet, om han fremkommer med Udtalelser, som er rettede paa at bibringe Lagretten forudfattede Forestillinger.

² Jfr. § 255. Loven har ikke paa nærværende Sted som i den citerede § udtrykkelig sagt, at der kan stilles Spørgsmaal til Tiltalte; men dette bør dog ikke derved ansees udelukket (jfr. forøvrigt § 255 Note 4).

³ Jfr. § 125.

§ 330. (Bevisførelsens Begyndelse. Forsvarerens første Foredrag om Beviserne.)

Derefter finder Bevisførelsen Sted først fra Paatalemyndighedens og dernæst fra Forsvarets Side.

Før Forsvareren paabegynder nogen Bevisførelse, kan han kortelig angive, hvilke Beviser han mener at kunne føre, og hvilke Slutninger han vil bygge derpaa.

Hvor det er fornødent, kan den, der fører Beviserne, efterhvert som Bevisførelsen finder Sted, kortelig paavise Betydningen af de Omstændigheder, som søges beviste.¹

¹ Jfr. § 329 Note 1.

§ 331. (Bevisførelsens Udstrækning. Rettens Stilling til denne.)

Afgiver Tiltalte en fuldstændig Tilstaaelse, afgjør Retten, hvorvidt og i hvilken Udstrækning Bevisførelse skal finde Sted.

Ellers kan den alene naar den finder, at Bevisførelsens Gjenstand ikke vedrører Sagen, eller naar Parterne er enige

deri, nægte eller undlade Førelsen af Bevis, som hæves ved Haanden.¹

Udsættelse til Førelse af Bevis kan nægtes, naar Bevisførelsen efter Rettens Overbevisning vilde være betydningsløs.²

Føres et Bevis, som ikke er betimelig anmeldt for Modparten,³ har denne Krav paa en passende Udsættelse, hvis Beviset ikke aabenbart er betydningsløst.⁴

Retten vaager paa Embeds Vegne over Sagens fuldstændige Oplysning og kan til Opnaaelse heraf beslutte at indhente nye Beviser og at udsætte Behandlingen.⁵

¹ Det er saaledes ogsaa udelukket, at en Part ensidigen kan frafalde Førelsen af et Bevis, som han selv har skaffet tilveie.

² Afgjørelsen kan, hvis Udsættelse gives, paakjæres, se § 407, 2det Led.

³ Jfr. §§ 292 og 298.

⁴ I Henseende til disses Tilveiebringelse maa Retten kunne give Paatalemyndigheden de fornødne Paalæg. Men Retten maa ogsaa selv direkte kunne udfærdige Stevning til Vidner eller Sagkyndige, give Politiet Paalæg eller for andre Retter begjære Foretagelsen af Rettergangsskridt (jfr. § 276 Note 1 og § 430, 2det Led).

§ 332.¹ (Bevisførelsens Umiddelbarhed.)

Granskning, der ikke udkræver særlig Sagkyndighed, derunder indbefattet Aastedsgranskning² til ret Forstaaelse af Stedforhold, bør, hvor det kan ske uden overveiede Ulempe, foretages af selve Domstolen.³

Personer, hvis Vidnesbyrd antages at være af Betydning for Sagen, bør afhøres mundtlig for selve Domstolen,⁴ hvor ikke særegne Omstændigheder er til Hinder derfor.⁵

Oplæsning af Forklaring, som et i Retten tilstedeværende Vidne⁶ tidligere har afgivet,⁷ kan ikke under nogen Omstændighed finde Sted, medmindre Vidnet

erklærer ikke længere at erindre Forklaringens Gjenstand, eller

forklarer sig i Strid med sit tidligere Udsagn uden at berigtige Modsigelsen, naar denne bliver ham foreholdt,⁷ eller

vægrer sig for at svare;⁸ er den tidligere Forklaring ubeediget, maa Oplæsning i dette Tilfælde dog ikke ske, saalænge Tvangsmidler kan anvendes.⁹

Forklaring eller Erklæring, som tidligere er afgiven af Vidne eller Sagkyndig,¹⁰ der ei er tilstede i Retten, kan i Almindelighed ikke oplæses, medmindre

Forklaringen eller Erklæringen er beediget,¹¹ og Retten finder, at Indkaldelse til mundtlig Afhørelse vil medføre uforholdsmæssig¹² Ulempe og Omkostning,¹³ og at Oplæsning er ubetænkelig,¹⁴ eller

mundtlig Afhørelse eller Edfæstelse er uiværksættelig.¹⁵

Udenrettslige Forklaringer eller Erklæringer¹⁶ maa ikke oplæses, medmindre det findes utvivlsomt, at de vil bidrage til Sagens rette Oplysning.¹⁷ Ei heller maa ubeedigede rettslige Forklaringer¹⁸ oplæses, medmindre Oplæsningen efter Omstændighederne findes aldeles ubetænkelig.¹⁹

Naar Udsagn af Vidner eller Sagkyndige oplæses, maa det udtrykkelig bemærkes, om de er beedigede eller ikke.²⁰

¹ Angaaende Tiltalte se § 329. Paa andre Personer, der under Efterforskningen eller Forundersøgelsen er afhørte som sigtede, finder §'en Anvendelse. — Denne § giver Reglerne for Bevisumiddelbarhedens Gennemførelse under Hovedforhandlingen. Byggende paa den Grundtanke, at det efter Omstændighederne bedste Bevis aldrig maa udelukkes, beskæftigede den kgl. Prp. sig nærmest med den Opgave at bestemme, i hvilke Tilfælde praktiske Hensyn paa den ene Side og Bevisgjenstandens mindre Betydenhed paa den anden burde bevirke, at der kunde tilstedes Lempninger i Gennemførelsen af Kravet paa dette bedste Bevis. — Saaledes som derimod nu §'en fremtræder i Loven, er dens Betydning tildels en ganske anden, idet den, som senere nærmere vil blive omhandlet, i mange Tilfælde ligefrem nægter Førelsen af de

eneste Beviser, som overhovedet haves og kan haves, naar disse ikke er de i sig selv bedste (se Note 17 og 19), eller ialfald lægger Spørgsmaalet derom som en diskretionær Sag i Rettens Haand.

Hvorvidt Oplæsning skal finde Sted, afgjøres af Lagmanden, men med Adgang for den Misfornøiede til at forelægge Sagen for den hele Ret (§ 307). Parternes Enighed om Oplæsning har ingen afgjørende Betydning.

Saavidt muligt bør Spørgsmaal om Oplæsning af ikke tilstedeværende Personers Forklaring bringes paa det rene ved Forhandlingens Begyndelse for at undgaa en Afbrydelse af denne i Tilfelde af, at Vedkommende beslattes indkaldt til personligt Møde.

Rettens Beslutninger i Henhold til nærværende § kan omgjøres af Retten selv (§ 169). Jfr. iøvrigt § 407, 2det Led og § 394.

² Jfr. §§ 29, sidste P. og 144.

³ D. v. s. af den dømmende Ret selv. Jfr. iøvrigt § 200 Note 1.

⁴ Jfr. § 171. Herved er da den almindelige Regel ndtalt, hvorfra det følgende indeholder de antydede Undtagelser. Hvad Forholdet mellem dettes forskellige Led angaar bemærkes:

§'ens 3die Led handler om Oplæsning af tilstedeværende Vidners tidligere Forklaringer, saavel udenretslige som indenretslige, saavel ubeedigede som beedigede. Alle saadanne kan altsaa under visse Betingelser benyttes, hvorved imidlertid maa bemærkes, at §'ens 5te Led slutter sig som en yderligere Begrænsning saavel til 3die som til 4de Led. Tilstedeværende Vidners ubeedigede retslige eller udenretslige Forklaringer kan altsaa alene oplæses naar, foruden de for Oplæsning af beedigede Forklaringer gjældende Betingelser, desuden Tvangsmidler til at fremtvinge Beedigelse ikke kan anvendes, og Oplæsningen antages utvivlsomt at ville bidrage til Sagens rette Oplysning eller findes aldeles ubetænkelig.

§'ens 4de Led handler paa samme Maade om Oplæsning af alle Slags af Fraværende tidligere afgivne Forklaringer eller Erklæringer (fra Sagkyndige), men ogsaa her til knytter sig da 5te Led som en yderligere Begrænsning for ubeedigede Udsagns Vedkommende. En Fraværendes ubeedigede Forklaring kan altsaa alene oplæses, naar mundtlig Afhørelse eller Edfiestelse er uiværksættelig, og Oplæsningen desuden er enten aldeles ubetænkelig eller findes utvivlsomt at ville bidrage til Sagens rette Oplysning.

M. H. t. Spørgsmaalet hvad der skal forståes ved *udenretslige* Forklaringer og Erklæringer bemærkes, at herunder alene kan gaa Udsagn, hvis Hensigt er at benyttes i Straffesagen eller til Afgjørelse af Spørgsmaalet, om saadan skal reises, altsaa indtil en vis Grad at træde istedetfor Vidnesbyrd. Alle andre skrevne udenretslige Udtalelser kan altsaa altid fordres oplæste i Overensstemmelse med § 331 uden at underkastes nogen fra § 332 hentet Begrænsning. Alene paa hine første passer ubetinget Udtryksmaaden; og antoges ikke denne Begrænsning, vilde man enten mod Ordene og mod den Tanke, som aabenbart ligger til Grund, maatte indbefatte under Bestemmelsen alle mulige skriftlige Udtalelser eller ogsaa opstille en aldeles holdningsløs Sondring, eftersom disse indeholdt en ligefrem Meddelelse angaaende en Begivenhed eller paa anden Maade kunde tjene til Bevis for samme. Anderledes forstaaet maatte det ogsaa antages, at Bestemmelsen havde opstillet en fuldkommen irrational Sondring mellem Oplæsning af skriftlige Bevisstykker og mundtlige Meddelelser af samme Art, al den Stund det isaafald vilde lede altfor vidt ogsaa at anvende §'ens Begrænsning paa disse. Anderledes stiller Sagen sig, naar §'en alene antages at angaa udenretslige Udtalelser, afgivne i Anledning af Sagen. Da baade kan og maa det læres, at Forbudet mod Oplæsning ikke kan omgaaes ved, at der istedet føres Vidner om Indholdet, f. Ex. ved

at en Polititjenestemand afhøres om den til Politiet afgivne Forklaring, ligesom Konsekvensen ogsaa tilsiger, at Retten ikke heller i videre Udstrækning kan tilstede, at mundtlige udenretslige Forklaringer gjengives som Bevis under Sagen. — Som retslig kan Forklaringen selvfølgelig alene ansees, naar den er afgiven i et Retsmøde (ikke blot for Politiet eller i det hele for Paatalemyndigheden jfr. § 266), men isøvrigt uden Hensyn til, paa hvilket Stadium af Sagen Retsmødet er afholdt (Efterforskning, Forundersøgelse, Bevisoptagelse i Henhold til §§ 296 og 297). Tvivlsomt er det derimod, hvilken Betydning det skal tillægges, at Retsmødet ikke i enhver Henseende (saaledes m. H. t. Varsel, Rettens Competence, Retspersonalets Fuldtallighed, Habilitet, Forhandlingens Offentlighed, Nærværelse af Forsvarer) tilfredsstillor Lovens Fordringer. En udtrykkelig Forskrift haves her kun for det i § 143 omhandlede Tilfælde. Maaske tør man imidlertid være berettiget til at anvende Principet i § 393, saaledes at Dommeren efter hvert enkelt Tilfældes Beskaffenhed afgjør, hvilken Betydning Feilen skal tillægges (jfr. ogsaa Udtryksmaaden i § 100 Nr. 2). Antages det saaledes, at Varsel til Sigtede ikke er nogen ueftergivelig Betingelse for Oplæsningen af de i Retsmødet afgivne Forklaringer, synes man da ogsaa berettiget til at antage, at §'ens Regler i 3die og 4de Led kan finde Anvendelse paa Forklaringer, afgivne under en anden Sag. — De Forklaringer, der skal kunne oplæses som retslige, maa i Retsbogen være gjengivne paa den i § 125, ikke blot paa den i § 126 omhandlede Maade, hvilket ved fornyet Behandling for Lagmandsret (28de Kap.) leder til, at Forklaringer, afgivne under Meddomsrets-Behandling, alene vil kunne oplæses efter de for udenretslige Erklæringer opstillede Regler.

^o Oplæsning af en nærværende Sagkyndigs Erklæring er derimod ikke bundet til disse indskrænkede Vilkaar; jfr. D. K. p. 72, hvor det fremhæves, at det paa den ene Side ofte vil være hensigtsmæssigt at oplæse

deres Erklæring ogsaa i de Tilfælde, hvor §'ens Betingelser ikke foreligger, og at det paa den anden Side, hvor de Sagkyndige udtaler sig i Strid med sin tidligere Erklæring, vil kunne findes mere betryggende at søge andre Sagkyndige end at oplæse denne. At Sagkyndiges Afhørelse efter § 196 skal foregaa efter de for Vidners Afhørelse gjældende Regler (Qvam p. 419), kan ikke komme i Betragtning, da der jo her ikke er Tale om en saadan, men om en Forholdsregel, der enten træder istedetfor eller supplerer Afhørelsen. Jfr. ogsaa det følgende Led, hvor Sagkyndig nævnes ved Siden af Vidne.

⁶ Se Note 4.

⁷ Afhørelsen maa altsaa her først foregaa paa regelmæssig Maade (§§ 334 og 335), og først, naar derefter Modsigelsen er Vidnet udtrykkelig foreholdt — hvilket kan ske enten fra Parternes eller Lagmandens Side —, kan der skrides til Oplæsning.

Bestrides det, at Retsbogens Gjengivelse af Vidnets tidligere Forklaring er korrekt (§ 129, sidste P.), vil der kunne blive Tale om Udsættelse til at bringe dette paa det rene (§ 331, 3die Led).

⁸ Ogsaa om dette sker i Medhold af §§ 176—8; jfr. D. K. p. 74, hvoraf det sees, at det er med bevidst Hensigt der ikke i Loven er gjort nogen Undtagelse for disse Tilfælde.

⁹ Jfr. § 189.

¹⁰ Se Note 4.

¹¹ Jfr. §§ 185, 197 især Note 1, 296, 297 jfr § 425. — Retten har saaledes, om Bevisoptagelse har fundet Sted i Henhold til de sidstnævnte §§, altid den endelige Afgjørelse af, hvorvidt ikke desuagtet Afhørelse under Hovedforhandling skal finde Sted.

¹² Herved maa saavel tages Hensyn til Straffesagens Betydelighed som til Bevisgjenstandens Betydning for Sagen og Betænkelighederne ved *in concreto* at lade Oplæsning træde i Stedet for mundtlig Forklaring.

¹³ Herved sigtes naturligvis ikke alene til Ulempe og Omkostning, den kan volde det Offentlige, men ogsaa til de Ofre, som Fremmedet kan paalægge Vidnet. — Jfr. §§ 171, 486—9. Omkostning voldes forøvrigt det Offentlige ikke blot direkte ved de til Vidnerne nødvendige Udtællinger, men endnu mere ved den Udsættelse af Sagen eller Forhandlingen, som maa blive en Følge af Vidnets Indkaldelse. Jfr. § 322 Note 2. Retten bør derfor som Regel opretholde Paatalemyndighedens i Henhold til § 296 afgivne Skjøn, selv om den ikke er enig deri.

¹⁴ Jfr. § 296, der maa suppleres fra nærværende §. Hvad angaar «Sagkyndige», er det Lovens System i Kap. 16, at disse vil kunne føres under Hovedforhandlingen, men ialfald ligesaa regelmæssig alene vil afgive skriftlig Erklæring til Oplæsning der (§§ 195—197). Til trods for den ganske forskellige Udtryksmaade i § 332 tør det dog antages, at Indkaldelse til Hovedforhandlingen vil blive Undtagelsen, da i Virkeligheden denne Fremgangsmaade som Regel vil medføre uforholdsmæssig Ulempe og Omkostning. — At den tidligere Forklaring er afgiven i et af de i §§ 176—8 omhandlede Tilfælde, hvor Vedkommende kunde fordre sig fritagen for at vidne, hindrer heller ikke her Oplæsningen (jfr Note 8), med mindre Retten har undladt i Henhold til § 176 at gjøre Vidnet opmærksom paa dets Ret til at blive fritaget.

¹⁵ Altsaa i Tilfælde af Død, Sindssygdom, Udvandring o. lign. — Som det sees, er det nok, at en af Delene er uiværksættelig. Børns ubeedigede Forklaringer kan da oplæses, skjønt mundtlig Afhørelse ikke er uiværksættelig; en syg og sengeliggende Persons ubeedigede Forklaring ligesaa, skjønt Edfæstelse lod sig iværksætte. I ethvert Fald gjælder dog Betingelsen i 5te Led, hvorhos det selvfølgelig vilde stride mod Lovens Mening, om Oplæsning af ubeedigede Forklaringer fandt Sted, hvor Edfæstelse eller Indkaldelse til mundtlig Afhørelse ikke vilde være forbunden med uforholdsmæssig Ulempe. — Se ogsaa Note 17 *i. f.*

¹⁶ Se om Begrebet «udenretslig» Note 4.

¹⁷ Se Note 4. — Som Exempler paa Tilfælde, hvor Bestemmelsen vil finde Anvendelse, kan nævnes en Erklæring om, hvem der er Morder, hvilken en paa et ensomt Sted myrdet Person før sin Død har faaet Tid og Leilighed til at nedtegne. — Erklæringer indhentedede fra anerkjendte udenlandske Specialistlæger eller andre videnskabelige Autoriteter, hvor altsaa en Opnævnelse af Retten er udelukket (D. K. p. 72 og 73). Heraf sees imidlertid, at Lovens Betingelser for Oplæsning utvivlsomt er sat for snævert. Ogsaa embedsmæssige Bevidnelser, der besidder *publica fides* (Daabsattester o. lign.), samt Udskrift af tidligere den Taltale overgaaede Domme henhører strengt taget under Begrebet udenretslige Erklæringer. Imidlertid maa de antages at gaa ind under den ved Ordene «i Almindelighed» i 4de Led antydede Undtagelse og derfor at kunne oplæses, skjønt mundtlig Afhørelse eller Edfestelse ikke er uiværksættelig (jfr. § 337).

¹⁸ Altsaa navnlig Forklaringer afgivne under Efterforskningen eller den retslige Forundersøgelse, se § 185.

¹⁹ Jfr. Note 4. Betingelsen gjælder ogsaa, hvor Edfestelse er uiværksættelig, f. Ex. fordi Vidnet er afgaaet ved Døden eller er et Barn under 15 Aar. I disse Tilfælde kan den synes ikke alene urimelig, men ligefrem i Strid med Lovens egen Aand, al den Stund den ved mundtlig Afhørelse ingen Skrupel nærer ved at tilstede ubeedigede Vidnesbyrd, hvor beedigede ikke kan have. Imidlertid maa det vel antages, at Betænelighederne ved Oplæsningen maa veies op mod Betænelighederne ved Undladelsen, og da følger det af det netop nævnte, at disse sidste regelmæssig maa findes størst. — Det sees forøvrigt af den forskjellige Udtryksmaade, der er benyttet her og i 4de Led, at der skal mindre til for at gjøre Oplæsningen af en ubeediget Forklaring betænelig end af en beediget. Oplæsning vil navnlig være ubetænelig, hvor det af den ubeedigede Forklaring fremgaar, at

Vidnet intet Kjendskab har til Sagen, en Udtalelse, der ofte kan være af stor positiv Betydning for Beviset.

²⁰ Virkningerne af, at dette er undladt, vil blive at bedømme efter § 393.

§ 333. (Oplæsning af skriftlige Beviser.)

Skriftlige Beviser oplæses af Retsskriveren eller et af Rettens Medlemmer. Dog kan Lagmanden tillade den Berisførende selv at oplæse dem.

Skriftstykker, som er forfattede i fremmed Sprog, oplæses i Oversættelse, hvis Rigtighed er bekræftet af en dertil bemyndiget Person.¹

¹ Se Sportell. 13 Septbr. 1830 § 204 jfr. § 198. Se ogsaa nærværende Lovs §§ 121 og 123.

§ 334. (Vidnernes Afhørelse.)

De af Paatalemyndigheden fremstillede Vidner afhøres først af denne og dernæst, efterhvert som denne Afhørelse for hvert enkelt Vidnes Vedkommende er tilendebragt, af Forsvareren. Med Hensyn til de af Tiltalte eller efter hans Begjæring¹ fremstillede Vidner forholdes i omvendt Orden.² Herfra kan Afgang finde Sted ifølge Overenskomst.³

Lagmanden skal i ethvert Tilfælde tilbagevise Spørgsmaal, der ikke vedrører Sagen,⁴ og selv overtage⁵ Afhørelsen, naar han eller Retten finder den Maade, hvorpaa Afhørelsen sker, utilfredsstillende.⁶

¹ Jfr. §§ 294—5, 331.

² De af Retten selv indkaldte Vidner afhøres af Dommeren, men denne maa paa Begjæring kunne overlade det til Parterne. Dette følger af Analogien af nærværende § og af den Betragtning, at den, som indkalder et Vidne, er nærmest til at vide, hvad han har at spørge det om.

³ Jfr. D. K. p. 75 om, at herved væsentlig sigtes til Tilfælde, hvor Paatalemyndigheden af egen Drift indkalder Vidner, som vides at ville udtale sig til Gunst for Tiltalte.

Overenskomsten tiltrænger ingen Stadfæstelse af Retten eller Lagmanden.

⁴ Jfr. Retst. 1889 p. 450.

⁵ Lagmanden bør som Regel overtage Afhørelsen helt, hvor han finder at maatte overtage den. En Undtagelse finder dog let Sted, forsaavidt den ene Part kan være færdig med sin Afhørelse, før Grunden indtræder.

⁶ Jfr. § 307, sidste Led og § 374, 2det Led. — Som utilfredsstillende maa Afhørelsen betragtes, ikke blot naar den er uskikket til at bringe Sandheden for Lyset, men ogsaa naar den misbruges til at forhale Sagen, eller benyttes til utilbørlige Insinuationer, til Trusler eller Fornærmelser mod Vidnet (jfr. § 336).

§ 335. (Lagmandens Afhørelse af Vidnerne).

Lagmanden kan af egen Drift eller efter Anmodning af nogen af Domstolens øvrige Medlemmer¹ afhøre Vidnet om saadanne Punkter, som ikke har været det tilstrækkelig foreholdt, eller med Hensyn til hvilke dets Svær ikke har været tydeligt nok eller tilstrækkelig opfattet. Han kan overlade Vedkommende selv umiddelbart at forelægge Vidnerne Spørgsmaal.

¹ Derunder ogsaa indbefattet Lagrettemændene. — Jfr. om Tiltalte § 338 Note 1 og om Parterne i det hele § 184, der ogsaa ved Hovedforhandlingen finder analogisk Anvendelse, naar de ikke selv foretager Afhørelsen.

§ 336. (Bevisførelse, sigtende til at svække et Vidnes Troværdighed.)

Bevisførelse, sigtende til at svække et Vidnes Troværdighed¹ i sin Almindelighed,² maa kun finde Sted paa den Maade og i den Udstrækning, som Retten tilsteder.³ Den bør nægtes, naar de tilsigtede Oplysninger ikke findes at være af væsentlig Betydning.

¹ En saadan kan, forsaavidt Retten tillader det, ske saavel ved Spørgsmaal til Vidnet selv (jfr. modsat Bestemmelse i den kgl. Prp. og § 334 Note 6) som ved Afhørelse

af andre Vidner eller Oplæsning af Erklæringer, Attester eller af tidligere Straffedomme (jfr. § 332 Note 1).

² D. v. s. hvorved ikke søges bevist, at dets Forklaring *in casu* er urigtig, men at denne fortjener Mistillid, fordi Vidnet er utroværdigt.

³ Retten kan da ogsaa helt afskjære Bevisførelse herom, selv om ikke Betingelserne efter §'ens sidste Passus foreligger; jfr. i det hele D. K. p. 75—6.

§ 337. (Beviser for Tiltaltes gode eller slette Vandel.)

Føres fra Forsvarets Side Beviser for Tiltaltes tidligere gode Vandel, kan Paatalemyndigheden altid føre Modbeviser. Under ingen Omstændighed maa dog Bevidnelser, udstedte angaaende Tiltaltes gode eller slette Navn og Rygte, oplæses.¹

Hvorvidt og i hvilken Udstrækning iøvrigt Beviser kan føres for Tiltaltes slette Vandel, afgøres af Retten. Dog maa disse Beviser altid angaa bestemte Handlinger, foretagne af Tiltalte selv. Bevis for tidligere Domfældelse kan ikke nægtes ført.²

¹ Derimod er altsaa ikke Vidneførsel herom absolut udelukket. Om at saadan imidlertid ikke lettelig bør tilstedes se D. K. p. 76; jfr. §'ens 2det Led, 2det Punktum.

² Jfr. § 332 Note 17.

§ 338. (Tiltaltes Adgang til at udtale sig under Bevisførelsen.)

Efter Afhørelsen af hvert enkelt Vidne og efter Oplæsningen af hvert enkelt Skriftstykke gives der Tiltalte Adgang til at udtale sig, om han har noget at bemærke.¹

¹ Derimod har Tiltalte altsaa hverken nogen Ret til selv direkte at examinere Vidnerne og de Sagkyndige eller til at forlange dem forelagt bestemte Spørgsmaal. Hvorvidt hans Begjæring i saa Henseende skal efterkommes, beror altid paa Lagmanden eller i sidste Instans (se § 307, sidste Led) Retten. Jfr. dog §§ 184 og 335 Note 1.

§ 339. (Bevisførelsens Slutning. Parternes og Tiltaltes Adgang til at faa Ordet.)

Efterat Bevisførelsen er sluttet,¹ faar først Paatalemyndigheden og dernæst Forsvareren² Ordet.³ Enhver har Ret til at tale to Gange.⁴

Tiltalte har Ret til Ordet ved Siden af Forsvareren og spørges, efterat denne har talt, om han har noget yderligere at bemærke.⁵

¹ Loven har ikke som f. Ex. den tyske anordnet, at Bevisførelsens Slutning skal tilkjendegives ved en Kjendelse af Retten. Den sluttes da derved, at der faktisk ikke er mere Bevis at føre; og den kan naarsomhelst, ogsaa efterat Partsforedragene er begyndt, gjenoptages, om dertil findes Foranledning.

² Jfr. § 99 Note 3.

³ Jfr. § 306. Om Indholdet af Foredragene har Loven ingen udtrykkelig Forskrift. Utilstedeligt vil det imidlertid være, at disse paa nogen Maade antager Karakteren af en Bevisførelse, at man f. Ex. udtaler sig om sine egne Iagttagelser med Hensyn til Bevisførelsens Gjenstand eller udtaler personlige Formening om Skyld eller Uskyld; se ogsaa § 306 Note 3. Se endvidere § 307, hvoraf maa udledes Ret for Lagmanden til at skride ind ligeoverfor unødige Gjentagelser saavel som anden overflødig Vidtløftig-gjørelse af Partsforedragene.

⁴ Denne Ret kan ikke indskrænkes, selv om Lagmanden anser Sagen uddebatteret med de to første Foredrag (§ 307). For Forsvarerens Vedkommende gjælder dette dog alene under Forudsætning af, at der fra den anden Side svares paa hans første Foredrag, eller at der er flere Tiltalte, der har særskilte Forsvarere. — Loven udtaler sig kun om, hvad Parterne kan kræve som en Ret. Det er da paa den ene Side ingen Nødvendighed, at Parterne overhovedet benytter Adgangen til at faa Ordet. Forsvareren har saaledes ingen Pligt til at ytre sig, hvor han i et og alt kan tiltræde Paatalemyndighedens Udtalelser (hvilket navnlig kan

være Tilfældet, naar denne nedlægger Paastand om Frifindelse). Ogsaa Paatalemyndigheden kan uden videre Deduktion inklade Sagen efter Tiltalebeslutningen. — Paa den anden Side er det ikke utilstedeligt, at Lagmanden bevilger Parterne Ordet flere end to Gange. — Er Parternes Foredrag bleven afbrudt derved, at fornyet Bevisoptagelse har fundet Sted (se Note 1), faar enhver af dem paany Ret til at udtale sig to Gange.

³ Er der flere Tiltalte og Forsvarere, vil det vistnok være rigtigst, at først alle Forsvarere tilendebringer sine Foredrag, før nogen Tiltalt faar Ordet.

§ 340. (Tiltalt, der ikke forstaar det norske Sprog.)

Forstaar Tiltalte ikke det norske Sprog, eller er han døv, maa af Slutningsforedragene idetmindste de nedlagte Paastande bringes til hans Kundskab.¹

¹ Jfr. §§ 121 og 122.

§ 341.¹ (Spørgsmaalenes Udarbeidelse og Forhandlingen derom.)

Naar Parterne har endt sine Foredrag, har Paatalemyndigheden at oplæse og fremlægge Udkast til de Spørgsmaal, som skal forelægges Lagretten.² Efterat Forsvareren dernæst er givet Anledning til at ytre sig og fremsætte Forslag om Forandringer i eller Tillæg til disse,³ udarbejder Lagmanden Spørgsmaalene og oplæser dem for Parterne, der er berettigede til at forlange sig dem skriftlig forelagte. Gjør nogen af Parterne Indsigelser mod de af Lagmanden udarbejdede Spørgsmaal, afgjøres Sagen af Retten.⁴ Der skal paa Forlangende gives en kort Udsættelse af Forhandlingen til Overveielse af Spørgsmaalene.

¹ §§ 341—347 indeholder Reglerne for Opstillingen af de Spørgsmaal, der skal forelægges Lagretten. Den i § 342 givne Regel maa dog for den væsentligste Del siges mere at angaa Domstolens Forhold til Tiltalebeslutningen i det Hele end særlig Spørgsmaalsstillingen, og den

maa derfor ogsaa finde tilsvarende Anvendelse i Meddomsretssager, se § 366 Note 1. Paa den anden Side er de i disse §§ indeholdte Regler for Spørgsmaalsstillingen ikke udtømmende; se foruden samme Kapitels §§ 356, 359, 360 ogsaa § 443, 2det Led.

Om Virkningerne af Feil ved Spørgsmaalsstillingen se § 380 Note 2.

Exempel til Belysning af Spørgsmaalsstillingen se § 346 Note 3.

² Ved den Ordning, at Udkastet til Spørgsmaalene udarbejdes af Paa talem yndigheden, afviger Loven fra de fleste fremmede Love, der henlægger ogsaa dette under Rettens Formand. Regelen hænger væsentlig sammen dermed, at Lagmanden ikke paa Forhaand behøver at kjende Sagens Akter (jfr. § 292 Note 9); se D. K. p. 76.

³ Jfr. §§ 342, 1ste Led *i. f.*, 345, sidste P. og 346. Udenfor de der nævnte Tilfælde er Retten ikke bunden ved Parternes Forlangende.

⁴ Lagretten har da her ingen Adgang til at gjøre Indsigelser. Af egen Drift kan heller ikke Rettens øvrige Medlemmer tage Sagen i sin Haand; og de kan det ikke i noget Tilfælde videre end til Afgjørelse af de af Parterne fremsatte Indvendinger og gjorte Forslag, som Lagmanden ikke har bifaldt. Herved maa imidlertid erindres, at denne Begrænsning alene gjælder m. H. t. Spørgsmaalenes Redaktion; med Hensyn til Indholdet er det efter § 342 den samlede Ret, som træffer Afgjørelsen; og finder den, at Lagmandens Redaktion giver Udtryk for mere, mindre eller andet end, hvad der bør spørges om, kan den altid af denne Grund forkaste den. Det rent redaktionelle har Loven derimod antaget helst burde ligge i én Mands Haand, jfr. dog § 356.

§ 342.¹ (Forholdet mellem Spørgsmaalene og Tiltalebeslutningen.)

Gjenstand for Spørgsmaalene er det i Tiltalebeslutningen

omhandlede Forhold.² Om Tilstedeværelsen af Omstændigheder, som kan bringe Forholdet ind under en anden Straffebestemmelse end efter Tiltalebeslutningen,³ spørges der,⁴ naar Retten finder Foie dertil.⁵ Er en saadan Omstændighed under Forhandlingen paastaet at være tilstede, skal dette altid ske, naar Forlangende derom fremsættes.⁶

Ved Forholdets Henførelse under Straffeloven er Retten ubunden af de fremsatte Paastande.⁷ Henføres det under en anden Straffebestemmelse end i Tiltalebeslutningen,⁸ maa der altid gives Parterne særlig Aaledning til at udtale sig,⁹ hvorhos Tiltalte paa Forlangende¹⁰ maa tilstaaes en passende Udsættelse, naar det skjønnes ønskeligt for Forsvaret.^{11 12}

¹ Se det ved § 341 Note 1 om nærværende § bemærkede. — Denne § handler umiddelbart alene om Forholdet mellem Parterne og Domstolen, idet den bestemmer, hvorvidt Spørgsmaalene til Lagretten og derigjennem Dommen er afhængig af Tiltalebeslutning og Paastande. Imidlertid maa til §'ens fulde Forstaaelse forudskikkes en Redegjørelse for Forholdet mellem Domstolens tvende Dele: Retten og Lagretten.

A. I. Allerede tidligere er nævnt, at Skyldspørgsmaalet forelægges Lagretten, og hvori dette bestaar (§ 165). Som imidlertid fremgaar af §§ 324 og 357 saavel som af Reglerne om Anke, udkræves Enighed mellem Retten og Lagretten, hvad de til en fældende Kjendelse henhørende *juridiske* Betingelser angaar. En Følge heraf er, at Retten aldrig pligter at forelægge Lagretten Spørgsmaal, hvorom det paa Forhaand er givet, at denne Enighed ikke kan opnaaes. Ligesom Retten efter § 324 overhovedet ikke behøver at forelægge Sagen for Lagretten, naar den af juridiske Grunde dog finder at maatte frifinde, saaledes behøver den ikke at spørge Lagretten om Kjendemærkerne for nogen anden Forbrydelse end den, som den selv finder, der kan blive at fælde for. Herved er imidlertid at bemærke, at ligesom den af Grunde, som er nævnte i § 324, Note 3, vil kunne undlade at benytte

sin Ret efter § 324 til at frifinde uden Lagrettebehandling, saaledes vil den ogsaa af de samme Grunde, foruden det efter dens Mening rigtige Spørgsmaal, kunne forelægge Spørgsmaal, byggede paa en efter dens Mening urigtig Subsumtion. Besvares disse bejaende, vil vistnok udenfor de Tilfælde af subsidiære Spørgsmaal og Tillægsspørgsmaal, som strax nedenfor omhandles, Svaret ikke tages tilfølg; men man opnaar, at Høiesteret, om den er af en anden Mening, kan lægge det til Grund. Hvad særlig angaar subsidiære Spørgsmaal, byggede paa en efter Rettens Mening for mild Subsumtion, kan saadanne ogsaa stilles, fordi Retten, om det principale Spørgsmaal benægtes, finder det rigtigere, at Tiltalte dømmes efter det subsidiære, end at han aldeles frifindes; jfr. § 360. Af denne Grund vil den ogsaa kunne medtage Tillægsspørgsmaal til Gunst for Tiltalte, f. Ex. spørge, om det Stjaalne som Brændsel gaar ind under 22—14, hvor den selv mener, at saa ikke er Tilfældet. Ellers vilde Lagretten, om den var af modsat Mening, maaske simpelthen besvare Hovedspørgsmaalet efter 19—1 benægtende og saaledes fremkalde fuld Frifindelse. Naturligvis kan Retten, naar den paa denne Maade faar Kjendelse for 22—14, ikke af juridiske Grunde forkaste den og derved bane sig Adgang til at dømme efter 19—1.

2. Hvad angaar den fældende Kjendelses faktiske Betingelser, afgjør efter § 358 Lagretten vistnok ikke heller disse uden Rettens Medvirken, men denne er dog her alene en efterfølgende, kontrollerende, og Følgen heraf er, at Retten aldrig kan nægte at forelægge Lagretten Spørgsmaal, forsaavidt de handler om Tilstedeværelsen af faktiske Omstændigheder, fordi den finder, at et benægtende Svar er det utvivlsomt rigtige. Betingelsen for Rettens Pligt er imidlertid dog, at vedkommende faktiske Omstændighed er af juridisk B tydning, hvilket, som oven udviklet, Retten paa Forhaand kan benægte.

Denne Sondring, som vel er theoretisk klar, kan i Li-

vet ofte fordunkles derved, at Grænsen mellem juridiske og faktiske Spørgsmaal er vanskelig at drage. Herpaa kan vi dog ikke her gaa nærmere ind, men maa indskrænke os til at belyse det bemærkede ved et enkelt Exempel, hentet fra den p. 178 trykte Tiltalebeslutning: Spørgsmaalet om, hvad efter Str.l. Kap. 15 § 11 er en langvarig Sygdom, er et juridisk; og finder Retten, at en ca. 2 Maaneders Sygdom ikke er langvarig, kan den da paa egen Haand benægte Skadens Betydelighed og unnlade at spørge derom. Ogsaa angaaende «ualmindelig Smerte» gjælder vistnok, at deri ligger et juridisk Spørgsmaal. Her indeholder imidlertid i det anførte Exempel ikke selve Tiltalebeslutningen tilstrækkeligt faktisk Grundlag for Besvarelsen; men finder Retten, at den Smerte, hvis Tilføielse under Sagen søges eller paastaaes bevist, ikke kan karakteriseres som ualmindelig, supplerer i saa Henseende Sagsbehandlingen Tiltalebeslutningen.

B. Vi skal dernæst kortelig udvikle, hvad der er §'ens egentlige Emne: Forholdet mellem Parter og Domstol.

1. Allerede af det oven bemærkede følger den Regel, der i dens 4de Punktum er udtalt om «Forholdets Henførelse under Straffeloven», forsaavidt Reglens negative Side angaar. Efter §'en gjælder det samme imidlertid ogsaa i positiv Retning, d. v. s. Retten kan ikke alene nægte at henføre Forholdet under Straffebud, som er paastaaede anvendte, men ogsaa henføre det under andre, hvis Anvendelighed ikke er paastaaet, ja endog benægtet. Finder den saaledes, at den i Tiltalebeslutningen p. 178 nævnte Sygdom maa ansees for langvarig, kan den spørge om betydelig Skade, selv om hverken Tiltalebeslutningen eller de fremsatte Paastande indeholder noget derom.

2. Hvad dernæst angaar Forholdet mellem Parter og Domstol m. H. t. selve det faktiske Forhold, som er Gjenstand for Paadømmelsen, fremgaar af det oven udviklede den almindelige Regel, at Retten ikke kan

nægte at spørge om noget, som Parterne forlanger spurgt om (forudsat, at det dog angaar det i Tiltalebeslutningen omhandlede Forhold og, at Retten finder, at det, om det antages, er af retslig Interesse for Skyldspørgsmaalet). Herom giver § 342, tredje Punktum og § 345, sidste Punktum, alene den Regel, at Omstændighedens Tilstedeværelse maa være paastaaet allerede under Forhandlingen. Om alle i Tiltalebeslutningen indeholdte faktiske Paastande maa der da altid spørges, medmindre Paatalemyndigheden selv har frafaldt det. Dette staar den imidlertid frit for. Ligesom den kan tage hele Sagen tilbage eller indenfor de i § 342 givne Grænser stille nye Spørgsmaal ved Siden af Tiltalebeslutningens, saaledes kan den ogsaa stille saadanne istedetfor disse. Paa sin Side kan da imidlertid saavel Modparten som Retten ligesaa vel optage Tiltalebeslutningens Spørgsmaal som stille ganske nye.

3. Efter § 342, andet Punktum kan imidlertid ogsaa Retten af egen Drift spørge om «Tilstedeværelsen af Omstændigheder, som kan bringe Forholdet ind under en anden Straffebestemmelse end efter Tiltalebeslutningen.» I den kgl. Prp. hed det: «ind under en forskjellig Straffebestemmelse», med andre Ord Omstændigheder, som kan have Indflydelse paa Subsumtionen. Den i Loven foretagne Forandring maa imidlertid antages alene at være formel. Da Retten er fri m. H. t. Subsumtionen, maa nemlig «end efter Tiltalebeslutningen» betyde det samme som «end den, hvorunder det, saaledes som i Tiltalebeslutningen fremstillet, af Retten maatte findes at burde henføres.» Saalænge man altsaa ikke kommer udenfor det i Tiltalebeslutningen omhandlede Forhold, har Retten fuld Frihed til at spørge om Omstændigheder ved dette, som kan bevirke saavel en strengere som en mildere eller en kvalitativt forskjellig Subsumtion. Selvfølgelig kan den da ogsaa ved Siden af et Spørgsmaal,

der omfatter hele det i Tiltalebeslutningen omhandlede Forhold, stille Spørgsmaal om Forholdet med Udeladelse af nogen i Tiltalebeslutningen paastaet Omstændighed, der har Indflydelse paa Subsumtionen. Ved Tiltale for Røveri kan saaledes Retten stille et særskilt Spørgsmaal om grovt eller simpelt Tyveri. — Om Omstændigheder, der alene tjener til at individualisere Handlingen, se § 344 Note 3.

4. Begrænsningen ligger alene i, at man ikke maa gaa udenfor det i Tiltalebeslutningen omhandlede Forhold, idet dette alene under visse Betingelser, navnlig med Paatalemyndighedens og Tiltaltes eget Samtykke (§ 291, 2), kan ske. Spørgsmaalet, om man gaar udenfor, frembyder i tvende Retninger Tvivl. af hvilke den ene er af faktisk, den anden af juridisk Art. Aabenbart kan Tid og Sted og tildels ogsaa Gjenstand for Forbrydelsen forandres, uden at dens Identitet ophører. Et Mord af N. N. er den samme Forbrydelse, om det er begaaet i Aker istedetfor i Kristiania og den 10de istedetfor den 12te, ja hvorsomhelst og naarsomhelst det er begaaet. Et Indbrudstyveri i et Hus er den samme Forbrydelse, om de borttagne Gjenstande er andre end oprindeligt antaget. Det kommer an paa, hvad Tiltalebeslutningen har tilsigtet at angaa, men dette er et faktisk Spørgsmaal, der forøvrigt efter den nye Lov ei stiller sig anderledes end tidligere.

Den juridiske Tvivl fremkaldes navnlig ved Spørgsmaalet om, hvorvidt Forholdet kan siges at være det samme, naar nye Sider ved det fremdrages, ikke alene som Momenter ved Straffens Bestemmelse eller ved Afgjørelsen af Subsumtionen, men som selvstændigt Grundlag for Strafanvendelsen enten alene eller ved Siden af det oprindelige. Kan udenfor de i § 291, Nr. 1 nævnte Betingelser den for Voldtægt Tiltalte enten ved Siden af Fældelse herfor eller alene dømmes for Blodskam, naar det under Sagen oplyses, at den, med hvem han har havt det angiveligt tilvungne Samleie, er hans Søster? Skjønt tvivlsomt maa vistnok Spørgsmaalet besvares bejaende, hvoraf da følger,

at Dommen angaaende Voldtægten i ethvert Tilfælde vil være *res judicata* ligeoverfor Tiltale for Blodskam.

Hvad angaar fortsatte Forbrydelser, maa ialfald alle forud for Tiltalen liggende enkelte Handlinger kunne ind-
drages, og disse kan da paa den anden Side ikke begrunde nyt Sagsanlæg.

C. Det siger sig selv, at Reglerne om Spørgsmaalstillingen bliver de samme, efter hvis Initiativ end Spørgsmaalene opkastes. Jfr. navnlig § 343 Note 2 og 7, hvorefter Forholdet ofte vil kunne blive, at det nye, som Retten vil spørge om, maa fremsættes i et Hovedspørgsmaal, medens det i Tiltalebeslutningen omhandlede gjøres til et Tilægsspørgsmaal.

² Se § 286, 2det Led.

³ Se Note 1 B. 3.

⁴ Jfr. § 345, 1ste Led. Forholder den nye Forbrydelse sig ikke til den i Tiltalebeslutningen paastaaede ligefrem som det mere eller det mindre, maa imidlertid et særskilt Hovedspørgsmaal opstilles, se Note 1 C.

⁵ Retten vil derved navnlig have at tage Hensyn til, hvorvidt der foreligger tilstrækkeligt Bevis til Spørgsmaalets Opkastelse, og om den forskjellige Subsumtion vil have Indflydelse paa Straffen m. m. — Ethvert af Rettens Medlemmer kan selvfølgelig opkaste Spørgsmaalet.

⁶ Ellers skal altsaa Parternes Forlangende ikke binde Retten, hvilket navnlig for Tiltaltes Vedkommende er motiveret ved Bestræbelsen for at forebygge Belemring af Lagretten og Udhaling af Sagen gennem en unyttig Ophoben af Spørgsmaal; jfr. D. K. p. 78.

⁷ Lagretten har vistnok ikke at udtale sig om Subsumtionen, idet denne henhører under Retten (jfr. § 344 Note 2 og § 362). Da Spørgsmaalene imidlertid skal «optage alle Forbrydelsens retslige Mærker» (§ 344), er det nødvendigt allerede paa dette Trin at bringe Forholdets strafferetlige Karakteristik paa det rene. Se § 344. — Ved Udarbejdelsen af Spørgsmaalene har da Lagmanden at lægge sin

Opfatning af Subsumtionen til Grund, og hvis han ikke enten efter Indsigelse fra Parterne eller efter de bisiddende Dommeres eget Initiativ overstemmes af disse, har det hermed sit Forblivende. Se Note 1 A. 1.

⁸ Jfr. § 291 Note 3.

⁹ Forhandlingen maa forsaavidt gjenoptages med udtrykkelig Angivelse af Grunden.

¹⁰ Dette kan fremsættes af Forsvareren.

¹¹ Jfr. § 391, sidste Led. Se ogsaa § 325.

¹² Bestemmelsen omfatter saavel efter sine Ord som sin Tanke ogsaa det Tilfælde, at Forholdets Henførelse under en anden Straffebestemmelse end i Tiltalebeslutningen er foranlediget ved nye faktiske Omstændigheder (1ste Leds 2det P.); jfr. D. K. p. 78; se derimod Qvam p. 447.

§ 343. (Spørgsmaalenes Form. Eventuelle Spørgsmaal. Spørgsmaalene maa kun angaa én Tiltalt og én Forbrydelse.)

Ethvert Spørgsmaal stilles saaledes, at det kan besvares med Ja eller Nei.¹

Naar et efterfølgende Spørgsmaal kun skal besvares i det Tilfælde, at et foregaaende er besvaret paa en vis Maade,² skal dette anføres i Spørgsmaalsskriftet. Ligeledes anføres ved hvert Spørgsmaal, hvor mange Stemmer der udfordres til et for Tiltalte ugunstigt Svar.³

Et Spørgsmaal maa blot angaa en Tiltalt⁴ og saavidt muligt blot et forbrydersk Forhold⁵ og Anvendelsen af en Straffebestemmelse.⁶

Af Spørgsmaal, hvis bekræftende Besvarelse udelukker hinanden, stilles det, der vil lede til den strengeste Straf, først.⁷

¹ Heri ligger, at der aldrig maa stilles Spørgsmaal, der af Lagretten fordrer en Angivelse af positive Omstændigheder. Udelukket er da et Spørgsmaal, hvorved Lagretten stilles Valget mellem flere Alternativer, f. Ex. om Tiltalte har tilegnet sig en Ting eller blot benyttet den, — om han har voldt den Fornærmede betydelig Skade paa

Legeme eller tilføiet ham ualmindelig Smerte, jfr. Note 2. — Forskjellig herfra er imidlertid en Spørgsmaalsstilling, der vel indeholder flere Alternativer, men hvis Mening ikke er, at Lagretten behøver at træffe noget Valg mellem disse, fordi det for Forholdets Bedømmelse er ligegyldigt, hvilket af dem der antages. Saadanne Spørgsmaal berøres ikke af nærværende Bestemmelse, jfr. Note 6 og § 344 Note 2. — En negativ Spørgsmaalsform (f. Ex.: Har Fornærmede ikke givet Anledning til Fornærmelsen?) kan ikke uden Tvetydighed besvares med Ja eller Nei, og maa allerede af den Grund forkastes, selv bortset fra, at deri ligger et Forsøg paa at lægge Lagretten Svaret i Munden.

Bestemmelsen er ikke til Hinder for, at Lagretten, om den dertil finder Foie, kan tilføie sit Svar en Begrænsning, der indeholder positive Angivelser. Paa Spørgsmaalet, om Tiltalte er skyldig i med Forsæt og Overlæg at have forvoldt N. N.s Død, kan Lagretten svare: Ja, dog uden Overlæg. — I Regelen bør dog Lagretten, hvor den ikke finder at kunne sige slet og ret Ja eller Nei, benytte § 350.

² Dette gjælder som Regel alle Spørgsmaal, der angaar en og samme Person og Forbrydelse, idet disse enten maa være Tillægsspørgsmaal (§§ 345 og 346), der alene skal besvares, om Hovedspørgsmaalet bejaes, eller alternative Hovedspørgsmaal, af hvilke de følgende alene besvares, naar det foregaaende benægtes. Har Retten fundet at burde stille et alternativt Hovedspørgsmaal, bygget paa en Subsumtion, som den ikke selv billiger (se § 342 Note 1 A. 1), maa ogsaa dette, hvis det er det strengeste, efter nærværende §'s sidste Led stilles først, og det andet Hovedspørgsmaal, der indeholder den af Retten billigede Subsumtion, alene opstilles subsidiært til Besvarelse i Tilfælde af det første Spørgsmaals Benægtelse. Bejaes det, vil Retten have Adgang efter § 360 til at sætte Svaret ud af Betragtning og paany fremsætte Spørgsmaal Nr. 2.

Er det ene Hovedspørgsmaal i sig selv det strengeste, men er der til det andet knyttet Tillægsspørgsmaal, ved

hvis bejaende Besvarelse det dog vil lede til det ugunstigste Resultat, maa disse stilles principalt, og hint bliver da rettest først at fremsætte, naar Lagrettens Svar paa første Hovedspørgsmaal og Tillægsspørgsmaalene er afgivne og disse sidste benægtede. Hvis der saaledes kan være Tale om enten at bedømme Handlingen som Hensættelse af en Anden i hjælpeløs Tilstand (Str.l. 15—8) eller som kvalificeret Legemsfornærmelse (Str.l. 15—1 jfr. 3 eller 4), kan der først stilles et Spørgsmaal efter 15—1 og Tillægsspørgsmaal efter 15—3 og 4, og hvis disse sidste besvares benægtende, kan da, selv om første Hovedspørgsmaal er bekræftet, et nyt Hovedspørgsmaal stilles om 15—8, da sidstnævnte Lovsted er strengere end 15—1. — Jfr. nedenfor p. 246 Note **.

Ogsaa Tillægsspørgsmaalene kan staa i et saadant Forhold indbyrdes; saaledes skal et Tillægsspørgsmaal om 22—14 alene besvares, saafremt et angaaende 19—3 Litr. a. benægtes.

Hvorvidt Regelen paa den anden Side udenfor disse Tilfælde overhovedet kan finde Anvendelse, maa bero paa den nedlagte Paastand. Vil f. Ex. Paatalemyndigheden alene forfølge Sagen mod Medhjælperen, saafremt Hovedmanden dømmes, maa efter dens Forlangende Spørgsmaalet alene stilles til Besvarelse for dette Tilfælde.

³ Jfr. § 352. 2det og 3die P. — Det anbefaler sig istedetfor «ugunstigt Svar» i Spørgsmaalsdokumentet at sige bejaende eller benægtende, eftersom dette eller hint er ugunstigt. Jfr. forøvrigt § 352 Note 2.

⁴ Herved udelukkes absolut Spørgsmaal, hvorved under ét direkte spørges om flere Tiltaltes Skyld, f. Ex.: Er A. og B. skyldig i i Forening at have o. s. v., — og det selv om Bevisførelsen utvivlsomt har givet det Resultat, at enten begge bør frifindes eller begge fældes. Derimod er Bestemmelsen ikke til Hinder for, at et Spørgsmaal, der direkte kun angaar en Tiltalt, tillige indirekte angaar en anden, en Spørgsmaalsstilling, som bliver nødvendig i alle Tilfælde,

hvor der skal spørges om Delagtighed efter Str.l. 5te Kap., f. Ex.: Er B. skyldig i at have ydet A. Bistand ved o. s. v. Besvarelsen af et saadant Spørgsmaal er selvfølgelig ikke *res judicata* angaaende A.'s Skyld, og kan bekræftes, selv om Skyldspørgsmaalet for A.'s Vedkommende er benægtet. Skulde ved samme Lagrettekjendelse Medhjælperen blive fieldet, medens den, hvem Medhjælpen skulde være ydet, frifindes under Omstændigheder, som gjør det uantageligt, at Grunden er at søge i andet end Mangel paa Bevis, vil der kunne være Opfordring for Retten til at ty til § 354. Frifindes af tvende Tiltalte den paastaaede Gjerningsmand, medens Spørgsmaalet om den anden er skyldig som delagtig under Gjerningen bejaes, vil der (navnlig naar Hovedmanden kan antages at være frifunden paa Grund af manglende Tilregnelighed, i hvilket Tilfælde den Delagtige selv bliver at straffe som Hovedmand), kunne være Grund til at benytte Adgangen i § 356 til Forelæggelse af et nyt Spørgsmaal, hvori han omhandles som Gjerningsmand.

^a Umulig vil navnlig en særskilt Spørgsmaalsstilling være, hvor det er sikkert, at Tiltalte har gjort sig skyldig i en Række forbryderske Handlinger, men hvor disse ikke lader sig individualisere, f. Ex. hvor en Person ved forskellige ikke nærmere bestemmelige Leiligheder i Løbet af et længere Tidsrum har bemægtiget sig forskellige Ting, uden at det lader sig angive, hvilke er tagne ved samme Leilighed og hvilke ved forskellige; jfr. D. K. p. 79. — Det er alene Umuligheden af en sondret Spørgsmaalsstilling, hvortil der kan tages Hensyn, ikke den større eller mindre Hensigtsmæssighed ved den ene eller den anden Form for Spørgsmaalene. Jfr. forøvrigt § 345 Note 1. — Hvad der er ét forbryders Forhold bør paa den anden Side alene gjøres til Gjenstand for ét Spørgsmaal, saalænge der alene handles om Anvendelsen af én Straffebestemmelse; men ogsaa denne Regel maa paa Grund af Gjennemførelsens Vanskelighed taale Afgivelser. Handles der f. Ex. om et Tyveri, ved hvilket forskellige Gjenstande skal være

tagne, vil det, naar ikke al Specifikation af Gjenstandene kan opgives, kunne blive nødvendigt at spørge særskilt om de enkelte, saafremt Fordringen til et Spørgsmaal at besvare med slet og ret Ja eller Nei skal opretholdes. En saadan Opløsning kan imidlertid fremkalde et Tillægsspørgsmaal, om Bemægtigelserne er forøvede i samme Handling, se p. 98. — Ogsaa Tvivl, om der foreligger et eller flere forbryderske Forhold, vil, som ved § 165 p. 98 nærmere udviklet, kunne bevirke, at der stilles Spørgsmaal, der enten omfatter mere eller mindre end en Forbrydelse, og som maa korrigeres ved et saadant Tillægsspørgsmaal som netop nævnt. — Se iøvrigt det i Note 6 bemærkede.

⁶ Denne Regel gjælder altsaa saavel hvor flere Straffebud er overtraadte i én Handling (ideel Konkurens) som ellers. Budet er ubetinget, da der ikke gives Tilfælde, hvor dets Efterkommelse er umulig. Flere Straffebestemmelser kan da ikke slaaes sammen, selv om de behandler ganske ligeartede Tilfælde og indeholder samme Straffesats, hvilket har den praktiske Betydning, at Stemmerne for den ene ikke kan sammenlægges med Stemmerne for den anden, f. Ex. ikke Stemmer for Str.l. 21—8 med Stemmer for 21—9. Flere Literer i samme § maa dog ikke ansees for særskilte Straffebestemmelser, f. Ex. 19—2 a, b og 19—3. Derimod bliver der altid saa mange Straffebestemmelser, som der er forskellige Straffetrusler, selv om de er indtagne i en og samme § (f. Ex. Str.l. 22—12, første og andet Punktum).

Paa den anden Side maa Spørgsmaalet om Anvendelsen af én Straffebestemmelse ikke heller (bortset fra, hvad Reglerne om Hoved- og Tillægsspørgsmaal leder til), opløses i flere. Indeholder et Straffebud alternative Straffebetingelser, maa der da ikke stilles særskilte Spørgsmaal for hver af disse. Man maa altsaa, hvor der handles om Røveri, ikke spørge: 1. Er N. N. skyldig i ved Trusler, som medførte overhængende Fare o. s. v., og 2. Er N. N. skyldig i ved Mishandling eller ved saadan Vold o. s. v., men alle Alternativer skal indbefattes i ét Spørgsmaal.

Den modsatte Fremgangsmaade maa i Tilfælde af frifindende Kjendelse lede til Annullection, da Frifindelsen kan være begrundet deri, at der ikke lod sig opdrive lovbestemt Flertal for enten Trusler eller Mishandling, medens Tiltalte vilde være fældet, om Stemmerne for det ene kunde være sammenlagte med Stemmerne for det andet.

Tvivl kan opkomme, om ikke undertiden de forskjellige Alternativer i en Straffebestemmelse kan siges at angaa ikke Modifikationer af samme forbyderske Forhold, men virkelig forskellige Forhold, i hvilket Tilfælde flere Spørgsmaal dog skulde blive at stille i Henhold hertil. Exempler herpaa kan vistnok forekomme, idet Lovene undertiden uden alt Hensyn til Indholdets Forskjellighed sammenfatter i en § Tilfælde, som straffes med samme Straf. (Dette er saaledes gjennemgaaende Regel i *Code Pénals* Afsnit om *Contraventions*). I Almindelighed vil dog Sammenfattelsen i et Straffebud vise, at Loven vil have det hele opfattet som ét forbydersk Forhold. Saaledes antages, naar et Barn er forsvundet, uden at man ved, om det lever eller er dødt, et Spørgsmaal omfattende alle Alternativer i Str.l. Kap. 14 § 9 at kunne stilles.

For Tillægsspørgsmaal er Regelen ikke ligefrem given, men maa altid finde tilsvarende Anvendelse, saa at hver enkelt strafudelukkende eller af Loven særlig fremhævet skjærpende eller formildende Omstændighed gjøres til Gjenstand for et særeget Spørgsmaal. At flere Strafudelukkelsesgrunde forenes i ét Spørgsmaal, f. Ex. Nødværge og Nødtilstand, behøver dog ikke at være en Annullicationsgrund, da Loven her vil, at Stemmerne skal sammenlægges (§ 351). Om straffenedsættende Omstændigheder er derimod ikke det samme udtrykkelig bestemt, hvilket ikke lod sig gjøre, da de forskellige Omstændigheder kan have en i Grad forskjellig Virkning.

⁷ Jfr. Note 2. — Der maa altsaa f. Ex. spørges om den fuldbragte Forbrydelse, før der spørges om Forsøg, om Forsæt, før der spørges om Uagtsomhed. — Kan Forholdet

mellem Straffebestemmelserne ikke i omhandlede Henseende angives, maa Retten forelægge sig Spørgsmaalet om Straffedmaalingen *in concreto*. Finder den i ethvert Tilfælde at burde idømme samme Straf, har den frit Valg, men ogsaa her stilles det ene Spørgsmaal alene eventuelt.

Regelen gjælder alene Spørgsmaal, som gjensidig udelukker hinanden. I mange Tilfælde udelukker det ene vistnok det andet, men ikke omvendt. Da er det Lovens udtalte men selvforstaaelige Regel, at det udelukkende maa stilles først, hvad enten det drager i den ene eller anden Retning. Saaledes maa Spørgsmaal om Straffedelukkelsesgrunde stilles foran alle andre Tillægsspørgsmaal; Tillægsspørgsmaal om Strafnedsættelse efter 22—14 foran Spørgsmaal om Skjærpelse efter 19—3 Littr. d, e eller f, men efter Spørgsmaal om Skjærpelse efter denne §'s øvrige Littr. Ogsaa et Hovedspørgsmaal efter 22—14 maa af denne Grund stilles foran et Hovedspørgsmaal efter 19—1.

§ 344. (Hovedspørgsmaalenes Begyndelsesord. Forbrydelsens Betegnelse i Spørgsmaalene.)

Med Undtagelse af de i §§ 345 og 346 omhandlede skal ethvert Spørgsmaal begynde med Ordene: •Er den Tiltalte skyldig?»¹ I Spørgsmaalet optages alle Forbrydelsens retslige Mærker² og en saa nøiagtig Beskrivelse af Gjerningen, Betegnelse af Gjenstand, Tid og Sted m. m., som efter Omstændighederne er hensigtsmæssigt og gjørligt.³

¹ Herved undergives altsaa det hele Skyldspørgsmaal Lagrettens Bedømmelse; jfr. § 165 med Noter.

² Jfr. § 342 Note 7 og p. 244 Note *. — Urigtigt er det saaledes paa den ene Side at optage i Spørgsmaalet Forbrydelsens generelle Betegnelse og f. Ex. spørge: Er Tiltalte skyldig i Tyveri, Røveri, Falsk o. s. v. Paa den anden Side er det uforeneligt med Loven udelukkende at opløse Spørgsmaalet i en Angivelse af konkrete Omstændigheder. Der kan saaledes ikke spørges: Er Tiltalte skyldig i at have forbrugt 100 Kroner, som af B. var ham overgivet

til Indsættelse i N. N. Bank; men enten, hvis Retten subsumerer Handlingen under Str.l. 19—1: Er Tiltalte skyldig i at have borttaget en Gjenstand (eller 100 Kroner), der tilhørte en Anden, uden Besidderens Samtykke, for ved deres Tilegnelse at forskaffe sig en uberettiget Vinding, idet han der og da forbrugte o. s. v. (se følgende Note) — eller, hvis Handlingen subsumeres under 21—6: Er Tiltalte skyldig i i bedragsk Hensigt at have forvendt 100 Kroner, som tilhørte en Anden, og som var ham betroet, ved at han — o. s. v.

De retslige Mærker er den i Loven givne Begrebsbestemmelse, idet dog det konkrete maa kunne sættes for det generelle, hvor hint utvivlsomt omfattes af dette, f. Ex. «100 Kroner» istedetfor «en Gjenstand», Ole Persen istedetfor «en Anden». (Jfr. 14—1 eller 15—1). I tvivlsomme Tilfælde maa ogsaa det konkrete kunne tilføies som Apposition, f. Ex.: et Dokument, nemlig en Transgattest, afhændet, nemlig pantsat (19—6). Skal der spørges om Forsøg eller Delagtighed, maa da disses Legaldefinitioner kombineres med vedkommende enkelte Forbrydelses. Ligeledes bør ved alle forsætlige Forbrydelser Ordet «forsætlig» medtages, hvor det ikke af andre Grunde forstaaes, at Uagtsomhed er udelukket. Indeholder Lovens Begrebsbestemmelse Alternativer, behøver alene de at medtages, hvorom der kan være Tale; saaledes behøver man efter Str.l. Kap. 22 § 14 ikke at spørge om Madvarer, naar Tiltalen gaar ud paa Bemægtigelsen af en Vedstube. Er et Ord, der benyttes i en Forbrydelses Definition, selv igjen paa et andet Sted defineret, er det vistnok ikke utilstedeligt at optage denne sidste Definition i Spørgsmaalet. Istedetfor om «betydelig Skade» kan f. Ex. spørges om den konkrete Skadetilføielse med Betegnelse af den ved et saadant Udtryk, at det gaar ind under Definitionen i Str.l. 15—11. Men nødvendig er vistnok denne Fremgangsmaade som Regel ikke, og ofte vil den gjøre Spørgsmaalet for belemret. Handles om Indbrudstyveri, maa dog vistnok Begrebsbestemmelsen

i 19—2 optages, skjønt Spørgsmaalet umiddelbart angaar 19—3.

Indeholder Loven ingen Begrebsbestemmelse (f. Ex. Rufferi 18—27), eller er dens Begrebsbestemmelse ufuldstændig, opkommer store Vanskeligheder, der alene ved Lovforandring tilfredsstillende kan løses. Da § 344 i Modsetning til § 286 (jfr. dennes Note 2) ubetinget fordrer Angivelse af de retslige Mærker, synes Retten i disse Tilfælde at burde supplere Loven, men dette bør dog ske med Varsomhed, og fra Unladelser heraf bør ingen Annulationsgrund hentes, hvilket efter § 393 ikke heller synes fornødent. Indeholder Loven istedetfor Begrebsbestemmelse Exemplifikation, kan denne selvfølgelig ikke benyttes, ialfald ikke, medmindre Sagen netop angaar et af dens Exempler. Undertiden, som ved Str.l.s ældre 21—1, sees et Tilløb til en Definition blandet sammen med en Exemplifikation; herved bliver denne ikke mere brugbar, medens vistnok Definitionen kan anvendes saa langt den rækker. Man maa da spørge: «Er N. N. skyldig i i bedragerisk Hensigt at have lagt Skjul paa Sandheden og derved forvoldt o. s. v.» eller: «Er N. N. skyldig i ved bedragerisk Adfærd at have forvoldt o. s. v.» Indeholder Lovens Begrebsbestemmelse aabenbare Feil, kan det ialfald ingen Annulationsgrund være, at disse rettes eller undgaaes.

³ Dette afgjøres af Lagmanden og i Tilfælde Retten efter § 341. Yderligere end af Paatalemyndigheden indrømmet bør dog denne Beskrivelse vanskelig gaa, medens det vistnok staar frit at gaa mindre vidt, end den har gjort, naar dog ikke Forholdets Identitet derved gjøres tvivlsom. I Tvivlstilfælde kan med den antydede Begrænsning ogsaa de forskjellige Muligheder optages som Alternativer, men heri maa man ikke gaa for vidt, naar Spørgsmaalet ei derved skal blive for slæbende. Beskrivelsen bliver at knytte til Angivelsen af Forbrydelsens retslige Mærker som en nærmere Konkretisering af disse, se p. 244 Note *. — Jfr. forøvrigt § 286, især Note 3 og § 342 Note 1. — En altfor

bestemt og udførlig Angivelse af Detaljer bør, navnlig hvor disse ikke er ganske fastslaaede, undgaaes, da ellers en benægtende Besvarelse kan fremkaldes derved, at Lagretten ikke anser vedkommende konkrete Enkelthed for sikker, skjønt den anser Tiltalte skyldig. — Rettst svarer Lagretten i Tilfælde: Ja, men o. s. v. (med Benægtelse af vedk. Enkelthed); imidlertid kan man ikke stole paa, at den ikke vil holde sig til Lovens Regel om Ja eller Nei.

Budet om denne Angivelse tilsigter først og fremst at individualisere Handlingen til Forebyggelse af fornyet Forfølgning for samme Forbrydelse. Ved Siden heraf har den dog ogsaa en anden Betydning. Loven fordrer vistnok ikke, at der ligeoverfor hvert retsligt Mærke skal stilles den konkrete Omstændighed, hvori hint formenes realiseret, f. Ex. ligeoverfor «Overlæg» ved Anklage for Mord en Beskrivelse af den psykologiske Proces, hvori Overlægget skulde bestaa. Paa den anden Side bør dog Beskrivelsen i den Udstrækning, hvori det uden Ulempe kan ske, fremhæve det retslig relevante, og navnlig bør det konkrete Forhold eller den konkrete Omstændighed overalt, hvor der er eller opkastes Tvivl, om de kan henføres under Lovens Bestemmelse, udtrykkelig og specielt anføres. Sættes f. Ex. en Person under Tiltale for at have dræbt en anden, er vistnok enhver nøiere Angivelse af Faktum unødvendig, hvis der handles om et Drab ved almindelige Midler, men paastaaes det udført ved en Forledelse til Selvmord, bør det udtrykkelig siges. En anden Sag er det, at der dog ogsaa findes andre Kilder at øse Kundskab af ved Bedømmelsen af Spørgsmaalet, om Straffeloven med Rette er anvendt paa vedkommende Faktum. Se § 357 Note 2.

§ 345. (Tillægsspørgsmaal angaaende Omstændigheder, der bringer Forholdet ind under en strengere eller mildere Straffebestemmelse, eller om en Strafudelukkelsesgrund.)

Skal Lagretten afgjøre, hvorvidt der er tilstede saadanne

i Loven særlig fremhævede Omstændigheder, der vilde bringe Forholdet ind under en strengere eller mildere Straffebestemmelse,¹ kan derom stilles Tillægsspørgsmaal,² som blot bliver at bevare, saafremt det Spørgsmaal, hvortil de slutter sig, bejaes.³

Tillægsspørgsmaal kan ligeledes stilles angaaende saadanne særlige Omstændigheder, som vilde udelukke Strafskyld.⁴ Er Tilstedeværelsen af nogen saadan Omstændighed paastaet under Forhandlingen, kan Tillægsspørgsmaal ikke nægtes stillet, saafremt Forlangende derom fremsættes.^{5 6}

¹ Se § 165, Note 2 (navnlig p. 97—99).

Det der udviklede maa ogsaa være afgjørende ved Fortolkningen af Ordene: «i Loven særlig fremhævede Omstændigheder, der vilde bringe Forholdet ind under en strengere eller mildere Straffebestemmelse», saaledes at derunder indbefattes ikke blot Straffebestemmelserne i Straffelovens specielle Del (overlagt eller uoverlagt Drab — Legemsfornærmelse med eller uden Trusler — grovt eller simpelt Tyveri), men ogsaa Lovens almindelige Regler for Straffens Forhøielse eller Nedsættelse udenfor den almindelige Strafferamme. — Se endvidere ogsaa § 342 Note 1 B. 3. — Staar den ene af de Straffebestemmelser, om hvis Anvendelse der kan blive Tale ikke i Forhold til de andre som en Skjærpelse eller Formildelse af Straffen for samme Art Forbrydelse, men omhandler en begrebsmæssig forskjellig Forbrydelse, gaar Tilfældet ikke ind under Bestemmelsen i nærværende §. Der maa isaafald stilles flere (eventuelle) Hovedspørgsmaal. Saadant eventuelt Hovedspørgsmaal kan stilles ogsaa i Tilfælde, som hører til den først nævnte Art, og vil da navnlig stilles, hvor der kan være Tvivl om, hvilken Tilfældet hører.

² Loven overlader det saaledes til Rettens diskretionære Afgjørelse, naar der skal stilles Tillægsspørgsmaal. Til sigtes der alene at spørge om en sammensat Forbrydelse, som f. Ex. Mord eller grovt Tyveri efter 14—3 i, kan man da

enten spørge ligefrem derom i et Hovedspørgsmaal eller stille et saadant om Drab eller simpelt Tyveri og i et Tillægsspørgsmaal omhandle Overlægget eller den anvendte Vold. Skal der spørges baade om simpelt og grovt Tyveri, om Drab med eller uden Overlæg, opnaaes ogsaa dette ved den sidste Fremgangsmaade, men Loven tilsteder ogsaa her at holde sig udelukkende til Hovedspørgsmaal, og der maa da altsaa først spørges om den sammensatte, dernæst om den enkle Forbrydelse. — Hvilken Fremgangsmaade bliver at vælge, afhænger af forskellige reelle og formelle Hensyn og afgjøres af Lagmanden og i Tilfælde Retten (§ 341). Blot maa erindres, at Parternes Ret efter § 342, 3die Punktum, ikke hermed maa krænkes, og vælger derfor Retten at sammenfatte det hele i et Hovedspørgsmaal, kan den da blive pligtig at stille et eventuelt Hovedspørgsmaal, hvor vedkommende Omstændighed ikke er medtaget. — Jfr. med Bestemmelsen i dette Led § 346 Note 2.

³ Jfr. § 343 Note 2 og 7. — Hvad i § 344 er sagt om de retslige Mærker, maa ogsaa her finde tilsvarende Anvendelse. Hvad angaar Beskrivelsen, behøves den her ikke for at forebygge fornyet Søgmaal, men kan vel undertiden være hensigtsmæssig af den i § 344 Note 3 *i. f.* nævnte Grund. Det kan ikke antages rigtigt, at den i Hovedspørgsmaalet omhandlede Forbrydelse her mere end i dette selv betegnes ved Forbrydelsesnavnet. Man bør da ved Tillægsspørgsmaal om grovt Tyveri ikke spørge, om det i Hovedspørgsmaalet omhandlede Tyveri er begaaet ved Hjælp af o. s. v., men om den der omhandlede Borttagelse er o. s. v.

⁴ Jfr. det ved § 165, p. 97 bemærkede, hvoraf fremgaar, at der herved i det hele taget alene sigtes til Omstændigheder, der er samtidige med Gjerningen. Da disse ogsaa er indbefattede i Hovedspørgsmaalet, der ikke kan besvares bekræftende, hvor nogen Strafskyld udelukkende Omstændigheder er tilstede, indeholder et saadant Tillægsspørgsmaal egentlig en delvis Gjæntagelse af Hovedspørgsmaalet.

Selvfølgelig bør da Lagretten besvare selve Hovedspørgsmaalet benægtende, naar den finder Tilstedeværelsen af en saadan Omstændighed godtgjort, i hvilket Tilfælde altsaa Tillægsspørgsmaalets Besvarelse bortfalder. Men som Regel lader det sig ikke gjøre udtrykkelig at medtage dem i Hovedspørgsmaalet, ialfald ikke under Udhævelse af deres retslige Mærker, og Loven tilsteder derfor et særskilt Spørgsmaal for at forvise om, at de ikke er blevne overseede. — Til «særlige Omstændigheder, der udelukker Strafskyld», er at henregne ikke blot Omstændigheder, der saaledes som Nødstilstand, Nødværge bevirker, at en ellers retsstridig Handling bliver retmæssig, men i det hele enhver Omstændighed, der har Indflydelse paa Handlingens Strafbarhed (utilregnelig Sindstilstand, Vildfarelse, Ungdom), skjønt derved Ordet særlig bliver lidet veiledende.

⁵ Jfr. § 342 Note 6. — Selvfølgelig er Forudsætningen, at vedkommende Omstændighed ikke er særlig omhandlet i Hovedspørgsmaalet. Er f. Ex. i dette saavel Drabsmanden som den dræbte betegnede som Normænd, kan der ikke stilles et særligt Spørgsmaal, om de er Udlændinge (jfr. Str.l. Kap. 1 § 2, hvorefter de isaafald ei er hjemfaldne Straf efter norsk Straffelov).

⁶ Om Spørgsmaalets Form se §§ 343 Note 2 og 344 Note 2. — Der bør da ikke spørges om «Nødværge» slet og ret, men det paa Tilfældet anvendelige af Nødværgens Begrebsbestemmelse maa medtages.

§ 346. (Tillægsspørgsmaal om særdeles formildende eller skjærpene Omstændigheder.)

Saafrømt det enten forlanges af nogen af Parterne, eller Retten¹ paa Embeds Vegne saa beslutter, skal der forelægges Lagretten Spørgsmaal om Tilstedeværelsen af særdeles formildende eller særdeles skjærpene Omstændigheder i Almindelighed.² Alene et for Tiltalte gunstigt Svar er bindende for Retten.³

¹ Lagretten kan saaledes ikke af egen Drift med bin-

dende Virkning udtale sig om formildende eller skjærpene Omstændigheder.

* Herunder gaar da saavel de Tilfælde, hvor Loven for enkelte Forbrydelser har tillagt Tilstedeværelsen af formildende Omstændigheder en vis bestemt Indflydelse (se f. Ex. 19—1 i. f.: 21—20, 2det Led i. f.) — hvilke Tilfælde altsaa ikke bliver at behandle efter § 345, 1ste Led — som hvor de særdeles formildende eller skjærpene Omstændigheder kun kommer i Betragtning efter Str.l. 6—1 og 4. — Se § 351, 1ste Led.

* **Exempel paa Spørgsmaalsstilling** efter den foran p. 178 anførte Tiltalebeslutning:

1. *Hovedspørgsmaal Nr. 1* (hvis Bejaelse udkræver mere end 6 Stemmer): Er Tiltalte, Husmand Ole Pedersen Espaaslien skyldig i paa Pladsen Espaaslien eller i Nærheden af samme i Løbet af Høsten 1889 ved Slag eller Spark at have fornærmet Jætergut Lars Andersen Tvindehougen paa Legeme?*

* Istedetfor denne Formulering kunde ogsaa siges: Er N. N. skyldig i at have fornærmet en anden (eller L. A. T.) paa Legeme ved i Løbet af Høsten . . . at have tilføiet L. A. T. (eller ham) Spark eller Slag (eller: idet han i Løbet af Høsten o. s. v.). Som den enkleste og i sig selv korrekte bør den i Texten benyttede vælges, hvis dertil er Adgang. En Forudsætning er det altid, at, som i § 344 Note 2 bemærket, den specielle Betegnelse af Gjenstanden kan sættes istedetfor Lovens generelle. Er f. Ex. nogen anklaget for Falsk for ved en efterskrevet Transsattest at have tilvendt sig Penge, lader en saadan Redaktion sig ei bruge, da det ikke er ubestrideligt, at en Transsattest er et Dokument paa samme Maade som, at en Jætergut er et Menneske. Jfr. p. 238.

I Tiltalebeslutningen p. 178 er der Tale om ved forskellige Leiligheder tilføjede Legemsfornærmelser. I nærværende Spørgsmaal har imidlertid Retten gaaet ud fra, at de alle udgier en fortsat Forbrydelse. I modsat Fald skulde der være stillet et særskilt Spørgsmaal angaaende hvert enkelt Tilfælde. Selvfølgelig kan denne Rettens Opfatning begrunde Anke til Høiesteret. — Se isvrigt p. 98.

Naar Retten saaledes gaar ud fra, at de flere Legemsfornærmelser bliver at bedømme som en fortsat Forbrydelse og derfor sammenfatter

2. *Tillægsspørgsmaal Nr. 1* (der kun bliver at besvare, saafremt Hovedspørgsmaalet bejaes, og hvis Benægtelse kræver mere end 6 Stemmer): Var den omhandlede Tilføielse af Slag eller Spark en lovlig Udøvelse af Retten til at anvende Hustugt?
3. *Tillægsspørgsmaal Nr. 2* (der kun bliver at besvare, hvis Hovedspørgsmaalet bejaes og Tillægsspørgsmaal Nr. 1 benægtes, og hvis Bejaelse kræver mere end 6 Stemmer): Har Tiltalte, Espaslien, ved Legemsfornærmelsen forsætlig tilføiet ualmindelig Smerte?
4. *Tillægsspørgsmaal Nr. 3* (der ligeledes kun bliver at besvare, hvis Hovedspørgsmaalet bejaes, og Tillægsspørgsmaal Nr. 1 benægtes, og hvis Bejaelse kræver mere end 6 Stemmer): Har Tiltalte, Espaslien, ved den omhandlede Legemsfornærmelse tilføiet Lars Tvindehougen en langvarig Sygdom?*
5. *Tillægsspørgsmaal Nr. 4* (der bliver at besvare, hvis 3die Tillægsspørgsmaal er besvaret bekræftende, og hvis Bejaelse udkræver mere end 6 Stemmer): Var det Tiltalte, Espasliens, Hensigt at forvolde Lars Tvindehougen langvarig Sygdom?
6. *Tillægsspørgsmaal Nr. 5* (der alene besvares, saafremt Hovedspørgsmaalet bejaes og Tillægs-

dem i ét Spørgsmaal, bør hverken Tids- eller Stedsangivelserne optages i dette, forsaavidt de efterlader mindste Tvivl; jfr. § 344 Note 3.

* Da efter Str.l. (15—11) langvarig Sygdom er betydelig Skade, kan hint Mærke ligefrem stilles istedetfor dette, se § 344 Note 2. Paa den anden Side vilde det ikke være rigtigt blot at nævne betydelig Skade uden at sige, at denne bestod i en langvarig Sygdom; men videre behøver man ikke heller at gaa, navnlig ikke at nævne, hvor længe Sygdommen skal have varet, jfr. § 345 Note 3.

spørgsmaal Nr. 1 benægtes, og til hvis Benægtelse udkræves mere end 6 Stemmer): Havde Lars Tvindehougen selv ved utilbørlig Adfærd givet Anledning til Legemsfornærmelsen?*

7. *Tillægsspørgsmaal Nr. 6* (der kun bliver at besvare, hvis Hovedspørgsmaalet bekræftes og Tillægsspørgsmaal Nr. 1 benægtes, og hvis Benægtelse kræver mindst 5 Stemmer): Er der særdeles formildende Omstændigheder tilstede?

Hvis 1ste Hovedspørgsmaal benægtes eller dette vel bejaes, men Tillægsspørgsmaalene om skjærpande Omstændigheder benægtes, bliver derhos at stille: **

Hovedspørgsmaal Nr. 2 (hvis bekræftende Besvarelse udkræver mere end 6 Stemmer): Er Tiltalte Ole Pedersen Espaslien skyldig i ved Slag eller Spark i Løbet af Høsten 1889 at have mishandlet det under hans Varetægt staaende 14-aarige Barn, sin Jætergut Lars Andersen Tvindehougen?

Tillægsspørgsmaal til Hovedspørgsmaal Nr. 2 (der alene besvares, om dette bejaes, og til hvis Bejaelse udfordres mindst 6 Stemmer): *** Er der særdeles skjærpande Omstændigheder tilstede?

§ 347. (Lagmandens Foredrag for Lagretten.)

Naar Spørgsmaalene er fastsatte, oplæses de af Lagmanden, hvorpaa de fornødne Afskrifter¹ overgives Lagretten.

* En nærmere Angivelse af, hvori den utilbørlige Adfærd skulde bestaa, er ikke nødvendig. Paastaaes den at have bestaaet i en Handling, som efter Paatalemyndighedens Opfatning ikke var utilbørlig, bør den forlange den optaget (jfr. § 344 Note 3 og § 357 Note 2).

** Om Begrundelsen heraf se § 343 Note 2. I nærværende Tilfælde er denne Fremgangsmaade begrundet deri, at den i 1ste Hovedspørgsmaal omhandlede Forbrydelse alene er privat-publik Paatale undergiven, og der derfor, om Paatalebegjæring ei foreligger, ellers intet bliver at straffe.

*** Er der blot ni Lagrettemænd, bliver det til Bejaelse fornødne Tal her 5.

Derefter gennemgaar Lagmanden i et kort Foredrag Sagen og dens Bevisligheder² og forklarer, saavidt fornødent, Spørgsmaalene og de Retssætninger,³ som skal lægges til Grund for deres Besvarelse.

Parterne kan forlange, at særlig paa pegede Dele af hans Udvikling med Hensyn til Retssætninger⁴ gjengives i Retsbogen.⁵ De kan, støttende sig til Lagmandens Foredrag, bringe paa Bane Forandringer i Spørgsmaalene.⁶

¹ Det beror noget paa det enkelte Tilfældes Beskaffenhed, hvormange Afskrifter kan antages fornødne, idet i mere indviklede Tilfælde den enkelte Lagrettemand vistnok maa have Spørgsmaalene liggende for sig for at have Oversigt over dem. Flere end tre vil dog neppe nogensinde behøves.

² Loven har ikke forbudt Lagmanden at udtale sin Mening om Bevislighedernes Vægt. Jfr. J. K. p. 576, Indst. O. II 1877 p. 82. Det bør imidlertid ikke ske uden al Hensyntagen til de bisiddende Dommeres, med hvem han derfor efter Omstændighederne først i al Korthed bør have konfereret.

³ Denne Udvikling bør, for at kunne gjøre den størst mulige Nytte, knyttes nøie til den foreliggende Sag. Er der Tvivl om den rette juridiske Opfatning, bør Lagmanden meddele sin uden at gaa ind paa Tvistepunkter. At tilside-sætte sin for de bisiddende Dommeres kan han alene ansees pligtig til, hvor Spørgsmaalet til Lagretten er særlig grundet paa denne sidste. — Se iøvrigt § 397, andet Punktum.

⁴ Parterne kan ligesaa lidt som nogen anden angribe eller kritisere Lagmandens Udvikling. Finder de, at Retsbelæringen er urigtig, er de henviste til at forlange den nedtegnet, saa den kan gjøres til Grundlag for Anke (jfr. § 380 og det der bemærkede). — At Retsbelæringen er bindende for Lagretten, er vistnok ikke ligefrem udtalt, men, som § 280 viser, er det Lovens Forudsætning, at den befølges, og Undladelsen deraf paadrager ialfald stort mo-

ralisk Ansvar. Jfr. Indst. O. II 1887 p. 83 («Det er Lovens Mening, at den af Lagmanden udviklede Retsanskuelse skal lægges til Grund, og denne stiltiende Forudsætning maa være tilstrækkelig for Øiemedet»).

⁵ Jfr § 129. Gjengivelsen maa altid ske efter Lagmandens Diktat.

⁶ Jfr. § 341 Note 4. Om saadanne Forandringer vil der navnlig kunne blive Tale, naar Parterne finder, at den Subsumtion af Forholdet, som Lagmanden i sit Foredrag er gaaet ud fra, ei har faaet et korrekt Udtryk i Spørgsmaalene. Under disse Omstændigheder kan Rettens Bisiddere finde Foranledning til at bringe Forandring i Spørgsmaalene paa Bane, idet, som i § 341 Note 4 paapeget, disse deltager i Afgjørelsen af Subsumtionsspørgsmaalet.

§ 348. (Lagretten aftræder.)

Lagretten trækker sig derpaa tilbage i Enrum til Raadslagning,¹ medbringende Spørgsmaalene,² skriftlige Bevisligheder, hvis rette Læsemaade er omtvistet, de fremlagte Afbildninger og Tegninger samt, om den eller Retten finder det hensigtsmæssigt, Redskaber eller andre Ting, som vedkommer den forøvede Forbrydelse.

¹ Det er saaledes udelukket, at Lagretten paa Stedet afsiger sin Kjendelse. — Jfr. § 326. At den i Enrum stedfundne Raadslagning og Stemmegivning skal hemmeligholdes, er ligesaa lidt her som i § 163 udtrykkelig sagt, men deraf følger dog ikke, at det ei gjælder. Spørgsmaalet er, om Hemmeligheden af det forefaldne fremtræder som Bestemmelsens Hensigt. Dette er her utvivlsomt Tilfældet, se navnlig Forbudet i § 352 mod Stemmetallets Angivelse, som vilde være unyttigt, om det dog gennem Lagrettemændenes Beretning maatte forudsættes at ville blive bekjendt. At Loven i Tilfælde af, at Retsforhandlingen holdes for lukkede Døre, udtrykkelig omhandler dette Punkt (§ 115), er derfor ikke heller noget Modbevis, da Øiemedet med Offentlighedens Udelukkende der som Regel

ikke er at søge i Hensyn, som leder helt ud til en Hemmeligholdelse.

² Jfr. § 347 Note 1.

§ 349. (Fri Bevisbedømmelse.)

Ved Afgjørelsen af, hvad der er at anse som bevist, tages alene Hensyn til de Beviser, som er fremsførte under Hovedforhandlingen. Afgjørelsen træffes efter fri Overbevisning paa Grundlag af en samvittighedsfuld Prøvelse af de fremsførte Bevisligheder.¹

¹ Denne Bestemmelse stadfæster den ogsaa før, ialfald for andre Beviser end Syn og Skjon, praktisk antagne frie Bevistheori. Om Sagkyndige og Granskninger se foran p. 114 flg.

§ 350. (Lagretten søger yderligere Belsering af Lagmanden.)

Finder Lagretten, at den behøver yderligere Forklaring af de Retssætninger, som skal lægges til Grund, eller kommer den i Tvivl om den Fremgangsmaade, som bliver at iagttage, eller om Betydningen af de fremsatte Spørgsmaal, eller finder den, at Spørgsmaalene bør forandres eller forfleres,¹ vender den tilbage til Retssalen, hvor Lagmanden, efterat Lagrettens Ordfører har fremsført dens Andragende, meddelel eller besørger foranstaltet det Fornødne.

Skal det afgjøres, om flere eller andre Spørgsmaal bliver at stille, maa Parterne gives Anledning til at udtale sig.

¹ Hvorvidt Andragendet skal tages tilfølge, afgjøres efter Reglerne i §§ 341, 342 smhldt. med § 356. Selvfølgelig kan det ikke fordres af Lagretten, at den selv formulerer sine Forslag.

§ 351.¹ (Lagrettens Raadslagning og Afstemning.)

Efter tilendebragt Raadslagning afstemmer Lagretten om de enkelte Spørgsmaal i den Orden, hvori de er stillede. Ordføreren afæsker hver enkelt Lagretteemand hans Stemme

i den ved Lodtrækningen² bestemte Orden og afgiver selv sin Stemme sidst. I det i § 346 omhandlede Tilfælde udfordres til bekræftende Svar over Halvdelen af Stemmerne, ellers maa ethvert for Tiltalte ugunstigt Svar afgives med mindst syv Stemmer.³

De, som ved Besvarelsen af Hovedspørgsmaalet eller af et Tillægsspørgsmaal angaaende en Strafadelukkelsesgrund⁴ har stemt til Tiltaltes Gunst, ansees ogsaa at stemme saaledes ved ethvert andet Tillægsspørgsmaal;⁵ som Følge heraf af-æskes disse Lagrettemænd intet Svar ved Afstemningen over saadanne.⁶ ⁷

¹ Loven har ladet Lagretten — en administrativt ganske nøvet Korporation — i Enrum uden nogen Kontrol og uden at nogen Protokol føres over Forhandlingen, træffe sine Afgjørelser. At det under disse Omstændigheder vil være ligesaa tilfældigt, om begaaede Feil bliver bekjendte, som sikkert, at Feil ofte vil begaaes, er indlysende. Skal da Loven ikke komme i Strid med sig selv, maa det antages, at Lagrettens Forhandling og Afstemning er overladt dens egen Samvittighed, og at Lovens Regler angaaende samme ikke er i den Forstand bindende, at der til deres Tilside-sættelse knytter sig Retsfølger, jfr. § 348 Note 1. Dette er ogsaa den andetsteds (saaledes i Tyskland) antagne Løsning.

Fordres maa det dog ikke blot, at Lagretten ikke forsætlig og aabenbart har tilsidesat sin Pligt ved f. Ex. at kaste Lod om Udfaldet, men ogsaa, at det i Lagrettens Svar udtalte er overensstemmende med Sandheden, og heraf følger, at der maa have fundet en Stemmegivning Sted, og at Stemmerne maa være faldne som i dens Svar angivet.

Kan noget modsat oplyses, er dette Annullationsgrund, jfr. ogsaa § 354 Note 1.

² D. v. s. i den Orden, hvori de er opførte i Protokollen over Hovedforhandlingen (jfr. §§ 317 og 57).

³ Se §§ 342, 345, 360, 443 Note 3. — Er Lagrettemæn-

denes Tal 9, udkræves da ved et bekræftende Svar efter § 346 5 Stemmer, medens der ellers efter denne § hertil kræves 6.

⁴ Jfr. § 343 Note 6 *i. f.* og § 345 Note 6.

⁵ Det er: andet end det, ang. hvilket han har stemt til Tiltaltes Gunst. At den, der har benægtet Hovedspørgsmaalet, ikke afæskes Svar om noget Tillægsspørgsmaal, er da ligefrem udtalt i Loven (jfr. dog Qvam p. 494).

Under «Tillægsspørgsmaal» er ogsaa indbefattet de i § 346 omhandlede.

⁶ Om Afstemningens Endelighed se § 355 Note 4.

⁷ Om at Lagretten ikke behøver at begrænse Svaret alene til Ja eller Nei se § 343 Note 1. Gjør nogle af dem, der stemmer for det Svar, som erholder nødvendigt Flertal, Tillæg, maa ogsaa disse anføres med Angivelse af, med hvormange Stemmer de er gjorte. Alene paa denne Maade kan Retten kontrollere, hvad Betydning Tilføiningen skal tillægges (jfr. § 354).

§ 352. (Forfattelsen af Lagrettens Svar.)

Lagrettens Ordfører paategner det Svar, som udkommer ved Stemmernes Sammentælling, ved ethvert af Spørgsmaalene og underskriver Svarene tilligemed de to først udtrukne Lagrettemænd.¹ I det i § 346 omhandlede Tilfælde skal der ved et bekræftende Svar anføres, at det er fattet med mere end Halvdelen af Stemmerne,² og iøvrigt ved hvert for Tiltalte ugunstigt Svar, at det er fattet med mere end sex Stemmer.³ Videre maa Stemmetallet ikke angives.

¹ Se § 351 Note 2.

² Jfr. § 343 Note 3 og § 351 Note 3. — Mindre heldigt er det, at efter § 343 Stemmetallet ved et ugunstigt, efter § 352 ved et bekræftende Svar skal opgives. § 343 maa ved Spørgsmaal om formildende Omstændigheder kunne afændres derhen, at man siger: til hvis Bejælse udkræves mere end 5 Stemmer.

³ Om Virkningerne af, at en saadan Angivelse er for- sømt, se §§ 354 og 393.

§ 353. (Lagrettekjendelsens Forkyndelse.)

Efter tilendebragt Afstemning vender Lagretten tilbage til Retssalen og indtager sit Sæde, hvorpaa Lagmanden opfordrer den til at meddele den Afgjørelse, hvortil den er kommen. Derpaa reiser Lagrettens Ordfører sig og udtaler:

«Lagretten har paa Ære og Samvittighed og i Henhold til sin Ed besvaret de stillede Spørgsmaal, saaledes som følger», hvorpaa han oplæser de stillede Spørgsmaal¹ og umiddelbart efter hvert af disse det vedtegnede Svar.

¹ Det er selvfølgelig kun de, som Lagretten har besvaret ikke Spørgsmaal, hvis Besvarelse for Tilfældet bortfalder.

§ 354.¹ (Berigtigelse af Kjendelsen.)

Finder Retten, at Lagrettens Kjendelse ikke er istandbragt paa lovlig Maade, eller at den er utydelig, ufuldstændig eller selvmodsigende, eller opstaar der Tvivl, om Svaret fuldt ud udtrykker Lagrettens virkelige Mening,² og Mangelen ikke paa Stedet kan afhjælpes³ eller Tvivlen hæves ved en Forklaring af Lagrettens Ordfører,⁴ kan Retten, saalænge Dom endnu ikke er afsagt,⁵ paalægge Lagretten paany at trække sig tilbage til Raadslagning og Afstemning.⁶

¹ Den her omhandlede «Berigtigelses-Forhandling» kan finde Sted, saalænge Dom ikke er afsagt (jfr. § 356). Den besluttes af Retten *ex officio* og uden at Parterne høres. Beføielsen er forsaavidt fakultativ, som Retten kan undlade at benytte den, hvor Resultatet i sig selv er klart, saasom hvor Stemmetallet er tilføiet ved en frifindende Kjendelse, eller Modsigelsen bestaar i, at i en fældende Kjendelse nogen af Lovens Betingelser er benægtet. Se § 356 Note 2. For at Retten skal foretage de heromhandlede Skridt, maa der foreligge positive Grunde. Disse vil som Regel hentes fra Kjendelsens eget Indhold, men maa dog i de i § 351 Note 1, anden Del, omhandlede Tilfælde ogsaa

kunne hentes fra en af nogen Lagrettemand afgiven Oplysning. — Jfr. isøvrigt § 348 Note 1.

² Har Lagretten besvaret Spørgsmaalene alene med Ja eller Nei og i den forlangte Udstrækning, vil, naar disse er rigtigt affattede, alene Formfeil kunne sees af Kjendelsen selv, som f. Ex. at Stemmetallet ikke er tilstrækkeligt, eller at det er for nøiagtigt angivet. Har Lagretten besvaret Spørgsmaal, der i Tilfælde ikke skulde blive at besvare, kan dette vistnok sættes ud af Betragtning, men kan dog efter Omstændighederne fremkalde Tvivl, om Svaret udtrykker Lagrettens virkelige Mening. Størst Anvendelse vil dog nærværende § kunne faa, hvor der er gjort Tilføielser, der gjør Kjendelsen utydelig eller selvmodsigende, f. Ex. hvor der til et bejaende Svar er føiet en Benægtelse af noget til Forbrydelsen fornødent Kjendemærke eller af nogen dertil fornøden Omstændighed, f. Ex. af det eneste Middel, hvorom i Tiltalebeslutningen og Bevisførelsen er Tale (jfr. dog Qvam p. 504, se ogsaa § 344 Note 3), — eller hvor den er ufuldstændig, idet ikke alle Spørgsmaal er besvarede.

³ f. Ex. Tilføielse af den lovbefalede Angivelse af Stemmetallet.

⁴ f. Ex. hvis et negativt Spørgsmaal (se § 343 Note 1) er stillet.

⁵ Altsaa ogsaa efter at Forhandlingen i Overensstemmelse med § 361 er fortsat.

⁶ Hvorvidt dette da vil ske i Forbindelse med Stillelsen af forandrede eller nye Spørgsmaal, afhænger af Tilfældets Beskaffenhed (jfr. § 356).

Kan Retten ikke af Lagretten opnaa en (brugbar) Kjendelse, er der ingen anden Udvei end at udsætte Sagen til ny Behandling med en ny Lagrette. Lagrettemændene bliver strafbare efter § 63. Rettens Beslutning om Udsættelse kan paakjæres, og finder Kjæremaalssudvalget Lagrettekjendelsen i Orden, kan den paalægge Retten at gjenoptage Sagen og lægge Kjendelsen til Grund for Dommen.

§ 355. (Ny Afstemning.)

Angaar Feilen blot Formen,¹ kan Lagretten ikke foretage nogen Forandring af Indholdet. I modsat Fald er den i ingen Henseende² bunden ved sin tidligere Afgjørelse.^{3 4}

¹ Herved sigtes blot til Feil ved selve Kjendelsens Form, ikke Feil i Henseende til Formerne for dens Tilblivelse (§ 351). Om Feilen er af sidstnævnte Art, vil ikke i alle Tilfælde kunne sees af selve Kjendelsen (saaledes hvor den bestaar i, at ikke Stemmetallet er angivet). Det beror da paa Lagretten selv at paase Regelen iagttaget.

² Altsaa heller ikke i Henseende til de Spørgsmaal, ved hvis Besvarelse der ikke klæber nogen Feil, selv om disse angaar andre Tiltalte eller andre Forbrydelser.

³ Den tidligere Afgjørelse vil dog, selv om Lagretten ved den nye Afstemning har fraveget den, kunne lægges til Grund for Dommen, hvis Høiesteret finder, at den var lovformelig og at der saaledes ingen Grund var til at anvende § 354 (se § 380 Note 2); ogsaa Lagmandsretten selv maa, om den efter den nye Lagrettekjendelses Afsigelse maatte forandre Mening om den første Kjendelses Lovformelighed, lægge denne til Grund; jfr. § 356 Note 2.

⁴ Udenfor de i denne og følgende § omhandlede Tilfælde er Lagretten bunden ved sin Kjendelse, saasomt den er oplæst af Ordføreren, dog saaledes, at § 169 maa finde analogisk Anvendelse. Indtil dette Tidspunkt maa derimod ny Stemmegivning kunne finde Sted.

§ 356. (Nye Spørgsmaal.)

Saalænge Dom ikke er afsagt,¹ kan Retten, hvor den finder det hensigtsmæssigt, beslutte² at forandre Spørgsmaalene eller at stille nye, efterat der er givet Parterne Anledning til at ytre sig.

¹ Altsaa ogsaa efter at Lagrettens Kjendelse er afsagt og Forhandlingen om Strafudmaalingen i Henhold hertil paabegyndt.

² Se § 168, 2det Led. Jfr. § 343 Note 2 og 4, § 346 Note 3, Hovedspørgsmaal Nr. 2 samt § 360. — Adgangen til at omgjøre Spørgsmaalene vil navnlig benyttes i de i § 354 omhandlede Tilfælde, men kan ogsaa komme til Anvendelse, hvor Retten opdager, at dens Spørgsmaal har lidt af Feil, der kan faa Betydning for Dommens Gyldighed. I sig selv kan Omgjørelsen skyldes ikke blot materielle, men ogsaa redaktionelle Hensyn, og i ethvert Tilfælde beslutter den samlede Ret, om Forandring skal ske (jfr. § 341 Note 4). — Ogsaa her gjælder det i § 355 Note 3 sagte, hvilket for Lagmandsrettens Vedkommende følger deraf, at den ikke er mere bunden ved de i Henhold til § 356 opstillede Spørgsmaal end ved de oprindelige.

§ 357. (Frifindelsesdom.)

Gaar Lagrettens Kjendelse ud paa, at Tiltalte ikke er skyldig, afsiger Retten strax Frifindelsesdom. Hertil henregnes ogsaa det Tilfælde, at Lagretten vel har besvaret Hovedspørgsmaalet bekræftende, men tillige har givet et for Tiltalte gunstigt Svar paa et Tillægsspørgsmaal om en Omstændighed, som udelukker Straf.¹

Finder Retten, at en rigtig Forstaaelse af Retsspørgsmaalet, sammenholdt med Lagrettens Svar, maa lede til Frifindelse, kan den ligeledes strax afsige Frifindelsesdom.²

¹ Jfr. § 345 Note 6.

² Jfr. §§ 324 og 380 Note 1 og 2 samt § 344 Note 3. — Dommen efter denne § afsiges uden, at Parterne behøver at have haft Anledning til at ytre sig. Dens Grundlag vil nemlig altid alene være det allerede forhandlede Skyldspørgsmaal. Det Tilfælde, at Retten finder, at Handlingen rettelig subsumeres under et mildere Straffebud, hører ikke hid (§ 360 Note 2), og ikke heller det, at den frifinder af Grunde, som ligger udenfor Skyldspørgsmaalet (§ 165). Dette maa enten ske efter Reglerne i § 324 eller efter den i § 362 foreskrevne Forhandling.

For at Retten skal kunne finde, at en rigtig Forstaaelse af Retsspørgsmaalene maa lede til Frifindelse, maa den kunne gaa ud fra et bestemt faktisk Forhold, og der spørges da, hvorfra den skal hente dette. Klart er Svaret, forsaavidt det fornødne indeholdes i selve Lagrettekjendelsen, hvilket Retten selv efter § 344 Note 3 saavidt mulig bør søge opnaaet (se § 342 Note 1 B), men hvad ogsaa ellers kan finde Sted, idet Lagretten kan have givet sit Svar et Tillæg, hvori nogen Straffbarhedsbetingelse er benægtet.

Imidlertid er det ikke fornødent, at det heromhandlede Forhold mellem Jus og Faktum kommer tilsynne i selve Kjendelsen. Ogsaa paa dette Sagens Stadium maa Retten kunne ligesom efter § 324 lægge Tiltalebeslutningen til Grund og frifinde, naar den der specificerede Handling ingen Forbrydelse er. Herved maa imidlertid bemærkes, at Gjenstand for Paadømmelsen efter § 342 ikke netop er det i Tiltalebeslutningen omhandlede Forhold saaledes, som det der er fremstillet, men saaledes, som det fremgaar af eller paastaaes under Forhandlingen. Hvis derfor under denne saadanne Omstændigheder paastaaes beviste, som vilde gjøre det strafbart, maa Tiltalebeslutningen forsaavidt betragtes afændret, selv om der ikke i den i Henhold til § 291 ligefrem foretages Rettelse. Hvis paa den anden Side som Følge af Forhandlingen nogen Del af Tiltalebeslutningens Fremstilling maa opgives, og man maa indskrænke sig til at søge det strafbare i andre, i saa Henseende mere tvivlsomme Omstændigheder, maa Retten nu have at stille det saaledes afændrede Faktum ligeoverfor Lovens Kjendemærker og frifinde, hvis den maa benægte dettes Straffbarhed. At den hertil er berettiget, følger for det første af § 349, hvorefter Lagrettekjendelsen ikke kan være grundet paa andet end, hvad under Forhandlingen har været Gjenstand for Bevis, samt endnu mere af den Betragtning, at den efter § 344 jfr. § 342 vilde være berettiget til ved selve Spørgsmaalet udtrykkelig at begrænse Lagrettens Svar til alene at an-

gaa dette Faktum, og at -den oven omhandlede Fremgangsmaade da igrunden alene er en anden Maade at udøve den samme Myndighed paa. — Om Forholdet i Ankeinstansen se § 380 Note 2.

§ 358. (Beslutning om Sagens fornyede Behandling formedelst utilstrækkeligt Bevis.)

Kommer Retten til den Overbevisning, at der ikke foreligger tilstrækkeligt Bevis for, at Tiltalte er skyldig i Overensstemmelse med Lagrettens Kjendelse,¹ kan den beslutte,² at Sagen³ skal behandles paanyt paa et senere Lagmandsting for andre Dommere⁴ og andre Lagrettemænd.⁵ Beslutningen fattes i Embeds Medfør, uden at Parterne har Adgang til at ytre sig.

¹ Der fordres alene hertil simpelt Flertal (jfr. § 8), og det er nok, at Beviset ubetinget findes efter almindelige Bevisregler utilstrækkeligt, uden at der fornødiges nogen Overbevisning om Tiltaltes Uskyld.

Beslutningen kan saavel bygges paa, at Retten ikke finder tilstrækkeligt Bevis for de Omstændigheder, der begrunder den anvendte Subsumtion, som at den ikke finder selve Forholdets Strafbarhed bevist. — Se § 359, sidste Led.

² Jfr. § 168, 2det Led; se ogsaa §§ 378 og 380, begges Note 2. Se ogsaa § 86 Note 1.

³ Under de i § 315 omhandlede Vilkaar maa den fornyede Behandling kunne begrænses til enkelte Tiltalte eller enkelte Forbrydelser; se imidlertid om det sidste Tilfælde Str.l. 6—17 og nærværende Lovs § 478.

⁴ Jfr. §§ 12 og 13.

⁵ Altsaa ikke blot en anden Lagrette. De enkelte Lagrettemænd, der har deltaget i den forrige Afgjørelse, er, om de udtrækkes paanyt, inhabile. — Ved denne Beslutning er den afsagte Lagrettekjendelse for altid bleven død og magtesløs, selv om en ny Behandling ikke kan komme istand, jfr. § 86 Note 1 om at Tiltalen nu kan frafalde. Vistnok kan Beslutningen paaankes (§ 378), men alene hvor Anke-

grunden er, at den er fattet uden nødvendigt Stemmetal, kan Anken frelse Kjendelsen (jfr. § 378 Note 2).

§ 359. (Den fornyede Behandling.)

Kommer Retten ved den nye Behandling¹ enstemmig² til den Overbevisning, at Beviset er utilstrækkeligt til Tiltaltes Fældelse,³ afsiger den Frifindelsesdom.⁴ Kommer den enstemmig til den Overbevisning, at Tiltalte er skyldig i en mindre Forbrydelse end den, som Lagrettens Kjendelse lyder paa, afsiger den Dom i Overensstemmelse hermed, i det i § 360 omhandlede Tilfælde dog kun, forsaavidt de Lagretten forelagte Spørgsmaal besvares bekræftende.⁵

I den nye Sag kan intet Spørgsmaal, der sigter paa en strengere Straf,⁶ end Tiltalte vilde være bleven idømt, ifald den første Lagrettekjendelse var tagen for gyldig, forelægges Lagretten, medmindre der foreligger Betingelser for Gjenoptagelse.⁷

¹ Sagen bliver da paanyt at indbringe paa sædvanlig Maade, og behandles, med den i §'ens sidste Led gjorte Undtagelse, ganske som ellers.

² Enstemmigheden behøver altsaa alene at angaa Resultatet, ikke Begrundelsen.

³ Jfr. om Bevisets Styrke § 358 Note 1.

⁴ § 359 fortsætter det i § 358 omhandlede Emne og gaar da ud fra samme Forudsætning som denne: en fældende Lagrettekjendelse. Er denne frifindende, gjælder selvfølgelig § 357, første Punktum. — Jfr. § 380 Note 2.

⁵ Uden videre kan den da dømme for den mindre Forbrydelse, som indeholdes i et bejaet Hovedspørgsmaal under Tilsidesættelse af et bejaet Tillægsspørgsmaal om skjærpende Omstændigheder.

Er i Tilfælde, hvor der lod sig stille Hoved- og Tillægsspørgsmaal, det hele indbefattet i et Hovedspørgsmaal, f. Ex. om Mord, kan den da ogsaa, idet den ikke anser Overlæg bevist, uden videre dømme for forsætligt Drab.

⁶ Gjenoptagelsen skal være en Betryggelse for Tiltalte. Den kunde, om denne Regel ikke havde, blive det modsatte. Forøvrigt er Retten ved den nye Behandling ikke bunden m. H. t. Subsumtionen.

⁷ Se § 415. Ogsaa her maa da Begjæring fra Paataalemyndigheden foreligge.

§ 360.¹ (Tilfælde, i hvilke nye Spørgsmaal maa forelægges.)

Finder Retten, at en rigtig Forstaaelse af Retsspørgsmaalene² maa bevirke, eller kommer den i det i § 359 nævnte Tilfælde enstemmig til den Overbevisning, at en rigtig Vurdering af Beviserne³ maa lede til, at Tiltalte fældes for en mindre Forbrydelse end den, hvori Lagretten har fundet ham skyldig, men at der til denne Forbrydelses Gjærningsindhold hører Omstændigheder, om hvis Tilstedeværelse Lagrettens Kjendelse intet har afgjort, skal de til Afjjørelse heraf fornødne Spørgsmaal forelægges.

¹ Denne § er egentlig alene en bestemt paabudt Anvendelse af Rettens almindelige Befoielse efter § 356.

² Efter § 357. andet Led skal Retten, trods Lagrettens fældende Kjendelse, frifinde, naar den finder en rigtig Forstaaelse af Retsspørgsmaalene at lede dertil. Den samme Tanke tilsiger da ogsaa, at den i Tilfælde, hvori den finder, at den rette juridiske Opfatning ikke leder til Fældelse efter Lagrettekjendelsen, men for en mindre Forbrydelse, dømmer for denne. Dette kan da ogsaa ske efter den i § 362 omhandlede Forhandling (§ 359 Note 5). Forudsætningen er imidlertid, at den mindre Forbrydelse forholder sig til den større, hvori Tiltalte er kjendt skyldig af Lagretten, som Delen til det Hele, saasom hvor Kjendelsen lyder paa Mord eller grovt Tyveri, medens Retten vil fælde for forsætligt Drab eller simpelt Tyveri. Er en Person fældet for Falsk, medens Retten antager den rette Subsumtion at være under Bedrageri, er dette ikke Tilfældet (D. K. p. 84), men her kan da efter § 360 et nyt

Hovedspørgsmaal angaaende Bedrageri forelægges eller det allerede fra først af subsidiært forelagte og ubesvarede paany forelægges til ubetinget Besvarelse. Paa Grund af det ved § 342 Note 1 A. 1 forklarede vil saadant fornyet Forelæg ret hyppig kunne finde Sted. Besvares Spørgsmaalet benægtende, bliver Følgen fuldstændig Frifindelse.

³ Efter § 358 henviser Retten til ny Behandling, saavel hvor den finder, at Lagrettekjendelsen burde have lydt frifindende, som hvor den finder dens Subsumtion af Forbrydelsen for streng. Ved den fornyede Behandling skal derimod et endeligt Resultat naaes, og ogsaa her gjælder det, at den enstemmige Ret til Gunst for Tiltalte overstemmer Lagretten. Hin kan imidlertid blot forkaste dennes faktiske Antagelser, ikke selv opstille nye, og hvor saadanne fornødiges for at kunne fælde efter Rettens Opfatning, maa da nærværende Bestemmelse bringes i Anvendelse. *Exempel:* Lagretten har fundet Tiltalte skyldig i forsætligt Drab. Retten finder ikke, at Forsæt kan ansees bevist, men antager, at han bør fældes for uagtsomt Drab. Ved at finde skyldig i forsætligt Drab har Lagretten imidlertid ikke *implicite* ogsaa erklæret Betingelserne for uagtsomt Drab at være tilstede, da en Handling, hvorved en Forbrydelse tilsigtes, meget vel kan findes strafbar i Tilfælde, hvor samme Handling ikke i sig selv kan betegnes som Uagtsomhed. Der maa da stilles et nyt Hovedspørgsmaal, sigtende paa uagtsomt Drab (D. K. p. 85).

§ 361. (Kjendelsens Oplæsning for Tiltalte.)

*Førend Forhandlingen fortsættes paa Grundlag af Lagrettens Kjendelse, bliver denne at oplæse for Tiltalte.*¹

¹ Den kgl. Prp. foreskrev, at Tiltalte ikke skulde være tilstede i Retssalen fra Lagrettens Aftræden, indtil en endelig Lagrettekjendelse var naaet. Som Følge heraf paabød den den i § 361 omhandlede særlige Oplæsning for ham. Efter Loven kan han den hele Tid være tilstede, og har han da paaheørt den i § 353 omhandlede Oplæsning, er og-

saa § 361 skeet Fyldest. — Forstaar Tiltalte ikke det norske Sprog, maa § 340 finde analogisk Anvendelse.

§ 362. (Forhandlingen om Straffelovens Anvendelse og Strafudmaalingen.)

Naar Lagretten har erklæret Tiltalte skyldig, og Retten ikke i Henhold til §'erne 357—359 afsiger Frifindelsesdom eller henviser Sagen til ny Hovedforhandling, faar først Paatalemyndigheden og dernæst Forsvareren og Tiltalte Ordet for at udtale sig¹ om Straffelovens Anvendelse² og Strafudmaalingen^{2a} og føre de Beviser, som i Anledning deraf maatte være nødvendige. Foredragene og Bevisførelsen maa ikke tilsigte at angribe det, som er afgjort ved Lagrettens Kjendelse.³

¹ Jfr. § 339 med Noter. At Parterne har Ret til at tale to Gange, er her ikke sagt, og kan derfor ikke gjælde.

² Jfr. § 360 Note 2. Selvfølgelig kan ogsaa Udviklingen gaa ud paa Straffelovens Uanvendelighed af juridiske eller udenfor Skyldspørgsmaalet liggende Grunde (§ 165). Jfr. § 357 Note 2.

^{2a} Cirk. 31 Marts 1890 Post 3.

³ Afgjort ved Lagrettekjendelsen er alle under Skyldspørgsmaalet hørende faktiske Momenter, og ikke heller mere.

§ 363. (Domsafsigelsen, Dommens Begrundelse.)

Dommen afsiges ved Retsmødets Slutning eller i et særskilt berammet Møde,¹ senest et Døgn derefter.

Domsgrundene skal for Skyldspørgsmaalets Vedkommende kun bestaa i en Henvisning til Lagrettens Kjendelse, hvor denne lægges til Grund, men iøvrigt, forsaavidt Tiltalte domfældes, nøiagtig angive, hvilke Omstændigheder der som Grundlag for Dommen antages beviste, og i Tilfælde af, at Tiltalte frifindes, hvilke Straffebetingelser der antages at mangle eller ikke at være beviste, eller hvilke Omstændigheder der antages at foreligge, som udelukker Straffen.²

*Ligesaa anføres de Betragtninger, som har været bestemte for Strafudmaalingen.*³

¹ Berømmelsen sker da i Retsmødet. — Se ogsaa § 113 Note 3.

² En i Henhold til Lagrettekjendelse fældende Dom skal altsaa udtale sig om de udenfor Skyldspørgsmaalet liggende Omstændigheder (§ 165), forsaavidt dertil er Opfordring (jfr. § 380 Note 2 Nr. 4).

En i Henhold til Kjendelsen frifindende Dom behøver ingen Begrundelse. En efter § 359 frifindende maa derimod angive, i hvilke Henseender Beviset findes at svigte. En i Henhold til § 357, sidste Led frifindende maa angive de juridiske Grunde, hvorfor Skyldigkjendelsen tilsidesættes; og frifindes nogen formedelst Præsription eller lignende, maa Grundene til at antage den anføres. — Se iøvrigt §§ 162—164, 167—169.

³ Domsgrundene maa være udarbejdede samtidig med Dommen. Om Virkningen af, at de mangler, se § 393, Nr. 6. — Om hvem der udarbejder Dommen se § 163, 4de P. — Ved Meddomsret se § 375 Note 1.

§ 364. (Tiltalte tilspørges, om han vedtager Dommen.)

Naar Tiltalte er tilstede, og der er Adgang til at begjære Anke, tilspørges han, om han vedtager Dommen. Vil han ikke paa Stedet bestemme sig, meddeles der ham, inden hvilken Frist og paa hvilken Maade¹ hans Begjæring om Anke maa fremsættes.

¹ Se § 383 flg. Anker han paa Stedet, maa Retten iagttage Paabudet i § 386. Se Cirk. 1 Mai 1890 4.

§ 365. (Dommen forkyndes for den fraværende Tiltalte.)

Er Tiltalte ikke tilstede,¹ skal en fældende Dom uden Ophold forkyndes² ham med Tilkjendegivende om, inden hvilken Tid og paa hvilken Maade³ Anke maa begjæres. Ved Forkyndelsen bliver Tiltalte saavidt muligt at afæske Erklæring, om han vedtager Dommen.⁴

Til Forkyndelsen, der besørger af Paatalemyndigheden, er en Udskrift af Doms slutningen og Domsgrundene tilstrækkelig.

¹ Se §§ 308—310. ² § 146 flg. ³ § 383 flg.

⁴ Derimod er Stevnevidne, som ikke er Lensmand, ikke kompetent til at modtage Ankeerklæringen, § 383, 2det Led.

Sexogtyvende Kapitel.

Hovedforhandlingen for Meddomsret og dennes Forberedelse.

§ 366. (Reglerne i Kap. 24 og 25 ogsaa anvendelige for Meddomsrets-Behandling.)

Ved Hovedforhandling for Meddomsret og dennes Forberedelse finder de i Kapitlerne 24 og 25 givne Regler tilsvarende Anvendelse, forsaavidt dertil er Anledning og intet Modsat er bestemt.¹

¹ Uden videre vil ogsaa ved Meddomsrets-Behandling finde Anvendelse: §§ 296—99, 302, 303, 306, 309, 311—15, 323, 324, 325, 329, 330—33, 335—40, 364—65. § 292 bliver at anvende med de Modifikationer, der flyder af § 367 og §§ 373 og 377 samt af § 77. Forsaavidt Sagen nemlig i Henhold til sidstnævnte § skal behandles af en Aktor, opnævner Statsadvokaten en saadan, og Hovedforhandlingens Forberedelse paaligger da denne, til hvem derfor Sagens Aktstykker maa sendes. Dette er dog selvfølgelig ikke til Hinder for, at Statsadvokaten træffer Bestemmelser, som vedkommer Bevisoptagelsen, naar han efter Omstændighederne finder Grund dertil. — Enten Statsadvokaten selv vil begjære Forsvarer opnævnt af Retten og Meddelelse herom tilstillet Aktor, eller overlade til denne ogsaa dette Skridt, beror paa ham selv. I ethvert Tilfælde bør han dog, hvor der i en Sag er flere Tiltalte, tilkjendegive, hvorvidt i Henhold til § 110 flere Forsvarere bør søges op-

nævnte. — I de Sager, hvor Tiltalte efter § 22 kan begjære Lagmandsrets-Behandling, kan Statsadvokaten, hvor han finder det hensigtsmæssigt, først alene lade Tiltalebeslutningen forkynde for Tiltalte og afvente Udløbet af den i § 367, 3die Led satte Frist, før noget yderligere foretages. Herved fraviges vistnok i flere Henseender Reglerne i § 292, men dette maa ansees fuldt ud tilstedeligt som begrundet i Meddomsrets-Behandlingens Eiendommeligheder (§ 366). Har Statsadvokaten undladt at tage Begjæringen tilfølgende, fordi han ikke finder, at saa høi Straf som i § 22, 2det Led nævnt bør paastaaes, maa dette naturligvis meddeles Aktor, som derved er bunden. — §§ 293 og 294 bliver at anvende med de i § 367 jfr. 373 indeholdte Modifikationer. Til § 295 svarer for Meddomsrets-Behandlingens § 367, 2det og sidste Led, hvoraf fremgaar, at Dommeren med det samme kan træffe Afgjørelse om Forsvarerens Bevisandragende uden først at forelægge det for Paatalemyndigheden. Naturligvis hindrer Dommerens Afslag ikke Paatalemyndigheden i, om den dog finder Andragendet befoiet, at efterkomme det i Henhold til § 299 — Med Hensyn til § 300 bemærkes, at den naturligste Fremgangsmaade i Meddomsretssager vil være, at selve Stevningen fremsendes til Rettens Formand for af denne at paategnes Berømmelse overensstemmende med § 368. Iøvrigt finder § 300 Anvendelse ogsaa i Meddomsretssager. — M. H. t. § 308 se § 373 og ved § 310 se § 374, 1ste Led; — m. H. t. § 316 se § 371. I § 322 vil for Meddomsrets-Forhandlingen Sagens Paaraab (§ 316 i Beg.) eller Tilendebringelsen af den i § 316 jfr. 371 emhandlede Inhabilitetsprocedure træde i Stedet for Lagrettens Dannelse. — M. H. t. §§ 326—29 bemærkes, at det tilsvarende Afsnit i Meddomsrets-Behandlingens optages af den i § 372 omhandlede Edfestelse af Doms-mændene (se Note 1 ved sidsnævnte §). — Ved § 334 mærkes § 374, 2det Led, hvoraf sees, at Dommeren her altid har en videre Adgang til at overtage Vidneafhørelsen end i Lagmandsretssager, og § 373, hvorefter Afhørelsen

altid maa foretages af Dommeren, naar ikke baade Paatalemyndigheden og Forsvarer møder. — § 342 finder ogsaa ved Meddomsretssager Anvendelse, forsaavidt den opstiller et almindeligt Princip for Forholdet mellem Parterne og Domstolen (se § 342 Note 1 B. jfr. § 341 Note 1), saa at Retten, saafremt det paatalte Forholds Identitet bliver uforrykket, saavel har Adgang til at bygge sin Dom paa en fra Parternes Paastande forskjellig Subsumtion, som til at inddrage under Dommen Omstændigheder, der kan bringe Forholdet ind under en strengere Straffebestemmelse end efter Tiltalebeslutningen. Forskriften i § 342, sidste P. maa da ogsaa her finde Anvendelse. — § 349 er vistnok direkte kun given for Lagretten; men den deri opstillede Grund-sætning maa ogsaa gjælde for Rettens Forhold til Beviset. — Ved § 363 se § 375; iøvrigt maa den førstnævnte § saavel i Henseende til Domsgrundenes Nødvendighed som Indhold finde Anvendelse paa Meddomsretten, hvoraf altsaa følger, at denne, saavel hvad angaar Dommens faktiske som retslige Side, maa give en fuldstændig om end kortfattet Begrundelse. — Ved § 365 mærkes § 376.

§ 367. (Akternes Oversendelse til Forsvareren og Rettens Formand. Tiltaltes Erklæring om Lagmandsrets-Behandling. Formandens Beslutning om Bevisførelsen.)

Har Tiltalte Forsvarer, bortfalder den i § 292, sidste Led omhandlede Tilstillelse, hvorimod Forsvareren snarest mulig, og saafremt Tiltalte er fængslet, senest inden fire Dage¹ efter Modtagelsen har at oversende Akterne til Domstolens Formand ledsaget af saadan Meddelelse og i Tilfælde Begjæring, som omhandles i §§ 293 og 294. Afskrift af Meddelelsen og Begjæringen sendes samtidig Paatalemyndigheden.²

Er Tiltalte uden Forsvarer,³ sender Paatalemyndigheden Akterne tilligemed de i § 292 omhandlede Meddelelser⁴ til Formanden, der undersøger, hvorvidt andre eller flere Oplysninger end opgivet bør søges erhvervet, og i den Anledning

kan opfordre Tiltalte til at afgive Møde for sig.⁵ Ved Tiltalebeslutningens Forkyndelse skal der meddeles Tiltalte en Opgave over de Beviser, som Paatalemyndigheden agter at føre.

Vil Tiltalte efter § 22 begjære Sagen behandlet ved Lagmandsret, maa det ske senest inden tre Dage,⁶ efterat Tiltalebeslutningen er ham forkyndt.

Formanden sender Akterne tilbage til Paatalemyndigheden² med Underretning om, hvad han uden eller efter derom fremsat Begjæring beslutter foretaget til Sagens Oplysning. Herom gives ogsaa Forsvareren Meddelelse.

¹ Jfr. §§ 158 og 159.

² Er der i Henhold til § 77 opnævnt en Aktor til Sagens Udførelse, maa, om det er begjæret, Tilsendelsen ske til denne (§ 366 Note 1).

³ Altsaa i de i §§ 373 og 377 omhandlede Tilfælde. Finder Statsadvokaten, saaledes som vistnok regelmæssig vil være Tilfældet, efter § 373 her ogsaa Møde af Paatalemyndigheden ufornoden, bliver ikke særskilt Aktor at beskikke til Udførelsen af det i § 367 omhandlede.

⁴ Derunder indgaar ikke de i § 292 sidste Punktum nævnte Tilstillelser, der ogsaa her bortfalder.

⁵ Dommeren træder da paa en Maade her i Forsvarerens Sted; jfr. D. K. p. 86. At Tiltalte da ogsaa af egen Drift kan søge Konference med Dommeren, er klart.

⁶ Jfr. §§ 158 og 159. Rette Vedkommende for Meddelelsen er Statsadvokaten. Naar den i § 366 Note 1 anbefalede Fremgangsmaade befølges, haves en Garanti for, at der ikke tages fejl i saa Henseende. Afgiver Tiltalte sin Erklæring til en anden af Paatalemyndighedens Tjenestemænd eller til Dommeren, bør denne uden Ophold meddele den til Statsadvokaten og Fristen ikke ansees oversiddet, naar denne Erklæring er afgiven før dens Udløb. Efter Loven kan intet særligt Bevis kræves for den skriftlige Erklærings Ægthed. — Der skal ikke i Tiltalebeslutningen indtages noget angaaende denne Valgret.

§ 368. (Sagens Berømmelse.)

Domstolens Formand berammer Tid og Sted for Sagens Foretagelse.¹ Berømmelsen oversendes Paatalemyndigheden eller den, som af denne er opgivet,² og Gjenpart af samme meddeles³ Forsvareren og i fornødent Fald tillige Paatalemyndigheden.⁴

¹ Se § 32, jfr. ogsaa § 301. Jfr. § 366 Note 1. Stevningen udfærdiges altsaa af Paatalemyndigheden for efter skeet Berømmelse at forkyndes Vedkommende. Hvorvidt Stevning og Tiltalebeslutning kan forbindes, se Retst. 1890 p. 193, hvor det i Note 1 anførte m. m. ogsaa maa kunne befulges i offentlige Sager.

² Sigter antagelig til, at Stevningen med Berømmelsespaategning fra Dommeren kan sendes direkte til Forkyndelse.

³ Se § 157.

⁴ Se Note 3. — Sigter da til Tilfælde, hvor det vil være denne af Interesse at faa Tiden at vide, før den forkyndte Stevning vender tilbage til Paatalemyndigheden.

§ 369. (Domsmændenes Udtrækning.)

Betimelig forud for Retsmødet¹ udtager Domstolens Formand, paa den i §§ 54, 57 og 58 bestemte Maade, to Domsmænd til at tjenstgjøre i de til Retsmødet paastevnte Sager. Er der Grund til at antage, at nogen af de udtagne Domsmænd har Forfald eller maa vige Sæde, udtages tillige en Varamand, der tilsiges at møde for i Tilfælde at indtræde i Retten.

Lodtrækningen sker blandt Domsmændene for den hele Retskreds; dog kan, hvor de stedlige Forhold gjør dette uhenigtsmæssigt, Kongen bestemme, at den skal foregaa mellem Domsmændene i de Retsstedet nærmeste Kommuner.²

Fra Lodtrækningen undtages de Domsmænd, der allerede har gjort Tjeneste ved noget efter sidste Valg afholdt Retsmøde, forsaavidt de øvriges Antal mindst er fem.³

¹ I Retskredse, hvor Antallet af Domsmænd er saa stort, at Forskriften i §'ens 3die Led ikke derved vilde

gaaes for nær, kan der intet være til Hinder for, at der udtrækkes Doms mænd under et for flere Retsmøder (f. Ex. i Kristiania en Gang for hver Uge).

² Dette vil især kunne være praktisk i de i § 18 og § 31 Noten omhandlede Tilfælde.

M. H. t. Virkningen af, at disse Regler ikke er overholdte, maa det samme gjælde, som hvor de tilsvarende Regler for Lagrettemænd er overtraadte (jfr. § 64 Note 3).

³ Dette gjælder ogsaa, hvor flere Dommere trækker Doms mænd af samme Mandtal (§§ 18 og 31 Noten). Forskriften i nærværende Led medfører da, at disse Dommere, saavidt muligt, bør give hinanden Meddelelse om de Doms mænd, der har forrettet. Men om i et saadant Tilfælde denne Forskrift ikke skulde være overholdt, vil dette ikke kunne begrunde Krav paa Fritagelse. Ellers maa derimod ogsaa her det i § 64 Note 3 b. bemærkede finde Anvendelse.

§ 370. (Bygnings- og søkyndige Doms mænd.)

I Sager, som angaar Overtrædelser af Bygnings-, Sundheds- eller Brandlovgivningen og handler om Bygninger, samt i Sager, der hører under Søret,¹ foregaar Trækningen henholdsvis blandt de i det bygnings- eller søkyndige Udvalg opførte Personer, forsaavidt saadant Udvalg haves.

Opnævnelse af Doms mænd til Sager, der hører under Haandværksret, sker efter de gjældende Regler.^{2 3}

¹ Unoiagtigt Udtryk for Sager angaaende de i Søfartsl. § 124 omhandlede Forseelser.

² Jfr. L. 15 Juni 1881 § 23

³ Om Virkningen af, at Forskriften i denne § er overtraadt, se § 393, 1.

De af det almindelige Udvalg udtrukne Lagrettemænd maa kunne undslaa sig for at forrette.

§ 371. (Reglerne for Doms mænds Tilkaldelse.)

Paa Doms mændene finder Reglerne i §§ 61, 63, 64¹ og 316 tilsvarende Anvendelse, forsaavidt dertil er Anledning.²

¹ Se Bemærkningerne ved den sidste §, der maa finde analogisk Anvendelse paa Domsmændene. I Afgjørelsen af Spørgsmaalet, om Domsmændene lovligen kan være Dommere, maa disse selv deltage (§ 69).

² Der henvises ikke til § 60. Imidlertid forudsættes det ved Henvisningen til § 61, at Tilsigelsen ogsaa af Domsmændene besorges henholdsvis af Lensmanden og Raadstuskriveren. Om det Varsel, der bliver at give, se § 161 i. f.

§ 372. (Domsmænds Edfæstelse.)

Førend Sagførselen tager sin Begyndelse¹ i den første Sag i Retsmødet, tiltaler Domstolens Formand Domsmændene saaledes: «Lover og sværger I, at I vil give god Agt paa Alt, som forhandles i Retten, og at I vil dømme og kjende i Sagen, som I ved sandest og rettest at være efter Loven og Sagens Bevisligheder?» Domsmændene skal derefter staaende og med oprakte tre Fingre enkeltvis svare: «Det lover og sværger jeg, saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.»

Domsmænd, som ikke bekjender sig til den kristelige eller jødiske Religion, eller hvis Trosbekjendelse ikke tillader Ed i den ovennævnte eller nogen anden foreskreven Form, aflægger Løfte paa Ære og Samvittighed.²

¹ D. e. umiddelbart før Sagens Paaraab, altsaa ogsaa før de i § 322 jfr. § 366 omhandlede Skridt foretages.

² Jfr. § 327, 2det Led med Noter.

§ 373.¹ (Forsvarer uforholden, naar der foreligger Tilstaaelse. Ligesaa Møde af Paatalemyndigheden.)

Har Sigtede inden Retten afgivet en uforbeholden Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de øvrige foreliggende Oplysninger, er det saavel ved Hovedforhandlingen som i Anledning af særskilte Bevisoptagelser unødvendigt, at Sigtede har Forsvarer.²

I dette Tilfælde kan Paatalemyndigheden undlade at afgive Møde.³

¹ Jfr. § 283, især Note 8.

² Jfr. § 100 Nr. 1.

³ Ellers se § 308 jfr. § 366.

§ 374. (Tiltaltes Udeblivelse. Vidnernes Afhørelse. Særskilt Forhandling om Skyldspørgsmaalet.)

Med Hensyn til Nødvendigheden af Tiltaltes Nærværelse kommer det i § 310, 1ste Punktum¹ Foreskrevne i ethvert Tilfælde til Anvendelse uden Hensyn til Størrelsen af den Straf, hvormed Forbrydelsen kan belægges.²

Vidnernes Afhørelse kan altid overtages af Dommeren, naar han finder Grund dertil.³

Forhandlingen foregaar i Regelen underet for Skyldspørgsmaalets⁴ og Straffespørgsmaalets Vedkommende. Dog kan Domstolen tillade, at Skyldspørgsmaalet forhandles særskilt, hvor dette i indviklede Sager antages at ville lette Oversigten.

¹ Om 2det P. se § 366.

² D. e. uden Hensyn til den for Forbrydelsen i vedkommende Lovsted satte Straf. — Jfr. § 23 Note 1.

³ Jfr. § 334 og § 366 Note 1.

⁴ Se § 165. Herved udelukkes ikke, at den i § 324 omhandlede Begrænsning kan besluttes.

§ 375.¹ (Frist for Domsafsigelse.)

I særdeles tvivlsomme Sager kan Retten undlade at afsige Dom paa Stedet. Dommen maa i saa Fald afsiges senest tre Dage efter Forhandlingens Tilendbringelse.

¹ Jfr. § 363 og § 366 Note 1. Dette sker da i et Retsmøde, der regelmæssig maa kunne berammes ved Sagens Optagelse til Doms, og hvorom i saa Fald yderligere Meddelelse er ufornoden. Selvfølgelig maa de samme Doms mænd deltage i Domsafsigelsen, og disse maa da ogsaa være tilstede ved dens Afsigelse.

§ 376.¹ (Dommens Forkyndelse.)

Har Domfældte ikke været tilstede ved Domsafsigelsen, søger Rettens Formand for, at Dommen bliver forkyndt² for ham. Har Paatalemyndigheden ikke været tilstede, skal en Udskrift af Sagen uden Ophold tilstilles den.³

¹ Jfr. § 365, der altsaa forøvrigt efter § 366 ogsaa her gjælder.

² § 146 flg.

³ § 157. Instrux for Paatalemyndigheden 28 Decbr. 1889 § 13.

§ 377. (Behandlingen af Politisager og Sager, hvori Forelæg har været udfærdiget.)

I Sager, hvor Forelæg er udfærdiget,¹ samt overhoved Politisager² er Forsvarer unødvendig.

Tiltaltes Udeblivelse uden Forfald³ eller Nøgtelse af at afgive Forklaring⁴ kan i disse Sager ansees som Tilstaaelse,⁵ naar Intet foreligger, som taler derimod. Tilbyder Tiltalte at underkaste sig en saadan Formuesstraf,⁶ som Retten finder passende, og der ikke er Grund til at betvile hans Skyld, kan Sagen uden videre Forhandling, efterat Paatalemyndigheden⁷ og i Tilfælde Forsvareren⁸ er givet Adgang til at udtale sig om Tilbudet, med Doms Virkning⁹ afgjøres ved Fastsættelse af Formuesstraffens Størrelse.

Head der er at betragte som Politisager, afgjøres efter den gjældende Ret.¹⁰ Lige med Politisager ansees Sager angaaende Forbrydelse af Gjenstande efter Straffelovens Kap. 2 § 40 eller lignende Bestemmelser¹¹ samt offentlige Straffesager, der hidindtil har været behandlede i den civile Processes Former.¹²

¹ §§ 287—89.

² Jfr. 3die Led. Instrux for Paatalemyndigheden 28 Decbr. 1889 §§ 23—28.

³ Jfr. § 310 Note 7. Heller ikke her kan der kræves noget særskilt Bevis for, at nogen lovlig Forfaldsgrund foreligger. Jfr. § 422.

⁴ Jfr. § 329 jfr. § 366.

⁵ Jfr. § 253, sidste P., se ogsaa § 422.

⁶ Jfr. § 287 Note 1.

⁷ Hvor Paatalemyndigheden efter § 373, sidste Led har undladt at afgive Møde, kan da saadan Fastsættelse ei finde Sted, før den har faaet Meddelelse om Tilbudet.

⁸ Jfr. § 373, 1ste Led.

⁹ Jfr. § 381.

¹⁰ D. e. alle Sager, hvor den ældre, specielle Lovgivning foreskriver Behandling ved Politiret, unseet altsaa, at disse Retter efter Straffeprocessloven er bortfaldne (se § 1 Note 4). Se iøvrigt L. 17 Marts 1866 § 37 og Skr. 19 Novbr. 1877. Da de tidligere koll. Politiretter nu er ophævede, antages Politiretsbehandling af Forbrydelser efter Straffel. Kap. 10 §§ 1 og 2 og Kap. 18 § 26 m. fl. ikke længer anvendelig (Hoiesteretsd. Retst. 1890 p. 420). Aager er ikke længer Gjenstand for Politisag. Se om private Politisager Noten ved Begyndelsen af Kap. 31.

¹¹ Altsaa hvor der blot paastaaes Konfiskation enten som Straf eller i forebyggende Øiemed (§ 1, 2).

¹² Jfr. saaledes Toldl. 20 Sept. 1845 § 173 smhldt med § 169, L. 9 Aug. 1839 § 26, Frd. 12 Septbr. 1792 § 10, jfr. Schweigaards Proces II 3die Udg. p. 189; se § 1.

Syvogtyvende Kapitel.

Anke.

Loven kjender fire Arter Retsmidler, hvoraf Anke, fornyet Behandling og Kjæremaal kan betegnes som ordinære, Gjenoptagelse som ekstraordinær. — Jfr. §§ 432, 433 og 436 samt 92 og 94. Se ligeledes §§ 448 og 449.

§ 378. (Hvilke Afgjørelser kan være Gjenstand for Anke.)

Domme¹ og de i § 358 omhandlede Beslutninger² og i Forbindelse med disse den Sagsbehandling og de Afgjørelser, hvorpaa de beror,³ kan indankes for Høiesteret af Sagens Parter.⁴

¹ Se § 167. Afvisning kan altsaa ei paaankes, men er Gjenstand for Kjæremaal (jfr. § 407, 2det Led).

² Selvfølgelig gjælder ogsaa her § 380. Beslutningen kan da angribes, fordi den Forhandling, der er gaaet forud for den, lider af Ugyldighedsgrunde, eller fordi Retten burde have frifundet af juridiske Grunde i Henhold til § 357, 2det Led, eller af faktiske Grunde, der ligger udenfor Skyldspørgsmaalet (§ 165), — ikke derimod fordi den burde have fældet i Henhold til Lagrettens Skyldigkjendelse. — Anken maa virke suspensivt paa den fornyede Behandling.

³ Dette vil i Almindelighed være Hovedforhandlingen og Afgjørelser under Hovedforhandlingen, der efter § 407, 2det Led ei kan paakjæres. M. H. t. andre Afgjørelser gjælder, at den dømmende Ret ikke er bunden af dem, medmindre de er truffne af Kjæremaalsdomstolen, se § 411 Note 3. At hin har opretholdt dem, vil da ogsaa kunne være en Ankegrund, naar Domsudfaldet paastaaes at bero derpaa. Er. f. Ex. nogen under Thingsvidne ført som Vidne, efterat Dommeren har forkastet den Paastand, at han efter § 178 var udelukket fra Vidnesbyrd, kan der dog af samme Grund gjøres Indsigelse mod dettes Benyttelse under Hovedforhandlingen, og en Anke bygges paa Indsigelsens Forkastelse.

⁴ Jfr. §§ 92 og 94.

§ 379. (Anke af frifindende Domme. Anke efter Tiltaltes Død.)

Er Dommen frifindende, kan den ikke paaankes af Tiltalte, medmindre Skyldspørgsmaalet er afgjort imod ham.¹

Er Tiltalte død, kan hans Ægtefælle, Slægtninge i op-

Straffeprocessloven.

og nedstigende Linie, Søskende samt Arvinger anke i hans Sted.²

Paataalemyndigheden kan anke til Gunst for Tiltalte,³ ogsaa efter hans Død.

¹ Jfr. § 165. Jfr. ogsaa § 442, sidste P.

² En af Tiltalte før hans Død erklæret Anke bortfalder da ei ved Døden. Angaar Anken alene Strafadmaalingen, bør Kjæremaalsudvalget (§ 387) saavel her som, hvor den erklæres efter Tiltaltes Død, dog forkaste den som grundløs. — Jfr. § 94.

³ Anken er til Gunst for Tiltalte, saafremt dens Øie-med er at bevirke Forandring til hans Fordel, selv om Udfaldet kan blive modsat. Anke til Annullation af en fældende Dom er ligeoverfor en Afdød altid til hans Gunst. Lever Tiltalte, er dette selvfølgelig ei Tilfældet, saafremt Hensigten er at bane Adgang til en strengere Domfældelse, hvorimod i modsat Fald Anken ogsaa her maa siges at være til hans Gunst.

§ 380. (Paa hvilke Grunde Anke kan støttes.)

Anke kan i Lagmandsretssager ikke grundes paa, at Skyldspørgsmaalet er urigtig afgjort.¹ Til Skade for Tiltalte kan den heller ikke isvrigt grundes paa, at Lagrettens Kjendelse er urigtig i sit Indhold, medmindre dette støttes til, at Lagmandens Veiledning med Hensyn til Loven har været feilagtig.²

I Meddomsretssager og Forhørsretssager kan Anke ikke støttes paa nogen Grund, der efter Reglerne i Kap. 28 kan lede til fornyet Behandling ved høiere Ret.³

Krænkelser af Rettergangsregler kan ikke benyttes som Ankegrund, naar de blot kommer i Betragtning i Tilfælde af Indsigelse, og saadan ikke betimelig er fremsat.^{4 5}

¹ Efter Lovens Ord skulde Afgjørelsen af Skyldspørgsmaalet aldrig kunne angribes, selv ikke paa Grundlag af, at ved den Lov og Ret urigtigen er anvendt. Herved vilde Ankedomstolens Kompetence blive væsentlig

formindsket i Forhold til Lagmandsrettens Dommeres, idet disse efter § 357, 2det Led af juridiske Grunde kan afgjøre Skyldspørgsmaalet til Tiltaltes Gunst i Strid med Lagrettens Kjendelse. En yderligere Følge deraf vilde da blive, at Lagmandsrettens Dommere m. H. t. de vigtigste juridiske Spørgsmaal, nemlig angaaende Retsstridigheden, Strafbarheden og Henførelsen under Straffeloven, selv blev baade første og sidste Instans.

Selvfølgelig har Indførelsen af en saadan Ordning ikke været Lovens Mening. Dette fremgaar noksom allerede af Justitskomiteens Begrundelse af den Forandring i den kgl. Propositions Ordlyd, hvorved Sætningen fik sin nærværende Lydelse (Indst. O. II 1887 p. 86).*

Kunde dette end neppe berettige til at sætte sig ud over Ordene, foreligger der dog herfor den afgjørende Grund, at Loven ellers kommer i Strid med sig selv, og at man da nødsages til at betragte andre Dele af den som uskrevne.

Dette gjælder for det første §'ens næste Punktum. Lagrettens Kjendelse indeholder alene en Afgjørelse af Skyldspørgsmaalet. Det vilde derfor være meningsløst at tale om de Betingelser, hvorunder dennes Indhold i øvrigt kan angribes, hvis første Punktum var at forstaa derhen, at Skyldspørgsmaalets Afgjørelse aldeles ikke kan angribes.

Som §§ 392 og 395 samt 385 viser, kan Ankedomstolen prøve, hvorvidt Straffeloven er rigtig anvendt og i Tilfælde dømme efter et andet Straffebud, men ogsaa dette vilde ikke kunne ske, saafremt Afgjørelsen af Skyldspørgsmaalet overhovedet ikke kunde prøves.

* Reglerne m. H. t. Ankegrunde kan i det hele taget

° Ordlyden har ogsaa været søgt forsvaret som korrekt, idet det er bleven anført, at da Skyldspørgsmaalet bestaar af baade Faktum og Jus, angribes dets Afgjørelse ikke, medmindre baade dets faktiske og juridiske Fundament angribes. Det er tilstrækkeligt til Imødegaaelse heraf at fremhæve, at følgelig skulde da ogsaa Lagrettens Afgjørelse af Bevisspørgsmaalet kunne være Gjenstand for Anke, naar man blot ikke samtidig paaastod, at Retsætninger var rigtig anvendte.

sammenfattes derhen, at Høiesteret er Overinstans over Lagmandsrettens Dommere og derfor i Regelen kan prøve alt, som henhører under disse eller af dem er afgjort, hvorimod Høiesteret i samme Udstrækning som Lagmandsretten selv er bunden af Lagrettens Kjendelse.

Herfra finder imidlertid nogle Undtagelser Sted dels i den ene, dels i den anden Retning.

Saaledes kan Høiesteret ei prøve Beføietheden af de i Henhold til §§ 358 og 359 fattede Beslutninger eller afsagte Domme, hvad Bevisbedømmelsen angaar.

Ei heller kan den prøve Rettens Strafadmaaling i videre Udstrækning end i § 395 hjemlet.

Paa den anden Side kan den i et Tilfælde ophæve en paa en frifindende Kjendelse begrundet Dom, hvor Lagmandsretten selv ikke kunde undlade at tage Kjendelsen tilfølg, nemlig naar den stemmer med og derfor kan antages begrundet i en feilagtig Retsbelærelse fra Lagmandens Side.

Efter dette kan altsaa Anken støttes paa:

1. alle Slags processuelle Grunde og da saavel paa Feil m. H. t. de faktiske Forudsætninger som i den juridiske Begrundelse (derunder ogsaa indbefattet, at Retten har misforstaaet Lagrettens Kjendelse eller foreskrevet ny Afstemning, jfr. § 355 Note 3, eller at Kjendelsen lider af Feil efter § 354);
2. Feil i Spørgsmaalsstillingen, begrundede i en urigtig Forstaaelse af Straffeloven;
3. Straffeudmaalingen inden de i § 395 angivne Grænser;
4. Rettens Afgjørelser m. H. t. Præsorption og Gjentagelse m. m. (§ 165);
5. Rettens Afgjørelser m. H. t. Skyldspørgsmaalet, forsaavidt som den af juridiske Grunde har frifundet den Skyldig-kjendte (§ 357, 2det Led) eller dømt for en mindre Forbrydelse end Kjendelsen lød paa (§ 360),

idet Høiesteret istedet kan dømme i Overensstemmelse med Kjendelsen;

6. at en fældende Lagrettekjendelse og i Henhold til den Dommen af juridiske Grunde er feilagtig til Skade for Domfældte;
7. at en frifindende eller fældende Lagrettekjendelse og i Henhold til den Dommen af juridiske Grunde er feilagtig til Gunst for Domfældte, saafremt Feilen kan antages begaaet paa Grund af feilagtig Retsbelærelse af Lagmanden.

I de tvende sidste Tilfælde forudsættes da Spørgsmaalene i sig selv uangribelige; er dette ei Tilfældet, kan, uanseet Dommens Udfald, Anke altid finde Sted og det ikke alene, hvor Spørgsmaalene er formelt urigtige (Nr. 1), men ogsaa hvor Straffeloven er anvendt feilagtig (Nr. 2).

Et i mange Henseender tvivlsomt Spørgsmaal er det, hvorfra Høiesteret i de Tilfælde, hvor Domsgrundene intet indeholder derom (§ 363), skal hente det Kjendskab til det foreliggende Faktum, som udkræves for at afgjøre, om Loven er rigtig anvendt derpaa. Herom er for Lagmandsrettens Vedkommende talt i § 357 Note 2 (p. 256). Høiesteret er imidlertid forsaavidt i en anden Stilling, som den ikke personlig kjender Forhandlingen ved Lagmandsretten. Da heller ikke den foretagne Protokollation (jfr. § 126) egner sig til at bygges paa, antages det at være den rette Lære, at Ankeinstansen er afskaaren fra at benytte denne Kundskabskilde. Efter hvad p. 256 er udviklet, leder imidlertid dette i vid Udstrækning til, at ikke heller Tiltalebeslutningen lader sig bruge. Ved Siden af Lagrettekjendelsen selv har Høiesteret her imidlertid et Holdpunkt, som Lagmandsretten ikke har, nemlig Lagmandens Retsbelæring. § 380 siger, at endog en frifindende Dom, grundet paa en frifindende Kjendelse, kan kasseres for medelst feilagtig Retsbelæring; saa meget klarere er det da, at Høiesteret kan betragte en fældende Kjendelse som begrundet i juridisk Vildfarelse, naar Lagmandens Belæring

i den Retning har været feilagtig, at han har fremstillet det ustraffelige som strafbart. Forudsætningen er imidlertid, at den interesserede Part har ladet Belæringen protokollere (§ 347).

I ethvert Tilfælde vil dette Middel til Kontrol ofte være lidet effektivt. Af saa meget større Interesse er da det Spørgsmaal, om Høiesteret har tilfredsstillende Adgang til at paase, at selve Spørgsmaalene til Lagretten formes saa rigtig og oplysende som muligt (§ 344 Note 3). Ogsaa her gjælder imidlertid, at det rette i væsentlig Grad afhænger af Forhandlingen, som Høiesteret ikke kjender, og da Spørgsmaalenes Affattelse, selv om Indsigelse er fremsat, ikke sker ved begrundet Kjendelse, kan det vistnok sjelden hænde, at Høiesteret vil kunne erklære, at Affattelsen ikke svarer til det foreliggende Sagforhold. Dog bør Sagen vistnok ikke tages mere formalistisk end fornødent. Hvor samtlige Momenter: Tiltalebeslutning, Forhandling, Partsandragender m. H. t. Spørgsmaalenes Affattelse og Belæring, eller dog en Flerhed af disse forener sig mod Spørgsmaalene, maa Annulation kunne ske. — Jfr. iøvrigt § 396 Note 2.

³ Se herom § 401. I Meddomsretssager kan altsaa Skyldspørgsmaalet i enhver Retning angribes gennem Anke, naar blot denne ikke for nogen Del bestrider, hvad Dommen har fastslaaet m. H. t. Beviset. Hvad dette angaar, er derimod Meddomsrettens Domsgrunde det urokkelige Grundlag, idet ethvert Angreb derpaa maa ske gennem Begjæring om fornyet Behandling ved Lagmandsret (§ 380 smhldt. med § 401). Dette følger ligefrem af Umiddelbarhedsgrundsætningen, og de i Domsgrundene antagne Fakta kan derfor ligesaa lidt være Gjenstand for Tillæg eller Fradrag som for Rettelser. Meddomsrettens Domsgrunde skal derfor ogsaa i saa Henseende være udtømmende (§ 263). Til Opklarelse af mindre væsentlige Utydeligheder ell. lign. maa dog Protokollen over Forhandlingen, hvor den dertil er tjenlig, kunne benyttes. En feilagtig Subsumtion

til Fordel for Tiltalte af den i Domsgrunden fastslaaede Handling er derimod ligesaa skikket Ankegrund som en feilagtig Subsumtion i modsat Retning. Herved maa dog bemærkes, at, da den tiltalte som Regel ikke kan anvende noget Retsmiddel mod en frifindende Dom, selv om han nok saa meget bestrider Rigtigheden af de der antagne Fakta, vilde det kunne være uretfærdigt mod ham paa Grundlag af disse at paaanke Dommen til Høiesteret i Hensigt at faa dens Egenskab af Forbrydelse erkjendt. Paatalemyndigheden bør derfor i saadanne Tilfælde give Tiltalte Valget mellem at se Sagen indbragt for Høiesteret og for Lagmandsretten. Jfr. § 401 Note 2.

⁴ Selvfølgelig kan alene den Part, som har fremsat Indsigelsen, paaanke. Jfr. § 323, tredje Led.

⁵ Andre Betingelser end de her nævnte gjælder ikke, saaledes ei *summa app.*

§ 381. (Paaanke af Vedtagelse af Straf.)

Den i § 290 omhandlede Vedtagelse af Straf kan paaankes paa Grund af Krænkelser af Rettergangsregler samt paa Grundlag af, at det Forhold, som har bevirket Forelægget, ikke er strafbart,¹ eller at Vedtagelsen mangler nogen for en bindende Viljeserklæring fornøden Egenskab. Af samme Grunde kan den i § 377 tredje Punktum omhandlede Afgjørelse paaankes.

¹ D. v. s. at den Handling, som paastaaes begaaet, ei er strafbar. Vedtagelsen hæver derimod enhver Tvist om selve Faktum.

§ 382.¹ (Frister for Paatalemyndighedens Anke. Ankens Forkyndelse.)

Vil Paatalemyndigheden i Lagmandsretssager anke til Skade for Tiltalte,² maa den senest fjorten Dage efter Dommens Afsigelse³ lade sin Anke forkynde⁴ for denne.⁵

I Meddomsretssager og Forhørsretssager maa den forkynde⁴ Anken senest fjorten Dage,⁵ efterat Tiltaltes Erklæ-

ring, om han vedtager Dommen eller ikke, er bleven den meddelt,⁶ eller efterat Ankefristen for Tiltaltes Vedkommende er udløbet.⁷

Paatalemyndighedens Anke til Gunst² for Tiltalte er ubunden af Tidsfrist og hindres ikke ved Dommens Vedtagelse.

Ved Ankens Forkyndelse skal der tilkjendegives Tiltalte, at Sagen vil blive foretaget, saasnart dertil er Anledning, uden nogen yderligere Underretning til ham.

¹ Jfr. §§ 398 og 384. Se ogsaa § 385.

² Se § 379 Note 3. ³ § 363. ⁴ § 146.

⁵ § 159, der er saa at forstaa, at det er tilstrækkeligt, at Anken inden Fristens Udløb er sendt i Posten til Stevnevidnet.

⁶ § 383 jfr. § 365. Meddelelsen kan ikke betragtes som skeet, før den er kommet den ankeberettigede, det vil altsaa ved Justitsforbrydelser sige Statsadvokaten, i Hænde.

⁷ Ved de frifindende Domme, hvor Tiltalte ingen Ankeret og selvfølgelig ingen Ankefrist har, maa det antages, at Ankefristen er 14 Dage fra Meddelelsen af Dommens Udfald til den ankeberettigede Paatalemyndighed.

Forskjellen i Reglerne er begrundet deri, at Meddomsretssagerne ogsaa er Gjenstand for fornyet Behandling ved Lagmandsret, og det derfor er antaget heldigst at afvente, om saadan vil blive begjæret, jfr. § 402.

§ 383.¹ (Frister for Tiltaltes Anke. Ankeerklæringens Form.)

Tiltaltes Erklæring om Anke maa ske inden fjorten Dage efter Dommens Afsigelse, eller om han ikke herved er tilstede, efter dens Forkyndelse.²

Sker den ikke ved Domsafsigelsen,³ fremsættes den enten skriftlig⁴ eller mundtlig for Paatalemyndigheden⁵ eller mundtlig for Underdommeren eller, om Tiltalte er fængslet, for Fængslets Vagtmester.⁶

Den skriftlige Ankeerklæring maa være medundertegnet af Forsvareren eller af en Sagfører.⁶ Den mundtlige Erklæring opsættes paa Stedet skriftlig og undertegnes af Modtageren og Tiltalte eller et tilkaldt Vidne⁷ og oversendes i Tilfælde uden Ophold til Paatalemyndigheden.⁸

Ved Modtagelsen af Ankeerklæring skal der meddeles Tiltalte saadant Tilkjendegivende, som omhandles i § 382, sidste Led.⁹

¹ Se §§ 398 og 385.

² Jfr. § 384. Se ogsaa §§ 364 og 365.

³ § 364.

⁴ Jfr. § 159. Naar Afgivelsen til Posten er bevislig skeet inden 14 Dage, er altsaa dette tilstrækkeligt.

⁵ Det vil da paa Landet regelmæssig sige Lensmanden.

⁶ Se § 386, 2det Led.

⁷ Om Tiltalte ei er skrivekyndig.

⁸ D. v. s. Statsadvokaten eller efter Omstændighederne Rigsadvokaten, til hvem ogsaa de andre underordnede Tjenestemænd ved Paatalemyndigheden bør indsende de til dem indkomne Erklæringer.

⁹ Om den Privatfornærmedes Ankefrist se § 433.

§ 384. (Oversiddelse af Ankefristerne.)

En Anke, der ikke er erklæret inden den bestemte Frists Udløb,¹ kan ikke antages,² medmindre den Ankende sandsynliggjør, at den Kjendsgjæring, der begrunder Anken, først senere er bleven ham bekjendt,³ eller at han af andre Grunde, der ikke er ham tilregnelige, har oversiddet Fristen. I ethvert Fald maa han erklære sin Anke inden fjorten Dage, efterat de Omstændigheder, som har fremkaldt Oversiddelsen, er fjernede.

¹ Denne §'s Regler maa ogsaa gjælde for det Tilfælde, at Anken vel er erklæret i betimelig Tid, men Ankeerklæringen aldrig forkyndt, f. Ex. fordi den er bortkommet i Posten.

² Anken maa dog i ethvert Tilfælde sendes til Kjæremaalsudvalget, da Spørgsmaalet skal afgjøres af dette (§ 387). Tiltaltes Anførsler angaaende dette Punkt maa da nedtegnes og medsendes.

² Paa Grund af Fravær vil det kunne hænde, at Dommen først bliver ham bekendt længe efter Forkyndelsen.

§ 385. (Angivelse af Ankens Grund.)

Inden samme Frist¹ og paa samme Maade, som ovenfor bestemt, maa den Ankende angive, om det er Sagsbehandlingen eller Dommens Indhold, han angriber. I første Tilfælde anføres de Omstændigheder, hvorpaa Angrebet støttes, i sidste maa han opgive, om han alene klager over Strafudmaalingen, eller om han ogsaa er misfornøiet med Lovens Anvendelse,² eller med Bevisbedømmelsen angaaende Omstændigheder, der ligger udenfor Skyldspørgsmaalet.³ Er flere Forbrydelser paadømte i samme Dom, maa det angives, med Hensyn til hvilke af disse Lovens Anvendelse paastaes at være feilagtig.

¹ Benyttes Ankefristen fuldt ud, maa altsaa Ankeerklæringen selv ledsages af Begrundelsen.

² En Paastand om forandret Strafudmaaling ansees da altid *implicite* at ligge i en Klage over urigtig Subsumtion og vil kunne, saavidt § 395 tilsteder, komme i Betragtning, selv om denne Klage forkastes, jfr. § 392 Note 2.

³ Jfr. § 165. Ogsaa dette henhører under «Lovens Anvendelse.»

§ 386. (Forsvareren m. fl. bistaar Tiltalte med Raad om Anke.)

Forsvareren skal paa Forlangende af Tiltalte bistaar ham med Raad om, hvorvidt Anke bør erklæres.

Saavel Forsvareren som den offentlige Tjenestemand, til hvem Tiltalte i Henhold til § 383 henvender sig, skal yde ham al fornøden Bistand ved Erklæringens Affattelse og Begrundelse.

§ 387. (Ankeerklæringens Indsendelse til og Prøvelse af Kjæremaalsudvalget.)

Paatalemyndigheden indsender uopholdelig¹ Ankeerklæringen, ledsaget af sammes Begrundelse,² samt Udskrift af Hovedforhandlingen og andre fornødne Udskrifter og Dokumenter til Høiesterets Kjæremaalsudvalg.^{2a}

Udvalget afgjør, hvorvidt Anken er betimelig erklæret og i andre Henseender lovlig. Antages dette, kan det i Meddomsretssager og Forhørsretssager, hvor det enstemmig finder det utvivlsomt, at Tiltalte bør frifindes eller en fældende Dom ophæves,³ uden Videre træffe Afgjørelse i Overensstemmelse hermed. Ellers har det snarest muligt og senest inden tre Dage at afgive Erklæring om, hvorvidt Anken skal afvises som aabenbar grundløs⁴ eller henvises til Prøvelse i Høiesteret. I sidste Tilfælde oversender Justitiarius Sagen til Paatalemyndigheden⁵ eller Forsvareren,⁶ eftersom hin eller denne først skal have Ordet,⁷ med Paalæg om inden en fastsat Frist at tilstille Modparten samme.

¹ Dette maa, hvad dens egen Ankeerklæring angaar, forstaaes som uopholdelig efter Forkyndelsen for Tiltalte.

² Se § 385.

^{2a} Samtlige Akter ligesom ældre Domme bør medfølge-

³ Selvfølgelig alene i Tilfælde, hvor Reglerne i §§ 392 og 396 jfr. 380 aabner Høiesteret Adgang til at beslutte det samme.

⁴ f. Ex. hvor der ankes over Strafadmaalingen, og Lovens Minimumsstraf eller noget, som nærmer sig dertil, er idømt. Kjæremaalsudvalget benytter Formelen «afvises som a a b e n b a r g r u n d l ø s», hvad dog ligger udenfor Lovens Hensigt, der alene er at tilkjendegive, naar Afvisning maa finde Sted. At ogsaa Kjæremaalsudvalget maa være bunden til det samme Grundlag som Retten selv, synes selvsagt (§ 380 Noterne 2 og 3). — Da Anken giver Adgang til Forandring i forskjellig Retning (§ 392), bør det være nok til dens Antagelse, at Spørgsmaal om nogen saadan findes berettiget.

⁵ Dette kan være en af Paatalemyndigheden til Sagens Udførelse antagen Høiesteretsadvokat (§ 77).

⁶ Som herved opnævnes, § 105.

⁷ Se § 389.

§ 388. (Anke fra den ene Side begrundet Adgang for den anden Part til at faa Dommens Gyldighed prøvet.)

Er den fra den ene Side iværksatte Anke støttet til Grunde, der kan lede til Afsigelsen af en ny Dom i Høiesteret, er den anden Part berettiget til at gjøre gjældende saadanne Ankegrunde, der kan lede til, at Dommen kjendes ugyldig;¹ dog maa de betimelig forud for Sagens Foretagelse meddeles Modparten.

¹ Adgangen til at anke bortfalder ved Fristens Udløb uden Hensyn til, om den anden Part har anket. Som Regel er derved Prøvelsen indskrænket til de af denne anbragte Ankegrunde, og hvad der i Forbindelse hermed *ex officio* i Følge § 392 kan tages i Betragtning, hvilket sidste selvfølgelig ogsaa Parterne kan fremdrage for Retten. En Undtagelse gjør § 388 herfra for det Tilfælde, at den ene Part paastaar Forandring i den fældte Dom, da det for dette Tilfælde vil kunne interessere at gjøre Ugyldighedsgrunde gjældende, som man, om Dommen blev staaende ved Magt, ei vilde tage Hensyn til, navnlig fordi de dog ikke har paavirket Resultatet. I dette Tilfælde kan da efter denne § Ugyldighedsgrundene inddrages uden formelig Ankeerklæring fra den inddragendes Side.

§ 389. (Sagsbehandlingen for Høiesteret.)

Sagens Behandling¹ for Høiesteret foregaar efter de gjældende Regler, dog saaledes, at Forhandlingen altid er mundtlig og at den Part, som anker, først har Ordet.

¹ Se de indledende Bemærkninger ved Kap. 14.

§ 390. (Bevisoptagelse under Ankesagen)

Finder nogen af Parterne Bevisoptagelse fornøden,¹ kan

den foretages efter Reglerne i Kapitel 24 om Bevisoptagelse forud for Hovedforhandlingen.

Retten kan beslutte at indhente nye Oplysninger og at iværksætte Bevisoptagelse og i den Anledning udsætte Sagen og give Paatalemyndigheden de fornødne Paalæg.

¹ Altsaa angaaende Omstændigheder, der ei i første Instans er afgjorte paa en for Ankeinstansen bindende Maade, det vil sige Omstændigheder, hvorpaa enten den processuelle Fremgangsmaades Rigtighed beror, f. Ex. om et fritaget Vidne virkelig, saaledes som paastaet, var Tiltaltes Forlovede, eller som angaar Strafudmaalingen eller Spørgsmaalet om Forældelse af Straffeskylden eller lign. Jfr. § 396 Note 2.

§ 391. (Tilbagetagelse af Anke.)

Tiltalte kan ikke uden Modpartens Samtykke tage sin Anke tilbage, efterat Forhandlingen¹ er paabegyndt. Har Paatalemyndigheden erklæret Anke, kan den kun med Tiltaltes Samtykke tage den tilbage.

¹ D. e. for Høiesteret selv.

§ 392. (Hvorvidt Retten er bunden ved Ankegrunden.)

Retten er bunden ved de paaberaabte Ankegrunde;¹ dog kan den, selv om Anken alene angaar Strafudmaalingen, ogsaa prøve Spørgsmaalet om Straffelovens Anvendelse.²

Uden Hensyn til Ankegrunden³ kan Retten tage i Betragtning, at Straffeloven er urigtig anvendt til Skade for Tiltalte eller Straffen for strengt udmaalt,⁴ samt efter Omstændighederne kjende ugyldig en fældende Dom, hvis Rigtighed fremstiller sig som tvivlsom, fordi væsentlige til Betryggelse for Sigtede tjenende Retsregler er tilsidesatte.

Bestemmelserne i foranstaaende Punktum gjælder ogsaa andre Forbrydelser, der er paadømte i Forening med den paaankede, saavel som andre i samme Sag Tiltalte end den, for hvis Vedkommende Anken er skeet, naar Grunden ogsaa sees at omfatte disse.⁵

Retten kan ikke dømme efter et andet Straffebud end det i den paaankede Dom anvendte eller af Paatalemyndigheden paastaet, uden at have givet Parterne Anledning og særlig Opfordring til at udtale sig herom.⁶

¹ Særskilte Ankegrunde er efter § 385 hver enkelt paa-
staaet processuel Feil; og Retten kan ikke f. Ex. ind-
drage den urigtige Nægtelse af at føre et Vidne, naar der
alene klages over, at et andet er ført. Hvad angaar Anke-
grunde, hentede fra Dommens Indhold, opstiller Loven i
§ 385 alene tvende: enten paa den ene Side, at Handlingen
feilagtig er henført under Straffeloven eller under et
bestemt Straffebud, eller paa den anden, at Straffen er feil-
agtig udmaalt inden de lovbestemte Grænser eller med
Tilsidesættelse af disse. Her opkommer Spørgsmaalet, om
Ankegrunden med bindende Virkning for Dom-
stolen yderligere kan begrænses, saaledes at Gjen-
stand for Prøvelse alene bliver, om ikke Subsumtionen
burde have foregaaet under dette eller hint bestemte
strengere eller mildere Straffebud, — om ei Straffen burde
have været mildere eller om den ikke burde have været
strengere. At disse Spørgsmaal imidlertid maa benægtes,
vil fremgaa af følgende:

Loven indeholder ingen Antydning om, at Høiesteret,
saaledes som da vilde være Tilfældet, er pligtig til at op-
retholde en urigtig Subsumtion, naar den paaستاede For-
andring som ligeledes urigtig ei kan bifaldes, og ligesaa lidt,
at den skal være pligtig eller berettiget til, hvilket maatte
ske, om den dog skulde subsumere rigtigt, at udmaale
Straffen uden Hensyn til det Straffebud, hvorunder den
subsumerede. Tvertom siger Loven, at Høiesteret, selv
om der alene klages over Straffeudmaalingen, kan prøve
Spørgsmaalet om Straffelovens Anvendelse,
hvorved maa forstaaes, hvorvidt den er rigtig anvendt saa-
vel til Skade som til Fordel for Tiltalte, da Bestemmelsen
vilde være overflødig ved Siden af §'ens næste Led, om
der alene sigtedes til Forandringer til Fordel for ham. Men

kan Høiesteret, selv om alene Tiltalte anker og anker alene af den Grund, at Straffen er for strengt udmaalt, dømme ham efter et strengere Bud og følgelig til en strengere Straf, indsees det, at den ogsaa, om der klages over Subsumtionen i en Retning, maa kunne gjøre Forandring i modsat Om der da ikke ogsaa kunde ske Skjærpelse i Straffen uden forandret Subsumtion, skjønt Ankens Hensigt alene var at bevirke en Formildelse, vilde dette være en Inkonsekvens. Ovenstaaende viser nemlig, at ved Ankegrunde i § 392 forstaaes den nærmere Angivelse af Ankens Gjenstand, som fordres i § 385, og intet yderligere. Til samme Resultat leder §'ens sidste Led, idet den forudsætter, at Høiesteret kan dømme efter et andet Bud end af nogen af Parterne paastaet.

Herned stemmer ogsaa Lovens Motiver (D. K. p. 90 til 91). Selvfølgelig kan dog en Forandring i Straffeudmålingen altid kun ske inden de i § 395 optrukne Grænser.

² Resultatet kan sammenfattes derhen, at saavel Klage alene over Strafudmålingen som alene over Subsumtionen (se § 385 Note 2) giver fuld Frihed til Forandringer i begge Retninger, saavel m. H. t. Subsumtionen som Strafudmålingen — dog saaledes, at Strafudmålingen efter det i den paaankede Dom anvendte Lovsted alene kan forandres inden de i § 395 angivne Grænser. Se § 387 Note 4.

³ Det vil altsaa efter det i Note 1 udviklede sige: selv om der alene ankes over processuelle Feil, resp. over andre saadanne Feil end de, som Domstolen efter heromhandlede Bestemmelse kan tage i Betragtning.

⁴ Altsaa kan Høiesteret ikke idømme en strengere Straf efter det af Underinstansen anvendte Lovsted, naar den forkaster en Anke over Procesfeil. Selvfølgelig gjælder ogsaa her § 395.

⁵ Altsaa er det her ei tilstrækkeligt, at Høiesteret bliver opmærksom paa en Feil af den i 2det Led omhandlede Art, men Feilen maa være en Konsekvens af en Feil, begaaet m. H. t. den paaankede Forbrydelse.

⁶ I hvilke Tilfælde Høiesteret saaledes kan dømme efter et andet Straffebud se § 396 Note 2.

«End af Paatalemyndigheden paastaet.» Hermed maa overensstemmende med Ordene forstaaes: for Høiesteret paastaet.

§ 393. (Virkningen af Rettergangsfeil.)

Tilsidesættelse eller feilagtig Anvendelse af Rettergangsregler kan alene komme i Betragtning, naar det findes sandsynligt, at Feilen kan¹ have virket bestemmende paa Dommens Indhold.

Dog bliver følgende Feil ubetinget² at tillægge Betydning:

1. at Domstolen eller Lagretten ikke har været fuldtallig besat,³ eller at nogen har deltaget i Dommen, der ikke lovligen kunde være Dommer eller Lagrettemand;⁴
2. at en Dommer eller Lagrettemand, som efter Loven⁵ eller derom fattet Beslutning⁶ skulde have været Sæde, har deltaget i Dommen;⁷
3. at Sagen ikke har været behandlet af ret Domstol;⁸
4. at Hovedforhandlingen i Strid med Loven er foregaaet for lukkede Døre;⁹
5. at i Tilfælde af Domsfældelse Forsvarer ikke har været beskikket, hvor dette efter Loven skulde ske,¹⁰ eller Forhandlingen mod Loven har fundet Sted i dennes eller Tiltaltes Fravær;¹¹
6. at Dommen mangler Domsgrunde.¹²

¹ Sandsynlighed for, at den har virket saaledes, kræves altsaa ikke.

² Det vil sige, saafremt de er paaberaabte eller efter § 392 uden Paaberaabelse kommer i Betragtning. Se imidlertid § 394. Blot Feil ved Hovedforhandlingen er der her tænkt paa; at f. Ex. Forundersøgelsen har været ledet af en inhabil Dommer, er ingen ubetinget Ugyldighedsgrund. Dette følger tildels ligefrem af Lovens Udtryksmaade; tildels er denne dog ikke afgjørende, navnlig hvad Nr. 3 og 5 angaar. Imidlertid er Meningen ogsaa her

aldeles utvivlsom. Loven vilde ligefrem komme i Strid med sig selv, om den vilde tillægge Feil under Efterforskningen eller Forundersøgelsen ubetinget Betydning, al den Stund dens Grundprincip netop er at samle hele det Bevismateriale, der begrunder Dommen, i Hovedforhandlingen, saa denne bliver ganske uafhængig af det forudgaaende. Hvad mere skulde desuden opnaaes ved en Annullation end en Gjentagelse under Iagttagelse af Lovens Former, noget, som i Regelen allerede er skeet under Hovedforhandlingen? Ikke heller vilde det være Hold i at tillægge Undladelse af at tilkalde Forsvarer til et hvilket som helst Retsmøde Betydning, men ikke f. Ex. den Omstændighed, at dette er foregaaet for en inhabil Dommer.

³ Jfr. §§ 8 og 15. Herunder indgaar ogsaa, at nogen af Dommerne eller af Lagretten under nogen Del af Forhandlingen mod Loven har været fraværende.

⁴ I Jurykommissionens Forslag 1885 § 414, Nr. 1 hed det: ikke lovlig besat. Forandringen er da foretaget for at tilkjendegive, at den ubetingede Annullation alene skal indtræde, naar nogen har deltaget, som overhovedet ei kunde tjenstgjøre som Dommer eller Lagrettemand i nogen Sag eller ved nogen Domstol. Herunder gaar da ikke, at f. Ex. en Retskredsens fraflyttet Lagrettemand ved Feiltagelse er bleven staaende paa Listen og har tjenstgjort, eller at Retten har været besat af den som Nr. 2 i Beskikkelsen nævnte bisiddende Dommer som Lagmand og en Suppleant. Ei heller saadanne Feil ved Trækningen, som at denne ikke er skeet blandt alle Lagsognets Lagrettemænd, skjønt der var færre end 40, som ikke før havde tjenstgjort, tilbage (§ 55). Har Lagmanden aldeles ikke udtrukket, men udvalgt Lagretten, hører ei heller dette Tilfælde hid. Derimod indgaar herunder, at nogen har deltaget, hvis Udnævnelse eller Beskikkelse som stridende f. Ex. mod §§ 35, 36 og 37 er ugyldig, eller som aldeles ikke nogetsteds har gyldig Udnævnelse eller Beskikkelse som Dommer eller

Lagrettemand, eller som ikke har affagt den foreskrevne Ed. — Jfr. § 64 Note 1 og 3.

⁵ Altsaa efter §§ 66 eller 67.

⁶ D. v. s. efter § 68 eller som udskudt efter §§ 59 og 318.

⁷ Derimod altsaa ikke ubetinget, at han har deltaget i andre Afgjørelser, naar han i Henhold til § 8 fratræder før Dommen.

⁸ Se imidlertid §§ 141 og 323, sidste Led. — Til det Tilfælde, at en Lagmandsretssag urigtig er paadømt af Meddomsret, sigter Bestemmelsen vistnok overhovedet ikke, da § 25 tydelig viser, at dette ei betragtes som nogen væsentlig Feil, al den Stund Adgangen til at indbringe Sagen for Lagmandsretten ligefuldt staar aaben efter Kap. 30. — Se Note 2 i. f.

⁹ D. v. s. uden at Retten ved begrundet Kjendelse, saaledes som i § 113 bestemt, har besluttet at lukke Dørene, samt i Tilfælde af at Beslutningen maatte være aabenbart ubegrundet. At Dommen er forkyndt for lukkede Døre, er ingen ubetinget Ugyldighedsgrund.

¹⁰ §§ 100—102. Se § 394.

¹¹ Se Note 2 i. f., §§ 308, 2det Led og 309 jfr. 310 og 311. Se § 394.

¹² § 363. Derimod altsaa ikke, at disse ikke tilfredsstiller Lovens Fordringer.

§ 394. (Tilsidesættelse af Rettergangsregler, givne udelukkende til Betyggelse for Sigtede.)

Tilsidesættelse eller feilagtig Anvendelse af Rettergangsregler, der udelukkende er givne til Betyggelse for Sigtede, kan i intet Tilfælde lede til Forandring til hans Skade.¹

¹ En Dom kan da f. Ex. ikke af Paatalemyndigheden paaankes til Annullation i Hensigt derved at bane Adgang til en strengere Domfældelse, fordi Tiltalte ikke efter § 338 har været givet Anledning til at udtale sig, eller fordi Forsvarer ei har været beskikket.

§ 395. (Forandring af Strafudmaalingen.)

Opretholdes den stedfundene Anvendelse af Straffeloven,¹ skal Retten ikke forandre Strafudmaalingen, medmindre den finder, at de om Straffens Fastsættelse givne Lovregler er feilagtig anvendte,² eller at der er et aabenbart Misforhold mellem Forbrydelsen og Straffen.³

¹ Jfr. § 392, hvorefter Subsumtionen kan forandres, selv om der alene klages over Strafudmaalingen. Den forandrede Subsumtion kan da igjen bevirke en forandret Strafudmaaling, selv om intet aabenbart Misforhold er tilstede mellem Forbrydelse og Straf.

² Altsaa de paa Tilfældet anvendelige Minimums- og Maximumsgrænser ei er overholdte.

³ At dette er Tilfældet, vil Høiesteret vanskelig kunne se, saalænge ei en for særlige Tilfælde bestemt Straf er anvendt, f. Ex. Bøder eller Strafarbejde paa et ganske ordinært første Gangs simpelt Tyveri af en Gjenstand af 5 à 10 Kroners Værdi. Se § 390 Note 1. Ogsaa det i Sagen protokollerede maa her altid kunne benyttes. — §'en maa ikke ansees at være til Hinder for Straffenedsættelse efter Str.l. Kap. 6 § 2, ihvorvel der er al Grund til at gaa varsomt frem dermed, hvor Domfældte selv har anket. Opretholder Høiesteret den paaankede Dom, kommer ikke hin §, men denne Lovs § 475 til Anvendelse, hvorefter ingen Afkortning indtræder, naar Domfældte selv er Appellant.

§ 396. (Ankesagens Afgjørelse.)

Finder Høiesteret ikke, at Forandring er at gjøre i den afsagte Dom, afsiger den Kjendelse,¹ hvorved Anken forkastes.

I modsat Fald kan Høiesteret altid, naar den finder de hertil fornødne Forudsætninger at være tilstede, selv afsige ny Dom.²

Er dette ikke Tilfældet, ophæver Retten ved Kjendelse den angrebne Dom saavel som den til Grund for samme liggende Hovedforhandling og andre Rettergangsskridt, der rammes af Ophævelsesgrunden.³ Dog bliver efter Omstændig-

hederne enten Forhandlingen eller saavel denne som Dommen delvis at opretholde, forsaavidt som de ogsaa angaar Gjenstande, som ikke rammes af den begaaede Feil, og Retten finder, at en Udsondring er ubetænkelig.⁴

¹ Jfr. § 167. Den paaankede Dom bliver altsaa da umiddelbart staaende ved Magt; Høiesterets Afgjørelse træder i intet Tilfælde i dens Sted.

² Dette er ei saa at forstaa, at Høiesteret i ethvert Tilfælde frit afgjør Spørgsmaalet om deres Tilstedeværelse. Forsaavidt Lovens System kræver, at visse Gjenstande afgjøres paa en bestemt Maade eller af en bestemt Korporation, kan den alene der finde de fornødne Forudsætninger tilstede, hvor en saadan Afgjørelse foreligger. Som Følge heraf kan Høiesteret vistnok altid selv ikke blot afsige frifindende Dom, men ogsaa domfælde i Henhold til Lagrettens Kjendelse, hvor Lagmændsretten af juridiske Grunde har tilsidesat denne. Derimod kan Høiesteret ligesaa lidt som Lagmændsretten fælde for en Forbrydelse, under hvis retslige Kjendemærker ingen Lagrettekjendelse har henført Handlingen, selv om de dertil fornødne konkrete Omstændigheder ved en saadan Kjendelse er erklærede at være tilstede. For Opbrænding af en fremmed Gjenstand i Hensigt derved at opvarme sit Værelse kan man saaledes ei dømmes som Tyv, naar i Lagrettekjendelsen Handlingen er henført under Ødelæggelse af Ting, og det ligemeget, hvad enten et paa Tyveri sigtende Spørgsmaal er stillet og benægtet eller overhovedet ikke stillet. Her kan Høiesteret i sidste Tilfælde intet gjøre, saafremt Anken ikke støttes til feilagtig Retsbelærelse fra Lagmandens Side, medmindre den vil ganske frifinde, hvortil der dog ingen Grund foreligger, da Handlingen ubetinget ogsaa er Ødelæggelse af fremmed Gjenstand; i sidste Tilfælde eller, hvor en saadan feilagtig Retsbelærelse har fundet Sted, kan den derimod ophæve Dommen paa Grundlag af feilfuld Spørgsmaalsstilling eller feilfuld Retsbelærelse, men ikke selv dømme for Tyveri (jfr. § 380 Note 2 Nr.

2, 6 og 7). Ogsaa om den antagelig rigtige Subsumtion er den for Tiltalte gunstigere, gjælder det samme, forsaavidt den Forbrydelse, hvorfor Høiesteret finder, at der bør dømmes, ikke forholder sig til den i den paaankede Dom antagne udelukkende som det mindre til det mere.

Istedetfor for Falsk kan Retten da ei fælde for Bedrageri, selv om det i det bejaende Spørgsmaal omhandlede Faktum efter dets egen Angivelse besidder alle et Bedrageries Kjendemærker, naar Spørgsmaalet selv dog gaar ud paa at faa besvaret, hvorvidt det ei besidder Falskneriets. Lyder derimod Lagrettekjendelsen paa grovt Tyveri, kan Høiesteret dømme for simpelt, da dette alene er en delvis Undladelse af at tage Kjendelsen til Følge, hvilket altid af juridiske Grunde kan ske. Jfr. i det hele det ved §§ 357 og 360 bemærkede.

I Meddomsretssager vil Høiesteret derimod ogsaa i disse Tilfælde selv kunne afsige ny Dom, hvorved en anden og tilmed strengere Subsumtion bringes til Anvendelse, saafremt det dertil nødvendige faktiske Grundlag findes fastslaaet i den paaankede Doms Begrundelse (jfr. § 380 Note 3).

Derimod kan hverken i Meddomsrets- eller Lagmandsretssager Høiesteret selv indlade sig paa nogen Bevisbedømmelse m. H. t. det under Skyldspørgsmaalet hørende Forhold. Her maa simpelthen Lagrettekjendelsen eller Domsgrundene, saafremt ikke processuelle Feil er tilstede, opretholdes. Og er saadanne Feil tilstede, maa ny Behandling i første Instans finde Sted; det lader sig ikke istedet gjøre, at f. Ex. det Vidne, som urigtig er nægtet ført, nu føres særskilt efter § 390, og dets Vægt da bedømmes af Høiesteret. Dette følger ligefrem af § 380, hvorefter Bevisbedømmelsen m. H. t. de under Skyldspørgsmaalet hørende Fakta aldeles ikke er undergivet Anke.

Hvad derimod angaar Anke, grundet paa de Sider af Sagen, som ligger udenfor Skyldspørgsmaalet, er

Høiesterets Stilling i her omhandlede Henseende meget friere. Foreligger saaledes ei det tilstrækkelige faktiske Grundlag til Afgjørelse af, om Gjentagelsesstraf skal bringes i Anvendelse eller, om Forældelse eller lign. Strafudlukkelsesgrunde er indtraadt, kan den selv tilveiebringe dette og i Henhold dertil afsige Dom, eller den kan ophæve Dommen, saaledes at det bliver Lagmandsrettens eller Meddomsrettens Sag at modtage Oplysningerne og bedømme dem.

Ankes der alene over Strafudmaalingen, vil Høiesteret vistnok i Regelen selv afsige ny Dom. Tænkes kan det imidlertid, navnlig hvor den paaankede Strafudmaaling er ulovhjemlet og saaledes maa lades ud af Betragtning, — hvor den nye Dom altsaa maa afgjøre dette Spørgsmaal saa at sige fra nyt af, — at den finder faktiske Forhold af Betydning uoplyste og antager det hensigtsmæssigt, at Sagen derfor gaar tilbage til første Instans. Paa samme Maade kan det i Tilfælde af ny Subsumtion tænkes, at Sagen af Hensyn til Strafudmaalingen ikke paadømmes af Høiesteret selv.

Findes den paaankede Dom at lide af processuelle Feil, der efter Reglerne i §§ 393 og 394 maa komme i Betragtning, vil ikke heller dette nødvendig bevirke, at Sagen paany maa foretages i første Instans. Ogsaa her afhænger det af, om Feilen berører de Dele af Sagen, som efter ovenstaaende kan afgjøres af Høiesteret paa egen Haand, eller ikke. Er saaledes, som nævnt, et Vidne urigtig nægtet ført angaaende Spørgsmaalet om Tiltaltes Identitet med en tidligere Straffældt, vil Høiesteret nu kunne lade det føre og selv paadømme Sagen, ei derimod, hvis der handles om et Vidne angaaende Skyldspørgsmaalet.

³ f. Ex. den foretagne særskilte Afhørelse af et efter § 178 udelukket Vidne.

⁴ Angaar Sagen flere Forbrydelser, kan Hovedforhandlingen opretholdes for deres Vedkommende, som Feilen ikke angaar, og er der for dem ilagt en særskilt Straf, kan

ogsaa Dommen opretholdes. Paa samme Maade kan ogsaa Lagrettekjendelsen angaaende Skadens Beløb (§ 443) opretholdes, skjønt den ophæves, hvad Straffespørgsmaalet angaar. Derimod maa efter § 448 jfr. § 442 Dommen ogsaa m. H. t. Skadeserstatningen ophæves, naar den ophæves m. H. t. Straffen.

Heromhandlede Bestemmelse indeholder neppe nogen Hjemmel til at opretholde Lagrettekjendelsen, fordi Feilen alene rammer Rettens efterfølgende Behandling af Sagen, f. Ex. bestaar i manglende Domsgrunde. Hensigten har ogsaa været, at i saa Fald hel ny Behandling skal finde Sted (D. K. M. p. 92, hvis Anførsel om, at dette ogsaa er tysk og østerrigsk Ret, dog beror paa en Feiltagelse). Dette gjælder altsaa ogsaa, hvor Dommen maatte ophæves, fordi f. Ex. et Vidne urigtigen er nægtet ført angaaende Tiltaltes Identitet med en tidligere Dømt. Det maa imidlertid erindres, at Høiesteret i dette sidste Tilfælde selv kan lade Beviset optage og afsige ny Dom, og at den da bør gjøre dette overalt, hvor der ei handles om Feil af større Rækkevidde og mere indgribende Betydning. I det hele taget forholder det sig jo saa, at hvad Lagmandsretten kan gjøre uden Lagrettens Bistand, kan ogsaa Høiesteret ligesaa godt selv gjøre, saameget mere som Lagmandsretten jo er stadig skiftende.

§ 397. (Ophævelse af den underordnede Rets Dom. Ny Behandling.)

Ophæves Dommen, maa Høiesterets Afgjørelse angive, hvori de Feil, som har bevirket dette, bestaar.¹

I Tilfælde af ny Behandling² bliver den af Høiesteret udtalte Retsanskuelse at befølge. Hvis ikke Betingelserne for Gjenoptagelse er tilstede,³ maa den nye Dom ikke til Skade for Tiltalte fravige den ældre i Dele, der er uberørte af den Ankegrund, som har bevirket Ophævelsen, og overhovedet ikke, saafremt Anken alene er iværksat til Fordel for ham.⁴

¹ Dette sker da i kollegialt givne Domsgrunde.

² Den nye Behandling maa indledes med ny Tiltalebeslutning og følger ganske de samme Regler som den oprindelige.

³ Se § 421, hvoraf fremgaar, at herved menes Betingelserne for Gjenoptagelse til Skade for ham, altsaa de i § 415 nævnte.

⁴ Er Anken alene iværksat til Fordel for Tiltalte, kan han altsaa, naar ei Betingelserne for Gjenoptagelse foreligger, i den nye Dom hverken dømmes til strengere Straf eller for en i sig selv grovere Forbrydelse eller til en større Erstatning, end i den første. Ved Lagmandsrets-Behandling maa der da ei heller stilles Spørgsmaal sigtende dertil. Det kan da hælde, at man i den nye Sag maa subsumere paa en efter Rettens Overbevisning urigtig Maade. Loven har imidlertid gaaet ud fra, at der ei var nogen Sandsynlighed for, at man i den nye Behandling mere skulde træffe det rette end i den første, hvad angaar Punkter, m. H. t. hvilke ingen havde anket, at tværtom i mange Tilfælde den første som den umiddelbareste maa være mest tillidvækkende, jfr. § 359, 2det Led.

Er Anken ikke iværksat til Gunst for Tiltalte, bliver Domsafgjørelsen i den nye Sag ubunden m. H. t. de Dele af samme, der rammes af Ankegrunden. Derimod maa den ikke udmaale Straffen strengere for Forbrydelser, der er uberørte af den, men for hvis Vedkommende dog Dommen maatte ophæves, fordi deres Straf er slaaet sammen med Straffen for den Forbrydelse, som Anken angaar. Dette vil dog ikke altid kunne hindre, at den nye Dom jo faktisk bliver strengere. Har f. Ex. den første Dom sat Straffen for den Forbrydelse, der bevirkede Anken, til Strafarbejde paa 6 Aar, og for den anden til saadant Arbejde paa 5, kan den samlede Straf efter Str.l. 6—14 ikke overstige 9. Sættes nu i den nye Straffen for først nævnte Forbrydelse til 7 Aar, leder Reglerne om Kummulation til,

at, naar de 5 Aar fastholdes for den anden Forbrydelse, den samlede Straf bliver 12 Aar.

§ 398. (Forholdet mellem Anke og fornyet Behandling.)

Fornyet Behandling efter Kapitel 28 og § 422 udelukker Anke.¹ Er Begjæring om fornyet Behandling betimelig fremsat, stilles iværksat Anke til Høiesteret midlertidig i Bero.

Frafaldes Begjæringen eller tages den ikke til Følge, begynder Ankefristen sit Løb fra nyt af² fra det Tidspunkt, Meddelelse herom er tilstillet Vedkommende.³

¹ Finder nemlig saadan Sted, træder den fuldt ud i Stedet for den første Behandling, hvis Feil paa Grund deraf bliver betydningsløse.

² Eller med andre Ord en ny Ankefrist begynder herfra sit Løb. Var Fristen derimod allerede udløbet, før Begjæringen om fornyet Behandling fremsattes, er Sagen derved bleven upaaankelig. Fristen maa ansees udløbet, naar den ikke er benyttet, uagtet Begjæring om Gjenoptagelse ei er Vedkommende forkyndt inden dens Udløb.

³ Jfr. § 382 Note 7.

§ 399.¹ (Ankens Virkning paa Straffens Fuldbyrdelse.)

En Dom kan ikke fuldbyrdes, saalænge Anke staar Tiltalte aaben. Dommens Fuldbyrdelse er at betragte som Frafeldelse fra Paatalemyndighedens Side af Adgangen til Anke til Skade for Tiltalte.²

Er Anke betimelig erklæret, kan Dommen ikke fuldbyrdes, før Sagen er afgjort.³

Spørges der kun om Forandringer af Straffen inden samme Strafart, kan Fuldbyrdelsen efter Omstændighederne paabegyndes, naar Domfældte samtykker heri.⁴

¹ Jfr. § 473.

² At Dommen kan paaankes af Privatfornærmede (§§ 94 og 493), har da ingen Betydning, saalænge han ikke i Virkeligheden har anket. Det modsatte maa ei udledes af § 473.

³ Ved Ankens Forkastelse eller ny Dom.

⁴ Samtykker en til Strafarbeide dømt i Strafarbeidets Paabegyndelse, bør Anken da forstaaes som alene gaaende ud paa Nedsættelse af Strafarbeidets Tid og Afsoningen kunne paabegyndes tiltrods for, at Høiesteret altid har Adgang til at forandre Dommen yderligere til hans Gunst.

Otteogtyvende Kapitel.

Fornyct Behandling ved høiere Ret.

M. H. t. dette Retsmiddels Art se det i §§ 404 Note 2 og 405 Note 1 bemærkede. — Om private Sager se §§ 432 og 436 jfr. § 435. — Om borgerlige Retskrav se §§ 447 og 449.

§ 400. (Betingelserne for fornyct Behandling.)

Sag, hvori Dom er afsagt af Meddoms- eller Forhørsret, kan af Parterne¹ begjæres taget under fornyct Behandling ved Lagmandsret.

Politisager² og Sager, hvori strengere Straf end Bod ikke kan idømmes,³ kan ikke tages under fornyct Behandling ved høiere Ret, medmindre Høiesterets Kjæremaalsudvalg finder Grund dertil.⁴

Det samme gjælder, hvor Sagen angaar borgerlige Retskrav, der ifølge § 2 skal behandles efter denne Lov.

Efter Tiltaltes Død kan alene Paatalemyndigheden⁵ begjære fornyct Behandling og da blot til Gunst for Tiltalte.

¹ Som §'ens sidste Led og Henvisningen i § 402 til § 382 viser, kan ogsaa her Paatalemyndigheden optræde til Gunst for Tiltalte. Om denne selv gjælder § 379, første Led. Om Intervention se §§ 92, 94 og 435 samt 436, sidste Led.

² Se § 377, 3die Led.

³ Herunder indbefattes ogsaa de Sager, i hvilke Konfiskation kan anvendes. — Se ogsaa § 432, sidste Led og § 436, første Led.

⁴ Udvalget kan ei indgaa paa nogen egentlig Prøvelse af Bevisafgjørelsen. Hvad det skal tage Hensyn til, maa da paa den ene Side være Sagens større eller mindre Betydning, paa den anden Arten af det for tilstrækkelig anseede Bevis. Er f. Ex. en Person fældet for Politiovertredelse overensstemmende med en enkelt Politifunktionærs ved Modvidner svækkede Prov, vil Udvalget i Henhold til den Betragtning, at et Bevis af saadan Art fremstiller sig som betænkelig svagt, kunne indvilge Begjæringen.

⁵ Altsaa ikke de i § 379, andet Led nævnte Personer. — Dør Tiltalte efter at have begjæret fornyet Behandling, men før Hovedforhandlingen, antages det rigtigst, at Sagen hæves, medmindre Paatalemyndigheden opretholder den.

§ 401. (Grundlaget for Begjæringen.)

Begjæringen om fornyet Behandling maa være begrundet i en Bestridelse af, hvad der i Dommen er antaget med Hensyn til Skyldspørgsmaalet;¹ dog maa den ikke udelukkende støttes til, at Loven er urigtig anvendt.²

Forsaavidt intet Modsat er udtalt, antages Tiltalte at bestride, hvad der ikke stemmer med hans egen i Retten af-givne Forklaring.³

¹ Jfr. § 165.

² Bestridelsen maa med andre Ord omfatte Afgjørelsen af nogen faktisk, til Skyldspørgsmaalet hørende Omstændighed. Jfr. § 380, 2det Led. — Jfr. § 380 Note 3. I det der omhandlede Tilfælde af frifindende Dom kan Lovens Fordring forsaavidt ikke opfyldes, som Paatalemyndigheden i Virkeligheden alene paastaar Loven urigtig anvendt, medens det er den frifundne Modpart, som paastaar, at Bevisbedømmelsen er feilagtig. Imidlertid indsees det let, at det ganske vilde stride mod Lovens Mening, om man af denne Grund vilde nægte Retsmidlets Anvendelse.

³ Er han dømt fuldt ud i Overensstemmelse med egen Tilstaaelse, eller har han ingen Forklaring afgivet, maa Begjæringen, for at kunne komme i Betragtning, udtrykkelig nævne de i Dommen antagne faktiske Omstændigheder, som benægtes.

§ 402. (Frister m. v. Adgang til at tage Begjæringen tilbage. Dennes opsættende Virkning.)

Hvad der i §§ 382—386 samt §§ 391 og 399 er foreskrevet med Hensyn til Anke, finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til Begjæring om fornyet Behandling ved høiere Ret, forsaavidt intet Modsat er bestemt.¹

¹ Jfr. § 404. — Altsaa bortfalder § 382, sidste Led; § 383, sidste Led og § 385 undergaar Forandring i Henhold til § 401. — Om Forholdet mellem § 422 og heromhandlede Retsmiddel indeholder Loven ingen Regel. Følgen heraf er, at Fristerne løber uafhængig af hinanden, og at man maa bestemme sig for enten alene den ene eller alene den anden Fremgangsmaade. Samtidig at indlede begge er utilstedeligt.

§ 403. (Afgjørelse af Kjæremaalsudvalget eller Underdommeren.)

Afhænger Adgangen til fornyet Behandling af Kjæremaalsudvalgets Samtykke,¹ indsender Paatalemyndigheden uden Ophold Sagen til dette.

Finder Paatalemyndigheden ellers,² at Tiltaltes Begjæring om fornyet Behandling er for silde fremsat eller af andre Grunde er ulovhjemlet, forelægger den Spørgsmaalet for Underdommeren. Afslaar denne Begjæringen, meddeles herom Underretning til Tiltalte, der i Lobet af en Uge kan paakjære Afgjørelsen.^{3,4}

¹ Se § 400, 2det Led.

² Skal Sagen dog ind for Kjæremaalsudvalget, afgjøres altsaa ogsaa disse Spørgsmaal af dette.

³ Dommeren maa meddele Paatalemyndigheden sin Beslutning, men kan vistnok overlade denne at meddele den videre til Tiltalte. — Tilsteder Dommeren Sagens Fremme, staar herimod paa almindelig Maade Kjæremaal aabent for Paatalemyndigheden.

⁴ Lagmandsretten maa *ex officio* afvise Sagen, naar Begjæringen er fremsat for silde, ligemeget enten den er udgaaet fra Paatalemyndigheden eller Domfældte. Har imidlertid Kjæremaalsudvalget afgjort Sagen i modsat Retning, maa Lagmandsretten derved være bunden, da dette er et Spørgsmaal, som i sidste Instans hører under Udvalget.

§ 404. (Sagens Forberedelse og Behandling. Nødvendighed af Forsvarer.)

Sagens Forberedelse og Behandling foregaar efter Reglerne i Kapitlerne 23—25, forsaavidt de kan finde Anvendelse¹ og ikke noget Afvigende er bestemt i det Følgende.²

I Stedet for den i § 292 omhandlede Redegjørelse tilstilles Lagmanden en Udskrift af den afsagte Dom og af Begjæringen om fornyet Behandling.

Udenfor Hovedforhandlingen³ er det i Sager, hvor Forelæg har været udfærdiget, og overhoved i Politisager unødvendigt, at Sigtede har Forsvarer.⁴

¹ Altsaa ei § 294 Nr. 1, se § 271 Note 3.

² Sagen bliver saaledes helt igjennem at betragte som en ny Sag; og dens Bedømmelse er i enhver Henseende uafhængig af, hvad Meddomsretten har antaget. Lagmandsretten kan altsaa uden Hensyn til Ankens Øiemed afvige fra den første Dom saavel i skjærpene som i formildende Retning; og den kan, om den fuldt ud tiltræder Meddomsrettens Opfatning m. H. t. Beviset, dog af rent juridiske Grunde fravige dens Resultat.

³ Altsaa ved Bevisoptagelser efter §§ 296 og 297. (Se § 100 Note 3 og § 432).

⁴ Jfr. § 432, første og andet Led.

§ 405. (Bevisførelsens Omfang.)

Forsaavidt Dommens Rigtighed blot bestrides med Hensyn til nogle af de antagne eller ikke antagne Kjendsgjæringer, kan Bevisførelsen begrænses til disse.¹ Alene Slutningen af den bestridte Dom oplæses.²

¹ Omfatter Dommen flere Forbrydelser eller flere Tiltalte, -bliver den blot at prøve m. H. t. de Forbrydelser eller de Tiltalte, for hvis Vedkommende det er begjæret. Dog kan Reglerne om Bestemmelsen af en fælles Straf for flere Forbrydelser lede til, at den nye Dom, hvad Straffeansættelsen angaar, ogsaa omfatter det ikke Paaankede. Jfr. § 396 Note 4. hvis Regler ogsaa her maa finde Anvendelse.

M. H. t. den Forbrydelse, som er Ankens Gjenstand, er Lagmandsretten fri i sin Bedømmelse, ogsaa forsaavidt angaar de Kjendsgjæringer, hvis Rigtighed ikke er nævnt som Gjenstand for Bestridelse. I Domfældtes Undladelse af at nævne dem i sin Begjæring ligger dog en Tilstaaelse, der efter Omstændighederne kan antages at gjøre andet Bevis overflødigt, jfr. § 377, 2det Led. Navnlig vil det regelmæssig fremstille sig som unødvendigt at føre Bevis for, hvad Tiltalte selv under Meddomsretsbehandlingen har tilstaaet. I Særdeleshed finder §'ens Regel dog Anvendelse, hvor Paatalemyndigheden begjærer den nye Behandling.

I Bestemmelsen ligger først og fremst en Bemyndigelse for Retten til uanseet § 331 at begrænse Bevisførelse, men dernæst ogsaa en Anvisning for Paatalemyndigheden til at begrænse Indstævningen. M. H. t. Bevisgjenstande, for hvis Vedkommende Tilstaaelse ikke foreligger, maa dette dog ske med stor Forsigtighed; thi bestrides de af Tiltalte under den nye Behandling, vil den Omstændighed, at han havde akkviesceret ved den faldne Dom, ei regelmæssig kunne ansees som fuldt Bevis mod ham.

² Forsaavidt Bevisførelsen i Henhold til første Punktum begrænses, maa det naturligvis bringes til Kundskab, hvilke de i Dommen antagne Kjendsgjæringer, der ei bestrides,

er. Men dette kan ske gennem Paatalemyndighedens Anførsel; alene hvor dens Rigtighed bestrides, bliver det nødvendigt forsaa vidt at opløse Domsgrundene, hvad da maa ansees tilladt.

§ 406. (Tiltaltes Udeblivelse.)

Udebliver den Tiltalte uden lovligt Forfald i Tilfælde, hvor hans Nærværelse findes nødvendig,¹ kan Retten, hvis Sagen er indbragt efter hans Begjæring, beslutte at afvise den, medmindre Paatalemyndigheden erklærer at ville have den fremmet.²

¹ § 253.

² Jfr. § 432, sidste Led.

Niogtyvende Kapitel.

Kjæremaal.

§ 407. (Betingelserne for Kjæremaal.)

Mod retslige Forføininger og Afgjørelser, der ikke kan gjøres til Gjenstand for Anke, kan, forsaa vidt intet Modsat er bestemt,¹ Enhver, som derved rammes,² anvende Kjæremaal.³

Undtagne herfra er Kjendelser og Forføininger under Hovedforhandlingen, medmindre de hører til dem, der omhandles i sidste Punktum af § 69,⁴ eller gaar ud paa, at Sagen skal udsættes eller afvises, eller angaar Fængsling, Ransagning, Beslag, Hæftelse af Gods, Ilæggelse af Straf eller Omkostnings- eller Erstatningsansvar⁵ eller angaar nogen Anden end Tiltalte.⁶

¹ Se § 69, sidste Led, §§ 169 og 295, begges sidste Led. Selvfølgelig udelukkede er Høiesterets og Kjæremaalsudvalgets egne Afgjørelser. Se ogsaa § 458, sidste Led.

² Paatalemyndigheden og de i § 379, 2det Led nævnte kan altsaa ei paakjære til Gunst for den Rammede.

³ Kjæremaal kan altsaa ei anvendes mod Domme, det vil sige Afgjørelser, hvorved Sagen afgjøres i Realiteten (§ 167). Ifølge særlig Bestemmelse kan det dog benyttes mod enkelte Dele af Dommen, der ei selvstændig kan paaankes (§§ 458, 472, 478 jfr. ogsaa 481). Kjæremaal kan, naar Sagen er paadømt, ei heller anvendes mod Feil, der alene angaar Procesledelsen, da de i saa Fald kan gjøres gjældende gennem Paaanke af Dommen til Annulation. Selv et tidligere erklæret Kjæremaal maa i disse Tilfælde bortfalde som gjenstandsløs; thi om Kjæremaalet tages tilfølg, bliver den afsagte Dom dog staaende.

⁴ Dette vil dog kun faa Anvendelse, naar Retten opsætter Sagens videre Behandling, hvad den angrebne Beslutning selv kan nødvendiggjøre, selv om det ei sker efter § 412.

⁵ At saadanne Beslutninger fattes mod Tiltalte under Hovedforhandlingen, vil selvfølgelig sjelden hænde.

⁶ I den kgl. Prp. hed det: eller ere rettede mod Trediemand, altsaa navnlig saadanne, som paalagde Vidnepligt mod Indsigelse og lign. Justitskom. 1887 har vistnok alene tilsigtet at forandre Udtryksmaaden; strengt efter Ordene er herved imidlertid alle procesledende Afgjørelser blevne Gjenstand for Kjæremaal, da de alle ogsaa angaar Tiltaltes Modpart, men denne ligefremme Forstaaelse udelukker sig selv, da ellers Undtagelsen fuldkommen vilde sluge Regelen. «Angaa» maa videre da betyde det samme som «rettet mod»; en Kjendelse, hvori mod Tiltaltes Protest et Vidne besluttes ført, maa altsaa ei siges at angaa Vidnet. Se § 458 Note 3.

§ 408. (Kjæremaalsfrister.)

Mod Kjendelser eller Beslutninger, hvorved nogen Tilstedeværende mod sin Indsigelse paalægges at aflægge Vidnesbyrd, foretage Granskning, fremlægge Dokumenter eller lignende, maa Kjæremaal, som her har opsættende Virkning,¹ erklæres paa Stedet.

Ellers er Kjæremaalsfristen, forsaavidt intet Modsat er bestemt,² fjorten Dage³ fra Afgivelsen af den Kjendelse eller Foretagelsen af den Forføining, hvorom der handles.⁴ For Personers Vedkommende, der ikke har været tilstede i Retten,⁵ løber ingen Frist, saalænge de ikke har faaet Meddelelse⁶ om det Forefaldne. Regelen i § 384 finder her tilsvarende Anvendelse.

¹ Ellers se § 412.

² Se § 481 og 403.

³ Om Fristens Beregning se §§ 158 og 159.

⁴ Se det i § 407 Note 3 bemærkede. — Da procesledende Beslutninger altid kan forandres af den Ret, som har fattet dem (§ 167) og en Nægtelse deraf ogsaa er en Beslutning, som kan paakjæres, har Kjæremaalsfristen ligeoverfor disse ingen egentlig præklusiv Betydning.

⁵ Som tilstedeværende maa her ogsaa de regnes, der har været repræsenterede gennem Procesfuldmægtig eller Forsvarer. — Jfr. § 168, 3die Led.

⁶ Se § 157.

§ 409. (Fremgangsmaaden ved Erklæring om Kjæremaal.)

Kjæremaalet erklæres for den Ret, hvis Forføining angribes, enten skriftlig eller mundtlig til Retsbogen, hvorhos der samtidig tilstilles Modparten, saafremt Nogen for Tilfældet er optraadt eller kan betragtes som saadan, Meddelelse¹ herom.

Finder Retten Kjæremaalet grundet, har den at afhjælpe² det, naar dertil er Adgang.³ I modsat Fald oversendes Erklæringen³ tilligemed de fornødne Dokumenter og Udskrifter uden Ophold til Høiesterets Kjæremaalsudvalg.

¹ Se § 157.

² Altsaa i de i § 168, 2det og 3die Led omhandlede Tilfælde.

³ af Retten.

§ 410. (Procedure for Kjæremaalsudvalget.)

Saa vel de Kjærende og andre, for hvem Kjæremaalet er af Betydning, som den Ret, hvis Forføining angribes, kan indgive skriftlige Udtalelser om Sagen.

Paaberaabes Kjendsgjæringer, der ikke tidligere er anførte, skal Udtalelsen fremsendes gennem den nævnte Ret, der ledsager den med de Bemærkninger, hvortil den finder Føie.¹

Finder nogen af Parterne Bevisoptagelse fornøden, kan den foretages efter Reglerne i Kapitel 24 om Bevisoptagelse forud for Hovedforhandlingen.²

¹ Kjæremaalsudvalget er altsaa ikke bunden til det af den underordnede Ret antagne faktiske Forhold.

Nogen Maade, hvorpaa Parterne kan blive bekendte med Rettens Bemærkninger, anviser ikke Loven; imidlertid maa Udskrift i Henhold til § 131 kunne begjæres. Se § 100 Note 7 og § 103 Note 1.

² Beskikkelse eller Tilstedeværelse af Forsvarer kan dog heller ikke her ansees fornøden. Da Kjæremaalet overhovedet ikke behøver at vedkomme Tiltalte, medens Bestemmelsen om Forsvarer i § 100 alene angaar ham, viser det sig allerede heraf, at §'en ei passer paa dette Tilfælde. Da der overhovedet ved Kjæremaalsbehandlingen ei beskikkes Forsvarer, vilde det ogsaa være urimeligt, om det modsatte skulde gjælde ved Bevisoptagelser til Brug for den.

Regelen i § 297 om Betalingens Erlæggelse maa ogsaa gjælde, om Foranstaltningen træffes af den beskikkede Forsvarer, naar Kjæremaalet dog er udgaaet fra Tiltalte selv. Ligeledes maa Personer, som kjærer i Anledning af ilagt Ansvar eller lign., selv (ialfald foreløbig) betale.

§ 411. (Sagen foredrages af en inden Kjæremaalsudvalget opnævnt Ordfører.)

Kjæremaalsudvalget opnævner for hver Sag inden sin Midte en Ordfører, der, saasnart ske kan,¹ anmelder Sagen til Foretagelse og foredrager den i et offentligt Retsmøde.^{2 3}

Saa vel Ordføreren som Udvalget kan beslutte at indhente yderligere Oplysninger.

¹ Hvorved da bør tages Hensyn til den Parterne i § 410 givne Adgang til skriftlig at udtale sig.

² Reglerne om Afgjørelsen (Kjendelsen) maa søges i Kap. 14, hvoraf følger, at Udvalget, efter at Sagen offentlig er foredraget, aftræder til Raadslagning og Stemmegivning for lukkede Døre, og at Kjendelsen ledsages af kollegiale Præmisses.

Reglerne i §§ 165 og 166 bør vistnok ogsaa, hvor dertil er Anledning, bringes til Anvendelse.

Parterne har ingen Adgang til at procedere mundtlig for Udvalget.

³ Udfaldet kan være, at Kjæremaalet forkastes eller at det Paakjærede efter Omstændighederne omgjøres eller erklæres ugyldigt. De underordnede Retter maa være bundne ved Kjæremaalsudvalgets Opfatning, ogsaa hvor denne blot forudsætningsvis er udtalt, saasom hvor en Sag er afvist fra en Ret som hørende under en anden, jfr. § 397. Forsaavidt dens Afgjørelse er begrundet i en bestemt Opfatning af selve det foreliggende Domsspørgsmaal, maa det samme gjælde, men her kan det gjennem Paaanke af Dommen indbringes for Høiesteret, jfr. § 378 Note 3.

Ogsaa her bør vistnok, forsaavidt dertil er Anledning, Regelen i § 393, første Led, gives Anvendelse.

§ 412. (Virkningerne af Kjæremaal. Ansvar.)

Erklæring af Kjæremaal har ikke opsættende Virkning, medmindre Andet særlig er bestemt.¹ Dog kan den Ret, hvis Forføining angribes, saavel som Kjæremaalsudvalget efter Omstændighederne beslutte det modsatte.

Hvis en Erklæring af Kjæremaal, som efter Loven har opsættende Virkning,¹ findes at have været aabenbar grundløs, kan Udvalget paalægge den Kjærende helt eller delvis at erstatte de ved Retsmødets Spilde voldte Omkostninger og derhos

efter Omstændighederne ilægge ham en Bød fra fire til otte hundrede Kroner.²

¹ Se saaledes §§ 210, 2det Led, 408, første Del, jfr. § 481, sidste Punktum.

² D. e. fra 4 Kr. til 800 Kr.

Tredivte Kapitel.

Gjenoptagelse.

§ 413. (Mod hvilke Retters Domme Gjenoptagelse tilstedes.)

En ved upaaankelig¹ Dom af anden Ret end Høiesteret² afsluttet Sag kan under de i §§ 414 og 415 nævnte Betingelser gjenoptages til fornyet Prøvelse.³

¹ Ved «upaaankelig» sigtes her alene til Adgangen til fornyet Behandling ved Lagmandsret (28de Kap.), der i den kgl. Prp. benævnedes Anke til Lagmandsret. At Sagen kan paaankes til Høiesteret, kan ei komme i Betragtning, da her nye Beviser ikke kan gjøres gjældende. — Det er tilstrækkeligt, at Dommen ikke kan angribes af den, der begjærer Gjenoptagelse.

² Denne Begrænsning gjordes i den kgl. Prp. 1887 af Hensyn til Grundlovens § 90, hvormed Bestemmelsen ellers befrygtedes at komme i Strid. Efter sit Bogstav gjælder den ikke, naar Høiesteret har forkastet Anken, da den Dom, hvormed Sagen slutter, ikke da er Høiesterets; og til nogen modsat Fortolkning antages ingen Grund. Endnu mindre gjælder den da, hvor Høiesteret har kasseret den gamle Dom, og en ny er afsagt af Meddoms- eller Lagmandsret. — Heller ikke gjælder Begrænsningen Domme, afsagte af Høiesterets Kjeremaalssudvalg i Henhold til § 387, 2det Led; jfr. § 6 Note 1.

³ Begjæringen er uafhængig af al Tidsfrist; Grundene

behøver end ikke at gjøres gjældende en bestemt Tid, efter at de er blevne bekendte. Ogsaa efter Døden kan Gjenoptagelse begjæres til Fordel for Domfældte (§ 414, sidste Led), hvorimod Gjenoptagelse til Skade for ham bortfalder ved Døden, selv om den er begjæret forud for denne (§ 419). En Frist for Gjenoptagelse til Skade for ham ligger ogsaa i de almindelige Regler om Straffeskyldens Forældelse.

En engang afslaaet Begjæring kan ei fremsættes paany, støttet udelukkende til de samme Grunde.

§ 414. (Betingelser for Gjenoptagelse til Fordel for Domfældte.)

Til Fordel for Domfældte kan Gjenoptagelse finde Sted:

1. *naar falske eller forfalskede Dokumenter har været benyttede i Sagen, eller falske Forklaringer er afgivne under samme af Vidner eller Sagkyndige, eller nogen Dommer, Retsskriver eller Lagrettemand har gjort sig skyldig i et strafbart Forhold med Hensyn til Sagen, og det ikke er uantageligt, at dette¹ kan have bevirket eller medvirket til Domfældelsen eller til Anvendelsen af en for streng Straffebestemmelse eller en for stor Straf;*²
2. *naar nye Kjendsgjerninger oplyses, eller Beviser tilveiebringes, hvilke enten alene eller i Forbindelse med tidligere fremførte Beviser synes egnede til at bevirke Frifindelse eller Anvendelse af en mildere Straffebestemmelse eller² en mindre Straf. I Sager, hvor ikke strengere Straf end Bøder er idømt, kan blot saadanne nye Kjendsgjerninger eller Beviser benyttes, som ikke tidligere kunde være gjort gjældende.³*

Reglerne i § 379, 2det og 3die Led finder her tilsvarende Anvendelse.

¹ Gaar tilbage paa alt det foranstaaende.

² Efter D. K.'s Udkast maatte baade Straffebestemmelsen og Straffen være for streng, men dette forandredes i den kgl. Prp. til Lovens vistnok enestaaende vidtgaaende Regel.

³ Her er altsaa Gjenoptagelse udelukket, hvor Tiltalte har forsømt at varetage sit Tarv (jfr. §§ 377 og 430).

§ 415. (Betingelser for Gjenoptagelse til Skade for Tiltalte.)

*Til Skade for Tiltalte kan Gjenoptagelse finde Sted efter Paatalemyndighedens Begjæring:*¹

1. naar det paa Grund af hans egen senere afgivne Tilstaaelse eller andre senere fremdragne Beviser fremstiller sig som utvivlsomt, at han har begaaet Forbrydelsen eller en væsentlig større Forbrydelse end den, hvorfor han er dømt;
2. naar falske eller forfalskede Dokumenter har været benyttede i Sagen eller falske Forklaringer er afgivne under samme af Vidner eller Sagkyndige, eller Tiltalte selv eller nogen Dommer, Retsskriver eller Lagrettemand har gjort sig skyldig i et strafbart Forhold, og der er skjellig Grund til at antage, at dette² har bevirket eller medvirket til hans Frifindelse eller til Anvendelsen af en væsentlig for mild Straffebestemmelse.

Naar den Forbrydelse, som paastaaes begaaet, fortrinsvis³ straffes med Fængsel eller ringere Straf, kan dog Gjenoptagelse alene finde Sted, naar Grunden er, at Tiltalte har gjort sig skyldig i et strafbart Forhold.⁴

¹ Altsaa aldrig efter Privatfornærmedes, hvoraf følger, at Gjenoptagelse til Skade for Tiltalte er udelukket i Sager angaaende Forbrydelser, der kun er privat Paatale undergivne.

² Se § 414 Note 1.

³ Jfr. Str.l. 6—4.

⁴ f. Ex. et Falskneri, en Anstiftelse af Mened, hvorved Frifindelse er opnaaet.

§ 416. (For hvem Begjæring om Gjenoptagelse fremsættes.)

Begjæring om Gjenoptagelse fremsættes for den Ret, som har afsagt den angrebne Dom.

Regelen i § 170 kommer her ikke til Anvendelse.¹

¹ I Lagmandsretten afgjøres da Sagen af de tre for Tiden forrettende Dommere, i Meddomsretten af Underdommeren og tvende Domsmænd. Disse bliver at vælge paa almindelig Maade; nogen Adgang til at indkalde netop de Domsmænd, der har deltaget i den afsagte Dom, haves ikke. Afgjørelsen kan altid paa sædvanlig Maade paa-kjæres.

§ 417, 1ste Led forudsætter, at Begjæringen fremsættes skriftlig. Rettens Afgjørelse træffes efter Raadslagning og Stemmegivning for lukkede Døre, uden at nogen enten mundtlig eller skriftlig Partsforhandling behøver at gaa forud.

Afgjøres ei Andragendet paa Stedet, idet Bevisoptagelse efter § 417, 3die Led besluttet, skal efter samme §'s 4de Led Parterne gives Adgang til (efter Rettens Valg enten mundtlig eller skriftlig) at udtale sig.

Den Ret, som dernæst træffer endelig Afgjørelse om Gjenoptagelsen, behøver ikke i sin Sæmmensætning at være identisk med den, som besluttede Bevisoptagelsen.

§ 417. (Grunde og Beviser for Gjenoptagelsen.)

I Begjæringen maa Gjenoptagelsens Grund og de Beviser, som agtes førte, angives.

Er dette ikke skeet, eller er den angivne Grund ikke hjemlet i Loven, eller er de angivne Kjendsgjerninger eller Beviserne for samme aabenbart betydningsløse, forkastes Begjæringen.

I modsat Fald lader Retten, forsaavidt den finder det fornødent, de angivne Beviser optage og kan til dette Øiemed beslutte retslig Forundersøgelse aabnet.¹ De afhørte Vidner kan edfæstes uden Hensyn til Betingelserne i § 185. Med Hensyn til Nødvendigheden af Forsvarer forholdes efter §§ 100 og 102.²

Efter Bevisoptagelsens Slutning gives Paatalemyndigheden og Tiltalte Anledning til at udtale sig om sammes Udfald.³

¹ Ellers kommer da de om Efterforskningen gjældende Regler til Anvendelse. — Beslutningen er bindende for Forhørsretten, jfr. § 273.

² Forsvarer er altsaa trods Edfæstelsen alene nødvendig i de i § 100 Nr. 2, 3 og 4 nævnte Tilfælde.

³ Se § 416 Note 1.

§ 418. (Hvorvidt Begjæringen bliver at tage tilfølge.)

Findes Betingelserne for Gjenoptagelse ikke at foreligge, forkastes Begjæringen.¹ I modsat Fald paabyder Retten¹ en fornyet Hovedforhandling.² Ingen af de Lagrettemænd eller Domsmænd, der har forrettet under den tidligere, maa have Sæde i Retten under den nye Behandling af Sagen.³

¹ Jfr. § 167.

² Herved er ikke Dommen ophævet. Dette sker først derved, at ny Dom afsiges, jfr. § 420, hvorefter Fuldbyr-delsen fremdeles kan fortsættes. Se iøvrigt § 421 Note 2.

³ Hvor den nye Behandling kan finde Sted, afhænger af Reglerne i Kapitlerne 3 og 12 og Paatalemyndighedens Valg inden de der givne Grænser, ganske som om den foreliggende Sag var en ny. Den givne Valgfrihed kan da ogsaa benyttes til at indbringe den for en anden Ret, for derved at undgaa at fremtvinge Forandringer i Rettens Sammensætning paa Grund af Forholdet i § 418, sidste Punktum; jfr. ogsaa § 139.

Er den nye Behandling indvilget til Gunst for Dom-fældte, maa Paatalemyndigheden altid være pligtig at iværk-sætte den. I modsat Fald synes Reglerne i § 86 at maatte lede til, at Paatalemyndigheden kan frafalde Sagen, tiltrods for, at nærværende §'s Udtryk strider derimod. Har Paa-talemyndigheden selv erhvervet Paalæg om Gjenoptagelse til Gunst for Domfældte, idet den har gjort en Frifindelses-grund gjældende, vil det ikke kunne antages, at den nye Sag kan indledes med en Tiltalebeslutning af sædvanligt Indhold.

§ 419. (Hvorledes der bliver at forholde i Tilfælde af Domfældtes Død.)

Er den Domfældte død, skal Retten uden Hovedforhandling enten forkaste Begjæringen om Gjenoptagelse eller afsige frifindende Dom.¹

Ogsaa ellers kan Retten med Paatalemyndighedens Samtykke uden Hovedforhandling afsige Frifindelsesdom.¹

¹ Dette vil da navnlig kunne ske, hvor f. Ex. Anklagevidnerne er fældte for Mened paa Grund af sin Forklaring, hvor en Anden senere dømmes for samme Forbrydelse under Omstændigheder, som udelukker den Førstes Skyld, hvor en af de Medtiltalte frifindes af Grunde, som nødvendig ogsaa maa gjælde de andre, o. s. v. — Er Tiltalte død, er der Grund til at gaa videre og frifinde i alle Tilfælde, hvor en ny Behandling findes sandsynlig at ville have ledet dertil.

§ 420. (Begjæringens Følger for Dommens Fuldbyrdelse.)

Begjæring om Gjenoptagelse standser ikke Dommens Fuldbyrdelse, medmindre Retten bestemmer det Modsatte.

Er en i Henhold til § 414 fremsat Begjæring taget til Følge, finder Reglerne i § 399, 2det og 3die Led tilsvarende Anvendelse. Er Begjæringen fremsat i Henhold til § 415, har Tilfølgtagelsen ingen Indflydelse paa Fuldbyrdelsen, medmindre Retten bestemmer det Modsatte.

§ 421. (Den nye Dom.)

Til Skade for Tiltalte maa den nye Dom ikke fravige den tidligere i Dele, der er uberørte af Gjenoptagelsesgrunden og overhovedet ikke, hvor Gjenoptagelsen alene er tilstaaet til Fordel for ham.¹ ²

¹ Jfr. § 397 Note 4.

² Den nye Dom affattes ganske efter de almindelige Regler; selv om den er ligelydende med den først afsagte, bør den da ikke stadfæste denne istedetfor selv at optage

Domsslutningen. — Iøvrigt vil det anbefale sig altid udtrykkelig i den nye Dom at erklære den tidligere ophævet, hvad Straffen angaar. Hvad angaar de civilretlige Spørgsmaal, har Tiltalte efter § 469 i Tilfælde af Frifindelse Krav paa Erstatning for Skade, lidt ved den fuldbyrdede Straf, og det følger af sig selv, at Procesomkostninger, som det Offentlige har erholdt hos ham, betaales tilbage. — Derimod vil den nye Dom ei kunne tilpligte Private, hvem der er tilkjendt Erstatningskrav hos den tidligere Dømte, men nu Frifundne, at betale det erholdte tilbage eller berøve dem det tilkjendte.

§ 422. (Adgang til Gjenoptagelse, naar Dom er afsagt mod Udeblivende.)

Naar Nogen i en Lagmandsretssag eller i en Sag, der ifølge Reglerne i § 400 ikke uden Kjøremaalsudvalgets Tilladelse kan indbringes for Lagmandsret til fornyet Behandling,¹ uden eget Samtykke er dømt, uagtet han er udebleven, kan han begjære Sagen gjenoptaget, naar han sandsynliggjør, at han har havt lovligt Forfald, eller at Stevnemaalet ikke betimelig er kommet til hans Kundskab.²

Begjæringen maa fremsættes inden Ankefristens Udløb.³ Iøvrigt finder Reglerne i §§ 384, 399, 2det og 3die Led og 416—418 tilsvarende Anvendelse.

Udebliver den Domsfældte ved den nye Hovedforhandling, hæves Sagen, og den afsagte Dom bliver staaende ved Magt.

¹ Ogsaa her maa Begrænsningen i § 413 m. H. t Høiesteretsdomme gjælde. Da Begjæringen om Gjenoptagelse efter denne § udelukker Anke (§ 398), vil det altid staa i Domsfældtes Magt at hindre Erhvervelsen af Høiesteretsdom.

² Var Dommen stridende mod Reglerne i §§ 310 og 311 samt 374, foreligger ogsaa en ubetinget Ugyldighedsgrund, der kan gjøres gjældende gennem Anke (§ 393, Nr. 5), men § 422 tilsteder i Tilfælde, hvor Samtykke mangler, Gjenoptagelse, uden at man behøver at gaa

gjennem Anke, og uden at nogen Feil fra Rettens Side er begaaet, idet den antog, at lovligt Forfald ei forelaa, — ja uden at lovligt Forfald bevises, naar det dog sandsynliggjøres.

³ Se § 383.

Enogtredivte Kapitel.

Sager, som paatales af privat Sagsøger.

Kapitlets Anordning er den, at §§ 423—29 samt § 437 giver Regler, der er fælles for alle private Straffesager, §§ 430—32 omhandler særlig Sager, der er ubetinget privat Paatale undergivne, og §§ 433—36 Sager, der forfølges i Henhold til § 94. — Om Sportler og andre Omkostninger i private Straffesager se § 457. Om Intervention af den Fornærmede i en Straffesag se § 92, 2det Led, og det 32te Kapitel. Om Paagribelse og Fængsling se §§ 230 og 244, 3die Led.

Saa vel private Politisager som Haandværksretssager bliver, forsaavidt de angaar Straf, at behandle efter Reglerne i Straffeprocessloven.

§ 423. (Sagsøgerens Retsstilling.)

Naar en Forbrydelse paatales af en privat Sagsøger, finder de om Paatalemyndigheden i Kapitlerne 22—29¹ givne Forskrifter Anvendelse paa ham.² Forøvrigt befølges de om offentlige Straffesager gjældende Regler, forsaavidt det er muligt og intet Andet særskilt er bestemt.

¹ Derimod altsaa ikke §§ 22, 25, Kap. 16—19, 21, — heller ikke § 466 m. fl. Paa den anden Side vil foruden de Bestemmelser, hvortil særlig henvises, ogsaa endel andre maatte komme til analogisk Anvendelse, f. Ex. § 140, jfr. dog § 427 Note 3.

Ogsaa Tiltaltes Adgang efter § 22 til at fordre Lagmandsretsbehandling bortfalder i de private Sager.

² Jfr. dog § 424 og forskellige andre Bestemmelser i det følgende. §'ens nærværende Redaktion skyldes Justitskom. 1887.

§ 424. (Fortsættelse. Udfærdigelse af Forelæg.)

De Bestemmelser, hvorefter Paataalemyndigheden i enkelte Tilfælde træder i Rettens Sted,¹ finder ikke Anvendelse paa Sagsøgeren. Udfærdigelse af Forelæg² finder ikke Sted.

¹ Se §§ 209, 215, 217, 2det Led, 223 og 231.

² § 287.

§ 425. (Betingelser for Bevisoptagelse. Rettergangsskridt forud for Hovedforhandlingen.)

Uden Rettens Samtykke¹ kan Sagsøgeren ikke foranstalte særskilt Bevisoptagelse til Brug ved Hovedforhandlingen, medmindre der spørges om Vidner, som ikke er pligtige til at møde under Hovedforhandlingen, eller der er Fare for, at Beviset vilde spildes ved Ophold.² Begjærer Sagsøgeren ellers foretaget Rettergangsskridt forud for Hovedforhandlingen, prøver Retten i enhver Henseende, hvorvidt der er Grund hertil.³

¹ D. v. s. den, som skal dømme i Sagen. Jfr. § 170.

² Altsaa efter § 296. — Disse Betingelsers Tilstedeværelse paasees af den Ret, af hvilken Bevisoptagelsen begjæres. — Bestemmelsens Grund er at søge i Hensynet til Umiddelbarheden og Vidnerne, idet det ikke kan tilstedes den private Sagsøger uden Nødvendighed at benytte skriftlige Beviser istedetfor mundtlige og ligesaalidt at tvinge Vidnerne til to Møder istedetfor et. — Se ogsaa § 332 Note 11.

³ Ogsaa her gjælder saaledes § 266, 2det Punktum, men m. H. t. Begjæringens Tagen tilfølgende er Retten stillet som naar den udgaar fra Lensmanden (§ 267). Hvorvidt en Begjæring om at edfæste Vidner i Henhold til § 185 jfr. § 264, 3die Led, skal tages tilfølgende, bliver at prøve af vedkom-

mende Dommer, hvad forøvrigt ogsaa maa antages i offentlige Straffesager, selv hvor Begjæringen udgaar fra Paa-talemyndigheden.

§ 426. (Begjæring om retslig Forundersøgelse.)

Sagsøgeren kan ikke begjære retslig Forundersøgelse i Sager, som hører for Meddomsret, og ikke uden retslig Forundersøgelse reise Sag for Lagmandsret.¹

Fremsættes Begjæring om retslig Forundersøgelse, prøver Retten i enhver Henseende, hvorvidt der er Grund til at tage Begjæringen tilfølge.²

¹ Jfr. § 271.

² Jfr. § 273.

§ 427. (Rettens Afgjørelse, om Sag skal reises.)

Naar Retten slutter Forundersøgelsen, afgjør den ved Kjendelse, hvorvidt Sag skal tilstedes.¹ Iøvrigt skal Kjendelsen, der træder i Tiltalebeslutningens Sted,² indeholde, hvad § 286 bestemmer angaaende denne.³

Hvor retslig Forundersøgelse ikke har fundet Sted, indledes Sagen ved Stevning, der skal indeholde, hvad der om Tiltalebeslutningen er bestemt, og hvormed forholdes i Overensstemmelse med de for denne givne Regler.⁴

¹ Denne Kjendelse kan angribes ved Kjæremaal (§ 407). § 283 finder her ingen Anvendelse.

² Se §§ 292, 322, 342. Rettelser og Udvidelser (jfr. § 291) vil dog her alene kunne foretages efter Reglerne i § 169, 1ste Led.

³ § 286. Værnethinget bestemmes altsaa i Kjendelsen, men ikke Tiden, jfr. §§ 292, 295 og 429, 2det Led samt 244, 3die Led.

⁴ Se de i Beg. af Note 2 cit. Steder samt §§ 367 og 368, hvoraf sees, at Stevningen ikke fra først af indeholder Bestemmelse af Tid og Sted.

Selvfølgelig kommer ogsaa de om Stevninger i § 252

givne Regler til Anvendelse, hvorimod § 253 blot er skrevet for offentlige Sager.

Se iøvrigt Retst. 1890 p. 193.

§ 428. (Sagens Udførelse for Lagmandsret.)

I Lagmandsretssager¹ maa Sagsøgeren antage en Sagfører til Sagens Udførelse og kan blot gennem denne udøve de ham under Hovedforhandlingen og dens Forberedelse² tillagte Rettigheder.³ Sagen maa paastevnes til Thingets Begyndelse, hvis der ikke er truffet Overtalelse med Paatalemyndigheden om en anden Tid.

¹ I Meddomsretssager gjælder da den samme Regel som i almindelige civile Sager.

² Altsaa maa Stevningerne underskrives af Sagføreren.

³ Herunder gaar da ogsaa Udskydelsen af Lagrettemænd. Desangaaende bemærkes iøvrigt, at nogen Ret til Forhaandsudskydelse efter § 59 kan den private Sagsøger selvfølgelig ikke have. Der tilkommer ham dog ikke derfor nogen større Udskydelsesret efter § 318 end Paatalemyndigheden.

§ 429. (Sagsøgerens Tilbagetræden.)

Træder Sagsøgeren tilbage fra Forfølgningen, kan han ikke atter gjenoptage den.¹

Har han uden gyldigt Forfald² forsømt Iagttagelsen af de bestemte Frister eller undladt paa lovlig Maade at møde³ eller lade møde eller at nedlægge Paastand eller at efterkomme de ham af Retten givne Paalæg,⁴ betragtes han som traadt tilbage.⁵

¹ Jfr. § 87. At Sagen frafaldes, medfører, at den maa hæves. Derimod vil det ikke være rigtigt at afsige Frifindelsesdom (§ 86), da den enkelte Paataleberettigedes Tilbagetræden fra Sagen ikke kan hindre Andre, hvem Paatalen tilkommer, fra at optage Forfølgningen, se § 92 Note 4, ligesom vistnok ogsaa Paatalemyndigheden maa have Ret til at overtage Sagen efter § 435. — Jfr. iøvrigt Note 3.

² Jfr. § 175 Note 1.

Det vil saavel sige som Vidne, om han er stevnet som saadant (§ 437), som i Egenskab af Part, hvor han ikke er repræsenteret gennem en Anden.

⁴ Se § 430, 2det Led.

⁵ At gyldigt Forfald foreligger, maa Retten give Sagsøgeren Adgang til at bevise, inden den paa Grund af en af de her omhandlede Omstændigheder hæver Sagen. Mod den Kjendelse, hvorved Sagen hæves, kan Sagsøgeren fremsætte Kjæremaal. Jfr. iøvrigt § 432, sidste Led, sammenholdt med § 422.

§ 430. (Ubetinget private Sager. Forligsprøve. Sagens Oplysning.)

I Sager, der er ubetinget privat Paatale undergivne, forbliver de nugældende Regler om Forligsprøve i Kraft.¹

I disse Sager kommer Bestemmelserne i § 377 til Anvendelse. Det paaligger ikke Dommeren paa Embeds Vegne at drage Omsorg for Sagens Oplysning.² Hvor han finder Noget at mangle i saa Henseende, kan han dog henlede Opmærksomheden derpaa og efter Omstændighederne paalægge Sagsøgeren at foranstalte det Fornødne.³

Ved Indstevning af Vidner finder Forskiften i § 303, første Punktum tilsvarende Anvendelse ogsaa for Sagsøgerens Vedkommende.

Høiere Straf end paastaet kan ikke idømmes.⁴

¹ Jfr. Lov 20 Juli 1824 §§ 23, 29, 30 og 31, L. 15 Juni 1881 § 25.

² I Sager, der paatales af den Fornærmede i Henhold til § 94, finder derimod § 331, sidste Led, Anvendelse.

³ Jfr. § 429.

⁴ Heller ikke anden Straf (Konfiskationsstraf, naar Bøder er paastaet), men vel en mindre. I Valget af Fængselsart er Dommeren naturligvis ubunden af Paastanden.

§ 431. (Ubetinget private Sager. Modsøgsmaal.)

I de Sager, som omhandles i forrige Paragraf, kan der fremsættes Modpaastand om Straf for Forbrydelser, som er Gjenstand for privat Paatale,¹ naar de udspringer af samme Forhold² eller af Søgsmålet.³

Fornyset Forligsmægling er ufornøden, og Hovedsøgsmålets Afvisning eller Frafaldelse har ingen Indflydelse paa Modsøgsmaalet.

¹ Da Loven ikke her som i § 430 har tilføiet Ordet «ubetinget» foran privat, vil det maaske blive antaget ogsaa at være Adgang til i Modsøgsmaal at forfølge Forbrydelser, der er blevne «Gjenstand for privat Paatale» i Henhold til § 93. Overtager imidlertid i et saadant Tilfælde Paatalemyndigheden Forfølgningen i Medfør af § 435, vil den ikke længer kunne opretholdes som Modsøgsmaal.

² En saadan Forbindelse maa siges at finde Sted ikke blot, naar de udspringer af samme mellem Parterne bestaaende Retsforhold (f. Ex. Paastand om Straf over Tyendet for ulovlig Fravigelse af Tjeneste som Modsøgsmaal mod Tyendets Paastand paa Straf for haard Behandling), men ogsaa, naar den ene Forbrydelse har været Foranledning til den anden (Injurier eller Legemsfornærmelser som Svar paa Tiltale).

³ f. Ex. Paastand paa Mulkt for ulovlig Trætte.

§ 432. (Ubetinget private Sager. Anke og fornyet Behandling.)

I Sager, der er ubetinget privat Paatale undergivne, maa Anke forkyndes Modparten inden den i § 382, første Led og § 383 bestemte Frist, hvorhos det paaligger den ankende Part at indbringe Sagen for Høiesteret. Til Ankens Udførelse maa den ankende Part antage en Høiesteretsadvokat. Beskikkelse af Forsvarer finder ikke Sted.

Ved Begjæring om fornyet Behandling ved høiere Ret kommer tilsvarende Regler¹ til Anvendelse.

Udebliver nogen af Parterne ved Ankesagens Behandling

i Høiesteret, kommer de for borgerlige Sager derom gjældende Regler i Anvendelse.²

Fornyset Behandling ved høiere Ret kan fra Sagsøgerens Side ikke iværksættes uden Kjøremaalsudvalgets Samtykke.³ Afgiver nogen af Parterne ikke Møde ved Hovedforhandlingen, udsættes Sagen, hvis der er Grund til at antage, at loeligt Forfald foreligger.⁴ Er der ikke Grund til saadan Antagelse, afvises Sagen, hvis den Part udebliver, der har indbragt den,⁵ og paadømmes den efter Akterne og de fremsførte Beviser, hvis det er Modparten, der udebliver.⁶ Afgang til fornyet Behandling overensstemmende med § 422 staar den udeblivende Part aaben.

¹ Jfr. ogsaa § 428, 1ste P. Loven opstiller ingen Frist for Sagens Indbringelse for Retten, men Undladelse af inden rimelig Tid at fremme Anken maa kunne betragtes som Frafaldelse, se § 429 jfr. §§ 423, 387 og 403 samt § 404 jfr. §§ 284 og 292.

² Se L. 12 Sept. 1818 §§ 11 og 15. Schweigaards Proces § 72.

³ Jfr. § 400.

⁴ Ved Sagens fornyede Foretagelse maa dog Sagsøgeren, om han var den udeblivende, godtgjøre Forfaldet, da ellers § 429 maa anvendes.

⁵ Jfr. § 429.

⁶ Er Sagsøgte udebleven ved Meddomsretten, eller har han der nægtet at svare, kan han ansees som tilstaaende, om end Meddomsretten selv ikke har anseet ham saaledes (§ 377); men Udeblivelsen ved Lagmandsretten kan ikke tillægges saadan Betydning, naar han har mødt og nægtet ved Meddomsretten.

§ 433. (Subsidiært private Sager. Frist for Overtagelsen.)

Vil Nogen forfølge en Sag i Henhold til § 94, maa det hertil Fornødne foretages senest en Maaned, efterat Meddelelse er tilstillet ham om den Beslutning, der giver ham Ad-

gang dertil.¹ For den, som ingen Meddelelse har erholdt, er Fristen to Maaneder, naar der handles om Anke eller fornyet Behandling for høiere Ret, og ellers tre Maaneder.²

Træder Paatalemyndigheden tilbage under Hovedforhandlingen, maa vedkommende Private i Tilfælde paa Stedet overtage Forfølgningen.³

¹ Jfr. § 87, sidste P. jfr. § 94.

² Fristens Udgangspunkt er ogsaa her Paatalemyndighedens Beslutning henholdsvis om Vedtagelse af Dommen eller Undladelse af Tiltale. Forsaavidt det første ikke fremtræder som en udtrykkelig Beslutning, men kan udledes af, at de i §§ 382 jfr. 402 omhandlede Ankefrister oversiddes, maa den i nærværende § omhandlede Frist først regnes fra Ankefristens Udløb.

³ Jfr. § 86, 2det Led.

§ 434. (Subsidiært private Sager. Overtagelsen.)

Den, der overtager en Forfølgning, som Paatalemyndigheden har indstillet, træder i dennes Sted i den Stilling, hvori Sagen befinder sig.¹

Hvis Sagen hører under Lagmandsret og Forundersøgelsen er afsluttet, men Tiltale ikke reist, maa han dog begjære Forundersøgelsen fortsat til Erhvervelse af den i § 427 omhandlede Kjendelse.

¹ Er Sagen paadømt i første Instans, vil den Fornærmede altsaa alene kunne paaanke eller begjære fornyet Behandling ved høiere Ret (§ 436). — Jfr. § 92 Note 3. Se ogsaa § 399 Note 1.

§ 435. (Subsidiært private Sager. Sagsøger og Paatalemyndighed.)

Den, der forfølger en Sag i Henhold til § 94, skal uopholdelig give Paatalemyndigheden Underretning herom og betimelig meddele den, naar Hovedforhandlingen vil finde Sted. Paatalemyndigheden er altid berettiget til at optræde, føre Beviser og nedlægge Paastande og kan selv overtage

*Forfølgningen, uden at det kommer i Betragtning, at den tidligere har nægtet at iværksætte den eller har indstillet den.*¹

Overtager Paatalemyndigheden Sagen, kan Sagsøgeren slutte sig til Forfølgningen og bevarer ved Erklæringen herom de ham tilkommende Partsrettigheder. Dog kan han ikke ligeoverfor Lagrettemændene udøve nogen Udskydelsesret; heller ikke har han i noget Tilfælde Krav paa, at Sagen udsættes.

¹ Jfr. § 87. Det sees heraf, at Paatalemyndigheden, naar den Fornærmede har overtaget Sagen, faar en videre Adgang til at gjenoptage en indstillet Forfølgning, end den ellers har.

§ 436.¹ (Subsidiært private Sager. Anke. Fornyet Behandling.)

Sag, som forfølges i Henhold til § 94, kan Sagsøgeren alene med Kjæremaalsudvalgets Samtykke indbringe for høiere Ret til fornyet Behandling. Til dens Udførelse ved Lagmandsretten maa han antage en Sagfører.² Ved Anke til Høiesteret maa han antage en Høiesteretsadvokat.

Erklærer Indstevnte Anke, eller begjærer han fornyet Behandling ved høiere Ret, iværksættes denne efter de for offentlige Straffesager i Almindelighed gjældende Regler. Den oprindelige Sagsøger gives Meddelelse om Erklæringen eller Begjæringen og kan slutte sig til Forfølgningen overensstemmende med Reglerne i § 435, 2det Led.³

Til Gunst for Indstevnte kan Paatalemyndigheden altid iværksætte Anke eller fornyet Behandling for høiere Ret.⁴

¹ Jfr. § 432.

² Følger allerede af § 428.

³ Med andre Ord: er den Sagsøgte kjendt skyldig, saa han bliver berettiget til at anke m. m., overgaar Sagen med Retsnødvendighed til offentlig.

⁴ Jfr. §§ 379 og 382, begges 3die Led.

§ 437.¹ (Sagsøgeren kan føres som Vidne.)

Stillingen som privat Sagsøger er ikke til Hinder for, at man kan optræde eller føres som Vidne.

¹ Jfr. § 450.

Toogtredivte Kapitel.

Paatale af borgerlige Retskrav i Forbindelse med Straffesagen.

Nærværende Kapitel gjengiver i det væsentlige den ældre Rets Regler om dette Emne. Afvigelserne bestaar hovedsagelig i følgende Punkter:

1. Kredsen af de borgerlige Krav, der kan inddrages under Straffesagen, er udvidet, jfr. § 438 Note 2.
2. Medens tidligere de borgerlig Retskrav, hvor de forfulgtes under en offentlig Straffesag, altid gjordes gjældende af det Offentlige paa den Privates Vegne, har Loven aabnet denne Adgang til med Partsrettigheder (§ 439, 2det Led) at slutte sig til Forfølgningen (§ 438). Paa den anden Side har Paatalemyndigheden faaet udtrykkelig Hjemmel til at nægte at overtage det borgerlige Retskravs Forfølgning, naar det vilde volde særlig Uleilighed (§ 440).
3. Retten kan i visse Tilfælde paakjende det borgerlige Retskrav, naagtet Tiltalte frifindes for Straf (§ 442), og vise det fra sig, hvor det ikke uden særlige Foranstaltninger kan gjøres modent til Paadømmelse (§ 441).
4. Den uden Fornærmedes Begjæring eller Samtykke truffne Afgjørelse af det borgerlige Retskrav er ikke *res judicata* for ham (se § 446).
5. Reglerne om Appel er forandrede, væsentlig som Følge af den nye Lovs forskjellige System.

§ 438. (Fornærmedes Adgang til at slutte sig til en offentlig Straffesag.)

I offentlige Straffesager¹ kan den Fornærmede slutte sig til Forfølgningen for de ham tilkommende borgerlige Kravs Vedkommende.² I saa Fald paaligger det ham at sørge for, at Angivelse af Paastanden og af de Beviser, hvorpaa den stottes, meddeles³ Tiltalte og dennes Forsvarer senest samtidig med Stevningen. Er dette ikke skeet, kan der alene tages Hensyn til hans Paastand, naar enten Tiltalte samtykker deri, eller Retten finder, at Tiltalte dog har faaet tilstrækkelig Leilighed til at forberede sit Forsvar.⁴

¹ Om private Straffesager se § 444 jfr. § 92 Note 1.

² Herunder gaar ikke alene Skadeserstatning, men ogsaa andre civilretlige af den paatalte Handling udsprungne Krav, f. Ex. paa Mortifikation eller paa Anvendelse af Sikkerhedsfængsel og fremfor alt — i Modsetning til den tidligere Ret — paa Skilsmisse (D. K. p. 105). — Derimod hører Tilfælde, hvor Loven lader noget forbryde til Fordel for Fornærmede, ikke hid, da denne Konfiskation er Straf.

Hvad angaar ved Forbrydelsen forventede Gjenstande, kan Fornærmede slutte sig til Sagen som Vindikant, om end dette i sig selv altid forsaavidt er unødigt, som de paa Embeds Vegne beslaglægges og udleveres (§ 220). I ethvert Tilfælde maa dog erindres, at Modpart i selve Straffesagen kan alene Tiltalte være (jfr. dog § 445); hverken Erstatnings- eller Vindikationskrav kan gjøres gjældende mod Trediemand. Ved den i § 220, 2det P. omhandlede Dom er da ogsaa ment Dom i særskilt civil Sag. — Ogsaa borgerlige Retsforhold, der danner den paatalte Handlingens Forudsætning, kan løses under Straffesagen; jfr. § 4 Note 1 og 3 og § 445.

³ Jfr. § 157.

⁴ Som Regel vil ingen særskilt Forberedelse behøves.

§ 439. (Fornærmede spørges, om han begjærer Erstatning. Hans Partsrettigheder.)

Første Gang den Fornærmede fremstaar for Retten,

bliver han at tilspørge, om han begjærer Erstatning og om dennes Størrelse samt at gjøre opmærksom paa sin Ret efter §§ 438 og 440.¹ Er dette ikke skeet, før Tiltale er reist, bør en tilsvarende skriftlig Meddelelse² tilstilles ham.

Der tilkommer den Fornærmede, som i Henhold til foranstaaende Paragraf har sluttet sig til Forfølgningen, de samme Partsrettigheder som efter § 435, 2det Led.

¹ Jfr. § 279.

² § 157.

§ 440. (Paatalemyndighedens Forfølgning af de borgerlige Retskrav.)

Efter den Fornærmedes Begjæring kan Paatalemyndigheden overtage at gjøre de ham tilkommende borgerlige Retskrav gjældende,¹ naar dette kan ske uden særlig Uleilighed.

Det samme gjælder, hvor saadan Begjæring ikke er fremsat, medmindre Grunden hertil maa antages at være, at Fornærmede ikke har villet gjøre Kravet gjældende under Straffesagen.²

Naar Sagen paadømmes i Henhold til § 283, gjælder om Retten, hvad ovenfor er bestemt om Paatalemyndigheden.³

¹ Se § 439, 1ste Led. Paatalemyndigheden vil da indtage den civilretlige Paastand i Stevningen, hvorhos ogsaa den senest da maa meddele de særlige Beviser, om den agter at fremføre saadanne.

² Dette vil da særlig gjælde, hvor Fornærmede ikke er bleven spurgt i Henhold til § 439.

³ Ogsaa dette Punkt maa dog Tiltaltes Samtykke efter § 283 omfatte.

§ 441. (Retten kan nægte Kravets Forfølgning. Dets Tilbagetagelse.)

Retten kan til enhver Tid nægte Kravets Forfølgning i Forbindelse med Straffesagen, naar den finder, at saadan Forfølgning ikke kan ske uden væsentlig Ulempe.

Den Fornærmede kan til enhver Tid indtil Hovedfor-

handlingens Afslutning¹ tage Kravet tilbage med Forbehold af at forfølge den i den borgerlige Retspleies Former.

¹ D. v. s. indtil Sagen optages til Doms. Jfr. § 446.

§ 442.¹ (Kravets Paakjendelse.)

Paakjendelse af Kravet finder ikke Sted, naar Retten ikke finder det tilstrækkelig oplyst, eller naar Frifundelse for eller Idømmelse af Straf ikke leder til en Afgjørelse af det borgerlige Retskrav i samme Retning.² Dog kan Retten afgjøre Kravet til Ugunst for den for Straf frifundne, naar Skyldspørgsmaalet³ er afgjort imod ham.

¹ Jfr. § 396 Note 4.

² Hvorvidt dette er Tilfældet, afgjøres altid af Retten alene uden Lagrettens Medvirken. — Utvivlsomt er Svaret, hvor Tiltalte straffieldes, eller der dog foreligger en fældende Lagrettekjendelse, som alene paa Grund af Præsorption eller lignende ikke tages tilfølgende. Derimod kunde det i Lagmandsretssager strengt taget siges, at Retten aldrig kan vide, hvorvidt en i Henhold til en Ikke-skyldig-Kjendelse frifindende Dom bør lede til, at Erstatningsansvar ikke kan ilægges. Retten kjender nemlig ikke Kjendelsens Begrundelse og kan saaledes ikke vide, om Lagretten har frifundet formedelst Mangel paa Bevis, eller f. Ex. fordi den ikke fandt noget paa Handlingen anvendeligt Straffebud, i hvilket sidste Tilfælde det dog er vel muligt, at Erstatningskrav haves. Imidlertid er det vistnok stemmende med Lovens Tanke, at Retten ikke, støttet til denne Betragtning, unddrager sig Afgjørelsen. Den angivelig Fornærmede har selv anhängiggjort Sagen for den —, ellers er efter § 446 Dommen ikke bindende til hans Skade — og han kan derfor ikke beklage sig over, at denne afgjøres i Henhold til den af Retten for Tilfældet antagne Frifindelsesgrund.

³ Se § 165.

§ 443. (Bestemmelse af Erstatningens Størrelse.)

Retten kan i alle Sager bestemme, at Erstatningens

Størrelse skal fastsættes ved Skjøn efter de for borgerlige Sager gjældende Regler.¹

I Sager, som behandles ved Lagmandsret, kan den efter Omstændighederne forelægge Lagretten Spørgsmaal, om Skade er skeet, og om dennes eller Erstatningens Størrelse.² Ved Stemmegivningen over Erstatningens³ Størrelse bliver den Sum gjældende, som har over Halvdelen af Stemmerne for sig, naar dertil medregnes de Stemmer, som er afgivne for højere Beløb.

¹ Retten kan selv afgjøre Erstatningens Størrelse, eller den kan i Lagmandsretssager anvende det ene eller det andet af de i § 443 angivne Afgjørelsesmidler, i Meddomsretssager naturligvis alene det første. — Jfr. det p. 117 bemærkede.

² Falder Skadens og Erstatningens Størrelse sammen, er det da ligegyldigt, hvormod der spørges. Erstatning kan imidlertid undertiden fordres uden at grundes paa nogen vurderlig økonomisk Skade. f. Ex. for Tort; her kan da alene spørges om Erstatningen. Skade, som begrunder Erstatning, kan være lidt, uden at der derfor haves Krav paa en Skaden fuldt ud dækkende Erstatning (se f. Ex. Str.l. Kap. 26 § 4). Her kan da Retten overlade Skadens Ansættelse til Lagretten og forbeholde sig selv at bestemme Erstatningsbeløbet.

³ Jfr. §§ 351, 352 m. fl.

§ 444. (Forening af borgerlige Retskrav med private Straffesager. Modkrav.)

I Sager, som forfølges af den Fornærmede, gjøres de borgerlige Retskrav gjældende paa samme Maade som Paastanden om Straf.¹

I Sager, som er udelukkende privat Paatale undergivne, kan borgerlige Modkrav, der udspringer af samme Forhold eller af Sogsmaalet,² gjøres gjældende efter Reglerne for borgerlige Sager, ligesom den Indstevnte, der har fremsat Mod-

paastand om Straf, hertil kan knytte borgerlige Retskrav paa samme Maade, som om han selv havde været Sagsøger.

¹ Jfr. § 3 og Kap. 31, navnlig § 427. Ogsaa her maa § 443 og § 442 med Undtagelse af, hvad den udtaler om Følgen af mangelfuld Oplysning, gjælde.

² Jfr. § 431 Note 2. Se D. K. p. 102.

§ 445. (Paastand paa et Ægteskabs Ugyldighed.)

Er Straffesag anlagt under Forudsætning om, at et indgaaet Ægteskab er ugyldigt,¹ kan ogsaa Paatalemyndigheden² nedlægge Paastand om, at Ægteskabet kjendes ugyldigt. Nedlægges Paastanden af Paatalemyndigheden, kan den af Ægtefællerne, som ikke maatte være medindbefattet i Tiltalen, indstevnes som Part i Sagen³ for dette Spørgsmaals Vedkommende.

¹ Se f. Ex. Str.l. Kap. 18 § 6 jfr. 5. § 10 o. fl. a.

² D. e. uden Hensyn til, om Betingelserne efter § 440 foreligger.

³ M. H. t. den saaledes Indstevntes Partsrettigheder maa § 435. 2det Led analogisk finde Anvendelse, forsaavidt Udskydelsesrettens Udøvelse angaar, derimod neppe ubetinget, forsaavidt angaar Adgangen til Udsættelse. — Den Indstevnte har ingen Pligt til at møde. Til at fremtvinge nogen Forklaring af ham vil der efter Reglerne i § 176 Nr. 1 ingen Adgang være, da Ægteskabet maa betragtes som bestaaende, indtil det er erklæret ugyldigt.

§ 446. (Fornærmedes Adgang til særskilt Rettergang.)

Er Fornærmede ikke tilfreds med en Afgjørelse, som uden hans Begjæring eller Samtykke¹ har fundet Sted, kan han frafalde den og gjøre sit Krav gjældende ved borgerlig Rettergang.

¹ Ellers kan han alene i Henhold til § 441, 2det Led tage Kravet tilbage indtil Optagelsen til Doms.

§ 447. (Kravets Prøvelse ved fornyet Behandling for høiere Ret.)

Indbringes Straffesagen til fornyet Behandling ved høiere Ret, kommer Forskrifterne i de foranstaaende §§ til Anvendelse.¹

¹ Bliver Straffespørgsmaalet paadømt af Lagmandsretten, bortfalder den underordnede Rets Dom ogsaa for Erstatningskravets Vedkommende. Alt afhænger da af, om det er medtaget ved den fornyede Behandling og, hvilken Afgjørelse det der har faaet. Herom gjælder ifølge nærværende § de samme Regler som om dets Indbringelse i Sagen *a prima instantia*.

§ 448. (Høiesterets Prøve af borgerlige Krav.)

Paaankes Straffesagen, prøver Høiesteret tillige de borgerlige Krav, forsaavidt deres Afgjørelse umiddelbart beror paa Afgjørelsen af det Paaankede.¹ I videre Udstrækning prøves de blot, naar Anken ogsaa er udstrakt til at omfatte dem.²

Til Gunst for Tiltalte udstrækkes Anken hertil alene ifølge hans Begjæring, og til Skade for ham alene ifølge Begjæring af Fornærmede.³ Denne kan overlade Paatalemyndigheden at gjøre hans Paastand gjældende, om den er villig dertil.⁴ Han kan ogsaa selv forsaavidt slutte sig til Anken.⁵

I ethvert Fald maa Meddelelse om Begjæringen og dens Grunde gives Modparten betimelig forud for Sagens Foretagelse.⁶

¹ Har den paaankede Dom afgjort de borgerlige Retskrav, prøver Høiesteret denne Afgjørelse *ex officio* i den oven angivne Udstrækning. Frifindes f. Ex. Domfældte for Straf, idet hans Handling erklæres berettiget, maa han tillige frifindes for det ilagte Erstatningsansvar. Dømmes en af Lagmandsretten i Henhold til § 357 Frifunden, kan Høiesteret tillige forandre Frifindelsen for Erstatningsansvar til Ilæggelse af saadant. Foreligger en Lagrettekjendelse derom efter § 443, 2det Led, maa den lægge denne til

Grund; ellers kan Høiesteret enten selv bestemme Erstatningens Størrelse eller henvise til efterfølgende Skjøn. Ogsaa Høiesteret maa imidlertid kunne vise Afgjørelsen fra sig formedelst mangelfulde Oplysninger (jfr. § 442 i Beg.). — Er det borgerlige Retskrav vel indbragt for, men ladet uafgjort i den underordnede Instans, kan det dog, navnlig hvor Grunden hertil er, at Tiltalte er bleven frifunden m. H. t. Straf, afgjøres af Høiesteret paa samme Maade, som om han var frifunden ogsaa m. H. t. hint Krav. (D. K. p. 107).

Om Forholdet, hvor den paaankede Dom ophjæves, se § 396 Note 4.

² Ogsaa her maa Regelen i § 449, 2det Led gjælde.

Ankens Formaal maa da være enten Afgjørelsens Annullation af processuelle Grunde eller Forandring af juridiske.

³ Anken kan da altid erklæres for Paataalemyndigheden, der indsender den tilligemed dens Begrundelse (jfr. § 385) til Høiesteret efter § 387. — Jfr. Note 6.

⁴ Jfr. § 440.

⁵ Jfr. § 439, 2det Led.

⁶ Nogen Forkyndelse (§ 146) af Ankeerklæringen for Modparten i Overensstemmelse med §§ 382, 383 og 385 er ufornoden. Den her fordrede Meddelelse (§ 157) finder Sted ligeoverfor Tiltalte ved at Forsvareren i Henhold til § 387 tilstilles Sagen. Har Tiltalte anket, vil ogsaa særskilt Meddelelse være overflødig, hvor Fornærmedes Tarv er bleven varetaget af Paataalemyndigheden (§ 440), eller Varetagelsen nu overtages af denne (se Note 4). Ellers maa Forsvareren tilstille Fornærmedes Procesfuldmægtig, eller, om ingen saadan haves, ham selv Meddelelse om Anken.

§ 449. (Særskilt Anke mod Afgjørelsen af borgerlige Krav.)

Mod Afgjørelsen¹ af borgerlige Retskrav under Straffesagen kan særskilt Anke finde Sted, forsaavidt de angaar

Gjenstande, der efter de almindelige Regler er paaankelige til Høiesteret,² eller der er erhvervet Kjeremaalssudvalgets Samtykke dertil.³

Anken kan ikke støttes paa, at Dommen eller Lagrettens Kjendelse urettelig har antaget en Omstændighed, hvoraf Kravets Berettigelse afhænger, for bevist eller ikke bevist.⁴

Iøvrigt kommer her de for borgerlige Sager foreskrevne Regler til Anvendelse.⁵

¹ Altsaa kan der ikke ankes, naar Retten har skudt Afgjørelsen fra sig. — Saavel Tiltalte som Fornærmede kan anke, og denne sidste ogsaa, hvor han efter § 446 kan vælge ny Sag.

² Se Lov 21 Juni 1886 § 1 og 12 Septbr. 1818 § 6.

³ Jfr. § 387.

⁴ Anken maa altsaa støttes enten til Procesfeil eller til juridiske Grunde (jfr. § 380). Efter §'ens Ord er Høiesterets Kompetence her endog mere begrænset end efter § 380, idet den ikke heller kan prøve Bevisafgjørelsen, hvad angaar Omstændigheder, som ligger udenfor Skyldspørgsmaalet. Denne Forskjel, som er opstaaet ved den af Justitskom. 1887 foretagne Omredaktion af § 380, er imidlertid vistnok ganske uden praktisk Betydning.

Iøvrigt maa ogsaa her § 380, 2det P. gjælde, saaledes at Anke m. H. t. de borgerlige Retskrav aldrig kan afgjøres til Ugunst for den, som af Lagretten er erklæret ikke-skyldig, medmindre Anken støttes til en feilagtig Retsbeherelse, i hvilket Tilfælde Høiesteret dog alene kan ophæve Dommen og ikke selv afsige ny. Denne Bestemmelses egentlige Grund er nemlig, at man ligeoverfor en frifindende Lagrettekjendelse aldrig kan vide, om den er begrundet i Besvarelsen af Bevisspørgsmaalene eller af de juridiske Spørgsmaal, og den er da, ret seet, alene en Anvendelse af Regelen i § 449.

Ophæver Høiesteret Dommen m. H. t. de borgerlige Retskrav, maa Fornærmede, om han vil gjøre dem gjæl-

dende, indtale dem gennem borgerligt Søgemaal paa almindelig Maade.

Som det vil sees, haves der ingen Adgang til særskilt Anke over de her omhandlede Krav, hvad angaar Afgjørelserne m. H. t. Faktum, f. Ex. Skadens Størrelse, undtagen forsaavidt denne er bestemt ved almindeligt Skjøn, der kan indbringes for Overskjøn. Se herom D. K. p. 105. — Jfr. § 446.

⁵ Paaanken sker altsaa efter de for civile Sager gjældende Regler.

§ 450. (Fornærmede som Vidne.)

At den Fornærmede har sluttet sig til Forfølgningen for sine borgerlige Retskravs Vedkommende, har ingen Indflydelse paa Adgangen til at føre ham som Vidne.¹

¹ Jfr. § 437.

Treogtredivte Kapitel.

Sagsomkostninger.

Dette Kapitel handler ikke om, hvilke Omkostninger, der paahviler de Procederende, men om, hvorvidt den ene Part har at erstatte den anden eller det Offentlige de disse paahvilende Omkostninger. M. H. t. det første Spørgsmaal vedbliver da de gjældende Regler at bestaa, forsaavidt de ikke er ændrede ved Forskrifterne i Kap. 37 om Reisegodtgjørelse. Jfr. Dept. Cirk. 23 Decbr. 1889. Heraf følger, at der i private Straffesager maa betaales Sportler, Skyds og Diæt af de Procederende efter Sportelloven som hidtil (jfr. § 457 Noten). Dog gjælder dette selvfølgelig alene, forsaavidt de i Sportelloven indeholdte Bestemmelser omfatter den nye Lovs nye Domstole, hvilket for Meddomsrettens Vedkommende vistnok er Tilfældet, da her de almin-

delige Underdommere som saadanne deltager, men derimod ikke for Lagmandsretternes Vedkommende. Jfr. D. K. p. 108.

Alt Erstatningsansvar fastsættes i selve Dommen eller Kjendelsen til en bestemt Sum; intet paalægges udredet efter Regning. Det Offentlige har derfor, juridisk seet, ingen Regres for nogen af det udredet Udgift; dets Krav vil altid støtte sig umiddelbart til Dommen og være uafhængigt af, hvad det i Virkeligheden har betalt. Denne Regel er vistnok alene i § 452 ligefrem udtalt, men at den ogsaa ellers maa gjælde, følger allerede deraf, at Loven gennemgaaende, hvor den handler om Omkostningsansvar til det Offentlige, giver Domstolen Adgang til at paalægge det helt eller delvis.

§ 451. (Hvorvidt Omkostningsansvar kan paalægges Domfældte.)

Den Domfældte har at udrede Erstatning til det Offentlige saavel som til den Fornærmede¹ for de nødvendige Omkostninger,² som de har havt ved Undersøgelsen og Paatalen³ af det Forhold, for hvilket han er fældt.⁴

Dog bliver Erstatning for Omkostninger ved Anke, fornyet Behandling ved høiere Ret, Kjeremaal eller Gjenoptagelse blot da at paalægge Domfældte, naar de enten har ledet til et for ham ugunstigere Udfald, eller de er anvendte efter Domfældtes⁵ Begjæring og ikke har ledet til Forandring til hans Fordel.

Omkostninger, der er voldte ved Anke i Henhold til § 379, første Led, erstattes altid af Tiltalte, medmindre Anken tages tilfølge.

¹ Hermed er formentlig tænkt paa private Sager. jfr. dog § 457, andet Led. Dog maa Regelen ogsaa komme til Anvendelse m. H. t. Fornærmedes Udgifter ved Forfølgningen af de borgerlige Retskrav, ikke derimod efter § 435, da disse ei kan ansees nødvendige.

² Se dog §§ 452 og 453.

³ Altsaa ikke ved Straffefuldbyrdsen. Forsaavidt denne sker efter de hidtil gjældende Regler (§ 479, andet Led), vil dog noget modsat kunne gjælde. — Volder Domfældte ved retsstridig Adfærd, f. Ex. Flugt, særlige Omkostninger, maa disse vistnok kunne kræves erstattede efter Analogien af § 456, men Spørgsmaalet maa da indbringes for Retten til Kjendelse (§ 458), som ogsaa her bør lyde paa et bestemt Beløb.

⁴ Altsaa ogsaa forsaaavidt angaar Forhold, hvorfor han ei er fældet, men vel uden Hensyn til, om han er fældet efter den eller efter alle de paastaede Straffebestemmelser.

⁵ Er Domfældte død, og har nogen af de i § 379, andet Led omhandlede Personer anket, maa de samme Omkostninger i Tilfælde paalægges dem, og da *in solidum*, om flere har optraadt i Forening.

§ 452. (Omkostningsansvaret bestemmes med et rundt Beløb.)

Den Domfældtes Omkostningsansvar til det Offentlige bestemmes til en rund Sum, der ikke maa overstige det samlede Beløb af de Udgiftsposter, der ifølge § 453 kommer i Betragtning.

Med denne Begrænsning afpasses Beløbet efter Billighed, saa at det ikke kommer til at staa i fremtrædende Misforhold til Domfældtes Skyld og Vilkaar.¹

¹ Lov af 16 Juni 1883 § 6, der, forsaaavidt angaar Exekution for Bøder eller Omkostninger i Straffesager, forhoier det fra Exekution undtagne Beløb til 500 Kroner, vedbliver at bestaa, jfr. § 479.

§ 453.¹ (Hvilke Omkostninger Erstatningen omfatter.)

Ved Bestemmelsen om Omkostningsansvaret til det Offentlige skal alle af Sagen flydende Udgifter, der ikke er forvoldte af nogen Anden (§ 456),² komme i Betragtning. Dog undtages herfra Salarier og Reise godtgjørelse til Dommere,³ Retsskrivere

og Lagrettemænd samt Udgifter til Retslokale, forsaavidt disse Udgifter ikke paalægges ham efter § 456.

Udføres Sagen enten fra Paatalens eller Forsvarets Side af en hertil fast lønnet Tjenestemand, træder Erstatning til det Offentlige istedetfor Idømmelse af Salarier for Udførelsen.⁴

¹ Efter denne § kommer adskilligt mere i Betragtning end efter L. 16 Juni 1883, idet man har ment, at al ønskelig Adgang til at begrænse Ansvarret laa i § 452 samt L. 16 Juni 1883 § 6.

² Altsaa uden Hensyn til, om de ogsaa paalægges denne Anden, hvilket nemlig efter § 456 ikke ubetinget behøver at ske.

³ Herunder Domsmænd.

⁴ Dette er i Grunden ingen Undtagelse, da Salarierne ellers bliver en af de Faktorer, der bestemmer den i § 452 omhandlede runde Sum. Det rette vil nemlig være altid at tilkjende Salarierne hos det Offentlige og at medtage disse blandt de Udgifter, som efter § 452 kommer i Betragtning.

Bestemmelsens Betydning er mere, at den viser, at der altid skal tages Hensyn til Udgifterne ved Sagens Paatale for den dømmende Ret og ved Forsvaret, selv om de udredes som fast Gage, medens det ansees selvforstaaeligt, at Politiets Lønninger forøvrigt o. lign. ligesaa lidt som Domernes kommer i Betragtning.

§ 454.¹ (Fordeling af Udgifter paa flere Sager eller flere Tiltalte.)

Udgifter, der er fælles for flere Sager, fordeles mellem disse.

Har flere Personer været tiltalte i en Sag, er de Udgifter, som hidrører fra den Enkeltes Forhold, de Andre uwedkommende. De øvrige Omkostningsansvar fordeles mellem de enkelte Deltagere i Forhold til Graden af deres Deltagelse,² hvorhos det tillige kan bestemmes, at alle eller nogle af dem skal hæfte i Fællesskab.

¹ Jfr. L. 16 Juni 1883 § 5

² Ved Siden heraf maa ogsaa det i § 452, 2det Led omhandlede Hensyn komme i Betragtning.

§ 455. (Erstatning til frifundne Sigtede.)

Ender Sagen med Frifundelse eller hæves Forfølgningen uden Dom, skal Retten tilkjende Sigtede Erstatning for nødvendige Udlæg til hans Forsvar.¹ Har han havt usædvanlige eller i Forhold til hans Vilkaar betydelige Reiseudgifter eller væsentligt Velfærdstab, og disse Udgifter eller dette Tab har været en nødvendig Følge af Forfølgningen, kan den tilkjende ham en billig Erstatning herfor.²

I private Straffesager sker Undtagelse herfra, naar Indsejnte findes at have givet rimelig Anledning til Sogsmaalet.³

¹ Har han havt privat Forsvarer, bliver altsaa Udgifterne dermed at erstatte, forsaavidt de har været nødvendige, d. v. s. ei overstiger, hvad en offentlig beskikket vilde koste, jfr. § 107, 2det P.

² Dette Punktum fandtes ikke i den kgl. Prp., men foresloges af Stortingets Justitskom. 1887. Hvad Reiseudgifterne angaar, kunde de vistnok ogsaa henføres under første Punktum, og deres Omtale her har da nærmest den Betydning, at deres Erstatning ei bliver obligatorisk. Hvad angaar Bestemmelsen om Velfærdstab jfr. §§ 469—71, navnlig § 470 Note 2.

³ Altsaa ikke fordi Sagsøgeren har havt rimelig Grund til det, naar dette ei paa tilregnelig Maade er voldt af Sagsøgte.

§ 456. (Omkostninger forvoldte ved retsstridige Handlinger.)

Omkostninger, der er voldte ved Nogens retsstridige Handlinger eller grove Uagtsomhed, bliver helt eller delvis at erstatte af ham.¹ Før Beslutning² herom fattes, bør Retten saavidt muligt opfordre Vedkommende til at meddele, hvad han har at anføre til sit Forsvar.³

¹ Som «helt eller delvis» viser, er det ogsaa her Meningen, at et bestemt Beløb fastsættes af Retten, og at man ikke tilpligtes at betale «i Overensstemmelse med fremlagte Regninger» eller lign. — Bestemmelsen angaar, som § 453 viser, saavel Tiltalte selv som enhver Anden, der har med Sagen at skaffe, saaledes de procederende Parter, Vidner, Sagkyndige, Stevnevidner o. s. v. Se ogsaa §§ 63, 175, 189, 198 m. fl., der, forsaavidt de ei ganske stemmer med § 456, inden sine Grænser maa gaa foran denne. Udenfor Sagen staaende Personer, der kan straffes efter § 120, maa ogsaa kunne ilægges det her omhandlede Ansvar.

² Beslutningen fattes som Kjendelse, jfr. § 167.

³ §'en indeholdt efter den kgl. Prp. endnu en Passus, saalydende:

«Indstilles Forfølgningen, fordi den Fornærmede tager sin Begjæring tilbage, kunne de voldte Omkostninger paalægges ham».

Denne Passus udelodes af Storthingets Justitskom. 1887, fordi der efter Propositionens § 84 Nr. 3 formentes at være liden Adgang til overhovedet at tage Klagen tilbage, efter at Omkostninger er paaløbne. Imidlertid blev § 84 Nr. 3 efter Justitskomiteens Forslag forandret saaledes, at denne Grund ei lenger holdt Stik, uden at man derfor dog gjenoptog Propositionens Bestemmelse om Omkostningsansvaret.

§ 457. (Sikkerhedsstillelse i subsidiært private Sager. Erstatning af Statskassen i saadanne.)

For det Omkostningsansvar, som maatte komme til at paahvile Sagsøgeren, har denne i Sager, der reises i Henhold til § 94,¹ at stille det Offentlige,² og hvor det forlanges, ogsaa Indstevnte saadan Sikkerhed, som den Ret, der tilsteder Sagen, eller for hvilken den indbringes, finder betryggende.

Domfældes Indstevnte, bliver Sagsøgeren at tilkjende Erstatning af Statskassen for have nødvendige Sagsomkostninger og Domfældte at ilægge Omkostningsansvar til det

Offentlige efter de for offentlige Sager gjældende Regler.³ Hvis Sagen ender med Sigtedes Frifindelse, og Retten finder, at der ikke har været rimelig Grund til Sagsanlægget, paalægges Sagsøgeren Erstatning til Statskassen for dennes Udgifter ved Sagen, forsaavidt de komme i Bestrægtning efter § 453.^{4 5}

¹ §'en handler altsaa ikke om de ubetinget private Sager. M. H. t disse indeholder Loven ingen andre Regler end de i §§ 451 og 455, hvorhos § 456 og vistnok ogsaa § 454 her maa finde Anvendelse. Jfr. iøvrigt Noten ved Kapitlets Overskrift.

² I Modsætning til, hvad der i ubetinget private Sager finder Sted, kan ogsaa det Offentlige her have Udgifter, jfr. § 435, hvorhos Regelen om offentlig Forsvarers Beskikkelse og om, at denne kan indstævne Vidner paa offentlig Bekostning m. m. her gjælder. — Det er altsaa hertil §'en sigter, og ikke til de Sportler og den Skyds- og Diætgodtgjørelse, som Sagsøgeren maatte have at udrede til det Offentlige, hvilket Beløb her som ellers maa erlægges kontant. Jfr. dog Indst. O. II. p. 91, hvor Udtalelserne fremkalder Tvivl, om ikke Justitskomiteens Mening har været, at i disse Sager Omkostningerne skulde udredes af det Offentlige paa samme Maade som i dets egne. Men denne Fortolkning støder paa Indvendinger af alle Slags og leder i Anvendelsen fra Tvivl til Tvivl. Det synes tilmed uantageligt, at dette kan have været Komiteens Mening; thi den kgl Propositions udtrykkelige Bestemmelse om, at det Offentlige (mod Sikkerhed) skulde overtage Udredelsen af Sagens Omkostninger, udelod den, som det synes, fordi den vilde, at de strax skulde betales af Sagsøgeren selv. Bemærkes kan det ogsaa, at det i D. K.'s Motiver p. 108 udtrykkelig er udtalt, at Sportler m. m. bliver at betale i private Sager, uden at Justitskom. derved har fundet sig foranlediget til at fremsætte nogen afvigende Opfatning.

³ Da Domfældelsen (ialfald som Regel) viser, at Paatale-

myndigheden har feilet ved at nægte Sagsanlæg, har Loven i dette Tilfælde villet fordele Udgifterne, saaledes som de vilde have faldt, om Sag var reist af det Offentlige.

⁴ Om Udgifterne se Note 2. Tillægget «forsaa vidt de kommer i Betragtning efter § 453» viser, hvad vistnok ogsaa ellers maatte antages, at de forøgede Omkostninger i Diet o. lign., som voldes ved den private Sags Indbringelse for et ordinært Retsmøde, hvilke ikke efter Sportelloven paahviler Sagsøgeren, ikke heller i Henhold til denne § kan fordres refunderede af ham.

⁵ Dette sidste Punktum antoges efter Forslag af Justitskom. 1887, jfr. Note 2.

§ 458. (Omkostningsspørgsmaalets Afgjørelse.)

Hvorvidt Omkostningerne bliver at erstatte, afgjøres i Dommen eller i den Kjendelse, hvorved Forfølgningen indstilles. Indstilles den uden saadan, kan Spørgsmaalet indbringes til særskilt Afgjørelse ved Kjendelse af den Ret, for hvilken Sagen har staaet, eller om der ikke er nogen Saadan, for en Ret, ved hvilken Sag kunde være reist.¹

Ved Dommens Paaanke prøves Omkostningsspørgsmaalet, forsaa vidt dets Afgjørelse afhænger af Ankens Udfald.² Ellers³ kan den, der er tilpligtet at erstatte Omkostninger, benytte Kjøremaal, naar Beløbet overstiger firte Kroner.⁴

¹ Se Kap. 12. Dette gjælder da særlig de i § 456 omhandlede Omkostninger.

² Forandres saaledes blot Strafadmaalingen, vil dette ikke berøre Omkostningsansvaret. Og selv, hvor Tiltalte frifindes, vil han have at bære det ham ifølge § 456 ilagte Ansvar. Under Paaanke er her ethvert Retsmiddels Anvendelse at forstaa. — Frifindes i Lagmandsretten den af Meddomsretten Dømte, maa alt ham paalagt Omkostningsansvar hæves, undtagen det efter § 456 ilagte.

³ Altsaa saavel hvor Dommen overhovedet ikke angribes gennem noget Retsmiddel, som hvor Omkostningsansvaret ei afhænger af det Spørgsmaal, som er Ankens Gjenstand.

Selfølgelig vil Kjæremaal ikke med Nytte kunne anvendes, hvor Omkostningsansvaret er en nødvendig Følge af Dommens Udfald.

Da det ilagte Omkostningsansvar ei bortfalder, om Domfældte dør, inden Dommen er bleven upaaankelig, maa altsaa Arvingerne, om de formener, at Ansvaret er urigtigt, fordi Tiltalte burde været frifunden, benytte den dem i § 379 givne Adgang til Anke.

⁴ I Henhold hertil antages saavel Paatalemyndigheden (jfr. § 471) som Overøvrigheden berettiget til at paaanke Salæransættelser paa det Offentliges Vegne, naar Beløbet er over 40 Kr., imedens de ellers er upaaankelige.

Fireogtredivte Kapitel.

Hæftelse af Sigtedes Gods.

§ 459. (Hæftelse til Sikrelse af Formuesstraf. Omkostningsansvar og Skadeserstatning.)

Saavidt fornødiges til Sikrelse af den Formuesstraf, de Omkostninger og den Skadeserstatning, som en Sigtet¹ antages at ville blive idømt, kan Retten,² naar der handles om betydeligere Ansvar, og særlige Omstændigheder opfordrer dertil, paa Begjæring ved Kjendelse³ beslutte at gjøre Hæftelse i hans Gods. Sker Hæftelsen efter Andragende af privat Person, kan den besluttes betinget af Sikkerhedsstillelse

¹ Se § 97.

² Se §§ 170 og 145.

³ Se § 168.

§ 460. (Hæftelsens Iværksættelse.)

Hæftelsen, der kan iværksættes af Politiet, bliver, saafremt Sigtede ikke sættes ud af Gjenstandenes Besiddelse, at thinglæse og medfører samme Virkning som Arrest.¹

¹ Se Justitskom. 1887. Indst. O. II p. 91—92

§ 461. (Hæftelsens Ophævelse.)

Hæftelsen ophæves,¹ naar dens Grund bortfalder. Er Forfølgningen reist af en privat Person, bliver den tillige at ophæve, naar Retten finder, at han ikke gjør tilbørlig Fremgang med Sagen. I Forbindelse med Kjendelsen om Hæftelsens Ophør afgjør Retten, i Tilfælde, hvorvidt den i Henhold til § 459, sidste Punktum stillede Sikkerhed er forfalden.

¹ Som det fremgaar af §'ens sidste Punktum, sker ogsaa dette ved Retskjendelse.

§ 462. (Hæftelse af Sigtedes hele her i Landet værende Formue i Tilfælde af Sigtedes Flugt o. lign.)

Naar Nogen, som er dømt til strengere Straf end Fængsel, eller med skjellig Grund mistænkes for nogen Forbrydelse, der hører under Lagmandsret¹ og kan medføre saadan Straf,² ved Flugt unddrager sig Straffens Fuldbrydelse eller Forfølgningen, eller naar han opholder sig i Udlandet og uagtet Opfordring³ vægrer sig for at indfinde sig i Riget, kan Retten ved Kjendelse⁴ beslutte, at den Formue, som han her besidder, skal hæftes.

¹ Hermed maa være ment de ubetingede Lagmandsretsager.

² Den maa da *in concreto* kunne medføre højere Straf end Fængsel. Hvorvidt Afsættelse er højere Straf, er her et ligegyldigt Spørgsmaal, da man ei ved Flugt kan unddrage sig denne.

³ Jfr. § 285.

⁴ Se § 168.

§ 463. (Thinglæsning af Hæftelsen.)

Kjendelsen thinglæses og kundgjøres paa den i § 154, 2det Led bestemte Maade.

Fra Thinglæsningen af kan den Sigtede ikke forpligte¹ eller forføie over Formuen anderledes end gennem gjenkaldelig sidste Villiesbestemmelse.

¹ Der kan da ikke heller gjøres Indførsel i den for

senere stiftet Gjæld, og i Tilfælde af Konkurs kan saadan Gjæld ikke konkurrere i Boet.

§ 464. (Den hæftede Formues Bestyrelse.)

Retten opnævner en Værge, der har at forvalte Formuen efter de for Bestyrelsen af forsvundne Personers Midler gjældende Regler¹ og at paase, at der ikke tilflyder Sigtede personlig nogen Indtægt af samme.

¹ L. 12 Oktbr. 1857 §§ 1 og 2.

§ 465. (Ophævelse af Hæftelse paa Sigtedes hele Formue.)

Den i §§ 462—464 omhandlede Hæftelse hæves,¹ saasnart Sigtede kommer tilstede eller Grunden iøvrigt bortfalder.

¹ Ved Kjendelse.

Femogtredivte Kapitel.

Om Ansvar i Anledning af Sagen.

Jfr. § 120.

§ 466. (Ansvar for offentlige Tjenestemænd. Statens Ansvar for disse.)

For forsømmeligt eller andet utilbørligt Forhold under sin Befatning med en Straffesag kan offentlige Tjenestemænd samt privat antagne Forsvarere straffes med Bøder,¹ forsaavidt ingen strengere Straffebestemmelse er anvendelig paa Tilfældet,² og ilægges Erstatning til den derved Fornærmede.³

For det nogen offentlig Tjenestemand ilagte Erstatningsansvar indestaar Staten.

Dog hæfter Staten ikke ligeoverfor Sigtede for det Ansvar, som hans i Henhold til § 107 beskikkede Forsvarer har paadraget sig.

¹ Fra 8 til 800 Kroner.

¹ Jfr. Str.l. Kap. 24 §§ 2—11, §§ 27 og 28 m. fl.

³ Derunder maa ogsaa indgaa Staten, f. Ex. for Omkostninger forvoldte ved særskilt Bevisoptagelse i Henhold til §§ 296 og 297, hvor denne findes ganske unødig.

§ 467. (Hvilken Ret ilægger Ansvaret.)

For de i § 466 omhandlede Forseelser kan paa Embeds Vegne enhver Ret, der har Befatning med Sagen, ved Kjendelse¹ eller i Dommen¹ ilægge Erstatningsansvar saavel som Bøder, hvad enten disse er at fastsætte efter § 466 eller efter nogen anden paa Tilfældet anvendelig Bestemmelse.

Dog kan Dommere alene ilægges saadant Ansvar af høiere Ret.²

¹ M. H. t. Retsmidler mod Afgjørelsen se § 472. — Naturligvis er Forudsætningen, at det urigtige Forhold er udvist m. H. t. den Del eller det Afsnit af Sagen, hvormed Retten har havt Befatning. Jfr. Just. Kom. Indst. O. II 1887 p. 92.

² Efter Propositionen kunde Rigsadvokaten og Statsadvokaterne alene ilægges Ansvar af Høiesteret og dettes Kjæremaalsudvalg, men dette udelodes efter Justitskomiteens Forslag som «mindre passende» (Indst. O. II p. 92).

§ 468. (Indberetning til Paatalemyndigheden.)

Naar Idømmelsen af Ansvar efter det Ovenstaaende ikke kan finde Sted, eller naar Spørgsmaalet herom frembyder Trivl og Vanskeligheder, som ikke paa Stedet kan fjernes, kan Retten afgive Indberetning til vedkommende Paatalemyndighed.

§ 469. (Erstatning for fuldbyrdet Straf, for Varetægtsfængsel.)

Bliver Nogen ved Dom frifunden for en allerede fuldbyrdet Straf,¹ skal han paa Forlangende tilkjendes Erstatning

af Statskassen for den Skade, som han har lidt ved den saaledes fuldbyrdede Straf.

For Skade, som er lidt ved Varetægtsfængsel,² skal den, mod hvem Forfølgningen indstilles, eller som ved Dom frifindes, paa Forlangende tilkjendes Erstatning af Statskassen, naar de for hans Forøvelse af Handlingen fremførte Beviser er gjendrevne.³ Er Forfølgningens Indstillelse eller Frifindelsen begrundet deri, at Handlingen ikke kan henføres under nogen Straffebestemmelse, eller at Strafbarheden er udelukket eller ophævet ved en i Loven anerkjendt Omstændighed, afgjør Retten efter Sagens nærmere Omstændigheder, hvorvidt saadan Erstatning bør tilkjendes.

¹ Jfr. Kap. 30. — Dette er ogsaa Tilfældet, naar den fuldbyrdede Straf overstiger den, som ved ny Dom idømmes.

² Altsaa ikke foreløbig Paagribelse og Hæftelse (jfr. § 240).

³ Herved er altsaa forudsat, at Varetægtsfængslet har været lovligt, d. v. s. har hvilet paa skjellig Grund til Mistanke (§ 240). At alle Beviser skal være gjendrevne, kan dog neppe, bogstavelig taget, fordres, naar Mistanken dog kan betegnes som afkræftet. Er nogen undergiven Varetægtsfængsel uden Grund til Mistanke, vil let § 466 komme til Anvendelse og Staten hæfte efter denne §, andet Led. I ethvert Tilfælde er det klart, at Sigtedes Ret ikke herved bliver mindre. Har der været nogen, men dog utilstrækkelig Grund, kan det vistnok ikke heller fordres, at denne skal være fjernet, al den Stund den dog ikke burde have bevirket Anvendelse af Fængsling.

§ 470. (Tilfælde, hvor Sigtede har forspildt Krav paa Erstatning.)

Erstatning tilkjendes under ingen Omstændighed, naar Sigtede ved Tilstaaelse¹ eller paa anden Maade ved eget forsætligt Forhold² har fremkaldt den fældende Dom eller Forfølgningen, eller for Varetægtsfængsel, som er kommen til Anvendelse, fordi Sigtede har forsøgt at undvige eller foretaget

Handlinger, hvoraf det maatte sluttes, at han har villet tilintetgjøre Gjerningens Spor eller forlede Andre til falsk Forklaring eller til at unddrage sig sin Vidnepligt.³

¹ Efter § 469, sidste Punktum vil det altid kunne ske, forsaavidt Tilstaaelsen ikke gaar ud paa noget i sig selv strafbart.

² Det er ikke nødvendigt, at han har villet fremkalde Dom eller Forfølgning, naar han forsætlig har foretaget Handling, som han maatte indse kunde lede dertil.

³ Med §§ 469 og 470 maa sammenholdes § 455. Forskjellen er, som det vil sees, at den Dømte eller Fængslede under de i §§ 469 og 470 nævnte Betingelser tilkjendes fuld Erstatning og som Regel ogsaa skal tilkjendes saadan, medens efter § 455 Erstatning ogsaa tilkjendes i andre Tilfælde, men da alene, naar Domstolen paa Grund af, at Sigtedes økonomiske Stilling ved Søgsmålet er ødelagt («væsentligt Velfærdstab») finder særlig Grund dertil og inden de Grænser, som denne Grund tilsiger.

§ 471. (Paakjendelse af Skadeserstatningskravet. Frist for dettes Indtale.)

Det i § 469 omhandlede Skadeserstatningskrav kan forlanges paakjendt i den Dom eller Kjendelse, hvorved Sagen endes.¹

Er dette ikke skeet eller indstilles Forfølgningen uden Dom eller Kjendelse, kan Sigtede inden en Maaned, efterat han har modtaget Meddelelse herom, fremsætte sin Begjæring for den Ret, ved hvilken Sagen har staaet, eller om der ikke er nogen Saadan, for enhver Ret, ved hvilken et Værnething for Sagen er begrundet.² Afgjørelsen sker ved Kjendelse,³ efterat der er givet Paatalemyndigheden Anledning til at ud tale sig paa Statskassens Vegne.

Hvis Statskassen ilægges saadant Ansvar som her omhandlet, kan den gjøre gjældende de Krav, som Sigtede i samme Anledning maatte have ifølge § 466.

¹ Jfr. § 458² Se §§ 168 og 170.

§ 472. (Ansvarsspørgsmaalets Prøvelse ved Sagens Paaanke.)

Paaankes en Dom, hvori Ansvar er ilagt ifølge dette Kapitel, prøver Høiesteret paa Embeds Vegne Ansvarsspørgsmaalet, forsaauidt dets Afgjørelse afhænger af det Paaankede, men i videre Udstrækning blot, naar Anken efter Begjæring af nogen Vedkommende ogsaa er udstrakt til at omfatte det.¹

Ved fornyet Behandling for høiere Ret kommer Ansvarsspørgsmaalet under Prøvelse, forsaauidt dets Afgjørelse afhænger af Sagens Udfald.

Hvor Ansvarsspørgsmaalet ikke ifølge ovenstaaende Bestemmelser er Gjenstand for Prøvelse ved høiere Ret, kan Kjeremaal finde Sted.²

¹ I saa Fald kan Spørgsmaalet altsaa i sin fulde Udstrækning, saavel hvad angaar dets faktiske som juridiske Forudsætninger, indbringes for Høiesteret.

² Se § 408 og jfr. § 458 i. f.

Sexogtredivte Kapitel.

Straffens Fuldbyrdelse.

Dette Kapitel indeholder, som det vil sees, alene de Regler m. H. t. Straffefuldbyrdelsen, som kan siges at være af processuel Art, d. v. s. Reglerne om Fuldbyrdelsens Iværksættelse. Tildels er imidlertid Grænserne mellem, hvad der gaar ind herunder og hvad rettest henhører under selve den materielle Strafferet vaklende; og denne Lov har derfor paa forskjellige Punkter behandlet Emner, som ogsaa er blevne Gjenstand for Straffelovens Bestemmelser.

§ 473. (Fuldbyrkelse sker uopholdelig. Virkningen af Benaadningsspørgsmaal.)

En ved endelig¹ Dom eller Kjendelse ilagt Straf bliver som Regel uopholdelig at fuldbyrde.

Har Retten² indstillet Domfældte til Benaadning, kan Fuldbyrkelsen ikke finde Sted, saafremt han herved vilde komme til at udstaa nogen Straf, som Indstillingen om Benaadning søger ham fritaget for. Har han selv søgt Benaadning, kan Straffens Fuldbyrkelse blot paabegyndes, forsaavidt han samtykker deri.³ Ingen Dødsdom kan fuldbyrdes, førend den har været forelagt Kongen, ledsaget af Rettens Erklæring.⁴

¹ «Endelig» er Dommen eller Kjendelsen, naar den er vedtaget af Domfældte, eller den ordinære Ankefrist er udløben, uden Hensyn til, om Regelen i § 433 bevirker, at den dog kan paaankes. Heller ikke kommer § 384 i Betragtning, saalænge ikke dens Anvendelighed er godtgjort. Jfr. §§ 399 og 402. Angaaende Begjæring om Gjenoptagelse se § 420.

² Ikke Lagretten. Denne var medtaget i den kgl. Prp., men udelodes af Loven. At Paatalemyndigheden af egen Drift indstiller til Benaadning, har Loven ikke nævnt, men da den i Loven udtrykkelig er bemyndiget til at anke til Gunst for Domfældte, er det ikke tvivlsomt, at den ogsaa kan indstille til Benaadning. Ogsaa i dette Tilfælde maa da Fuldbyrkelsen opsættes.

³ Jfr. Res. 14 Oktbr. 1825.

⁴ Jfr. Str.l. Kap. 2 § 4. Høiesteretsl. § 28.

§ 474. (Udsættelse af Fuldbyrkelsen.)

Udsættelse med Straffens Fuldbyrkelse finder Sted, naar en svanger Kvinde er dømt til Døden¹ eller til Frihedsstraf,² eller den, som skal udholde Livsstraf, Frihedsstraf eller legemlig Straf eller er idømt Bøder, er bleven afsindig eller er falden i en alvorlig Sygdom, eller naar Fuldbyrkelsen ikke vilde kunne indrettes i Overensstemmelse med Straffens Oiemed.³

Hvor Fuldbyrdelsen vilde forvolde den Domsfældte eller nogen af dennes Paarørende alvorlige udenfor Straffens Oie-med liggende, og ikke af denne med Nødvendighed følgende Onder, kan en Udsættelse ligeledes besluttes.³

¹ Jfr. Str.l. Kap. 2 § 3.

² Gjaldt før alene om skjærpet Fængselsstraf; se Str.l. Kap. 2 § 32 og Kap. 6 § 20. — Bestemmelsen i disse §'er om Kvinder, som give Die, vedbliver at bestaa ved Siden af § 474 for denne Strafarts Vedkommende. Om diegivende Kvinder se forøvrigt Cirk. af 7 Marts 1890, 5.

³ Beslutningen fattes af Paataalemyndigheden, se § 479, men i de i første Led nævnte Tilfælde med Adgang til at forelægge Spørgsmaalet for Retten og Kjæremalsudvalget, § 481.

§ 475. (Varetægtsarrest afkortes i Frihedsstraf.)

Ved Fuldbyrdelse af Frihedsstraffe bliver den Tid, som Domsfældte har tilbragt i Varetægtsfængsel efter Dommens Afsigelse, uafkortet at medregne, medmindre han selv har foranlediget Opholdet.¹ En Dags Varetægtsfængsel regnes lige med en Dags simpel Arrest² og med en halv Dags Straf-arbeide.

Denne Bestemmelse bliver at anvende ogsaa paa Bøder efter det i Straffelovens Kap. 2 § 28 fastsatte Forholdstal.

Er Domsfældte som syg bleven indlagt paa Sygehus efter at have paabegyndt Straffens Udstaaelse, medregnes den Tid, han opholder sig der, til Straffetiden, hvis han ikke selv har forvoldt eller foregivet Sygdommen for at unddrage sig Straffen.³

¹ f. Ex. ved Anke, jfr. § 395 Note 3. Cirk. 20 Jan. 1890.

² Altsaa med en halv Dags Fængsel paa almindelig Fangekost og med $\frac{1}{3}$ Dags Fængsel paa Vand og Brød (Str.l. Kap. 2 § 28) og vel ogsaa en halv Dags Tvangsarbeide. Cirk. 10 Jan. og 20 Jan. 1890 samt 31 Marts 1890, 2.

³ Cirk. 10 Jan. 1890.

§ 476.¹ (Fuldbyrdelse af Livsstraf.)

Der skal gives den, som skal udstaa Livsstraf, en passende Tid til at berede sig til Døden, efterat Spørgsmaal om Benaadning er afgjort.

Livsstraffen fuldbyrdes om Dagen i et omsluttet Rum ved Hals hugning med Faldøxe i Overvær af Statsadvokaten, Underdommeren, Politimesteren, en Læge og en Præst samt af Formandskabet i den Kommune, hvor Henrettelsen foregaar. Desuden har den Præst, som har beredt Domfældte til Døden, og hans Forsvarer Adgang. Statsadvokaten kan ogsaa tillade andre værne Mænd at være tilstede.

Protokol over Handlingen føres af Dommeren.

Saafrømt den Henrettedes Paarørende forlanger det, overlades det dem at foranstalte Begravelsen. I ethvert Tilfælde sker denne i Stilhed.

¹ Jfr. Str.l. Kap. 2 § 2.

§ 477. (Bødernes Overgang til Fængselsstraf.)

Bod overgaar til Fængselsstraf paa den i Straffeloven bestemte Maade, forsaavidt den ikke erlægges eller forsaavidt den Domfældtes Formuesomstændigheder eller Livserhverv vilde lide føleligt Skaar ved Bodens Udredelse.¹ Er han umyndiggjort paa Grund af Ødselhed, kan Retten bestemme, at Fængselsstraf bør træde i Stedet.²

Ufuldbyrdet Bødestraf bortfalder ved den Domfældtes Død.

¹ Dette afgjøres af Statsadvokaten, § 479, men med Adgang til at indbringe Afgjørelsen for Retten, § 481.

² Ophævet ved L. 29 Juni 1889. Jfr. Str.l. Kap. 2 § 26, saaledes som den efter denne Lov lyder.

§ 478. (Efterskudsdomme efter Str.l. 6—17.)

[Reglerne i Straffelovens Kap. 6 § 17 bliver ogsaa at bringe til Anvendelse, hvor den tidligere Sag ikke har været ført mellem samme Parter.]¹

Er Nogen ved forskellige Domme dømt for flere For-

brydelser og er Reglerne i Straffelovens Kap. 6 § 17 ikke komne til Anvendelse,² skal Paatalemyndigheden indbringe samtlige Domme for Retten til Fastsættelse af en fælles Straf.

Er Dommene afsagte af forskellige Retter, indbringes de for den Ret, som har idømt den høieste Straf, eller om flere har idømt lige Straf, for den, som har idømt den sidste.

Afgjørelsen kan paakjæres senest fjorten Dage efter Dommens Forkyndelse.

¹ Ophævet ved Lov 29 Juni 1889. Jfr. Str.l. Kap. 6 § 17, saaledes som den efter denne Lov lyder.

² Naar den tidligere Dom dokumenteres, skal der i den senere tages Hensyn til den, med andre Ord en Efterskudsstraf idømmes, men manglende Dokumentation, f. Ex. fordi Dommene er faldne saa nær paa hinanden, at dertil ikke har været Adgang, vil kunne bevirke, at saa ikke sker.

§ 479. (Hvem der besørger Fuldbyrdelsen.)

Naar anden Straf end paa Formuen skal fuldbyrdes, paaligger Iværksættelsen heraf Paatalemyndigheden.¹

Inddrivelse af Bøder, Procesomkostninger og Erstatningsansvar sker efter de gjældende Regler.²

De i Forbindelse med Straffens Fuldbyrdelse staaende Afgjørelser, som efter den gjældende Lovgivning paahviler Overøvrigheden,³ træffes af Statsadvokaterne.

¹ Iværksættelsen sker da som en administrativ Handling, ikke som en judiciel. I Tilfælde af Tvist aabner imidlertid §§ 481 og 482 Adgang til judiciel Afgjørelse. Det nærmere maa ordnes ved Instrux. Se Instrux af 28 Decbr. 1889 §§ 18—22 og § 28 og Cirk. af 10 Jan. 1890 og 31 Marts 1890, 1.

² Altsaa ved Exekution paa samme Maade som i borgerlige Sager; L. 8 Mai 1869 § 4.

³ Se Str.l. Kap. 2 §§ 22, 30 og 39. Derimod beholder Overøvrigheden fuldt ud sin Stilling til Fængslerne, da

denne ikke medfører Afgjørelser m. H. t. Straffuldbyrdelsen. Jfr. Fængselsl. 13 Oktbr. 1857 §§ 4, 5, 10, 15, 21—23, 42.

§ 480. (Afhentning af eller Tilsigelse til Domfældte.)

Skal den Domfældte udholde Strafarbejde, eller mistænkes han for at ville flygte, eller undlader han paa Tilsigelse at fremstille sig til Straffens Udstaaelse, kan han afhentes.

Ellers tilstiller Paatalemyndigheden ham Opfordring til at fremmøde til bestemt Tid paa det Sted, hvor Straffen skal udholdes.

§ 481. (Tvist om Dommens Fortolkning m. v.)

Opstaar der med Hensyn til Dommens Fortolkning, Beregningen af Frihedsstraffe, som er idømt eller træder i Stedet for idømt Straf, eller af andre Grunde Tvist mellem Paatalemyndigheden og Domfældte, bliver Spørgsmaalet paa Domfældtes Begjæring¹ at forelægge Stedets Ret eller den Ret, som tidligere har dømt i Sagen, til Afgjørelse.² Mod denne kan Kjæremaal finde Sted inden en Uge efter sammes Forkyndelse, dog uden opsættende Virkning, medmindre Paatalemyndigheden selv eller Retten saa beslutter.

¹ Og med opsættende Virkning. Se dog § 399, 3die Led.

² Jfr. § 170.

§ 482. (Tvist om Domfældtes Identitet.)

Opstaar der Tvist om, hvorvidt den Person, mod hvem Straffen tilsigtes fuldbyrdet, er den Domfældte, afgjøres den efter de for Meddomsretssager foreskrevne Regler af Stedets Ret eller af den Ret, som tidligere har dømt i Sagen.¹

¹ Hertil var føiet i den departementale Komitees Indstilling:

«Opsættelse af Fuldbyrdelsen bør finde Sted i ethvert Tilfælde, hvor der antages at kunne være grundet Plads for Tvivl.»

Men dette udelodes af den kgl. Prp. som selvfølgelig. Herved er det i Virkeligheden imidlertid blevet saare tvivl-

somt, om ikke Opsættelse altid maa finde Sted, men dette bør dog ikke antages, da Følgen strengt taget vilde være, at Fuldbyrdelsen kunde opholdes i det uendelige.

Syvogtredivte Kapitel.

Reisegodtgjørelse.

Dette Kapitel er ingen udtømmende Behandling af Emnet, men alene et Supplement, navnlig til Skyds- og Diætloven af 3die Juni 1874. Om offentlige Tjenestemænd, som ei her er nævnte, vil Reglerne findes allerede i denne Lov, saaledes om Underdommere, Aktorer, Forsvarere, Stevnevidner, Lensmænd m. fl.

§ 483. (Skyds- og Diætgodtgjørelse for Paatalemyndighedens Tjenestemænd og Lagmændene.)

Rigsadvokaten og Lagmændene bliver at henregne under 2den Klasse af Skyds- og Diætregulativerne i Lov af 3die Juni 1874, Statsadvokaterne under Skydsregulativets 3die og Diætregulativets 4de Klasse og Retsskriveren ved Lagmandsretterne under Skydsregulativets 3die og Diætregulativets 5te Klasse.

Paa Reiser til og fra Lagmandstingene og under Op- hold ved disse tilkommer der ogsaa de øvrige Dommere i Lagmandsretterne samt Statsadvokaterne Godtgjørelse efter Regulativernes 2den Klasse.

§ 484. (Skyds- og Diætgodtgjørelse for Lagrette- og Domsmand.)

Lagrettemænd og Domsmand, som er bosatte udenfor den By eller det Thinglag, hvor Retten holdes, skal i Anledning af Reise til og fra Retsstedet, naar dette er 10 km. eller længere fjernet fra Bostedet, tilkomme Skydsgodtgjørelse

efter Regulativets 3die Klasse og Diætgodtgjørelse efter Regulativets 6te Klasse.

Samme Diætgodtgjørelse tilkommer der Lagrettemænd og Doms mænd under deres nødvendige Ophold paa Retsstedet, hvor dette er 3 km. eller længere fjernet fra Bostedet.

§ 485. (Skyds- og Diætgodtgjørelse for Sagkyndige.)

Fast beskikkede Sagkyndige tilkommer i Anledning af Fremmode i Retten den for deres Embede eller Bestilling i Almindelighed bestemte Skyds- og Diætgodtgjørelse.

Andre Sagkyndige tilkommer Skyds- og Diætgodtgjørelse efter Regulativets 4de Klasse og Diætgodtgjørelse efter Regulativets 6te Klasse.¹

¹ Privat Sagkyndige (p. 115) har dog ikke Krav herpaa, med mindre de er indstevnte af Paatalemyndigheden eller Retten (jfr. § 207 Note 2).

§ 486. (Reisetgodtgjørelse for Vidner.)

Vidne, som indkaldes til Retsmode udenfor det Thinglag eller den By, hvor det bor eller opholder sig, skal, naar dets Reise til Retsstedet udgjør 20 km. eller derover, nyde Skyds- og Diætgodtgjørelse efter Regulativets 5te Klasse, eller, hvor det har været nødsaget til at benytte kostbarere Befordring, efter sammes 4de Klasse.

Det samme gjælder uafhængig af de nævnte Betingelser Vidner, som paa Grund af Legemsfeil, Sygdom, Alder eller Svagelighed ikke uden Befordring kan komme frem til Retsstedet.

Ved Lagmandstingene tilkommer den samme Godtgjørelse ethvert Vidne, der har en Vei til Retsstedet af over 10 km., uden Hensyn til, om Thinget holdes i Thinglaget.

§ 487. (Diætgodtgjørelse for Vidner.)

I den Tid, som nødvendigen medgaar til Reisen eller Opholdet paa Retsstedet, tilkommer der de i foregaaende §'s første og tredie Led nævnte Vidner en Godtgjørelse af Kr.

1,20 daglig. Har Vidnet maattet overnatte udenfor Hjemmet, tilkommer der det yderligere for hver Nat Kr. 0,80.

I det i § 171 sidste Led nævnte Tilfælde kan Godtgjørelsen efter Rettens Skjøn passende forhøies; dog maa den ikke overstige Kr. 5,00 pr. Døgn.

§ 488. (Erstatning til Vidner for tabt Arbejdsfortjeneste.)

I Anledning af Fremmode ved Hovedforhandling for Lagmandsret kan Vidner, der efter de foregaaende §§ ikke har Krav paa Godtgjørelse, af Retten tilkjendes Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste, dog ikke mere end Kr. 1,20 om Dagen.

Ogsaa udenfor Hovedforhandling ved Lagmandsret kan dette ske, naar særegne Grunde, saasom Vidnets slette Vilkaar eller Retsmødets Langvarighed, taler derfor.

§ 489. (Erstatning, naar Vidnet har tiltrængt Ledsager.)

Har et Vidne paa Grund af Legemsfeil, Sygdom eller Alder tiltrængt en Ledsager, tilkommer den i §§ 486—488 omhandlede Godtgjørelse ogsaa denne.

§ 490. (Udredningen af Reisegodtgjørelse til Vidner.)

Den Vidnerne efter §§ 486 og 487 første Led tilkommende Reisegodtgjørelse udbetales, forsaavidt intet Modsat er bestemt, forskudsvis af Statskassen. De nærmere Forskrifter herom gives af Kongen.¹ Ethvert Krav paa Godtgjørelse bortfalder, naar det ikke fremsættes inden sex Maaneder efter Retsmødet.

¹ Jfr. kgl. Res. 14 Decbr. 1889.

Otteogtredivte Kapitel.

Slutningsbestemmelser.

§ 491. (Dagen for Lovens Ikrafttræden. Første Valg af Lagrette- og Domsmand.)

Nærværende Lov træder i Kraft den første Dag i Januar Maaned, efterat to Aar er forløbne fra den Dag, da den er given.¹

Valg paa Lagrettemænd og Domsmand foretages første Gang i det Aar, som gaar forud for det, hvori Loven træder i Kraft. Hvem der herunder skal udføre de Lagmændene paahvilende Forretninger, bestemmes af Kongen.²

¹ Altsaa 1ste Januar 1890. Da den nye Lov inden sit Felt (jfr. 1ste Kap.) er udtømmende, bortfalder fra denne Dag alle ældre Bestemmelser, der angaar Behandlingen af Straffesager, hvad enten de er i Strid med den nye Lov eller ikke og hvadenten de er almindelige Bud eller særlige Undtagelsesbud, idet saavel disse som hine alene vedbliver at bestaa i den Udstrækning, hvori de udtrykkelig er opretholdte. Alene Bestemmelser angaaende Emner, der er ordnede under ét for Straffesager og andre, saasom om Reisegodtgjørelse for offentlige Tjenestemænd og om Sportler, vedbliver at gjælde, forsaavidt de hverken er ophævede eller strider mod den nye Lov.

² I Henhold hertil er de udførte af Justitsdepartementet.

§ 492. (Lovens Virkning for ældre Straffesager.)

I Sager, der ved Lovens Ifrafttræden er irettesførte¹ for den dømmende Ret, kommer den hidtil gjældende Lovgivnings Bestemmelser om Sagens Behandling, Paakjendelse og Paankendelse² fremdeles til Anvendelse, dog at Paatalemyndigheden træder i Overøvrighedens Sted. Skal ny Behandling i første Instans finde Sted,³ sker denne efter nærværende Lovs Regler.

¹ Hertil er Indstevning og Berømmelse ikke nok, men Sagen maa være *inkamineret*.

² Efter den kgl. Prp. var dette kun Tilfældet med Bestemmelserne om Sagens Paakjendelse og Paaanke, medens iøvrigt den nye Lov skulde finde Anvendelse ogsaa paa Sager, der ved dens Ikrafttræden var indbragte for Retten. Dette forandredes imidlertid af Justitskom. 1887, der gav §'en dens nuværende Redaktion (jfr. Indst. O. II. p. 93). Som denne nu lyder, kan der opkastes Tvivl, om Regelen omfatter Lovens samtlige Bestemmelser med Undtagelse af Kap. 30 og 36, om hvilke en særskilt Regel haves i § 493 (navnlig om, hvorvidt Bestemmelserne i Kap. 17—19, 33—35 og 37 kan siges at angaa *Sagens Behandling*), hvilket dog vistnok rettest antages at have været Lovens Mening.

³ Efter Kapitel 30 eller fordi den tidligere Sagsbehandling ved Appel er annulleret.

§ 493. (Reglerne om Gjenoptagelse og Fuldbyrdelse anvendelige paa ældre Domme.)

De i Lovens Kapitler 30 og 36 indeholdte Bestemmelser kommer til Anvendelse¹ ogsaa ligeoverfor Domme, der er afsagte under den tidligere Lovgivnings Herredomme.

¹ fra Lovens Ikrafttræden. §'en slutter sig som en Fortsættelse til § 492 og handler som den alene om hvad der gjælder fra dette Tidspunkt.

§ 494. (Benævnelserne Lagrettemænd og mandtalsførte Retsvidner.)

Lagrettemænd kaldes kun de Mænd, som er udvalgte til at gjøre Tjeneste ved Lagmandstingene. De Mænd, som opførte i det i Lov af 28de August 1854 § 18 omhandlede særskilte Udvalg, kaldes Skjøns- og Meddomsmænd. De i det almindelige Mandtal efter samme Lovs § 5 opførte Mænd kaldes mandtalsførte Retsvidner.

§ 495. (Meddomsrets- istedetfor Lagmandsrets- Behandling i Finmarkens Amt.)

Indtil Kongen anderledes bestemmer, kan i Finmarkens Amt Sager, som efter Reglerne i Kap. 3 horer under Lagmandsret, behandles ved Meddomsret, hvis Tiltalte samtykker deri eller ikke inden den i § 293 omhandlede Frist¹ gjør Indsigelse derimod.

¹ Altsaa ikke inden den i § 367, 3die Led bestemte.

Ordregister.

- Aastedsgranskning § 332, 1ste Led.
Afhentelse af Vidner § 175.
— af Sigtede § 254.
— af Domfældte § 480.
Afhørelse af Vidner §§ 181—4, 334—5, 374.
— af Sagkyndige §§ 196, 334—5.
— af Sigtede §§ 255 ff., 322, 329.
Afskrifter af Spørgsmaalene til Lagretten § 347 Note 1.
— Se ogsaa Gjenpart.
Afstemning, se Stemmegivning.
Afvigelser fra Reglerne om Værnething § 141 jfr. § 139.
Afvisning af en Straffesag paa Grund af Rettens Mangel
paa saglig Kompetence § 25, sidste Led.
— af en Del af Sagen § 167 Note 2 a.
— paa Grund af manglende Paataaleret § 96 Note 1.
— paa Grund af feilagtigt Værnething § 142.
— særskilt Afstemning om — § 163 Note 4.
— sker ved Kjendelse § 167 Note 2.
— Virkning paa Fængslingspørgsmaal § 244 Note 2.
— kan alene paakjæres §§ 378 Note 1, 407, 2det Led.
— paa Grund af Rettergangsfeil i Almindelighed § 393
Note 3 jfr. § 323 Note 3.
— af en Sag, der indbringes til fornyet Behandling for
Lagmandsret, § 403 Note 4.
— Hovedspørgsmaalets A. i privat Straffesag ingen Ind-
flydelse paa Modsøgsmaal § 431, sidste Led.
Agders Lagdømme § 9, Nr. 3.
Akershus Lagsogn § 9 jfr. §§ 28 Note 1 og 27 Note 1.
Akteer bør medfølge Ankeerklæring til Kjæremaalsudvalget
§ 387 Note 2 a.
— hvad der bør medtages i — § 131 Note 2 i. f. jfr. §
163 Note 9.

- Aktor**er, Ansettelse § 77.
 — forbereder Hovedforhandlingen for Meddomsret 366 Note 1 (p. 263).
- Alternative Spørgsmaal** til Lagretten § 343 Note 1, 2 og 6. § 344 Note 2.
- Amtsting**, Medlemmer af A. lovligt Forfald som Lagrette- og Domsmand § 63, sidste Led.
- Amnesti** § 165 Note 2 (p. 97).
- Anke** Kap. 27.
 — hvorvidt A. kan besluttes af Politiet § 90 Note 4.
 — i private Straffesager §§ 432, 436.
 — Indflydelse paa Afgjørelsen af borgerlige Krav §§ 448 ff.
 — Omkostninger ved — § 451, 2det og 3die Led.
 — vedkommende Sagsomkostningerne § 458, 2det Led.
 — Prøvelse af Ansvarsspørgsmaal ved — § 472.
- Ankeerklæring** §§ 365 Note 4, 382, 383 jfr. 385, 387 med Note 1, 436, 2det Led.
- Ankefrister**, se Frister.
- Ankegrunde** §§ 380 og 385.
 — hvorvidt Beslutning om, at Sæde skal viges, kan være — § 69 Note 4.
 — Undladelse af at forene Straffesager kan ikke være — § 133 Note 1 *i. f.*
 — maa angives ved Erklæring om Anke § 385.
 — hvorvidt Høiesteret er bunden ved — § 392.
- Anmeldelse** af Forbrydelser §§ 262—3.
- Annulation**, se Ophævelse.
- Ansvar** for offentlige Tjenestemænd i Anledning Straffesag Kap. 35.
 — for Omkostninger, se Omkostningsansvar.
- Apothekeres Vidnepligt** § 178 Note 5 og 7.
- Arbejdssted** som bestemmende for Forkyndelsesstedet § 148 Note 3.
- Arbejdstid**, Retternes — § 33.
- Arvingers Anmeldelsespligt** § 263 Note 1.
 — kan overtage Forfølgningen af en Straffesag § 94.
 — kan anke efter Tiltaltes Død § 379, 2det Led jfr. §§ 451 Note 5 og 458 Note 3 *i. f.*
- Begravelse** af Ukjendte eller ved en voldsom Død Omkomne § 263, sidste P.
 — af Henrettede § 476, sidste Led.
- Begrundelse** af Domme §§ 163 Note 8, 168, 363 jfr. 366, 380 Note 3.

- Begrundelse af Kjendelser § 168.
 — af Kjeremaaludvalgets Kjendelser § 411 Note 2.
- Bekjendtgjørelse af Lagmandstingene § 30.
 — af Mandtallets Udlæggelse § 44.
 — af Møde, hvori Lagrette- og Doms mænd vælges, § 46.
 — om Sagernes Orden ved Lagmandstinget § 305.
- Bekræftelsesformer, særlige B. istedetfor Ed §§ 188, 197, sidste Led, 327, 2det Led, 372, 2det Led.
- Benaadning § 473, 2det Led med Note 2 jfr. § 476.
- Berømmelse af Retsmoderne ved Forhandlingen for Meddomsret § 368.
- Bergens Lagsogn § 28 Note 1 jfr. § 9.
- Bergenhus Lagsogn § 9 jfr. §§ 28 Note 1 og 27 Note 1.
- Berigtigelse af Domme og Kjendelser § 169.
 — af Lagrettekjendelsen § 354.
- Besigtelse af Kvinder § 192, sidste Led, se ogsaa Granskning.
- Beskikkede Sagkyndige § 192.
- Beskikkelse af Forsvarer §§ 101, 104 ff., 292, 1ste Led, 366 Note 1.
- Beslag Kap. 17.
 — hvilken Ret meddeler Bemyndigelse til — § 145 med Note 1.
 — Kjeremaal i Anledning af — § 407, 2det Led.
- Beslutning af Retten § 167 Note 4.
 — kræves til Beslag § 215.
 — nødvendig til Ransagning § 223.
 — til Paagribelse § 231.
 — om Varetægtsfængsel § 239.
 — om Ophør af Fængsling m. v. § 249.
 — om Sigtedes Afhentning § 254 jfr. § 300 Note 3.
 — om Behandling ved nyt Lagmandsting § 358 jfr. §§ 378 med Note 2 og 380 Note 2 (p. 276).
 — om, at Kjeremaal skal have opsættende Virkning § 412 jfr. § 481 *i. f.*
 — om, at Gjenoptagelse skal have opsættende Virkning § 420.
- Besvarelse, Lagrettens B. af Spørgsmaalene § 351 jfr. § 343 Note 1.
- Betaling for Bevisoptagelse fra Forsvarerens eller Tiltaltes Side §§ 297 og 303 jfr. § 410 Note 2 *i. f.*
 — af Sportler, se Sportler.
- Bevidnelse om Forkyndelse § 150, 2det Led.
- Bevisbedømmelse p. 116—7. §§ 349, 396 Note 2 (p. 293).

- Bevisbedømmelse, Lagmandens Udtalelser om — § 347 Note 2.
- Bevisførelse under Hovedforhandlingen §§ 331—8 jfr. § 331 Note 1.
- Rettens Forhold til — § 331 jfr. §§ 307 Note 2, 430 med Note 2.
 - sigtende til at svække Vidners Troværdighed § 336.
 - om Tiltaltes Vandel § 337 jfr. § 332 Note 17.
 - under Efterforskningen § 264, 3die Led.
 - under retslig Forundersøgelse § 274 jfr. § 264.
 - forud for eller udenfor Hovedforhandlingen §§ 296—7 og 425 jfr. § 332 Note 11.
 - i Tilfælde af Hovedforhandlingens Udsættelse § 312.
 - under Ankesag § 390.
 - ved fornyet Behandling for Lagmandsret § 405.
 - ved Kjæremaal § 410.
 - ved Forhandling om Gjenoptagelse § 417, 3die Led.
- Beviskraft, Retsbogens — § 129.
- Bevismidler, Pligt til at udlevere — §§ 216 og 408.
- Bevisoptagelse, se Bevisførelse
- Bevismiddelbarhed, se Umiddelbarhed.
- Biretssted § 28 Note 2.
- Udtrækning af Lagrettemænd for — § 56.
- Bopæl som bestemmende for Værnethinget § 136 *i. f.*
- som bestemmende for Forkyndelsesstedet § 148.
 - Ransagning af — p. 133—4, §§ 221 ff.
- Borgarthings Lagdømme § 9, Nr. 1.
- Borgen til Afværgelse af Fængsling §§ 245, 2det Led, 247, 2det Led, 248, 2det Led.
- Borgerlige Retskrav, udspringende af en Forbrydelse, §§ 2 og 3. Kap. 32.
- Reglerne for Skjøn ved Paatale af — p. 117 og § 443.
- Bratsbergs Lagsogn § 9 jfr. §§ 28 Note 1 og 27 Note 1.
- Breve, Beslaglæggelse af — §§ 214, 217—19.
- Buskeruds Lagsogn § 9 jfr. §§ 28 Note 1 og 27 Note 1.
- Bygningskyndige Domsmænd §§ 47, 370.
- Bøders Overgang til Fængselsstraf § 477.
- Inddrivelse af — § 479, 2det Led
- Børns Vidnepligt § 175 Note 3 jfr. § 186 Note 1.
- Edfæstelse § 186.
 - Se ogsaa unge Personer.
- Daabsattest § 332 Note 17.
- Delagtighed, Spørgsmaal om D. indbefattet i Skyldspørgsmaalet § 165 Note 2 (p. 97). Se ogsaa Medskyldige.

- Deling af Straffesager §§ 134 og 138, 2det Led.
 — af Hovedforhandlingen §§ 315, 323, 324, 374, sidste Led Note 4.
 — af Voteringsthemaet ved Rettens Afstemning § 163 Note 4.
- Departementsstjenestemænd udelukkede fra Valg til Lagrette- eller Domsmand § 37.
- Diætgodtgjørelse, se Reisegodtgjørelse.
- Dom, hvad derved forstaaes § 167 Note 1.
 — endelig D. § 473 Note 1.
 — afsiges i Retsmøde § 168 med Note 1.
 — Berigtigelse af — § 169.
 — Afsigelse i Lagmandsretssager § 363.
 — i Meddomsretssager § 375 jfr. § 366.
 — Begrundelse §§ 363 og 366 Note 1 i. f. jfr. §§ 163 Note 8, 168, 393, Nr. 6 med Note 12, 397 Note 1.
 — Forholdet mellem D. og Tiltalebeslutning §§ 342 og 366 Note 1 (p. 265).
 — af Høiesteret i Ankesager § 396, 2det Led med Note 2.
 — Kjæremaal uanvendelig mod — § 407 Note 3 jfr. §§ 458, 472, 3die Led, 478, sidste Led, 481.
 — Fuldbyrkelse af — Kap. 36.
- Domfældte, Adgang til Gjenoptagelse §§ 414 og 422.
 — kan afhentes til Straffefuldbyrkelsen § 480.
 — bærer Omkostningerne §§ 451 ff.
- Dommeres Inhabilitet 7de Kap.
 — Udelukkelse fra at vælges til Lagrette- eller Domsmand § 37, Nr. 5.
 — i Lagmandsretten. Ansættelse §§ 8 og 12.
 — kan selv være Tolk § 121, 2det Led.
 — underskriver Protokollen § 129.
 — afhører Vidnerne og Sagkyndige § 184 jfr. § 196.
 — aabner Postforsendelser o. lign. § 218.
 — den Paagrebnets Fremstilling for — §§ 235 og 236.
 — afhører Sigtede §§ 256 ff.
 — Reisegodtgjørelse § 483.
 Se ogsaa Formand, Forhørsret, Retten, Underdommer.
- Domsgrunde, se Begrundelse.
- Domsmand, Valg af — 5te Kap. og § 491, 2det Led.
 — Virkningen af, at D. kommer under Forfølgning for nogen Forbrydelse § 53, sidste Led.
 — Inhabilitet 7de Kap.
 — Udtrækning til det enkelte Retsmøde §§ 369 og 370.
 — Tilkaldelse § 371.

- Domsmand**, Edfæstelse § 372.
 — deltager i Afgjørelsen af Spørgsmaal om Valgets Lovlighed og Inhabilitet § 371 Note 1 og § 69.
 — — i Spørgsmaal om Gjenoptagelse § 416 Note 1.
 — Reiseogdtgjørelse til — § 484.
 Se ogsaa Bygningskyndige, Søkyndige, Haandværkskyndige.
- Domstol**, se Retten.
- Duplikater** af det, der skal forkyndes, § 147. Se ogsaa Afskrift, Gjenpart.
- Død**, Sigtedes — §§ 86 Note 3, 379, 2det Led, 400, 4de Led, 413 Note 3, 419, 451 Note 5, 458 Note 3, 477, 2det Led.
 — Fornærmedes — § 94.
- Dødsfald**, Anmeldelse af — § 263.
- Døv Tiltalt** — §§ 122, 340.
- Døvstemme**, Afhørelse af — § 122.
- Edfæstelse** af Vidner §§ 185—8 jfr. § 425 Note 3.
 — udenfor Hovedforhandling §§ 185, 274 jfr. 100 Note 6, 264 Note 3, 296 Note 1, 417, 3die Led, 425 Note 3.
 — af Sagkyndige § 197.
 — af Lagrettemænd § 327.
 — af Domsmand § 372.
- Efterforskning** Kap. 21.
 — kan foretages af Politiet § 90.
 — dens Offentlighed § 113, 2det Led.
- Efterlysning** af Undvegne § 250.
- Efterskudsdom** § 478.
- Eidsivathings Lagdomme** § 9, Nr. 2.
- Embedsmænd**, Paatale af E.s Forbrydelser § 88.
- Embedsmæssige Bevidnelser** § 332 Note 17.
- Erklæringer** af Sagkyndige §§ 195, 205, 207 Note 3, 332 Note 5 og 14.
- Erstatning** for det ved Forbrydelsen voldte Tab Kap. 32 jfr. §§ 3 og 421 Note 2.
 — for Skade, voldt ved Ransagning, § 225 *i. f.* Note 3.
 — til Sigtede for Omkostninger ved Sagen § 455 jfr. §§ 297 *i. f.*, 303 *i. f.*
 — for udstaaet Straf §§ 469, 1ste Led, 470 jfr. § 421 Note 2.
 — for udstaaet Varetegtfængsel §§ 469, 2det Led og 470.
 — til Sagsøgeren for Sagsomkostninger §§ 451 og 457, 2det Led.
 — Hæftelse til Sikkerhed for — § 459.
 — Inddrivelse af — § 479, 2det Led.

- Erstatning, Kjøremaal i Anledning af Erstatningsansvar §§ 407, 2det Led og 472, sidste Led.
Se ogsaa Godtgjørelse, Omkostninger.
- Eventuelle Spørgsmaal til Lagretten § 343 Note 2 og 7.
Extraret § 32, 2det Led jfr. § 29 *i. f.*
- Faktisk Materiale til Grund for Høiesterets Dom § 380 Note 2 (p. 277—8).
- Falske Forklaringer eller Dokumenter begrunder Adgang til Gjenoptagelse §§ 414 og 415.
- Feil ved Rettergangen §§ 323 Note 2, 380, sidste Led Note 2 og 4, 381, 388, 393, 396 Note 2 (p. 294), 398 Note 1, jfr. ogsaa p. 215.
— ved Valg eller Udtrækning af Lagrettemænd § 64 Note 1 og 3, §§ 304—5, 393 Note 4.
— ved Lagrettens Afstemning § 351 Note 1.
— ved Lagrettekjendelsen §§ 354 og 355.
— ved Procesledelse §§ 307 Note 1 og 408 Note 4.
- Finmarkens Lagsogn § 28 Note 1 jfr. Note 2, §§ 9, 495.
— Meddomsret istedetfor Lagmandsret i — § 495.
- Fiskedommere §§ 18 og 369 Note 3.
- Fjernelse af Sigtede, Forsvarer eller Paatalemyndighed, se Udelukkelse, Udvisning.
- Fleire Forbrydelser kan sammenfattes i én Sag §§ 24, 133—4; jfr. ogsaa § 282.
— hvorvidt de kan omfattes af et enkelt Spørgsmaal til Lagretten § 343 med Note 5.
— Anke, naar Dommen angaar — § 385 *i. f.* jfr. 396 Note 4.
— fornyet Behandling af Sag angaaende — § 405 Note 1.
— Fornærmede §§ 92, 2det Led, 94 Note 3, 95 Note 1.
— Forsvarere §§ 99, 2det P., 100, 339 Note 5.
— Paataleberettigede § 133, sidste Led.
— Sager, Udgifter fælles for — § 454, 1ste Led.
— Sigtede, fælles Forsvarer for — § 110.
— — Afhørelse af — § 259, sidste Led.
— — Forundersøgelse mod — § 282.
— Titalte kan ikke omfattes af et Spørgsmaal til Lagretten § 343 Note 4.
- Fogden, se Politiet.
- Forandringer i Spørgsmaalene §§ 347 *i. f.*, 356, 360.
— i Tiltalebeslutningen § 291.
- Forbigaaelse ved Udtrækning af Lagrettemænd § 58.
— af Domsmand § 369.
— ved Tilsigelse af Lagrette- og Domsmand § 61 jfr. § 371.

- Forbrydelse af Rettigheder § 287 Note 1 a.
 — af Sikkerhedssum § 247.
- Forelæg af Straf §§ 287—290. 424.
 — Behandling af Sager, hvor F. har været udfærdiget, §§ 377 og 404, sidste Led.
- Forening af Straffesager §§ 24, 133—4, 138, 140 Note 1, 283, sidste Led.
- Forfald for Dommer §§ 8, 2det Led med Note 2, §§ 12 og 308 Note 1.
 — for Lagmanden §§ 8, 13 og 308 Note 1.
 — for Retsskrivere §§ 14, 308 Note 1.
 — for Lagrettemænd §§ 8 Note 2, 63, 2det og 3die Led, 308 Note 1.
 — for Doms mænd § 371 jfr. § 63, 2det og 3die Led.
 — for den private Sagsøger § 429, 2det Led.
 — for Tiltalte §§ 309, 377, 2det Led, 406, 422.
 — for Vidner § 175 Note 1.
 — for Sagkyndige § 190, 2det Led.
- Forhør p. 161.
 — dets Værnething § 135, 1ste Led.
 — Forsvarer ved — § 100 jfr. § 99.
 — under Efterforskningen § 266, 2det P. jfr. p. 161.
 — i private Sager § 425.
- Forhørsdommer, se Forhørsret.
- Forhørsret § 16.
 — dens saglige Kompetence § 23.
 — Protokollation ved Hovedforhandling for — § 126 Note 1.
 — dens Afgjørelse om Værnethinget ikke bindende for den dømmende Ret § 141 Note 1 *i. f.*
 — foretager Granskninger udenfor Hovedforhandling § 200.
 — Adgang til at paadømme en Straffesag § 283 jfr. §§ 270 og 427 Note 1, 440 sidste Led.
 — afgjør Dissenser mellem Paatalemyndigheden og Forsvareren under Forberedelsen til Hovedforhandling for Lagmandsret § 295.
 — Anke i Forhørsretssager § 380.
 — Dom af F. kan begjæres taget under fornyet Behandling af Lagmandsret §§ 400 ff.
 — afgjør, om Hovedforhandling fra Lagmandsret skal aabnes i private Sager § 427.
- Forkyndelser §§ 146 ff.
 — af Domme i Meddomsretssager § 376 jfr. § 365.
 — — i Lagmandsretssager § 365.
 — af Anke § 382 jfr. § 385.

- Forligsprøve i private Straffesager §§ 430, 1ste Led med Note 1, 431, 2det Led.
- Formalitetprocedure § 323 jfr. §§ 304 og 316, se ogsaa § 69 Note 4.
- Formanden for Retten beskikker Stedfortræder for Paa-talemyndighedens Repræsentant § 78.
- beskikker Forsvarere § 105.
 - kan begrænse Antallet af de Personer, der tilstedes Adgang til Retsmødet, § 116.
 - haandhæver Rettergangspolitiet § 119.
 - dikterer til Protokols § 124 Note 1.
 - afgjør, hvad der skal protokolleres, § 125 Note 2.
 - prøver stenografiske Referaters Rigtighed § 127.
 - afgjør, i hvilken Udstrækning Gjenpart skal tages af Dokumenter, § 130, sidste P.
 - leder Rettens Raadslagning og Stemmegivning § 163.
 - forfatter Dommen og dens Begrundelse § 163 med Note 8.
 - hans Stemme gjør Udslaget § 164 *i. f.*
 - træffer Afgjørelser, naar Retten ikke er samlet, § 170.
 - modtager Redegjørelse for Tiltalebeslutningens For-sinkelse § 284 Note 1.
 - leder Hovedforhandlingen § 307 jfr. § 366.
 - kan ikke afgjøre Spørgsmaal om Gjenoptagelse § 416, 2det Led.
 - bistaar Tiltalte i Meddomsretssager § 367 Note 5.
 - berammer Sagen i Meddomsretssager § 368.
- Se ogsaa Lagmanden, Dommer.
- Formandskabernes Deltagelse i Valg af Lagrette- og Domsmand §§ 45, 46 jfr. § 42, 2det Led.
- Formfeil, se Feil.
- Formildende Omstændigheder, Tillægsspørgsmaal om — § 346.
- Formuesstraf, Fuldbyrkelse af — § 479.
- Hæftelse af Sigtedes Gods for — § 459.
- Fornytt Behandling for høiere Ret Kap. 28.
- Begjæring om f. B. for Lagmandsret §§ 366 Note 1 (p. 264), 367, 3die Led med Note 6, 403, 2det Led med Noter.
 - Forhold til Anke § 398.
 - i private Straffesager §§ 432, 4de Led, 433, 1ste Led *i. f.* 436, 1ste Led.
 - Indflydelse paa Indtale af borgerlige Krav § 447.
- Fornærmede inhabil som Dommer, Lagrettemand og Retsskriver § 66.

- Fornærmede inhabil som Paatalemyndighed § 80.
- Begjæring af F. om offentlig Paatale § 84, Nr. 3 og sidste Led, Noterne 5—6 jfr. §§ 96 med Note 1 og 165 Note 2.
 - Adgang til privat Paatale §§ 92—95 jfr. § 433.
 - kan ikke være Forsvarer § 109.
 - — — Retsvidne § 118, Nr. 1.
 - Virkningen af, at F. nægtes Ordet § 119 Note 1.
 - Beslag af Ting, tilhørende — § 212, 2det Led.
 - Udlevering af fravendte Ting til — § 220 med Note 2.
 - underrettes om Paagribelse ved privat-publike Forbrydelser § 230.
 - spørges, om han begjærer Forbrydelsen paataalt § 279.
 - — om han begjærer Erstatning § 439, 1ste Led.
 - kan aldrig begjære Gjenoptagelse § 415 Note 1.
 - som Sagsøger i privat Straffesag Kap. 31.
 - Overtagelse af en af det Offentlige anlagt Straffesag § 434 jfr. § 433.
 - Adgang til at slutte sig til en offentlig Straffesag §§ 435, 2det Led, 436, 2det Led, Kap. 32 jfr. § 281 Note 3 a.
 - Begjæring om Anke § 448, 2det Led med Note 3 og § 433.
 - som Vidne § 450 jfr. § 437.
 - Ret til Erstatning for Sagsomkostninger §§ 451, 457.
- Se ogsaa Klager, Paataleberettiget.
- Forsvarerens Stilling i Almindelighed § 99 Note 1.
- skal meddeles Fortegnelse over Lagrettemænd § 60.
 - i hvilke Tilfælde F. er nødvendig §§ 100 ff.
 - Beskikkelse af — §§ 105 ff. jfr. § 104.
 - Godtgjørelse § 110 jfr. §§ 455 og 457 Note 2.
 - hvorvidt ligestillet med Bestillingsmænd § 115 med Note 2 jfr. § 466.
 - Virkningen af, at F. nægtes Ordet § 119 Note 1.
 - — af, at han udvises § 119 Note 2.
 - Meddelelser fra — § 156.
 - hvorvidt F. kan føres som Vidne § 178 jfr. § 109 Note 5.
 - for en sindssyg Sigtet § 210.
 - Beslaglæggelse af skriftlige Meddelelser til eller fra — §§ 214, 217, 2det P.
 - den Fængsledes Adgang til Samkvem med — § 243, sidste Led.
 - kan ikke give Raad om Besvarelsen af de til Sigtede rettede Spørgsmaal § 259.
 - Stilling under Efterforskning og retslig Forundersøgelse §§ 277, 2det Led, 278, 280, 2det Led, 281 jfr. § 270.

- Forsvarer. Paatalemyndigheden sørger for Beskikkelse af — §§ 292 1ste Led med Note 1 og 366 Note 1 (p. 263).
- Stilling under Forberedelse til Hovedforhandlingen §§ 293 ff., 366—7.
 - Udeblivelse fra Hovedforhandlingen § 308, 2det Led.
 - hvorvidt F. kan udskyde Lagrettemænd for Tiltalte § 320.
 - Foredrag under Hovedforhandlingen §§ 330, 339, 362 jfr. § 366, jfr. § 99 Note 3.
 - Adgang til at udtale sig om Spørgsmaalene til Lagretten § 341.
 - undertegner Ankeerklæring § 383, 3die Led.
 - bistaar Tiltalte med Raad om, hvorvidt Anke bør erklæres § 386.
 - Virkningen af, at der ingen F. har været § 393, Nr. 5.
 - hvorvidt F. er nødvendig ved fornyet Behandling for Lagmandsret § 404, 3die Led.
 - ufornoden ved Kjæremaal § 410 Note 2 jfr. § 100 Note 7 *i. f.*
 - — under Bevisoptagelse ved Kjæremaal § 410 Note 2 jfr. § 100 Note 3.
 - hvorvidt F. er nødvendig i private Straffesager §§ 430, 2det Led, 432, 1ste Led *i. f.*
 - kan af Retten ilægges Ansvar § 466.
 - Statens Ansvar for — § 466, 2det og 3die Led.
- Forsvarsomkostninger erstattes den frifundne Sigtede § 455.
- Forsøg, Spørgsmaal om F. indbefattet i Skyldspørgsmaalet § 165 Note 2 (p. 97).
- Fortegnelse over Lagrette- og Domsmand § 49.
- — Forandringer i — §§ 51, 53.
- Fortolkning, Tvivl om Dommens — § 481.
- Fortsat Forbrydelse § 165 Note 2 (p. 98) og p. 230.
- Forundersøgelse, se retslig Forundersøgelse.
- Forældelse, se Præskription.
- Forøvelsesstedets Værnething § 136.
- Frafaldelse af Forfølgningen §§ 86, 87, 91, 281, 429, 431, sidste Led, 433, 2det Led, 435.
- — i Politisager § 90.
 - af Begjæring om fornyet Behandling § 398, 2det Led.
- Fraværende, Tiltalebeslutning mod — § 285.
- Stevning af — §§ 153 og 154.
- Fremlæggelsespaategning § 130, 1ste Led med Note 1.
- Fri Bevistheori § 349 Note 1.

- Frifindelse i Tilfælde, hvor Forfølgningen indstilles § 86
 jfr. § 429 Note 1.
- hvorvidt F. medfører Løsladelse af Varetægtsfange § 244 Note 3.
 - F.dom kan afsiges i Forsvarerens Udeblivelse § 308, 2det Led.
 - — kan afsiges over en udeblivende Tiltalt § 311, 2det Led.
 - af Retsgrunde i Lagmandsretssager § 324 jfr. §§ 357, 2det Led, 380 Note 1.
 - i Henhold til Lagrettens Kjendelse § 357, 1ste Led.
 - Begrundelse § 363, 2det Led.
 - Anke af F.dom § 379 jfr. § 380 Note 3.
 - F.dom afsagt af Kjæremaalsudvalget § 387, 2det Led.
 - Indflydelse paa Omkostningsansvaret § 455, 1ste Led.
 - Erstatning til Sigtede for udstaaet Straf eller Varetægtsfængsel i Tilfælde af — §§ 469, 470 jfr. 455 Note 2 *i. f.*
- Frihedsstrafs Fuldbyrkelse § 475 jfr. § 479, 1ste Led.
- Fristers Beregning § 158 med Note 1..
- Afbrydelse af F.s Løb § 159.
 - for Mandtallets Udlæggelse § 44.
 - for Afgivelse af Forslag til Lagrette- og Domsmand § 46.
 - for Udlæggelse af Forslagslisten § 46.
 - for Klager over Mandtallet eller Forslaget § 46.
 - Virkningen af, at de for Valg af Lagrettemænd opstillede F. oversiddes, § 64 Note 3.
 - for Adgangen til at omgjøre Beslutning om at undlade eller frafalde Tiltale § 91.
 - for Domsafsigelsen i Lagmandsretssager § 363.
 - — i Meddomsretssager § 375.
 - for Anke §§ 382, 383, 384, 398 Note 2, 432, 433, 436.
 - for Begjæring om fornyet Behandling §§ 402 med Note 1, 433, 436.
 - for Kjæremaal §§ 408, 478, sidste Led, 481 *i. f.* jfr. § 210, 2det Led Note 3.
 - Gjenoptagelse af paadømt Sag ubunden af — §§ 413 Note 3, 422, 2det Led.
 - Forsømmelse i private Straffesager § 429, 2det Led.
 - for Anke i private Sager § 433 Note 1.
 - for Krav paa Erstatning i Anledning udstaaet Straf eller Varetægtsfængsel § 471, 2det Led.
 - for Krav paa Vidnegodtgjørelse § 490 *i. f.*
- Fritagelse fra at forrette som Lagrette- og Domsmand §§ 38—40, 52.
- fra at forrette som Retsvidne § 50.

- Fritagelse for Vidnepligt §§ 167 Note 2 a, 176—180.
 — for at besvare visse Vidnespørgsmaal § 177.
 — for Sagkyndige § 190, 2det Led med Note 2.
- Frostathings Lagdømme § 9, Nr. 5.
- Fuldmægtig, Adgang til at lade møde ved F. i en Straffesag §§ 78 Note 2, 106 Note 2, 298 Note 1 *i. f.*, 408 Note 5, 428 med Note 1.
- Fyrvæs enets Tjenestemænd fritagne fra at forrette som Lagrette- og Domsænd § 38.
- Fuldbyrdelse af Straf Kap. 36.
 — af Dom maa ikke ske, saalænge Anke staar aaben, § 399.
 — udsættes ved fornyet Behandling § 402.
 — hvorvidt Gjenoptagelse har nogen Indflydelse paa — § 420, 2det Led.
 — Reglerne om F. anvendelige paa ældre Domme § 493.
- Fængsling §§ 239 ff.
 — Forsvarer, hvor en fængslet Sigtet ikke fremstilles til Retsmøde § 100, Nr. 3.
 — Kjæremaal i Anledning af — § 407, 2det Led.
 Se Varetægtsfængsel.
- Geistlige Retter § 1 Note 4.
 — Sager, Paatale i — §§ 84 Note 3, 88 Note 1.
- Gjenoptagelse Kap. 30.
 — Forsvarer ved Bevisoptagelse til Brug for — § 417 Note 2.
 — Reglerne om G. anvendelige paa Domme afsagte før Lovens Ikrafttræden § 493.
 — af en indstillet Forfølgning §§ 87 og 435 med Note 1.
- Gjenpart af Fortegnelse over Lagrette- og Domsænd § 49.
 — af Sagens Dokumenter § 130.
 — af det, der skal forkyndes, § 147.
 — af Paagribelsesordre § 231, sidste Led.
 — af Tiltalebeslutningen § 292, sidste Led.
 — af Stevning § 300.
- Gjentagelse af Forhandlingen §§ 8 Note 2, 308 Note 1, 325, 2det Led, 354 Note 6, 396, sidste Led, 397.
- Gjentagelsesstraf, Spørgsmaal om G. ikke indbefattet i Skyldspørgsmaalet § 165.
- Gjordemødres Vidnepligt § 178, 1ste Led.
- Godtgjørelse for Udførelse af offentlige Sager § 81.
 — til Forsvarere § 111.
 — til Retsvidner § 117 Note 2.
 — til Stevnevidner § 146 Note 2.
 — til Sagkyndige § 199.

Godtgjørelse til Vidner §§ 486 ff. jfr. 146 Note 2.

Se ogsaa Erstatning, Reiseudgifter.

Granskning Kap. 16.

— dens Forhold til Ransagning p. 135.

— dens Værnething § 135 Note 3.

— Aktorer ved — § 77.

— Nødvendigheden af Forsvarer ved — § 100, Nr. 1 og 2.

— retslig G. under Efterforskningen § 264, sidste Led jfr. § 270.

— af Retten under Hovedforhandlingen § 332, 1ste Led.

Gulathings Lagdømme § 9, Nr. 4.

Haalogalands Lagdømme § 9, Nr. 6.

Haandværkskyndige Doms mænd § 47, sidste Led jfr. § 370, sidste Led.

Haandværksret §§ 1 Note 4, 370, 2det Led med Note 3, Indledn. til 31te Kap.

Hedemarkens Lagsogn § 9 jfr. §§ 28 Note 1 og 27 Note 1.

Hemmelige Underhandlinger, Vidnesbyrd om Statens — § 180.

Hoffets Betjente og Pensionister udelukkede fra at vælges til Lagrette- og Doms mænd § 37, Nr. 4.

Hovedforhandling for Lagmandsret Kap. 25.

— for Meddomsret Kap. 26.

— for Hoiesteret § 389 jfr. Indledning til Kap. 14 og § 100 Note 2.

— Værnething §§ 136 ff.

— Forberedelse til — Kap. 24 jfr. §§ 366 ff.

— Feil ved — §§ 323 Note 3, 393 især Note 2.

— Sigtedes Pligt til at møde ved — § 251, 1ste P.

— Sigtedes Ret til at fremstilles for — § 251, sidste P.

— flere Forsvarere ved — § 99.

— Nødvendigheden af Forsvarere ved — § 100, Nr. 1 jfr. §§ 308, 2det Led, 373, 377, 1ste Led, 430, 2det Led og 432.

— Sagkyndiges Indkaldelse til — §§ 195 Note 2 og 332 Note 14.

— fornyet H. ved Gjenoptagelse § 418 Note 3.

— — paa Grund af Feil ved Lagrettekjendelsen § 354 Note 6.

— — paa Grund af, at Retten finder Lagrettekjendelsen urigtig § 358.

— — paa Grund af Dommens Ophævelse § 397, 2det Led.

- Hovedspørgsmaal §§ 343—4.
 Hurtigskrivere, edsvorne — § 127.
 Hustugts Anvendelse paa Varetægtsfanger § 242, sidste Led.
 Husundersøgelse, se Ransagning.
 Hæftelse af Sigtedes Gods Kap. 34 jfr. § 469 Note 2.
 — Kjæremaal i Anledning af — § 407, 2det Led.
 Hævelse af Sagen §§ 400 Note 5, 429 Note 1, 455.
 Høiesteret § 6, Kap. 27.
 — Sagsbehandling for — § 389, Indledn. til Kap. 14 (p. 90).
 — Rettergangspolitiet ved — § 120, 2det Led.
 — Beslutning om at en Dommer skal vige Sæde § 69 Note 2.
 — Nødvendigheden af Forsvarer ved — § 100 Note 2.
 — kan paa Embeds Vegne sørge for Ankesagens Oplysning § 390, 2det Led.
 — hvorvidt H. kan afsige ny Dom i den paaankede Sag § 396 med Noter.
 — Domme kan ikke omstødes ved Gjenoptagelse § 413 Note 2.
 — prøver Omkostningsspørgsmaal § 458, 2det Led.
 — prøver Ansvarsspørgsmaal § 472 jfr. § 467, 2det Led.
 — prøver Afgjørelse af borgerlige Krav § 448.
 — kan bestemme Værnething § 139.
 — Kjæremaalsudvalg, se Kjæremaalsudvalg.
 Høiesteretsadvokater udfører Sagerne for H.r. §§ 77, 2det Led, 387 Note 5.
 — Forsvarere f. H.r. maa være — § 104 jfr. § 389.
- Ideal Konkurrents p. 229 og 235 jfr. § 287 Note 1.
 Identitet, Tvivl om Domfældtes — § 482.
 Inddrivelse af Formuesstraffe § 479, 2det Led.
 — af Erstatningsansvar og Omkostninger § 479, 2det Led.
 Individualisation af Forbrydelsen i Spørgsmaalene til Lagretten §§ 344 Note 3 og 345 Note 3.
 — — i Tiltalebeslutninger § 286.
 Indsigelser maa fremsættes snarest muligt § 323, sidste Led.
 — om for kort Varsel § 161 Note 3.
 — mod Værnethinget § 141, 2det Led.
 — mod Lagrettelisten § 304.
 Indstevnte i privat Straffesag §§ 432, 433, 436, 3die Led, 455, 2det Led, 457, 2det Led.
 Indstilling af Straffefølgningen §§ 86 og 91 jfr. 281, 433, 435 Note 1, 455, 456 Note 3, 471, 2det Led.
 Inhabilitet for Dommere, Doms- og Lagrettemænd samt Retsskrivere Kap. 7 jfr. § 393, Nr. 2.

Inhabilitet særlig for Lagrettemænd § 358 Note 5.

— — for søkyndige Lagrettemænd § 318 Note 2.

— for Paatalemyndighedens Tjenestemænd § 80.

— for Forsvarere § 109.

— for Retsvidner § 118.

— for Tolke § 123 Note 1.

— for Sagkyndige § 193.

Inhabilitetsprocedure § 316.

Instrux for Paatalemyndigheden § 82.

Intervention i Straffesag se §§ 92—96, 435, 436, sidste Led jfr. § 400 Note 1.

Jarlsbergs Fogderi henlagt til Buskerud § 27 Note 1.

Jernbanevæsenets Tjenestemænd fritagne for at forrette som Lagrette- og Domsmand § 38, Nr 3.

Justitsdepartementet har ved første Valg af Lagrettemænd udført Lagmændenes Forretninger § 491 Note 2.

Justitssager, Aktors Opnævnelse i — § 77.

— Tiltalemyndigheden i — § 88 Note 2 i. f.

— Forelæg af Straf i — § 287.

Kjendelse, hvad derved forstaaes. § 167.

— afsiges i Retsmøde § 168 med Note 1.

— ledsages af Grunde § 168, 1ste Led.

— Berigtigelse af — § 169.

— afsagt af Rettens Formand § 170.

— om Udelukkelse af Offentligheden § 113.

— om Udlevering af beslaglagte Ting § 220 i f.

— om Varetægtsfængsel §§ 239, 241, 249 2det Led.

— om Anvendelse af Sikkerhedsstillelse for Varetægtsfængsel § 246.

— om Sikkerhedssums Forbrydelse § 247, 3die Led.

— om Aabning af retslig Forundersøgelse §§ 273, sidste Led, 295 og 426

— hvorved Høiesteret forkaster Anke, § 396, 1ste Led.

— — ophæver den paaankede Dom § 396, 3die Led.

— under Hovedforhandlingen undtagne Kjeremaal § 407, 2det Led.

— af Forhørsretten, om privat Sag for Lagmandsret skal tilstedes § 427.

— om Ansvar for retsstridigt Forhold § 456 Note 2.

— om Sagsomkostninger § 458 jfr. § 451 Note 3.

— om Hæftelse af Sigtedes Gods §§ 459, 461 Note 1, 462.

— om Ansvar for offentlige Tjenestemænd § 467.

Kjendelse om Erstatning til Sigtede § 471, 2det Led *i. f.*
 Kjæremaal Kap. 29.

- dets Anvendelighed ved Beslutning om, at nogen Dommer eller Lagrettemand skal vige Sæde § 69, 2det Led.
- Forsvarer ved — § 100 Note 3 og 7, § 410 Note 2.
- mod Afgjørelser af Rettens Formand § 170 Note 3.
- mod Beslutning om en Sigtets Indlæggelse paa Sinds-
 sygeasyl § 210, 2det Led.
- mod Beslutning om Varetægtsfængsel § 239 Note 8.
- mod Beslutning om at udsætte en Lagmandsretssag §
 354 Note 6.
- i Anledning Sagsomkostninger § 458 *i. f.*
- mod Afgjørelse om Fortolkning af Domme § 481.
- mod Afgjørelse af Ansvarsspørgsmaal § 472 *i. f.*

Kjæremaaletsudvalg se §§ 6, 7 og Kap. 29.

- Beslutning om, at noget Medlem skal vige Sæde, § 69
 Note 3.
- prøver Ankeerklæring § 387.
- kan i Meddoms- og Forhørsretssager frifinde eller an-
 nullere Domme § 387, 2det Led.
- Samtykke af K. til fornyet Behandling § 400, 2det Led
 Note 4 og § 403.
- Samtykke nødvendig til fornyet Behandling af privat
 Sag §§ 432, sidste Led, 436, 1ste Led.

Klageren har Krav paa Meddelelse om Forfølgningens
 Indstilling § 86, sidste Led. Se ogsaa Fornærmede.

Klager over Mandtallet eller over Forslaget til Lagrette-
 og Domsmænd §§ 45 og 46.

- over Forandringer i Fortegnelsen over Lagrette- og
 Domsmændene § 51, sidste Led.

Kollusion, Paagribelse paa Grund af — § 228, Nr. 3.

Kombinerede Retter § 5 Note 1.

Kommissioner, dømmende — § 18.

Kommunebestyrelsen vælger Lagrette- og Domsmænd
 § 46.

Kompetens, se Virkekreds.

Kompetenskonflikter § 142 jfr. § 25.

Konfiskation §§ 2 Note 2 og 438 Note 2.

Konfrontation af Vidner § 181.

- af Sigtede § 259, 2det Led.

Konkurrents af privat og offentlig Paatale § 95.

Konkurs § 463 Note 1.

Konnexitet, se Sammenhæng, Flere Forbrydelser, Flere
 Tiltalte.

- Konnexitetsværnething § 138.
 Konsulerpligter at bistaa ved Forkyndelser § 153, 2det Led.
 Krigsret §§ 1 og 5.
 Kristians Lagsogn § 9 jfr. § 28 Note 1.
 Kummulation, se Forening.
 Kvinder som Sagkyndige § 192, sidste Led.
 — Ransagning af — § 226, 2det Led jfr. p. 135.
 — Straffuldbyrdelse paa diegivende — § 474 Note 1 *i, f.*

Lagdømme § 9.

Lagmand § 8.

- hans Egenskaber § 10.
 - — Forfald § 13 jfr. § 308 Note 1.
 - bestemmer Antallet af Lagsognets Lagrettemænd og for-
 deler dem paa de enkelte Kommuner § 42 med Note 3.
 - udtrækker Lagrettemænd for Lagmandstinget §§ 54 ff.
 - tilkalder Stedfortrædere for Lagrettemænd § 64 jfr. 305.
 - forfatter Liste over de Lagrettemænd, der har tjenst-
 gjort, § 65.
 - faar Meddelelse om Sagen § 292, sidste Led.
 - afgjør Dissenser mellem Paatalemyndigheden og For-
 svareren under Forberedelsen til Hovedforhandl. § 295.
 - forkynder Sagernes Orden § 305.
 - leder Forhandlingen § 307.
 - leder Vidneafhørelsen §§ 334, 2det Led, 335.
 - hans Foredrag for Lagretten § 347.
 - Retsbelærelse, hvorvidt bindende for Lagretten §
 347 Note 4.
 - — Protokollation af — § 347, 3die Led.
 - — Ankegrund § 380 især Note 2.
 - Reisegodtgjørelse til — § 483.
- Se ogsaa Formand.

Lagmands embeder, se Lagstole.

Lagmandsret § 8.

- dens Dommere § 11.
- — Virkekreds §§ 19—22, 24—25 jfr. 367, 3die Led.
- Nødvendigheden af retslig Forundersøgelse ved Forhand-
 ling for — § 271 med Note 3 og 4.
- Forberedelse af Hovedforhandling for — Kap. 24.
- Hovedforhandling for — Kap. 25.
- Protokollation ved Hovedforhandling for — § 126.
- Afhentelse af Sigtede til Hovedforhandling for — § 254,
 2det Led.
- som Overinstans §§ 400 ff.

- Lagmandsretten afgjør Spørgsmaal om Gjenoptagelse af Lagmandsretssager § 416 Note 1.
- privat Sag for — §§ 426—8, 423 Note 1 *i. f.*, 436, 2det Led.
 - Sportler ved — p. 333—4.
- Lagmandsretssager, Anke i — § 380.
- ny Dom af Høiesteret i — § 396, 2det Led med Note 2.
- Lagmandsthing § 28 Note 1, §§ 29—30.
- Udtagelse af Lagrettemænd for — Kap. 6.
 - Aabning §§ 304—5.
- Lagrette § 8.
- Dannelsen af L. for den enkelte Sag §§ 316—21.
 - Edfæstelse § 327 *jfr.* § 319 Note 2.
 - har ingen Indflydelse paa Spørgsmaalenes Affatning §§ 341 Note 4, 346 Note 1.
 - Forhold til Retten § 342 Note 1 (p. 225—7).
 - hvorvidt L. er bunden ved Lagmandens Retsbelæring § 347 Note 4.
 - Aftræden § 348.
 - kan søge yderligere Belæring af Lagmanden § 350.
 - Raadslagning og Afstemning § 351 *jfr.* § 348 Note 1.
 - Afgjørelse af Erstatningsspørgsmaal § 443.
- Se ogsaa Lagrettemænd.
- Lagrettelister §§ 49 ff.
- Feil ved — se §§ 304—5, 64 Note 1 og 3, 393 Note 4.
- Lagrettækjendelse §§ 343—6.
- Afsigelse og Forkyndelse §§ 352 og 353.
 - Berigtigelse § 354.
 - Omgjørelse § 355 med Note 4.
 - Ophævelse §§ 351 Note 1 *i. f.*, 354 Note 1 og 6 *jfr.* 323 Note 3.
 - Oplæsning for Tiltalte § 361.
 - hvorvidt afgjørende for Spørgsmaalet om Tiden for Forbrydelsens Forøvelse § 165 Note 3 (p. 99).
 - hvorvidt Retten kan tilsidesætte — §§ 357—60 med Noter.
 - hvorvidt Høiesteret kan tilsidesætte — § 380 Note 2 (p. 276—77), § 396 Note 2.
 - hvorvidt L. kan opretholdes, naar en Rettergangsfeil alene vedrører Rettens efterfølgende Behandling § 396 Note 4.
 - om borgerlige Krav § 443.
 - uangribelig § 449, 2det Led.
- Lagrettemænd § 8.
- Valg af L. Kap. 5 *jfr.* § 491, 2det Led.
 - Virkningen af, at L. kommer under Forfølgning for nogen Forbrydelse § 53, sidste Led.

- Lagrettemænd, Udtrækning af — for det enkelte Thing §§ 54—64.
- Tilsigelse af — § 61.
 - Inhabilitet Kap. 7, §§ 393, Nr. 2, 318 Note 2, 358 Note 5.
 - hvorvidt L. kan udvises § 119 Note 2.
 - Reisegodtgjørelse til — § 484.
- Lagsogn § 27.
- Antallet af Lagrettemænd for — § 42.
- Lagstole § 9.
- Lagværg, hvorvidt inhabil som Dommer etc. § 66 Note 3.
- Laurviks Fogderi henlagt til Bratsberg Lagsogn § 27 Note 1.
- Legitimation for valgt Forsvarer § 101 Note 2.
- Lensmanden fører Mandtallet § 41 med Note 2.
- deltager i Valgmøde § 46.
 - fører Fortegnelsen over Lagrette- og Domsmændene § 49 jfr. § 53.
 - tilsiger Lagrettemænd § 61 jfr. § 60 Note 1.
 - som en af Paatalemyndighedens Tjenestemænd §§ 72, 75 Note 3—5.
 - Begjæring om Rettergangsskridt under Efterforskn. § 267.
 - om retslig Forundersøgelse § 273 Note 1.
 - tilsiger Domsmændene § 371 Note 2.
- Se ogsaa Politi.
- Ligskue, retsligt — § 211.
- Lister og Mandals Lagsogn § 9 jfr. § 29 Note 1.
- Litispændts* i private Straffesager § 92 Note 3.
- Livsstrafs Fuldbjydelse § 476, 2det Led.
- Lodser fritagne som Lagrette- og Domsmænd § 38.
- Lodtrækning af Lagrette- og Domsmænd, Fremgangsmaaden ved — § 57 jfr. §§ 369 og 317 med Note 3.
- Ugyldighed af — § 64 Note 3.
 - bestemmer Voteringsordenen for Rettens Medlemmer § 163 Note 6.
 - til Dannelselse af Lagrette for den enkelte Sag § 317 *i. f.*
 - om, hvilken af flere Tiltalte der skal udskyde det største Tal § 318 *i. f.*
 - ved Valg af Lagrettens Ordfører § 328.
- Lukkede Døre, Forsvarer ved Retsmøder for — § 100, Nr. 4.
- Retternes Raadslagning foregaar for — § 163 jfr. § 162 Note 2.
 - ligesaa Stemmegivning § 163 jfr. § 162 Note 3.
 - Virkningen af, at Hovedforhandling ulovlig er foregaaet for — § 393, Nr. 4 Note 9.
 - Kjæremaalsudvalget raadslaar for — § 411 Note 2.
- Se ogsaa Offentlighed.

- Læger fritagne som Lagrette- og Doms mænd § 38.
 — deres Vidnesbyrd § 178.
 — skriftlige Meddelelser fra — § 214.
- Løsladelse af en Paagreben § 238.
 — af Varetægtsfange §§ 244 ff.
- Magistraten fører Mandtal § 41 med Note 3.
 — deltager i Valgmøde § 46.
- Mandtal over dem, der er valg bare til Lagrette- og Doms mænd, § 41.
 — dets Udlæggelse § 44.
- Meddelelser, processuelle — §§ 155—7.
- Meddomsret § 15.
 — Forhandlingen for — Kap. 26.
 — Protokollation ved Hovedforhandling for — § 126.
 — Dom af M. kan begjæres taget under fornyet Behandling af Lagmandsret §§ 400 ff. jfr. 367, 3die Led og 366 Note 1
 — Virkekreds §§ 22—5.
 — Sportler ved — p. 333—4.
- Meddomsretssager. Anke i — § 380.
 — ny Dom af Høiesteret i — § 396 Note 2 (p. 292—3).
- Medicinske Fakultet som sagk. Autoritet § 192 Note 1.
- Medskyldige, hvorvidt Paatalen af den Fornærmede kan begrænses til en af flere — § 84 med Note 4.
 — kan tiltales under en Sag § 133.
 — som Vidner, Indledning til Kap. 15 (p. 103) jfr. § 186 med Note 1 og 2.
 Se ogsaa Flere Tiltalte, Delagtighed.
- Militære Forbrydelser § 5.
 — Paagribelse ved — § 231 Note 2.
- Militær Tjeneste begrunder Forfald for Lagrette- og Doms mænd § 63, sidste Led.
 — Forfaldsgrund for Vidner § 175 Note 1.
- Mindreaarig Sigtet § 98.
- Mod søgsmaal §§ 431, 444, sidste Led.
- Mortifikation af Ærekrænkelse §§ 2 Nr. 4, 438 Note 2.
- Mundtlig, Vidners Afhørelse er — § 181, 2det Led.
 — Sigtedes Forklaring sker — § 256, sidste Led.
 — Hovedforhandlingen er — § 306 jfr § 366.
 — Forhandlingen for Høiesteret altid — § 389.
 — Forhandling finder ikke Sted for Kjæremaalsudvalget § 411 Note 2 i. f.

- Mødepligt, Vidners — § 171.
 — Sigtedes — § 251 jfr. § 254.
- Nedenæs Lagsogn § 9 jfr. § 28 Note 1.
 Negative Spørgsmaal til Lagretten § 343 Note 1.
 Nordlands Lagsogn § 9 jfr. § 28 Note 1.
 Ny Behandling af en Lagmandsretssag §§ 358 ff.
 Se ogsaa Gjentagelse.
- Nægtelse af at modtage Forkyndelse § 151.
 — af at meddele Udskrift § 131, sidste Led.
 Se ogsaa Vægning.
- Offentlig Forsvarer §§ 101 ff. især § 107 Note 2 og det der Citerede.
- Offentlighed, Retsmodernes — §§ 113 ff.
 — udelukket ved Lagrettens Raadslagning og Stemmegivning § 348 Note 1.
 Se ogsaa lukkede Døre.
- Offentlige Myndigheders Meddelelser §§ 155—7.
- Officerer udelukkede fra Valg til Lagrette- og Domsmand § 37, Nr. 3.
- Omgjørelse af en Beslutning af at unnlade eller frafalde Tiltale § 91.
 — af retslig Afgjørelse § 168, 2det Led.
 — af Kjendelse om Varetægtsfængsel § 249, 2det Led.
 — af Lagrettekjendelse § 355 med Note 4.
 — af Spørgsmaalene til Lagretten § 356.
- Om kostninger, forvoldte ved Lagrette- eller Domsmands, Vidners og Sagkyndiges Udeblivelse §§ 63, 175, 189, 198, 456 Note 1.
 — hvorvidt O. kan paalægges Fornærmede, naar han tager sin Klage tilbage, §§ 84 Note 6 og 456.
 — forvoldte ved Rettergangsforseelser §§ 120 Note 3, 456 Note 1.
 — Erstatning af O., forvoldte ved Kjæremaal, § 412, 2det Led.
 — voldte ved nogens retsstridige Handlinger § 456.
 — Hæftelse af Sigtedes Gods til Sikkerhed for — § 459.
 Se ogsaa Sagsomkostninger, Erstatning.
- Om kostningsansvar Kap. 33.
 — for Lagrettemænd § 63.
 — for Vidner §§ 175 og 189.
 — for Sagkyndige § 198.
 — Kjæremaal i Anledning — § 407, 2det Led.
- Opgivelse af Beviser §§ 292 og 299 jfr. 331, 4de Led, 367.

- Ophævelse af den paaankede Dom §§ 396, 3die Led, 397.
 — af Lagrettekjendelse §§ 351 Note 1, 354 Note 1 og 6
 jfr. §§ 323 Note 3, 396 Note 1 og 4.
- Oplæsning, hvorvidt O. er tilstedelig under Hovedfor-
 handlingen § 332 med Note 4—19 jfr. § 306 Note 3.
 — af Protokoltilførseler § 126.
 — af Tiltaltes Forklaring § 329, sidste Led.
 — af skriftlige Beviser, hvem der udfører — § 333.
 — af Lagrettekjendelse § 361 jfr. § 353.
- Opnævnelse af Sagkyndige § 190.
- Opslag af Lagrettelisten § 62.
- Opsynschefer og Opsynsbetjente ved Fiskerierne § 72
 Note 3 a.
- Opsættende, se suspensiv.
- Oratio directa* bør anvendes ved Protokollation § 125
 Note 3.
- Ordfører for Lagretten § 328.
 — Lagrettens O. oplæser dens Svar § 353.
 — for Kjeremaalssudvalget § 411.
- Overenskomst om Vidners Møde § 174 jfr. §§ 171 *i. f.*,
 487, 2det Led.
- Overførelse fra det ene Værnething til et andet § 140.
- Oversiddelse af Ankefrister § 384.
- Overtrædelser af Rettergangspolitiet § 120.
- Paagribelse** Kap. 19, §§ 228—38, 469 Note 2.
 — hvilken Ret meddeler Bemyndigelse til — § 145.
 — for at sikre Sigtedes Fremmøde § 254.
- Paagribelsesstedets Værnething § 137.
- Paaraab, Sagens — §§ 316, 323 Note 5, 372 Note 1.
- Paastevning af Sager til Hovedforhandling §§ 300—2
 jfr. §§ 366 Note 1 og 368 med Noter.
- Paatale Kap. 9. Se ogsaa privat-publik og privat Paatale.
 Paataleberettigede kan frafalde Paagribelse § 231
 Note 1. Se ogsaa Fornærmede, Klager.
- Paatalemyndighed, Organisation og Pligter se Kap. 8.
 — kan begjære Lagmandsrets- istedetfor Meddomsrets-
 behandling § 22.
 — Anlæg af Sag for feilagtig Domstol § 25.
 — paataler i Embeds Medfør Forbrydelser, der er offentlig
 Paatale undergivne. §§ 84 ff.
 — dens Tjenestemænd udelukkede fra at vælges til Lag-
 rette- eller Domsmænd § 37, Nr. 6.
 — hvorvidt P. kan udvises fra Retsmøde § 119 Note 2.

- Paatalemyndigheden kan slutte Overenskomst med Vidner § 174.
- + kan ved visse Granskninger afhøre Vidner § 202 Note 2.
 - kan umiddelbart henvende sig til fast beskikkede Sagskyndige § 206.
 - kan foretage Granskninger § 209.
 - iværksætter Beslag § 215.
 - kan beslutte Ransagning § 223.
 - iværksætter Ransagning § 224.
 - hvorvidt P. kan beordre Paagribelse § 231.
 - den Paagrebnes Fremstilling for — §§ 235, 236.
 - kan efterlyse Forbrydere § 250.
 - leder Efterforskningen p. 161 jfr. § 270.
 - kan indhente Forklaringer § 266, 1ste P.
 - — begjære Forhør etc. § 266, 2det P. Note 3.
 - modtager Anmeldelser § 262.
 - kan begjære retslig Forundersøgelse § 271.
 - Stilling under retslig Forundersøgelse §§ 275, 277, 278, 280, 281.
 - meddeler Retten Straffevedtagelser § 290 Note 4.
 - besørger Afhentning af Sigtede § 300 jfr. 254 Note 4.
 - meddeler Tilladelse til Begravelse i Tilfælde af voldsom Død § 263.
 - Udskydelse af Lagrettemænd §§ 59, 317, 318, 2det Led.
 - forbereder Hovedforhandlingen §§ 292 ff., 366—8.
 - Udeblivelse ved Hovedforhandlingen § 308, 1ste Led.
 - Foredrag under Hovedforhandlingen §§ 329, 330, 2det Led, 339, 362 jfr. 366.
 - gjør Udkast til Spørgsmaalene § 341 med Note 2.
 - besørger Forkyndelse af Dommen § 365, 2det Led.
 - Anke §§ 382, 380 Note 3 og 385.
 - — til Gunst for Tiltalte §§ 379, 3die Led, 436, sidste Led.
 - indsender Ankeerklæring til Kjeremaalssudvalget § 387, 1ste Led.
 - kan begjære fornyet Behandling for høiere Ret § 400, 1ste og 4de Led.
 - Stilling ved Begjæring af Tiltalte om fornyet Behandling § 403 jfr. §§ 366 Note 1 og 367 Note 6.
 - Kjeremaal § 407 Note 2.
 - kan begjære Gjenopt. §§ 414, sidste Led, 415.
 - er pligtig at iværksætte ny Behandling, naar Gjenoptagelse er besluttet, § 418 Note 3.
 - Adgang til at overtage en privat Straffesag § 435.
 - kan overtage Forfølgningen af borgerlige Krav § 440.

- Paatalemyndigheden kan nedlægge Paastand paa Ægteskabs Ugyldighed § 445.
- kan paaanke Salæransættelser § 458 Note 4.
 - kan af Retten ilægges Ansvar §§ 466 ff.
 - gjør Indstilling om Benaadning § 473 Note 2.
 - indbringer til samlet Paakjendelse Sager, ved hvilke Str.l. 6--17 er overseet, § 478.
 - kan beslutte Udsættelse af Straffefuldb. § 474 Note 3.
 - fatter Beslutning om Bøders Overgang til Fængselsstraf § 477 Note 1.
 - besørger Fuldbydelse af Straf § 479.
- Paataleret, Fornærmedes — §§ 92—6.
- Virkningerne af Sagsøgerens Mangel paa — § 96.
- Parternes Ret til at spørge Vidnerne § 184 med Note 1 og det der Citerede.
- Stilling under Efterforskning § 270 jfr §§ 279 og 280.
 - — under retslig Forundersøgelse §§ 279 og 280.
 - har ikke Adgang til at ytre sig om Tilsidesættelse af Lagrettekjendelse § 258 *i. f.*
 - Forholdet mellem Retten og — §§ 331, sidste Led, 342 Note 1, 430 især 2det Led med Note 2. Se ogsaa Paatalemyndighed, Sigtede, Tiltalte, Fornærmede, Klager, Paataleberettiget.
- Politiet som Led i Paatalemyndigheden §§ 72, 75, 77.
- Paatalemyndighed §§ 90 og 91 Note 2 jfr. 88 Note 2 *i. f.*
 - hvorvidt P. kan undlade eller frafalde Paatale § 91 Note 2.
 - iværksætter Beslag § 215.
 - iværksætter Ransagning § 224.
 - iværksætter Paagribelse §§ 231 og 232.
 - pligtig at efterkomme Rettens Paalæg § 276.
 - iværksætter Hæftelse § 460.
- Se ogsaa Fogder, Lensmænd.
- Politiets Tjenestemænd besørger Forkyndelser §§ 146, 152.
- Ransagning foretages af — § 224, sidste Led.
 - udelukkede fra at vælges til Lagrette- eller Domsmænd § 37, Nr. 6. Se ogsaa Lensmænd.
- Politifuldmægtige §§ 72, 75 Note 3—5.
- Politilovgivningen, Sager i Anledning Overtrædelse af P., hvor Straf ikke paastaaes, § 2 Note 1.
- Paatalemyndighedens Forhold ved Overtrædelse af — § 88 Note 2 *i. f.* Se ogsaa Politisager.
- Politimester, se Politiet.

- Politiopstigt, Ransgning af Huse, der staar under — § 222.
 Politiret §§ 1 Note 4, 377 Note 10.
 Politisager, hvad derved forstaaes § 377 Note 10.
 — retslig Forundersøgelse og Efterforskning i — § 90.
 — Tiltalemyndigheden i — §§ 90, 91 med Note 2 jfr. 89 Note 1.
 — Bopæl som Værnething i — § 136 Note 5.
 — Forelæg af Straf i — § 287.
 — Behandling af — § 377, Indledn. til 31te Kap.
 — fornyet Behandling af — §§ 400, 2det Led, 404, 3die Led.
 Postforsendelser, Beslag af — §§ 217 ff.
 Postvæsenets Pligt til at ombære Breve ang. Straffesager § 157, 2det Led.
 Presseforbrydelser paatales af Rigsadvokaten § 89, Nr. 2 med Note 1.
 Private kan ikke foretage Ransgning § 223 Note 6.
 — hvorvidt P. kan paagribe Forbrydere §§ 232, 236, 250 Note 4.
 Private Forsvarere § 107 med Note 2 og det der Cit.
 Privat Paatale §§ 92—4 jfr §§ 95—6, Kap. 31.
 — Paagribelse ved — § 230, 2det Led.
 — Fængsling ved — § 244, sidste Led.
 — Hæftelse af Sigtedes Gods ved — § 461.
 Privat-publik Paatale af Forbrydelser — §§ 84, 93 jfr. § 94, p. 246 Note **.
 — Anmeldelse af — § 262 Note 3 *i. f.*
 — Paagribelse ved — § 230.
 — Efterforskning ved — § 265.
 Private Retsforhold, Betydning for en Straffesag § 4.
 Private Straffesager Kap. 31.
 — borgerlige Retskravs Forening med — § 444, 2det Led.
 — Omkostninger i — Indledning til Kap. 33, §§ 451—8.
 — Erstatning til Indstevnte i — § 455, 2det Led jfr. 1ste Led, § 457.
 — Gjenoptagelse udelukket i — § 415 Note 1.
 — Tiltalte ingen Ret til at forlange Lagmandsrets-Behandling i — § 423 Note 1 *i. f.*
 Procesfuldmægtig, se Fuldmægtig.
 Procesledelse, se Formand.
 Procesledende Kjendelse § 168, 2det Led med Note 3.
 — Kjæremaal mod — §§ 407 Note 3, 408 Note 4.
 Procesomkostninger, se Sagsomkostninger.
 Processuelle Feil, se Feil.
 — Straffe §§ 63, 120, 167 Note 3, 175, 189, 198, 407, 2det Led, 412, 2det Led, 466.

Protokolfører §§ 124 Note 1, 127 Note 1, 128, 129 Note 1.
 Protokollation af Lodtrækning § 59.

- om Benyttelse af Tolk § 121 Note 2.
- af Retsforhandl. og retslige Forklaringer §§ 124—9.
- Benyttelse af det i Sagen protokollerede ved Anke § 380 Note 2 (p. 277—8) og § 395 Note 3.
- af Rettens Stemmegivning § 163 *i. f.*
- af Berigtigelser i Domme og Kjendelser § 169, 2det Led.
- af. at Vidne er gjort opmærksom paa en Feiltagelsesgrund § 176 Note 7.
- af Granskninger § 203.
- af Grunde til forsinket Fremstilling af en Paagreben for Dommeren § 235 *i. f.* med Note 6.
- af Straffevedtægelse § 290.
- af Lagmandens Foredrag for Lagretten §§ 347, 3die Led med Note 5, 380 Note 2 (p. 278).

Protokollers Indretning § 124 Note 2 jfr. § 132.

- Parternes Ret til at se — § 280 jfr. 270.
- Kjæremaal erklæres til — § 409, 1ste Led.
- over Livsstrafs Fuldbyrkelse § 476.

Præmisses, se Begrundelse, Domsgrunde, Kjæremaal.

Præskrift af Vidneførsel, Indln. til Kap. 15 (p. 103).

- af Krav paa Erstatning for udstaaet Straf og Varetægtsfængsel § 471, 2det Led.
- af Krav paa Reisegodtgjørelse § 490 *i. f.*
- Spørgsmaal om P. af en Forbrydelse ikke indbefattet i Skyldspørgsmaalet § 165.

Præster udelukkede fra at vælges til Lagrette- eller Doms-
 mænd § 37, Nr. 7.

- hvorvidt P. kan føres som Vidner § 178 med Note 2.
- Beslaglæggelse af Meddelelser til eller fra — §§ 214, 216 Note 1.

Raadslagning, Retternes — §§ 162—3.

- Lagrettens — § 351 med Note 1.
- Kjæremaalsudvalgets — § 411 Note 2.

Raadstuskriveren fører Mandtallet § 41 med Note 3.

- fører Fortegnelse over Lagrette- og Domsmand § 49 jfr § 53.
- tilsiger Lagrettemænd § 60 jfr. § 61.
- tilsiger Domsmandene § 371 Note 2 jfr. § 61.

Ransagning Kap. 18.

- hvilken Ret meddeler Bemyndigelse til — § 145 jfr. § 170.
- ved Paagribelse § 234, 2det Led.

- Ransagning, Kjæremaal i Anledning af — § 407.
 Realkonkurrents §§ 165 Note 2 (p. 98), 291 Note 4.
 Regres, hvorvidt det Offentlige har R. for Udgifter ved en Straffesag, Indledning til Kap. 33 (p. 334).
 Reise godtgjørelse Kap. 37 jfr. § 453, jfr. Indledning til Kap. 33 (p. 333).
 Reiseudgifter §§ 483 ff. jfr. §§ 455 Note 2, 457 Note 2.
Res judicata §§ 4 Note 3, 92, sidste P. Note 4, pp. 230, 234, § 446.
 Retorsion § 165 Note 2 (p. 97).
 Retsbelærelse, Lagmandens — §§ 347, 380 med Note 2 (p. 276 og 277), 396 Note 2 (p. 292).
 Retsbøger, se Protokoller, Protokollation.
 Retsdage, faste — § 32 med Note 2.
 Retshandling udenfor Rettens egen Kreds § 144
 Retshjælp § 276.
 Retskraftig Dom som Strafophævelsesgrund § 165 Note 2 (p. 97). Se *res judicata*.
 Retskreds for Lagmandsretten § 27.
 — for Meddomsretten § 31.
 Retlige Bemyndigelser § 145.
 Retlige Forklaringer, Oplæsning under Hovedforhandling af — § 332 Noterne 4, 11—15, 18—19.
 Retlig Forundersøgelse Kap. 22.
 — Forskjel fra Efterforskning og Forhør p. 161.
 — hvilken Ret afholder — § 26.
 — Værnething § 135, 2det Led.
 — hvorvidt r. F. kan begjæres af Politiet § 90.
 — Sigtedes Pligt til at møde ved — § 251, 1ste P.
 — Sigtedes Ret til at kræve sig fremstillet ved — § 251, sidste P.
 — under Forberedelsen til Hovedforhandlingen § 294, Nr. 1 jfr. § 295.
 — Virkningen af Rettergangsfeil ved — § 393 Note 2.
 — ved Gjenoptagelse § 417 Note 1.
 — i private Sager § 426 jfr. § 434, 2det Led.
 Retlige Mærker angives i Spørgsmaalene § 344 med Note 2
 — i Tiltalebeslutningen § 286, 2det Led.
 Retslokale, Udgifter til — § 453, 1ste Led.
 Retsmidler, Indledning til Kap. 27 (p. 272).
 Retsmøder er offentlige § 113. Se ogsaa Berømmelse, Tid.
 Retsskrivere ved Lagmandsretter § 14.
 — ved Meddoms- og Forhørsretterne § 17.

Retskskrivere, Inhabilitet Kap. 7.

- udelukkede som Lagrette- og Doms mænd § 37, Nr. 5.
- fører Protokollen § 124 Note 1.
- prøver stenografiske Referaters Rigtighed § 127 Note 1.
- underskriver Protokollen § 129.
- bevarer Sagens Akter § 130.
- meddeler Udskrifter § 131.
- er tilstede ved Rettens Stemmegivning og fører Bog over den § 163 *i. f.*
- kan vexe under Hovedforhandling § 308 Note 1.
- oplæser skriftlige Beviser § 333.
- Reisedødtgjørelse til — § 483, 1ste Led jfr. 453, 1ste Led.
- Betjente §§ 14 Note 1 *i. f.*, 124 Note 1, 127 Note 1, 129 Note 1.

Retssted § 28 med Note 1 og § 32.

Retsstridige Handlinger, Ansvar for r. H. under Straffesagen § 456.

Retsvidner §§ 117, 118, 494.

- Lagrette- og Doms mænd kan undslaa sig for at gjøre Tjeneste som — § 50.
- ved Udtrækning af Lagrettemænd § 54, 1ste Led.
- underskriver Protokollen § 129.
- tilkaldes ved Kjendelse af Rettens Formand § 170.
- ved Granskninger §§ 200 og 201.
- ved Aabning af Postforsendelser o. lign. § 218.
- ved Ransagning § 224 med Note 1.

Retten træder ikke i Virksomhed uden nogen Paataleberettigets Begjæring § 83 Note 1—3 og det der Cit.

- beslutter Beslag § 215 jfr. § 220.
- beslutter Ransagning § 223.
- iværksætter Ransagning § 224.
- beordrer Paagribelse § 231.
- afsiger Kjendelse om Varetægtsarrest § 239.
- afgjør Spørgsmaal om Sikkerhedsstillelse i Stedet for Varetægtsfængsel § 246.
- kan efterlyse Forbrydere § 250.
- hvorvidt R. er pligtig at efterkomme Paatalemyndighedens Begjæring under Efterforskningen § 267.
- kan af egen Drift foretage Efterforskningsskridt § 269 med Note 1.
- hvorvidt R. er forpligtet til at efterkomme en Begjæring om retslig Forundersøgelse § 273.
- leder den retslige Forundersøgelse §§ 275, 2det Led, 276 jfr. p. 161.

- Retten prøver Begjæring om Bevisoptagelse forud eller udenfor Hovedforhandlingen §§ 295, 298 Note 1 jfr. § 425 med Note 2.
- indstevner Vidnerne til Thingsvidneforretn. § 298 Note 1.
 - afgjør Indsigelse mod Lagmandens Ledelse § 307, 2det Led med Note 4.
 - Stilling under Forhandling for Lagmandsret §§ 307, 2det Led, 324, 331, 332, 336, 1ste P., 341 Note 4, 342, 354, 357—62.
 - — — — for Meddomsret §§ 366 Note 1, 374—6.
 - kan udvise Tiltalte under Hovedforhandlingen § 314.
 - — beslutte, at Tiltalte fjernes midlertidig under Hovedforhandlingen § 313.
 - kan i Lagmandsretssager frifinde af Retsgrunde §§ 324, 357 med Note 2, 360.
 - kan afskjære Bevis, sigtende til at svække et Vidnes Troværdighed, § 336.
 - Forhold til Lagretten § 342 Note 1 (p. 225—6) jfr. §§ 324, 357 ff.
 - Virkningen af, at R. har været urigtig besat § 393, Nr. 1.
 - modtager Erklæring om Kjeremaal § 409.
 - kan ved Kjeremaal indgive skriftlige Forestillinger § 410.
 - vaager paa Embeds Vegne over Sagens Oplysning § 331, sidste Led, 390, 2det Led jfr. § 430 Note 2.
 - kan afvise Forfølgningen af de borgerlige Krav § 441 jfr. Indledningen til Kap. 32.
 - afgjør Tvivl om en Doms Fortolkning § 481.
 - beslutter Hæftelse af Sigtedes Gods Kap. 34.
 - Formand, se Formand.
- Se ogsaa Beslutning, Dommer, Forhørsret, Formand, Underdommer.
- Rettelser i Protokollen §§ 125 *i. f.*, 129 Note 4 og § 169.
- Rettergangspolitiet §§ 116, 119—20.
- Rettergangsfeil, se Feil.
- Revselse af Varetægtsfanger § 242, sidste Led.
- Rigsadvokaten, hans Udnævnelse og Stilling §§ 72, 73, 75, 76, 77 Note 1.
- Beslutning om Tiltale §§ 84, 89.
 - Overopsyn med Tiltalemyndigheden § 88 Note 2.
 - indberetter til Kongen, naar han undlader Paatale § 91, 3die Led.
 - Ankeerklæring bør indsendes til — § 383 Note 8.
 - Ansvar § 467 Note 2.
 - Reisetogtgjørelse til — § 483.

Rigsret § 1 med Note 2.

Romsdals Lagsogn § 9 jfr. § 28 Note 1.

Sagførere udelukkede fra at vælges til Lagrette- og Domsmand § 37, Nr. 8.

— hvorvidt de kan føres som Vidner § 178 med Note 4.

— nødvendige i private Lagmandsretssager § 428 jfr. § 436 Note 2.

Sagkyndige Kap. 16.

— inhabile som Dommere etc. § 66.

— hvorvidt de kan være Forsvarere § 109, Nr. 3.

— Granskningsforretninger § 204.

— antagne af Sigtede § 207.

— Opraab under Hovedforhandling § 322, 2det Led.

— Erklæringer, Protokollation af — §§ 125—6.

— Oplæsning under Hovedforhandlingen af — § 332 Noterne 4, 11—15, 18—19.

— Afhørelse §§ 334—5 jfr. § 196.

— Reise godtgørelse til — § 485.

— anden Godtgørelse til — § 190.

— Ansvar § 198 jfr. § 456 Note 1.

Sagsomkostninger Kap. 33.

— Inddrivelse af — § 479, 2det Led.

— Hæftelse af Sigtedes Gods til Sikkerhed for — § 459.

Sagsøger, Stilling i privat Straffesag §§ 423 ff.

— Tilbagetræden fra en privat Straffesag § 429.

— Ret til at udskyde Lagrettemænd §§ 428 Note 3, 435, 2det Led.

— Indstevning af Vidner i private Sager § 430, 3die Led.

— kan være Vidne § 437 jfr. § 450.

— Omkostningsansvar for — Indledning til Kap. 33, §§ 455 Note 3, 457.

Se ogsaa Fornærmede.

Salarier, se Godtgørelse.

Samkvæm, den Fængsledes S. med Udenverdenen § 243.

Sammenhæng mellem flere Straffesager §§ 24, 133—4, 138.

Se ogsaa Flere Forbrydelser, Flere Tiltalte.

Sammenhængsværnething, se Konnexitetsv.

Sammenlægning af forskellige Stemmer § 166 med

Note 1 jfr. §§ 163 Note 4 i. f. (p. 93), 351, 2det Led jfr. § 343 Note 6 (p. 236).

Sigtede, hvem der er at betragte som sigtet § 97.

— Indkaldelse for Retten og Afhørelse af — Kap. 20.

— kan begjære Behandling for Lagmandsret §§ 22, 367, 3die Led jfr. § 366 Note 1.

- Sigtede har Krav paa Meddelelse om Forfølgningens Indstilling § 86 med Note 4.
- skal senest inden 2 Maaneder tilstilles Meddelelse angaaende Omgjørelse af Beslutning om at undlade eller frafalde Tiltale § 91, 1ste Led med Note 1.
 - kan ikke bygge nogen Indsigelse paa, at en privat Paa-tale undergiven Forbrydelse forfølges af det Offentlige § 96, 2det Led.
 - Ret til af have Forsvarer § 99.
 - kan lade sit Tarv varetage af andre Personer ved Siden af Forsvareren § 112.
 - kan begjære Udelukkelse af Offentlighed § 113, 2det Led.
 - Protokollation af S.s Forklaringer §§ 125 - 6.
 - Indsigelse mod Værnethinget § 141 Note 1 jfr. § 323, sidste Led.
 - Varsel til — § 161.
 - — Indsigelse om for kort Varsel § 161 Note 3 jfr. § 323 sidste Led.
 - Underretning til S. om Granskninger § 204 *i. f.*
 - kan antage Sagkyndige § 207 jfr. § 485 Note 1.
 - Beslaglæggelse af skriftlige Meddelelser fra — §§ 214 og 217 ff.
 - hvorvidt S. skal tilkaldes ved Ransagning § 225 Note 2.
 - hvorvidt S. har Krav paa Løsladelse mod Borgen § 246, 2det Led.
 - Stilling under Efterforskning og retslig Forundersøgelse §§ 275, 277, 278, 280, 281 jfr 270.
 - kan begjære Rettergangsskridt til Afkræftelse af Mis-tanken § 268.
 - Forundersøgelse kan begjæres mod — § 271.
 - — i Lagmandsretssager kan ei undlades, med mindre S. har samtykket deri § 271, 2det Led.
 - skal gives Meddelelse om, at retslig Forundersøgelse er begjæret, § 272, sidste Led.
 - Fravær § 285.
 - Sindssygdом §§ 86 Note 3 *i. f.*, 98, 2det Led, 210 og 285 Note 1 jfr. § 309 Note 5. Indledn. til Kap. 22 og § 474, 1ste Led.
 - Afhentelse til Retsmøder §§ 253, 1ste P., 254, 300, 2det P.
 - Gods kan hæftes Kap. 34.
 - Erstatning til S. for Forsvarsomkostninger § 455, 1ste P.
 - — for andre Tab § 455, 2det P.
 - kan kræve Erstatning for Varetægtsfængsel §§ 469 ff. Se ogsaa Tiltalte, Domfældte.
- Sikkerhedsfængsel § 2 Note 3 jfr. §§ 228 Note 5, 438 Note 2.

- Sikkerhedsstillelse ved Undladelse af Beslag § 220, sidste Led.
- som Middel til at afværge Varetægtsfængsel §§ 245 ff.
 - for Sigtedes Fremmøde § 254, sidste Led med Note 5.
 - for Omkostningsansvar § 457.
 - af den Private, der begjærer Hæftelse af Sigtedes Gods, § 459 *i. f.*
- Sindssyg, Virkningen af, at Sigtede er — §§ 86 Note 3 *i. f.*, 98, 2det Led.
- Bestemmelse af, hvorvidt en Sigtet er — § 210.
 - Forundersøgelse mod en — Indledn. til Kap. 22 (p. 168).
 - Tiltalebeslutning mod en — § 285 Note 1.
 - Straffefuldbyrdelse i Tilfælde af, at den Dommefelte er — § 474, 1ste Led.
- Skib, Værnething for Forbrydelser, begaaede ombord paa — § 136, 2det Led.
- Skjærpene Omstændigheder § 346 jfr. § 165 Note 2 (p. 98).
- Skjøn om Erstatningsbeløb § 443 jfr. Indledningen til Kap. 16 (p. 117).
- Se ogsaa Sagkyndige, Granskning.
- Skriftlig Forhandling for Forhørsretten § 283 Note 4.
- for Kjøremaalsudvalget § 410.
- Skriftlige Beviser § 332 især Note 4 (p. 214—15).
- Skydsgodtgjørelse. se Reisegodtgjørelse.
- Skyldspørgsmaal §§ 8 Note 1, 165 Note 2 og 3.
- Stemmegivning om S. maa ikke spaltes § 163 Note 4.
 - forelægges Lagretten §§ 344 Note 1, 345 Note 4.
 - særskilt Forhandling om S. i Meddomsretssager § 374.
 - hvorvidt Afgjørelse af S. kan begrunde Anke §§ 379, 1ste Led, 380 Note 1 og 2.
 - Høiesterets Bedømmelse af — § 396 Note 2 (p. 292—3).
 - Bestridelse af S.s Afgjørelse ved fornyet Behandl. § 401, 1ste Led.
- Slægtninge inhabile som Dommere etc. §§ 66—7.
- Ret til at paatale Fornærmelse efter Fornærmedes Død § 94, 2det P.
 - til at anke § 379, 2det Led jfr. § 451 Note 5.
 - kan ikke være Forsvarere § 109.
 - kan ikke være Retsvidne § 118, Nr. 3.
 - fritagne for Vidnepligt § 176, Nr. 3.
- Smaalenenes Lagsogn § 9 jfr. § 28 Note 1.
- Sportler i Straffesager, se Indledning til Kap. 33 jfr. §§ 297 Note 4, 410 Note 2 og 457 Note 2.

- Spørgsmaal til Lagretten §§ 341—6.
 Spørgsmaalsstilling. Exempel paa — p. 244—6.
 — ved Retternes Stemmegivning § 163 Note 4.
 Staten indestaar for Erstatningsansvar, ilagt offentlige Tjenestemænd. § 466, 2det og 3die Led jfr. 471, sidste Led.
 Statsadvokaternes Udnævnelse og Stilling §§ 72 og 74, 75, 76, 77 Note 1.
 — Myndighed til at beslutte Tiltale §§ 88—9.
 — indberetter til Rigsadvokaten, om Undladelse af at paa tale § 91, 2det Led.
 — Udskydelse af Lagrettemænd §§ 59 og 317.
 — træffer Afgjørelser, der staar i Forbindelse med Straffens Fuldbyrkelse, § 479, 3die Led jfr. §§ 474 Note 3 og 477 Note 1.
 — Reisegodtgjørelse til — § 483, 1ste og 2det Led.
 — Ansvar — § 467 Note 2.
 Statsraadets Medlemmer udelukkede fra at vælges til Lagrette- eller Domsmand § 37, Nr. 1.
 Stavanger Lagsogn § 9 jfr. § 28 Note 1.
 Stedfortrædere for Dommere § 8 Note 3 *i. f.*, § 12.
 — for Lagrette- og Domsmand §§ 54, 1ste Led, 55, 3die Led, 64 jfr. § 371.
 — Tilsigelse af — § 61.
 — for dem, der paa det Offentliges Vegne udfører en Straffesag, § 78 jfr. §§ 298 Note 1, 308, 1ste Led.
 — for Forsvarere, § 106 med Note 2 jfr. §§ 298 Note 1, 308, 2det Led.
 — for Retsskrivere § 124 Note 1 jfr. § 14, 2det Led.
 Stemmegivning, Retternes — §§ 162—5 med Indledning til Kap. 14.
 — af Lagretten §§ 351, 355, 443, 2det Led.
 — inden Kjeremaaludvalget § 411 Note 2.
 Stemmetallet, hvorvidt S. angives i Lagrettens Svar § 352 jfr. § 343, 2det Led med Note 3.
 Stenografiske Referater af Retsforhandlinger § 127.
 Stevnevidner §§ 146, 1ste Led, 152, 157 Note 1 *i. f.* jfr. § 456 Note 1.
 Stevning til Vidner § 172.
 — til Sigtede §§ 252—3.
 — — under Efterforskning og retslig Forundersøgelse § 277, 1ste Led, jfr. §§ 270, 427 Note 4.
 — til Hovedforhandlingen §§ 300—2, 368 Note 1.

- Stevning, Gjenoptagelse, hvor Tiltalte ikke har faaet Kundskab om — § 422.
- i private Straffesager § 427, 2det Led.
- Storthingshvervet lovligt Forfald som Lagrette- eller Dømmænd § 63, sidste Led.
- hvorvidt Forfaldsgrund for Vidne § 175 Note 1.
- Straf, Erstatning i Anledning udstaaet — §§ 469—70.
Se ogsaa processuelle Straffe.
- Straffedomstole Kap. 2.
- Straffens Fuldbyrkelse Kap. 36 jfr. § 451 Note 3.
- Straffespørgsmaal, Afstemningen om S. maa ikke spaltes § 163 Note 4 (p. 93).
- Forhandling om S. i Lagmandsretssager § 362.
- — — Meddomsretssager § 374.
- Strafudelukkelsesgrunde §§ 165 (p. 97), 324, 345 med Noter.
- Strafudmaaling, hvad derved forstaaes, § 165 Note 2 (p. 97).
- Høiesterets Adgang til at forandre — § 395 jfr. §§ 385 Note 2, 392 Note 1, 2 og 4.
- Anke grundet paa — §§ 395 jfr. 392.
- Subsidiær Paataaleret for Privatfornærmede §§ 93—4.
- private Straffesager §§ 433 ff., 457.
- Spørgsmaal til Lagretten §§ 342 Note 1 (p. 226) og 343 Note 2 jfr. p. 246 med Note **.
- Substitution blandt Paatalemyndigh. Tjenestemænd § 79.
- Subsumtion af Forbrydelsen i Tiltalebeslutningen §§ 286 . Note 3, 291 Note 3.
- — i Spørgsmaalene til Lagretten §§ 342 Note 1 og 7, 344 Note 2.
- som Ankegrund §§ 385 Note 2, 392, 2det Led.
- kan forandres af Høiesteret, selv om Anken kun angaar Strafudmaaling, § 392 Note 2.
- Suppleanter, se Stedfortrædere.
- Suspensiv Virkning af Retsmidlerne §§ 399, 402, 408, 412, 420, 473 Note 1.
- Sygdom, Indflydelse paa Straffuldbyrdelsen §§ 474, 1ste Led og 475, sidste Led. Se Forfald, Sindssygdom.
- Syn, se Granskning.
- Særskilt Retssted, se Biretssted.
- Søgsmaal, Strafs Idømmelse uden — § 1 Note 1.
- Søkyndige Lagrettemænd §§ 47, Nr. 2 med Note 2, 55, sidste Led med Note 1, 59 Note 1, 64 Note 2 og 3, 317 Note 3, 318.

- Søkyndige Doms mænd §§ 47. Nr. 2 med Note 2, 370 og 371 jfr. § 64.
 — Retsvidner § 117, 2det P. med Note 3.
- Taushedspligt, naar Forhandlingen sker for lukkede Døre, § 115.
 — for Lagretten § 348 Note 1.
- Telegrafvæsenets Tjenestemænd fritagne for at forrette som Lagrette- og Doms mænd § 38, Nr. 3.
- Telegrammer, Beslag af — §§ 217 ff.
- Thing, Meddomsret skal holdes i Forbindelse med de almindelige — § 32.
- Thinglæsning af Hæftelse af Sigtedes Gods §§ 460, 463.
- Thingsvidner, hvilken Ret afholder — § 26.
 — Aktorer ved — § 77.
 — Nødvendigheden af Forsvarer ved — § 100, Nr. 1.
 — Værnething § 135.
 — forud for Hovedforhandlingen §§ 296—8.
 — til Brug ved Anke § 390.
 — — Kjeremaal § 410, sidste Led.
 — i private Straffesager § 425 Note 2 og 3.
- Tid for Lagmandstingene § 29.
 — for Meddomsretten § 32.
 — for Forhørsretten § 32.
 — for den enkelte Straffesags Foretagelse §§ 292, 2det Led, 293, 295, 368.
 — hvorvidt Sp. om T. for Forbrydelsens Begaaelse er indbefattet i Skyldspørgsmaalet § 165 Note 3.
- Tilbage tagelse af Anke § 391 jfr. § 402.
- Tilbage træden, Sagsøgerens T. i private Straffesager § 429. Se ogsaa Indstilling, Frafaldelse.
- Tillægsspørgsmaal §§ 343 Note 2 og Note 6 (p. 236), 345, 346, 351, 360.
- Tilsidesættelse af Lagrettekjendelse §§ 358 ff. jfr. §§ 323 Note 3, 354 Note 6, 380 Note 1.
- Tilsigelse af Lagrette- og Doms mænd § 61 jfr. § 371.
- Tilstaaelse, Behandling af Sager, hvor der foreligger — §§ 21, 283 jfr. 270, 373, 377, 427 Note 1 i. f., 440, sidste Led.
 — fornyet Behandling, hvor der foreligger — § 401 Note 3.
 — Begrænsning af Bevisførelsen, hvor der foreligger — §§ 302, 331, 1ste Led jfr. § 405 med Note 1.
 — Protokollation af — § 125, 1ste Led.
- Tiltalebeslutning Kap. 23 jfr. §§ 294 Note 1, 418 Note 3.

- Tiltalebeslutning. Sagens Paadømmelse uden — § 283
 jfr. §§ 270, 427 Note 1, 440, sidste Led.
- Forkyndelse §§ 292, 2det Led, 366 Note 1 (p. 264).
 - Oplæsning § 322.
 - Forholdet mellem Spørgsm. til Lagretten og — § 342.
 - — mellem Dom og — p. 227—8 og 265.
 - hvorvidt T. kan forenes med Stevning § 368 Note 1.
- Tiltaltes Betegnelse i Tiltalebeslutningen § 286.
- Tiltalte skal meddeles Fortegnelse over Lagrettemænd § 60 jfr. § 62.
- Virkningen af, at T. nægtes Ordet § 119 Note 1.
 - — af, at han udvises §§ 119 Note 2, 314.
 - Stilling særlig under Forberedelsen af Hovedforhandlingen for Lagmandsret §§ 292, 293, 297, 303.
 - — — for Meddomsret §§ 366 Note 1, 367.
 - forkyndes Tiltalebeslutningen og tilkjendegives, hvem der udfører Forsvaret, § 292, 2det Led jfr. § 366 Note 1.
 - kan selv besørge Bevisoptagelse §§ 297 og 303.
 - Udskydelse af Lagrettemænd §§ 317 og 318, 2det Led.
 - Afhørelse under Hovedforhandlingen §§ 322 Note 1, 329 med Note 2.
 - Adgang til at udtale sig under Bevisførelsen § 338.
 - — ved Forhandlingernes Slutning § 339, 2det Led.
 - naar T. ikke forstaar det norske Sprog § 340 jfr. § 122.
 - spørges, om han vedtager Dommen §§ 364, 365 1ste Led *i. f.*
 - Begjæring om Lagmandsrets- istedetfor Meddomsretssag §§ 22, 2det og 3die Led, 366 Note 1 (p. 264), 367 Note 6.
 - Udeblivelse fra Hovedforhandlingen i Lagmandsretssager §§ 309 ff.
 - Udeblivelse ved Thingsvidner § 298 Note 1.
 - Udeblivelse ved Meddomsretssager § 374.
 - Udeblivelse kan ansees som Tilstaaelse § 377.
 - kan kun betingelsesvis paaanke frifindende Domme § 379.
 - Erklæring om Anke § 383 jfr. § 385.
 - Udeblivelse ved fornyet Behandling § 406.
 - Bevisoptagelse ved Kjæremaal § 410 Note 2.
 - Begjæring om Gjenoptagelse § 414 jfr. §§ 416 ff.
- Se ogsaa Sigtede, Domfældte.
- Tjenesteforhold, hvorvidt T. begrunder Inhabilitet §§ 66 Note 4, 118, Nr. 4.
- Toldforsvegne Varer, Eftersøgning efter — § 227.
- Toldovertrædelser, Edfæstelse af Medskyldige i — § 186, sidste Led.

- Toldovertrædelser, Beslag i Anledning — § 212 Note 1.
 Toldstyrelsen forlanger Paatale i Toldsager § 84 Note 3.
 Toldvæsenets Tjenestemænd fritagne for at forrette som
 Lagrette- og Domsmand § 38, Nr. 3.
 Tolk, Afhørelse ved — §§ 121 Note 2, 125 Note 4.
 — Ansættelse af — § 123.
 Translatører § 333 i *f.* med Note 1.
 Trediemand, Kjøremaal af en udenfor Sagen staaende
 — § 407 Note 6.
 Tromsø Lagsogn § 9 jfr. § 28 Note 1.
 Trondhjems Lagsogn § 9 jfr. § 28 Note 1,
 Tryksager, Beslag af — § 212 Note 2.

Ubetinget private Sager, se private Sager.

- Udeblivelse af Retspersonalets Medlemmer § 63, 1ste Led
 jfr. §§ 8 Note 2, 64, 305, 308 Note 1, 371.
 — af Vidner § 175 jfr. § 456 Note 1.
 — af Sagkyndige § 198 jfr. § 456 Note 1.
 — Sigtedes — §§ 253, 254.
 — Tiltaltes — §§ 309 ff., 374, 1ste Led, 377, 2det Led.
 — — ved fornyet Behandling § 406.
 — — ved Gjenoptagelse § 422, 3die Led.
 — fra Thingsvidner § 298 Note 1 jfr. § 296, sidste P.
 — af Paatalemyndigheden fra Hovedforhandl. § 308, 1ste Led.
 — af Forsvarer fra Hovedforhandlingen § 308, 2det Led.
 — Gjenoptagelse af Sagen, hvor Dom er afsagt i Tiltaltes
 — § 422, 1ste Led.
 — ansees som Tilstaaelse §§ 377, 2det Led, 430, 2det Led.
 — Sagsørgernes U. i private Sager § 429, 2det Led.
 Udelukkelse fra Valg til Lagrette- og Domsmand §§
 36 og 37.
 — af Sigtede eller andre Personer fra Retsmøder §§ 116,
 119, 2det Led, 120, 278, 313, 314 jfr. § 100, Nr. 4.
 Udenlandske Skriftstykker § 333, 2det Led.
 Udenretslige Forklaringer, Oplesning under Hovedfor-
 handlingen af — § 332 Note 4 og 17.
 Udgifter, se Omkostninger.
 Udlandet, Værnething for Forbrydelser, begaaede i —
 § 136, 2det Led.
 — Forkyndelser i — § 153 jfr. § 154, 2det Led *i. f.*
 — Bevisoptagelse i — § 296 Note 1 i Slutningen.
 — Hæftelse af Sigtedes Gods, naar han opholder sig i — § 462.
 Udlevering af beslaglagte Ting § 220.
 Udlæggelse af Mandtallet § 44 jfr. § 64 Note 3.

- Udlæggelse af Lagrettelisten § 49 jfr. § 64 Note 3.
- Udpantning § 289 Note 1.
- Udskrift af Protokollerne § 131 jfr. § 332 Note 4.
- Udskydelse af Lagrettemænd §§ 59, 317 ff., 428 Note 3, 435, 2det Led, 445 Note 3.
- Udsættelse af en Straffesag §§ 4, 2det Led med Note 2, 25 Note 4, 161 Note 3, 308 Note 2, 312, 322 Note 1 og 2, 325, 331, sidste Led, 342, 2det Led med Note 11 og 12, 354 Note 6.
- Udvalg af Lagrette- og Domsmand § 46.
- af bygningskyndige Domsmand § 47, Nr. 1.
- af søkyndige Lagrette- og Domsmand § 47, Nr. 2.
- af Forsvarere § 104.
- Udvisning af dømt Forbryder af Riget § 3 Note 4.
- af Retsmødet, se Udelukkelse.
- Ugildhed, se Inhabilitet
- Ugyldig, Virkninger af, at Valg eller Udrækning af Lagrettemænd er — § 64 Note 1 og 3.
- Dom
- Lagrettekjendelse } se Ophævelse, Feil.
- Ugyldighedsgrunde kan gøres gjældende i Ankeinstansen af den Part, der ikke har anket, § 388.
- Umiddelbarhed. Bevisførelsens — § 332.
- Underdommer, Formand i Meddomsretten § 15.
- som Retsskriver i do. § 17.
- bestemmer Antallet af Retskredsens Domsmand og fordeler dem paa de enkelte Kommuner § 43.
- kan modtage Anmeldelse om Forbrydelser § 262.
- meddeler Tilladelse til Begravelse i Tilfælde af voldsom Død § 263 *i. f.*
- afgjør, hvorvidt Begjæring om fornyet Behandling er forsent fremsat, § 403, 2det Led med Note 3.
- Se ogsaa Dommer, Retten, Forhørsret, Formand.
- Undladelse af at paatale Forbrydelser § 85 jfr. § 91.
- af at overbringe Forkyndelse § 151 Note 1.
- af at møde, se Udeblivelse.
- Undvigelse, Sigtedes — §§ 247, 250 2det Led, 462.
- Unge Personers Forbrydelser behandles ikke ved Lagmandsret § 20.
- Se ogsaa Børn.
- Valg til Lagrette- og Domsmand § 46 jfr. § 34, 491, 2det Led.
- ugyldigt — § 64 Note 1 og 3.
- af Forsvarer §§ 98, 99, 108.

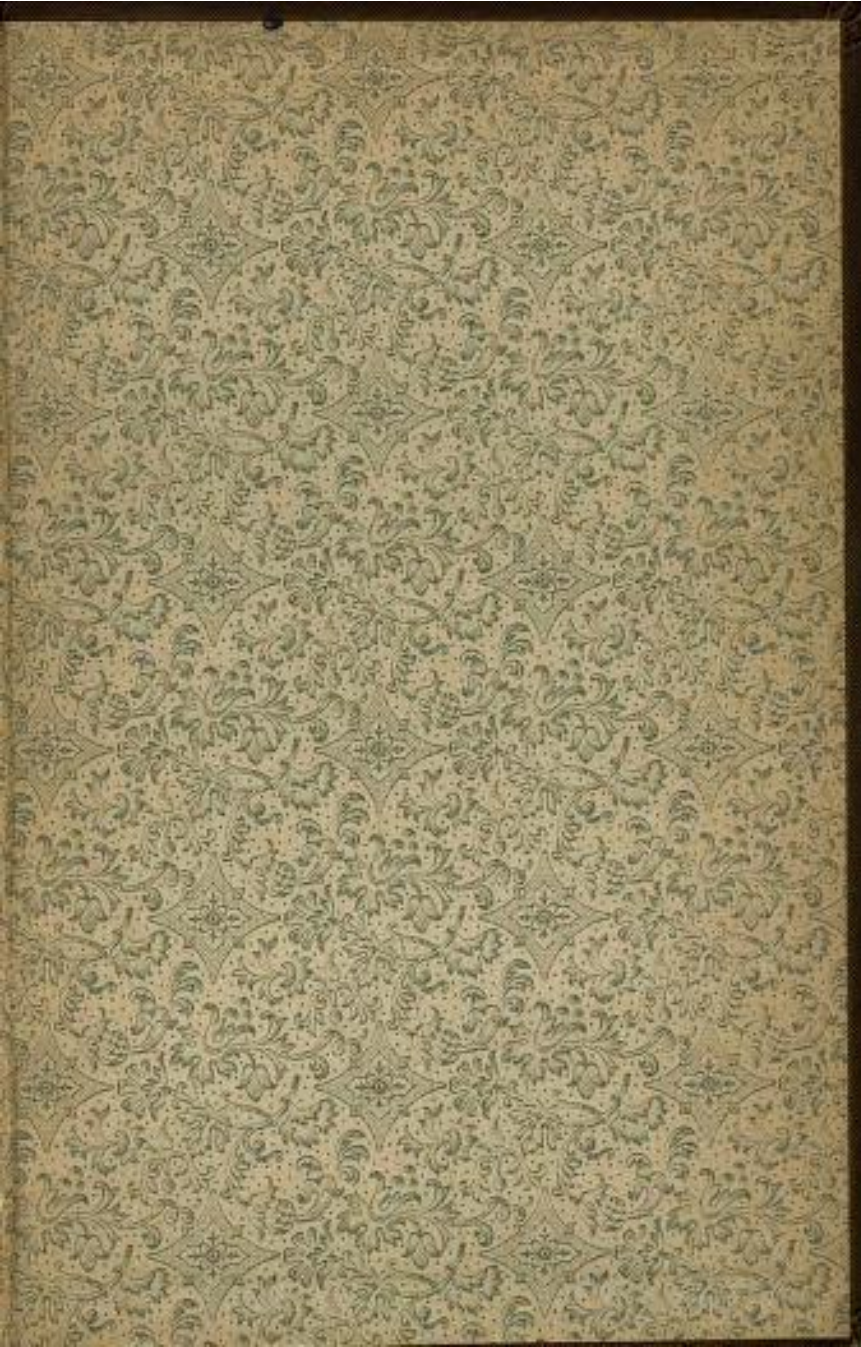
- Valgbarhed til Lagrette- og Domsmand § 35.
- Valgmænd lovligt Forfald som Lagrette- og Domsmand § 63, sidste Led.
- Varamand § 54 Note 2. Se forøvrigt Stedfortræder.
- Varetægtsfængsel, Erstatning i Anledning — §§ 469, 2det Led og 470.
- afkortes i Frihedsstraf § 475.
- Se forøvrigt Fængsling.
- Varsel, almindelige Bestemmelser om dets Længde §§ 160—1.
- til Lagrettemænd § 60 Note 2.
- til Domsmand § 371 Note 2 *i. f.*
- Nødvendigheden af Forsvarer, hvor Sigtede ikke er varslet til Retsmøde, § 100, Nr. 3.
- Se ogsaa Stevning.
- Vedtagelse af Værnething § 141.
- af Straf § 290 jfr § 377, 2det Led.
- — — Paaanke af — § 381.
- af Dom fra Tiltaltes Side § 364.
- Vidne Kap. 15.
- inhabil som Dommer, Lagrettemand og Retsskriver § 66, Nr. 4 med Note 5.
- hvorvidt Forsvarer kan være — § 109 Note 5.
- sagkyndige V. Indledning til Kap. 16 (p. 114—5).
- Virkning af, at V. nægter Ordet § 119 Note 1.
- Afhørelse under Forhør og retslig Forundersøgelse § 135 Note 2 jfr. § 184.
- — i Sigtedes Fravær §§ 278, 2det Led, 313.
- — i Paatalemyndigh. eller Forsvarerens Fravær § 278.
- — under Hovedforhandlingen §§ 334—5, 366, 374, 423.
- ved Forkyndelser § 146, 1ste Led.
- ved Ransagning § 224.
- ved Underskrift af Ankeerklæring § 383, 3die Led.
- Opraab under Hovedforhandlingen § 322, 2det Led.
- Oplæsning under Hovedforhandling af V.s Forklaring § 332 Noterne 4, 11—15, 19.
- Kjæremaal § 408 jfr. § 407, 2det Led med Note 6.
- privat Sagsøger kan være — § 437.
- Fornærmede kan være — § 450.
- Betaling til V. i private Straffesager § 430, 3die Led.
- —, der føres af Tiltalte eller privat Forsvarer, §§ 297, 303 jfr. 410 *i. f.*
- Skydsgodtgjørelse til — § 486.
- Diætgodtgjørelse til — § 487.
- Godtgjørelse for tabt Arbejdsfortjeneste § 488.

- Vidne. Erstatningsansvar for — § 456 Note 1 jfr. §§ 175 og 189.
- Ledsager, Reisegodtgjørelse til — § 489.
- Vidneforklaringer, Protokollation af — §§ 125—6.
- Gyldighed berøres ei af, at de er afgivne ved urigtigt Værnething, § 143 jfr. § 332 Note 4.
 - Oplæsning af — § 332 Note 4, 7—19; se ogsaa § 126.
- Vidneførsel under Granskninger § 202.
- Vidnesbyrd om hvad Andre har udtalt p. 214—5.
- Vindikation af de ved en Forbrydelse bortkomne Ting §§ 220 Note 1 og 438 Note 2.
- Vinger og Odalen henlagt til Akershus Lags. § 27 Note 1.
- Virkekreds, Retternes saglige — se Kap. 3.
- for Paatalemyndigh.s enkelte Tjenestemænd § 74 Note 1.
 - Lovens — §§ 1—5 jfr. § 491 Note 1.
- Vægning, Sigtedes V. ved at svare §§ 260, 329 2det Led, 377, 2det P. og 430, 2det Led.
- Vidners V. ved at vidne §§ 175 og 189.
 - Sagkyndiges V. ved at opfylde sit Hverv § 198.
 - Lagrette- eller Domsmænds V. ved at opfylde sit Hverv § 63 jfr. § 371.
- Værge for Sigtede § 98.
- vælger Forsvarer § 99, 2det Led.
 - inhabil som Dommer etc. § 66, Nr. 3 med Note 3.
 - kan begjære Udelukkelse af Offentligheden § 113, 2det Led.
 - Samtykke af V. til Sagens Paadømmelse uden Tiltalebeslutning, naar Sigtede er umyndig, § 283 Note 2 a.
 - for Sigtedes hæftede Formue § 464.
- Værnething §§ 135 ff., 239, 431, 444, 458, 467, 471, 2det Led, 481 og 482.
- ved Gjenoptagelse § 418 Note 3.
 - Modsøgsmåls V. §§ 431, 444 jfr. § 135 Note 4 *i. f.*
- Ægtefælle inhabil som Dommer etc. §§ 66—7.
- Ret til at paatale Fornærmelse efter Fornærmedes Død § 94, 1ste Led *i. f.*
 - Ret til at anke efter Domfældtes Død § 379, 2det Led jfr. § 451 Note 5.
 - kan ikke være Forsvarer § 109, Nr. 2.
 - kan ikke være Retsvidne § 118, Nr. 2.
 - fritagen for Vidnepligt § 176, Nr. 1.
 - som Part i en Straffesag, der angaar den Anden, § 445.
- Ægteskabs Opløsning § 438 Note 2.
- Ugyldighed § 446.

Æresoppreisning § 36, 2det Led.

Øvrighedens Befatning med Exekutionen § 479.

Øvrighedspersoner udelukkede fra Valg til Lagrette-
og Doms mænd § 37, Nr. 3.

Depotbiblioteket

94sd 04 546

STRAFFORD COUNTY
SCHOOL DISTRICT
REPORT
FOR THE YEAR
1907